

JUSTITIEOMBUDSMANNENS
ÄMBETSBERÄTTELSE

AVGIVEN TILL LAGTIMA RIKSDAGEN

ÅR 1939

SAMT

TRYCKFRIHETSKOMMITTÉNS
BERÄTTELSE

STOCKHOLM 1939
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
384222

INNEHÅLL.

Justitieombudsmannens ämbetsberättelse.

	Sid.
Inledning	7
I. Redogörelse för åtal, anställda mot nedannämnda tjänstemän:	
1) landsfiskalen M. Swedenborg för missbrukande av tjänsteställning såsom allmän åklagare (ämbetsberättelsen 1938 sid. 45)	7
2) biskopen T. Bohlin m. fl. för disponerande av stiftelses tillgångar för annat ändamål än det med stiftelsen avsedda (ämbetsberättelsen 1938 sid. 94)	8
3) landsfiskalen W. Lundgren för införfassande till straffanstalt av en till frihetsstraff dömd person, churu denne sökt nåd (ämbetsberättelsen 1938 sid. 104)	9
4) poliskommissarien P. Zandén för bristande tillsyn över verkställighet av bötesförvandlingsbeslut och underlåtenhet att vidtaga åtgärder för brotts beivrande m. m. (ämbetsberättelsen 1938 sid. 112)	11
5) stadsfiskalen E. Tydén för olaga husrannsakan	14
6) landsfiskalen E. Hammar för felaktigt förfarande vid verkställighet av bötesstraff	30
7) stadsfiskalen R. Södén för bristande hänsynsfullhet vid polisutredning	40
8) häradsförordningen C. H. G. Cederschiöld för felaktigt förordnande av boutredningsman m. m.	65
9) kriminalkonstapeln R. Wide för förskingring av uppburna bötesmedel m. m.	77
10) taxeringsnämndsordföranden O. E. Holm i fråga om försummelse beträffande förredning inför taxeringsnämnden	98
11) landsfiskalen K. Markström för försumlighet i fråga om behandling av utsokningsärenden	106
12) rådmännen N. Hansson och B. Ekström för försumlighet i utövandet av konkursdomarämbete	113
13) stadsfogden Th. Nordström för försumlighet såsom rättens ombudsman i konkurser	113
14) kammarfiskalen E. Jolin för obehörig försäljning å allmänna arvsfondens vägnar av rätt till gravplats	132
II. Redogörelse för vissa ärenden, som ej föranlett åtal.	
1) Fortsättande av domstols session till sent på natten	144
2) Fråga om domstols tillsyn över att bouppteckning förrättas efter avlidna	155
3) Fråga huruvida domstol, som förklarar anståndet med villkorligt ådömt straff förverkat, skall därom underrätta icke blott vårdnadsdomstolen utan jämväl övervakaren över den villkorligt dömda	157
4) Dröjsmål med underrättelse till övervakare över villkorligt dömd person om övervakningens upphörande	160

5) Felaktigt ådömande av straff för blott första resan stöld, då den tilltalade förut undergått bestraffning för »stöld», begången efter det han fyllt 18 år	163
6) Fråga om lämpligheten av fängelseläkares samtal med fånge om påtänkt sinnesundersökning	164
7) Uttagande av ersättning från barnavårdsman för delgivning enligt 13 § lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap	180
8) Prövning av ansökan hos länsstyrelse om utseende av skiljeman för en sökandens motpart har onödigt fördröjts på grund av ett flertal omständigheter, däribland remiss för utredning huruvida person, om vilken parterna under skriftväxlingen enats, vore för uppdraget lämplig	182
9) Fråga om sättet för delgivning av ansökningshandlingar rörande intagning å alkoholanstalt	187
10) Vägran av överläkare vid statligt sinnessjukhus att tillhandahålla begärd avskrift av allmän handling	191
11) Fråga huruvida magistrat bort vägra handräckning till verkställighet av stadsfullmäktiges beslut angående tillkännagivande i viss tidning om fullmäktiges sammanträden	194

III. Framställningar till Konungen.

1) Ang. resestipendier åt åklagare	199
2) » resekostnads- och traktamentsersättning till domare för inspektionsresor till överförmyndare	201
3) » skyldighet för utmätningsman att i dagboken i utsökningsmål införa specificerad uppgift rörande förrättningskostnad m.m.	204
4) » fastställande av viss, med hänsyn till alkoholhalten i blodet bestämd gräns, vid vilken förare av motorfordon skall anses vara i lagens mening påverkad av starka drycker	206

IV. Inspektionsresor under år 1938 216

V. Under år 1938 handlagda klagomål och anställda åtal m. m. 217

Berättelse av tryckfrihetskommittén 219

Bilagor till justitieombudsmannens ämbetsberättelse.

I. Tabell över samtliga av 1938 års riksdag avlätna skrivelser m. m. i nummerföljd enligt riksdagens protokoll	220
II. Förteckning över de av 1938 års riksdag till Konungen avlätna skrivelser jämte uppgifter om de åtgärder, som under nämnda år vidtagits i anledning av samma skrivelser: 222	
1) Justitiedepartementet	222
2) Utrikesdepartementet	226
3) Försvarsdepartementet	228

	Sid.
4) Socialdepartementet	233
5) Kommunikationsdepartementet	241
6) Finansdepartementet	245
7) Ecklesiastikdepartementet	256
8) Jordbruksdepartementet	261
9) Handelsdepartementet	269
III. Särskild förteckning över sådana i förteckningen under bilaga II upptagna ärenden, som vid utgången av år 1938 ännu voro i sin helhet eller till någon del på Kungl. Maj:ts prövning beroende	273
IV. Förteckning över ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från riksdagen före år 1938 men vid samma års början voro i sin helhet eller till någon del oavgjorda, jämte uppgifter om den behandling, dessa ärenden undergått under år 1938:	279
1) Justitiedepartementet	279
2) Utrikesdepartementet	286
3) Försvarsdepartementet	287
4) Socialdepartementet	288
5) Kommunikationsdepartementet	302
6) Finansdepartementet	307
7) Ecklesiastikdepartementet	320
8) Jordbruksdepartementet	323
9) Handelsdepartementet	329
V. Förteckning över ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från justitieombudsmannen före den 1 januari 1938 och vari under år 1938 åtgärd vidtagits eller vilka vid samma års slut ännu voro på Kungl. Maj:ts prövning beroende, jämte kortfattad uppgift om ärendenas behandling	334

Till RIKSDAGEN.

Jämlikt 13 § i den för riksdagens justitieombudsman gällande instruktionen får jag härmed avlämna berättelse angående justitieombudsmanssäm-
betets förvaltning under år 1938. Jag får därvid meddela, att jag med stöd
av 25 § i instruktionen begagnat mig av semester under tiderna den 18—den
30 juli och den 19 september—den 20 oktober samt att under nämnda tider
min av riksdagen utsedde suppleant och efterträdare revisionssekreteraren
Knut Nissen förestått ämbetet.

Berättelsen kommer enligt vedertagen ordning att först innehålla redo-
görelse för sådana mot tjänstemän för fel eller försummelse i tjänsten an-
ställda åtal, vilka under året blivit slutligen avgjorda eller i någon instans
prövade.

I. Redogörelse för anställda åtal.

1. Missbrukande av tjänsteställning såsom allmän åklagare.

I 1938 års ämbetsberättelse (sid. 45 o. f.) redogöres för ett av mig, efter
klagomål av styrelsen för Sveriges Advokatsamfund, anbefallt åtal mot t. f.
landsfiskalen i Ramlösa distrikt Måns Swedenborg för missbrukande av
tjänsteställning såsom allmän åklagare. Av redogörelsen framgår, att lands-
fogden i Malmöhus län vid rådhusrätten i Hälsingborg yrkat ansvar å Swe-
denborg i enlighet med mitt uppdrag samt därutöver för tjänstefel i andra
hänseenden. Sedan rådhusrätten den 24 maj 1937 samt hovrätten över Skåne
och Blekinge, där Swedenborg anfört besvär, den 10 december 1937 meddelat

utslag i målet, varigenom Swedenborg för tjänstefel och ärekränkning dömts till dagsböter ävensom ersättningskyldighet gentemot enskild person, har hovrättens utslag vunnit laga kraft.

2. Disponerande av stiftelses tillgångar för annat ändamål än det med stiftelsen avsedda.

Av 1938 års berättelse (sid. 94 o. f.) framgår, att jag efter härstädes anförda klagomål förordnat om åtal mot biskopen T. Bohlin, domprosten P. Söderlind samt lektorerna M. Ålander, H. Folmer, T. Bucht och E. Timelin såsom ansvariga för ett av domkapitlet i Härnösand den 16 december 1936 fattat beslut, varigenom en under domkapitlets förvaltning ställd stiftelses tillgångar disponerats för annat ändamål än det med stiftelsen avsedda. I skrivelse den 17 maj 1933 hade domkapitlet, som då hade delvis annan sammansättning än ovan nämnts, hos domhavanden i Härjedalens domsaga gjort framställning om laga syn för behandling av ett ärende, som rätteligen icke bort behandlas vid sådan syn. För täckande av synekostnader, som uppkommit i följd av denna framställning, hade domkapitlet genom ovannämnda beslut den 16 december 1936 bemyndigat stiftelsesekreteraren att ur änkehjälpsfonden nr 3 utbetala visst belopp. I protokollet rörande beslutet hade antecknats, att betalningsansvaret juridiskt ålåge domkapitlets medlemmar. För det angivna ändamålet hade sedermera utanordnats 100 kronor, men sedan saken hos mig påtalats hade beloppet återbetalats av de ledamöter i 1933 års domkapitel, som voro ansvariga för den gjorda framställningen om laga syns hållande. I utslag den 3 november 1937 hade Svea hovrätt yttrat följande: Enär ifrågavarande, den 16 december 1936 av domkapitlet beslutade utanordning av medel ur änkehjälpsfonden nr 3 — vilken fond måste anses utgöra en stiftelse — vore för fondens ändamål främmande, alltså och då vid sådant förhållande Bohlin och hans medparter genom att deltaga i domkapitlets berörda beslut visat oförstånd i ämbetet, prövade hovrätten, jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen, rättvist döma envar av dem för vad han låtit komma sig till last att utgiva 10 dagsböter, varje dagsbot bestämd för Bohlin till 25 kronor, för Söderlind till 12 kronor, för envar av Ålander, Folmer och Bucht till 10 kronor samt för Timelin till 7 kronor.

Över hovrättens utslag hade Bohlin och hans medparter anfört besvär.

Kungl. Maj:t har genom utslag den 17 augusti 1938 ej funnit skäl att göra annan ändring i hovrättens utslag än att antalet dagsböter för envar av Bohlin och hans medparter nedsattes till 5.

Tre justitieråd funno väl, att Bohlin och hans medparter förfarit felaktigt genom att bidra till beslutet den 16 december 1936, men när denna felaktighet med hänsyn till omständigheterna skäligen icke borde för dem medföra ansvar, lämnade dessa justitieråd med ändring av hovrättens utslag åtalet utan bifall.

3. Införpassande till straffanstalt av en till frihetsstraff dömd person, ehuru denne sökt nåd.

I 1938 års ämbetsberättelse (sid. 104 o. f.) redogöres för ett av tjänstförrättande justitieombudsmannen Nissen, efter klagomål av arbetaren Hilmer Allan Backman i Bäcknäs, anbefallt åtal mot landsfiskalen W. Lundgren för det han den 16 juli 1937 införpassat klaganden till kronohäktet i Umeå för avtjänande av honom ådömt frihetsstraff, oaktat klaganden upplyst Lundgren om att han sökt nåd från straffet och begärt att få styrka detta med ett diariebevis, som klaganden förvarat i sitt hem. Enligt redogörelsen hade Lycksele tingslags häradsrätt i utslag den 20 december 1937 yttrat följande.

I målet vore utrett, att Västerbottens regementes krigsrätt genom ett den 5 juni 1937 meddelat, sedermera lagakraftvunnet utslag dömt klaganden att för vägran att fullgöra förmans i tjänsten givna befallning hållas i fängelse två månader, att klaganden uti en till nedre justitierevisionen den 6 påföljande juli månad inkommen ansökan anhållit, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte av nåd befria honom från ifrågavarande straff, att Lundgren för bringande av nämnda utslag till verkställighet efter anmodan av länsstyrelsen den 16 samma juli eftersökt och anhållit klaganden uti en av denne tillfälligtvis bebodd skogskoja, belägen ej långt från klagandens hem i Bäcknäs, att Lundgren omedelbart införpassat klaganden till kronohäktet i Umeå, vareft klaganden samma dag börjat avtjäna straffet, att Kungl. Maj:t, som inhämtat att straffet redan till viss del verkställts, genom utslag den 20 påföljande augusti av nåd förordnat, att med återstoden av straffet skulle anstå jämlikt lagen angående villkorlig straffdom och på klagandens uppförande under en prøvotid av tre år, räknat från dagen för Kungl. Maj:ts utslag, samt på omständigheter i övrigt, som i nämnda lag angivas, bero, huruvida straffet skulle gå i verkställighet, samt att klaganden, sedan sist omförmälda utslag kommit till fängelsemyndighetens kännedom, samma den 20 augusti frigivits. Av handlingarna i målet framginge vidare att Lundgren för berörda verkställighetsåtgärd såsom transportmedel begagnat en honom tillhörig personbil, att klaganden vid anhållandet i skogskojan upplyst Lundgren om nådeansökningens ingivande och begärt att till styrkande därav få förete ett uti klagandens hem förvarat,

av nedre justitierevisionen utfärdat diariebevis, att nämnda skogskoja vore belägen invid en från allmänna landsvägen Lycksele—Stensele utgående avtagsväg, att klagandens hem vore beläget invid nämnda allmänna landsväg, högst 6 kilometer norr om den punkt, där avtagsvägen utginge från allmänna landsvägen, samt att Lundgren för fångtransporten från skogskojan till Umeå hade att färdas å avtagsvägen till allmänna landsvägen och vidare sistnämnda väg söderut. Enär klaganden till förhindrande av straffverkställigheten upplyst Lundgren därom, att han hos Kungl. Maj:t sökt nåd från straffet och att han till styrkande därav kunde förete vederbörligt bevis, samt Lundgren utan hänsyn därtill omedelbart införpassat klaganden till kronohäktet i Umeå, alltså och då Lundgren genom sitt berörda förfarande med hänsyn till omständigheterna i målet måste anses hava gjort sig skyldig till oförstånd i tjänsten, prövade häradsrätten rättvist, jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen, döma Lundgren att för tjänstefel utgiva 25 dagsböter, varje dagsbot bestämd till 7 kronor. Vidkommande därefter av klaganden framställt skadeståndsanspråk, så enär det fängelsestraff, vilket klaganden delvis avtjänat, varit honom ådömt genom utslag, som vunnit laga kraft, samt tillräckliga skäl saknades till antagande, att klaganden, därest Lundgrens berörda förfarande ej förelupit, helt eller delvis skulle hava undgått verkställighet av det straff, han enligt vad ovan anförts avtjänat, funne häradsrätten rättvist lämna klagandens talan utan bifall. Klaganden skulle själv vidkännas sina kostnader å målet.

Över häradsrättens utslag hade såväl Lundgren som klaganden anfört besvär.

Hovrätten för Övre Norrland har i utslag den 21 juni 1938 yttrat följande.

Vad anginge Lundgrens besvär funne hovrätten, med tillämpning av 25 kap. 17 och 22 §§ strafflagen, ej skäl att göra ändring i häradsrättens utslag.

Vidkommande klagandens skadeståndstalan funne hovrätten väl att utredning icke stode att vinna beträffande frågan huruvida klaganden, därest Lundgrens åtalade förfarande icke mellankommit, skulle hava undgått verkställighet av det straff han numera avtjänat, samt att klaganden förty icke kunde anses berättigad till ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller för annan skada, som han genom straffets undergående lidit. Som emellertid klaganden, vilken måste antagas varit i stånd att före straffverkställighetens början visa att han sökt nåd från straffet, lagligen varit berättigad till anstånd med straffet intill dess Kungl. Maj:t meddelat utslag å hans nådeansökan, men Lundgren genom att det oaktat den 16 juli 1937 införpassa klaganden till kronohäktet i Umeå betagit klaganden denna rätt, funne hovrätten Lundgren pliktig lämna klaganden gottgörelse därför med

ett skäligt ansett belopp av 75 kronor. På grund därav prövade hovrätten rättvist att, med ändring av häradsrättens utslag i denna del, förplikta Lundgren att såsom skadestånd till klaganden utgiva 75 kronor. Vid denna utgång bleve, med ändring av häradsrättens utslag jämväl beträffande kostnaderna å målet, Lundgren förpliktad att ersätta klaganden dennes kostnader vid häradsrätten med fordrade 100 kronor.

Över hovrättens utslag har Lundgren anfört besvär. Målet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

4. Bristande tillsyn över verkställighet av bötesförvandlingsbeslut och underlåtenhet att vidtaga åtgärder för brotts beivrande m. m.

Av 1938 års berättelse (sid. 112 o. f.) framgår att jag, efter klagomål av före bokhållaren Gustaf Johansson i Karlstad, förordnat om åtal mot poliskommissarien i samma stad Per Zandén för bristande tillsyn över verkställighet av bötesförvandlingsbeslut och underlåtenhet att vidtaga åtgärder för brotts beivrande m. m. I målet, som anhängiggjorts vid rådhusrätten i Karlstad, hade landsfogden i Värmlands län yrkat ansvar å Zandén jämväl för flera tjänstefel, vilka icke varit föremål för min prövning. I utslag den 21 december 1937 hade rådhusrätten yttrat följande.

I den del åklagarens talan avsåge ansvar å Zandén i anledning därav, att — sedan köpmannen Anders Enoch Linderholm natten mellan den 13 och den 14 november 1930 i av starka drycker påverkat tillstånd fört automobil samt polisutredning därom företagits och stämning till svaromål för förseelsen delgivits Linderholm — denna stämning, efter ett samtal mellan Zandén och dåvarande stadsfiskalen Albert Nelson, återtagits och vidare åtal för förseelsen icke följt, funne rådhusrätten, att Zandén, vilken icke ägt prövningsrätt i åtalsfrågan, icke kunde anses hava genom vad i denna del av målet förekommit gjort sig skyldig till förfarande av beskaffenhet att böra medföra ansvar för tjänstefel; och bleve förty Zandén därutinnan frikänd. Vidkommande Zandéns underlåtenhet att företaga närmare utredning i anledning därav, att kriminalkonstapeln Robert Wide påstått visst belopp i penningar, för vilka han varit i sin tjänst redovisningsskyldig, och vissa handlingar hava under september 1934 kommit bort och sannolikt olovligen tillgripits ur en skrivbordslåda å polisstationen, varom Wide påstått men icke mot Zandéns bestridande styrkt sig hava hos Zandén påkallat utredning, så när Wide icke gjort sannolikt, att penningarna och handlingarna av annan tillgripits, och Zandén med hänsyn till vad om Wide upplysts haft skäl att icke sätta tro till Wides uppgifter därom, samt det penningbelopp, som Wide vid tiden ifråga haft att redovisa, genast av Wide erlagts, och Zandén icke, såvitt visats, haft känne-

dom om att till redovisningen använts vid tillfället upplånade medel, prövade rådhusrätten lagligt i denna del av målet ogilla åklagarens talan. Väl vore i målet styrkt, att redovisningen av beslut om bötesförvandling, vilka överlämnats till Zandén för verkställighet, i regel tagit avsevärd tid i anspråk utöver vad som vederbort, men när Zandén, vilken uti ifrågavarande ärenden följt av vederbörande bötesredogörare givna föreskrifter, i viss mån ägnade att föranleda den påtalade förseningen, icke, såvitt visats, kunde anses hava försvårat kontrollen eller brustit i tillsynen över redovisningen av influtna bötesmedel, funne rådhusrätten vad emot Zandén i detta hänseende förekommit icke vara av beskaffenhet att böra för honom föranleda ansvar samt åklagarens talan därutinnan förty icke kunna bifallas. I målet vore emellertid visat, att verkställigheten av angivna beslut om bötesförvandling, vilken under Zandéns överinseende handhafs av därtill särskilt förordnade kriminalkonstaplar, i ett flertal fall avsevärd tid fördröjts. När Zandén sålunda brustit i honom åliggande skyldighet att utöva erforderlig tillsyn i nämnda avseende över fortgången av dessa verkställighetsärenden, funne rådhusrätten Zandén därutinnan förfallen till ansvar jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen för oförstånd och försumlighet i tjänsten. Likaledes hade Zandén genom sin erkända och i övrigt styrkta underlåtenhet att föra i stadens polisinstruktion föreskriven uppbördsbok gjort sig skyldig till försumlighet jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen. I målet vore vidare upplyst, att — då tandteknikern Hilding Grönvall den 19 juni 1933 av två poliskonstaplar hämtats för avtjänande av till fängelsestraff förvandlade tillhopa 130 dagsböter, motsvarande 900 kronor, samt den ene av konstaplarna meddelat Zandén, att Grönvall gjorde invändning därom, att han å böterna avbetalt 400 kronor, vilken avbetalning finge anses i målet styrkt — Zandén likväl givit order om Grönvalls omedelbara införpassande till fängelse i stället för att, såsom vederbort, företaga undersökning, huruvida skäl förelegat att söka ändring av förvandlingsresolutionen. Rådhusrätten funne Zandén därigenom förfallen till ansvar för oförstånd jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen. Genom vad Zandén vidare erkänt och i övrigt förekommit vore följande styrkt: Sedan åkaren Erland Nyrén den 16 december 1932 i berusat tillstånd fört automobil och därunder jämväl gjort sig skyldig till ovarsamhet, hade därom företagits polisutredning och avgivits rapport, som överlämnats till Zandén, vilken haft att i sin dåvarande tillfälliga egenskap av tillförordnad stadsfiskal i Karlstad besluta om åtal i anledning av rapporten. Beslut om åtal hade emellertid icke kommit till stånd under Zandéns tjänstgöring som stadsfiskal, vilken varat från och med den 22 december 1932 till och med den 9 januari 1933, enligt Zandéns förmodan av den anledning, att Zandén på grund av talrika fel i rapporten lagt undan den för omskrivning. Rapporten uppgåves av Zandén sedermera hava kommit bort.

Ärendet hade av Zandén lämnats utan åtgärd, till dess Zandén i slutet av år 1933 på polischefens order återupptagit detsamma, i det förnyat polisförhör hållits med Nyrén. Kort därefter hade den ovannämnda rapporten kommit till rätta. Rådhusrätten funne icke mot Zandéns nekande styrkt, att Zandén av Nyrén mottagit muta för att underlåta att åtala eller till åtal rapportera Nyrén. Även om emellertid Zandén, såsom han förmodat, vid mottagande av polisrapporten funnit denna böra återgå till kriminalavdelningen för omskrivning och av denna eller annan anledning icke omedelbart beslutat om åtal, hade det likväl ålegat Zandén såsom poliskommissarie att förvissa sig om, att rapport om Nyréns förseelse sedermera kommit vederbörande åklagare tillhanda för åtal. Då Zandén därutinnan brustit, funne rådhusrätten honom förfallen till ansvar för förbrytelse i tjänsten. Enär emellertid mot Zandéns bestridande icke visats, att förbrytelsen varit uppsåtlig, funne rådhusrätten densamma icke kunna för svårare anses än såsom vårdslöshet jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen. I målet vore slutligen upplyst, att Zandén sedan år 1935 låtit å poliskontoret utfärda avskrifter av polisrapporter och andra expeditioner samt tillhandahålla dessa åt enskilda mot lösen men utan att expeditionerna belagts med stämpel. Enär polisverkets expeditioner måste anses omfattas av bestämmelserna i kungl. förordningen angående stämpelavgiften, hade det ålegat Zandén att föranstalta därom, att expeditionerna blivit stämpelbelagda. Genom Zandéns uraktlåtenhet därutinnan hade statsverket undandragits stämpelmedel om, såvitt i målet vore fråga, tillhoppa 50 kronor. Rådhusrätten funne Zandén genom ifrågavarande oförstånd och försummelse förfallen till ansvar jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen. — På grund av vad rådhusrätten sålunda funnit ligga Zandén till last och med tillämpning av 4 kap. 3 § strafflagen prövade rådhusrätten, jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen, lagligt döma Zandén för vårdslöshet, oförstånd och försummelse i hans tjänst såsom poliskommissarie vid polisväsendet i Karlstads stad till mistning av sagda tjänst under två månader. Zandén förpliktades att till statsverket genast, emot kvitto, utgiva ersättning för genom försummad stämpelbeläggning utebliven inkomst med 50 kronor. Av Zandén framställt yrkande om upphävande av polischefens beslut om Zandéns avstängning från tjänstgöring samt om förordnande att under avstängningstiden dittills innehållet lönebelopp skulle till honom utbetalas funne rådhusrätten icke skäl bifalla.

Över rådhusrättens utslag, vari rådhusrätten jämväl yttrat sig om kostnaderna å målet, hade landsfogden och Zandén anfört besvär.

Svea hovrätt, som i beslut den 31 januari 1938 lämnat utan bifall Zandéns yrkande om upphävande av beslutet om avstängning från tjänstgöring, har i utslag *den 22 juni 1938* yttrat följande.

Hovrätten funne ej skäl att i fråga om den mot Zandén förda talan göra ändring i överklagade utslaget; men när Zandéns yrkande om förordnande, att av Karlstads stadskassa innehållet lönebelopp måtte till honom utbetalas, icke bort i förevarande mål, där staden icke varit part, upptagas till prövning, funne hovrätten lagligt undanröja vad rådhusrättens utslag i denna del innehöle.

En av hovrättens ledamöter yttrade: "Jag finner ej skäl att göra ändring i överklagade utslaget i ansvarsfrågan eller beträffande kostnaderna å målet. Vad åter angår Zandéns yrkande att rådhusrätten måtte förklara att det belopp, som Karlstads stadskassa innehållit av Zandén tillkommande lön, skulle till Zandén utbetalas, så när Zandén icke genom stämning anhängiggjort talan mot staden om utbekommande av innehållna lönebelopp, samt rådhusrätten vid sådant förhållande icke ägt till prövning upptaga Zandéns berörda yrkande, varder överklagade utslaget i denna del av mig undanröjt."

Hovrättens utslag har vunnit laga kraft.

5. Olaga husrannsakan.

I en den 2 augusti 1937 hit inkommen klagoskrift anmälde J. A. Ekstedt i Härnösand, bland annat, följande.

För någon tid sedan hade en trafikchaufför i Härnösand vid namn Valle Nordberg, enligt vad han berättat för klaganden, mellan klockan 1 och 2 på natten blivit anmodad att med bil hämta stadsfiskalen i samma stad E. Tydén å viss plats inom staden. Då Nordberg å den uppgivna platsen sammanträffat med Tydén, hade denne, som i sitt sällskap haft extra landsfiskalen Gunnar Nyman, varit starkt berusad. Nordberg hade fått order att skjutsa Tydén och Nyman till den vid stadsgränsen å Stigsjövägen belägna s. k. Grindstugan, vilken beboddes av en arbetare, Karl Fritz Olofsson, med familj. Då bilen kommit fram till Grindstugan, hade där varit mörkt och fullständigt tyst. Tydén hade måst slå hårt på dörren upprepade gånger, innan någon i huset vaknat och slutligen öppnat. Vad Tydén gjort inne hos Olofsson hade Nordberg sig ej bekant, men han hade hört högljutt "stimmande" och hundskall därifrån. Olofsson hade för klaganden uppgivit, att Tydén på ett brutalt sätt talat om, att han skulle visitera bostaden, samt snott omkring och rivit i familjens tillhörigheter, som om han skulle sökt efter tjuvgods. Tydén hade även gått in i ett inre rum, där Olofssons pojkar sovit, och ryckt av dem täcket. Då han ej kunnat finna något misstänkt, hade han befallt Olofsson att taga fram och

visa kvitto å erlagd skatt för en hund, som Olofsson hade. Sedan Nyman uppmanat Tydén att lugna sig, hade de tillsammans avlägsnat sig från huset. Olofsson hade bett klaganden att hos högre myndigheter efterhöra, huruvida ett dylikt besök mitt i natten kunde vara lagligt.

I anledning av innehållet i klagoskriften anmodade jag landsfogden i Västernorrlands län att verkställa utredning i saken. Vid av denne på grund därav verkställd undersökning förekom enligt upprättad rapport följande.

I infordrad skriftlig förklaring anförde Tydén till en början: Det av klaganden omförmälda besöket i Grindstugan hade ägt rum natten mellan den 27 och den 28 maj 1936. Grindstugan, som disponerades av fattigvårdsstyrelsen i Härnösand, hade, så länge familjen Olofsson bott där, varit känd som ett rastställe och en uppehållsplats för allsköns löst folk. Många hade de besök varit, som polisen måst göra där. Envisa rykten om lönnbränning och spritlangning därstädes hade florerat och beslag av bränneriapparater hade skett med åtal som följd. Vid s. k. luffarrazzior, vilka då och då företoges, brukade även besök göras i Grindstugan. Natten till den 27 maj 1936 hade två personer förövat inbrott i Härnösand. Båda hade senare på natten anhållits av en poliskonstapel, men utanför polisstationen hade den ene lyckats undkomma. Spaningar efter honom hade genast igångsatts. I förbigående kunde nämnas, att han sedermera gripits i Kramfors och att båda av rådhusrätten i Härnösand den 3 juni 1936 dömts för inbrottsstöld. Beträffande händelseförloppet vid besöket i Grindstugan ville Tydén hänvisa till ett av Nyman avgivet intyg, vilket fullt riktigt återgav vad som inträffat. Det borde endast tilläggas att Tydén, innan han knackat på dörren, förvissat sig om att folk var i rörelse. Något oväsen vid besöket, som varat sammanlagt högst 10 minuter, hade — givetvis med undantag för hundens skall — lika litet förekommit denna gång som någon av de andra gånger Tydén på tjänstens vägnar — antingen som polisman eller hälsovårdsnämndens sekreterare — besökt familjen Olofsson. Det vore icke sant, att Tydén ryckt täcket av sovande eller rivit i familjens tillhörigheter, ty Tydéns ärende hade denna gång icke varit att göra husundersökning. Vid utgåendet hade Tydén växlat några ord med Olofsson angående hunden, och Olofsson hade därvid påstått, att hunden egentligen icke vore hans, eller något i den stilen. Tydén hade därvid rätt honom att i alla fall anmäla hunden och betala skatten, men något annat resonemang om hunden eller någon annan angelägenhet hade icke förekommit. Beträffande Tydéns nykterhet vid tillfället kunde han utöver Nyman åberopa landsfiskalen O. G. Bergman, hovrättsfiskalen Elis Dahlin samt dåvarande notarien vid Ångermanlands södra domsaga Artur Nordgren, vilka bland andra haft tillfälle att iakttaga Tydén sagda kväll.

Tydén ville framhålla, att folk av lösdrivartyp vid ifrågavarande årstid brukade lämna sina viloställen redan tidigt på morgnarna. Det lönade sig föga att efterspana dylika personer efter klockan 6 eller 7 på morgonen. Klockan hade vid tillfället varit icke mellan 1 och 2, som klaganden upp-gåve, utan snarare mellan 2 och 3. Tydén tilläte sig, oaktat klagandens uttalanden, betvivla att Nordberg skulle kunna yttra något ofördelaktigt om Tydéns nykterhet vid tillfället ifråga. Tydén hade visserligen haft en hel del att göra med Nordberg å tjänstens vägnar och ville omtala att han, som år 1928 dömts för fylleri och fått sitt körkort återkallat två gånger, under år 1937 ånyo blivit stämd för fylleri. Tydén kände icke till, huruvida Nordberg hyste agg till Tydén för vad som inträffat under den tid Tydén tjänstgjort i Härnösand, men han hade svårt att tro, att Nordberg medvetet skulle vilja beljuga honom. Nordbergs utsagor enligt klaganden syntes därför vara att hänföra till den senares vanliga fria fantasier. Till slut ville Tydén som ett allmänt omdöme säga, att 99 procent av dem bland stadens befolkning, som överhuvud hade kännedom om klaganden, säkerligen hade samma uppfattning om honom som Tydén, nämligen att hans förföljelser och klagomål övergått till ett slags mani.

Det av Tydén åberopade intyget av Nyman, vilket var dagtecknat den 23 augusti 1937, innehöll en redogörelse för händelseförloppet vid ifrågakomna tillfälle, vilken redogörelse dock här icke återgives, enär Nyman sedermera vid förhör inför landsfogden den 27 augusti avgivit en utförligare berättelse. Denna var av följande innehåll.

Vid tingssammanträde med Ångermanlands södra domsagas häradsrätt i Härnösand den 27 maj 1936 hade tre av nämndens ledamöter blivit medaljerade. I anledning därav hade efter tingsammanträdet slut anordnats en gemensam middag å restaurang S:t Petri Logen. Vid denna middag hade närvarit bland andra häradshövdingen Sigurd Odéen, Dahlin, de å domarekansliet tjänstgörande notarierna samt en del nämndemän. Även Nyman samt ett flertal av domsagans åklagare hade närvarit. Middagen hade aväts i ett abonnerat rum beläget innanför kaféet. När Nyman vid ett tillfälle klockan omkring 12 e. m. passerade kaféet, hade han där sett Tydén i sällskap med två andra män. Tydén hade vinkat Nyman till sig. Tydén och Nyman hade samtalat en stund om något tjänsteärende, varefter Nyman återvänt till det övriga middagssällskapet. Han hade för Dahlin omtalat, att Tydén satt i kaféet. Man hade därför kommit överens om att fråga Tydén, om denne ville följa med till tingshuset och spela kort. Detta hade Tydén ej haft något emot. En del av sällskapet, troligen Dahlin, notarierna, Nyman och Tydén hade strax därefter begivit sig till tingshuset. Från restaurangen hade någon medfört omkring en fjärdedels liter konjak. Denna konjak hade efter framkomsten till tingshuset delats upp på en fem à sex personer, vilka fått ett litet glas var. Även Tydén

hade fått ett glas. Därefter hade man börjat spela kort. Så småningom hade flera nämndemän infunnit sig. En av dessa hade medfört och bjudit på en halv liter konjak. Nyman kunde ej nu säga, huru mycket av denna konjak gått åt under kvällen eller vilka som druckit därav. Själv hade han ej fått något och han hade ej heller sett, om Tydén förtärt något därav. När klockan blivit mellan 3 och 4 på natten, hade Nyman förklarat sig vilja resa till sitt hem, beläget i Bondsjö omkring 3 eller 4 kilometer utanför staden. Tydén hade då erbjudit sig att skjutsa Nyman hem. Därefter hade Tydén per telefon beställt en bil. Sedan bilen anlänt, hade Nyman och Tydén färdats Viktoriagatan i riktning mot den stadsdel, som kallades Brännan, där Tydén hade sin bostad. Tydén hade under färden talat om för Nyman, att inbrott ägt rum i denna stadsdel några nätter tidigare samt att tjuvarna blivit gripna, men att en av dem lyckats undkomma. Därför skulle han och Nyman nu fara åt det hållet för att se, om de kunde finna något misstänkt. Sedan de gjort en sväng på Brännan, hade de vänt och farit åt Bondsjöhållet. Under färden dit hade Tydén börjat tala om att det brukade hålla till en hel del löst folk i den s. k. Grindstugan vid stadsgränsen. Nyman hade då omtalat, att han sett en för spritsmuggling misstänkt person vid nämnda stuga någon dag tidigare. Tydén hade föreslagit, att de skulle fara dit och se efter, om det funnes något misstänkt där. Nyman hade ej velat vara med därom. Han hade framhållit för Tydén, att det ej kunde bli tal om någon husrannsakan vid den tiden på dygnet. Tydén hade svarat, att de endast skulle fara dit och höra efter, om Olofssons hyste någon främmande person i stugan för tillfället. Tydén hade därför givit chauffören, Nordberg, order att köra till Grindstugan. Framkomna dit hade Tydén och Nyman gått ur bilen. Tydén hade gått fram till stugan, som låge några meter från vägen, medan Nyman stannat vid bilen. Tydén hade emellertid uppmanat Nyman att följa med fram till stugan. De skulle endast gå fram och lyssna, hade han sagt. Nyman hade då gått med fram och båda hade gått runt stugan och lyssnat. Tydén hade sagt sig höra, att någon rört sig inne i stugan, och han hade därför förklarat sig vilja gå in och tala med de inneboende. Nyman hade avrått honom därifrån samt sagt, att han icke ville gå med in. Tydén hade emellertid gått fram till dörren och bultat på. Nyman hade samtidigt gått ned till vägen och satt sig i bilen. Därifrån hade han tyckt sig höra Tydén ropa, antagligen på fråga inifrån stugan: "Det är stadsfiskalen." En kort stund därefter hade Tydén blivit insläppt. Efter omkring 5 minuter hade Tydén åter kommit ut och ropat till Nyman, att denne skulle komma in och titta på ett fint gömställe, som fanns i stugan. Nyman, som velat fara hem och som funnit det hela obehagligt, hade då gått in i stugan, huvudsakligen för att få med Tydén hem. När han kommit in i stugan, hade Tydén visat honom en grop under en lucka i sängkammargolvet, vilken grop vid tillfället varit tom. Efter det

Nyman kommit in i stugan, hade Tydén stannat ännu en stund och talat med Olofsson, som varit uppe och påklädd. Han hade frågat Olofsson, när denne tänkte flytta från stugan, som vore utdömd av hälsovårdsnämnden. Möjligen hade han också talat med Olofsson om dennes hund, men detta kunde Nyman ej med säkerhet påminna sig. Nyman hade icke iakttagit något, som tytt på att Tydén rivit omkring i Olofssons tillhörigheter. Efter en stund hade Nyman och Tydén lämnat stugan och rest till Nymans hem i Bondsjö, där de skilts åt, i det Tydén med bilen återvänt till staden. Nyman hade själv under ifrågavarande kväll förtärt obetydligt med sprit. Han hade icke på Tydén kunnat märka, att denne varit berörd av sprit. Nyman kunde ej numera erinra sig, om han samtalat något med Nordberg medan denne väntat i bilen utanför stugan. Han mindes dock, att Nordberg yttrat något om att det väl ej ginge an att störa folk på nätterna så. Nyman hölle för troligt, att han ej svarat något på detta Nordbergs yttrande.

Under utredningen hördes vidare Nordberg, Bergman, Karl Fritz Olofsson och hans hustru Agnes Olofsson samt makarna Olofssons barn, fabriksarbetarna Erik Olofsson och Karl Olofsson, hemma-dottern Gunvor Olofsson, hembiträdet Elsa Olofsson och servitrisen Brit Olofsson, vilka därvid berättade

1) Nordberg: Omkring klockan 12 en natt i slutet av maj 1936, då han tjänstgjort som trafikchaufför i Härnösand, hade han fått order att med bil hämta vid tingshuset. När han kommit dit hade två personer, vilka han igenkändt som Tydén och Nyman, stigit in i bilen och en av dem, vilken kunde han nu ej påminna sig, hade givit honom order att köra utåt Stigsjövägen och stanna strax bortom Grindstugan. Där hade Tydén och Nyman gått ur bilen och fram till Grindstugan, som låge några meter från vägen. Nordberg hade farit och vänt bilen vid ett vägskäl omkring 200 meter längre bort. När han kommit tillbaka till Grindstugan, hade han hört, att någon kraftigt slagit på dörren, och samtidigt hade han hört Tydén ropa: "Öppna för djävulen." Därefter hade Nordberg hört, att någon blivit insläppt i stugan. Kort därpå hade Nyman kommit ned till bilen och sagt till Nordberg: "Det här går inte bra." Nyman hade därefter åter gått upp mot stugan, men Nordberg hade ej kunnat se, om han gått in eller ej. Under hela tiden hade Nordberg hört kraftigt hundskall inifrån stugan. Efter omkring 20 minuter hade Tydén och Nyman åter kommit ut till bilen samt beordrat Nordberg att köra dem till staden. När de kommit till en avtagsväg, som ginge till Bondsjö, hade Nyman sagt till Nordberg att skjutsa hem honom. Nordberg hade därför kört till Nymans hem i Bondsjö, men när de kommit fram dit, hade Tydén föreslagit Nyman att följa med tillbaka in till staden igen. Detta hade Nyman gått med på, varför Nordberg åter fått order att köra till staden. När han kommit fram dit, hade han kört runt någon gata, vilken kunde han nu ej påminna sig, samt därefter

på tillsägelse av Nyman åter åkt ut till dennes hem i Bondsjö. Där hade Nyman gått ur bilen och Nordberg hade skjutsat Tydén tillbaka till staden och till dennes hem på Brännan. Framkomna till Tydéns bostad hade denne ej genast lämnat bilen utan suttit kvar några minuter och frågat Nordberg, om denne kände till om det smugglades sprit på Solumsvägen. Därefter hade han lämnat bilen och gått in i sin bostad. Under hela resan hade Tydén och Nyman suttit i baksätet, varför Nordberg ej kunnat uppfatta vad de talat om. Nordberg hade fått det intrycket, att Tydén ej varit fullt nykter. Han hade varit ovanligt högljudd och pratsam av sig. I denna sin uppfattning hade Nordberg styrkts av Nymans yttrande: "Det här går inte bra." Vidare hade Tydéns uppträdande vid Grindstugan och i synnerhet hans kraftiga bultande på dörren förefallit Nordberg egendomligt. Nordberg hade många gånger skjutsat Tydén, men denne hade då alltid varit tämligen fåordig av sig. Nordberg hyste icke något agg mot Tydén för dennes åtgöranden i tjänsten mot honom.

2) Bergman: Han hade deltagit i den middag, som efter tingssammanträdet slut den 27 maj 1936 hållits å restaurang S:t Petri Logen. När Bergman klockan omkring 11,30 e. m. brutit upp för att begiva sig hem, hade han i kaféet sett Tydén, som suttit där i sällskap med två andra personer. Tydén hade kommit fram till Bergman och hälsat på honom samt frågat något om vilka som deltagit i middagen. Därefter hade Bergman gått hem och Tydén hade återvänt till sitt sällskap. Tydén hade vid tillfället verkat fullt nykter.

3) Karl Fritz Olofsson: En natt under sommaren 1936, han kunde ej närmare påminna sig tiden, hade han plötsligt vaknat vid att någon bultat på ytterdörren till hans bostad i Grindstugan och ropat: "Törs Ni inte öppna, Era djävlar." Olofsson, som trott att det varit äldste sonen som kommit hem och ej varit fullt nykter, hade gått och öppnat dörren utan att närmare se efter, vem det varit. Därefter hade han åter gått in i köket, där han hade sin sängplats. Samtidigt hade han hört, att någon gått in i skrubben, där hans tre döttrar brukade hava sina liggplatser. Olofsson hade ej genast gått till sängs igen utan stannat uppe någon minut. Då hade köksdörren plötsligt öppnats och Tydén kommit in. Utan att säga ett ord hade denne passerat köket och gått in i den innanför köket liggande kammaren. Där hade han gått fram till den säng, där tvillingbröderna Karl och Erik legat, samt dragit täcket av dem med orden: "Vem är detta" eller något liknande. "Det är mina söner", hade Olofsson då svarat. En av pojkarna, troligen Karl, hade yttrat till Tydén: "Vad fan är det med dig karl, är du inte klok?" Tydén hade då gått ut i köket och frågat Olofsson, om han betalat skatten för sin hund. Olofsson hade svarat, att det hade han ej gjort, enär han fått anstånd därmed. Därefter hade Tydén åter gått in i kammaren och försökt att lyfta upp en källarlucka. Olofsson hade därvid yttrat

liksom på skämt: ”Ja, inte finnes det någon människa där, inte.” ”Det är Olofsson så lika vis om”, hade Tydén svarat. Olofsson, som uppfattat detta som om Tydén därmed velat påstå, att han kände Olofssons hem lika bra som Olofsson själv, hade svarat: ”Ja, då får jag lov att tacka då.” När Tydén emellertid ej fått upp källarluckan, hade han gått ut på trappan och ropat på någon vid namn Nyman och bett denne komma in och öppna luckan. Nyman hade då kommit in och gått fram till luckan och öppnat den samt sagt: ”Här finns ingenting.” Därefter hade båda gått ut i köket och Tydén hade ånyo börjat tala om hundskatten. Olofsson hade åter framhållit, att han fått anstånd med skattens betalande. Tydén hade genmält något om att Olofsson skulle få böta. Nyman hade då sagt: ”Nu hörde fiskalen vad Olofsson säger, det är ingenting att göra åt den saken.” Därefter hade båda lämnat stugan. Olofsson kunde ej bestämt ange klockslaget för ifrågavarande tilldragelse, men han hölle för troligt, att klockan varit mellan 2 och 3 på natten. Olofsson hade fått det intrycket, att Tydén ej varit fullt nykter vid tillfället. Han hade ej verkat riktigt stadig på benen utan vaggat fram och tillbaka, när han skulle stå stilla. Vidare hade Olofsson funnit det märkvärdigt, att Tydén ej alls sagt sitt ärende, när han kommit in. Tydén hade vid besöket även yttrat något om att stugan skulle utrymmas. Under de 5—6 år, som Olofsson bott i Grindstugan, hade aldrig några främmande människor övernattat i stugan. Därtill vore stugan för övrigt alldeles för trång.

4) Agnes Olofsson: En natt, troligen i augusti 1936, när hon och hennes man legat och sovit i köket i Grindstugan, hade hon plötsligt vaknat vid att hunden börjat skälla. Samtidigt hade hon hört kraftiga slag på ytterdörren och hon hade även hört någon ropa något, som hon dock ej kunnat uppfatta, enär hon vid tillfället lidit av lätt dövhet. Hon hade väckt sin man och bett honom gå och se efter, vem det var som levde på det sättet. Mannen Olofsson hade gått upp och ut i förstugan och öppnat ytterdörren och därefter åter kommit in i köket. Hustru Olofsson hade frågat honom, vem han öppnat dörren åt. ”Ja, antagligen åt Anshelm”, hade Olofsson svarat. Anshelm vore makarna Olofssons äldste son. Samtidigt hade hustru Olofsson hört, att någon gått in i skrubben innanför förstugan. Kort därefter hade köksdörren öppnats och en person, som hustru Olofsson ej genast känt igen på grund av den rådande skymningen, hade kommit in och gått genom köket utan att säga ett ord och in i den innanför köket liggande kammaren. Hustru Olofsson hade sett huru personen ifråga gått fram till den säng, där tvillingbröderna Karl och Erik legat, samt dragit av dessa täcket. Samtidigt hade han frågat: ”Vilka är det som ligger här?” ”Ja, det är vi”, hade en av bröderna svarat. Därefter hade personen ifråga försökt att lyfta upp en i kammaren befintlig källarlucka, vilken han dock ej fått upp helt och hållet, varför han gått ut i förstugan och ropat på en

annan person, vars namn hustru Olofsson ej kunnat uppfatta, och bett denne komma in och öppna luckan. Därefter hade han åter kommit in i köket, och hustru Olofsson hade nu sett att den främmande personen var Tydén. Denne hade nu varit i sällskap med en för hustru Olofsson okänd person. Tydén hade frågat mannen Olofsson, som hela tiden varit iklädd endast nattskjorta, om han betalat skatten för sin hund. Olofsson hade svarat, att han fått anstånd med skattens betalande. Tydén hade därefter flera gånger frågat om hundskatten. Han hade också sagt: "Ja, det skall utrymmas här nu." "Vi hade tänkt få köpa det här stället", hade Olofsson svarat. Härpå hade Tydén genmält: "Ja, det vet Olofsson så lite om hur det blir." Den person, som Tydén haft sällskap med, hade nu sagt till Tydén, att han ej skulle bråka om hundskatten, när Olofsson fått uppskov därmed. Båda hade därefter avlägsnat sig. Hela besöket hade varat omkring 20 minuter. Hustru Olofsson hade vid ett tillfälle under besöket sett på klockan och då hade denna varit 3. Hustru Olofsson hade ej kunnat märka på Tydén, om denne förtärt sprit eller ej. Hon hade ej lagt märke till något särskilt hos honom. Han hade ej varit särskilt högljudd, när han talat. Hon hade dock funnit hans sätt att komma mitt i natten underligt. Hon förnekade, att makarna någonsin hyst främmande personer i stugan.

5) Erik Olofsson: När han en kväll, troligen på vårsidan 1936, legat och sovit tillsammans med sin tvillingbroder Karl i en säng i den innanför köket i Grindstugan belägna kammaren, hade han plötsligt vaknat vid att någon dragit av honom täcket. När han sett upp, hade han iakttagit Tydén stående vid sängen. Tydén hade mumlat något, som Erik ej kunnat uppfatta. Brodern hade frågat Tydén vad denne menat. Vad Tydén svarat härpå kunde Erik ej påminna sig. Tydén hade därefter försökt att lyfta upp en i rummet befintlig källarlucka, men han hade icke gått ned i källaren. Därefter hade Tydén gått ut i köket och frågat Eriks fader, om denne betalat skatt för sin hund. Fadern hade svarat, att han fått anstånd därmed. Därefter hade Tydén, efter vad Erik kunnat uppfatta, gått in i den innanför förstugan liggande skrubben samt därifrån återvänt ut i köket, där han åter börjat tala om hunden. Erik hade nu lagt märke till, att Tydén haft sällskap med ännu en person, som Erik ej kände. Sedan Tydén varit inne i stugan omkring 15 minuter efter det Erik vaknat, hade han gått sin väg. Vad klockan varit vid Tydéns besök i stugan kunde Erik ej säga med bestämdhet, men han hölle för troligt, att hon varit över 11 e. m. Av Tydéns uppträdande hade Erik fått det intrycket, att denne ej varit fullt nykter. Han hade sålunda funnit det egendomligt, att Tydén så där gång på gång återkommit till samtalsämnet om hundskatten. Han ville dock icke göra gällande, att Tydén raglat. Icke heller hade Tydén sluddrat å målet.

6) Karl Olofsson: En natt under sommaren 1936, han kunde ej närmare

påminna sig tiden, när han legat till sängs i kammaren i föräldrahemmet, hade han plötsligt vaknat vid att faderns hund börjat skälla. Kort därpå hade Tydén kommit in i rummet och gått fram till sängen, där Karl legat tillsammans med sin tvillingbroder Erik, samt dragit av dem täcket och mumlat: "Vem är det, som ligger här?" Karl hade då frågat Tydén vad han menade med detta. Härpå hade Tydén ej svarat något utan i stället gått ut i köket och där börjat tala med Karls fader om dennes hund. Karl hade emellertid ej närmare kunnat uppfatta vad som avhandlats ute i köket. Han hade därför gått upp ur sängen och fram till köksdörren. Han hade då sett, att Tydén haft sällskap med en person, som han dock ej känt igen. När Tydén varit inne i stugan omkring en kvart, hade han och den andre personen avlägsnat sig. Karl kunde ej med säkerhet säga vad klockan varit vid Tydéns besök. Han hölle dock för troligt, att det varit omkring klockan 2 på natten. Karl hade av Tydéns uppträdande fått det intrycket, att denne ej varit fullt nykter. Han ville dock icke göra gällande, att Tydén raglat. Icke heller hade Tydén sluddrat å målet.

7) Gunvor Olofsson: Hon hade en natt, troligen under våren 1936, när hon legat och sovit tillsammans med sina systrar Elsa och Brit i en skrubben innanför förstugan i föräldrahemmet, plötsligt vaknat vid att någon gått alldeles utanför stuguväggen. Även systrarna hade vaknat och Elsa hade gått upp och dragit på sig en klänning. Kort därpå hade Gunvor hört kraftiga slag på ytterdörren och hon hade även hört att denna öppnats. Några ögonblick senare hade en man, som Gunvor ej genast känt igen, kommit in i skrubben. Gunvor hade dragit täcket över huvudet, men hon hade hört, huru mannen frågat: "Vem är det, som bor här?" Elsa hade svarat: "Det ser Ni väl." Därpå hade mannen gått fram till den säng, där Gunvor låg, och dragit undan täcket, så att han kunnat se hennes ansikte. Gunvor hade då i mannen igenkänt Tydén. Denne hade samtidigt sagt: "Jaså, det är den här, som var inför rätten." Gunvor hade nämligen någon tid förut inställt sig vid rådhusrätten i Härnösand i ett barnuppfostringsmål. Därefter hade Tydén vinkat åt Elsa, som satt på sängkanten vid den motsatta väggen i skrubben, och sagt till henne att komma fram, så att han finge tala med henne. Elsa hade svarat: "Vill Ni säga något, så kan Ni väl säga det nu då." Härpå hade Tydén ej svarat något utan i stället lämnat skrubben, och Gunvor hade hört huru han gått in i köket, men vad där avhandlats hade hon ej kunnat uppfatta. Hon hade emellertid hört huru Tydén ropat på en person, som han kallat Nyman eller något liknande och som tydligen befunnit sig utanför stugan. Om denne person kommit in eller ej hade hon icke uppfattat. Sedan Tydén uppehållit sig i stugan omkring 20 minuter, hade han avlägsnat sig. Gunvor hade då sagt till sina systrar: "Nog är han konstig nu, jnte kan han vara nykter." Hon hade nämligen funnit Tydéns uppträdande mycket besynnerligt och hon

hade fått den uppfattningen, att han ej varit fullt nykter. Gunvor kunde ej med säkerhet säga vad klockan varit, när Tydén gjort sitt besök i stugan. Hon hölle emellertid för troligt, att det varit klockan omkring 1 på natten. Gunvor hade icke iakttagit om Tydén raglat. Hon hade heller icke märkt, att han sluddrat å målet när han talat.

8) Elsa Olofsson: När hon en kväll under sommaren 1936, tiden kunde hon ej närmare påminna sig, legat och sovit i skrubben innanför förstugan i Grindstugan tillsammans med sina systrar Gunvor och Brit, hade hon plötsligt vaknat vid att någon sprungit utanför stuguväggen. Hon hade också sett någon skymta förbi fönstret. Hon hade då blivit rädd och stigit upp samt dragit på sig en klänning. Kort därpå hade hon hört kraftiga slag på ytterdörren och samtidigt hade någon ropat: "Öppna dörren för djävulen, annars spränger jag den." Därefter hade hon hört, att någon från köket gått och öppnat dörren. Kort därpå hade Tydén kommit in i skrubben och frågat: "Vem är det, som bor här?" Elsa hade svarat: "Ja, det ser Ni väl, vem det är som bor här?" Tydén hade då gått fram till Gunvors säng och dragit ned täcket en bit, så att han kunnat se Gunvors ansikte, samt yttrat: "Jaså, det är den där, som var inför rätten." Därefter hade Tydén gått och ställt sig alldeles utanför dörren till skrubben samt vinkat åt Elsa och sagt: "Kom får jag tala med Er." Elsa hade då svarat: "Vill Ni mig något, kan Ni säga det nu." Därefter hade Tydén gått, troligen ut i köket, och Elsa hade skyndat sig att stänga dörren till skrubben samt gått till sängs. Av Tydéns uppträdande hade Elsa fått den uppfattningen, att han icke varit fullt nykter. Han hade gått en aning ostadigt. När Tydén gått hade Gunvor yttrat något om att hon tyckte, att Tydén icke verkat nykter. Tydén hade dock icke sluddrat å målet när han talat.

9) Brit Olofsson: Under sommaren 1936 hade Brit en natt, då hon tillsammans med sina systrar Elsa och Gunvor legat och sovit i skrubben i Grindstugan, plötsligt vaknat vid att en av systrarna gått upp och tagit på sig klänningen. Samtidigt hade hon sett, att två personer gått förbi fönstret utanför. Kort därpå hade hon hört, att någon kraftigt bultat på ytterdörren och svurit samt ropat något om att de skulle öppna dörren. Brit hade hört, huru någon gått och öppnat dörren, och kort därpå hade en person, som Brit ej känt igen men som hon sedan fått höra var Tydén, öppnat dörren till skrubben. Brit kunde ej påminna sig, om Tydén gått in i skrubben eller ej. Han hade emellertid vinkat åt system Elsa och bett henne komma ut, så att han finge tala med henne. Elsa hade dock ej gått ut till Tydén. Brit hade nästan omedelbart somnat, varför hon ej kunde yttra något om vad som sedan tilldragit sig eller när Tydén lämnat stugan. Ej heller hade hon närmare lagt märke till Tydén.

Därefter anställdes av landsfogden förhör med Tydén, varvid denne berättade följande.

Den 27 maj 1936 hade Tydén tillsammans med assessorn vid rådhusrätten i Härnösand Axel R. Camitz och brandchefen i Härnösand Nils Lindmark superat i matsalen på restaurang S:t Petri Logen. Supén hade tagit sin början omkring klockan 10 e. m. och till densamma hade Tydén förtärt en snaps och troligen en flaska pilsner. Tidigare under dagen hade han ej förtärt någon sprit. Efter supén hade Tydén med sällskap flyttat ut i kaféet, där Tydén förtärt några glas punsch samt en grogg. Han hade druckit sammanlagt högst 15 centiliter sprit på restaurangen ifrågavarande kväll. Omkring klockan 11,30 e. m. hade Dahlin samt notarierna i domsagan och en del andra personer, vilka deltagit i en subskriberad middag, som hållits i ett rum innanför kaféet, passerat detta. Tydén, som varit i begrepp att lämna restaurangen, hade blivit tillfrågad, om han velat följa med till tingshuset och där dricka en grogg. Tydén kunde ej påminna sig, om det därvid varit något tal om kortspel. Han hade emellertid accepterat inbjudningen, varför han skilts från sitt tidigare sällskap och tillsammans med Dahlin och notarierna begivit sig till tingshuset. Tydén hade ej haft någon kännedom om att konjak medförts från restaurangen. När de kommit fram till tingshuset, hade någon där, vem kunde Tydén ej påminna sig, tagit fram omkring en fjärdedels liter konjak. Av denna konjak hade Tydén druckit ett spetsglas på omkring 5 centiliter. Därefter hade han suttit och samtalat med Dahlin och notarierna samt Nyman, som också deltagit i den subskriberade middagen och därefter medföljt till tingshuset. Efter omkring en timma hade några nämndemän anlänt till tingshuset. En av dessa hade medfört en halv liter konjak. Denna konjak hade delats upp på de närvarande. Tydén hade fått en grogg innehållande omkring 5 centiliter konjak. Tydén hade ej förtärt mera sprit under ifrågavarande natt. När klockan blivit omkring 2 på natten, hade Tydén och Nyman kommit överens om att begiva sig hem. Nyman hade föreslagit Tydén att resa med honom hem och äta en smörgås. Tydén hade därför ringt efter en bil och i denna hade han och Nyman rest ut mot viadukten över järnvägen i avsikt att fara ut till Bondsjö. Under färden hade Tydén talat om för Nyman, att ett inbrott föregående natt ägt rum i staden och att två personer blivit anhållna såsom misstänkta härför, men att en av dem senare lyckats undkomma. Tydén hade därför föreslagit, att de skulle fara åt det håll, där inbrottet ägt rum, för att se om de kunde finna något misstänkt. Nyman hade då yttrat något om att han föregående dag, den 27 maj, sett en misstänkt person vid Grindstugan. Tydén hade genom Nymans berättelse bibringats den uppfattningen, att den av Nyman iakttagna personen varit på väg in mot Grindstugan. Han hade därför föreslagit, att de skulle fara ditut och se efter, om de kunde finna något miss-

tänkt där. Vad Nyman svarat härpå kunde Tydén ej påminna sig. Tydén ville emellertid framhålla, att han skulle kommit ihåg, därest Nyman gjort någon invändning mot förslaget. Han hade alltså givit chauffören order att fara till Grindstugan. Där hade Tydén och Nyman gått ur bilen och Tydén hade givit chauffören order att fara och vända vid en korsväg en bit längre fram. Tydén och Nyman hade under tiden gått fram till stugan och runt densamma och lyssnat. Tydén hade hört, att någon rört sig därinne, varför han sagt till Nyman, att han tänkte gå in och se efter. Nyman hade då yttrat något om att det ju vore onödigt att han ginge med in, varefter han gått ned och ställt sig vid bilen. Tydén hade emellertid bulatat på ytterdörren och sagt: "Öppna här, det är stadsfiskalen", eller något liknande. Tydén hade ej slagit hårt på dörren utan endast givit en bestämd knackning på densamma. När ej någon öppnat, hade han efter omkring en minut upprepat knackningen och begärt, att de innevarande skulle öppna dörren. Tydén hade ej använt några svordomar vid tillfället. Efter andra knackningen hade någon öppnat dörren och Tydén hade gått in i förstugan och in i en innanför densamma liggande skrub. Denna skrub vore tillbyggd till den egentliga byggnaden och Tydén hade reda på, att det brukade bo folk där om somrarna. Inkommen i skrubben hade han gått fram till den ena av de där befintliga sängarna och lyft något på täcket för att förvissa sig om vem det var, som låg där. Han hade då känt igen ena dottern i huset, Gunvor Olofsson, som någon tid förut varit inför rådhusrätten i ett barnuppfostringsmål. Han hade då yttrat: "Jaså, det är den, som varit inför rätten." Därefter hade han lämnat skrubben och gått genom förstugan in i köket. Där hade han träffat på Olofsson, som varit uppe och haft på sig skjorta och byxor samt skor. Tydén hade emellertid ej stannat i köket utan fortsatt därigenom in i kammaren. Där hade han gått fram till sängen och dragit undan täcket för att förvissa sig om vem det var, som låg där. Han hade genast känt igen tvillingbröderna Karl och Erik Olofsson, varför han lämnat kammaren och åter begivit sig ut i köket. Där hade Tydén frågat Olofsson, om de haft besök av någon luffare på sista tiden. Olofsson och hans hustru, som också haft sin sängplats i köket, hade då svarat: "Det är bara vi här, och här har icke varit någon." Tydén hade emellertid kommit att tänka på att det funnes en lucka i golvet inne i kammaren, varför han åter gått in dit och lyft upp luckan för att undersöka en under densamma befintlig grop. Han hade emellertid ej funnit någon där. Han hade därefter velat visa Nyman detta gömställe, varför han gått ut på trappan och ropat på Nyman. Denne hade då kommit in och tillsammans hade de gått in i kammaren, där Tydén åter lyft upp luckan och sagt till Nyman: "Här skall du få se på ett fint gömställe. Här finnes inga andra än dom som bor här." Därefter hade han frågat Olofsson, huru länge denne ämnade bo kvar i stugan, som vore utdömd

av hälsovårdsnämnden. Härpå hade Olofsson svarat, att han hade tänkt få bo kvar i stugan, eftersom han fått löfte om att köpa den. Tydén hade också frågat Olofsson, om denne betalat skatt för sin hund. Olofsson hade då svarat något om att han ej behövt betala skatt för hunden, varpå Tydén genmält, att det nog vore bäst att Olofsson låte registrera hunden och betala skatt för den, så han ej behövde böta. Därefter hade Tydén lämnat stugan. Nyman hade dessförinnan gått ut. Nyman hade aldrig lagt sig i samtalet om hundskatten. Tydén och Nyman hade därefter rest till den sistnämndes hem i Bondsjö, där Nyman stigit ur bilen och tagit farväl av Tydén, som med bilen återvänt till sitt hem i staden. Framkommen dit hade han ej genast gått ur bilen utan suttit kvar en stund och talat med chauffören om spritsmugglingen på Solumsvägen. Därefter hade han gått in till sig.

Tydén framhöll, att samtalet inne i Grindstugan hållits i vanlig samtalston. Varken Tydén eller någon annan hade varit arg eller upprörd under Tydéns besök där. Olofssons hund hade visserligen givit kraftigt skall under den tid Tydén varit inne i stugan och Olofsson hade måst tysta ned hunden flera gånger. Den spritmängd Tydén förtärt under kvällens lopp hade ej kunnat inverka på hans beslut att företaga besöket i stugan. Detta beslut hade haft sin grund allenast i Nymans yttrande, att han sett en misstänkt person utanför stugan dagen före besöket. Något protokoll över besöket hade ej hållits, enär Tydén ej ansett det falla under lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål.

Camitz och Lindmark förklarade på gjord förfrågan, att de ej kunde erinra sig, att de ovan omförmälda kväll superat å S:t Petri Logen tillsammans med Tydén.

På begäran av landsfogden i Västernorrlands län hördes slutligen Dahlin av landsfogden i Västerbottens län. Dahlin uppgav därvid följande: Dahlin hade deltagit i det samkväm, som den 27 maj 1936 varit anordnat å restaurangen S:t Petri Logen i anledning av att medaljer utdelats till några nämndemän. Någon stund före klockan 12 e. m. hade Dahlin tillsammans med domsagans notarier och Nyman samt möjligen några andra personer brutit upp för att begiva sig till tingshuset. Man hade nämligen haft för avsikt att vara tillsammans där en stund och dricka en nattgrogg. Dahlin erinrade sig icke, huruvida någon i sällskapet medfört någon konjak från restaurangen. Tydén, som suttit i restaurangens kafé, hade förmodligen på förslag av någon i sällskapet gått med till tingshuset, dit även några nämndemän efter en liten stund kommit. I ett åklagarrum i tingshuset hade man därefter sällskapet och druckit en eller ett par groggar på konjak, som nämndemännen bestått. Dahlin kunde icke erinra sig, att det vid tillfället spelats kort. Han hade efter någon stund, förmodligen omkring en timma, brutit upp från sällskapet och gått och lagt sig i sitt

rum i tingshuset. Dahlin kände icke till, vad de övriga i sällskapet där-
 efter haft för sig. Han hade under samvaron med Tydén icke haft sin
 uppmärksamhet särskilt riktad på denne och erinrade sig icke, hur myc-
 ket sprit Tydén druckit. Dahlin hade heller icke något minne av huru-
 vida Tydén varit påverkad av sprit vare sig när Tydén anslutit sig till
 sällskapet eller senare under samvaron i åklagarrummet. Ingen i sällskapet
 hade emellertid varit överförfriskad och det hade gått lugnt och sansat till,
 medan Dahlin varit kvar i åklagarrummet. Dahlin hade, för såvitt han
 kunde minnas, icke umgåtts med Tydén vid något annat tillfälle än det
 här omförmälda och kände i övrigt ej till något i ärendet.

I eget utlåtande anförde landsfogden i Västernorrlands län följande.

Av utredningen i ärendet framginge, att Tydén natten till den 28 maj
 1936 klockan troligen mellan 2 och 3 avlagt besök i Karl Fritz Olofssons
 bostad i Grindstugan för efterspanande av för brott misstänkt person.
 Trots Tydéns bestridande syntes ifrågavarande besök vara att hänföra
 till sådan husrannsakan, som omförmäles i lagen den 12 maj 1933 om vissa
 tvångsmedel i brottmål. De i denna lag lämnade föreskrifter rörande hus-
 rannsakan syntes dock icke hava följts. Någon anledning att verkställa för-
 rättningen nattetid torde knappast enligt landsfogdens förmenande hava
 förefunnits. Mot Tydéns bestridande hade det under utredningen icke
 kunnat styrkas, att Tydén vid förrättningen ifråga varit av starka dryc-
 ker berusad. Tydén hade dock medgivit, att han under tiden klockan
 10 e. m. den 27 maj till klockan 2 f. m. den 28 maj möjligen förtärt till-
 hopta omkring 25 centiliter spritdrycker.

Klaganden avgav därefter påminnelser.

I en till landsfogden i Västernorrlands län avlåten skrivelse anförde jag
 därefter följande.

I 12 § lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål stadgas,
 att hos den som är med skäl misstänkt för brott, varå efter lag kan följa
 straffarbete eller fängelse, må företagas husrannsakan för eftersökande av
 föremål, som är underkastat beslag, eller eljest till utrönande av omstän-
 dighet, som kan äga betydelse för utredning om brottet. Ej må för husrann-
 sakan hos den, som misstänkes för brott, i något fall åberopas hans sam-
 tycke, med mindre han själv av egen drift äskat åtgärden. I anledning
 av brott, varå efter lag kan följa straffarbete, må husrannsakan för ända-
 mål varom nyss sagts anställas jämväl hos annan än den misstänkte, såvida
 brottet där förövats eller den misstänkte där gripits eller eljest särskilt
 skäl är att föremål, som är underkastat beslag, skall där anträffas eller
 annan utredning om brottet vinnas.

För eftersökande av den, som skall gripas eller häktas för brott, må husrannsakan företagas hos honom, så ock hos annan, om särskilt skäl finnes att den eftersökte uppehåller sig där.

I lägenhet, som enligt sin bestämmelse är tillgänglig för envar eller som plägar tjäna till härbärke för lösdrivare eller förbrytare eller där sådant gods som eftersökes plägar uppköpas eller mottagas som pant, må för ändamål som ovan sagts husrannsakan jämväl i andra fall ske.

I 14 § stadgas, att husrannsakan ej utan särskilda skäl må verkställas mellan klockan 7 e. m. och klockan 6 f. m.

Vid husrannsakan skola, enligt 15 §, såvitt möjligt två av förrättningsmannen tillkallade ojäviga vittnen närvara.

Enligt 17 § skall över husrannsakan föras protokoll, vari angives ändamålet med förrättningen och vad därvid förekommit.

Särskilda bestämmelser rörande husrannsakan äro givna i lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel och förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin. I fråga om själva verkställandet av husrannsakan innehålla sistnämnda författningar bestämmelser, som i huvudsak överensstämma med bestämmelserna i 1933 års lag.

Genom sistnämnda lag, vid vars tillkomst ändringar skedde även i de två berörda författningarna med bestämmelser om husrannsakan för särskilda ändamål, hava, såsom av de anförda lagrummen framgår, klara bestämmelser i ämnet givits. Med fullt fog kan man därför nu fordra, såväl att husrannsakan icke företages i andra fall än lagen medger som ock att de rörande förrättningens verkställande meddelade bestämmelserna noggrant iakttagas.

Såsom landsfogden i sitt utlåtande anført torde det besök, som Tydén i förevarande fall gjort hos Karl Fritz Olofsson och hans familj, vara att anse såsom husrannsakan. Något laga skäl för förrättningens företagande har Tydén icke kunnat visa. Av den i ärendet förebragta utredningen synes i stället framgå, att förrättningen varit helt opåkallad. Då en i den enskildes rätt så ingripande åtgärd som husrannsakan självfallet icke får företagas utan att vägande skäl därför föreligga, har den av Tydén vid nu ifrågavarande tillfälle verkställda husrannsakan i och för sig inneburet ett allvarligt tjänstefel. Härtill kommer emellertid ytterligare, att husrannsakingen skett nattetid och utan iakttagande av de för en sådan förrättning föreskrivna former. Vid husrannsakingen hava nämligen icke närvarit två tillkallade ojäviga vittnen och protokoll över förrättningen har icke förts, något som torde vara en följd av det förhållandet, att Tydén icke insett att vad han vid tillfället företog sig hade karaktär av husrannsakan.

Därest Tydén, såsom han uppgivit, ej haft för avsikt att vid tillfället

göra husrannsakan, måste hans förfarande att mitt i natten bereda sig tillträde till Olofssons hem anses ännu mera opåkallat. Överhuvudtaget synes mig detta tilltag utvisa en så påfallande brist i Tydéns omdöme, att man näppeligen kan undgå att sätta hans handlande i förbindelse med det upplysta förhållandet, att han under kvällens lopp förtärt spritdrycker i avsevärd myckenhet, enligt eget erkännande cirka 25 centiliter. Tydéns uppträdande under besöket i Olofssons hem synes ej heller hava varit präglat av sådant allvar, som med hänsyn till förrättningens karaktär och Tydéns tjänstemannaställning bort kunna fordras av honom. I den för Härnösands stad gällande polisinstruktionen är uttryckligen föreskrivet, att polisman ej må under tjänstgöring vara påverkad av rusdrycker och att han fördenskull bör undvika förtäring därav under tiden närmast före tjänstgöring. Tydén har efter förtäring av rusdrycker i sådan myckenhet, att han därav uppenbarligen måst bliva mer eller mindre påverkad, företagit ifrågavarande förrättning som, hur den än må benämnas, dock ostridigt utgjort en tjänstehandling. Vid sådant förhållande har Tydén även i nu berörda avseende gjort sig skyldig till tjänstefel.

Under återopande av vad jag sålunda anfört uppdrog jag åt landsfogden att vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot Tydén för tjänstefel i ovan anmärkta hänseenden. Landsfogden hade därvid att å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet. Tillfälle borde beredas Olofsson att i målet föra talan, och borde av honom framställda ersättningsanspråk, i den mån de funnes befogade, av åklagaren understödjas.

Rådhusrätten i Härnösand, varest åtalet anhängiggjordes samt Karl Fritz Olofsson förde ansvars- och ersättningstalan mot Tydén för ärekränkning i det till mig avgivna yttrandet m. m. ävensom talan om skadestånd på grund av husrannsakingen, yttrade i utslag *den 31 januari 1938* följande.

I målet vore upplyst, att Tydén i sin egenskap av stadsfiskal i Härnösand natten till den 28 maj 1936, troligen mellan klockan 2 och 3, inställt sig i Olofssons hem i den s. k. Grindstugan i staden för att eftersöka person, som dagen förut anhållits såsom misstänkt för inbrottsstöld men vid avförandet till poliskontoret tagit sig lös, och enär Tydéns ifrågavarande besök måste anses som husrannsakan, men i målet icke förekommit omständigheter, på grund av vilka Tydén ägt skäl att i enlighet med 12 § lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål och mot stadgandet i 14 § sista stycket samma lag företaga nämnda husrannsakan, samt Tydén företagit förrättningen utan att, jämlikt 15 § förutberörda lag, två av honom tillkallade ojäviga vittnen närvarit ävensom underlåtit

att enligt föreskrifterna i 17 § samma lag över förrättningen föra protokoll, alltså och då Tydén, som före besöket hos Olofsson på kvällen och under natten förtärt sprit till avsevärd myckenhet, enligt egen uppgift omkring 25 centiliter, därjämte bort av denna anledning hava ansett sig förhindrad att företaga nämnda besök, prövade rådhusrätten, jämlikt 11 kap. 11 § samt 25 kap. 17, 18 och 22 §§, allt strafflagen, rättvist på det sätt bifalla åklagarens i målet förda talan, att Tydén dömdes att utgiva, för brytande av hemfrid genom olaga husrannsakan 30 dagsböter och för det oförstånd i tjänsten, som genom företagandet av berörda husrannsakan och i övrigt låge Tydén till last, 50 dagsböter, med beloppet av varje dagsbot bestämt till 5 kronor.

I anledning av Olofssons i målet havda yrkanden prövade rådhusrätten, som funne berörda yrkanden, såvitt de avsåge ansvar å och ersättning av Tydén för ärekränkning, icke kunna till prövning upptagas, skäligt förplikta Tydén att gottgöra Olofsson för denne genom omnämnda förrättning orsakat lidande med 75 kronor samt för Olofssons kostnader å målet med 25 kronor jämte vad Olofsson kunde visa sig hava utgivit i lösen för rådhusrättens protokoll och utslag i målet.

Rådhusrättens utslag har vunnit laga kraft.

6. Felaktigt förfarande vid verkställighet av bötesstraff.

I en till mig inkommen klagoskrift anförde chauffören värnpliktige nr 101 55/1919 Nils Hjalmar Möller i Strövelstorp följande.

Klaganden, som vore född den 12 april 1899 och kyrkoskriven i Strövelstorps församling i Kristianstads län, hade någon dag i mitten av november månad 1935 fullgjort föreskriven mönstring för sagda år. Han hade därvid personligen inställt sig å rullföringsexpeditionen i Ängelholm och hade fått sin inskrivningsbok stämplad i vanlig ordning. Någon dag i början av maj 1936 hade klaganden uppsökts i sin bostad av fjärdingsmannen i Strövelstorps socken, vilken, under uppgift att klaganden på grund av försummad mönstring under år 1935 blivit uppförd å bötesförteckning, avkrävt klaganden ett bötesbelopp av 5 kronor. Klaganden hade svarat, att han fullgjort sin mönstring, samt framvisat sin inskrivningsbok med den däri gjorda anteckningen om mönstring. Fjärdingsmannen hade funnit, att mönstringen blivit fullgjord, samt sagt sig skola rapportera förhållandet till landsfiskalen i Rebbelberga distrikt. Omkring fjorton dagar senare hade klaganden ånyo fått besök av fjärdingsmannen, vilken uppgivit att landsfiskalen icke godkänt fjärdingsmannens rapport i ärendet utan fordrat att klaganden skulle inställa sig hos landsfiskalen. Samtidigt

hade klaganden delgivits utdrag ur bötesförteckning, däri klaganden påförts ett bötesbelopp av 5 kronor. Klaganden hade svarat fjärdingsmannen, att han dels för det dåvarande vore sjuk och dels saknade medel till resa till Ängelholm. Avståndet från Strövelstorp till Ängelholm vore omkring 12 kilometer. Då klaganden vetat med sig, att han i laga ordning fullgjort sin mönstringsskyldighet, och fjärdingsmannen beretts tillfälle att förvissa sig därom, hade klaganden ansett sig sakna anledning att, sjuk som han var, till fots begiva sig till landsfiskalen för att dryfta saken med honom. Någon dag i augusti 1936 hade fjärdingsmannen på nytt uppsökt klaganden och krävt honom på böterna samt tillagt, att för den händelse han icke erlade dem, komme de att på landsfiskalens begäran förvandlas till tre dagars fängelse. Klaganden hade liksom förut svarat, att han vore medellös samt att, eftersom han visste att han gjort rätt för sig, saken finge hava sin gång. Han hade emellertid tillagt, att han ansåge sig orättvist behandlad, därest han ådömdes fängelsestraff. Den 5 oktober 1936 hade han av fjärdingsmannen införpassats till straffängelset i Kristianstad men senare samma dag frigivits därifrån. Klaganden förmenade att, då han fullgjort sin mönstringsskyldighet samt sedermera inför fjärdingsmannen styrkt detta, han icke bort införpassas till fängelset. Genom det tillämpade förfaringssättet hade klaganden tillfogats psykiska lidanden, vilka förvärrats genom den tidigare sjukdomen. Som ersättning för åsamkade lidanden borde utgå minst 100 kronor. Dessutom hade klaganden fått vidkännas utgifter för bilskjuts från Åstorp till Strövelstorp på kvällen den 5 oktober med 4 kronor samt för en avskrift med 3 kronor 40 öre. Klaganden anhölle, att J. O. ville vidtaga de åtgärder, vartill saken ansåges böra föranleda, så att klaganden vunne upprättelse och erhöle ersättning för sina kostnader och psykiska lidanden.

Vid klagoskriften voro fogade följande handlingar, nämligen

1) ett av direktören vid straffängelset i Kristianstad utfärdat intyg av innehåll att klaganden den 5 oktober 1936 klockan 12,30 e. m. efter införpassning av landsfiskalen i Rebbelberga distrikt ankommit till fängelset för avtjänande av honom påförda böter, 5 kronor, för underlåtenhet att fullgöra mönstring, att klaganden samma dag klockan 4 e. m., sedan han företett inskrivningsbok utvisande att mönstringen fullgjorts under år 1935, på grund av K. B:s i Kristianstads län förordnande frigivits från fängelset samt att klaganden vid frigivningen erhållit rekvisition å järnvägsbiljett för resa till Åstorp;

2) bestyrkt avskrift av en av K. B. den 6 oktober 1936 avlåten skrivelse till landsfiskalen i Rebbelberga distrikt, däri meddelades att K. B. genom beslut den 5 i samma månad befriat klaganden från honom påförda böter för underlåten mönstring år 1935; och

3) den för klaganden utfärdade inskrivningsboken, å vars upplägg

”Mönstring” fanns instämplat i kolumnen under rubriken ”Fullgjort mönstringsskyldighet år” siffertalet ”35” samt i kolumnen under rubriken ”Bestyrkes (Mönstringsbefälets namnteckning eller stämpel)” namnet Hugo E. Granqvist.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anmodat K. B. att efter vederbörandes hörande inkomma med yttrande, anförde K. B., med överlämnande av infortrade förklaringar från fjärdingsmannen Albert Sandberg och landsfiskalen i Rebbelberga distrikt Eric Hammar, i avgivet utlåtande följande.

Sedan befälhavaren för Ängelholms rullföringsområde nr 7 till K. B. inkommit med förteckning över nämnda rullföringsområde tillhörande värnpliktiga, som år 1935 underlåtit att fullgöra i 32 § värnpliktslagen föreskriven mönstring, vilken förteckning upptagit bland andra klaganden, hade denne för nämnda underlåtenhet påförts ett bötesbelopp av 5 kronor, varefter K. B. genom resolution den 16 mars 1936 förordnat om böternas uttagande. Ett utdrag av bötesförteckningen med resolution och åtecknad anteckning att bevis till styrkande av invändningar mot böternas indrivande skulle avlämnas till landsfiskalen i Rebbelberga distrikt hade tillställts klaganden den 16 maj 1936. Den 29 juli 1936 hade Hammar intygat, att bevis eller annan handling till styrkande av gjord invändning mot bötespåföringen icke inkommit till honom. Med stöd härav och företett intyg, att klaganden befunnits sakna tillgångar till böternas gäldande, hade K. B. den 1 september 1936 förordnat om förvandling av desamma till tre dagars fängelse. För verkställighet av detta förvandlingsstraff hade Hammar den 5 oktober 1936 införpassat klaganden till straffängelset. Efter införpassningen hade emellertid klaganden för fängelsemyndigheterna företett sin värnpliktsbok med däri gjord anteckning om fullgjord mönstring år 1935. Sedan boken överlämnats till K. B. tillika med en av klaganden å straffängelset undertecknad skriftlig framställning om befrielse från de påförda böterna, hade K. B. samma den 5 oktober befriat klaganden från böterna och förordnat om hans försättande på fri fot. Den verkställda utredningen hade givit vid handen, att klaganden icke före införpassningen till fängelset fullgjort vad som ålegat honom enligt ovannämnda resolution för att vinna befrielse från böterna, oaktat klaganden upprepade gånger därtill beretts tillfälle. Det syntes emellertid ej hava varit omöjligt för Hammar att, sedan han erhållit underrättelse om att klaganden innehade anteckning om fullgjord mönstring, därom införskaffa sådan utredning, att klaganden kunnat befrias från böterna.

Sandberg anförde i den avgivna förklaringen följande.

Den 23 mars 1936 hade till Sandberg inkommit order från Hammar om indrivning av ifrågavarande böter. Ordern hade åtföljts av utdrag ur bö-

tesförteckningen, vederbörligen styrkt av landsfiskalen. Klaganden hade vid denna tid vistats å för Sandberg okänd ort, varför ärendet fått ligga tillsvidare. Då klaganden en tid därefter hemkommit, hade Sandberg infunnit sig i hans bostad och avfordrat honom bötesbeloppet. Klaganden hade emellertid förklarat, att han icke ville erlægga böterna, enär han fullgjort sin mönstringsskyldighet. Han hade uppvisat sin mönstringsbok, som var påtecknad "35" och ett för Sandberg oläsligt namn. Då namnet sålunda ej kunnat läsas och Sandberg därför icke kunnat göra avskrift av anteckningen i boken, hade han föreslagit klaganden att till Sandberg avlämna boken. Detta hade klaganden under inga förhållanden velat göra, emedan han ju då ej haft något att visa och det icke heller varit säkert, att han finge sin bok tillbaka. Då Sandberg icke velat garantera honom att han finge boken åter, hade Sandberg föreslagit, att saken skulle få bero till dess Sandberg talat med Hammar. Klaganden hade svarat, att det finge gå hur det ville men att boken komme han icke att lämna ifrån sig. Av Hammar hade Sandberg fått det beskedet, att under förhandenvarande omständigheter klaganden skulle sättas i tillfälle att i vederbörlig ordning klaga över bötesbeslutet. Den 16 maj 1936 hade Sandberg från Hammar erhållit ett bestyrkt utdrag ur bötesförteckningen, vilket Sandberg omedelbart delgivit klaganden. Denne hade då förklarat, att han aldrig komme att befatta sig med några besvär till landsfiskalen, enär han mönstrat sin bok, vilket ju fjärdingsmannen själv sett. Då Sandberg således icke kunnat komma någon vart med klaganden, hade Sandberg insänt delgivningsbeviset till Hammar, vilken sedermera låtit förvandla böterna. Omkring den 1 oktober 1936 hade Sandberg ånyo uppsökt klaganden och meddelat honom, att böterna dåmera förvandlats och att han finge bereda sig på att resa till Kristianstad för förvandlingsstraffets avtjänande. Sandberg hade även meddelat klaganden, att han ännu kunde erlægga böterna, om han så önskade. Klaganden hade fortfarande nekat att erlægga bötesbeloppet, och under sådana förhållanden hade Sandberg ej haft annat att göra än att införpassa honom till fängelset. Av det anförda framginge således, att Sandberg handlagt ärendet enligt givna order och på det sätt som angivits i den resolution, som funnes åtecknad varje utdrag ur bötesförteckningen, av vilken klaganden erhållit vederbörlig del.

Hammar yttrade i den avgivna förklaringen följande.

Vad Sandberg uppgivit rörande Hammars order till honom vore riktigt. Däremot bestrede Hammar bestämt riktigheten av klagandens påstående, att Hammar nämnt något sådant som att klaganden skolat inställa sig hos honom. Sådan inställelse hade ju varit fullkomligt meningslös, då klaganden genom delgivningen av bötesutdraget erhållit fullständig upplysning om de åtgärder, som han hade att vidtaga för att erhålla rättelse och befrielse från de honom felaktigt påförda böterna. Hade klaganden emellertid

vänt sig till Hammar, skulle Hammar naturligtvis såsom i så många liknande fall tidigare med största beredvillighet och utan kostnad för klaganden hava uppsatt den erforderliga besvärsskriften och gjort avskrift av det av honom åberopade beviset till styrkande av hans påståenden. Klagandens uppgift att han saknat medel till resa till Ängelholm förtjänade intet avseende, då han under tiden mars—oktober 1936 troligen varit där flera gånger. Att han varit där den 1 juli 1936 vore bevisligt, då han nämnda dag på grund av fylleri suttit anhållen hos polisen i staden. Klagandens beslut att icke besöka Hammar hade således hindrat Hammar att ställa allt till rätta. Mot Hammar personligen kunde klaganden icke hysa någon animositet, då Hammar, såvitt han kunde påminna sig, dittills icke haft att utföra någon annan tjänsteåtgärd, som avsett klaganden. Den omständigheten att klaganden för Sandberg *uppvisat* sin inskrivningsbok vore icke av någon som helst betydelse, då han ju för att fria sig haft att inom trettio dagar efter delgivningen till Sandberg *avlämna* de bevis, som skolat åberopas till styrkande av hans invändningar mot böternas indrivande i laga ordning. Uraktlåtenheten att inom sagda tid *avlämna* bevis medförde enligt gällande lagbestämmelser, att böterna utan hinder av eventuella invändningar skulle i laga ordning uttagas av den värnpliktige. Detta måste givetvis också innebära, att böterna i brist på tillgångar skulle förvandlas till motsvarande fängelsestraff. Till styrkande av sina påståenden bilade Hammar en blankett av det slag, som kommit till användning vid delgivning av bötesutdraget med klaganden. Klagandens påpekande att K. B. befriat honom från böternas avtjänande utgjorde intet belägg för att Sandberg eller Hammar förfarit olagligt, ty sedan klaganden väl kommit till fängelset, hade han tydligen vunnit sitt syfte och ansett tidpunkten lämplig att avlämna sin inskrivningsbok med däri tecknat bevis om den fullgjorda mönstringsanmälan. Klaganden hade icke påstått och långt mindre visat, att han velat till Sandberg *avlämna* sina bevis, och han hade ju själv med kraft hävdad, att han icke velat besöka Hammar, som följaktligen icke kunde hava nekat att mottaga hans invändningar. Då klaganden således vägrat att övergiva den ståndpunkt han fattat i saken, hade för Hammar intet annat återstått än att handlägga ärendet i den ordning lagen föreskreve. Hammar vidhölle på det enständigaste, att han i ärendet icke vidtagit någon åtgärd, som icke vore grundad på oförtydbara lagbestämmelser, eller underlåtit något, som ålegat honom i egenskap av utmätningsman. Sandberg hade förfarit fullt riktigt och till och med sökt visa klaganden, huru denne haft att förfara för att bliva befriad från de honom felaktigt påförda böterna. Det vore även uppenbart, att klaganden genom sin underlåtenhet att ställa sig gällande föreskrifter till efterrättelse orsakat den utveckling saken fått samt själv vållat de lidanden, som därigenom kunde hava tillskyndats honom. Hammar ansåge sig icke skyldig att ut-

giva någon ersättning till klaganden för dessa lidanden eller för klagandens ekonomiska uppoffringar i övrigt.

Vid Hammars förklaring var fogad den av honom åberopade blanketten för "utdrag ur bötesförteckning över förseelser år 193... av värnpliktiga, tillhörande...". Å blanketten fanns tryckt en så lydande resolution:

"Länsstyrelsen, som påfört de i denna förteckning upptagna värnpliktiga böter på sätt förteckningen angiver, förordnar, att det varje värnpliktig påförda bötesbelopp skall hos honom omedelbart uttagas, därest han icke invänder något däremot.

Gör däremot den värnpliktige invändning mot bötespåföringen, skola denna resolution och bötesförteckningen, i vad honom angår, skriftligen delgivas honom, därvid skriftligen skall lämnas tydlig anvisning om adressen å den utmätningsman, till vilken den värnpliktige har att avlämna bevis till styrkande av sina invändningar mot böternas indrivande; och skall det åligga den värnpliktige, därest han för sin försummelse vill styrka laga förfall eller eljest åberopa någon omständighet, som kan leda till hans frikännande från bötesansvar, att inom trettio dagar efter delfåendet till utmätningsmannen i det distrikt eller i den stad, där delgivningen skett, avlämna de bevis, som åberopas till styrkande av hans mot böternas indrivande gjorda invändningar, vid påföljd för uraktlåtenhet därav, att böterna utan hinder av samma invändningar må i laga ordning uttagas; ägande den värnpliktige jämväl att vid det tillfälle, då delgivningen sker, till den som verkställer densamma avlämna förenämnda bevis för att av denne insändas till utmätningsmannen. Inkommande bevis och handlingar skola jämte delgivningsbevis av utmätningsmannen ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för dess beslut i saken."

Vidare fanns å blanketten ifyllt ett så lydande meddelande: "Bevis till styrkande av invändningar mot böternas indrivande skall avlämnas till landsfiskalen i Rebbelberga distrikt, postadress Ängelholm."

I avgivna påminnelser framhöll klaganden, att han redan vid Sandbergs första besök, då klaganden var sängliggande sjuk, med största beredvillighet framtagit sitt bevis om den fullgjorda mönstringen. Även vid det andra besöket av Sandberg den 16 maj 1936 hade klagandens mönstringsbok varit framme för granskning. Sandberg hade då kunnat behålla mönstringsboken och lämna klaganden kvitto på densamma. Klaganden hade erbjudit sig att mot kvitto avlämna boken. Klaganden vidhölle, att han av Sandberg blivit anmodad att inställa sig hos Hammar. Med anledning av Hammars påstående att klaganden varit i Ängelholm utan att uppsöka Hammar i saken ville klaganden framhålla, att han insjuknat den 18 april 1936 och sedan fram till den 22 juni mestadels varit sängliggande och därför ej varit i Ängelholm. Klagotiden hade utgått den 16 juni och, om kla-

ganden därefter vänt sig till Hammar, skulle klaganden troligen hava blivit avvisad. En advokat hade den 3 oktober 1936 ringt upp Hammar och ifrågasatt, huruvida det icke vore lämpligt att hos länsstyrelsen söka få verkställigheten av straffet uppskjuten tillsvidare, men han hade då av Hammar endast fått ett avvisande svar.

Vid påminnelserna var fogat ett av Sune Johansson i Strövelstorp den 14 december 1936 utfärdat intyg av innehåll att Johansson, som varit närvarande vid Sandbergs besök hos klaganden den 16 maj 1936, hört att klaganden varit villig att mot kvitto avlämna sin mönstringsbok samt att Sandberg tillsagt klaganden, att landsfiskalen fordrade klagandens personliga inställelse.

Med anledning därav att klaganden upptagits i den av befälhavaren för Ängelholms rullföringsområde nr 7 upprättade förteckningen över värnpliktiga, vilka år 1935 underlåtit att fullgöra i 32 § värnpliktslagen föreskriven mönstring, överlämnade jag handlingarna i ärendet till M. O. för den åtgärd, vartill han kunde finna desamma föranleda.

Sedan ytterligare utredning i ärendet verkstälts, förordnade M. O. om åtal mot rullföringsområdesbefälhavaren, kaptenen Granqvist. Åtalet mot denne anhängiggjordes vid Hallands regementes krigsrätt. Av vad i målet förekom må här allenast antecknas följande.

Granqvist uppgav beträffande det förhållandet att klaganden blivit upptagen i ovannämnda förteckning, att detta berott på förväxling av de å rullföringsexpeditionen förvarade stamkorten för klaganden och en annan person vid namn Möller. Vidare anförde Granqvist i målet bland annat: Enligt vad av handlingarna framginge hade klaganden på anfordran uppvisat sin stämplade inskrivningsbok för Sandberg, vilken även rapporterat saken för Hammar. Hade denne upptagit rapporten och anmält förhållandet till K. B., hade K. B. infortrat yttrande av Granqvist, som då personligen kunnat undersöka saken och meddela K. B., att klaganden fullgjort mönstringen. Om så skett, hade böterna avskrivits. Hammar, vilken för övrigt bodde endast några hundra meter från rullföringsexpeditionen, hade telefonledes kunnat hänvända sig direkt till Granqvist, i vilket fall denne kunnat bidra till sakens utagerande.

Vidare gjorde Granqvist i en till rätten ingiven skrift gällande, att kausalsammanhanget mellan hans erkända misstag och effekten, anhållandet av klaganden, blivit brutet genom Hammars förfarande. Till stöd härför anförde Granqvist: Hammar hade utgått från att den å utdraget ur bötesförteckningen tecknade resolutionen varit i förevarande fall tillämplig och förty — under inflytande av denna felaktiga uppfattning — vidtagit åtgärder för klagandens häktande. Hammar hade sålunda i enlighet med resolutionens ordalydelse påfordrat, att inskrivningsboken med åtecknat

bevis om fullgjord mönstring skolat såsom bevis till styrkande av klagandens invändningar till Hammar *avlämnas* för vidare befordran till K. B., och icke velat åtnöjas med Sandbergs uppgift att klaganden för honom uppvisat inskrivningsboken, försedd med kvitto å fullgjord mönstring. Hammar hade sålunda fattat resolutionens föreskrift om bokens avlämnande såsom en klaganden åliggande prestation, vars underlåtna fullgörande inom föreskriven tid av trettio dagar berättigat och förpliktigt Hammar till ovensagda åtgärder. Det syntes emellertid uppenbart, att resolutionen icke vore i förevarande fall tillämplig. Resolutionens egen lydelse jämförd med stadgandet i 45 § värnpliktslagen gäve nämligen otvetydigt vid handen, att resolutionen vore tillämplig allenast i sådana fall, då vederbörande ej fullgjort mönstringen men till sitt fredande från ansvar ville åberopa laga förfall, såsom att han under hela mönstringstiden varit urståndsatt att mönstra på grund av svår sjukdom. Denna uppfattnings riktighet framginge klart, bland annat, av följande passus i resolutionen: "och skall det åligga den värnpliktige, därest han för sin *försummelse* vill styrka laga förfall" etc. I förbigående kunde framhållas, att efterföljande passus "eller eljest åberopa någon omständighet som kan leda till hans frikännande från bötesansvar" etc. icke kunde tagas till intäkt för en motsatt uppfattning, då jämväl nämnda passus uppenbarligen hänförde sig till uttrycket "försummelse". Det funnes ju omständigheter, som kunde leda till frikännande från bötesansvar men som dock icke behövde juridiskt sett äga karaktär av laga förfall. Någon försummelse i avseende å sin mönstringsplikt kunde väl klaganden omöjligen sägas hava låtit komma sig till last. Å bötesförteckningen funnes dessutom direkt angivna de förseelser, som med densamma avsåges, eller utevaro utan anmält laga förfall från inskrivning, underlåtenhet att fullgöra mönstring samt uraktlåten anmälan enligt § 33 mom. 2 och 3 värnpliktslagen. Ingendera av dessa förseelser hade klaganden begått. Som ett ytterligare stöd för riktigheten av sin uppfattning ville Granqvist framhålla, att det enligt hans mening vore stridande mot vedertagen lagteknik att meddela en föreskrift avseende sådana fall, som icke finge förekomma och givetvis normalt icke förekomme. Vore nu Granqvists ovan utvecklade uppfattning riktig, hade Hammar givetvis icke varit berättigad att falla tillbaka på resolutionens innehåll, utan hade han i stället, sedan han genom Sandberg d. v. s. av en offentlig funktionär med polismans tjänsteställning och tjänsteansvar erhållit kännedom om att klaganden innehade kvitto å fullgjord mönstring, varit skyldig att vidtaga de åtgärder, som befunnits erforderliga för det felaktiga beslutets avhjälpan, och att vidtaga dessa åtgärder *ex officio*. Dylika åtgärder hade ju utan något nämnvärt besvär kunnat av Hammar vidtagas.

I utslag den 8 februari 1937 dömde krigsrätten Granqvist för det åtalade förfarandet att undergå arrest utan bevakning två dagar och förpliktade

honom att till klaganden utgiva skadestånd och ersättning för inställelse i målet.

Krigshovrätten, där Granqvist anförde besvär, fann i utslag den 1 juni 1937 ej skäl att göra ändring i krigsrättens utslag i ansvarsfrågan men befriade Granqvist på angivna skäl från den honom ålagda skyldigheten att till klaganden utgiva skadestånd och ersättning för inställelse vid krigsrätten.

Krigshovrättens utslag vann laga kraft.

I en till landsfogden i Kristianstads län avlåten skrivelse anförde jag därefter följande.

Av vad i ärendet förekommit framgår, att Sandberg efter sitt första besök hos klaganden någon dag i början av maj 1936 rapporterat för Hammar, att klaganden sagt sig hava fullgjort sin mönstringsskyldighet och till bevis därom för Sandberg företett sin inskrivningsbok med däri verkställd instämpling av årtalet "35" och mönstringsförrättarens namnteckning. På grund av vad Sandberg sålunda å tjänstens vägnar meddelat Hammar borde det för denne hava stått klart, att klaganden fullgjort sin mönstringsskyldighet och att klagandens upptagande i bötesförteckningen måste hava berott på förbiseende. Hade Hammar hyst misstankar beträffande de i boken gjorda anteckningarnas äkthet, hade det varit hans ofrånkomliga tjänsteplikt att verkställa undersökning för utrönande av huruvida förfalskning föreläge. Då så ej skett, måste Hammar alltså hava utgått från att anteckningarna gjorts av vederbörlig tjänsteman och att klaganden förty var i besittning av bevis om fullgjord mönstring. Med hänsyn härtill kan jag icke finna annat än att Hammar genom det sätt, varpå han i fortsättningen behandlat bötesärendet, visat försummelse och oförstånd i tjänsten.

Väl må det vara sant, att klaganden haft att för befrielse från böterna följa anvisningarna å det honom delgivna utdraget av bötesförteckningen och alltså till Sandberg eller Hammar avlämna sin inskrivningsbok. Emellertid må påpekas, att berörda anvisningar närmast taga sikte på det fall, att vederbörande icke mönstrat och vill åberopa någon omständighet, som kan leda till hans frikännande från bötesansvar. På grund härav är det i viss mån förståeligt att klaganden, i medvetande av att han behörigen fullgjort sin mönstringsskyldighet och för Sandberg styrkt detta förhållande, ansett det vara vederbörande tjänstemäns ensak att reda upp det missstag, som föranlett bötespåföringen. I vilket fall som helst hade klagandens underlåtenhet att ställa sig anvisningarna till efterrättelse icke bort föranleda Hammar till att i fråga om bötesärendets vidare handläggning bortse från de honom lämnade upplysningarna om mönstringen. Då desamma

givit vid handen, att förbiseende från någon tjänstemans sida ägt rum, borde Hammar hava låtit sig angeläget vara att oavsett klagandens åtgöranden söka ställa saken till rätta. Det minsta man under förhandenvärande omständigheter kunnat fordra av Hammar hade varit, att han till K. B. anmält vad som förekommit vid Sandbergs besök hos klaganden. I stället har Hammar, med förtigande av detta, nöjt sig med att intyga att bevis eller annan handling till styrkande av gjord invändning mot bötespåföringen icke inkommit till Hammar. Utan att meddela K. B. vad Sandberg i ärendet rapporterat och utan att göra sig det ytterst obetydliga besväret, som en förfrågan hos den i samma stad boende rullföringsområdesbefälhavaren skulle hava inneburet, har Hammar låtit böterna gå till förvandling. Icke ens innan Hammar därefter vidtog en så ingripande åtgärd som att beröva klaganden friheten har han aktat nödigt meddela K. B. vad han hade sig bekant i ärendet, än mindre själv företaga någon undersökning. En sådan hade kunnat ske utan större omgång och rätta förhållandet hade då kommit i dagen. Att klaganden därigenom skulle hava undgått införpassningen till fängelset torde framgå därav, att K. B. den 5 oktober 1936 omedelbart efter erhållen vetskap om den i inskrivningsboken verkställda anteckningen om mönstring förordnat om klagandens befrielse från böterna. Detta förordnande skedde, ehuru klaganden icke inom den föreskrivna tiden av trettio dagar från delfäendet av utdraget ur bötesförteckningen avlämnat inskrivningsboken. Hammar har icke beaktat, att underlåtenhet att inom föreskriven tid avlämna bevis medför, att böterna utan hinder av gjorda invändningar *må* uttagas, men icke att de under alla förhållanden *skola* uttagas.

Även om klaganden genom sin underlåtenhet att i tid avlämna inskrivningsboken själv medverkat till att bötesärendets slutliga behandling resulterade i klagandens införpassning till fängelset, hade detta beklagliga resultat dock icke behövt ifrågakomma, om Hammar behandlat ärendet på sätt vederbort.

Den försummelse och det oförstånd, som Hammar enligt det ovan sagda visat, syntes mig innebära tjänstefel av beskaffenhet att icke böra undgå beivran. Jag uppdrog därför åt landsfogden att vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot Hammar för berörda tjänstefel samt å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet. Tillfälle borde beredas klaganden att i målet föra talan.

Rådhusrätten i Ängelholm, varest åtalet anhängiggjordes, yttrade i utslag den 21 februari 1938 följande.

I målet vore utrett, att Sandberg kort efter den 23 mars 1936 på Hammars order besökt klaganden i Strövelstorp för uttagande av 5 kronor, ut-

görande utav K. B. i Kristianstads län för försummad mönstringsanmälan påförda böter, att klaganden därvid uppvisat sin mönstringsbok med påstämplat bevis att mönstringsanmälan fullgjorts 1935, varom Sandberg underrättat Hammar, att klaganden den 16 maj 1936 eller kort därpå delgivits utdrag ur bötesförteckningen med resolution innehållande upplysning om de åtgärder han hade att vidtaga till befrielse från de honom påförda böterna, att Hammar, då klaganden icke inom den i resolutionen bestämda tiden hos honom avlämnat bevis för styrkande av sin invändning emot böterna, utan att meddela att klaganden för Sandberg uppvisat sin mönstringsbok med berörda påskrift, till K. B. insänt intyg, att bevis eller annan handling till styrkande av gjord invändning emot böterna icke inkommit till Hammar, ävensom att Hammar, sedan K. B. förvandlat böterna till fängelse, låtit den 5 oktober 1936 till straffängelset i Kristianstad införpassa klaganden för undergående av förvandlingsstraffet, och enär Hammar, genom sin underlåtenhet att till K. B. meddela vad Sandberg för honom upp-givit angående påteckningen av klagandens mönstringsbok, finge anses hava gjort sig skyldig till oförstånd i sin tjänst såsom landsfiskal, men Hammars förfarande i övrigt icke kunde anses vara straffbart, prövade rådhusrätten lagligt döma Hammar att jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen böta 5 dagsböter, var dagsbot bestämd till 8 kronor.

Enär klagandens inställande vid straffängelset i Kristianstad sannolikt kunnat undvikas, därest Hammar lämnat K. B. omnämnda meddelande, funne rådhusrätten skäligen ålägga honom att ersätta statsverket kostnaden för denna transport med 24 kronor 80 öre, men enär klaganden uraktlåtit att följa de anvisningar som lämnats honom för befrielse från böterna, funne rådhusrätten icke skäligen ålägga Hammar att utgiva ersättning för lidande och kostnader som kunde hava tillskyndats klaganden. Kostnaden för i målet hört vittne skulle fortfarande påvila statsverket.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, där Hammar anförde besvär, fann i utslag *den 6 maj 1938* ej skäl göra ändring i rådhusrättens utslag.

Över hovrättens utslag har Hammar anført besvär. Målet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

7. Bristande hänsynsfullhet vid polisutredning.

I en hit insänd klagoskrift anförde Klas Andersson i Solhem, Blåsut invid Vänersborg, följande.

Klagandens dotter Birgit Andersson, vilken vore 17 år gammal, hade sedan i september 1936 anställning såsom sömnadsbiträde å fröken Sigrid

Krantz' syateljé i Vänersborg. Måndagen den 30 november 1936 vid 6-tiden på kvällen, då arbetet just var slut för dagen, hade stadsfiskalen i Vänersborg Ragnar Södén jämte överkonstapeln Erik W. Nordin infunnit sig å ateljén för att anställa förhör med Birgit såsom, egendomligt nog, misstänkt för delaktighet i ett i Stockholm begånget fosterfördrivningsbrott. Sedan de båda polismännen för ateljéns innehavarinna och övriga närvarande något klargjort anledningen till sitt besök, hade Södén begärt att få anställa särskilt förhör med Birgit, vilket skett på platsen. Om detta förhör hade Birgit uppgivit, att hon av förhørsledaren blivit bemött på ett synnerligen otrevligt och hänsynslöst sätt och uppenbarligen blivit betraktad som lögnare, då hennes svar, oskyldig som hon var, icke överensstämde med den fula misstanke man hade riktat mot henne. Hon hade bland annat blivit tillsagd att kamma sitt hår med mittbena för att visa, huru hon då toge sig ut. Sedan hon efterkommit denna tillsägelse, hade Södén yttrat: "Strax lite rundare", därmed tydligt angivande att likheten med den av polisen efterlysta var ännu mer slående. Birgit, som då nyss genomgått en bokföringskurs i Gotthardska handelsskolan i Vänersborg, skulle just denna kväll tillsammans med övriga kamrater i samma kurs avlägga examensprov i skolan mellan klockan 7 och 10. Hon hade därför, vilket hon också framhållit, önskat att bliva fri från förhöret fortast möjligt för att hinna till examen i tid. Likväl hade förhöret dragit ut på tiden tills klockan var 5 minuter före 7, alltså till omedelbart före den utsatta tiden. Då hade hon, såsom hon uppgivit, av stadsfiskalen avfärdats med orden: "Ja, nu hade alltsammans varit bra, om bara fröken erkänt, att hon varit i Stockholm." Ända dittills hade hon kunnat hålla ut under förhöret med någorlunda jämnmod, men detta sista yttrande av förhørsledaren hade blivit henne för mycket och hon hade brustit i förtvivlad och hejdlös gråt. Hennes kamrater och ateljéns innehavarinna hade haft all möda att trösta och lugna henne, varmed de dock lyckats så mycket, att hon kunnat infinna sig i skolan och avlägga det förelagda examensprovet. Detta hade givetvis blivit i hög grad försvårat på grund av den upprörda sinnesstämning, i vilken hon blivit försatt. Hon hade icke dessförinnan fått någon mat utan fått inställa sig hungrig. Klagandens hustru hade väntat henne hem för att hon skulle få mat och hämta sin materiel, innan hon gick till skolan. Samma dag förhöret ägt rum hade Nordin per telefon satt sig i förbindelse med fjärdingsmannen Evert Svensson i Blåsut och anmodat denne att hos Birgits grannar inhämta uppgifter om hennes levnad. Detta skulle ske fortast möjligt, hade det sagts, så att Birgit icke hunne hem, innan man hade rapport därom till polisen. Klaganden hade mycket undrat över denna åtgärd, som helt naturligt väckt nyfikenhet, för att nu icke nämna alla de onda tungor, som därav kunde tänkas komma i gång.

Följande dag, alltså den 1 december — anförde klaganden vidare —

hade per telefon kommit order från polisen till flickans arbetsplats, där hon befann sig, att hon genast skulle infinna sig på poliskontoret. Ateljéns innehavarinna hade svarat, att det troligen vore omöjligt för flickan att efterkomma detta, så upprörd och nere som hon var på grund av gårdagens förhör, och anhållit att man åtminstone måtte dröja litet, tills hon bleve bättre. På denna anhållan hade hon fått till svar: "Då skickar vi en polisman och hämtar henne." En polisman hade också därefter infunnit sig för att enligt erhållna instruktioner hämta flickan, men då denne sett det tillstånd, i vilket flickan befunnit sig på grund av de vidtagna åtgärderna mot henne, hade han funnit det hela så omänskligt, att han beslutat vända tillbaka med oförrättat ärende och lovat söka förmå sina förmän att om möjligt lämna flickan i fred, då hon tydligen riskerade att taga skada till sin hälsa. Däri syntes han också hava lyckats, eftersom flickan icke hämtats och därefter lämnats i fred. Polisens förnyade besök hade dock tagit henne så hårt, att ateljéns innehavarinna funnit det rådligast sända flickan till läkare, som också i någon mån kunnat trösta och lugna henne, sedan han lovat att lämna henne sitt bistånd, därest hon skulle bliva ytterligare utsatt för åtgärd från polisens sida. Så hade emellertid ej skett, och klaganden förmodade, att läkaren genom direkt hänvändelse till polisen bidragit därtill. Det torde icke förvåna, att flickan liksom klagandens hustru och klaganden blivit i högsta grad upprörda över det inträffade. Klaganden hade fått reda på att den för brottet efterlysta skulle hava uppgivits vara i 22-årsåldern och hava tillnamnet Andersson, men det syntes näppeligen gå ihop med misstanken mot klagandens dotter, som endast vore 17 år gammal. Flickan vore ännu mycket nedbruten på grund av den hårda nervpåfrestningen hon så oskyldigt utsatts för, och hon såge ut att behöva särskild vård för att bliva fullt återställd. Klaganden kunde därför icke underlåta att göra anmälan i saken för erhållande av upprättelse för dotterns räkning.

Från fjärdingsmannen Svensson inkom därefter en skrift, däri Svensson — med förmålan att Södén för honom framhållit lämpligheten av att han lämnade en redogörelse för sina åtgöranden i saken — anförde följande.

Måndagen den 30 november 1936 omkring klockan 7,30 e. m. hade Svensson av Nordin per telefon blivit ombedd att göra förfrågan om var Birgit vistats under tiden från och med mitten av augusti till och med mitten av september 1936. Som Svensson väl kände Birgit och aldrig hört annat än gott om henne, hade Svensson frågat efter anledningen till undersökningen, varpå Nordin svarat, att han ej ville upplysa därom per telefon. Han hade emellertid påyrkat undersökningen och att denna skulle göras medelst förfrågningar hos flickans föräldrar och grannar. I samma

ögonblick Svensson skolat lämna sin bostad för att företaga undersökningen hade han kommit att tänka på den omständigheten, att han ej blivit ombedd att höra flickan. Därför hade han ringt upp Nordin och frågat, om ej flickan skulle höras. Härpå hade Nordin svarat, att hon vore på aftonkurs i Vänersborg just vid tillfället och att hon nyligen blivit hörd av vänersborgspolisen, varför undersökningen skulle göras innan hon hunne hem. Svensson hade naturligtvis fått den uppfattningen att något hänt, trots att flickan vore känd som mycket ordentlig, varför Svensson gått för att undersöka saken i enlighet med Nordins begäran. Då Svensson kommit till den fastighet, som ägdes och beboddes av flickans fader med familj, hade Svensson i förstugan sammanträffat med en i samma fastighet boende person vid namn Bodén, till vilken han mycket försiktigt framställt en del frågor om Birgit. Bodén hade om Birgit endast upplyst något om slutad anställning hos en skraddare Eriksson i Vänersborg och därefter påbörjad anställning å annan syateljé, men inga noggranna tider hade uppgivits. Huruvida någon semesterresa företagits hade han ej vetat. Efter samtalet med Bodén hade Svensson gjort förfrågningar hos Birgits moder, fru Gerda Andersson. Hon hade upplyst, att Birgit arbetat hos skraddaren Eriksson i Vänersborg tills hon fick semester, troligen sista dagarna i juli 1936. Under semestern hade hon och två vänersborgsflickor, Lilly och Elsa Karlsson, företagit en resa per velociped till Havsten i Bohuslän, dit de rest en måndag och återkommit följande söndag. Vid tillfället hade de bott i tält och själva lagat mat. De hade var och en medhaft omkring 20 kronor i kontanter. Troligen någon av de första dagarna i augusti hade Eriksson avlidit, varför Birgit ej fått återgå till sin anställning. Hon hade då vistats hemma några dagar, varefter hon i mitten eller slutet av augusti börjat arbeta å fröken Krantz' syateljé. Någon annan resa än den till Havsten hade ej företagits. Vid Svenssons förhör hade fru Andersson blivit orolig och frågat, om något hänt eller vad som gäve anledning till denna undersökning. Som Nordin strax innan upplyst, att flickan själv hörts i Vänersborg, och det dessutom varit bråttom med den begärda undersökningen, hade Svensson givetvis fått den uppfattningen, att Birgit begått något olagligt. Han hade därför på fru Anderssons fråga, om något hänt, svarat: "Troligtvis." På ny fråga av fru Andersson, vad som egentligen hänt, hade Svensson svarat, att han ej själv visste detta, vilket fru Andersson ställt sig tvivlande till. Svensson hade emellertid upplyst om att vänersborgspolisen begärt undersökning om Birgits vistelse under förut sagda tid. Fru Andersson hade vidare yttrat, att det måste vara ett misstag, enär hon aldrig kunnat tänka sig den dag, då Birgit skulle bli förmedel för polisundersökning. Därefter hade Svensson emellertid tillsagt fru Andersson, att det vore förståndigast om hon själv talade vid Birgit och att Birgit, i händelse hon gjort någon dumhet, erkände

detta, så att det hela kunde utredas på fredligaste sätt. Efter denna undersökning hade Svensson besökt poliskontoret i Vänersborg och då av Nordin fått veta, att det gällde en abortaffär i Stockholm och att någon anhöllits eller häktats därstädes. Den eller de häktade skulle hava lämnat vissa upplysningar, som tytt på att Birgit varit i Stockholm någon gång i augusti 1936 och därvid varit delaktig i abortaffär. Å poliskontoret hade Svensson redogjort för den av honom företagna undersökningen, varefter han begivit sig hem och ej mera befattat sig med ärendet. Dagen därefter hade han ånyo sammanträffat med fru Andersson, därvid hon förklarar, att vänersborgspolisen absolut velat göra gällande att Birgit varit i Stockholm.

På anmodan inkom därefter Södén med yttrande över klagomålen.

I yttrandet uppgav Södén till en början, att han från kriminalpolisen i Stockholm erhållit en den 25 november 1936 dagtecknad så lydande skrivelse:

”Köpmannen Frans Josef Händel och elektrikern Sven Emanuel Eklund hållas häktade i Stockholm sedan den 23/11 1936 för brott mot S. L. 14: 27 andra stycket. Båda neka i stort sett för vad som lägges dem till last. I en hos Händel anträffad anteckningsbok finnes antecknat ’Linnéa Andersson Vänersborg 29.’ samt ’Kajsa Otterdahl Järnvägs-gatan 23. (Faust) Vänersborg Linnéa Andersson’. Händel har vid tillfrågan, vad han åsyftade med förestående anteckning, uppgivit: Någon dag i slutet av juli eller början av augusti månad 1936 hade han å Birger Jarlsgatan här i staden tilltalat en för honom okänd kvinna, som presenterat sig som Linnéa Andersson. Hon hade medföljt honom till hans bostad i huset nr 12 David Bagares gata, där de haft samlag med varandra. Händel hade sedermera ånyo sammanträffat med Andersson, vilken även under sista hälften av augusti till den 4 september 1936 sammanbott med Händel. Under denna tid hade Händels fästmö, Lilly Svensson, varit intagen å Södra barnbördshuset, enär hon blivit sjuk, då hon låtit behandla sig i fosterfördrivande syfte av Eklund. Den 4 september 1936 hade Andersson avrest till Vänersborg. Därifrån hade Andersson skrivit till Händel och omtalat, att hon erhållit anställning såsom sömmerska och kunde träffas där å telefon Vänersborg 29 mellan klockan 9—2,15 och 3,15—6 på dagen. I brevet hade hon även omtalat, att hon vore boende hos en kusin till sig vid namn Kajsa Otterdahl, Järnvägs-gatan 23, vilken kusin vore anställd hos en familj vid namn Faust under nämnda adress.

Då det möjligen kan mistänkas, att Andersson i syfte att bliva behandlad av Händel sökt förbindelse med honom, hemställes, att Andersson under största möjliga diskretion måtte bliva hörd om, under vilka förhållanden hon gjort bekantskap med Händel och hennes avsikt med besöket i Stockholm. Fotografi å Händel och Eklund bifogas.”

Södén upplyste vidare, att han i anledning av ovanintagna skrivelse hört Linnéa Andersson, född den 25 januari 1914 och anställd såsom sömmerska hos fröken Krantz. Hon hade därvid uppgivit, att hon aldrig varit i Stockholm och ej heller annorstädes sammanträffat med Händel och Eklund, vilka för henne vore fullkomligt obekanta. Hon hade varit anställd hos fröken Krantz sedan sommaren 1934 samt under 1936 haft semester under de två första veckorna av augusti. Semestern hade hon tillbringat i Uddevalla hos en väninna vid namn Karin Gustafsson. Uppgifterna om hennes telefonnummer Vänersborg 29 (Krantz' telefonnummer) samt de tider hon träffades vore riktiga, likaså uppgifterna om hennes kusin Kajsa Otterdahl. Hon kunde ej förklara dessa förhållanden på annat sätt än att någon annan person, utan hennes vetskap och vilja, använt sig av hennes namn. Någon misstanke om, vem detta kunde hava varit, hade hon ej.

Vidare uppgav Södén att, sedan de av Linnéa Andersson sålunda lämnade uppgifterna kontrollerats och befunnits riktiga, Södén till kriminalpolisen i Stockholm meddelat resultatet av förhöret med Linnéa Andersson, varvid jämväl fotografi av henne bifogats. Därefter hade till Södén inkommit en den 28 november dagtecknad skrivelse från kriminalpolisen i Stockholm, av vilken skrivelse här må intagas följande:

”Händel har förevisats de hit översända fotografierna samt förklarat, att dessa icke vore den av honom åsyftade Linnéa Andersson, om vilken Händel lämnade följande beskrivning: Hon hade uppgivit sig vara 22 år gammal, och var liten till växten, omkring 150 cm. lång med mycket smärt kroppsbyggnad, ljuslagd med ljust slätkammat hår, benat i mitten, ej vågigt, fylligt nästan runt ansikte, troligen blå ögon, ljusa orakade ögonbryn, liten, platt eller trubbig näsa, ordinär mun, ovanligt friska vita jämna tänder såväl i över- som underkäken samt ordinär hals, och hade hon ej varit sminkad. Vid besöket här hade kvinnan varit iklädd beigefärgad komplet med vanliga herrockslag på kappan, som troligen var försedd med endast en knapp, slätskuren kjol, liten, troligen beigefärgad hatt, som hon bar på högra delen av huvudet ned över högra örat, skär blus, något snedskuren framtill och med långa ärmar, tegelfärgade strumpor, gråaktiga enfärgade pumps, utan tåhättor och med halvhöga klackar. Å ena handens fingrar hade kvinnan burit en slät guldring med infälld pärla eller sten av okänd färg. I ringen hade varit graverat 'Greta', vilket Händel vid något tillfälle iakttagit, och vid förfrågan härom hade kvinnan sagt, att hennes fullständiga namn vore Greta Linnéa Andersson, men att hennes föräldrar alltid kallat henne för Greta. Händel ville även minnas, att kvinnan vid något tillfälle omtalat, det hennes föräldrar vore boende å någon plats utanför Vänersborg, där fadern skulle vara ägare till tvenne villor, av vilka den ena vore uthyrd under det att fadern själv bebodde den andra. Fadern

skulle tidigare hava varit kreaturshandlare samt även handlat med skog, men hade nu dragit sig tillbaka och levde på penningar. Det brev Händel erhållit från Linnéa Andersson hade han rivit sönder och kastat bort. Då Händel ringt i telefon under numret Vänersborg 29, hade samtalet mottagits av någon kvinna, som uppgivit att hon skulle kalla på Linnéa Andersson, och hade Händel därefter haft samtal med den sålunda tillkallade kvinnan.

Händel har innevarande dag för granskning till expeditionen i härvarande rannsakningsfängelse överlämnat här vidfogade brev och kuvert med som synes adress till Linnéa Andersson. Innehållet i brevet tyder på närmare bekantskap mellan Händel och den kvinna, som kallat sig Linnéa Andersson. Då det förefaller uppenbart, att Andersson, därest hon ej själv besökt Stockholm eller sammanträffat med Händel, måste äga mera kännedom om saken, än hon vid polisförhøret medgivit, anhålles, att Andersson ånyo måtte höras. Det torde kunna antagas, att möjligen någon av hennes kamrater å syateljén eller eventuellt innehavarinnan själv vore den av Händel åsyftade kvinnan, om vilken Andersson dock med all säkerhet måste äga kännedom. Skriftligt besked om resultatet av förhøret tillika med det av Händel skrivna brevet återförväntas fortast möjligt.”

I yttrandet anförde Södén därefter följande.

Vid förhøret med Linnéa Andersson, som ägt rum den 27 november på Södéns tjänsterum under hennes middagsrast, hade hon upplyst, att på samma syateljé, där hon vore anställd, funnes ännu en flicka vid namn Andersson, vilken anställts på sensommaren 1936. Hennes förnamn vore Birgit och hon vore 17 år gammal. Då Södén ej ansett, att ärendet kunde avse henne, hade hon ej blivit hörd vid detta tillfälle. Sedan kriminalpolisens andra skrivelse anlånt och däri lämnats så detaljerade upplysningar om signalement, klädsel m. m., hade Södén emellertid ansett sig böra höra även Birgit. Måndagen den 30 november hade Södén därför, utan att nämna vad saken rörde, anmodat poliskonstapeln Åke Wahlqvist att tillsäga Birgit att komma till Södén på hans tjänsterum för att Södén skulle få tala med henne. Anledningen till att Wahlqvist ombetts göra detta hade varit, att Södén själv var upptagen i rådhusrätten och saken tyckts brådska, enär kriminalpolisens skrivelse sänts express. — Birgit hade emellertid ej kommit och Wahlqvist hade upplyst, att han ej kunnat komma i förbindelse med henne per telefon. Södén hade då bett Wahlqvist, vilken var civilklädd, att personligen kalla henne. Omedelbart efter det Wahlqvist gått hade Södén blivit uppringd från syateljén av en flicka, som sagt sig vara kusin till Birgit och förklarat, att hon ej vågat säga till Birgit, emedan denna var så nervös. Södén hade framhållit, att han endast ville tala med Birgit och erhålla några upplysningar av henne och att det väl vore trevligare för henne att komma till hans tjänsterum efter arbetstidens slut,

än att polisen skulle behöva komma till arbetsplatsen. Kusinen hade emellertid vidhållit, att hon ej vågade säga till Birgit, varpå Södén genmält, att polisen i så fall måste komma till arbetsplatsen. Efter arbetstidens slut klockan 6 e. m. samma dag hade Södén, civilklädd, inställt sig på syateljén i sällskap med ett vittne, Nordin, som var iklädd uniform, samt frågat innehavarinnan, om de kunde få tala med flickorna, vilket hon medgivit. Samtliga flickor med undantag av förut hörda Linnéa Andersson hade kallats in i ett rum, där de inför Nordin fått redogöra för namn, ålder och vistelseort under semestern. Nordin hade därvid gjort anteckningar på ett kuvert. Under tiden hade Södén talat med Linnéa Andersson i ett annat rum. Därefter hade Södén gått ut i det rum, där Nordin och de övriga flickorna befunno sig. Nordin hade då slutat sitt förhör. Södén hade därför sagt till flickorna, att de med undantag av Birgit kunde avlägsna sig, men att han hade några frågor att göra henne, vilket icke skulle taga många minuter. Någon av flickorna hade då sagt, att Birgit skulle vara i skolan klockan 7, och hade Södén därtill svarat, att hon säkert skulle hinna detta. Sedan de andra flickorna gått, hade Södén bett Birgit redogöra för hur hon varit klädd under sommaren och jämfört hennes uppgifter med de uppgifter, som lämnats i kriminalpolisens skrivelse. I nästan alla detaljer hade uppgifterna överensstämt. Södén hade då frågat henne, om hon ändrat frisyr sedan sommaren. Hon hade svarat, att hon gjort detta och att hon under sommaren haft håret slätkammat och benat i mitten. Södén hade då sagt: "Vill fröken möjligen kamma håret, som Ni hade det då." Hon hade då småskrattande gått fram till en spegel och kammat om håret, varvid Södén i låg ton sagt till Nordin, att detta ju förändrade hennes utseende, så att ansiktet bleve rundare. Medan Birgit åter ändrat sin frisyr, hade Södén sagt till henne: "Om fröken var i Stockholm i somras, så är det väl lika bra att tala om det." Hon hade emellertid förnekat detta. Södén hade då frågat henne, om han kunde få låna ett fotografi av henne, så att han kunde få klarhet i saken. Detta hade hon lovat och något vidare hade ej förekommit vare sig denna dag eller någon senare. Ej heller hade från polisens sida gjorts något försök att ånyo komma i förbindelse med henne. Vid förhöret hade hon varit fullkomligt lugn och svarat villigt på de frågor Södén i vanlig samtalston ställt till henne. I övrigt hänvisade Södén till bifogade intyg av Nordin och Wahlqvist om vad som förekommit i saken. Södén bestrede bestämt, att han på något sätt behandlat Birgit hänsynslöst eller i övrigt handlat olämpligt under ärendets handläggning. Med anledning av vad han sålunda anfört hemställde Södén, att klagomålen icke måtte föranleda någon åtgärd.

Vid yttrandet voro fogade de av Södén åberopade intygen av Nordin och Wahlqvist.

Nordins intyg innehöll följande.

Sedan kriminalpolisen i Stockholm i skrivelse till Södén begärt förnyad undersökning, hade Nordin den 30 november 1936 av Södén anmodats att medfölja honom till fröken Krantz' ateljé. Södén hade uppgivit, att meningen med besöket därstädes vore att på en gång få iakttaga alla där anställda för att kunna fastslå, om det av kriminalpolisen uppgivna signalementet överensstämde med någon av dem. Strax efter klockan 6 e. m. hade Södén och Nordin begivit sig till ateljén, där Södén först haft ett kort samtal med fröken Krantz och, efter vad Nordin kunnat förstå, hade Södén troligen underrättat fröken Krantz, att de skulle komma dit. Därefter hade samtliga där anställda tillsports, om de hade varit borta under sommaren 1936 och om någon av dem besökt Stockholm under den tid som avsåges i skrivelsen, vilket alla förnekat. Fröken Krantz hade intygat, att alla varit i hennes arbete hela sommaren förutom åtta dagar i början av augusti månad, då de åtnjutit semester. Men däremot hade hon icke kunnat yttra sig om Birgit, enär denna kommit i hennes tjänst först i medio av september 1936. Nordin hade antecknat de anställdas namn å ett kuvert och tillfrågat alla, var de uppehållit sig under semestern. Ingen upplysning hade lämnats av vare sig Södén eller Nordin om vad saken gällde, enär Södén på vägen till ateljén uppgivit, att det kunde vara tillfyllest konstatera, om någon av de där anställda varit borta under ifrågavarande tid. Efter det Nordin gjort förenämnda anteckningar, hade Södén ombett Birgit att stanna kvar. De övriga hade fått avlägsna sig. Anledningen därtill hade varit, att Birgit var den enda, å vilken det uppgivna signalementet överensstämt ävensom någorlunda uppgifterna om hennes fader, vilken ägde en villa i Blåsut, ett förstadssamhälle till Vänersborg, och förut varit ägare till flera hus därstädes samt även tidigare handlat med skogar. Sedan de andra flickorna avlägsnat sig, hade Södén med ledning av signalementet i skrivelsen frågat Birgit om hennes klädsel under sommaren, därvid hon beskrivit sin beklädnad från huvudbonaden till skodonen, vilken i det närmaste överensstämt med den av Händel uppgivna. Men då hon hade sitt hår benat vid ena sidan, hade Södén frågat henne, om hon alltid haft håret så kammat. Härtill hade hon genmält, att hon under sommaren haft håret benat mitt över hjässan. Södén hade då frågat henne, om hon ville kamma håret såsom hon haft det under angivna tid, till vilket hon förklarat sig villig. Hon hade också genast kammat om sig så. Södén hade därefter, vänd till Nordin, i låg ton yttrat att ansiktsformen verkade nu mera rund. Därefter hade Södén yttrat till Birgit, att "har fröken varit i Stockholm i sommar, så tala om detta". Birgit hade emellertid förklarat, att hon aldrig varit där. Förhöret hade förts i låg samtalston och Södén hade icke använt några hårda uttryck eller på annat sätt visat sig brysk mot Birgit, vilken förhållit sig lugn samt ibland visat leende. Birgit hade uppgivit, att hon klockan 7 e. m. skulle besöka en aftonskola, och förhöret hade avslutats i

så god tid före klockan 7, att hon gott kunde hinna dit. Det hade pågått med samtliga endast omkring $\frac{1}{2}$ timmas tid. Då Södén och Nordin avlägsnade sig, hade Södén frågat Birgit, om hon hade något fotografi av sig, och bett att få låna ett sådant. Hon hade uppgivit, att hon icke hade något sådant men att hon skulle anskaffa ett. Efter återkomsten till poliskontoret hade Södén och Nordin överenskommit, att Birgits uppgifter även borde kontrolleras, när de övriga flickornas berättelser blivit kontrollerade genom fröken Krantz' meddelande. Med anledning därav hade de överenskommit, att Nordin skulle ringa upp fjärdingsmannen Svensson och ombedja honom att hos Birgits föräldrar och någon granne efterhöra, om Birgit varit hemma under hela sommaren. Nordin hade ringt upp fjärdingsmannen Svensson och bett honom utföra nämnda ärende men därvid icke för Svensson yppat någonting om anledningen till den begärda upplysningen. Senare på kvällen samma dag hade Svensson kommit till poliskontoret och uppgivit, att han talat med flickans moder och en granne till henne, vilka båda uppgivit, att flickan varit hemma under hela sommaren. Något ytterligare förhör med Birgit än det å ateljén hade Nordin veterligen icke ägt rum, och ej heller hade Nordin kallat henne till något sådant.

I det av Wahlqvist avgivna intyget, som var dagtecknat den 19 januari 1937, anförde Wahlqvist följande.

Sedan Södén beordrat Wahlqvist att uppsätta en redogörelse över de närmare omständigheterna, under vilka han erhållit order kalla Birgit till polisförhör, ville Wahlqvist rapportera följande: Måndagen den 30 november 1936 på förmiddagen hade Södén givit Wahlqvist order att kalla Birgit till förhör, men Wahlqvist hade varken då eller vid senare tillfälle erhållit meddelande om vad saken gällde. Wahlqvist hade blivit underrättad om att Birgit vore anställd å Krantz' syateljé. Omedelbart därefter hade Wahlqvist per telefon satt sig i förbindelse med syateljén och begärt att få tala med Birgit. En dam, som svarat i telefonen och uppgivit sig vara kusin med Birgit, hade därvid upplyst, att Birgit ej kunde svara i telefonen. Wahlqvist hade därför bett, att Birgit skulle underrättas om att hon skulle inställa sig hos stadsfiskalen. Som svar därpå hade Wahlqvist blivit upplyst om att Birgit ej kunde komma, när hon grät och var mycket nervös och nedbruten. Anledningen till att hon varit i detta tillstånd hade Wahlqvist ej blivit upplyst om. Då Wahlqvist ej kunnat komma till tals med Birgit, hade han avbrutit telefonsamtalet, varefter han omedelbart underrättat Södén om vad som passerat. Södén hade då givit Wahlqvist order att personligen kalla Birgit till förhör. Wahlqvist hade därpå omedelbart begivit sig till syateljén för att kalla Birgit. Ditkommen hade Wahlqvist träffat fröken Krantz, vilken upplyst att hon strax förut per telefon samtalat med Södén och att han lovat att Birgit tillsvidare sluppe infinna sig. Därmed hade Wahlqvist låtit sig nöja, varefter han förfrågat sig hos

Södén, huruvida fröken Krantz' uppgift till honom varit riktig. Södén hade därvid vitsordat fröken Krantz' uppgift.

I avgivna påminnelser anförde klaganden, att Södéns uppgift, att han innan förhöret den 30 november å syateljén kallat Birgit till förhör å polis-kontoret, vore oriktig. Det vore likaledes felaktigt, att Birgit icke vetat anledningen till förhören, enär den först hörda flickan meddelat rätta förhållandet. Förhöret på syateljén hade pågått en timma tio minuter. Den 1 december hade man ringt från poliskontoret, att Birgit skulle infinna sig där. Då från ateljén svarats, att hon var så nedbruten att hon ej kunde infinna sig, hade man från poliskontoret förklarat att då skulle hon hämtas.

På anmodan av mig verkställde landsfogden i Älvsborgs län därefter ytterligare utredning i saken. Därvid förekom i huvudsak följande.

Vid förhör inför landsfogden berättade till en början Birgit Andersson: Hon hade första gången hört talas om fosterfördrivningsaffären troligen på tisdagen eller onsdagen i sista veckan av november 1936. Hennes kusin Edit Hålberg, som även vore anställd å ateljén, hade för henne omtalat, att en av arbetskamraterna, Linnéa Andersson, varit i förhör inför polisen angående denna sak, varvid polismannen skulle hava sagt, att han även önskade ställa några frågor till Birgit. Edit Hålberg hade enligt vad Birgit senare fått veta av egen drift ringt till polisstationen och därvid framhållit, att det vore onödigt höra Birgit, enär Birgit icke kunde hava något med saken att skaffa. Birgit hade icke före polismännens besök å ateljén den 30 november 1936 fått något besked från polisen, att hon skulle höras i saken. På förmiddagen denna dag hade icke, såvitt Birgit visste, någon polisman ringt till arbetsplatsen. Därest något sådant telefonsamtal ägt rum, borde Birgit hava hört detta, då telefonen vore placerad i ett förrum vid dörren till det därinnanför liggande syrummet. På eftermiddagen den 30 november klockan omkring 5,45 hade samtliga de fem å ateljén anställda flickorna arbetat i syrummet, då polismännen kommit. De hade blivit insläppta av någon av flickorna. Det hade varit en civilklädd man, som Birgit sedan fått veta vara Södén, samt Nordin, som varit iklädd uniform. Männen hade genast gått in i syrummet och frågat efter alla flickornas namn och adresser samt vilka deras föräldrar vore. Södén hade därpå anmodat Birgit att gå ut i förrummet, där Nordin skulle tala med henne. I förrummet hade Nordin, sedan dörren till syrummet stängts, frågat henne angående hennes ålder, tidigare anställningar, semester och dylikt. På fråga hade Birgit uppgivit, att hon haft semester i slutet på juli och då vistats i Bohuslän. Hon hade vidare uppgivit, att hon vid tiden för semestern varit anställd hos en skraddare Eriksson. Denne hade emellertid avlidit under denna tid, varför hon aldrig kommit att återinträda i tjänst

hos honom. Den nuvarande platsen å syateljén hade hon tillträtt i slutet av september 1936. Nordin hade vidare frågat efter hennes faders ställning, om han ägde fastigheter samt om han tidigare sålt skogar o. s. v. Sedan förhöret inför Nordin pågått ungefär en kvart, hade Södén kommit ut i förrummet, dit alla flickorna kallats. Dessa hade därefter av Nordin utfrågats angående sina semestrar. Vid klockan omkring 6,30 e. m. hade Södén sagt, att alla utom Birgit finge avlägsna sig. Flickorna hade önskat stanna, då de hört att Birgit skulle höras ytterligare, men efter tillsägelse slutligen avlägsnat sig. Förhöret hade nu letts av Södén, som därvid först fällt något yttrande om att hon hade mörka ögon och därefter frågat efter hennes familjeförhållanden t. ex. om hon vore strängt hållen hemma samt om hon vore road av dans. Han hade även frågat henne, huru hon varit klädd under sommaren samt huru hon då haft håret kammat. Då hon på sistnämnda fråga upplyst, att hon på den tiden haft håret benat i mitten, hade Södén bett henne kamma sig så. När Södén fått se henne med håret kammat på detta sätt, hade han i ironisk ton yttrat: "Strax litet rundare." Södén hade vidare begärt detaljerade upplysningar om hennes klädedräkt under sommaren. På tal om strumporna hade Södén sagt: "Vad slags strumpor hade Ni i Stockholm?" Därtill hade Birgit genmält, att "det kan jag icke säga, ty där har jag aldrig varit". Han hade vidare frågat, om hon fått telefonpåringning från Stockholm. Härtill hade hon lämnat det svaret, att hon aldrig erhållit ett rikssamtal. Södén hade framställt alla sina frågor i lugn och sansad ton, ehuru han ibland, som Birgit tyckt, förefallit ironisk. Av förhöret hade Birgit blivit synnerligen upprörd, då hon vetat vad saken gällt. Därtill hade även bidragit att hon aldrig tidigare varit i förhör inför polismän. Förhöret hade slutat 5 minuter före klockan 7, då polismännen avlägsnat sig utan att begära att få fotografi av henne. Strax innan Södén avlägsnat sig hade han sagt: "Ja, nu hade allt varit bra, om Ni erkänt att Ni varit i Stockholm." Efter förhöret hade Birgit börjat gråta, då hon vid Södéns sista ord blivit rädd att förhöret skulle komma att upprepas. Hon hade gått in i syrummet, dit fröken Krantz, som icke tidigare varit närvarande, kommit för att söka trösta och lugna henne. Detta hade också lyckats och Birgit hade därpå gått till en aftonskola, där hon samma kväll genomgått slutprov, som medfört gott resultat. Hennes kamrater i skolan hade icke märkt, att hon gråtit eller varit upprörd. Efter avslutade prov hade hon gått direkt hem, där modern velat tala med henne och omnämnt Svenssons besök och vad därvid förekommit. Modern hade varit orolig och frågat, om Birgit gjort något galet. Innan Svensson gått, hade han sagt till modern: "Säg till Birgit, att hon erkänner." Birgit hade förstått, att Svenssons besök hängt samman med polisförhöret, och talat om för modern, att det gällt en fosterfördrivningsaffär i Stockholm. Fadern hade först då fått veta vad som förekommit och lik-

som modern blivit mycket upprörd. Birgit hade fortfarande känt sig "uppriven" och ej kunnat somna förrän klockan 3 på natten. Följande dag hade Birgit gått till arbetet i vanlig tid. På arbetsplatsen hade det allmänna samtalsämnet bland flickorna varit vad som skett under gårdagen. Vid 10-tiden på förmiddagen hade flickorna druckit kaffe i syrummet, då det ringt i telefonen. Edit Hålberg hade som vanligt gått och svarat. Av samtalet hade Birgit förstått, att det varit någon från polisen, som talat med Edit. Edit hade sagt: "Hon kan ej gå ned till poliskontoret idag, ty hon är så nervös och upprörd." Hon hade även hört Edit säga, att "då får Ni taga ansvaret för vad som händer". Då Edit kommit tillbaka till syrummet, hade hon sagt, att det varit Wahlqvist. Denne hade meddelat, att Birgit skulle infinna sig å polisstationen samt att, om hon ej komme, polismän skulle hämta henne dit. Det hade icke nämnts någon tid, men Birgit hade fått den uppfattningen, att hon skulle vara tvungen gå till polisstationen omedelbart. Vid tanken därpå hade Birgit blivit "alldeles hysterisk" och börjat gråta. Fröken Krantz hade varit närvarande och genast gått ut i hallen samt stängt dörren efter sig. Innan hon gått ut hade hon sagt, att hon skulle ringa till polisstationen. Birgit hade icke åhört samtalet. Efter samtalet hade fröken Krantz återkommit till syrummet och berättat, att Södén lämnat anstånd till klockan 6,30 på eftermiddagen, då fröken Krantz sagt sig ämna dessförinnan skicka Birgit till läkare. Högst tio minuter efter det första telefonsamtalet hade Wahlqvist, som hon förut icke kände, civilklädd kommit upp till syateljén. En av flickorna vid namn Örnberg hade öppnat dörren för honom samt återkommit med besked, att det vore från polisen och att man ville tala med Birgit. Då Birgit hört detta, hade hon tillsammans med fröken Krantz och Edit Hålberg gått ut i hallen, där hon fått se Wahlqvist. Birgit hade varit mycket upprörd och fortfarande gråtit. Hon hade icke hört Wahlqvist yttra annat än att han vore utskickad av överkonstapeln och att han funne uppdraget obehagligt. Birgit hade blivit än mer upprörd vid tanken på att nödgas gå genom staden tillsammans med en polisman. Hon hade icke kommit att tänka på att besöket möjligen blott avsåge att kalla henne till polisstationen. Hade så varit fallet, skulle hon emellertid även funnit detta obehagligt. Fröken Krantz hade nu sagt Wahlqvist, att Södén lämnat anstånd till klockan 6,30 e. m., varmed Wahlqvist låtit sig nöja och avlägsnat sig.

På särskild fråga förklarade Birgit, att hon vore fullt säker på att Wahlqvists besök å syateljén ägt rum tisdagen den 1 december 1936. Birgit hade klockan 1 e. m. samma dag gått hem för att äta middag och nu känt sig något lugnare. Hon hade för modern berättat, att fröken Krantz rätt henne att söka doktor Gramén för att få fastställt, att hon vore virgo intacta. Med anledning därav hade Birgit bett modern följa med henne

till doktorn. Efter middagen hade hon tillsammans med modern återvänt till syateljén. I trappan utanför dörren till ateljén hade de mött Nordin, som varit ensam och iklädd uniform. Denne hade frågat, om han kunde få ett fotografi av Birgit. Birgit hade då undrat, om hon i så fall sluppe gå ned till polisstationen, vartill Nordin givit sitt samtycke. Ett fotografi hade sedan skickats till polisstationen med ateljéns springflicka, som även sedermera fått hämta detsamma. Under samtalet i trappan hade en kund gått förbi, varför Birgit funnit det synnerligen obehagligt att stå förgråten utanför ateljén med en uniformsklädd polisman. Birgit hade, sedan Nordin avlägsnat sig, med modern gått in i syateljén och där fått veta, att man under hennes middagsrast ringt till doktor Gramén å lasarettet och fått besked, att hon kunde få komma genast. På väg till läkaren hade de utanför huset åter mött Nordin, som nu på begäran av modern lämnat en redogörelse för anledningen till förhören. Birgit hade ej hört vad Nordin därvid yttrat. Doktor Gramén hade efter att hava undersökt Birgit sökt lugna henne. Något intyg hade han ej velat utskriva, men lovat lämna uppgifter till polisen, därest denna så skulle önska.

Irene Andersson, anställd å fröken Krantz' ateljé, berättade vid förhör: Edit Hållberg hade första gången berättat för Irene om fosterfördrivningsaffären samt att detta varit anledningen till att Linnéa Andersson varit i förhör på polisstationen. En måndag vid 6-tiden på eftermiddagen — Irene kunde nu icke erinra sig vilket datum — hade polismännen första gången kommit upp till syateljén. Såvitt Irene hade sig bekant hade icke tidigare under dagen något meddelande om besöket lämnats. Hade så varit fallet, hade emellertid säkerligen talats därom på ateljén. Irene hade ej känt igen polismännen men sedan fått veta, att dessa varit Södén och Nordin, av vilka den förstnämnde varit civilklädd under det den andre varit iförd uniform. Hon hade förstått, att besöket stått i samband med fosterfördrivningsaffären. Männen hade genast gått in i syrummet, där alla flickorna varit sysselsatta. Irene trodde sig minnas, att någon av polismännen frågat någon eller några av flickorna angående deras adresser och föräldrar. Nordin hade därpå anmodat Birgit att komma ut i förrummet. De övriga hade stannat kvar i syrummet. Irene hade ej kunnat höra, vad som sagts i förrummet, då dörren dit stängts. Såvitt Irene kunde komma ihåg, hade Södén icke frågat flickorna om något under tiden. Efter en kort stund hade alla blivit utkallade i förrummet i tur och ordning. Nordin hade utfrågat dem angående deras semestrar, var de tillbringat desamma samt om de varit i Stockholm. Alla flickorna hade fått gå vid tiden omkring klockan 6,30 e. m. utom Birgit, som anmodats kvarstanna. Irene hade därvid sagt, att då ville de alla stanna kvar, men Södén hade åter tillsagt dem att gå. Då de avlägsnade sig, hade Birgit ej förefallit särskilt upprörd. Följande dag hade de samtalat angående vad som pas-

serat vid förhöret under kvällen förut. Birgit, som ej heller nu verkat nedslagen, hade berättat vad som förekommit. Då de sedan vid 10-tiden på förmiddagen druckit kaffe i syrummet, hade det ringt på telefonen. Edit Hålbberg hade svarat. Irene hade förstått, att det varit från polisen, då hon hört Edit Hålbberg yttra: "Hon kan ej komma ned till polisstationen i dag, ty hon är så nervös och upprörd" eller något liknande. Edit Hålbberg hade även nämnt något om att de skulle få stå till ansvar, om det ginge Birgit illa. Efter samtalets slut hade Edit Hålbberg kommit åter till syrummet och omtalat, att telefonpåringningen varit från polisen samt att Birgit skulle gå dit. Då Edit Hålbberg sagt, att Birgit skulle gå omedelbart, hade denna blivit hysterisk och vägrat. Fröken Krantz hade nu kommit in och fått se, huru upprörd Birgit var. Av någon av kamraterna hade Irene senare hört, att fröken Krantz ringt till polisen samt begärt och fått uppskov för Birgit till klockan 6,30 på kvällen. Kort stund därefter hade en polisman, som hon icke sett förut men som hon sedan fått veta vara Wahlqvist, kommit upp till syateljén. Någon av flickorna hade öppnat dörren för honom samt därefter meddelat Birgit angående hans ärende. Sedan Birgit gått ut i förrummet, hade Irene icke hört annat än att Birgit gråtit. Efter en kort stund hade Birgit återkommit och då varit förgråten och upprörd.

På särskild fråga förklarade Irene, att hon vore säker på att nu senast skildrade händelser ägt rum på morgonen efter polismännens första besök på syateljén.

Edit Örnberg, Linnéa Andersson och Edit Hålbberg berättade rörande Södéns och Nordins besök å syateljén den 30 november samt om telefonsamtalen och Wahlqvists besök påföljande dag i huvudsaklig överensstämmelse med Irene Andersson.

Sigrid Krantz uppgav vid förhör inför landsfogden följande: Hon hade första gången hört talas om fosterfördrivningsaffären under sista torsdagen i november 1936, då Linnéa Andersson kallats till och även varit i förhör å polisstationen. Linnéa Andersson hade berättat om saken på kvällen efter det förhöret ägt rum. Måndagen den 30 november troligen vid 5-tiden på eftermiddagen hade Sigrid Krantz hört en ringning på dörrklockan och själv öppnat dörren. Södén och Nordin hade stått utanför och begärt att få "titta på flickorna". Sigrid Krantz hade sagt, att hon funne detta olämpligt, enär arbetet för dagen icke var slut samt kunder eventuellt kunde anlända till ateljén och finna det obehagligt med besök av en uniformerad polisman. Södén hade det oaktat vidhållit sin begäran, varpå de släppts in i syrummet. Sigrid Krantz hade återvänt till provrummet och icke sedermera varit närvarande vid förhören med flickorna. Under arbetet hade hon emellertid vid några tillfällen haft ärenden till syrummet och förrummet och då iakttagit vad som tilldrog sig. Hon hade sålunda

sett Södén klappa Linnéa Andersson på axeln och säga, att denna icke kunde komma ifråga. Därefter hade han vänt sig mot Birgit Andersson och nämnt något om, att denna i stället kunde tänkas vara den som eftersöktes. Klockan omkring 6,30 hade Södén anmodat alla flickorna med undantag av Birgit att avlägsna sig. Strax före klockan 7 hade Sigrid Krantz kommit in i syrummet och där funnit Birgit, som grät och var alldeles "över sig given". Sigrid Krantz hade givit henne något lugnande och därefter tillsagt henne att gå till aftonskolan. Följande dag, som enligt vad hon väl erinrade sig var den 1 december, hade Sigrid Krantz varit i sitt arbete som vanligt. På morgonen hade Edit Hålberg mottagit ett telefonsamtal från polisen samt kommit in till Sigrid Krantz och berättat, att Birgit vore kallad ned till polisstationen. Sigrid Krantz hade gått ut i syrummet och där funnit Birgit alldeles hysterisk. Sigrid Krantz hade då ringt till Södén och begärt, att Birgit skulle slippa förhör. Hon hade även nämnt, att hon ämnade låta undersöka flickan för att därigenom få fastslaget, att denna icke kunde vara identisk med den misstänkta. Södén hade emellertid ansett ett intyg onödigt och sagt, att polisen skulle hämta Birgit i bil, därest hon icke ville komma godvilligt. Slutligen hade han dock medgivit anstånd med förhöret till klockan 6,30 e. m. Så gott som omedelbart efter telefonsamtalet hade Wahlqvist, civilklädd, kommit upp till ateljén. Sigrid Krantz, som var bekant med Wahlqvist, hade talat om vad som förekommit. Wahlqvist hade då avlägsnat sig. Under det Birgit varit hemma till middag hade Edit Hålberg ringt till läkaren för att beställa tid för undersökning. Vid 2-tiden hade Nordin infunnit sig å ateljén samt begärt att få ett fotografi av Birgit. Sigrid Krantz hade vid detta tillfälle icke talat med Nordin utan endast sett honom i dörren till hallen. Nordin hade även vid detta besök varit iklädd uniform, vilket Sigrid Krantz ansett vara mycket olämpligt med hänsyn till kunderna å ateljén. Under det Nordin varit kvar hade Birgit i sällskap med sin moder återvänt från hemmet. Vad som förekommit vid samtalet mellan de sistnämnda och Nordin hade Sigrid Krantz sig icke bekant.

Vidare hördes Wahlqvist. Tillfrågad angående riktigheten av det intyg han avgivit i ärendet förklarade Wahlqvist, sedan han fått tillfälle att genomläsa detsamma, att det vore riktigt. Han tillade emellertid, att han numera vore tveksam beträffande datum för hans besök å syateljén; möjligt vore att detta ägt rum den 1 december och icke såsom angivits den 30 november. Angående tillkomsten av intyget berättade Wahlqvist följande: Södén hade anmodat Wahlqvist att utfärda ett intyg angående de åtgärder Wahlqvist vidtagit i ärendet och vad han för övrigt hade sig bekant. Som Wahlqvist icke kunnat med bestämdhet erinra sig dagen för besöket å syateljén och någon anteckning därom icke gjorts i minnesbok eller annorstades, hade han frågat Södén angående datum för besöket. Denne

hade bestämt uppgivit dagen vara den 30 november. Wahlqvist hade emellertid varit tveksam och därför åter frågat Södén angående samma sak, varvid han fått enahanda svar. Han hade sedan själv uppsatt och å maskin utskrivit intyget i den tron, att det var riktigt, när han fått uppgiften av Södén, som haft utredningen om hand. Anledningen till att han börjat misstänka, att uppgiften om den 30 november såsom datum för besöket kunde vara felaktig, hade varit den, att han kommit ihåg att Birgit vid hans besök å syateljén varit mycket upprörd och förgråten, något som syntes obegripligt, om hon icke redan varit i förhör om saken. Vid besöket hade fröken Krantz troligen även omtalat, att Birgit blivit hörd av Södén och Nordin. Med anledning av en tidningsnotis om den anmälan, som klaganden gjort till J. O., hade Wahlqvist och hans kamrater å polisstationen börjat tala om besöket å syateljén. Konstapeln E. Lindén hade därvid nämnt, att besöket måste hava ägt rum den 1 december, när han då haft vakttjänstgöring å stationen och vid tillfället hört Wahlqvist ringa till ateljén. Vid genomgång av vaktlistan hade det även visat sig, att Lindén tjänstgjort å stationen nämnda dag. Innan Wahlqvist skrivit sitt intyg hade han även frågat Nordin angående dagen för besöket, men denne hade icke kunnat erinra sig vilken dag detta skett.

Nordin uppgav vid förhör, att Södén under hela förhöret å syateljén den 30 november talat i lugn och låg ton samt ibland yttrat sig skämtsamt. Birgit hade icke under tiden för polismännens besök förefallit upprörd eller nervös. Hon hade ibland skrattat. Vid avslutandet av förhöret hade Södén, såvitt Nordin nu kunde erinra sig, uppmanat Birgit att tala om, ifall hon varit i Stockholm, varvid han troligen yttrat sig på följande sätt: "Har fröken varit i Stockholm, bör Ni tala om det." Huruvida Södén frågat Birgit, om hon hade något fotografi, kunde Nordin icke erinra sig. Sedan Södén och Nordin återkommit till polisstationen, hade de överenskommit att söka kontrollera Birgits uppgifter, för vilket ändamål Nordin på Södéns tillsägelse ringt till fjärdingsmannen Svensson och anmodat denne att så diskret som möjligt söka erhålla upplysningar angående Birgit. Följande dag hade Nordin till Södén lämnat besked om resultatet av Svenssons undersökning. Vid detta tillfälle hade något vidare samtal angående saken icke ägt rum. Vid 10- eller 11-tiden på förmiddagen samma dag hade Södén, då Nordin varit sysselsatt med uppsättandet av en rapport, kommit in i Nordins rum och bett att få tala med Wahlqvist. Denne hade kommit in i rummet, men Nordin hade icke lyssnat till samtalet. Han hade dock uppfattat, att det var tal om att kalla en flicka Andersson till förhör på stationen. Nordin hade förstått, att det var fråga om någon av flickorna på syateljén. Sedan klaganden gjort sin anmälan till J. O., hade Nordin börjat undra över anledningen till att någon skulle höras ytterligare ifrågasvarande dag, då samtliga redan hörts föregående kväll. Vid uppsättandet

av sitt intyg i ärendet hade Nordin icke så noga tänkt på vad detta samtal mellan Södén och Wahlqvist avsett. Huruvida samtalet ägt rum på måndag eller tisdag kunde Nordin nu icke avgöra. Efter förhöret på måndagskvällen kunde det svårligen hava blivit fråga om att ånyo höra någon av flickorna, enär Nordin haft handlingarna i ärendet i en av sina lådor. Nordin hade icke hört Wahlqvist ringa till syateljén och denne hade heller icke nämnt något därom.

Vid närmare eftertanke förklarade sig Nordin vilja ändra sistnämnda uppgift därhän, att det vore troligt att denna tilldragelse ägt rum redan den 30 november. Han ville nämligen minnas, att han vid detta tillfälle nyss börjat skriva på en rapport, som han icke hunnit färdig enär han var inkallad att vittna inför rådhusrätten. Södén hade en eller annan dag efter förhöret — troligen den 2 december — på eftermiddagen anmodat Nordin att å syateljén anskaffa ett fotografi av Birgit. I trappan till syateljén hade Nordin mött Birgit och hennes moder, som just kommit ut från ateljén. Nordin trodde icke, att han hunnit ringa på dörrklockan, men det vore möjligt att fröken Krantz sett honom genom den öppna dörren, när Birgit och modern lämnade hallen. I trappan hade, såvitt Nordin kunde erinra sig, icke någon passerat under det Nordin talat med Birgit och hennes moder. Birgit hade verkat något nervös och Nordin hade försökt lugna henne. Han hade mest talat med modern. Denna hade följt Nordin ett stycke på gatan och därvid frågat, om Birgit kunde misstänkas för olovligt tillgrepp. Med anledning därav hade Nordin ansett det lämpligast omtala vad förhöret gällt. Nordin hade slutligen förklarat, att vid det redan verkställda förhöret finge bero, om blott Birgit skaffade ett fotografi. Av samtalet med Birgit hade framgått, att hon ämnade gå till läkare för att låta undersöka sig. Nordin hade fått den bestämda uppfattningen, att någon läkarundersökning i varje fall ännu ej ägt rum.

Lindén berättade: Tisdagen den 1 december 1936 hade han haft vakt-tjänstgöring å polisstationen från klockan 8 f. m. Vid 10-tiden hade han jämte Wahlqvist uppehållit sig å yttre kontoret, då Nordin öppnat dörren till sitt rum och kallat på Wahlqvist. Nordin hade tillsagt Wahlqvist att "kalla" eller "hämta flickan". Lindén kunde ej nu komma ihåg vilket av uttrycken Nordin begagnat eller om flickan blivit nämnd vid namn. Nordin hade under samtalet med Wahlqvist stått i dörren till yttre kontoret. Huruvida Södén vid detta tillfälle stått i Nordins rum och denne endast framfört Södéns order kunde Lindén ej yttra sig om. Wahlqvist hade där-efter gått fram till bordet, där Lindén satt, samt från den där stående telefonapparaten ringt upp någon person, vars namn Lindén icke nu kunde erinra sig. Wahlqvist hade emellertid bland annat yttrat: "Då kommer vi och hämta henne" eller något liknande. Efter samtalets slut hade Wahlqvist på Lindéns fråga förklarat, att det var fråga om att kalla en av flic-

korna på Krantz' syateljé till förhör. Därpå hade Wahlqvist gått in i Nordins rum och efter en stund lämnat polisstationen. Lindén hade ett bestämt minne av att ifrågavarande telefonsamtal ägt rum under nämnda vaktjänstgöring.

På särskild fråga upplyste Lindén, att han den 30 november haft fridag och icke börjat sin tjänstgöring förrän klockan 5 e. m. Huruvida han utom tjänsten besökt polisstationen före denna tid på måndagen kunde han icke minnas, men funne han detta knappast troligt, enär han under natten till måndagen haft tjänstgöring.

Slutligen hördes hembiträdet Kajsa Otterdahl, vilken uppgav, att hon den 1 december 1936 av Wahlqvist personligen kallats till polisstationen och där blivit hörd av Nordin. Hon vore fullt viss om, att förhöret skett denna dag, enär hon väl erinrade sig, varmed hon denna dag varit sysselsatt. Någon telefonpåringning före besöket hade från polisens sida icke ägt rum.

Från lasarettet i Vänersborg inhämtades, att Birgit Andersson enligt journalen blivit undersökt den 1 december 1936.

I ett till landsfogden överlämnat yttrande anförde därefter Södén ytterligare följande.

Att förhöret ägt rum måndagen den 30 november därom torde alla vara ense. Däremot syntes det råda divergerande åsikter om när Birgit kallats till förhör. Fröken Krantz och de hos henne anställda flickorna ansåge, att detta icke skett på måndagen utan i stället på tisdagen, och Wahlqvist hölle detsamma för troligt, därmed ändrande sina uppgifter i den av Södén i den tidigare förklaringen återopade berättelsen. Trots detta kvarstode emellertid Södéns övertygelse orubbad, att Birgit kallats till förhöret på måndagen, men icke till något förhör på tisdagen. Som stöd för denna sin övertygelse kunde Södén andraga flera omständigheter. Först ville Södén då framhålla, att han alltid brukade hålla förhören på sitt tjänsterum och, såvitt han kunde erinra sig, aldrig förut under sin tjänstgöring som stadsfiskal frångått denna sin vana. Det hade därför varit en självklar sak för honom att kalla Birgit till förhöret och det hade varit först sedan han genom ett eventuellt två telefonsamtal från syateljén blivit upplyst om, att hon ej kunde komma till hans tjänsterum, som han beslutat att uppsöka henne på arbetsplatsen och då även anskaffa några upplysningar om de andra flickorna där. Den omständigheten, att Södén bett Wahlqvist kalla Birgit till förhöret, tydde också på att det varit på måndagen, då Södén var upptagen i rådhusrätten. Hade det varit på tisdagen, hade Södén säkerligen själv telefonerat till syateljén, liksom han gjort när han kallade Linnéa Andersson ett par dagar tidigare. I varje fall hade Södén icke vänt sig till Wahlqvist, då det varit naturligare för honom att i ett fall som detta vända sig till Nordin eller en poliskonstapel med civiltjänstgöring vid namn

Sahlin. Båda dessa hade emellertid på måndagen varit inkallade som vittnen i ett mål vid rådhusrätten och det förklarade, att Södén vänt sig till Wahlqvist. Efter förhöret på måndagskvällen hade Södén överlämnat handlingarna i ärendet till Nordin för att han skulle skriva ut förhörsprotokollet. Det hade varken då eller på tisdagen mellan Södén och Nordin varit något tal om att något nytt förhör skulle hållas. Ej heller hade Södén haft tillgång till handlingarna på tisdagen utan att meddela sig med Nordin, då denne hade dem nedlåsta i en låda, till vilken Södén ej hade någon nyckel. Södén hade ej heller haft någon tanke på att ånyo förhöra Birgit, då Södén haft den bestämda uppfattningen att hon, trots de omständigheter som framkommit vid förhöret, ej var identisk med den av stockholmspolisens sökta personen. Södéns uppfattning, att kallelsen till förhöret skulle hava skett på måndagen och ej på tisdagen, bestyrktes även av Nordins uppgift i den av Södén i hans förra förklaring åberopade berättelsen, att fröken Krantz tyckts veta om att Södén och Nordin skulle komma dit, och av den omständigheten att Nordin på måndagsmorgonen hört Södén giva Wahlqvist order om att kalla flickan. Enligt vad Södén nu kunde erinra sig måste alltså omständigheterna hava varit följande. På morgonen måndagen den 30 november, innan Södén gått till rådhusrätten, hade Södén givit Wahlqvist order att kalla Birgit till förhör. Under en paus i rådhusrättens förhandlingar mellan klockan 10,15 och 11, vid vilken tid ett förut handlagt större brottmål skulle komma före, hade Wahlqvist meddelat Södén, att han ej kunnat träffa Birgit per telefon. Södén hade då givit order om att Wahlqvist skulle kalla henne personligen. När Wahlqvist gått, hade Södén blivit uppringd från syateljén och möjligen ännu en gång senare på dagen, varvid Södén upplyst, att han skulle komma till ateljén efter arbetstidens slut. I samband härmed ville Södén ändra en uppgift i sitt förra yttrande i saken, nämligen att han vid förhöret skulle hava bett Birgit om ett fotografi. Denna uppgift syntes bero på en sammanblandning med omständigheterna vid förhöret med Linnéa Andersson. I stället förhölle det sig troligen så, att Södén på tisdagen bett Nordin att gå till ateljén och framställa denna begäran. Möjligen kunde detta Nordins besök i syateljén på tisdagen hava givit anledning till de därvarandes uppfattning att Birgit denna dag kallats till förhör. Det kunde även tänkas, att de omedvetet låtit sig påverkas av de många tidningsartiklar, som förekommit i saken. Eventuellt skulle även förhöret med Linnéa Andersson blott ett par dagar tidigare kunna hava givit anledning till något missförstånd om dagarna. Beträffande Lindéns uttalande, på vilket Wahlqvist stödde sin ändrade uppfattning att kallelsen kunde hava skett på tisdagen, ville Södén framhålla, att Lindén visserligen haft vaktjänstgöring på tisdagen, men att intet hindrade, att han även på måndagen befunnit sig på poliskontoret. Det hände nämligen ofta, att konstaplarna under sin fritid ginge in på

kontoret för att läsa tidningar eller prata med kamraterna. Ehuru det sålunda vore Södéns fasta övertygelse, att hans relation av händelseförloppet vore riktig, kunde ju dock den möjligheten förefinnas, att han misstagit sig. Södén vore den förste att beklaga, om något åtgörande från hans sida vid fullgörandet av vad han ansett vara sin oavvisliga plikt skulle hava förorsakat Birgit lidande, så mycket mer som det varit hans strävan att behandla saken så diskret som möjligt. Detta hade varit anledningen till att han personligen handlagt ärendet och icke överlämnat det till någon av sina underordnade.

I en till landsfogden i Älvsborgs län avlåten skrivelse anförde jag där-
efter följande.

Med hänsyn till innehållet i de i ärendet åberopade skrivelserna från kriminalpolisen i Stockholm torde någon anmärkning icke kunna riktas mot Södén för det han genom förhör med Birgit Andersson sökt utreda, om hon möjligen vore den i skrivelserna avsedda personen, som misstänktes hava gjort sig skyldig till fosterfördrivningsbrott under vistelse i Stockholm sommaren 1936.

Beträffande det förhör, som Södén för sådant ändamål höll med Birgit på eftermiddagen den 30 november 1936 å fröken Krantz' syateljé, där Birgit var anställd, synes mig visserligen utredningen giva vid handen, att Södén i ett och annat hänseende uppträtt mindre lämpligt, men något förhållande härutinnan av beskaffenhet att kunna läggas Södén till last såsom tjänstefel har icke blivit styrkt.

Om vad i saken förekommit efter förhöret den 30 november föreligga motsägande uppgifter. Södén har gjort gällande, att han icke låtit kalla Birgit till ytterligare förhör. Detta påstående måste emellertid anses på ett övertygande sätt vederlagt genom den i ärendet förebragta utredningen. Av denna framgår nämligen, att Södén den 1 december beordrat poliskonstapeln Wahlqvist att kalla Birgit till förhör, varefter Wahlqvist telefonerat till ateljén och framfört till en där anställd person att Birgit skulle infinna sig å polisstationen för undergående av förhör. Då Wahlqvist förstått, att hans tillsägelse icke skulle leda till det avsedda resultatet, har han meddelat Södén detta. I anledning därav har Södén givit Wahlqvist order att till Birgit själv framföra kallelsen. Innan Wahlqvist hunnit utföra denna order har fröken Krantz, på grund av att Birgit inför utsikten av nytt polisförhör var alldeles hysterisk, ringt upp Södén och begärt att Birgit skulle slippa förhör. Södén har därvid till en början ställt sig helt avvisande till denna begäran under förklaring att Birgit skulle hämtas, om hon ej komme godvilligt, men slutligen medgivit anstånd med förhöret till klockan halv sju

på eftermiddagen, då Södén för ändamålet skulle infinna sig å ateljén. Sedermera har emellertid Södén ändrat mening och avstått från förhöret.

Då Birgit vid förhöret den 30 november blivit ingående hörd och Södén därefter inhämtat resultatet av fjärdingsmannen Svenssons kontrollerande undersökning, varav syntes framgå att Birgit näppeligen kunde vara den i stockholmspolisens skrivelser åsyftade personen, hade Södén saknat anledning att anställa nytt förhör med Birgit. I varje fall borde Södén, då något verkligt behov av ytterligare förhör ej förelåg, genast hava avstått från tanken därpå, sedan han fått kännedom om Birgits sinnesstämning efter kallelsen till det förnyade förhöret. Detta har Södén emellertid icke gjort, trots fröken Krantz' enträgna framställning därom. Genom sagda handlingssätt har Södén enligt min mening gjort sig skyldig till sådant oförstånd i tjänsten, att han för detsamma icke kan undgå åtal. Det borde hava stått klart för Södén att han i fråga om Birgit, en sjuttonårig känslig flicka som aldrig förut varit i polisförhör, varit skyldig att framgå med den största varsamhet. Härutinnan har Södén högeligen brustit och därigenom åsamkat Birgit onödigt lidande. Genom sitt påtalade förfarande har Södén bragt Birgit alldeles ur sinnesjämvtikt och låtit henne förbliva i ett tillstånd av upprörd ängslan under åtminstone en stor del av dagen ifråga.

Det förtjänar slutligen anmärkas att Södén i sitt senaste yttrande i ärendet — under vidhållande av sin uppgift att han ej påkallat nytt förhör med Birgit — förklarar, att han ej haft någon tanke på att ånyo förhöra henne, då han varit av den bestämda uppfattningen att hon ej var identisk med den av stockholmspolisen sökta personen. I betraktande av vad i ärendet blivit styrkt förefalla dessa Södéns uppgifter mycket egendomliga, men innebära dock en bekräftelse på att något nytt polisförhör med Birgit icke varit av behovet påkallat, ett förhållande som ytterligare bekräftas därav, att vidare förhör icke kommit till stånd vare sig den 1 december eller senare.

På grund av vad jag sålunda anfört uppdrog jag åt landsfogden att vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot Södén för tjänstefel i ovanberörda hänseende samt å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet. Tillfälle borde beredas Birgit Andersson att i målet föra talan, och borde av henne framställda ersättningsanspråk, i den mån de funnes befogade, av landsfogden understödjas.

Rådhusrätten i Vänersborg, varest åtalet anhängiggjordes och klaganden å Birgit Anderssons vägnar fordrade skadestånd av Södén, yttrade i utslag den 14 mars 1938 följande.

Av utredningen i målet funne rådhusrätten framgå, att Södén, sedan han i anledning av stockholmspolisens i målet omförmälda skrivelser under mån-

dagen den 30 november 1936 å Sigrid Krantz' syateljé hållit förhör med bland andra Birgit Andersson, påföljande dag, tisdagen den 1 december 1936, vid omkring klockan 10 f. m. låtit poliskonstapeln Wahlqvist dels per telefon och dels vid personligt besök å syateljén kalla Birgit att omedelbart inställa sig å Södéns tjänsterum för nytt förhör, att innehavarinnan av syateljén, Sigrid Krantz, efter denna kallelse per telefon satt sig i förbindelse med Södén och för honom framhållit, att Birgit vore alldeles förtvivlad över det ifrågasatta förhöret och att det därför vore olämpligt att höra henne, samt hemställt om uppskov tillsvidare med förhöret, att Södén därvid först yrkat på att Birgit genast skulle inställa sig men slutligen medgivit uppskov med förhöret till klockan halv sju e. m. samma dag, att Södén sedermera beslutat avstå från det tilltänkta förhöret, samt att Birgit vid omkring klockan 2 e. m. samma dag genom polisöverkonstapeln Nordin erhållit meddelande om att något förhör icke komme att hållas. Då Södén icke vid polisförhöret den 30 november lyckats utröna vem den i stockholmspolisens skrivelser avsedda personen kunde vara, kunde han icke anses hava saknat anledning att i sådant syfte den 1 december ånyo höra Birgit, som, ehuru hon ej skäligen kunnat misstänkas vara identisk med ifrågavarande person, dock på grund av innehållet i berörda skrivelser kunnat antagas vara i stånd lämna någon upplysning av beskaffenhet att bringa klarhet i saken. Sedan Södén på förmiddagen sistnämnda dag erhållit kännedom om Birgits upprörda sinnesstämning efter kallelsen till det nya förhöret, hade emellertid Södén, med hänsyn även till Birgits ungdom, genast bort avstå från tanken på ytterligare förhör med henne eller i varje fall — då förhöret utan olägenhet lika väl kunnat hållas å Birgits arbetsplats — icke hava påfordrat, att Birgit för förhöret skulle inställa sig å Södéns tjänsterum. Ehuru Södén sålunda gentemot Birgit icke ådagalagt den hänsyn, som skäligen kunnat fordras, funne rådhusrätten vad därutinnan låge Södén till last icke vara av beskaffenhet att böra för honom föranleda ansvar såsom för tjänstefel. Rådhusrätten prövade därför rättvist ogilla den mot Södén i målet förda ansvars- och ersättningstalan. Vad i ersättning utgivits till ett på åklagarens begäran i målet hört vittne skulle stanna å statsverket.

Med anledning av denna utgång av målet uppdrog jag åt advokatfiskalen vid Göta hovrätt att därstädes anföra besvär. I en skrivelse till advokatfiskalen anförde jag, bland annat, följande.

Att märka är att Södén i sina båda före rättegångens anhängiggörande avgivna yttranden liksom ännu vid första rättegångstillfället bestritt, att han efter det med Birgit Andersson måndagen den 30 november 1936 hållna polisförhöret låtit kalla henne till nytt förhör påföljande dag. Han hade enligt egen uppgift icke haft någon tanke på att ånyo förhöra henne, då han

var av den bestämda uppfattningen att hon ej var identisk med den av stockholmspolisen sökta personen. Södéns iver att bestrida att han beordrat nytt förhör med Birgit synes mig tyda på att Södén själv insett, att utfärdandet av en dylik order och dess vidhållande under förhandenvarande omständigheter skulle kunna betraktas som oförstånd i tjänsten. Södéns påstådda minnesfel i saken förefaller mig ofattligt. Särskilt egendomligt synes det, att Södéns minne fullständigt svikit honom även sedan han fått del av de detaljerade uppgifter, som andra i saken agerande lämnat och som borde kunnat uppriska hans minne. Det bör observeras, att icke längre tid efter händelsen ifråga än en och en halv månad hunnit förflyta före utredningens igångsättande.

Då överväldigande bevisning förebragts därom att Södén låtit kalla Birgit till nytt förhör och att han vidhållit sin order, även sedan han under rättats om Birgits förtvivlan i anledning av kallelsen, har Södén — eller rättare sagt hans biträde i rättegången advokaten H. Rundberg — gjort gällande, att Södén även efter förhöret på måndagen funnit skäl föreligga att genom förnyat förhör såväl med Birgit som med vissa andra å syateljén anställda söka erhålla upplysningar av betydelse för utrönande vem den av stockholmspolisen åsyftade kvinnan kunde vara. I detta sammanhang har Rundberg erinrat om att Linnéa Andersson blivit hörd två gånger och att det icke heller i fråga om Birgit varit uteslutet att efter det med henne hållna förhöret erhålla upplysningar av betydelse för utredning i saken, ehuru hon själv icke misstänktes. Det hade på tisdagen icke funnits någon anledning för Södén att befara, att Birgit skulle bringas ur sinnesjämvikt genom att Södén ställde några frågor till henne, icke såsom misstänkt utan såsom den vilken möjligen ägde någon kännedom om eller hyste misstankar om vem den eftersökta kvinnan vore.

Detta resonemang måste jag beteckna som en efterhandskonstruktion för att ställa Södéns åtgörande i bästa möjliga dager. Södén själv har icke förut framfört detta försvar, som icke heller torde återspegla de verkliga förhållandena. Att Linnéa Andersson hördes två gånger har berott på att stockholmspolisen begärt förnyat förhör med henne, enär det ansågs att hon måste sitta inne med viss kännedom om saken. Birgit däremot var icke ens särskilt omnämnd av stockholmspolisen. Det oaktat har hon, i motsats till vad som var fallet med de övriga biträdena å ateljén, vid Södéns och Nordins besök där måndagen den 30 november fått undergå ett verkligt ingående förhör, enär hon uppenbarligen allvarligt misstänktes vara den eftersökta. När Södén enligt egen uppgift därefter kommit till visshet om att Birgit ej kunde vara nämnda person, vad skäl har då förelegat för Södén att tro, att just Birgit framför ateljéns innehavarinna och dennas övriga biträden skulle kunna lämna upplysningar av betydelse för utredningen. Jag kan ej finna, att innehållet i stockholmspolisens skrivelser givit

stöd åt ett dylikt antagande, men väl hava nämnda skrivelser innefattat tillräckliga skäl för förhör med Birgit till utrönande huruvida hon själv var den i skrivelserna omförmälda kvinnan. Varför tillfrågades för övrigt icke Birgit redan på måndagen, om hon misstänkte någon viss person för att vara den eftersökta. Södén har ej vid kallelsen av Birgit till förhör på tisdagen låtit Birgit förstå hans — enligt nu lämnad uppgift — ändrade inställning till henne, utan har Birgit helt naturligt av kallelsen till detta förhör bibringats den uppfattningen, att hon fortfarande var starkt misstänkt och kanske skulle utsättas för ett pressande och mindre finkänsligt förhör. Hennes erfarenheter från dagen förut torde icke hava varit ägnade att försätta henne i någon lugn sinnesstämning inför polisens fortsatta inträde för hennes person. Uppgiften att Birgit icke kallats till nytt förhör såsom fortfarande misstänkt, utan allenast för att saken skulle bliva så fullständigt och allsidigt utredd som möjligt, motsäges av den omständigheten att hennes kamrater, vilka på måndagen hörts vida mindre ingående än Birgit, sluppit kallelse till nytt förhör. Vad ateljéns innehavarinna angår synes hon icke alls hava underkastats något förhör.

Södéns bristande hänsynsfullhet mot Birgit framgår också därav att Södén, sedan han på tisdagen slutligen bestämt sig för att icke ånyo förhöra Birgit, underlåtit att giva Birgit besked härom. Överkonstapeln Nordin torde visserligen vid sitt sammanträffande med Birgit och hennes moder vid 2-tiden på tisdagen hava fällt något yttrande, som tytt på att Birgit skulle slippa ytterligare förhör. Detta i vaga ordalag lämnade meddelande torde icke kunna räknas Södén till godo, eftersom han icke synes hava tillsagt vare sig Nordin eller någon annan att underrätta Birgit om förhörets inställande.

Även rådhusrätten har visserligen funnit, att Södén gentemot Birgit icke ådagalagt den hänsyn, som skäligen kunnat fordras, men dock ansett vad Södén därutinnan låtit komma sig till last icke vara av beskaffenhet att böra för honom föranleda ansvar för tjänstefel. Denna rådhusrättens uppfattning kan jag icke dela. I detta sammanhang vill jag icke underlåta att framhålla, att målets bedömande givetvis icke bör röna inverkan av det förhållandet att Birgits målsman på grund av det Birgit tillskyndade lidandet framställt ett uppenbart oskäligt skadeståndsanspråk.

Under åberopande av vad jag nu och tidigare i saken anfört hade advokatfiskalen att i besvären yrka att hovrätten måtte, med ändring av rådhusrättens utslag, bifalla åklagarens talan i målet.

Göta hovrätt fann i utslag *den 20 juni 1938* ej skäl göra ändring i rådhusrättens utslag.

Hovrättens utslag vann laga kraft.

8. Felaktigt förordnande av boutredningsman m. m.

Av handlingarna i ett genom klagomål av Thure Teodor Tillmar, förut i Norrängen under Härna, numera i Ramstad, Gamleby, härstädes anhängiggjort ärende inhämtas följande.

Vid Kinda häradsrätts sammanträde den 24 september 1935 ingav landsfiskalen Bengt Holmstedt till häradsrätten en så lydande ansökan:

”Till Kinda häradsrätt.

Genom utslag den 28 augusti 1934 har häradsrätten dömt till hemskillnad mellan mig och min man Thure Teodor Tillmar i Norrängen under Härna. Bouppteckning i anledning av hemskillnaden har upprättats.

Enär det visat sig omöjligt att åstadkomma godvillig uppgörelse rörande realisation och skifte av vårt bo, får jag värdsamt härmed anhålla, att häradsrätten måtte förordna god man att omhändertaga boet, försälja dess fastighet och andra tillgångar samt verkställa skifte mellan mig och min man. Till god man får jag värdsamt föreslå förre häradsdomaren Gustaf Gustafsson i Sjögård under Hycklinge Lilla.

Innehavaren härav befullmäktigas att denna ansökan till häradsrätten ingiva och min talan i saken föra; godkännande jag ombudets laga åtgärder. Norrängen under Härna, Hycklinge den 6 september 1935.

Agnes Betty Tillmar
född Sandell.

Hemskild hustru.
Bevittnas av:

Gösta Wikström.
Kisa.

G. Karlsson.
Kisa.”

Det antecknades *dels* att häradsrätten den 28 augusti 1934 dömt till hemskillnad mellan makarna Tillmar och att i hemskillnadsmålet ingivits uppteckning av makarnas bo, utvisande i tillgångar 1,950 kronor 45 öre och i skulder 963 kronor 99 öre, *dels ock* att makarna den 24 september 1935 ingivit ansökan om äktenskapsskillnad.

För klagandens hörande och för att bereda Agnes Betty Tillmar tillfälle att införskaffa Gustafssons samtycke uppsköt häradsrätten, däri förste notarien Sven Ekblom förde ordet, ärendet till den 22 oktober 1935, om vilket beslut klaganden skulle underrättas av rättens ordförande.

Vid ärendets återföretagande den 22 oktober 1935 inställde sig Agnes Betty Tillmar såsom förut genom Holmstedt, varemot klaganden icke kom tillstädes.

Det antecknades, att med posten till domhavanden inkommit en så lydande skrift:

”Till Häradsrättens ordförande Herr Sven Ekblom, Kisa.

Då jag mottagit Edert brev av den 4 dennes får jag meddela att jag önskar det blir bodelning på vårt lösöre, om så är att min f. d. hustru vill

avyttra sitt så har hon rätt till det. Jag däremot kommer icke att försälja det mig tillkommer, fastigheten får väl säljas till den högstbjudande. Jag vore tacksam om bodelningen kunde bli innan den 24 dennes. Jag tycker det icke skulle vara nödvändigt att dröja längre då min f. d. hustru flyttat från stället och bor hos maskinist Moberg i Horn.

Skall jag utse god man för mig eller är det rätten som tillsätter den?
Hagbo Odensviholm den 14/10 1935.

Högaktningsfullt
Thure Tillmar.”

Holmstedt ingav därefter en av Gustafsson den 5 oktober 1935 under-tecknad handling av innehåll att, därest häradsrätten skulle finna skäligt förordna Gustafsson att ”verkställa skifte i boet hos makarna Tillmar” i anledning av deras hemskillnad, Gustafsson icke hade något att däremot erinra.

På grund därav beslöt häradsrätten, under ordförandeskap av härads-hövdingen C. H. G. Cederschiöld, jämlikt 13 kap. 1 § giftermålsbalken och 6 kap. 5 § lagen den 9 juni 1933 om boutredning och arvskifte att förordna Gustafsson till boutrednings- och skiftesman i makarna Tillmars bo.

Detta beslut vann laga kraft.

Den 19 december 1935 lät Gustafsson till häradsrätten ingiva en ansökan att, sedan makarna Tillmars fastighet Härna Nedergård 2¹⁵ eller lägenheten Norrängen i Hycklinge socken enligt köpekontrakt den 21 november 1935 å offentlig auktion sistnämnda dag villkorligt försålts till fru Johanna Nilsson i Härna för 1,100 kronor, häradsrätten måtte godkänna denna försäljning.

Genom beslut samma dag lät häradsrätten, däri Cederschiöld förde ordet, vid den skedda försäljningen bero.

Häradsrättens beslut vann laga kraft.

Sedermera instämde klaganden Johanna Nilsson till häradsrättens sammanträde den 31 mars 1936 med yrkande att, enär Gustafsson icke ägt utan klagandens samtycke försälja ovannämnda fastighet, häradsrätten måtte förklara försäljningen ogiltig.

I anslutning därtill anhöll klaganden i en till domhavanden i Kinda härad insänd ansökan, att fri rättegång i målet måtte beviljas honom.

På denna ansökan meddelade Cederschiöld såsom domhavande den 4 mars 1936 beslut av innehåll att, enär häradsrätten den 19 december 1935 låtit vid den skedda försäljningen bero och det därför måste anses vara av synnerligen ringa betydelse för klaganden, att hans talan vunne prövning, ansökningen avsloges.

Då målet sedermera den 31 mars 1936 företogs till handläggning inför häradsrätten, inställde sig klaganden genom fjärdingsmannen Jonas Ringh i Kisa. För Johanna Nilsson tillstädeskom Gustafsson såsom ombud.

Gustafsson ingav, bland andra handlingar, en avskrift av länsstyrelsens i Östergötlands län utslag den 13 februari 1935, nr 246, utvisande, att uti en den 21 september 1934 till länsstyrelsen i Värmlands län inkommen, sedermera till länsstyrelsen i Östergötlands län överlämnad skrift fattigvårdsstyrelsen i Kristinehamn yrkat, att som fattigvårdsstyrelsen lämnat fattigvård åt klagandens minderåriga barn Brita Linnéa, Rut Elisabet och Stig Turesson, klaganden måtte förpliktas att som gottgörelse för vården till fattigvårdsstyrelsen utgiva vad som vid blivande bodelning mellan honom och hans hemskilda hustru Agnes Betty Tillmar kunde komma att tillfalla honom; samt att länsstyrelsen i Östergötlands län ålagt klaganden att jämlikt eget åtagande till fattigvårdsstyrelsen utgiva honom vid blivande bodelning tillkommande andel av makarnas bo.

Vidare ingav Gustafsson en så lydande kallelse:

”Sedan undertecknad av Kinda häradsrätt blivit förordnad till utredningsman i boet hos hemskilda makarna Thure Teodor Tillmar och Agnes Betty Tillmar, född Sandell, i Norrängen under Härna, Hycklinge socken, har auktion å makarnas fasta och lösa egendom blivit utsatt att hållas i lägenheten Norrängen torsdagen den 21 innevarande november med början klockan 1 e. m., varefter skifte mellan makarna förrättas i Sjögård, Hycklinge Lilla, fredagen den 22 november klockan 10 f. m., till vilka förrättningar mannen Thure Teodor Tillmar härmed varder kallad. Sjögård, Hycklinge den 8 november 1935.

Gust. Gustafsson.

Undertecknad har denna dag blivit tillställd och emottagit en med denna lika lydande kallelse, erkännes. Punnerum, Storsjö den 11 november 1935.
T. Tillmar.

Bevittnas:

John Olsson

fjärdingsman i Ukna polisdistrikt.”

Sedan klaganden — under uppgift att han med åberopande av 25 kap. 10 § rättegångsbalken hos Göta hovrätt anfört besvär över häradsrättens beslut den 19 december 1935 — anhållit, att målet måtte förklaras vilande i avbidan på hovrättens utslag i anledning av besvären, biföll häradsrätten denna anhållan.

Den 17 november 1936 anmäldes målet av Johanna Nilsson till återupptagande vid häradsrätten. Till stöd härför åberopades ett av aktuarien vid hovrätten den 2 april 1936 utfärdat bevis att besvär mot häradsrättens beslut den 19 december 1935 icke anförts inom tjugo dagar från beslutets dag. Målet utställdes att åter förekomma den 12 januari 1937, då klaganden inställde sig personligen och Johanna Nilsson såsom förut genom Gustafsson.

Målet överlämnades nu å ömse sidor till rättens prövning, varefter till-sades, att utslag däri skulle meddelas den 9 februari 1937.

Sedan från klaganden — som emellertid i en den 1 december 1936 hit inkommen, här nedan närmare omförmäld skrift anført klagomål över häradsrättens beslut den 19 december 1935 och domhavandens beslut den 4 mars 1936 — hit inkommit två till häradsrätten ställda skrifter, däri klaganden utvecklade sin talan i det vid häradsrätten anhängiga målet, översändes dessa skrifter till domhavanden.

Den 9 februari 1937 intogos ovanberörda två inlagor i häradsrättens protokoll, varefter häradsrätten, däri Cederschiöld förde ordet, för att lämna Johanna Nilsson tillfälle att yttra sig i anledning av inlagorna utställde målet att åter förekomma den 9 mars 1937, då parterna hade att komma tillstädes vid äventyr, att deras utevaro ej hindrade sakens avgörande, och då klaganden skulle äga påkalla omprövning av domhavandens beslut rörande klagandens ansökan om fri rättegång.

Den 9 mars 1937 företogs målet, under ordförandeskap av Cederschiöld, till förnyad handläggning, varvid klaganden inställde sig personligen och Johanna Nilsson såsom förut genom Gustafsson.

Häradsrätten beviljade nu klaganden fri rättegång i målet.

Sedan klaganden begärt ytterligare uppskov i målet samt hemställt, att rätten måtte förordna sakkunnig person att biträda honom i rättegången, tillsades, att häradsrätten skulle meddela yttrande i målet den 6 april 1937.

Sistnämnda dag meddelade häradsrätten under ordförandeskap av t. f. domhavanden Nils Baumgardt i målet dom, däri häradsrätten yttrade: Häradsrätten funne icke ytterligare utredning i målet erforderlig utan företog målet till avgörande. Med anledning därav kunde häradsrätten ej bifalla klagandens yrkande, att rätten måtte förordna sakkunnig person att biträda honom i rättegången. Vad själva saken anginge så vore i målet utrett, *att*, sedan häradsrätten den 28 augusti 1934 dömt till hemskillnad mellan klaganden och hans hustru, den sistnämnda vid häradsrättens sammanträde den 24 september 1935 hemställt, att rätten måtte förordna god man att omhändertaga boet, försälja dess fastighet, lägenheten Härna Nordergård 2¹⁵, kallad Norrängen, i Hycklinge socken, och andra tillgångar samt verkställa skifte mellan makarna, *att* klaganden, som beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen, i brev den 14 oktober 1935 till häradsrättens ordförande yttrat bland annat: "Fastigheten får väl säljas till den högstbjudande — — —. Skall jag utse god man för mig eller är det rätten som tillsätter den?", *att* häradsrätten den 22 oktober 1935 — jämte det häradsrätten efter ansökan av båda makarna dömt till äktenskapsskillnad mellan dem — förordnat Gustafsson till skiftesman i makarnas bo, *att* Gustafsson, sedan han erhållit utdrag av häradsrättens protokoll, varit funnits intaget klagandens brev den 14 oktober 1935, låtit den 11 november 1935 delgiva klaganden kallelse dels till auktion å makarnas fasta och lösa egendom vid lägenheten Norrängen den 21 november 1935 kl. 1 e. m.,

dels ock till bodelningsförrättning i Sjögård den 22 november 1935 kl. 10 f. m., att klaganden, oaktat han, då kallelsen delgivits honom, enligt vad delgivningsbeviset utvisade vistats i Ukna socken, belägen endast omkring fyra mil från lägenheten Norrängen och Gustafssons bostad i Sjögård, varken före eller vid auktionen meddelat Gustafsson, att han icke önskade att fastigheten skulle säljas, att Gustafsson å utsatt tid försålt fastigheten å offentlig auktion till Johanna Nilsson för 1,100 kronor, att bodelning mellan makarna av Gustafsson verkställdes den 22 november 1935, därvid den vid auktionen för fastigheten erhållna köpeskillingen varit den största tillgångsposten, att bodelningsinstrumentet, som godkänts av Agnes Betty Tillmar, delgivits klaganden den 9 december 1935 samt att Agnes Betty Tillmar icke önskade att fastighetsförsäljningen hävdades. Och enär klaganden med hänsyn till vad i målet förekommit måste anses hava lämnat sitt medgivande till Gustafssons försäljning av fastigheten på ett med den i 10 kap. 1 § jordabalken föreskrivna formen jämförligt sätt samt därtill komme, att klaganden, som icke ens påstått, att han inom föreskriven tid till vederbörlig domstol instämt klander av bodelningen, nu ej kunde erhålla ändring däri utan Agnes Betty Tillmars medgivande, prövade häradsrätten rättvist ogilla klagandens i målet förda talan. Klaganden förpliktades ersätta Johanna Nilsson för rättegångskostnaderna med 124 kronor 90 öre jämte vad hon kunde visa sig hava utgivit i lösen och stämpel för häradsrättens protokoll och utslag i målet.

Mot denna dom erlade klaganden vad och insände sedermera vadeinlaga till hovrätten med posten.

I dom den 11 juni 1937 prövade hovrätten, enär det enligt lag och meddelad hänvisning ålegat klaganden att till fullföljd av det anmälda vadet inställa sig i hovrätten och dit ingiva vadeinlaga, men klaganden varken iakttagit inställelse eller ingivit vadeinlagan, som med posten inkommit, lagligt förklara klaganden hava förlorat sin talan, i följd varav häradsrättens dom skulle stå fast.

I sin den 1 december 1936 hit inkomna skrift anförde klaganden huvudsakligen följande: Vid auktionen å makarna Tillmars lägenhet Härna Nedergård 2¹⁵ hade denna utan klagandens hörande försålts, varvid utredningsmannen i makarna Tillmars bo, Gustafsson, själv inropat densamma men skrivit den för sin moder, Johanna Nilsson, vilken jämte Gustafsson var delägare i vederbörande stamhemman. Kort efter auktionen hade klaganden fått sig tillställt ett köpebrev, på vilket klagandens hustru stått angiven som säljare och Johanna Nilsson som köpare, men klaganden hade ej undertecknat köpebrevet. Det syntes märkligt, att häradsrätten kunnat godkänna försäljningen. Å auktionen hade även makarnas lösörebo försålts. Att klagandens anhållan om fri rättegång för bevakande av hans

talán rörande fastigheten avslagits, ehuru klaganden var medellös, hade haft till fljd, att den advokat, som klaganden förberedelsevis anlitat, sedan icke velat föra klagandens talan i målet.

I infortrat yttrande anförde Cederschiöld: Klagomålen syntes bottna i en felaktig uppfattning om boutredningsmans befogenhet. Häradsrättens beslut den 19 december 1935 innebure, att boutredningsmannens åtgärd att sälja fastigheten blivit med stöd av 2 kap. 13 § lagen om boutredning och arvskifte godkänd. Lagberedningens motivering av lagrummet visade, att bestämmelsen om däri angiven frutstning för att rätten skulle kunna lämna beslut i ämnet borde givas vidsträckt tolkning. Bestämmelsen borde säkerligen vara tillmpling i förevarande fall, eftersom klaganden uti ärendet angående förordnande av boutredningsman uttalat såsom sin mening — vad som ock syntes självklart — att fastigheten borde säljas, men, numera bosatt  växlande orter utom domsagan, icke givit sitt skriftliga, bevitnade samtycke därtill. Att häradsrättens godkännande lämnats *efter* försäljningen kunde icke anses oriktigt. Då nu boutredningsmannen varit berättigad sälja fastigheten, hade han haft att ensam bestämma kpevillkoren. Klaganden syntes — felaktigt — förmena, att försäljningen skulle vara giltig allenast under frutstning av båda makarnas godkännande och påskrift  köpehandlingen. Därest boutredningsmannen vid försäljningen vanvrdat makarnas rätt, ägde de att klandra hans redovisning över förvaltningen med anspråk på skadestånd, men försäljningen bleve oberörd därav. Beträffande domarens beslut att vägra klaganden fri rättegång hänvisades till rättsfall i N. J. A. 1932 sid. 101. I allt fall stode det klaganden fortfarande öppet att påfordra sakens omprövning vid häradsrätten och därefter fullfölja talan i överrätt. I denna fråga syntes ock länsstyrelsens utslag den 13 februari 1935 hava betydelse. Gustafsson, som tjnstgjort såsom nämndeman i häradsrätten från hösten 1911 till hösten 1935, hade därunder tillvunnit sig Cederschiölds synnerliga förtroende.

Sedan Cederschiöld anmodats att inkomma med nytt yttrande, särskilt rörande det förhållandet att häradsrätten förordnat boutredningsman i makarna Tillmars bo, anförde Cederschiöld: I Agnes Betty Tillmars ansökan, som föranlett rättens beslut den 22 oktober 1935, hade framhållits, att före bodelningen erfordrades utredning av boet, och i anledning därav begärts, att god man skulle förordnas att omhänderhava utredningen. Mot denna begäran i och fr sig hade klaganden i avgivet yttrande ej haft något att anmärka. Behovet av dylik utredning före bodelningen hade också varit uppenbart. Det hade således icke varit tillräckligt att inskränka sig till att förordna skiftesman i boet. När rätten för att tillgodose förenämnda behov förordnat boutredningsman, hade beslutet i denna del stått i full överensstämmelse med makarnas begäran. Emellertid hade numera Ceder-

schields uppmärksamhet blivit fäst därå, att de till stöd för beslutet angivna bestämmelserna i 13 kap. 1 § giftermålsbalken — avfattade i ordalag som, försiktigt sagt, lätteligen lämnade rum för missuppfattning — icke kunde åberopas såsom stöd för förordnande av boutredningsman i anledning av bodelning efter äktenskapsskillnad. Detta vore så mycket mera att beklaga som just i sådana fall behovet av utredningsman merendels vore synnerligen trängande. Såvitt Cederschiöld förstode, föreläge här en lucka i systemet. Nödvändigheten att fylla denna lucka komme måhända att framtvunga en praxis, som ginge utöver skriven lag och, såsom så ofta eljest, omsider bleve legaliserad av lagstiftningen. — Det syntes uppenbart orimligt, att klaganden skulle kunna med fog klandra, att hustruns av honom biträdda ansökan bifallits. Före ansökningens prövning hade klaganden tillstyrkt, att fastigheten skulle säljas till den högstbjudande. Så hade ju ock skett. Försäljningen vore giltig utan klagandens godkännande. Därtill komme att, då klaganden låtit bodelningen vinna laga kraft, han syntes sakna rätt att påkalla rubbning i de förhållanden, som låge till grund för beräkning av bodelningsmassan. Han hade ock därmed godkänt boutredningens resultat. Slutligen — och måhända viktigast — hade klaganden underlåtit inom laga tid klandra skiftesmannens i samband med bodelningen avgivna redovisning. Därmed hade han godkänt försäljningen. Bakom klagomålen låge nog i själva verket dels klagandens uppfattning att köpeskillingen för fastigheten vore för låg och dels missnöje därmed, att klaganden hindrades att lyfta sin lott enligt bodelningen. I det förra avseendet kunde anmärkas, att försäljningen skett å auktion, varom klaganden underrättats, så att han kunnat därvid bevaka sin rätt. I det senare hänseendet vore frågan av mera invecklad beskaffenhet. Bodelningen hade ju vunnit laga kraft mot honom, men huruvida han eller fattigvårdsstyrelsen ägde att lyfta hans lott, därom kunde meningarna vara delade. Länsstyrelsens utslag den 13 februari 1935 borde måhända uppfattas allenast såsom ett principavgörande, att klaganden vore ansvarig för fattigvårdskostnaderna, och behövde icke innebära, att klagandens lott övergått till styrelsen. — Klaganden hade numera låtit instämma Gustafsson till häradsrätten med yrkande om skadestånd för det han uthyrat lägenheten. — Med åberopande av vad han nu anfört hemställde Cederschiöld, att klagomålen ej måtte föranleda vidare åtgärd.

I det av Cederschiöld omförmälda, av klaganden instämnda målet mot Gustafsson meddelade häradsrätten, under ordförandeskap av Baumgardt, dom den 4 maj 1937 och yttrade därvid: Enär Gustafsson vid uthyrande av lägenheten Norrängen icke handlat för egen räkning utan såsom ombud för Johanna Nilsson, och Gustafsson alltså, vad gällde klagandens yrkande om utbekommande av influtna hyresbelopp, icke vore rätt svarande, lämnade häradsrätten klagandens talan i denna del utan bifall. Vad anginge

klagandens i målet förda skadeståndstalan, så när den icke instämts inom natt och år från det Gustafsson slutfört sitt uppdrag och avgivit redovisning därför, lämnade häradsrätten klagandens talan jämväl i denna del utan bifall.

I en senare hit inkommen skrivelse anförde Cederschiöld ytterligare: Cederschiöld vidhölle, att häradsrättens beslut den 22 oktober 1935 icke varit sakligt oriktigt. Vål kunde beslutet icke stödjas på de synnerligen svävande bestämmelserna i 13 kap. 1 § giftermålsbalken, men denna omständighet i och för sig innebure ju icke, att beslutet varit olagligt. Enligt Cederschiölds mening borde saken bedömas sålunda. Makarna hade självklart haft rätt att besluta, att en förtroendeman skulle utreda boet. Där- om voro de ock i princip ense. Men i personvalet hade de icke enats, utan därutinnan hade rättens beslut påkallats. Den förordnades befogenhet hade alltså vilat på makarnas uppdrag, icke på rättens förordnande. Rätten hade allenast haft att utse mannen. I mångahanda förhållanden, som icke reglerades i lag, utövade rätten motsvarande funktion, t. ex. vid utseende, på parters begäran, av skiljeman och, på testators begäran, av god man för förvaltning av medel, anslagna till välgörande ändamål. I allt fall måste anses, att det under förhandenvarande förhållanden var nödigt att på något sätt ordna med utredningen av boet. Bodelning med tilldelning av giftorättsgods och ansvar för motsvarande gäld lämpade sig tydligen icke för små gäldbundna bon. Och säkerligen hade båda makarna svarat för den huvudsakliga gälden. På grund av vad sålunda och förut anförts hemställde Cederschiöld, att klagomålen måtte ogillas.

I en till advokatfiskalen vid Göta hovrätt avlåten skrivelse anförde där- efter tjänstförrättande justitieombudsmannen Nissen följande:

”I 13 kap. 1 § giftermålsbalken stadgas, att bodelning i anledning av boskillnad, äktenskaps återgång, hemskillnad, äktenskapsskillnad eller ena makens död skall förrättas med iakttagande av bestämmelserna i samma kapitel. Vid bodelningen skall vad som finnes stadgat om arvskiftes form, förordnande av särskild skiftesman samt dennes eller boutredningsmans befattning med skifte äga motsvarande tillämpning.

I 3 § samma kapitel stadgas att, sedan tilldelning för gäld ägt rum, enligt vad i 2 § sägs, skall återstoden av makarnas giftorättsgods delas lika mellan dem, såvida ej annat föränledes av vad i 6 kap. 7 §, 10 kap. 5 eller 9 §, 11 kap. 22 § eller 23 § andra stycket eller ock av vad i 13 kap. 4—12 §§ sägs.

I 13 kap. 13 § heter det, att vid lotternas utläggning vardera maken eller, om endera är död, den efterlevande skall äga på sin lott bekomma arbets-

redskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring. Därefter skall envar av makarna vara berättigad att på sin lott erhålla den till hans giftorättsgods hörande egendom han önskar. Fastighet, som tillhör ena makens giftorättsgods, så ock annan till ena makens giftorättsgods hörande egendom, som det av särskild anledning kan vara av intresse för honom att behålla, skall han, även om egendomen i värde överstiger vad på hans lott belöper, vara berättigad bekomma, om han lämnar penningar till fyllnad av andra makens lott.

De i först omnämnda lagrum åsyftade bestämmelserna om arvskiftes form och förordnande av särskild skiftesman m. m. återfinnas i lagen den 9 juni 1933 om boutredning och arvskifte.

Enligt 2 kap. i denna lag skall, då dödsbodelägare det begär, rätten förordna, att dödsbo tillhörig egendom skall avträdas till förvaltning av särskild boutredningsman, samt utse någon att i sådan egenskap handhava förvaltningen. Sådan boutredningsman har att, med iakttagande av vad i samma kapitel vidare stadgas, företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder. Fast egendom må ej av boutredningsmannen överlätas, utan att delägarna skriftligen med två vittnen lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden.

6 kap. i lagen innehåller bestämmelser om arvskifte. Sådant förrättas av arvingar och universella testamentstagare; och skall däröver upprättas handling, som underskrives av delägarna med vittnen.

I 5 § i kapitlet stadgas att, då delägare det begär, skall rätten förordna någon att vara skiftesman. Där det prövas erforderligt, må flera skiftesmän förordnas.

Står boet under förvaltning av sådan boutredningsman eller testaments-exekutor, som ej är delägare, skall han enligt samma lagrum utan särskilt förordnande vara skiftesman, såframt ej annan förut blivit därtill utsedd.

I 6 kap. 8 § heter det, att skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt till förrättningen kalla delägarna. Vid förrättningen skall han lämna dessa det biträde, som finnes erforderligt. Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som av honom underskrives. Skifteshandlingen skall ofördröjligen delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han, vid talans förlust, inom tre månader efter delgivningen instämma övriga delägare till rätten.

Såsom av det anförda framgår innebära bestämmelserna i 13 kap. 1 § giftermålsbalken rörande bodelning i anledning av hemskillnad och äktenskapsskillnad allenast, att vad i boutredningslagen stadgas om sättet för arvskiftes företagande och om förordnande av skiftesman och dennes befattning med skiftet skall äga motsvarande tillämpning vid bodelning. Det

är alltså i första hand makarna själva, som äga verkställa bodelningen med tillämpning av de ovan anförda bestämmelserna i 13 kap. giftermålsbalken. Kanna de ej enas om delningen av boet, kan rätten på begäran förordna särskild skiftesman med de befogenheter, som äro angivna i 6 kap. 8 § boutredningslagen. Dessa äro ingalunda så vidsträckta som de befogenheter, vilka tillkomma boutredningsman enligt 2 kap. samma lag. Förordnanden enligt boutredningslagen av boutredningsman och av skiftesman äro alltså av väsentligt olika räckvidd och få därför icke meddelas annat än i för vardera särskilt angivna fall. Ordalagen i 13 kap. 1 § giftermålsbalken medgiva icke domstol att förordna boutredningsman för bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad.

I förevarande fall har häradsrätten den 22 oktober 1935 förordnat Gustafsson till boutrednings- och skiftesman i makarna Tillmars bo. I enlighet med vad jag ovan anført hade emellertid Gustafsson bort förordnas till allenast skiftesman, icke till boutredningsman. Då det meddelade förordnandet saknat stöd i lag, har häradsrätten genom detsamma överskridit sin befogenhet. Att beslutet därom är felaktigt synes även Cederschiöld, som är ansvarig för detsamma, numera inse.

På grund av det givna förordnandet har Gustafsson ansett sig med avseende å makarna Tillmars bo äga de befogenheter, som enligt 2 kap. boutredningslagen tillkomma boutredningsman. Med stöd därav har Gustafsson också försålt den makarna Tillmar tillhöriga fastigheten samt sökt och erhållit rättens godkännande av försäljningen, vilket sistnämnda förhållande, därest motsatsen skulle påstås, utvisar, att jämväl rätten ansett beslutet den 22 oktober 1935 medföra dylik befogenhet. För klagandens del har beslutet ytterligare haft till följd, att han för tillvaratagande av sin rätt nödgats anhängiggöra rättegång om hävande av fastighetens försäljning, vilken talan dock icke vunnit bifall. Upplust är också, att klaganden av Gustafssons åtgärder såsom boutredningsman föranletts att mot honom föra rättegång om utbekommande av influten hyra för fastigheten och om skadestånd.

Vad Cederschiöld andragit till försvar för häradsrättens ifrågavarande beslut finner jag mig icke kunna godtaga. Då klaganden genom beslutet kan hava lidit skada, finner jag Cederschiöld såsom för detsamma ansvarig icke kunna undgå åtal för tjänstefel.

I ärendet är vidare upplust, att Cederschiöld, då klaganden för utförande av sin talan om hävande av försäljningen av makarna Tillmars fastighet anhållit om fri rättegång i målet mot Johanna Nilsson, genom beslut den 4 mars 1936 avslagit denna ansökning, enär med hänsyn till häradsrättens beslut den 19 december 1935 om godkännande av försäljningen det måste anses vara av synnerligen ringa betydelse för klaganden, att hans talan vunne prövning.

Av förarbetena till lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång framgår att, då förutsättningar för fri rättegångs beviljande i övrigt äro för handen, vid prövning av ansökan om fri rättegång hänsyn icke får tagas till sökandens större eller mindre utsikter att vinna bifall till den talan han avser att föra i målet. Med andra ord, någon förprövning av detta får icke äga rum för avgörande av sökandens anhållan om fri rättegång.

Cederschiölds beslut den 4 mars 1936 innebär uppenbarligen, att han verkställt en sådan förprövning av klagandens talan mot Johanna Nilsson samt, då han funnit denna vara av beskaffenhet att ej kunna vinna rättens bifall, med hänsyn därtill avslagit klagandens ansökan om fri rättegång. Härigenom har Cederschiöld förfarit felaktigt. Då det icke synes uteslutet, att klaganden, därest han redan då erhållit fri rättegång och sedermera rättegångsbiträde åt honom förordnats, kunnat med bättre resultat än nu blivit fallet tillvarataga sin rätt till makarna Tillmars fastighet, kan genom ifrågavarande beslut skada hava tillskyndats klaganden. Med hänsyn härtill finner jag mig icke kunna underlåta att ställa Cederschiöld under åtal jämväl för beslutet den 4 mars 1936.”

Under åberopande av vad han sålunda anført uppdrog J. O. åt advokatfiskalen att ställa Cederschiöld under åtal inför hovrätten för tjänstefel i ovan anmärkta hänseenden. Tillfälle borde beredas klaganden att i målet föra talan, och borde av honom framställda ersättningsanspråk, i den mån de funnes befogade, av advokatfiskalen understödjas.

Sedan advokatfiskalen under åberopande av J. O:s skrivelse vid hovrätten anhängiggjort åtal mot Cederschiöld, yrkade klaganden, att Cederschiöld måtte förpliktas att till klaganden utgiva skadestånd med dels 1,921 kronor, utgörande värdet av vad klaganden nedlagt å fastigheten, och dels 1,000 kronor, utgörande värdet av möbler och husgeråd, som samtidigt med fastigheten blivit av Gustafsson försålda. Från angivna belopp medgav dock klaganden avdrag med den del av värdet å fastigheten samt möbler och husgeråd, som vid bodelning skulle tillfallit Agnes Tillmar. Slutligen yrkade klaganden ersättning av Cederschiöld med 200 kronor för det klaganden på grund av fastighetens försäljning nödgats förhyra annan bostad samt med sammanlagt 243 kronor 20 öre för utgifter i samband med rättegångarna mot Gustafsson och Johanna Nilsson.

Gotha hovrätt yttrade i utslag den 1 april 1938 följande.

Hovrätten funne väl *dels* att häradsrätten under Cederschiölds ordförandeskap förfarit felaktigt genom att förordna Gustafsson till boutrednings- och skiftesman i makarna Tillmars bo, ehuru förordnande bort meddelas Gustafsson allenast såsom skiftesman, *dels ock* att Cederschiöld lagligen icke bort avslå klagandens ansökan om fri rättegång,

men när vad sålunda mot Cederschiöld förekommit med hänsyn till omständigheterna icke vore av beskaffenhet att skäligen böra för honom föranleda ansvar, lämnade hovrätten advokatfiskalens och klagandens talan utan bifall.

Över hovrättens utslag anförde jag besvär under yrkande, att Cederschiöld måtte dömas till ansvar i målet. I besvären anförde jag följande.

Med beslutet den 22 oktober 1935 att förordna Gustafsson till boutredningsman i makarna Tillmars bo har häradsrätten avsett att åt Gustafsson förläna den vidsträckta förfoganderätt över makarnas bo, som tillkommer en enligt 2 kap. 1 § lagen den 9 juni 1933 om boutredning och arvskifte tillsatt boutredningsman. Att så är förhållandet bestyrkes, på sätt tjänstförrättande justitieombudsmannen Nissen i sin skrivelse till advokatfiskalens erinrat, av häradsrättens senare åtgärd att godkänna den skedda fastighetsförsäljningen. Tydligen har ock Gustafsson på grund av förordnandet ansett sig äga de befogenheter, som enligt boutredningslagen tillkomma boutredningsman. Cederschiöld har emellertid velat göra gällande, att förordnandet i sak icke innebar annat än att genom häradsrättens försorg utsetts en makarnas förtroendeman, vars befogenhet i själva verket vilat på deras uppdrag. Att märka är dock, att den av häradsrätten förordnade boutredningsmannens uppdrag icke kunnat av endera maken återkallas. Även om klaganden i sin den 14 oktober 1935 dagtecknade, till häradsrättens ordförande ställda skrift medgivit, att makarnas fastighet såldes på auktion, ett medgivande som klaganden dock kunde återtaga, har han i samma skrift uttryckligen motsatt sig försäljning av honom tillkommande lösöre. För häradsrättens beslut kan således icke åberopas, att det stått i överensstämmelse med båda makarnas vilja.

Om och i vad mån klaganden genom de åtgärder, som blivit en följd av beslutet, tillskyndats ekonomisk skada kan visserligen icke på grundval av den av klaganden förebragta bristfälliga utredningen tillförlitligen avgöras. I allt fall har klaganden genom beslutet utan stöd av lagbestämelse berövats förfoganderätten över sin egendom. Ett sådant beslut innebär uppenbarligen ett allvarligt fel i domarämbetets utövande. Vid bedömandet huruvida det skall för Cederschiöld föranleda ansvar bör hänsyn även tagas därtill, att Cederschiöld icke velat vidgå beslutets felaktighet i annan mån än vad avser åberopandet av 13 kap. 1 § giftermålsbalken till stöd för förordnandet av boutredningsman. Själva förordnandet har enligt Cederschiölds enständigt vidhållna mening varit lagligt. Av hovrättens utslag framgår ej vilka omständigheter, som ligga till grund för hovrättens uppfattning att det av hovrätten som felaktigt betecknade förfarandet icke skäligen bör för Cederschiöld föranleda ansvar. Det synes dock föga antagligt, att hovrätten delat den mening Cederschiöld i sin till hovrätten av-

givna förklaring och även tidigare givit uttryck åt, nämligen att det ifrågasvarande lagrummets avfattning skulle vara så bristfällig, att en missuppfattning av dess innebörd vore ursäktlig. För ett sådant påstående torde saknas fog.

Vad angår beslutet den 4 mars 1936, innefattande avslag å klagandens begäran om fri rättegång, har detsamma tydligen föranletts därav, att Cederschiöld icke kommit till insikt om felaktigheten i boutredningsmannaförordnandet. Hade Cederschiöld insett denna och därmed också oriktigheten i häradsrättens godkännande av fastighetsförsäljningen, givet i den formen att häradsrätten låtit vid försäljningen bero, hade Cederschiöld säkerligen icke avslagit ansökningen om fri rättegång. Anmärkas må i detta sammanhang att, sedan jag efter klagomålen hos mig muntligen fäst Cederschiölds uppmärksamhet på felaktigheten av ifrågakomna beslut, häradsrätten under ordförandeskap av Cederschiöld i samband med uppskovsbeslut den 9 februari 1937 förklarat, att klaganden vid nästa rättegångstillfälle ägde påkalla omprövning av beslutet den 4 mars 1936. Vid därefter den 9 mars 1937 företagen omprövning beviljade häradsrätten, likaledes under Cederschiölds ordförandeskap, klaganden fri rättegång. Beslutet den 4 mars 1936 synes följaktligen kunna betecknas som fortsättning av det tidigare tjänstefelet. Genom beslutet har åtminstone den skada vållats klaganden, att han såsom av den utav honom i hovrätten förebragta utredningen framgår själv nödgats vidkännas utgifter för delgivning av stämning och lösen av protokoll, från vilka utgifter han skulle vunnit befrielse, därest fri rättegång från början blivit honom beviljad. Cederschiöld, som ej heller i fråga om beslutet den 4 mars 1936 velat vidgå felaktighet, har såvitt handlingarna utmärka icke erbjudit klaganden någon ersättning för dessa utgifter.

Jämväl klaganden besvårade sig.

Kungl. Maj:t har genom utslag den 22 december 1938 funnit klagandens besvär såsom insända med posten ej kunna till prövning upptagas. Vidkommande mina besvär har *Kungl. Maj:t* ej funnit skäl att göra ändring i hovrättens utslag.

9. Förskingring av uppburna bötesmedel m. m.

Såsom av 1938 års ämbetsberättelse (sid. 112 o. f.) framgår verkställdes, i anledning av anmälningar mot poliskommissarien i Karlstad Per Zandén, av landsfogden i Värmlands län utredning rörande vissa förhållanden å polistationen i staden.

Vid den av landsfogden verkställda utredningen förekom, bland annat, följande.

Köpmannen Gösta Leander Bengzon i Karlstad, vilken gjort en anmälan i saken, hördes till en början och berättade därvid: Från olika håll hade Bengzon hört uppgivas, att ett belopp av omkring 1,800 kronor, som utgjort indrivna bötesmedel, försvunnit ur ett å polisstationen i Karlstad förvarat, låst skrin. Bengzon hade därför vänt sig till kriminalkonstapeln Robert Wide, vilken haft hand om bötesindrivningen, samt frågat denne, huru det förhölle sig därmed. Wide hade då berättat, att han i september månad 1934 erhållit semester samt att han dagen före semesterns början räknat de penningmedel, som voro förvarade uti ifrågakomna skrin, varvid han funnit, att de ineliggande medlen motsvarat de bötesbelopp, för vilka han vid tillfället varit redovisningsskyldig. Då Wide efter avslutad semester återkommit till staden, hade det varit bud till honom att omedelbart sätta sig i förbindelse med polisstationen, vilket han även gjort. Han hade därvid fått besked om, att det vid undersökning av det av honom för förvaring av bötesmedel använda skrinet visat sig, att icke några penningar funnos i detsamma, varjämte han anmodats att nästa dag infinna sig å polisstationen och redovisa av honom indrivna bötesbelopp. Då Wide med anledning därav påföljande dag infunnit sig å polisstationen, hade Zandén meddelat honom, att Zandén i närvaro av överkonstapeln J. Bergdahl undersökt ifrågakomna skrin och därvid konstaterat, att detsamma icke innehöll några penningar samt att åtskilliga bötesförvandlingsresolutioner saknades. Wide hade därvid begärt, att Zandén skulle föranstalta om undersökning på vad sätt medlen och handlingarna förkommit. Därtill hade Zandén emellertid endast svarat, att Wide vore ansvarig för medlen samt att det ålåg honom att omedelbart avgiva redovisning för desamma. Zandén hade därefter genomgått de olika ärenden angående inkomna bötesförvandlingsresolutioner, vilka överlämnats till Wide för verkställighet, varvid Wide erlagt de belopp, som av Zandén påförts honom. De belopp, som Wide sålunda överlämnat till Zandén, hade uppgått till sammanlagt omkring 1,800 kronor. Det för redovisningen erforderliga beloppet hade Wide före besöket å polisstationen anskaffat genom lån i bank.

Vid av landsfogden anställt förhör med Wide uppgav denne, att han i september 1934, sedan han återkommit efter semesterledighet, saknat penningar till ett belopp av omkring 1,000 kronor, som han före semesterns början lagt i förvar i en av honom disponerad skrivbordslåda i kriminalavdelningens expeditjonsrum å polisstationen. De sålunda försvunna penningarna hade utgjort medel, vilka Wide mottagit av bötfällda personer, som ålagts förvandlingsstraff men erlagt bötesbeloppet, sedan fråga uppkommit om förvandlingsstraffets verkställande. Wide hade omedelbart efter upptäckten av penningbeloppets försvinnande hos Zandén påkallat

undersökning i saken, men hade Zandén underlåtit att vidtaga någon dylik åtgärd. I stället hade Zandén omedelbart av Wide fordrat redovisning av de bötesbelopp, som Wide uppburit. Då jämväl i sagda skrivbordslåda förvarade förvandlingsresolutioner, vilka Wide mottagit för verkställighet, förkommit, hade Wide måst erlægga samtliga de bötesbelopp, som upptagits i nämnda resolutioner. Det belopp, som Wide i anledning härav redovisat till Zandén, hade uppgått till över 1,500 kronor. Wide, som vore övertygad om att någon tillgripit de medel och handlingar, vilka förvarats i skrivbordslådan, hade sedermera vid flera tillfällen förnyat sin framställning om undersökning, senast sommaren 1936, utan att dock Zandén låtit vidtaga någon sådan åtgärd.

Zandén, vilken därefter hördes av landsfogden, uppgav, att Wide visserligen för honom påstått, att av honom förvarade penningar och förvandlingsresolutioner förkommit på sätt Wide därom närmare uppgivit. Emellertid hade Wide icke vid något tillfälle påkallat undersökning med anledning därav. Då Wide icke kunnat förete några av de förvandlingsresolutioner, vilka till honom överlämnats för verkställighet, hade Zandén påfordrat redovisning för samtliga däri upptagna bötesbelopp. Dylik redovisning hade Wide även avlagt, varvid Zandén upprättat särskilda förteckningar över de redovisade bötesbeloppen. Enligt dessa förteckningar uppginge det av Wide redovisade beloppet till 1,632 kronor 50 öre. Wide hade för Zandén förklarat sig hysa misstankar mot viss person för att hava tillgripit ifrågakomna penningbelopp och handlingar, men hade han därvid icke velat angiva, vem han åsyftade. Han hade emellertid förklarat, att "om Albertina (varmed han avsett städerskan å polisstationen) ville tala, så skulle det nog komma fram, vem som tagit pengarna".

Sedan därefter t. f. stadsfiskalen Hugo Höfde förordnats att verkställa av Wide begärd utredning i saken, hölls av Höfde ytterligare förhör, varvid förekom följande.

Wide berättade: Troligen från och med år 1932 hade Wide handhaft verkställigheten av till Zandén inkomna förvandlingsresolutioner. I de fall, då vederbörande erlagt fulla bötesbeloppet, hade Wide överlämnat desamma till Zandén, sedan han till den som betalat böterna utfärdat kvitto å mottaget belopp. Redovisning hade brukat ske efter anmodan från Zandén. Under hösten 1934 hade Wide beviljats semester från och med den 10 till och med den 30 september och erhållit löfte att få resa från staden lördagen den 8 september på eftermiddagen. Under lördagen hade Wide hos Zandén begärt att få redovisa influtna bötesmedel, vartill Zandén svarat, att därmed kunde anstå till Wides återkomst från semestern. Dessförinnan, torsdagen den 6 september, hade Zandén ifrågasatt, att poliskonstapeln Jacob Holm under Wides frånvaro skulle handhava förvandlingsresolutionerna. Wide hade emellertid icke lämnat vare sig hand-

lingar eller nyckeln till sin skrivbordslåda å kriminalstationen ifrån sig. Den 6 september på kvällen hade Wide, medförande å kriminalstationen inneliggande förvandlingsresolutioner jämte poliskommissariens brevdium, uppsökt Holm å kriminalstationen i ändamål att med honom genomgå inneliggande ärenden. Holm hade på Wides begäran gått igenom icke redovisade ärenden, medan Wide följt med på handlingarna. I de enligt brevdiariet oredovisade ärendena hade funnits förvandlingsresolutioner eller motsvarande penningmedel. Huru mycket pengar Wide vid tillfället haft inne kunde han nu icke erinra sig. Pengarna hade förvarats dels i en plåtask, dels ock vidhäftade respektive ärende med en pappersklämma. Handlingarna och penningmedlen hade Wide därefter lagt ned i sin förutnämnda skrivbordslåda, vilken han låst. Under den 7 och den 8 september hade troligen inga böter influtit, vilka kommit att förvaras i lådan. Den 8 september hade Wide rest på semester, sedan han förvissat sig om att handlingar och pengar funnits kvar i lådan. Huru stort belopp som funnits kunde Wide icke uppgiva. Han ville emellertid draga sig till minnes, att utöver tjänstemedlen, vilka den 6 september kontrollerats, i lådan funnits cirka 100 kronor, vilka tillhört Wide privat. Utöver nämnda handlingar och medel hade i lådan förvarats dels en polisrapport angående distriktschefen Bertil Norling från Karlstad jämte en å denne av stadsfiskalen Albert Nelson utfärdad, sedermera återtagen stämning, dels ock en skuldsedel av Nelson till Wide å 500 kronor på grund av försträckning. Poliskonstapeln Oskar Nilsson hade före Wides avresa sett, att pengar förvarades i lådan. Efter omkring en veckas förlopp och sedan Wide återkommit till staden hade han genom sin hustru erhållit meddelande, att Zandén önskade redovisning för av Wide omhändertagna förvandlingsresolutioner. Hustrun hade påstått, att Zandén vid telefonsamtal med henne uppgivit, att Wide hade att redovisa över 1,000 kronor. Wide hade förden skull påföljande dag inställt sig å kriminalstationen. Han hade där öppnat sin skrivbordslåda, vilken därvid befunnits vara olåst och tom. Lådan hade icke företett märken av att hava blivit öppnad med våld. Wide hade därefter uppsökt Zandén för redovisning. Han hade därvid medhaft penningmedel till ett belopp av 2,375 kronor, av vilka medel han samma dag erhållit 1,500 kronor i Wermlands Enskilda Bank på en växel. Wide hade frågat Zandén vem som öppnat hans skrivbordslåda. Zandén hade svarat, att det hade han gjort och att han därvid funnit lådan tom. Wide hade så uppmanats att redovisa för sina ärenden. Detta hade han genast varit beredd att göra, men orsaken därtill hade varit, att hans hustru bett honom göra det för undvikande av bråk. Zandén hade i närvaro av överkonstapeln Bergdahl och kriminalkonstapeln K. Henrik Ohlsson i brevdiariet och å stadsfogdens och kronokassörens listor genomgått oredovisade ärenden, och hade Wide efter hand till Zandén erlagt de belopp, som han hade att

redovisa. Wide vitsordade, att han till Zandén erlagt de penningbelopp, som upptagits i av den sistnämnde sedermera upprättade förteckningar över av Wide redovisade bötesbelopp. Wide hade vid tillfället begärt polisundersökning angående förlusten av innehållet i skrivbordslådan, men hade sådan icke kommit till stånd, oaktat han vid flera tillfällen påmint Zandén därom. Ej heller hade Wide av Zandén fått mottaga kvitto å ifrågavarande belopp.

Överkonstapeln Bergdahl uppgav att han, som sedan flera år tillbaka tjänstgjorde å kriminalavdelningen i Karlstad, icke tagit annan befattning med ifrågavarande förvandlingsresolutioner än att han diariefört dem. Wide hade under åren 1933 eller 1934 vid flera tillfällen klagat över att handlingar och dylikt försvunnit ur hans skrivbordslåda å kriminalstationen. Med anledning därav hade lådan försetts med nytt lås. Till detta hade sannolikt funnits tre nycklar, vilka innehafts en av poliskommissarien, en av Bergdahl och en av Wide. Bergdahl själv hade aldrig gjort bruk av sin nyckel utan haft den förvarad i en låst låda i sitt skrivbord å kriminalstationen. Efter det nämnda lås insatts hade Zandén vid något tillfälle under hösten 1934, under det Wide åtnjutit semesterledighet, sagt till Bergdahl, att de tillsammans skulle öppna Wides skrivbordslåda, enär handläggningen av förvandlingsresolutionerna icke borde vila för länge. Zandén och Bergdahl hade fördenskull tillsammans och med Bergdahls nyckel öppnat lådan. Denna hade innehållit en del förvandlingsresolutioner, huru många kunde Bergdahl icke uppgiva, och möjligen några andra handlingar men icke några penningar. Lådan hade icke företett några tecken att hava blivit uppbruten eller eljest öppnad med våld. Hur Zandén därefter förfarit visste Bergdahl icke. Någon dag senare hade Bergdahl och kriminalkonstapeln Ohlsson å Zandéns tjänsterum varit närvarande vid en uppgörelse mellan Zandén och Wide. Zandén hade förklarat för Wide, att denne hade att redovisa för de förvandlingsresolutioner, som han omhänderhaft. Zandén hade läst upp oredovisade ärenden från brevdariet och några listor, varefter Wide redogjort för varje ärende och efter hand till Zandén redovisat med medhavda penningmedel. Efter det redovisningen avslutats hade Wide i upprörd ton frågat, om Zandén misstänkte honom för förskingring av medlen, och velat hava ett bestämt svar på frågan. Zandén hade svarat att, som Wide nu redovisat, föreläge givetvis icke någon förskingring. Bergdahl kunde icke erinra sig, om Wide vid det tillfället eller senare begärt polisundersökning i saken. Wide hade städse varit slarvig i sitt handhavande av handlingar och dylikt.

Kriminalkonstapeln Ohlsson berättade: Vid ett tillfälle under hösten 1934 hade Wide å kriminalstationen för Ohlsson m. fl. påstått, att det kommit bort penningar ur hans skrivbordslåda därstädes. Wide hade, såvitt Ohlsson nu kunde erinra sig, uppgivit summan till 400 kronor. Ohlsson

och kriminalkonstapeln Sköld hade båda uppmanat Wide ingiva anmälan till poliskommissarien om förlusten. Någon dag senare hade Ohlsson och överkonstapeln Bergdahl blivit uppkallade till Zandéns tjänsterum för att såsom vittnen närvara vid en uppgörelse mellan Zandén och Wide. Vissa uppgjorda förteckningar hade genomgåts av dessa, därvid Wide efter hand till Zandén erlagt avfordrade belopp. Sammanlagt torde Wide vid tillfället hava till Zandén överlämnat mellan 1,500 och 2,000 kronor. Wide hade icke vid tillfället begärt någon polisundersökning. Om Wide protesterat mot utbetalandet av penningarna eller vad i övrigt passerat kunde Ohlsson nu icke erinra sig. Ohlsson ville icke anse det uteslutet, att Wide förlagt de bortkomna resolutionerna och penningarna. Ohlsson hade nämligen tidigare vid flera tillfällen märkt, att Wide haft svårt för att hålla reda på handlingar.

Poliskonstapeln Holm lämnade följande upplysningar: Han hade tjänstgjort å kriminalavdelningen från juli 1933 till slutet av maj 1936. Holm hade icke haft att göra med bötesindrivningen i annan mån än att han tillfälligtvis å kriminalstationen mottagit bötesbelopp, därvid han lämnat kvitto till inbetalaren och sedan redovisat penningarna till Wide. Hur Wide sedan handlagt ärendet kände Holm icke till. Ett par dagar innan Wide skolat resa på semester hösten 1934 hade han kommit in till Holm å ett av förhørsrummen, där Holm suttit och arbetat. Wide hade haft ett antal, troligen omkring 20, förvandlingsresolutioner samt en mindre plåtask med sig. Wide hade sagt: "Det var bra att jag träffade dig, så kan du hjälpa till att gå igenom dessa handlingarna." Wide hade så satt sig vid andra sidan av bordet och från resolutionerna uppläst, huru mycket som varit betalt och avbetalt, eller angivit, om böterna ännu icke varit betalda. I förstnämnda fallen hade han räknat upp motsvarande penningssumma och lagt denna bredvid sig på bordet. Slutligen hade Wide räknat ihop medlen, vilka därvid befunnits uppgå till något över 400 kronor. Penningmedlen hade endast delvis tagits från förenämnda plåtask. Återstoden hade Wide antingen haft på sig eller i handen, när han kommit. Holm hade fått den uppfattningen, att penningarna stämt. Dock hade Holm icke, såsom Wide uppgivit, haft brevdariet framför sig vid tillfället och icke heller på annat sätt haft någon möjlighet att deltaga i ifrågavarande kontroll. Var Wide därefter lagt penningarna kunde Holm icke erinra sig. Wide hade emellertid sagt, att "här får jag till och med pengar över och dessutom har jag här", därvid uppvisande tvenne bankmotböcker. Wide hade dock icke visat sina tillgodohavanden enligt motböckerna men frågat, om "det inte gjorde det-samma". Holm hade icke haft någon anledning att undersöka dem, varför han återtagit sitt arbete. Någon annan befattning med ärendet hade Holm icke tagit och hade aldrig av Zandén fått något uppdrag att handhava resolutionerna under Wides frånvaro. Någon tid senare hade Wide å krimi-

nalstationen sagt, att penningmedel försvunnit ur hans skrivbordslåda därstädes. Kriminalkonstapeln Sköld hade sagt till Wide att icke komma och påstå, att de vore tjuvar, utan i stället göra anmälan till poliskommissarien om förlusten.

Poliskonstapeln Nilsson uppgav: Han hade under den tid Wide handhaft förvandlingsresolutionerna å kriminalstationen stundom biträtt Wide med därtill hörande arbete. Han hade vid ett tillfälle under hösten 1934, närmare tidpunkt kunde han icke uppgiva, varit närvarande å kriminalstationen, medan Wide stått vid sin skrivbordslåda och ordnat med en del papper och penningar. De senare hade, såvitt Nilsson kunnat bedöma, icke uppgått till ens 50 kronor. Huruvida det funnits ytterligare medel i lådan kände Nilsson icke till. När Wide mottagit bötesmedel, hade han i regel lagt dem i sin plånbok men någon gång stoppat dem i skrivbordslådan. Nilsson hade vid flera tillfällen hört Wide påstå, att han hos Zandén begärt utredning angående ifrågavarande ärende men att sådan ändock icke kommit till stånd.

Poliskonstapeln Oskar Boman berättade: Under våren 1934 hade Boman av Zandén erhållit uppdrag att biträda Wide i dennes arbete med bötesförvandlingsärendena. Boman hade efter indrivning av böter brukat betala mottagna medel till Wide efter att hava utfärdat kvitto till vederbörande betalare. Wide hade vid Bomans redovisning antecknat namnet å den böt-fälde på ett pappersark, vid vilket han med en pappersklämma fäst mottagna penningssedlar, och så lagt ned alltsammans i sin skrivbordslåda å kriminalstationen. De förvandlingsresolutioner, som inkommit under Wides semester hösten 1934 och under tiden därefter, hade Zandén överlämnat direkt till Boman, som nu hade att redovisa till Zandén. Under Wides nämnda semester hade Zandén vid ett tillfälle ringt till Wides bostad och uppmanat Wide infinna sig å kriminalstationen. Zandén hade nämnt någonting om några böter, men vad ärendet i övrigt angått kunde Boman icke uppgiva.

Städerskan Albertina Larsson förklarade vid anställt förhör, att hon icke hade sig något i saken bekant.

De av Wide omförmälda listorna över oredovisade ärenden angående bötesindrivning, vilka listor införskaffades under utredningen, voro av följande lydelse:

"Bötesmedel, som kriminalkonstapel Wide är redovisningsskyldig för:			
1934 Aug.	1 D:r	1939 Lindström, E. A. I.	Kr. 40:—
»	»	1 » 1939 Skog, Tore Roland	» 10:—
»	»	13 » 2030 Larsson, Johan Henry	» 40:—
»	»	13 » 2030 Densamme	» 15:—
»	Juli	6 » 1725 Karlsson, Karl Ragnar	» 20:—
»	Aug.	13 » 2030 Jansson, Karl Edvin	» 80:—

Redovisat av Boman den ¹⁷/₈—34.

1934 Aug. 13	D:r	2030	Cederlöf, Knut Martin	Kr. 20:—
» Febr. 9	»	389	Holm, H.	» 115:—
» Jan. 23	»	215	Hedström, Albin	» 45:—
» » 23	»	217	Karlsson, Karl Yngve	» 15:—
» Apr. 28	»	907	Pettersson, Rickard	» 50:—

Summa kronor 450:—

Bet. den ³⁰/₁₀—34.Karlstad den ²/₁₀ 1934.

Per Zandén.

Poliskommissarie.”

”Bötesmedel, som kriminalkonstapeln R. Wide är redovisningskyldig för.
Från stadsfogden i Karlstad:

1933 Maj 20	D:r	721	Lindström, Frans	Kr. 500	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» Dec. 7	»	2363	Falk, Bror Arnold	» 15	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 7	»	2364	Karlsson, Karl	» 15	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
1934 Jan. 24	»	335	Bengtsson, John Ivar	» 55	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 25	»	336	Nilsson, Alf Georg	» 35	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 25	»	337	Sundstedt, P. A.	» 24	} Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
			Densamme, Kr. 15:— Bet. till undertecknad Kr. 9:— rest Wide	9 6	
» Mars 3	»	496	Holm, Adolf Hilding	» 95	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 3	»	497	Olsson, Gunnar Valfrid	» 10	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 9	»	602	Karlsson, Einar Valdemar	» 105	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
» » 9	»	603	Gustavsson, Erland	» 60	Åter ²⁶ / ₉ —34 Zn
K. K. » April 28	»	907	Höglund, Nils Algot	» 45	Bet. ²⁶ / ₉ —34
» Juli 25	»	1893	Hellström, Ove Holger	» 20	Bet. ²⁶ / ₉ —34
K. K. » Aug. 1	»	1939	Gustavsson, Torvald Inger	» 15	Bet. ²⁶ / ₉ —34
» » 1	»	1939	Johansson, Johan Helge	» 10	Bet. ²⁶ / ₉ —34
» » 13	»	2030	Bergström, Emma	» 85	Bet. ²⁶ / ₉ —34
			Beloppet redovis. av Boman till Wide den 16 aug. 1934		
» » 13	»		Karlsson, Gunnar Em.	» 50	Bet. ²⁶ / ₉ —34 Zn
			Jonsson, K. E.	» 22:50	Bet. ²⁶ / ₉ —34 Zn

1.182:50

Karlstad den 25 september 1934.

1.356:50

Per Zandén.

1.181:50

Poliskommissarie.

Bet. d. ²⁶/₉—34

Per Zandén.”

Rörande dessa indrivningsärenden företeddes därjämte utdrag av polis-kommissariens brevdarium. Vid den av Höfde verkställda utredningen hördes flertalet av de i listorna upptagna bötfällda personerna.

Hörd över vad sålunda förekommit förklarade Zandén, att han vitsordade Wides uppgifter om sättet för förvandlingsärendenas handläggning hos polisen i Karlstad, tiden för Wides semester 1934 och att Wide till honom erlagt de penningbelopp, som vore antecknade i ovanintagna förteckningar. Innan Wide rest på semester 1934, hade Zandén flera gånger anmodat Wide att avgiva redovisning för innelliggande ärenden av ifrågavarande slag, men Wide hade ständigt lämnat undvikande besked och någon redovisning hade icke heller avgivits före Wides resa. Efter det Wide varit borta från tjänsten någon vecka, hade Zandén en dag genomgått brevdariet och därvid funnit, att åtskilliga bötesärenden från nästföregående vinter fortfarande varit oredovisade. Han hade därför tillsagt Bergdahl att öppna Wides skrivbordslåda å kriminalstationen. Själv hade Zandén icke haft någon nyckel till lådan. Denna hade, såvitt kunnat märkas, icke varit öppnad med våld. Den hade befunnits innehålla 3—4 förvandlingsresolutioner och en tom plåtask. Zandén kunde icke erinra sig, om i lådan vid tillfället funnits någon stämning eller polisrapport, varemot han vore alldeles säker på att den icke innehållit någon skuldsedel eller penningar. Han hade låtit handlingarna ligga kvar och låst lådan. Zandén hade därefter telefonledes ombett Wides hustru tillsäga sin man, att han skulle inställa sig å kriminalstationen "för att redovisa några gamla bötesärenden". Han hade icke vid tillfället nämnt någon penningsumma. Wide hade påföljande dag inställt sig hos Zandén och avgivit redovisning för de ärenden, beträffande vilka så påfordrats. Han hade medhaft penningar och, utan att protestera, till Zandén erlagt de i förteckningarna upptagna beloppen. Wide hade emellertid påstått, att han i sin förenämnda låda haft penningar och förvandlingsresolutioner, vilka "kommit bort", men hade Wide varken då eller senare påfordrat formlig polisundersökning i saken. Zandén hade tagit Wides uppgifter med en viss reservation och hört sig för angående den påstådda förlusten hos den övriga kriminalpolispersonalen, men någon egentlig polisutredning i saken hade aldrig verkställts.

I skrivelse till landsfogden den 2 juni 1937 förordnade jag om åtal mot Zandén bland annat för hans uraktlåtenhet att verkställa undersökning i anledning av Wides påstående att bötesmedel och handlingar, som han haft förvarade å polisstationen, förekommit under Wides semester. Åtalet anhängiggjordes av landsfogden vid rådhusrätten i Karlstad. (Jfr sid. 11 i denna berättelse.)

I en den 15 juli 1937 till mig inkommen skrift anförde tandteknikern Hilding Grönvall i Karlstad därefter följande.

Under våren 1933 hade Grönvall av rådhusrätten i Karlstad dömts för olovligt utövande av tandläkaryrket att böta 900 kronor. Sedan Wide fått i uppdrag att indriva dessa böter, hade han vid ett tillfälle under sommaren 1933 uppsökt Grönvall och avkrävt honom böterna. Grönvall hade då såsom avbetalning å dem till Wide erlagt 400 kronor. Vid mottagandet av penningarna hade Wide påstått, att kvitto ej brukade lämnas på "förvandlingsböter", en sak som Grönvall funnit misstänkt, alldenstund han vid tidigare avbetalningar å böter erhållit kvitton. Vid dessa tillfällen hade det emellertid varit en annan konstapel, som omhänderhaft böternas indrivning. Någon tid efter det Wide erhållit dessa 400 kronor hade han tagit tjänstledighet för att bevista Västerviksutställningen. Under denna tid hade Grönvall uppsökts av två konstaplar, som haft order att införpassa Grönvall till fängelset i Karlstad i och för avtjänande av de oguldna böterna. Eftersom Wide ej redovisat de erlagda 400 kronorna såsom avbetalning, hade Grönvall insatts i fängelset för avtjänande av hela bötesbeloppet. Vid Grönvalls avförande till fängelset hade hans dåvarande fästmö Alva Vestman varit närvarande. Då även hon känt till avbetalningen till Wide, hade hon omedelbart ringt upp Wide i Västervik för att erhålla förklaring på hans tillvägagångssätt. Då hade Wide förklarat, att han genast medelst telegramremissa skulle tillsända Grönvall penningarna. Då detta löfte ej infriats, hade Wide ånyo fått en påstötning att göra rätt för sig. Vid detta samtal hade han påstått, att han hade penningarna förvarade i en skrivbordslåda å polisstationen och att han skulle överlämna dem till Grönvall vid hemkomsten till Karlstad. Som skäl för detta uppskov hade Wide framhållit, att en kompanjon till honom vid namn Wisth lurat honom på penningar, så att det ej varit möjligt för honom att betala tillbaka de 400 kronorna. Enär Grönvalls praktik ej tillåtit att han satt inspärrad i fängelse, hade hans fästmö ordnat om, att han av sin fader i Arvika erhållit 900 kronor, så att han på fjärde dygnet kunnat frigivas från fängelset. När Wide någon gång på eftersommaren kommit tillbaka till Karlstad, hade han uppsökt Grönvall i dennes bostad för att erhålla anstånd med återbetalningen av de 400 kronorna. På frågan därom hade Grönvall svarat, att han skulle hava tillbaka hela summan på en gång eller också ingenting. Därpå hade Wide svarat, att Grönvall för all del ej skulle säga något till höga vederbörande, ty i så fall riskerade Grönvall att helt bliva utan penningar. Efter några veckor hade Grönvall emellertid erhållit hela beloppet, vilket han mottagit emot ett av Wide utskrivet kvitto. Då Grönvall ansåge sig orättvist behandlad, hemställde Grönvall, att J.O. måtte vidtaga de åtgärder, vartill omständigheterna kunde föranleda.

I anledning av innehållet i denna klagoskrift anmodade jag landsfogden i Värmlands län att efter verkställd utredning inkomma med utlåtande i ärendet.

Genom förfrågan hos direktören vid straffängelset inhämtade landsfogden, att Grönvall den 19 juni 1933 intagits i fängelset för att avtjäna honom av rådhusrätten i Karlstad för olovligt utövande av tandläkarkonsten ådömda böter, utgörande dels 60 dagsböter à 8 kronor enligt utslag den 18 maj 1932 och dels 70 dagsböter à 6 kronor enligt utslag den 25 oktober samma år, ävensom att han frigivits den 22 juni 1933 klockan 12 på dagen, sedan bötesbeloppet erlagts.

Vid förhör med Wide uppgav denne följande.

Troligen från och med år 1932 hade Wide självständigt omhänderhaft den indrivning av böter, som sedvanemässigt ägde rum genom polisens försorg. Tidigare hade han därmed biträtt överkonstapeln Gustaf Malmby, varvid han haft att till denne redovisa uppburna bötesbelopp. Vad anginge ifrågavarande verksamhet hade icke Wide erhållit några närmare instruktioner angående vad han hade att iakttaga. Emellertid hade Zandén meddelat honom, att i händelse den bötfälde finge tillåtelse att avbetala böterna redovisning icke skulle ske, förrän bötesbeloppet blivit till fullo betalt, ävensom att kvitto å dylika avbetalningar icke finge lämnas. Till en början hade Wide icke tillåtit någon att erlagga avbetalningar av böter utan att han förut för varje särskilt fall inhämtat poliskommissariens medgivande därtill; senare hade han emellertid på eget beråd tillåtit dylikt betalningssätt i ganska stor utsträckning. Beträffande ifrågavarande två förvandlingsresolutioner rörande Grönvall hade Wide haft hand om blott den ena av dem, nämligen den som avsåge Grönvall den 18 maj 1932 ådömda böter till ett belopp om 480 kronor. När han mottagit berörda resolution kunde han nu icke erinra sig.

Uppmärksamgjord på att resolutionen diarieförts såsom ankommen till poliskommissarien den 24 september 1932 förklarade Wide, att det ofta hänt att förvandlingsresolutioner icke överlämnats till honom förrän flera veckor efter det de inkommit till poliskommissarien. Angående ifrågakomna förvandlingsresolution å 480 kronor erinrade sig Wide, att han efter av Zandén inhämtat medgivande mottagit flera avbetalningar av Grönvall, vilka sannolikt uppgått till omkring 300 kronor. Wide ville dock icke förneka möjligheten av att avbetalningarna uppgått till det av Grönvall uppgivna beloppet, 400 kronor. Wide förklarade nämligen, att "han har sagt 400 kronor, så är det väl 400 kronor då". Wide uppgav, att han mottagit samtliga avbetalningar av Grönvall personligen vid besök i dennes praktiklokal. För varje mottaget belopp hade Wide, oavsett Zandéns tillsägelse att icke utfärda kvitto å avbetalningar, överlämnat sådant till Grönvall. Därjämte hade han antecknat beloppets storlek och dagen för

mottagandet å ett papper, som han avrivit ur ett vanligt skrivblock. Till stöd för sitt eget minne hade han verkställt enahanda anteckningar å ett dylikt skrivpapper, som varit fäst vid resolutionen med en pappersklämma. Under år 1933 hade Wide åtnjutit tjänstledighet från sin befattning som poliskonstapel under omkring en månad från och med den 16 juni, varunder han haft sysselsättning vid den sagda år anordnade utställningen i Västervik såsom biträde åt en gårdsägare vid namn Carl Johan Wisth i Karlstad, vilken på entreprenad åtagit sig att ombesörja renhållningen å utställningsområdet jämte vissa andra angelägenheter. Innan Wide lämnat sin tjänst hade han till Zandén överlämnat alla av honom mottagna böteshandlingar samt redovisat samtliga bötesbelopp, som han uppburit, även sådana vilka influtit genom avbetalningar. Anledningen till att Wide i strid mot vanlig praxis även redovisat avbetalningar av böter hade varit, att ingen utsetts att omhänderhava bötesinbringningen under den tid Wide skulle vara borta. Wide hade därvid redovisat även de bötesmedel, som han mottagit av Grönvall. Någon dag under det Wide vistats i Västervik hade han erhållit ett telefonsamtal från Alva Vestman, som omtalat, att Grönvall blivit intagen i straffängelset för att avtjäna böter. Hon hade frågat, huru Wide förfarit med de penningar, som han mottagit i avbetalning å böterna. Wide hade svarat, att han överlämnat dessa till Zandén innan han lämnat Karlstad, samt hänvisat Alva Vestman till Zandén. Troligen påföljande dag hade Wide mottagit ett nytt telefonsamtal från Alva Vestman, som därvid omtalat, att hon talat med Zandén, vilken emellertid förklarat, att några avbetalningar icke, såvitt han kände till, influtit. Wide hade i anledning därav förklarat, att han i saknad av kvitto på att han erlagt beloppet till poliskommissarien givetvis i första hand vore betalningsskyldig för detsamma, varjämte han lovat att återställa penningarna ifråga så snart han återkomme till Karlstad. Något löfte om att skicka penningarna genom telegramremissa kunde han icke erinra sig hava givit. Emellertid ville han minnas, att han ändock sänt beloppet till Grönvall medan han varit kvar i Västervik, troligen genom postanvisning eller postremissväxel. Efter återkomsten till Karlstad hade Wide uppsökt Grönvall och frågat denne, om Zandén till honom återbetalat vad som erlagts i avbetalning å böterna. Grönvall hade besvarat frågan nekande. Dagen efter detta besök hos Grönvall hade Wide inträtt i tjänstgöring och därvid uppsökt Zandén samt för denne framhållit, att han råkat i en obehaglig situation genom det krångel, som uppstått med de Grönvall ådömda böterna. Zandén hade då frågat, om Wide gjort upp med Grönvall, samt tillagt, att han i annat fall skulle lämna Wide penningar att betala Grönvall med. Då Wide uppgivit, att han återbetalat beloppet till Grönvall, hade Zandén till Wide överlämnat den penningssumma, som avbetalningarna uppgått till.

Wide förklarade på fråga, att han icke under sin vistelse i Västervik sökt komma i förbindelse med Zandén rörande ifrågakomna bötesärende.

Grönvall uppgav vid förhör följande: Sedan de Grönvall ådömda böterna förvandlats till fängelse, hade Wide avkrävt Grönvall betalning för dem. I anledning därav hade Grönvall i olika poster om 100 och 50 kronor till Wide avbetalat sammanlagt 400 kronor. Då Grönvall erlagt den första avbetalningen, hade han begärt kvitto av Wide, varvid denne svarat, att han icke ägde utfärda sådant vid mottagande av avbetalningar av böter. Alva Vestman hade emellertid fört anteckningar om de olika belopp, som Grönvall lämnat till Wide. Huruvida ifrågavarande anteckningar funnes kvar kände Grönvall icke till. Han vore dock viss om, att avbetalningarna sammanlagt uppgått till det av honom uppgivna beloppet om 400 kronor. Wide hade vid varje tillfälle, då han mottagit betalning av Grönvall, fört in beloppet i en anteckningsbok samt därefter för Grönvall uppvisat boken. Någon dag kort före midsommar 1933 hade två polismän infunnit sig hos Grönvall och förklarat, att de erhållit order att införpassa Grönvall till straffängelset för avtjänande av oguldna böter. Vid tillfället hade Grönvall begärt att få telefonera till Zandén, vilket även tillåtits honom. För Zandén hade han därpå i telefon i de båda polismännens närvaro förklarat, att han till Wide avbetalat 400 kronor av ifrågavarande böter. Grönvall hade under åberopande därav ämnat begära ett par dagars anstånd för erläggande av återstoden av bötesbeloppet, men han hade icke hunnit framföra detta till Zandén, enär denne genast avbrutit Grönvall med förklaring att han icke kände till några avbetalningar samt därefter begärt att få tala med någon av polismännen. Av det följande telefonsamtalet mellan Zandén och en av polismännen hade Grönvall förstått, att något ytterligare anstånd icke komme att medgivas honom. Polismännen hade därpå avfört Grönvall till straffängelset. Då de lämnade bostaden, hade Alva Vestman, vilken under polismännens uppehåll hos Grönvall befunnit sig i ett intilliggande rum, kommit tillstädes, varvid Grönvall uppmanat henne att sätta sig i förbindelse med Wide för att återfå de till honom erlagda bötesbeloppen. Påföljande dag hade Alva Vestman besökt Grönvall i fängelset och därvid omtalat, att hon haft ett telefonsamtal med Wide, som befunnit sig i Västervik, ävensom att Wide därvid lovat att medelst telegramremissa skicka de av honom till ett sammanlagt belopp av 400 kronor mottagna bötesavbetalningarna. Grönvall hade vid tillfället förfogat över cirka 500 kronor i kontanter, vilka egentligen varit avsedda till infriande av en varuväxel. Han hade emellertid tänkt taga ifrågavarande medel i anspråk för betalning av böterna, varför han räknat med att bliva frigiven så snart penningarna ankommit från Wide. Varken ifrågavarande dag eller dagen därpå hade emellertid några medel anlät från Wide, och i följd därav hade Grönvall, som låtit använda de för berörda varuväxel

reserverade penningarna för avsett ändamål, anmodat Alva Vestman att söka av Grönvalls fader upplåna erforderligt belopp till böternas betalning. Alva Vestman hade sedermera på tredje dagen efter det Grönvall intagits i fängelset betalat hela bötesbeloppet, 900 kronor, till fängelsedirektören. Hon hade uppgivit, att hon fått låna 600 kronor av Grönvalls fader och 300 kronor av sina föräldrar. Troligen samma dag Grönvall frigivits från fängelset hade han fått besök av handelsresanden Birger Ström i Karlstad, med vilken han vore personligen bekant. Grönvall hade därvid för Ström berättat vad som passerat samt uppmanat honom att under föregivande, att han vore Grönvall, telefonera till Wide och anmoda denne att sända det belopp, som han mottagit i avbetalning å böterna. Grönvall hade därmed avsett att få ett vittne på att Wide verkligen tagit emot penningbeloppet ifråga. Efter telefonsamtalet, som Ström fört från Grönvalls bostad, hade Ström omtalat, att Wide lovat återbetala penningarna sedan han återkommit till Karlstad. Troligen omkring fjorton dagar senare hade Grönvall fått besök av Wide, som därvid förklarar, att han skulle återbetala det av honom mottagna bötesbeloppet men att han icke genast vore beredd därtill på grund därav, att han blivit lurad på pengar i Västervik av en bekant vid namn Wisth. Wide hade samtidigt begärt att få erlägga beloppet i olika poster, men Grönvall hade bestämt påfordrat att få detsamma på en gång. Omkring fjorton dagar därefter hade Wide till Grönvall mot kvitto överlämnat 400 kronor i kontanter. Vid första tillfället, då Wide efter återkomsten till Karlstad besökt Grönvall, hade han förklarar att, om Grönvall yppade något om det inträffade för högre myndighet, skulle han icke få tillbaka någonting. Wide hade icke, såvitt Grönvall kunde minnas, framställt någon förfrågan, huruvida Grönvall bekommit det erlagda bötesbeloppet av Zandén.

Under utredningen hördes därefter nedannämnda personer, vilka berättade

1) Fru Alva Grönvall, född Vestman: Under år 1930 hade Alva Grönvall tillträtt anställning som husföreståndarinna i Grönvalls hem i Karlstad. Sedermera hade hon biträtt honom i hans rörelse med laboratoriearbete. Den 24 mars 1934 hade hon ingått äktenskap med Grönvall, vilket äktenskap upplöstes genom hemskillnad år 1936. Då Grönvall under år 1933 genom Wide avkrävts betalning för ifrågakomna böter, hade han begärt och erhållit tillstånd att erlägga bötesbeloppet genom avbetalningar. I olika poster hade Wide under sagda år erhållit sammanlagt 400 kronor. Avbetalningarna hade i regel överlämnats till Wide av Alva Grönvall, som fört anteckningar därom på ett pappersark. Någon dag strax före midsommaren 1933, medan Alva Grönvall varit sysselsatt med laboratoriearbete, hade Grönvall kommit in i det rum, där hon uppehållit sig, och omtalat, att han fått besök av två poliskonstaplar, vilka uppgivit sig hava

order att införpassa honom till straffängelset för avtjänande av böterna. Han hade vidare förklarat, att han skulle ringa upp poliskommissarien Zandén och söka utverka ytterligare anstånd med erläggandet av återstående bötesbeloppet. Därefter hade Grönvall avlägsnat sig och Alva Grönvall hade icke hört, huruvida han telefonerat till Zandén eller ej. I allt fall hade Grönvall en stund senare medföljt poliskonstaplarna. Följande dag hade hon besökt Grönvall i fängelset, varvid denne ombett henne att sätta sig i förbindelse med Wide och anmoda honom att återbetala bötesmedlen ävensom att söka anskaffa ytterligare erforderliga medel genom lån av Grönvalls fader. Grönvall hade vid samma tillfälle även ombett henne att ordna vissa växelaffärer. Efter besöket i fängelset hade Alva Grönvall, som erhållit kännedom om att Wide vistades i Västervik, telefonledes satt sig i förbindelse med denne, därvid han på Alva Grönvalls anmodan lovat att samma dag sända det av honom uppburna bötesbeloppet i telegramremissa. Några penningar hade emellertid icke ankommit från Wide vare sig denna dag eller dagen därpå, varför Alva Grönvall ånyo ringt upp honom. Wide hade därvid förklarat, att han lånat ut penningar, som han icke kunde få tillbaka, varför han icke hade möjlighet att skicka beloppet omedelbart. Han hade även anfört vissa andra undanflykter, som Alva Grönvall dock icke nu kunde komma ihåg. Alva Grönvall hade sedermera vid upprepade tillfällen sökt träffa Wide per telefon men fått till svar, att han icke vore anträffbar. I anledning därav hade Alva Grönvall lånat det belopp, som erfordrades för böternas betalande, av Grönvalls fader och sina egna föräldrar. Sedan Grönvall frigivits, hade han gjort flera försök att komma i förbindelse med Wide utan att detta lyckats honom. Någon tid senare hade han emellertid för Alva Grönvall omtalat, att Wide återbetalat beloppet ifråga. Alva Grönvall vore fullt säker på, att Wide icke någon gång för henne uppgivit, att han lämnat bötesmedlen till Zandén. Hon hade ej heller frågat Zandén efter desamma.

2) **Köpmannen Birger Eugén Konstantin Ström:** Ström, som vore umgängesvän med Grönvall, hade vid ett tillfälle under sommaren 1933 sammanträffat med denne i hans bostad. Grönvall hade då berättat, att han suttit i fängelse i tre dygn för avtjänande av böter, men att han därefter frigivits, sedan hans fästmo anskaffat penningar och betalat böterna. I samband därmed hade Grönvall omtalat, att han till Wide i olika poster avbetalat sammanlagt 400 kronor, som dock icke räknats honom till godo vid bestämmandet av förvandlingsstraffets längd. På Ströms fråga hade han vidare uppgivit, att han icke erhållit några kvitton av Wide på de belopp, som denne mottagit. Vid tillfället hade Grönvall bett Ström att telefonera till Wide, som han uppgivit vara anställd vid utställningen i Västervik, samt anmoda Wide att återbetala det av Grönvall erlagda bötesbeloppet. Grönvall hade även uppmanat Ström att utgiva sig för att vara

Grönvall, så att han erhöle ett vittne på att Wide verkligen mottagit penningarna. Ström hade därefter ringt upp Wide, som lovat skicka beloppet omedelbart. Då emellertid inga penningar ankommit, hade Ström några dagar senare ånyo telefonerat till Wide och upprepat sin anmodan till denne att översända beloppet. Även denna gång hade Ström utgivit sig för att vara Grönvall. Vid detta tillfälle hade Wide svarat undvikande och förklarat, att han snart skulle återkomma till Karlstad, då han skulle ordna saken. Samtidigt hade han uppmanat Ström att icke yppa något om det inträffade. Någon tid senare hade Grönvall för Ström omtalat, att han återbekommit beloppet av Wide.

3) Fru Kristina Wisth: Hon hade tillsammans med sin make Carl Johan Wisth uppehållit sig i Västervik under utställningen därstädes år 1933 och enligt avtal med utställningsbestyrelsen förestått för allmänheten inrättade garderobers inom utställningslokalerna m. m. En kväll hade från Karlstad ankommit ett telefonsamtal till Wide, som biträtt makarna Wisth i deras arbete. Kristina Wisth, som under telefonsamtalet uppehållit sig i Wides omedelbara närhet, hade hört Wide yttra ungefär följande: "Har de tagit honom? Det var ju ett elände. Men jag skall skicka det i morgon." Efter telefonsamtalet hade Wide för Kristina Wisth berättat, att han av Grönvall uppburit 400 kronor i avbetalningar å böter, som Grönvall ådömts för olovligt utövande av tandläkarkonsten, men att "de nu satt in honom för hela beloppet". Wide hade i samband därmed förklarat, att han skulle sända penningarna till Karlstad dagen därpå.

4) Gårdsägaren Carl Johan Wisth: Sedan Wisth under sommaren 1933 åtagit sig att ombesörja renhållningen inom utställningsområdet i Västervik, hade han avtalat med Wide, att denne skulle vara honom behjälplig i arbetet. En kväll under vistelsen i Västervik hade Wide till Wisth yttrat ungefär följande: "Kan Du tänka Dig ett sådant elände. De har satt in Grönvall och jag har drivit in 400 kronor på böterna. Men jag skall sända beloppet i morgon." Såvitt Wisth kände till, hade emellertid Wide vid ifrågakomna tillfälle icke innehaft några penningar.

5) Kriminalkonstapeln Helge Ivar Örthberg: Han hade vid något tillfälle under sommaren 1933 av Zandén beordrats att införpassa Grönvall till straffängelset för avtjänande av förvandlingsstraff. Såvitt han nu kunde erinra sig, hade han i anledning därav i sällskap med poliskonstapeln Oskar Nilsson uppsökt Grönvall i dennes mottagningslokal, varvid Grönvall emellertid begärt anstånd med förpassningens verkställande under framhållande, att han avbetalat viss del av böterna till Wide samt att han inom kort skulle anskaffa penningar till betalning av återstoden genom lån av sin fader i Arvika. På grund därav hade Örthberg icke velat verkställa beslutet genast utan återvänt till polisstationen för att inhämta förhållningsorder av Zandén. Sedan Örthberg till denne framfört Grönvalls fram-

ställning om ytterligare anstånd samt vad Grönvall uppgivit därom, att han gjort avbetalningar å bötesbeloppet till Wide, hade Zandén förklarat, att Grönvall alltid brukade krångla med betalningen av böter samt att Zandén icke erhållit någon redovisning för bötesbelopp, som skulle hava erlagts till Wide. Därjämte hade Zandén framhållit, att det icke funnes någon anteckning å bötesresolutionerna om verkställda avbetalningar. Därefter hade han tillsagt Örthberg att införpassa Grönvall utan vidare dröjsmål och ville Örthberg minnas, att han därvid anmodat poliskonstapeln Wingren att biträda Örthberg vid förpassningens verkställande. I Wingrens sällskap hade Örthberg ånyo begivit sig till Grönvalls mottagningslokal och meddelat, att något ytterligare anstånd icke kunde lämnas. Sedan Grönvall därefter telefonerat till Arvika, hade han uppgivit, att hans fader lovat sända penningar så snart, att de skulle komma fram följande dag, varjämte han begärt att få ringa upp Zandén. För Zandén hade Grönvall framhållit, att han skulle erhålla penningar från sin fader påföljande dag. Strax därpå hade han emellertid lämnat luren till Örthberg med förklaring, att Zandén ville tala med honom. Då Örthberg övertagit samtalet, hade Zandén yttrat ungefär följande: "Stå nu inte och töla med Grönvall vidare. Jag har ju gett Eder order. Verkställ den bara!" På Örthbergs anmodan hade Grönvall nu medföljt polismännen till fängelset. Örthberg ville vidare erinra sig, att efter det Grönvall intagits i fängelset därifrån ankommit ett telefonsamtal till Zandén med uppgift om att Grönvall påstode sig hava betalat viss del av böterna till Wide. Zandén hade i Örthbergs närvaro omtalat detta samt förklarat, att han skulle telefonera till Wide och höra efter, huru det förhölle sig därmed.

6) Poliskonstapeln Janne Albert Wingren: En kort tid före midsommar 1933 hade han, troligen av Zandén, anmodats att biträda Örthberg med att införpassa Grönvall till straffängelset för avtjänande av förvandlingsstraff. Sedan Wingren i Örthbergs sällskap infunnit sig i Grönvalls mottagningslokal samt Grönvall underrättats om deras uppdrag, hade Grönvall förklarat, att han erlagt avbetalningar å böterna till Wide. I sammanhang därmed hade Grönvall sagt, att han skulle anskaffa penningar till betalning av återstoden av böterna, samt begärt att få telefonera till sin fader i Arvika. Under telefonsamtalet hade Grönvall anhållit att få låna antingen 800 eller 500 kronor. Därefter hade Grönvall uppgivit, att hans fader lovat honom att skicka penningar men att de icke kunde komma fram till Karlstad samma dag. Antingen Örthberg eller Grönvall hade därpå telefonerat till Zandén, men vad som därunder yttrats kunde Wingren icke nu minnas. Resultatet hade i alla fall blivit, att Grönvall skulle införpassas till fängelset omedelbart, vilket ävenledes skett.

7) Poliskonstapeln Oskar Nilsson: Sommaren 1933 under det Wide åtnjutit tjänstledighet och vistats i Västervik hade Grönvall någon dag varit

inne på polisstationen och uppgivit, att han gjort avbetalningar å ifrågakomna böter, samt förklarat, att han skulle anskaffa penningar till betalning av återstoden av bötesbeloppet. Nilsson hade icke uppfattat, huruvida Grönvall uppgivit sig hava lämnat avbetalningar till Wide, men han hade utgått ifrån att så varit förhållandet med hänsyn därtill, att Wide haft hand om bötesindrivningen.

8) Vaktkonstapeln Gustaf Leander Eriksson: Vid ett tillfälle under vintern 1937, då han sammanträffat med Grönvall, hade denne omtalat, att han fått sitta i fängelse några dagar, trots att han betalat böter till Wide. Sedan Grönvall skaffat penningar på annat håll, hade han efter att hava erlagt hela bötesbeloppet frigivits från fängelset. Grönvall hade sedermera anmodat Wide att återbetala de penningar, som han uppburit av Grönvall. Wide hade då vid ett besök hos Grönvall anhållit att få göra avbetalningar å beloppet, men detta hade Grönvall vägrat honom och hotat med att göra anmälan om förhållandet till vederbörlig myndighet.

9) T. f. överkonstapeln Fritz Josef Rahm: Han hade tjänstgjort såsom överkonstapel den dag Grönvall införpassats till fängelset. Vid ett besök, som Rahm gjort i Grönvalls cell, hade Grönvall uppgivit, att han betalat en del av böterna till Wide, dock utan att erhålla kvitto, samt att han säkert kunnat skaffa även återstående summan för böternas betalning bara han fått tid på sig. Även Grönvalls fästmö hade vid ett besök å fängelset lämnat samma uppgifter till Rahm, och denne hade då ringt upp poliskontoret för att göra sig underrättad om riktiga förhållandet. På poliskontoret hade man sagt sig ej hava några anteckningar om att Grönvall gjort avbetalningar och, då Wide varit tjänstledig och bortrest, hade man ej kunnat lämna annat besked.

10) Direktören vid straffängelset i Karlstad Einar Kastengren: Då Grönvall införpassats till fängelset, hade han, såvitt Kastengren kunde erinra sig, genast framhållit, att han till Wide betalat böterna enligt den ena av de två förvandlingsresolutionerna. Grönvall hade även ombett sin dåvarande husföreståndarinna vid ett av henne avlagt besök i fängelset, att hon skulle sätta sig i förbindelse med Wide och återkräva det bötesbelopp, som denne uppburit. Efter några dagar hade samtliga böter inbetalats till Kastengren, därvid Grönvall frigivits. Bötesbeloppet hade Kastengren överlämnat till Zandén, som fått kvittera detsamma på förvandlingsresolutionen.

Zandén uppgav vid förhör å landsfogdeexpeditionen följande.

Zandén kunde icke erinra sig, att han tagit någon befattning med ifrågasvarande bötesärende. Han kunde icke heller erinra sig, att Grönvall telefonerat till honom och uppgivit, att han avbetalat något å böterna till Wide, eller att han på annat sätt ägt kännedom därom förrän i samband med det vittnesmål, som Grönvall avlagt inför rådhusrätten den 29 juni 1937 i målet mot Zandén. Ej heller kunde Zandén erinra sig, huruvida han av-

fordrat Wide någon redovisning, innan denne under sommaren 1933 erhållit tjänstledighet och farit till Västervik. Zandén förmodade emellertid att så skett, enär i regel redovisning brukade avgivas av den, som omhänderhade bötesindrivningen, innan tjänstledighet finge påbörjas. Zandén hade konsekvent vägrat mottaga avbetalningar av böter från "bötesindrivaren". Någon uttrycklig tillåtelse till mottagande av dylika avbetalningar hade Zandén icke i något fall givit, men han hade känt till att "bötesindrivarna" medgivit sådant betalningssätt. Detta hade han emellertid ansett vara "bötesindrivarens" ensak. Om avbetalningar av böter mottagits, hade anteckning om belopp och dagen för dess erläggande av vederbörande polisman brukat göras å förvandlingsresolutionen. Zandén vore alldeles viss om, att han icke av Wide mottagit något belopp, som avbetalats å böter, ävensom att han icke till Wide efter dennes återkomst från Västervik under sommaren 1933 lämnat några penningar, som avsett återbetalning av böter till Grönvall.

Wide hördes därefter i Zandéns närvaro och vidhöll därvid sina i saken tidigare lämnade uppgifter. Wide tillade därjämte följande: Dagen innan hans tjänstledighet börjat hade Zandén anmodat honom att göra redo för alla böter, som han uppburit. I anledning därav hade Wide, medtagande samtliga inlutna bötesmedel och av honom innehavda böteshandlingar, inställt sig å poliskommissariens tjänsterum och till Zandén överlämnat ifrågavarande medel och handlingar. Han erinrade sig särskilt, att han icke mottagit avbetalningar av annan än Grönvall.

Zandén förklarade i anledning därav, att han icke hade något minne av det tillfälle, som Wide åsyftade. Han vore emellertid alldeles säker på, att han icke mottagit några avbetalningar av böter. Wides påstående om att han efter återkomsten från Västervik av Zandén erhållit gottgörelse för av Wide till Grönvall återbetalade böter vore "en ren fantasiprodukt".

På särskild fråga förklarade Wide, att han under sin vistelse i Västervik icke mottagit telefonsamtal rörande ifrågakomna böter från annan än Grönvalls dåvarande fästmö. Han vore fullkomligt viss om att Grönvall själv icke telefonerat till honom vid något tillfälle under denna tid. Wide förklarade ytterligare, att han icke kunde erinra sig hava erhållit något kvitto av Grönvall rörande återbetalningen av ifrågavarande bötesbelopp.

I till mig avgivet utlåtande anförde landsfogden följande.

Genom den verkställda utredningen hade ådagalagts att Wide, efter det han för behörig åtgärd fått mottaga i ärendet ifrågakomna två förvandlingsresolutioner eller en av dem, av Grönvall uppburit avbetalningar av denne ådömda och sedermera förvandlade böter till sammanlagt belopp av 400 kronor. Wides påstående, att han, innan honom beviljad tjänstledighet den 16 juni 1933 tagit sin början, överlämnat ifrågakomna belopp till Zandén,

syntes böra lämnas utan avseende. I stället syntes sannolika skäl tala för att Wide för egen räkning tillgripit och förskingrat medlen. Landsfogden ansågo vidare Wide hava förfarit felaktigt genom att han mottagit avbetalningar av till fängelse förvandlade böter, men när han därutinnan handlat i enlighet med en inom polisen i Karlstad rådande praxis, syntes hans ifrågavarande förfarande icke böra föranleda ansvar för honom. Ehuru det dröjsmål, som Wide låtit komma sig till last med avseende å fullgörandet av förevarande uppdrag, i viss mån torde få anses vara beroende av förut omnämnda praxis i fråga om mottagande av avbetalningar av böter, syntes ändock dröjsmålet så avsevärt, att landsfogden funne det böra betraktas såsom tjänsteförsummelse av beskaffenhet att böra beivras. Den förvandlingsresolution, som Wide uppgivit sig hava mottagit, avseende ett bötesbelopp om 480 kronor, hade inkommit till poliskommissarien den 24 september 1932 och syntes, om icke omedelbart, så dock inom helt kort tid hava tillställts Wide för verkställighet. Med återopande av det anförda ansågo landsfogden, att Wide borde ställas till ansvar dels jämlikt 25 kap. 11 och 22 §§ strafflagen för förskingring av uppburna bötesmedel och dels jämlikt 25 kap. 17 och 22 §§ strafflagen för försumlighet i avseende å ifrågakomna tjänsteuppdrags utförande. Bötesmedlen syntes icke kunna anses hava blivit ersatta "genast" i den bemärkelse detta uttryck hade i 25 kap. 11 § förenämnda lag.

Med anledning av vad sålunda förekommit anmodade jag i skrivelse den 19 augusti 1937 landsfogden i Värmlands län att vid rådhusrätten i Karlstad i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot Wide och därvid yrka ansvar å honom *dels* för förskingring av uppburna bötesmedel, *dels ock* för den försummelse i tjänsten, som landsfogden enligt det avgivna utlåtandet funnit vara av beskaffenhet att för Wide böra föranleda ansvar. Tillfälle borde beredas Grönvall att i målet föra talan.

Landsfogden ställde därefter Wide under åtal vid rådhusrätten, varest målet mot honom handlades gemensamt med förut omförmälda mål mot Zandén. I målet yrkade åklagaren ansvar å Wide *dels* jämlikt 25 kap. 11 § andra punkten och 2 kap. 17 § strafflagen för tillgrepp och förskingring av bötesmedel, som han enligt de båda förteckningarna av den 25 september och den 2 oktober 1934 haft att redovisa, och *dels* jämlikt 25 kap. 11 § första punkten och 17 § samt 2 kap. 17 § strafflagen för tillgrepp och förskingring under år 1933 av bötesmedel ävensom för försumlighet i handläggning av bötesärenden. Grönvall yrkade ersättning av Wide med 500 kronor för skada och lidande, som åsamkats honom genom Wides förfarande. Såsom vittnen i målet hördes bland andra Ström, Wingren och Rahm, vilka för inställelsen tillerkändes ersättning av allmänna medel.

Rådhusrätten i Karlstad yttrade i utslag den 10 maj 1938 följande.

I målet vore utrett, att Wide antagits i tjänst vid Karlstads poliskår den 1 augusti 1904 samt beviljats avsked med pension från och med den 19 augusti 1937, att Wide av Zandén, sannolikt å nyåret 1931, förordnats att handhava den närmare befattningen med verkställighet av bötesförvandlingsresolutioner, som Zandén i egenskap av poliskommissarie i staden för verkställighet mottagit, att Wide i ett flertal fall med Zandéns begivande låtit den bötfälde i stället för att undergå förvandlingsstraff erlägga bötesbeloppet, stundom i form av avbetalningar, att av Wide tillfullo uppburna böter skolat av denne vid anfordran redovisas till Zandén, att Wide för behörig åtgärd omhänderhaft en av K. B. i länet den 21 september 1932 meddelad förvandlingsresolution, varigenom förordnats att Grönvall, därest laga hinder icke mötte, skulle i saknad av tillgång till gäldande av denne ådömt oguldet bötesbelopp, 480 kronor, i stället undergå 33 dagars fängelse, att Wide under tiden från och med den 24 september 1932, då ifrågavarande resolution inkommit till Zandén i dennes ovannämnda egenskap, till den 16 juni 1933 såsom avbetalning å nämnda belopp mottagit tillhoppa 400 kronor, att Grönvall på Zandéns föranstaltande den 19 juni 1933 börjat avtjäna nämnda ävensom annat honom ådömt förvandlingsstraff, att sedan hela det Grönvall ådömda bötesbeloppet den 22 juni 1933 erlagts, verkställigheten av förvandlingsstraffet avbrutits, att Wide, som från och med den 16 juni till och med den 21 juli 1933 åtnjutit ledighet från tjänsten, under sagda tid uppehållit sig i Västervik till och med den 16 juli 1934 samt återkommit till Karlstad den 18 juli samma år, samt att Wide — oaktat han per telefon vid flera tillfällen under denna sin vistelse i Västervik å Grönvalls vägnar av andra personer blivit uppmanad att till Grönvall återbetala berörda belopp 400 kronor ävensom utfäst sig att omedelbart göra detta — icke återbetalat detta förrän efter det Wide återkommit från nämnda ledighet eller den 19 juli 1933.

Vad anginge åtalet i vad detsamma avsåge Wides fällande till ansvar för det han skulle hava tillgripit och förskingrat de belopp, som i enlighet med de av Zandén upprättade, den 25 september respektive den 2 oktober 1934 dagtecknade förteckningarna ålegat honom att redovisa, funne rådhusrätten det icke vara i målet styrkt, att Wide därutinnan gjort sig skyldig till brottsligt förfarande, och bleve åtalet förty i denna del av rådhusrätten ogillat.

Beträffande åtalet i övrigt så, ehuru Wide saknat behörighet att verkställa indrivning av utdömda böter, funne rådhusrätten likväl med hänsyn till vad i målet blivit upplyst angående de omständigheter, under vilka bötesmedlen blivit till Wide överlämnade, att samma medel av Wide mottagits under sådana förhållanden, som i 25 kap. 11 § strafflagen avsåges. Med hänsyn därtill måste det anses hava varit Wides skyldighet att i före-

varande fall vid anfordran återbetala sistnämnda belopp till Grönvall. Vad Wide i målet uppgivit, att han före sin avresa till Västervik överlämnat omförmälda belopp 400 kronor till Zandén, vunne icke stöd av omständigheterna i målet utan framginge av desamma fasthellre, att så icke varit förhållandet. Av vad i målet förekommit framginge vidare, att Wide icke varit i stånd att återbetala beloppet till Grönvall förrän vid sin återkomst från Västervik den 18 juli 1933. Wide finge emellertid anses hava — i enlighet med innebörden av 25 kap. 11 § strafflagen — genast ersatt det ifrågavarande beloppet. På grund av det anförda funne rådhusrätten Wide med avseende å de av Grönvall avbetalade medlen hava, jämlikt 25 kap. 11 § andra punkten och 22 § samma lag, gjort sig förfallen till ansvar för förskingring av tjänstemedel samt sålunda hava förskyllt avsättning. Enär emellertid Wide numera ej längre vore i besittning av den tjänst, vari han sig förbrutit, prövade rådhusrätten rättvist på det sätt bifalla åklagarens talan att Wide, jämlikt sistnämnda två lagrum, jämförda med 2 kap. 17 § strafflagen, dömdes för vad honom sålunda i målet låge till last att utgiva 100 dagsböter, varje dagsbot 3 kronor.

Grönvall hade icke visat fog för sin skadeståndstalan mot Wide och bleve på grund därav samma talan av rådhusrätten ogillad. Det ålåge Wide att ersätta statsverket vad av allmänna medel utgivits eller kunde komma att utgivas till vittnena Ström, Rahm och Nilsson för deras inställelse vid rådhusrätten.

Rådhusrättens utslag har vunnit laga kraft.

10. Fråga om försummelse av ordförande i taxeringsnämnd beträffande föredragning inför nämnden.

I en till mig insänd skrift anförde banvakten vid statens järnvägar Isak Olov Isaksson i Malmberget klagomål i följande hänseenden.

Klaganden hade år 1935 i vederbörlig ordning till taxeringsnämnden för Malmbergets distrikt av Gällivare kommun avlämnat allmän självdeklaration avseende kalenderåret 1934. I deklarationen hade klaganden, vilken under år 1934 dels haft inkomst av fastighet och dels såsom banvakt åtnjutit en lön av 3,750 kronor, för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, efter avdrag för kommunalskatter och försäkringspremier m. m., uppgivit ett belopp av 2,926 kronor samt för taxering till kommunal inkomstskatt deklarerat ett belopp av 3,550 kronor. Då klaganden det oaktat icke upptagits i taxeringslängden för distriktet, hade kommunalnämnden i Gällivare kommun anfört besvär hos särskilda prövningsnämnden i Norrbottens län samt hemställt om taxering av klaganden, vilken hem-

ställen prövningsnämnden bifallit. Klaganden, som därvid taxerats för större inkomst än den av honom såsom "återstående inkomst" deklarerade, hade med posten till K. B. i länet insänt till kammarrätten ställda besvär över prövningsnämndens beslut. Besvären funnes emellertid icke antecknade i K. B:s diarium och hade ej heller kommit kammarrätten tillhanda. Då klaganden sedermera icke erlagt den honom på grundval av prövningsnämndens taxering påförda skatten, hade till gäldande därav utmätts två klaganden tillhöriga kor.

Vid klagoskriften voro fogade följande handlingar.

1) Bestyrkt avskrift av en utav klaganden avgiven allmän självdeklaration för taxering år 1935 i Gällivare kommun, i vilken klagandens inkomster för år 1934 upptagits på sätt ovan angivits. Å deklarationen, som försetts med löpande nr 668, funnos i de för taxeringsnämndens beslut avsedda kolumnerna siffror införda, som utvisade att taxeringsnämnden taxerat klaganden till kommunal inkomstskatt för ett belopp av 3,550 kronor med skattefria avdrag 640 kronor samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av 2,920 kronor med skattefria avdrag 1,280 kronor.

2) Utdrag ur protokoll, fört vid sammanträde med särskilda prövningsnämnden i Norrbottens län den 12 mars 1936, utvisande att prövningsnämnden på besvär av kommunalnämnden i Gällivare kommun, i vilka besvär landskamreraren i länet instämt, beslutit taxera klaganden såsom gift för en inkomst av 3,750 kronor med beskattningsbar inkomst enligt kommunalskattelagen av 2,790 kronor och beskattningsbart belopp enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av 1,830 kronor.

3) Ett av Lars Malm den 21 mars 1937 utfärdat intyg av innehåll, att Malm någon dag i förra hälften av juni 1936 å järnvägsstationen i Gällivare postat ett till länsstyrelsen i Norrbottens län adresserat brev, innehållande en till kammarrätten ställd skrift med besvär över klagandens "eftertaxering för år 1935".

4) Protokoll, hållet vid utmätning den 15 januari 1937, varav inhämtades att fjärdingsmannen Viktor Carlsson, efter uppdrag av landsfiskalen i orten, för uttagande av klaganden för år 1935 påförda kronoutsylder, 205 kronor 43 öre, verkställt utmätning av två klaganden tillhöriga kor.

5) En av K. B. i Norrbottens län den 10 februari 1937 meddelad resolution på besvär av klaganden över ovannämnda utmätning. Enligt resolutionen hade K. B., enär besvären grundats allenast därå, att de utsylder, för vilkas gäldande klandrade utmätningen skett, skulle obehörigen hava debiterats klaganden, funnit sig sakna behörighet att upptaga besvären till prövning.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anmodat K. B. att inkomma med yttrande, anförde K. B. följande.

Från Gällivare kommunalnämnd hade den 28 oktober 1935 inkommit en till särskilda prövningsnämnden ställd besvärsskrift, däri kommunalnämnden — med förmälan att klaganden, sedan ett tiotal år boende och mantalsskriven i Malmberget, icke blivit år 1935 därstädes taxerad för inkomst, ehuru han av sin tjänst från statens järnvägar åtnjöte en inkomst av omkring 3,700 kronor per år — anhållit om rättelse därutinnan. Sedan ordföranden i taxeringsnämnden, jägmästaren O. E. Holm, avgivit yttrande över besvären, hade dessa föredragits vid särskilda prövningsnämndens sammanträde den 12 mars 1936. Då upplyst blivit, att klaganden på grund av uppenbart förbiseende icke blivit för år 1935 taxerad, hade prövningsnämnden beslutit att med rättelse av detta förbiseende taxera honom för av statens järnvägar uppburin inkomst av tjänst för 3,750 kronor på sätt ovanberörda protokollsutdrag utvisade. Denna prövningsnämndens åtgärd syntes i och för sig vara fullt riktig, men olyckligtvis hade därvid förbisetts, att klaganden i vederbörlig ordning avlämnat deklaration över sina inkomster. Klaganden hade på så sätt kommit att gå förlustig de avdrag för erlagda utskylder och livförsäkringspremier, vartill han varit berättigad och varom han i sin deklaration framställt yrkande. Varken K. B. eller prövningsnämnden hade dock haft skäl förmoda, att sådan deklaration avlämnats, då klaganden ej fanns införd i inkomsttaxeringslängden och taxeringsnämndens ordförande i sitt yttrande över besvären ej heller vetat att upplysa därom. Först när klaganden under mars månad 1937 å landskontoret begärt att få lösa en avskrift av deklarationen, hade man efter ihärdigt letande bland distriktets 1,500 deklarationer lyckats återfinna densamma. Av prövningsnämndens beslut hade klaganden erhållit del den 27 april 1936. Han påstode nu, att han någon dag i juni 1936 till länsstyrelsen med post insänt till kammarrätten ställda besvär över prövningsnämndens beslut, men såvitt å landskontoret förda diarier utvisade eller eljest verkställda efterforskningar givit vid handen hade några sådana besvär icke till länsstyrelsen inkommit. Det måste därför antagas att, om hans påstående vore riktigt, denna försändelse på något sätt kommit bort. Av det anförda syntes framgå att, ehuru klaganden på grund av ett par olyckliga omständigheter blivit för år 1935 något för högt taxerad — det rörde sig om 200 kronor för högt beskattningsbart belopp vid kommunaltaxeringen och 830 kronor vid statstaxeringen — fel eller försummelse vid detta skatteärendes behandling dock ej kunde läggas länsstyrelsen eller någon dess befattningshavare till last.

Vid yttrandet var fogad avskrift av kommunalnämndens besvärsskrift med vad därå fanns tecknat, så lydande:

”I nedanstående besvär instämmer undertecknad landskamrerare. Luleå i landskontoret den 28 oktober 1936.

A. Holm.

Till Särskilda prövningsnämnden i Norrbottens län.

I innevarande års taxeringslängd över inkomst för Malmbergets taxeringsdistrikt saknas banvakten Isak Olov Isaksson, född 1883 och sedan ett 10-tal år tillbaka mantalsskriven i Malmberget och boende där i egen fastighet under adress Kaptensvägen 25.

Då det är för kommunalnämnden känt, att nämnde Isaksson har en inkomst av sin tjänst vid statens järnvägar å omkring 3,700 kronor per år, och det alltså måste bero på något förbiseende att Isaksson icke blivit taxerad, får nämnden vördsamt anhålla om rättelse härutinnan. Gällivare den 25 oktober 1935.

Å kommunalnämndens vägnar:

O. E. Lindberg.

Ordf.

På grund av 'uppenbart förbiseende' har bemälde Isaksson icke taxerats för innevarande år och hemställes därför, att han jämlikt §§ 95 och 123: 4 tax.-förordningen av S. P. åsättes en taxering av kr. 3,750, som han enligt uppgift från S. J. uppburit under 1934. Han är ord. banvakt, gift, men utan minderåriga barn. Gällivare den 26/10 —35.

O. E. Holm."

I därefter infordrat yttrande anförde taxeringsnämndsordföranden Holm följande.

Av handlingarna i ärendet framginge att klaganden, trots att han i laga ordning avgivit deklaration, icke av taxeringsnämnden blivit beskattad. Huru detta förbiseende kunnat ske vore svårt att förklara, men det låge närmast till hands att förmoda att deklarationen, innan den blivit behandlad, av misstag kommit in i en packe redan behandlade och numrerade deklarationer. Saken vore ju att beklaga, men vid så pass omfattande arbeten, som taxeringen innebure, vore fel och misstag i ena eller andra avseendet så gott som oundvikliga. Förbiseendet skulle väl icke heller förorsakat klaganden några större olägenheter, såvida icke hans besvär över den av prövningsnämnden åsatta taxeringen kommit bort, en omständighet som dock icke kunde läggas taxeringsmyndigheterna eller länsstyrelsen till last. Ehuru icke direkt hörande till saken ville Holm dock fästa uppmärksamheten på att klagandens deklaration, om den kommit under taxeringsmyndigheternas behandling, näppeligen godtagits i oförändrat skick. Avdraget för skatter vore nämligen onormalt stort, eller 781 kronor för en inkomst på 3,500—4,000 kronor. Vid undersökning hade det också visat sig, att det i deklarationen påyrkade skatteavdraget vore minst 200 kronor för högt. Därjämte hade genom deklarationen framkommit, att klaganden hade fyra kor, beträffande vilka någon inkomst ej uppgivits eller någon redogörelse lämnats. Det belopp, som klaganden kunde styrka sig hava till följd av

förfarandet ifråga betalt för mycket i kommunalutskylder, torde utan svårighet kunna återfås genom hänvändelse till kommunalfullmäktige.

Sedan från K. B. införskaffats den av klaganden avgivna deklARATIONEN i huvudskrift, å vilken siffertalet 668 var anbragt medelst stämpel, anmodade jag, under hänvisning till de å deklARATIONEN under rubrik "Taxeringsnämndens beslut" gjorda anteckningarna om klagandens taxering, K. B. att verkställa ytterligare utredning i ärendet.

I anledning härav anförde K. B., att nyssberörda anteckningar enligt vad K. B. inhämtat säkerligen verkställts av den ledamot av taxeringsnämnden, som jämlikt bestämmelsen i 56 § taxeringsförordningen utsetts att jämte ordföranden och kronoombudet granska deklARATIONERNA. Huruvida dessa anteckningar gjorts på förhand i samband med ledamotens föregående granskning av deklARATIONERNA eller först sedan taxeringsnämnden fattat beslut om taxeringen hade ej med säkerhet kunnat utrönas, men sannolikt syntes vara, att taxeringsnämnden först fattat beslut om taxeringen, ehuru detta beslut på grund av något förbiseende ej kommit att införas i taxeringslängden, där klagandens namn ej heller funnes intaget.

1935 års taxeringsnämnd för Malmbergets distrikt bestod av, förutom ordföranden O. E. Holm, följande ledamöter, nämligen stationsskrivaren David Thrysén, utsedd av K. B., samt Hj. Sortelius, G. Marklund, W. Thörnsten, J. O. Gavelin, Hj. Ahlgren, J. V. Sundström, J. Lalander och C. J. Edholm.

För utrönande av vem eller vilka som voro ansvariga för att klaganden icke blivit upptagen i taxeringslängden anmodade jag därefter landsfogden i Norrbottens län att anställa förhör med ledamöterna i taxeringsnämnden. Vid den utredning, som med anledning därav verkställdes, uppgåvo nedannämnda personer följande.

O. E. Holm: Sedan deklARATIONERNA för 1935 års taxering avlämnats till Holm, hade de efter verkställd granskning på uppdrag av Holm ordnats efter mantalslängden av någon av nämndens ledamöter. Vid nämndens sammanträden hade de därefter föredragits i den ordning de upptagits i längden. Vid föredragningen hade tillgått så, att Holm, samtidigt som han läst upp vederbörande deklarants namn och de belopp, för vilka denne skulle taxeras, försett deklARATIONEN med ett nummer, vilket jämväl föredragits. Det hade ålegat kronoombudet, som av Holm fått i uppdrag att verkställa längdföringen, att ombesörja densamma med ledning av de utav Holm föredragna uppgifterna. Vidare hade det ålegat den ledamot av nämnden, som jämlikt bestämmelsen i 56 § taxeringsförordningen utsetts att jämte ordföranden och kronoombudet granska deklARATIONERNA, att verkställa anteckning därom å deklARATIONEN. Samtliga deklARATIONER funnes icke i num-

merföljd intagna i taxeringslängden, enär deklARATIONERNA i ett flertal fall icke föranlett taxering och förty icke upptagits i längden. Att klagandens deklARATION, som föredragits i nämnden, icke kommit att upptagas i taxeringslängden berodde förmodligen därpå, att föredragningen skett så hastigt, att kronoombudet hoppat över beslutet i vad det avsåge klaganden. Möjligheten förefunnes emellertid att Holm, oaktat han hade för vana att, samtidigt som han nummerstämplade deklARATIONERNA, uppläsa namn, nummer och belopp, i förevarande fall underlåtit detta. Ett förbiseende vid längdföringen hade ock lätt kunnat uppstå i samband med något avbrott i nämndens sammanträde.

Thrysén: Han vitsordade till alla delar Holms uppgifter rörande föredragningen av deklARATIONERNA och längdföringen å nämndens sammanträden. Thrysén hade för sin del den uppfattningen, att anledningen till att klaganden icke upptagits i taxeringslängden varit den, att det i samband med föredragning av klagandens deklARATION uppstått diskussion rörande någon strax förut föredragen deklARATION, som därvid framtagits, varefter klagandens deklARATION av förbiseende kommit att följa med den framtagna deklARATIONEN. Thrysén trodde icke, att klagandens deklARATION lästs upp av Holm, för vilket fall Thrysén givetvis skulle hava infört klaganden i längden.

Thörnsten: Han hade av nämnden utsetts att jämte ordföranden och kronoombudet granska deklARATIONERNA. Det hade ålegat honom att vid nämndens sammanträden verkställa anteckning om nämndens beslut. Anteckningen å klagandens deklARATION hade emellertid icke verkställts av Thörnsten utan troligen av Lalander, vilken vid tillfällen då Thörnsten icke varit närvarande brukat ombesörja denna del av arbetet. Kontroll över att siffrorna infördes jämväl i taxeringslängden ägde icke rum. Anledningen till att klaganden icke upptagits i längden vore enligt Thörnstens uppfattning den, att föredragningen sannolikt skett i ett alltför hastigt tempo.

Gavelin, Ahlgren och Edholm förklarade, att de icke kunde erinra sig föredragningen av klagandens deklARATION. Då det i förevarande fall rört sig om en enkel deklARATION, hade den icke föranlett någon diskussion inom nämnden.

I avgivna påminnelser anförde klaganden att, då han för att erhålla avskrift av deklARATIONEN måst anlita kommissionär hos länsstyrelsen, anskaffandet av denna avskrift kostat klaganden förutom porton 7 kronor 15 öre. Beträffande själva saken ville klaganden framhålla följande. Holm uppgåve i sin förklaring att, därest klagandens deklARATION kommit under taxeringsnämndens prövning, den näppeligen blivit godkänd i oförändrat skick. Om så icke skett hade det icke varit klagandens fel. En av taxeringsnäm-

dens ledamöter, Edholm, hade i flera år och även år 1935 upprättat klagandens deklaration. Det vore knappast möjligt, att en taxeringsnämndsledamot skulle göra avdrag, som den skattskyldige icke kunde styrka eller som icke vore tillåtna. Klaganden fordrade ersättning för vad han på grund av för hög taxering nödgats utgiva för mycket i skatt samt för de kostnader, tillhoppa 62 kronor 20 öre, som åsamkats klaganden genom det begångna felet, vartill klaganden icke hade någon skuld.

Vid påminnelserna var fogat ett av Edholm den 6 mars 1937 utfärdat intyg av innehåll, att Edholm i förra hälften av februari 1935 upprättat och inlämnat självdeklaration för klaganden.

Genom landsfiskalen i Malmbergets extra landsfiskalsdistrikt verkställdes därefter ytterligare utredning i ärendet, varvid förekom följande.

Vid förhör med Lalander vitsordade denne Holms uppgifter om föredragningen av deklarationerna och om längdföringen, med tillägg att vid föredragningen Holm å deklarationerna med blyerts antecknat taxerat belopp, varefter den ledamot av nämnden, som varit utsedd att jämte ordföranden och kronoombudet granska deklarationerna, å deklarationerna infört beloppet med bläck samt med ledning av tabell infört skattefria avdrag, likaledes med bläck. Lalander hade varit av taxeringsnämnden utsedd att vid förfall för ledamoten Thörnsten jämte ordföranden och kronoombudet handhava deklarationerna. Thörnsten brukade nämligen till följd av andra uppdrag ofta vara borta från sammanträdena kortare eller längre stunder. Vid förfall för både Thörnsten och Lalander hade Ahlgren brukat biträda vid deklarationernas granskning. Rörande anledningen till att klaganden ej blivit upptagen i taxeringslängden ansåge Lalander, att Thörnstens antagande därom sannolikt vore riktigt. Taxeringsarbetet brukade nämligen bedrivas med största möjliga skyndsamhet. Man brukade sålunda i regel medhinna omkring 300 taxeringsobjekt per dag. Lalander kunde emellertid icke erinra sig, att han varit med, när klagandens deklaration behandlats. Att deklarationen föredragits toge han emellertid för avgjort, ty där- om vittnade enligt hans förmenande att deklarationen åsatts nummer och att fullständig anteckning om taxeringsnämndens beslut funnes å deklarationen.

Förevisad klagandens deklaration uppgav Lalander, att han icke verkställt de anteckningar, som funnes å densamma, utan att dessa sannolikt utförts av Ahlgren.

Med anledning av Lalanders uppgift verkställdes förhör i saken jämväl med Ahlgren, vilken därvid vitsordade Lalanders ovanberörda uppgifter. Förevisad klagandens deklaration uppgav Ahlgren, att därå verkställda anteckningar utförts av honom. Han kunde emellertid icke påminna sig föredragningen av deklarationen eller vad som i samband därmed förekommit.

I en till landsfogden i Norrbottens län avlåten skrivelse anförde jag därefter följande.

Genom den i ärendet verkställda utredningen måste anses styrkt att, sedan klaganden till taxeringsnämnden för Malmbergets distrikt av Gällivare kommun år 1935 avgivit allmän självdeklaration, taxeringsnämnden på grundval av denna taxerat klaganden till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt. Anteckningarna å klagandens deklARATION torde nämligen oförtydligt visa, att taxering ägt rum. Likväl har klaganden icke blivit upptagen i den vid ifrågavarande taxering förda inkomstlängden. Detta förhållande har medfört, att klaganden på yrkande av kommunalnämnden sedermera blivit taxerad av särskilda prövningsnämnden, varvid klaganden blivit taxerad för högre belopp än det av taxeringsnämnden fastställda. I denna taxering har väl klaganden sökt få till stånd rättelse genom besvär, men av okänd anledning hava besvären icke kommit vederbörande myndighet tillhanda. Den av prövningsnämnden beslutade taxeringen har alltså kommit att stå fast, och klaganden har i enlighet med denna sedermera påförts högre skatt än som skolat påföras honom i händelse taxeringsnämndens beslut lagts till grund för debiteringen.

Att klaganden icke blivit införd i taxeringslängden har enligt taxeringsnämndsordföranden Holms uppgift troligen berott därpå, att föredragningen av klagandens deklARATION skett så hastigt, att kronoombudet "hoppat över beslutet". Holm har tillika förklarat att det möjligen förhölle sig så, att Holm underlåtit att — samtidigt som han nummerstämplade klagandens deklARATION — uppläsa namn, nummer och belopp. Vare sig Holm uraktlåtit att föredraga deklARATIONEN eller föredragningen skett så hastigt, att den undgått längdföraren, synes Holm hava gjort sig skyldig till tjänstefel. Detta har fått till följd, att klaganden icke blivit upptagen i längden. Då sistnämnda förhållande i sin tur föranlett, att klaganden oförskyllt tillskyndats skada, anser jag Holm icke kunna undgå åtal.

Med anledning av stadgandet i § 113 regeringsformen, att taxeringsmän ej skola för taxering kunna ställas till något ansvar, vill jag erinra, att det är endast för själva taxeringen som ansvarsfrihet åtnjutes, däremot icke för försumlighet av det slag varom i förevarande ärende är fråga.

Jag uppdrog därför åt landsfogden att vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot jägmästaren Holm för det tjänstefel han i egenskap av taxeringsnämndsordförande låtit komma sig till last i ovan anmärkta hänseende. Tillfälle borde beredas klaganden att i målet föra talan, och borde av honom framställda ersättningsanspråk, i den mån de ansåges berättigade, av landsfogden understödjas.

Gällivare tingslags häradsrätt, varest åtalet anhängiggjordes, yttrade i utslag den 13 juni 1938 följande.

I målet vore ostridigt, att klaganden år 1935 i vederbörlig ordning till taxeringsnämnden för Malmbergets distrikt av Gällivare kommun avlämnat självdeklaration avseende kalenderåret 1934 samt att klaganden det oaktat icke upptagits i taxeringslängden för distriktet. Såsom ordförande i taxeringsnämnden finge Holm anses ansvarig för denna försummelse; men enär vad sålunda låge Holm till last med hänsyn till upplysta omständigheter icke skäligen borde för Holm föranleda straffpåföljd, prövade häradsrätten lagligt lämna åklagarens ansvarspåstående utan bifall.

Sedan jag av häradsrättens protokoll i målet inhämtat, att klaganden inför häradsrätten förklarar, att han dämera av Holm erhållit gottgörelse för sin lidna förlust och på grund därav icke förde någon ersättningstalan mot Holm, fann jag icke skäl att överklaga utslaget, som därefter vann laga kraft.

11. Försumlighet i fråga om behandling av utsökningsärenden.

Av handlingarna i ett genom klagomål av advokaten Hans Ihre i Stockholm härstädes anhängiggjort ärende inhämtas följande.

Genom dom den 27 januari 1936 förpliktade rådhusrätten i Luleå Helge Hedlund i Kalix att till H. Malmberg i Stockholm på grund av växel utgiva 412 kronor 25 öre jämte 6 procent ränta därå från den 21 november 1935 till dess betalning skedde ävensom ersättning för rättegångskostnaderna med 49 kronor 25 öre jämte protokollslösen.

Vidare förpliktade samma rådhusrätt genom dom den 14 december 1936 Hedlund att, likaledes på grund av växel, till Svenska Aktiebolaget Philips utgiva 500 kronor jämte 6 procent ränta därå från den 30 oktober 1935 till dess betalning skedde samt provision till en tredjedels procent av växelsumman. Därjämte ålades Hedlund att ersätta bolaget för kostnaderna å målet med 53 kronor 25 öre.

Såsom ombud för Malmberg och bolaget anförde klaganden i en hit ingiven skrift följande.

Den 14 februari 1936 hade advokaten G. Linse i Luleå i egenskap av ombud för Malmberg för verkställighet ingivit förstnämnda dom jämte växel till landsfiskalen i Nederkalix distrikt. I landsfiskalens dagbok i utsökningsmål hade emellertid ärendet antecknats såsom inkommet först den 18 februari. Några åtgärder för domens verkställande hade icke vidtagits förrän den 23 april. Vid utmätningförsök sistnämnda dag hade Hedlund befun-

nits sakna utmätningsbar lös egendom. Domen den 14 december 1936 hade av Linse för verkställighet ingivits till samme landsfiskal den 31 december. Ärendet hade i dagboken antecknats såsom inkommet den 7 januari 1937. Först den 12 april 1937 hade åtgärd vidtagits för domens verkställande, varvid befunnits att Hedlund saknade utmätningsbara tillgångar. Klaganden ansåge det anmärkningsvärt, att landsfiskalen underlåtit att omedelbart till verkställighet befordra i växelmål meddelade domar, och ville därför fästa J. O:s uppmärksamhet på saken.

I anledning av innehållet i klagoskriften införskaffade jag från K. B. i Norrbottens län de till K. B. i egenskap av överexekutor insända utdragen av landsfiskalens i Nederkalix distrikt dagbok i utsökningsmål för år 1936 samt januari—april månader 1937.

I fråga om de i klagoskriften omförmälda ärendena innehöll utsökningsdagboken följande.

Domen den 27 januari 1936 var antecknad såsom inkommen för verkställighet den 18 februari 1936. I kolumnen 9 under rubrik "Förrättningsmannens åtgärder, hinder för verkställigheten, medel, som influtit, samt av annan rättsägande framställt betalnings- eller förmånsrättsanspråk" fanns beträffande detta ärende antecknat följande: "Underr. 18/2 —36. Vid besök d. 23/4 —36 befanns gäldenären s. u. t. Den 24/4 —36 återsändes handl. till sök:ns ombud." Någon anteckning om förrättningskostnad i ärendet fanns icke.

Beträffande domen den 14 december 1936 var antecknat, att domen för verkställighet inkommit den 7 januari 1937. Kolumn 9 innehöll rörande detta ärende följande: "Underr. 13/1 —37. Vid besök den 12/4 —37 befanns gäldenären s. u. t. S. D. återställdes handl. till sökandens ombud med bevis härom."

I infortrat yttrande anförde landsfiskalen i distriktet, Knut Markström, i anledning av innehållet i klagoskriften följande.

Markström medgäve, att i exekutionsärendena mot Hedlund verkställighetsåtgärderna blivit vidtagna senare än som vederbort. Då emellertid Hedlund vid ett flertal tidigare utmätningsbesök befunnits sakna utmätningsbara tillgångar och någon förändring därvidlag ej ägt rum under tiden från det nu ifrågavarande ärenden inkommit till dess de bragts till verkställighet, kunde tydligen någon skada ej hava uppkommit för sökanden genom dröjsmålet. Hedlund, som förhyrt biograflokal i en hans moder tillhörig fastighet i Kalix municipalsamhälle, hade vid dessa utmätningsförsök befunnits icke hava andra tillgångar än genom avbetalningskontrakt inköpta biografstolar och en biografmaskin. Under tiden den 12 april—den 29 maj hade Markström åtnjutit tjänstledighet för fullgörande av uppdrag såsom

ordförande i taxeringsnämnden för Nederkalix östra distrikt. Detta distrikt krävde ett betydande arbete ej blott under den egentliga sammanträdes-tiden, som tagit sin början den 12 april, utan även före och efter denna tid. Vad sålunda anförts vore likväl icke avsett som annat än en förklaring, ej att fritaga Markström från ansvaret för dessa utsökningsärendens försenade verkställighet.

I avgivna påminnelser bestred klaganden Markströms påstående, att hans behandling av utmätningsärendena mot Hedlund icke skulle hava tillskyndat klagandens huvudmän någon skada, samt anförde vidare: Sedan klaganden mot Hedlund låtit uttaga konkursansökan, hade denne i juni 1936 erlagt det kapitalbelopp jämte ränta och rättegångskostnader, som omförmäldes i rådhusrättens dom den 27 januari 1936. Hedlunds skuld till Svenska Aktiebolaget Philips hade i juli 1937 reglerats på det sätt, att han tillställt bolaget ett belopp, motsvarande 50 procent av kapitalskulden. Denna summa hade av bolaget godtagits som full likvid. Den omständigheten att gälde-nären — i båda fallen sedan konkursansökan mot honom uttagits — funnit anledning reglera sina mellanhavanden tydde på att han jämväl vid tidpunkterna för de båda domarnas avkunnande haft tillgångar till de utdömda beloppens bestridande.

Vid granskning av de infordrade dagboksutdragen fann jag, att jämväl i ett flertal andra fall än de av klaganden berörda dröjsmål med utmätningsförrättnings verkställande ägt rum. Såsom exempel må anföras följande.

Under nr 11 i dagboken för år 1936 hade antecknats, att den 23 januari 1936 för verkställighet ingivits K. B:s i Norrbottens län resolution den 15 januari 1936, enligt vilken Gilbert Svanberg i Rolfs hade att till Norrbottens Lantmannaförbund utgiva tillhoppa 59 kronor 60 öre. Den 24 januari hade Svanberg erhållit underrättelse om den sökta åtgärden. Först den 23 april hade enligt dagboken utmätningsförsök gjorts, varvid gälde-nären befunnits sakna utmätningsbara tillgångar. Samma dag hade handlingarna med bevis därom återställts till sökanden. I kolumn 8 saknades anteckning om förrättningskostnad.

Enligt anteckningar i ärendet under nr 57/1936 hade den 15 september 1936 för verkställighet ingivits en av Nederkalix tingslags häradsrätt den 6 juni 1935 meddelad dom, varigenom L. P. Brännström i Risön förpliktats att till Kalix fiskares försäljningsförening utgiva tillhoppa 243 kronor 20 öre. Kolumn 9 i dagboken innehöll beträffande detta ärende följande: "Underr. 15/9 —36. Vid besök den 16/1 —37 befanns gälde-nären sakna utmätningsbar egendom. D. 27/2 —37 återställdes handl. till sökanden."

Enligt anteckningar i ärendet under nr 63/1936 hade den 7 oktober 1936

Norrbottnens lantmannaförbund begärt uttagande av 47 kronor 60 öre av Emil Skott i Granån på grund av K. B:s i Norrbottens län resolution den 29 augusti 1936. Den 8 oktober hade gäldenären underrättats om ansökningsen. Den 14 april 1937 hade gäldenären befunnits sakna utmättningsbara tillgångar. Handlingarna hade samma dag återställt till sökanden med besked därom.

Ärendet under nr 79/1936 hade anhängiggjorts den 30 december 1936 av Aktiebolaget Jægerfabriken i Timmele och avsåg uttagande av 88 kronor 65 öre av handlanden A. G. Nilsson i Vitvattnet på grund av Nederkalix tingslags häradsrätts dom den 17 november 1936. Kolumn 9 innehöll beträffande detta ärende följande: "Underr. 30/12 —36. Vid besök den 24/4 —37 befanns gäldenären s. u. t. D. 25/4 —37 återställdes handl. med bevis här om till sök:ens ombud."

Rörande dessa anmärkta förhållanden anförde Markström följande.

Det kunde icke bestridas, att i de angivna fallen och även i en del andra fall dröjsmål med verkställighet förekommit, utan att anledningen därtill blivit angiven i utsökningsdagboken. Anledningen vore emellertid i regel, att Markström efter lång tjänstgöring i distriktet — sedan år 1910 — kunnat förvärva sig en ingående kännedom om befolkningens ekonomiska förhållanden, och en önskan att så vitt möjligt undvika eller åtminstone nedbringa kostnaderna för en utmättningsökande, då Markström haft kännedom om att betalningsmöjlighet saknats hos vederbörande gäldenärer. Distriktet omfattade en areal av ungefär 9 kvadratmil och en folkmängd vid 1938 års början av i runt tal 14,250 personer. Med hänsyn tagen jämväl till inom distriktet befintlig industri och därmed följande större befolkningsrörlighet m. m. kunde med skäl distriktet anses tillhöra de mera arbetstyngda. Under senare år mindre god hälsa hade också medfört någon nedsättning i Markströms arbetsförmåga. Beträffande de senast angivna fyra ärendena ville Markström anföras.

Ärendet under nr 11/1936. I ett annat ärende under nr 5 i samma års dagbok hade gäldenären Svanberg vid utmättningsförsök den 1 april 1936 befunnits sakna utmättningsbar tillgång. Båda ärendena, som handlagts av en vikarie för Markström under det Markström åtnjutit tjänstledighet för taxeringsuppdrag, hade bort verkställas samtidigt, men hade detta genom förbiseende ej skett, liksom ej heller anteckning gjorts om förrättningskostnaden. Denna kunde dock knappast hava överstigit 6 kronor.

Ärendet under nr 57/1936. Samma ärende hade till landsfiskalen överlämnats för verkställighet redan den 24 juni 1935 under nr 63. Enligt dagboken för detta år hade gäldenären vid utmättningsförsök den 15 juli 1935 befunnits sakna utmättningsbara tillgångar, varefter handlingarna i ärendet återsänts till fordringsägarens ombud den 29 januari 1936. Ärendet hade

sedermera återkommit den 15 september 1936 under först angivna nummer i dagboken.

Ärendet under nr 63/1936. Även denne gäldenär, Skott, hade vid tidigare företagna utmätningsförsök befunnits sakna utmätningsbara tillgångar. Så vore bland annat fallet i ett ärende under nr 45/1935, då gäldenären vid besök den 9 juli 1935 befunnits sakna utmätningsbar tillgång.

Ärendet under nr 79/1936. Vid verkställighetsförsök i bland annat ärenden under nr 67/1935 och nr 34/1936 hade samme gäldenär befunnits sakna utmätningsbar tillgång respektive den 15 juli 1935 och den 13 juli 1936. I det förra ärendet, som rört sig om ett obetydligt belopp, hade emellertid två månader senare influtit betalning, varför ärendet kunnat redovisas kontant.

I intet av dessa fall syntes, tillade Markström, skada genom dröjsmålet hava åsamkats vederbörande fordringsägare, vilka ej heller för sin del anfört klagomål över ärendenas försenade handläggning eller i övrigt.

Vidare iakttog jag vid granskning av dagboksutdragen, att i ett stort antal fall förrättningskostnad ej antecknats.

Härutinnan anförde Markström, att tillräcklig uppmärksamhet icke ägnats åt dagbokens förande i denna del samt att komplettering ej heller skett vid insändande av utdragen till K. B. Tillsägelse hade dock numera givits om noggrannhet hädanefter i berörda hänseende. Då Markström vore övertygad om att efter vad som nu förevarit behörig rättelse komme att ske, hemställde Markström, att J. O. måtte låta därvid bero.

I en till landsfogden i Norrbottens län avlåten skrivelse anförde jag där-
 efter följande.

Enligt 54 § utsökningslagen har den, som vill erhålla utmätning på grund av dom eller utslag, varigenom betalningsskyldighet blivit gäldenär ålagd, att till utmätningsmannen ingiva domen eller utslaget samt, då fordran är grundad på skuldebrev eller annat skriftligt fordringsbevis, fordringsbeviset i huvudskrift.

Då utmätning begärts och för sådan förrättning erforderliga handlingar tillställts utmätningsmannen, är denne givetvis pliktig att utan onödigt dröjsmål vidtaga de åtgärder, som på honom ankomma. För undvikande av rättsförlust för sökanden är det mången gång av synnerlig vikt, att utmätningsärende handlägges med största möjliga skyndsamhet. Av 162 § utsökningslagen framgår, att landsfiskal skall hava förrättat utmätning och, i fråga om lös egendom i allmänhet, även försäljning av det utmäta sist inom två månader, sedan han mottagit de handlingar, som omförmälas i

54 §. Försummar landsfiskal att inom sagda tid verkställa utmätning och försäljning, skall enligt samma lagrum landsfiskalen själv svara för det belopp, varför utmätning bort ske, i den mån han ej förmår visa, att skada av dröjsmålet icke uppkommit. Styrker landsfiskalen, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som landsfiskalen ej kunnat förekomma, är han från all ansvarighet fri. Möter sådant hinder, bör det, vid äventyr att det eljest ej må till ursäkt räknas, genast antecknas i utsökningsdagboken.

Av handlingarna i förevarande ärende har framgått, att Markström såväl i de av klaganden påtalade fallen som även i ett flertal andra fall gjort sig skyldig till anmärkningsvärt dröjsmål med avseende å utmätningens handläggning. I intet av de angivna fallen har försök till utmätning gjorts inom den i 162 § utsökningslagen stadgade tid av två månader. I anledning av vad Markström till sitt försvar anfört må framhållas att, därest Markström ansett utmätningens försök icke skola lända till något resultat och fördenskull till undvikande av onödiga kostnader i det längsta velat dröja med sådan förrättning, hade han bort efterhöra hos vederbörande utmätningssökande, om denne medgäve anstånd. Oavsett huruvida genom de förelupna dröjsmålen skada uppkommit synes mig Markströms försummelse, i betraktande av att den ej inskränkt sig till något enstaka fall, icke kunna undgå beivran.

Den verkställda utredningen har även visat, att Markström gjort sig skyldig till försummelse vid utsökningsdagbokens förande.

Enligt föreskrift i kungl. kungörelsen den 14 december 1917 om landsfiskals och stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående vad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas åligger det utmätningssman att i dagboken anteckna bland annat det belopp, som skall såsom förrättningskostnad gäldas. I ett stort antal av de utmätningssmål, som upptagits i de hit insända dagboksutdragen, hava anteckningar icke verkställts i den för förrättningskostnaderna avsedda kolumnen. För utövan- det av den överexekutor åliggande granskningen av utsökningsmålen handläggning och deras redovisning till vederbörande sökande är det självfallet av vikt, att i dagboken noggrant antecknas även förrättningskostnaderna. Markströms försummelse härutinnan har varit av den omfattning att densamma, sammanställd med Markströms försummelse i förut berört avseende, icke synes böra lämnas utan beivran.

På grund av vad jag sålunda anfört uppdrag jag åt landsfogden att vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot Markström för tjänstefel i ovan anmärkta hänseenden samt å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet. Tillfälle borde beredas klaganden att i målet föra talan.

Åtalet anhängiggjordes vid Nederkalix tingslags häradsrätt. I målet lade åklagaren Markström till last att han, utöver vad i min skrivelse anförts, gjort sig skyldig till dröjsmål med begärd verkställighet av dels häradsrättens utslag den 26 oktober 1937, varigenom A. Norrbin förpliktats att till J. R. Hellgren utgiva 460 kronor jämte ränta och kostnader samt att till honom återlämna två i utslaget närmare beskrivna hästar, värda 2,000 kronor, och dels häradsrättens utslag den 28 september 1937, varigenom Norrbin förpliktats att till V. Holmberg avgiva redovisning för vissa i kommission mottagna kreatur samt utgiva ersättning för rättegångskostnader. Då omsider verkställighetsförsök gjorts, hade Norrbin ej längre varit innehavare av hästarna ifråga, ehuru de enligt uppgift skulle hava funnits kvar hos honom få dagar före verkställighetsförsöket. Vidare lades Markström till last att dröjsmål förelupit vid verkställighet av häradsrättens utslag den 6 juni 1935, varigenom sjökaptenen O. Lundbäck ålagts att till polismannen A. Ekman utgiva 360 kronor samt ränta och ersättning för rättegångskostnader med 120 kronor jämte protokollslösen. Sedan Lundbäck vid tidigare verkställighetsförsök befunnits sakna utmätningens tillgångar, hade Ekman i skrivelse den 15 februari 1937 till Markström till utmätning anvisat Lundbäckes rätt till utdelning i en konkurs. Utmätning hade dock icke verkställts med påföljd, att utdelningen, 495 kronor 68 öre, den 11 mars 1937 utbetalats till en person, som av Lundbäck erhållit fullmakt att uppbära utdelningen. Först några dagar därefter hade enligt uppgift Markström hos vederbörande konkursförvaltare förhört sig angående utdelningen. Ärendet hade icke antecknats i utsökningsdagboken.

Ekman, Holmberg och Hellgren förde i målet skadeståndstalan mot Markström.

Nederkalix tingslags häradsrätt yttrade i utslag den 27 september 1938 följande.

Enär i målet vore utrett, att Markström vid ett flertal tillfällen under åren 1936 och 1937 vid utövningen av sin tjänst dels gjort sig skyldig till dröjsmål med avseende å utmätningens ärendens handläggning, dels ock underlåtit att i den av honom förda dagboken i enlighet med gällande föreskrifter införa uppgift om förrättningskostnaden, ty och som vad Markström sålunda låtit komma sig till last vore att anse såsom fortsättning på en och samma förbrytelse, alltså och med hänsyn till förekomna omständigheter prövade häradsrätten lagligt döma Markström jämlikt 25 kap. 17 och 22 §§ och 4 kap. 3 § strafflagen att för sin försummelse utgiva 15 dagsböter, varje dagsbot om 15 kronor.

Vidkommande i målet för skadeståndstalan, så enär Ekman genom Markströms försummelse i utmätningens ärendet mot Lundbäck måste anses hava tillfogats skada till det av honom uppgivna beloppet 495 kronor 68

öre, men av den utav Markström i målet förebragta utredningen finge anses framgå, att skada genom Markströms försummelse i utmätningssärendena mot Norrbin icke uppkommit för Holmberg samt för Hellgren icke till större belopp än värdet av i målet omförmälda två hästar, tillhopa 2,000 kronor, bleve skadeståndstalan allenast i så måtto bifallen, att Markström förpliktades att genast mot kvitto utgiva till Ekman 495 kronor 68 öre och till Hellgren 2,000 kronor.

Därjämte ålades Markström att gottgöra Hellgren hans kostnader å målet med skäligen ansedda 100 kronor.

Häradsrättens utslag har, såvitt angår den på mitt uppdrag mot Markström förda talan, vunnit laga kraft.

12 och 13. Försumlighet av konkursdomare samt rättens ombudsman i konkurser.

I en den 21 april 1938 hit inkommen klagoskrift anförde förre sjökaptenen Tage Jönsson i Halmstad följande.

Den 16 november 1934 hade Hotellaktiebolaget Mårtensson försatts i konkurs vid rådhusrätten i Halmstad. Den 7 januari 1935 hade första borgenärssammanträdet hållits. Klaganden hade i konkursen bevakat en fordran å 20 kronor. Någon gång under sista halvåret 1937 hade klaganden fått kännedom om att vissa borgenärer erhållit à conto betalningar. Då klaganden ej hört något vidare i saken, hade klaganden den 20 april 1938 uppvaktat konkursdomaren vid rådhusrätten och begärt att få taga del av de berättelser, som enligt 56 § konkurslagen skulle hava avgivits av förvaltaren i konkursen. Klaganden hade tänkt sig att däri få en förklaring till det långa dröjsmålet med konkursens avslutande. Till klagandens stora förvåning fanns ej någon dylik berättelse bland de handlingar, som konkursdomaren hade angående denna konkurs. Såvitt klaganden kunnat finna omfattade dessa handlingar endast bouppteckningen, förteckning å borgenärerna, fordringsbevis och bevakningshandlingar samt förvaltarens första berättelse. Klaganden hade därefter vänt sig till rättens ombudsman i konkursen, stadsfogden Thorsten Nordström. Hos honom fanns ej heller något spår av de förvaltarberättelser klaganden sökt, men tydligen hade klagandens besök hos konkursdomaren redan gjort verkan, enär klaganden av Nordström erhållit försäkran, att konkursen skulle avslutas inom de närmaste dagarna. Denna försäkran kunde emellertid ej ändra det faktum, att konkursdomaren eftersatt sin plikt att tillse, att i lag meddelade bestämmelser följdes. Huruvida det länt till borgenärernas förfång i någon större omfattning undandroge sig klagandens bedömande, men det syntes ej råda tvivel om att ett i årtal uppskjutet slutlikviderande lände borge-

närerna till förfång, då de, förutom sin beklagliga förlust, vore i avsaknad av det kapital, som utdelningen representerade. Då förevarande anmälan vore den andra, som klaganden inom loppet av ett par veckor haft anledning göra mot magistratsperson i Halmstad, inställde sig osökt den frågan, huru det i verkligheten vore ställt inom magistraten. Man frågade sig med skäl, huruvida ej en undersökning av samtliga konkurser, som handlagts av samme konkursdomare, skulle bringa flera felaktigheter i dagen.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anmodat konkursdomaren i Halmstad att inkomma med yttrande, avgåvo rådmannen Nils Hansson i egenskap av ordinarie konkursdomare samt rådmannen Bengt Ekström, vilken under ledighet för Hansson längre tider uppehållit konkursdomarämbetet, särskilda yttranden.

Hansson anförde i sitt yttrande följande.

Det vore riktigt att de berättelser, som omnämndes i 56 § konkurslagen, icke funnits tillgängliga i Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkursakt, då klaganden bett att få se akten. Hansson erkände, att han försummat att av rättens ombudsman infordra desamma. Det hade, såvitt Hansson kunde erinra sig, under hela den tid han varit konkursdomare eller alltsedan ikraftträdandet av konkurslagen den 13 maj 1921 icke förrän i april 1938 inträffat, att någon begärt att få taga del av sådana berättelser. Hansson hade därför bibragts den uppfattningen, att berättelserna saknade intresse för borgenärerna och att desamma hade föga eller ingen betydelse. Rättens ombudsman i alla konkurser i Halmstad vore Nordström. Han vore synnerligen kunnig och erfaren inom såväl det juridiska som det ekonomiska området och han hade alltid skött sina uppdrag på ett utmärkt sätt. Med undantag för en konkurs vore alla förvaltarna i de vid rådhusrätten anhängiga konkurserna bosatta i Halmstad. Vid sådant förhållande kunde en borgenär eller vilken annan som helst utan tidsutdräkt på bästa sätt erhålla alla upplysningar rörande konkursen genom att vända sig till rättens ombudsman eller förvaltaren. Detta hade även föranlett Hansson att icke fästa någon vikt vid sagda berättelser eller ägna uppmärksamhet åt deras infordrande. Rörande Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurs åberopade Hansson en bifogad skrivelse från Nordström. Den i denna skrivelse omnämnda redovisningen jämte bankbesked hade Hansson bekommit.

Vid yttrandet var fogad den däri åberopade skrivelsen från Nordström, så lydande:

”Till Herr Konkursdomaren vid rådhusrätten i Halmstad.

Uti Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurs får jag härmed överlämna en av konkursförvaltaren avlämnad redovisning av denna dag, vilken utvisar ett saldo av kr. 20,626: 99. Tillika överlämnas bevis av denna dag,

att konkursboet hade inestående i Aktiebolaget Smålands Bank kronor 17,679: 64 samt i Skandinaviska Kreditaktiebolaget kronor 3,023: 30.

En av konkursförvaltaren i koncept uppgjord arvodesräkning har jag granskat och kommer att inom de närmaste dagarna överlämna förvaltarens slutliga arvodesräkning jämte min egen arvodesräkning. Stomme till utdelningsförslag är uppgjord och kommer jag att se till, att konkursen avslutas fortast möjligt efter det beslutet i arvodesfrågorna vunnit laga kraft. Halmstad den 9 maj 1938.

Thorsten Nordström.

Rättens ombudsman.”

Ekström anförde, under hänvisning i övrigt till innehållet i Hanssons yttrande, följande.

Ekström hade under de långa tider, då han på förordnande tjänstgjort som konkursdomare, ej förrän år 1938 fått någon förfrågan efter förvaltarberättelser i konkurser. Han hade därför ej funnit anledning att kraftigare tillhålla vare sig rättens ombudsman eller förvaltare att fullgöra den i 56 § konkurslagen dem ålagda skyldighet. Emellertid hade under år 1938 verkligen framställts en begäran i en konkurs att få se berättelserna. Detta hade skett den 11 april och redan den 12 eller möjligen den 13 april hade berättelserna kunnat tillhandahållas. Syftet med lagbestämmelsen hade emellertid i Halmstad vunnits genom att konkursdomaren av egen drift uppmanat rättens ombudsman att påskynda konkursernas avslutande och av honom muntligen underrättats om konkursernas läge. Dessutom hade konkursdomaren vid upprepade tillfällen tillskrivit de olika konkursförvaltarna och uppmanat dem att avsluta konkurserna. I detta sammanhang kunde påpekas, att under åren 1936 och 1937 inga dylika skrivelser avsänts, beroende på att en märkbar förbättring i fråga om konkursernas avslutande inträtt. Konkursdomaren hade därför ansett muntliga påminnelser vara tillfyllest. När följaktligen allmänheten icke haft någon skada av att bestämmelsen i 56 § konkurslagen icke följts — klaganden hade också, om han så velat, kunnat utan längre tidsutdräkt få taga del av berättelserna i den av honom i klagoskriften omnämnda konkursen — samt åtgärder vidtagits från konkursdomarens sida för att erhålla sådan kännedom om konkurserna, som bestämmelsen i 56 § konkurslagen avsåge att bibringa honom, hemställde Ekström att klagomålen icke måtte föranleda någon J. O:s åtgärd. I detta sammanhang ville Ekström påpeka, att från och med den 1 juli 1938 konkursdomarämbetet skulle övertagas av borgmästaren.

Vid yttrandet voro fogade avskrifter av ett antal under åren 1929—1935 till och med den 16 februari från konkursdomaren avlätna skrivelser till förvaltare och rättens ombudsman i konkurser vid rådhusrätten i Halmstad, däri dessa anmodades att snarast möjligt avsluta vissa äldre konkurser.

I en den 14 maj 1938 hit inkommen skrift anförde därefter klaganden, att förvaltaren i Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurs berett honom tillfälle att taga del av en uppställning över konkursens förvaltning samt saldobesked, som numera anskaffats. Dessa saldobesked utvisade att exakt samma summa, som den gjorda uppställningen utvisade som saldo, funnes innestående i banker. Så långt vore allt gott och väl och medlen vore således säkrade. Frågan vore emellertid, huruvida medlen under de gångna åren varit lika säkra, och därtill nödgades klaganden ställa sig tvivlande. Uppställningen vore i så måtto ofullständig, att någon ränta för alla de år, som medlen enligt påstående skulle hava varit placerade i bank, ej inginge som post bland inkomsterna. Klaganden ville emellertid klarlägga förvaltarens ställning i denna sak. Han vore anställd i en advokatfirma i staden och syntes hava helt följt gammal slentrian. Såvitt klaganden kunde bedöma sköttes det finansiella av advokatfirman ifråga. Det syntes därför ej hava varit förvaltaren personligen, som använt sig av konkursmedlen, om det vore så att de ej varit insatta i bank under dessa år. Be-tecknande vore även, att klaganden begärt att få taga del av saldobesked för var sjätte månad under konkurstiden, men funnes ej sådana, ehuru dylika ju varit lätta att anskaffa, om medlen varit insatta i bank. Åsidosättandet av de i lag påbjudna kontrollåtgärder, vilka voro tillkomna just med hänsyn till att risk för konkursmedels "försvinnande" borde elimi-neras, kunde på intet sätt tolereras. För klaganden framstode förvaltaren som den minst skyldige. Konkursdomaren däremot hade tydligen åsidosatt att begära de i lag föreskrivna rapporterna från förvaltaren och hade genom dessas uteblivande bort förstå, att kontrollen ej var som den borde vara. Klaganden vore övertygad om att det funnes ett stort antal liknande fall. Vad anginge en annan vid rådhusrätten anhängig konkurs, Halmstads Korgmöbelfabriks år 1935 började konkurs, ville klaganden påpeka, att innan dennas rörelse överlätits till annan person konkursförvaltningen realiserat en del av lagret, vilket inbragt cirka 5,000 kronor. Lagret i övrigt och inventarier hade överlätits för något över 7,000 kronor. Genom dessa transaktioner hade redan inom en månad efter konkursens början funnits 12,000 kronor disponibla, motsvarande cirka 20 procent av boets skulder. Trots detta hade ej någon utdelning ägt rum.

Sedan jag med anledning av vad sålunda förekommit uppdragit åt sekreteraren vid min expedition att i Halmstad verkställa undersökning rörande konkursärendenas behandling, verkställde denne sådan undersökning den 16 och den 17 maj 1938. Vid undersökningen å rådhusrättens och magistratens expedition närvaro rådmännen Hansson och Ekström.

Till upplysning om vilka befattningshavare, som tjänstgjort såsom konkursdomare i Halmstad från och med år 1935, avlämnade Ekström ett så lydande intyg:

”På begäran varder härmed till bevis meddelat att under åren 1935, 1936 och 1937 samt till och med denna dag icke andra personer tjänstgjort såsom konkursdomare än rådmännen Nils Hansson och Bengt Ekström, Hansson under de tider då icke Ekström på förordnande uppehållit konkursdomareämbetet.

Vidare intygas, att Ekström på förordnande uppehållit konkursdomareämbetet följande tider:

Under år 1935:

22/6—30/6, 1/7—28/7, 1/9—8/10, 24/12—31/12;

Under år 1936:

8/6—13/6, 26/6—19/7, 9/8—14/9, 24/12—31/12;

Under år 1937:

1/5—30/6, 29/7—12/10, 24/12—31/12;

Under år 1938:

8/2 till dags dato.

Halmstads rådhus den 16 maj 1938.

Av konkursdomareämbetet:

Bengt Ekström.”

Ur konkursdagboken antecknades härefter följande:

År 1933 hade uppkommit 16 konkurser, varav 10 behandlats enligt 185 § konkurslagen. Samtliga voro avslutade.

År 1934 hade uppkommit 15 konkurser, varav 6 behandlats enligt 185 §. Två av konkurserna (nr 6 och 9) voro icke avslutade.

År 1935 hade uppkommit 12 konkurser, varav 6 behandlats enligt 185 §. En konkurs (nr 4) var oavslutad.

År 1936 hade uppkommit 11 konkurser, varav 5 behandlats enligt 185 §. Sex konkurser (nr 2, 3, 6, 8, 9, 11) voro oavslutade.

År 1937 hade uppkommit 13 konkurser, varav 6 behandlats enligt 185 §. Sex konkurser (nr 5, 7, 9—11, 13) voro oavslutade.

År 1938 hade uppkommit 9 konkurser.

Beträffande de från och med år 1933 uppkomna konkurserna fanns i dagboken anteckning om ingivande av berättelse enligt 55 § konkurslagen allenast beträffande konkurserna nr 3/1934, 9/1934, 3/1935, 2/1937 och 5/1937. Berättelse enligt 56 § konkurslagen hade, såvitt anteckningarna i dagboken utvisade, inkommit allenast beträffande konkursen nr 10/1937.

Vid granskning av konkursakterna befanns emellertid, att berättelse enligt 55 § inkommit utom i några få fall. Berättelser jämlikt 56 § saknades däremot.

Följande äldre konkurser voro ännu icke avslutade.

Nr 6/1934. Aktiebolaget Olssons Varuhus' i likvidation den 5 september 1934 började konkurs. Skulderna uppgingo till 464,330 kronor 30 öre, tillgångarna till 289,097 kronor 15 öre. Enligt 55 § konkurslagen avgiven

berättelse, dagtecknad den 5 oktober 1934, fanns i akten, däremot ingen berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 8 oktober 1934. Senaste i konkursen vidtagna åtgärd var enligt anteckningarna i dagboken, att frågan om arvoden åt konkursförvaltningen utsatts till handläggning inför rätten den 12 december 1935.

Rättens ombudsman i konkursen, Nordström, som på begäran infunnit sig å rådhuset, upplyste, att förslag till första utdelning i konkursen (23 %) framlagts den 29 oktober 1935 samt att arvoden i konkursen blivit fastställda. Nordström uppgav tillika, att det berodde på ren oföretagsamhet att konkursen icke blivit avslutad samt att han med det snaraste skulle vidtaga åtgärder för avslutandet.

Nr 9/1934. Hotellaktiebolaget Mårtenssons den 16 november 1934 började konkurs. Berättelse enligt 55 § konkurslagen hade inkommit den 18 januari 1935. Däremot hade någon berättelse enligt 56 § ej inkommit. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 7 januari 1935. I dagboken hade senast antecknats, att två anmärkningsskrifter inkommit den 2 februari 1935, vilka skrifter överlämnats till rättens ombudsman.

På frågor uppgav Nordström följande: Man avbidade nu endast rättens fastställande av arvoden i konkursen för att sedan kunna avsluta densamma. Förvaltaren i konkursen hade åsidosatt föreskriften i 58 § tredje stycket konkurslagen, i det han icke förrän den 9 maj 1938 till Nordström överlämnat någon sådan kvartalsräkning jämte bankbesked, som i sagda lagrum omförmäles. I anledning av klaganden Jönssons anmälan till J. O. hade Nordström begärt räkning och bankbesked.

I detta sammanhang upplyste Nordström, att han icke i någon av de övriga konkurser, som uppkommit under tiden från och med år 1933, fått mottaga kvartalsräkningar jämte bankbesked utom beträffande en konkurs, däri en göteborgsadvokat vore förvaltare (konkursen nr 5/1937). I anledning av klagandens anmälan till J. O. hade Nordström emellertid numera begärt redovisning jämte bankbesked beträffande de icke avslutade konkurserna. Nordström förklarade tillika, att han i skrivelse till J. O. skulle lämna närmare redogörelser härutinnan ävensom beträffande de åtgärder, som han hade för avsikt vidtaga för konkursernas skyndsamma avslutande.

Nr 4/1935. Henry Pehrsons med firma Halmstads Korgmöbelfabrik Henry Pehrson den 15 maj 1935 började konkurs. Berättelse av den 17 juni 1935 enligt 55 § konkurslagen fanns i akten, ehuru anteckning om ingivandet icke skett i dagboken. Någon berättelse enligt 56 § fanns icke. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 17 juni 1935. Senast i dagboken verkställda anteckning avsåg, att den 15 juli 1935 inkommit anmärkningsskrift i två exemplar mot fyra bevakningar.

Nr 2/1936. Charkuterihandlaren F. O. Anderssons den 21 mars 1936

började konkurs. Enda anteckning i dagboken under "Vidtagna åtgärder m. m." var, att den 30 mars 1936 avsänts underrättelser enligt 20 och 103 §§ konkurslagen. Berättelse enligt 55 § konkurslagen hade ingivits den 6 april 1936. Någon berättelse enligt 56 § fanns däremot icke. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 6 april 1936.

Nr 3/1936. Chauffören Karl Klangs den 2 april 1936 började konkurs. I akten fanns icke någon berättelse vare sig enligt 55 § eller enligt 56 § konkurslagen. Under "Vidtagna åtgärder m. m." hade i dagboken antecknats allenast, att underrättelser enligt 20 och 103 §§ konkurslagen avsänts den 4 april 1936.

Nordström upplyste, att senast omförmälda tre konkurser vore färdiga att avslutas.

Nr 6/1936. Urarvakonkursen i boet efter lagerföreståndaren J. A. Hansson, vilken konkurs börjat den 20 juli 1936. I dagboken fanns under "Vidtagna åtgärder m. m." icke någon som helst anteckning. I akten fanns berättelse av den 10 augusti 1936 enligt 55 § konkurslagen men icke någon berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 10 augusti 1936.

Nordström förklarade, att man för avslutandet av konkursen avbidat bodelning, att det vore meningen att änkan skulle övertaga boets tillgångar samt att konkursen nog rätteligen bort behandlas enligt 185 § konkurslagen. Nordström lovade tillika att påskynda avslutandet av konkursen.

Nr 8/1936. Urarvakonkursen i boet efter snickaren Gustaf Adolf Karlsson, vilken konkurs börjat den 30 september 1936. Under "Vidtagna åtgärder m. m." hade i dagboken antecknats allenast: "1936 3 okt. avsändes underrättelser enligt 20 och 103 §§ K. L." Berättelse enligt 55 § konkurslagen, daterad den 26 oktober 1936, fanns i akten. Däremot fanns icke någon berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 26 oktober 1936.

Nordström upplyste, att boets enda verkliga tillgång utgjordes av en fastighet, som en son till den avlidne önskade förvärva, samt att han emellertid ännu icke kunnat skaffa medel därtill. Nordström förklarade, att han skulle söka påskynda konkursens avslutande.

Nr 9/1936. Byggmästaren C. E. Karléns den 19 oktober 1936 började konkurs. Berättelse av den 14 november 1936 enligt 55 § konkurslagen fanns i akten, däremot icke någon berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 16 november 1936.

Nordström förklarade, att konkursen vore färdig att avslutas.

Nr 11/1936. Alma Hildegard Höjmans med firma H. Höjmans Rör-lägningsfirma H. Höjman den 27 november 1936 började konkurs. Enda anteckning under "Vidtagna åtgärder m. m." var att underrättelser enligt 20 och 103 §§ konkurslagen avsänts den 21 december "1939". Berättelse

av den 2 januari 1937 enligt 55 § konkurslagen fanns i akten, däremot icke någon berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 4 januari 1937.

Nordström upplyste, att arvodesräkning ingivits veckan förut och att konkursen komme att avslutas sedan arvodet fastställts.

Nr 5/1937. Bygge & Boföreningen Consors u. p. a. den 3 juni 1937 började konkurs. Enligt 55 § konkurslagen inkommen berättelse av den 20 november 1937 hade av konkursdomaren överlämnats till landsfogden. Någon berättelse enligt 56 § konkurslagen fanns icke i akten.

Nordström meddelade, att han från förvaltaren i konkursen — en göteborgsadvokat — erhållit såväl berättelse enligt 56 § som redovisning och bankbesked enligt 58 § konkurslagen. Berättelsen hade han emellertid icke såsom vederbort vidarebefordrat till konkursdomaren. Nordström förklarade tillika, att han skulle sätta sig i förbindelse med förvaltaren för att få konkursen avslutad snarast möjligt.

Nr 7/1937. Hustrun Märta Teresia Halls med firma Lunchrestaurangen Lorry M. Hall den 10 augusti 1937 började konkurs. Berättelse enligt 55 § konkurslagen fanns i akten, däremot icke någon berättelse enligt 56 §. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 6 september 1937.

Nr 9/1937. Kaptenen Elof Gardstens den 16 september 1937 började konkurs. Någon berättelse hade icke inkommit vare sig enligt 55 § eller enligt 56 § konkurslagen. Första borgenärssammanträdet hade hållits den 11 oktober 1937.

Nordström meddelade, att sistnämnda två konkurser vore färdiga att avslutas.

Nordström förklarade på fråga att han, fränsett konkursen nr 5/1937, från vederbörande förvaltare icke mottagit andra berättelser enligt 55 och 56 §§ konkurslagen än dem som förvarades i konkursdomarens akter. Nordström uppgav tillika, att förvaltarna i de olika konkurserna — 4 eller 5 till antalet — vore skötsamma och vederhäftiga och att han fördens skull icke brytt sig om att avfordra dem berättelser eller kvartalsredovisningar och bankbesked. Såsom Nordström förut meddelat vore flera av de ovan omförmälda, ännu anhängiga konkurserna i det skick, att de med det snaraste kunde avslutas. Att så ej redan skett hade berott på oföretagsamhet.

Beträffande redan avslutade konkurser antecknades följande.

I journalisten Henry G. Ohlssons den 26 november 1934 började och den 31 december 1935 avslutade konkurs (nr 10/1934) fanns icke i akten berättelse vare sig enligt 55 eller 56 § konkurslagen (första borgenärssammanträde den 27 december 1934).

I den enligt 55 § konkurslagen avgivna berättelsen rörande handelsbolaget under firma Wallin & Svenssons skrädderiaffärs konkurs (nr

11/1933), vilken berättelse var dagtecknad den 20 november 1933, hade anförts att bolagets bokföring vore bristfällig, att lånetransaktionerna sålunda mera sällan införts i räkenskaperna samt att med undantag av den bristfälliga bokföringen ingenting framkommit, som tydde på att bolagsmännen eller någon av dem skulle hava gjort sig skyldiga till konkursförbrytelse.

Hansson, som var konkursdomare då berättelsen inkom, meddelade på förfrågan om han jämlikt 218 § konkurslagen underrättat allmänna åklagaren: Han hade efter samtal med förvaltaren, som vore en mycket omdömesgill person, ansett att det ej kunde bliva fråga om annat än vårdslöshet mot borgenärer. På grund härav och då någon anmälan från borgenär ej förelegat, hade Hansson icke överlämnat saken till allmänna åklagaren. Den av bolagsmännen, som ombesörjt bolagets bokföring, hade icke förstått sig riktigt på bokföring.

Den 14 juni 1934 avgiven förvaltarberättelse beträffande handlanden Frigge Karlssons med firma P. G. Anderssons Eftr. konkurs innehöll bland annat följande: Orsaken till gäldenärens obestånd syntes väsentligen vara att söka däri, att rörelsen icke lämnat sådan vinst att den täckt omkostnaderna och de belopp gäldenären för egen del förbrukat. På grund av bristfällig bokföring hade gäldenären ej kunnat klart inse, att ställningen försämrats, i varje fall icke hur mycket den försämrats. Anledning till misstanke att rörelsen icke burit sig hade gäldenären utan tvivel haft, ty han hade vid olika tillfällen måst anlita sina syskons ekonomiska bistånd. Gäldenären hade eftersatt honom åliggande bokföringsskyldighet, men anledning funnes ej till antagande att gäldenären i övrigt gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot borgenärerna.

På fråga huruvida konkursdomaren jämlikt 218 § konkurslagen ingivit anmälan till allmänna åklagaren anförde Hansson, att han icke gjort sådan anmälan, när det icke kunde bliva fråga om annat än vårdslöshet mot borgenärer och anmälan från borgenär icke förelegat.

I en den 16 november 1934 avgiven berättelse enligt 55 § konkurslagen rörande handlanden Oscar Kahlows konkurs hade anförts bland annat följande: Gäldenären, som vore född den 16 november 1887, vore gift och i äktenskapet hade fyra barn i åldern 9—15 år, hade år 1912 börjat egen rörelse i huset med adressnummer 8 vid Viktoriagatan i Halmstad. Fastigheten hade efter några år bytt ägare och Kahlow hade blivit uppsagd att avflytta. Han hade därefter hyrt den affärslokal i Stationsgatan 11, där han sedermera ända till konkursens början drivit specerihandel. Rörelsen i Stationsgatan 11 hade icke gått så väl som den gjort i lokalen i Viktoriagatan 8. Kahlow hade därför år 1924 öppnat en filialaffär i huset Laholmsvägen 43. Även filialaffären hade dock gått mindre väl och den

hade år 1932 överlåtits till annan specerihandlare. En bidragande orsak till affärernas försämring hade varit, att Kahlow vid tidpunkten för filialens startande förlorat cirka 4,000 kronor på borgen för en släkting. På grund av att affärerna så småningom gått allt sämre och sämre och då därtill kommit inträdande ohälsa, hade Kahlows nervsystem blivit utsatt för hårda påfrestningar. Enligt vad han själv uppgivit hade han långa tider lidit av sömnlöshet och även umgåtts med självmordstankar ("velat kasta sig i ån"). Mot bakgrunden av dessa förhållanden måste antagligen den omständigheten betraktas, att Kahlow efter år 1929 egentligen icke fört några andra böcker än bok över utborgningar. Kassabok för huvudaffären hade sålunda icke förts, om man undantog tiden den 14 januari —den 10 maj 1933. Anledningen till att kassabok för denna tid förts hade varit, att Kahlow sökt ackord hos sina borgenärer genom Ackordscentralen (Köpmansföreningen) i Göteborg. Kahlow hade också lyckats få ett 20 procent ackord genomfört, men detta hade icke hjälpt honom ur svårigheterna. Brist på kapital och på grund av ohälsa tilltagande oförmåga att sköta affärerna hade vållat, att Kahlow måst avträda sin egendom till konkurs. Det vore otvivelaktigt, att Kahlow genom sin underlåtenhet att föra böcker gjort sig skyldig till konkursförbrytelse, och måhända kunde även annat läggas honom till last. Han hade sålunda helt visst bort inse sin insolvens och tidigare begära sig i konkurs. Möjligt vore emellertid, att Kahlow på grund av sin sjuklighet och delvis därav betingade nervositet befunnit sig i sådant själstillstånd, att straffrihet eller nedsättning av straff enligt 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen kunde vid ett eventuellt åtal inträda.

Hansson upplyste på fråga, att han på grund av sistnämnda omständighet icke underrättat allmänna åklagaren.

I anslutning till den verkställda undersökningen lämnade Nordström därefter i en den 3 juni 1938 hit inkommen skrivelse beträffande nedan-nämnda konkurser följande upplysningar.

Nr 6/1934. Aktiebolaget Olssons Varuhus' i likvidation konkurs. Slutredovisning och förslag till slutlig utdelning, upptagande en utdelning av 1,3565 procent, komme att för granskning hållas tillgängliga för vederbörande från och med den 8 juni 1938.

Nr 9/1934. Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurs. För Nordström hade förevisats bevis av den 28 maj 1938 från Aktiebolaget Smålands Bank, att för konkursboets räkning i banken vore inestående 17,290 kronor 13 öre, samt bevis av den 12 i samma månad från Skandinaviska Kreditaktiebolaget, att för konkursboets räkning vore i banken inestående 3,023 kronor 30 öre. De specificerade räkenskaperna för den av konkursboet utövade rörelsen hade Nordström granskat utan anmärkning. Sär-

skilt hade Nordström övertygat sig om att influtna medel insatts å bankräkning i enlighet med bestämmelserna i 58 § konkurslagen. Granskningen av det av förvaltaren för förvaltningen i övrigt upprättade räkenskapsutdraget hade givit anledning till följande anmärkningar. I strid mot bestämmelserna i 58 § konkurslagen hade av boets medel vissa belopp undandragits från att för boets räkning göras räntebärande i bank. Över dessa hade Nordström upprättat en tablå, som bifogades. Bland inkomsterna hade icke upptagits de räntor, som gottskrivits konkursboet för dess å bankräkning inestående medel. Dessa räntor utgjorde enligt Nordström förevisade utdrag från respektive banker å räkningen i Aktiebolaget Smålands Bank 229 kronor 27 öre och å räkningen i Skandinaviska Kreditaktiebolaget 79 kronor 27 öre. Med anledning därav hade Nordström den 30 maj 1938 anmodat förvaltaren att för konkursboets räkning i bank insätta erforderliga belopp och hade förvaltaren påföljande dag företett bevis från Aktiebolaget Smålands Bank, att dåmera vore för konkursboets räkning i banken inestående 19,968 kronor 7 öre. Framställningar om fastställande av arvoden åt förvaltaren och Nordström hade inlämnats till konkursdomaren, och komme Nordström att tillse, att konkursen avslutades fortast möjligt efter det rättens beslut i arvodesfrågorna vunnit laga kraft.

Nr 4/1935. Henry Pehrsons med firma Halmstads Korgmöbelfabrik Henry Pehrson konkurs. Det i konkursen bevakade kapitalbeloppet hade uppgått till 78,955 kronor 8 öre, därav prioriteter 13,583 kronor 80 öre. Av prioriteterna hade 10,000 kronor utgjorts av fordran på grund av in-teckning. Därjämte hade förelegat in-teckningar å 11,500 kronor, som icke bevakats. Dessa senare hade utgått fullt vid fastighetens försäljning, under det att av det bevakade in-teckningsbeloppet endast 1,245 kronor 60 öre täckts. Förvaltaren hade numera till Nordström ingivit en sammanställning över boets inkomster och utgifter, vilken sammanställning av Nordström granskats och utvisade, att behållningen utgjorde 9,971 kronor 25 öre. Härjämte hade förvaltaren visat, att för konkursboets räkning i bank inestode 9,998 kronor 85 öre. En utdelning av 10 procent vore alltså möjlig, även med hänsyn till att arvodena i konkursen på grund av konkurs-sakens omfattning kunde väntas bliva ganska stora. Förvaltaren hade icke påkallat Nordströms yttrande angående anstånd med upprättande av förslag till interimutdelning. Angående anledningen därtill hade förvaltaren uppgivit följande. I konkursen hade Aktiebolaget Göteborgs Bank bevakat 19,084 kronor 27 öre jämte räntor, protestkostnader och växelprovisioner på grund av 68 stycken växlar under yrkande om kvittningsrätt mot å spärkonto i banken inestående 6,629 kronor 53 öre. Till säkerhet för den sålunda bevakade fordringen hade banken även handpant uti en del bak-om vissa av växlarna liggande avbetalningskontrakt. Banken hade därefter

verkställt inkasseringar på grund av dessa kontrakt. Innan slutredovisning av banken lämnats rörande användningen av de å spärrkontot inestående medlen och rörande utfallet av bankens indrivningsverksamhet på grund av kontrakten, hade förvaltaren icke kunnat beräkna, med vilket belopp banken skulle i ett utdelningsförslag upptagas såsom oprioriterad fordringsägare. Sådan redovisning hade icke ännu lämnats, men hade banken efter förnyad påstötning nu lovat att lämna sådan inom den närmaste tiden.

Nordström komme att se till, att konkursen så snart sig göra låte bringades till avslutning.

Uti F. O. Anderssons, Klangs, Karléns, Alma Hildegard Höjmans och Gardstens konkurser samt urarvakonkursen i boet efter Gustaf Adolf Karlsson hade framställningar om fastställande av arvoden ingivits till konkursdomaren, vilka framställningar varit åtföljda av redogörelser av respektive förvaltare angående konkursboens inkomster och utgifter. För Nordström hade företetts bevis, att nöjaktiga belopp för konkursboens räkning inestode i bank.

Nr 6/1936. Urarvakonkursen efter J. A. Hansson. Enligt en av förvaltaren lämnad redovisning hade boet icke haft någon inkomst men förvaltaren fått förskjuta 93 kronor 50 öre. Framställning om konkursens avskrivning enligt 186 § konkurslagen hade inlämnats till konkursdomaren.

Nr 7/1937. Märta Teresia Halls konkurs. Konkursboets egendom hade försålts å auktion. Sedermera hade det emellertid visat sig, att vid auktionen försålts vissa saker, som gäldenären trott tillhöra henne men som i själva verket varit inköpta av hennes avlidne man å avbetalning. Efter undersökning av förhållandena och förhandlingar med vederbörande hade uppgörelser träffats angående dessa angelägenheter, i den sist uppkomna först den 30 maj 1938. Förvaltaren hade till Nordström överlämnat uppställning över boets inkomster och utgifter, utvisande en behållning av 1,435 kronor 97 öre, ävensom bevis, att för konkursboets räkning i bank inestode 1,447 kronor. Något hinder syntes numera icke möta för konkursens avslutande och skulle Nordström draga försorg om vidtagande av härför erforderliga åtgärder.

Givet vore, tillade Nordström, att han efter vad som förekommit för framtiden komme att sorgfälligt söka uppfylla alla de åligganden, som åvilade en rättens ombudsman.

Vid skrivelsen var bland annat fogad den av Nordström omförmälda tablån över Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkursbo tillhöriga medel, vilka icke gjorts räntebärande i bank. Tablån, som jämväl utvisade den efter 8 procent beräknade räntan å dessa belopp till insättningsdagen, hade följande uppställning:

²¹ / ₃	1935	kr. 3,500:—	3	år	1	mån.	18	dagar	kr. 877: 33
⁴ / ₅	1935	» 500:—	3	»			5	»	» 120: 56
³⁰ / ₇	1936	» 2,000:—	2	»	9	mån.	9	»	» 382:—
¹² / ₁₁	»	» 600:—	2	»	5	»	27	»	» 119: 60
¹⁸ / ₁₁	»	» 1,200:—	2	»	5	»	21	»	» 237: 60
⁹ / ₃	1937	» 500:—	1	»	2	»		»	» 46: 67
³⁰ / ₄	»	» 6,000:—	1	»			9	dagar	» 504:—
⁸ / ₅	»	» 2,000:—	1	»			1	»	» 160: 89
		<u>kr. 16,300:—</u>							<u>kr. 2,448: 65</u>

Räntorna beräknade till den 9/5 1938, då i bank insattes kr. 16,426: 99.”

Sedan Hansson, Ekström och Nordström beretts tillfälle att yttra sig över innehållet i protokollet rörande den av min sekreterare verkställda undersökningen, avgåvo de var för sig yttranden, däri de med vitsordande av protokollets uppgifter angående faktiska förhållanden anförde

Hansson: Berättelse enligt 55 § konkurslagen hade i regel förelegat vid första borgenärssammanträdet samt hade då föredragits och anmärkts i protokollet över sammanträdet. Då så skett hade någon anteckning om berättelsen icke skett i dagboken. Endast i de fall, då berättelsen ingivits efter sammanträdet, hade anteckning om ingivandet skett i dagboken. Beträffande berättelse enligt 56 § hänvisade Hansson till förut avgiven förklaring. Av skäl, som i protokollet antecknats, hade Hansson icke underlåtit allmänna åklagaren om innehållet i den berättelse, som enligt 55 § konkurslagen avgivits i Kahlows konkurs. Kahlow hade i flera år före konkursen dragits med ekonomiska svårigheter med stämningar och utmätningar, vilket varit allmänt bekant icke minst för hans borgenärer. Personligen visste Hansson, att Kahlow vid tiden för konkursen var synnerligen deprimerad. Ett åtal mot honom skulle säkerligen ytterligare förvärrat hans tillstånd och sannolikt betagit honom möjligheten att försörja sig och sin familj. Nu hade han några småagenturer och försörjde sig och de sina utan att på något sätt ligga det allmänna till last. Juridiskt sett hade Hansson kanske förfarit oriktigt men mänskligt sett ansåge Hansson sig hava handlat rätt. Att i Henry G. Ohlssons och Karl Klangs konkurser berättelser enligt 55 § konkurslagen icke infordrats hade berott därpå, att anledningen till gäldenärernas obestånd uppenbarligen varit att deras inkomster icke förslagit till deras levnadskostnader. Båda konkurserna hade varit obetydliga och särskild redogörelse för desamma hade icke syntts erforderlig.

Ekström: Som förklaring över vidtagna eller underlåtna åtgärder ville Ekström hänvisa till vad Hansson och Nordström därom anförde. Beträffande oavslutade äldre konkurser finge Ekström meddela, att Aktiebolaget Olssons Varuhus' i likvidation konkurs avslutats den 8 juni 1938

samt att arvoden till förvaltare och rättens ombudsman bestämts i Hotellaktiebolaget Mårtenssons, F. O. Anderssons, Klangs, Gustaf Adolf Karlssons, Karléns, Alma Hildegard Höjmans, Gardstens och Hugo Anderssons konkurser. Beträffande urarvskonkursen i boet efter J. A. Hansson hade rättens ombudsman begärt konkursens avskrivning jämlikt 186 § konkurslagen. Ekström hade emellertid ansett, att sådana förhållanden icke förelåge, att ansökan om avskrivning kunnat bifallas. Det syntes nämligen uppenbart, att mannen Hanssons giftorättsgods kunde utan att avvakta bodelning försäljas. Därigenom skulle åtminstone sådana utgifter kunna täckas, som statsverket eljest finge vidkännas.

Nordström: Till rättelse av en tidigare uppgift rörande urarvskonkursen i boet efter Gustaf Adolf Karlsson ville Nordström meddela, att den boet tillhöriga fastigheten redan var försäld och likviderad. I Alma Hildegard Höjmans konkurs komme slutredovisning och utdelningsförslag att hållas för granskning tillgängliga från och med den 26 juli 1938. I F. O. Anderssons, Klangs, Karléns, Gardstens och Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurser ävensom uti urarvskonkursen efter Gustaf Adolf Karlsson hade arvoden åt Nordström och förvaltarna fastställt av rådhusrätten den 4 juli 1938. Till belysande av en annan del av sin verksamhet såsom rättens ombudsman ville Nordström anföra följande. Nordström hade varit förordnad till rättens ombudsman uti samtliga vid rådhusrätten i Halmstad från och med år 1922 anhängiggjorda konkurser, i vilka rättens ombudsman skolat utses, med undantag av ett par, däri beslut om egendomsavträde meddelats å tider, då Nordström varit bortrest från staden. Icke i något fall hade det inträffat, att klander mot utdelningsförslag anmälts. Endast i ett fall hade redovisningsklander instämts och i detta fall hade kärandens talan, som för övrigt grundat sig på omständigheter liggande utanför rättens ombudsmans granskningsuppgifter, av rådhusrätten ogillats. Endast en gång hade rådhusrätten vidtagit nedsättning av de av Nordström begärda arvodena. Nedsättning av de av förvaltarna begärda arvodena, utöver vad Nordström föreslagit, hade företagits endast i ett par fall. I det enda av dessa fall, som dragits under hovrättens prövning, hade hovrätten bifallit förvaltarens ändringssökande. Till slut ville Nordström anföra, att berättelser enligt 56 § konkurslagen eller räkningar enligt 58 § samma lag icke från något håll efterfrågats förrän under våren 1938.

I särskilda till landsfogden i Hallands län och advokatfiskalen vid Göta hovrätt avlätna skrivelser anförde jag därefter följande.

Sedan förvaltaren enligt 55 § konkurslagen efter konkursens inträde avgivit berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till galdenärens obe-

stånd m. m., åligger det enligt 56 § förvaltaren att, om konkursen icke är avslutad vid utgången av näst efter första borgenärssammanträdet infallande juni eller december månad, inom fjorton dagar därefter till rättens ombudsman avlämna berättelse, vari alla de åtgärder noggrant angivas, som vidtagits för förvaltningens bringande till slut. Det åligger vidare förvaltaren att sedermera under konkursens fortgång för varje halvår inom fjorton dagar från utgången därav avgiva sådan berättelse. Har, då berättelse avgives, mer än ett år förflutit från det beslutet om egendomsavträde meddelades, skall berättelsen tillika innehålla fullständig upplysning om orsakerna till att konkursen icke avslutats. Berättelsen skall av ombudsmannen granskas och inom två veckor från mottagandet ingivas till konkursdomaren jämte de anmärkningar, till vilka ombudsmannen må hava funnit fog.

Enligt 58 § konkurslagen skola penningar, som inflyta under förvaltningen av konkursbo, i den mån de icke äro erforderliga till bestridande av löpande utgifter, av förvaltaren inom en vecka från det de influtit å konkursboets räkning mot ränta insättas i bank, som av rättens ombudsman godkännes. Till bestridande av löpande utgifter må ej mer innehållas än av ombudsmannen medgives. Försummar förvaltaren att inom ovan föreskrivna tid insätta influtna medel, är han skyldig att å belopp, som obehörigen innehållits, erlægga ränta efter åtta för hundra om året.

Så länge konkursen pågår, skall enligt sistnämnda lagrum förvaltaren inom en vecka från utgången av mars, juni, september och december månader varje år till ombudsmannen avlämna räkning över boets inkomster och utgifter i penningar under det gångna kvartalet. Har under någon del av kvartalet penningar inestätt i bank, skall vid räkningen fogas av banken till riktigheten bestyrkt uppgift å de insättningar och uttagningar, som må hava under kvartalet förekommit. Räkningarna skola av ombudsmannen granskas ävensom hållas tillgängliga för borgenärerna och gäldenären.

Rättens ombudsman åligger enligt 59 § konkurslagen att göra sig noga underrättad om boets tillstånd samt under konkursen hålla noggrann uppsikt över förvaltningen. Om förvaltare visar oskicklighet eller försummelse vid fullgörandet av sitt uppdrag, har rättens ombudsman enligt 80 § att hos konkursdomaren göra anmälan om förhållandet. Göres sådan anmälan eller finner konkursdomaren eljest anledning till anmärkning mot förvaltaren, äger konkursdomaren efter omständigheterna tillhålla honom att fullgöra sina åligganden eller skilja honom från befattningen. Rättens ombudsman och förvaltare äro enligt 59 § skyldiga att, då konkursdomaren det begär, meddela upplysningar om boet och dess förvaltning.

För att rättens ombudsman och konkursdomaren skola kunna utöva tillsyn över förvaltningen är det givetvis synnerligen angeläget, att föreskrifterna i 56 och 58 §§ konkurslagen noggrant iakttagas. Av vikt är icke blott

en fortlöpande kontroll över själva handhavandet av konkursboets angelägenheter, placeringen av konkursboets medel däri inbegripen, utan även övervakning av att konkursförfarandet icke i onödan drager ut på tiden. Utan tillgång till föreskrivna halvårsberättelser ställer det sig särskilt för konkursdomaren svårt att utöva nämnda övervakning.

Vad angår de konkurser, som under de senaste fem åren varit anhängiga vid rådhusrätten i Halmstad, har blivit utrett, att såväl Hansson och Ekström i egenskap av konkursdomare som Nordström i egenskap av rättens ombudsman gjort sig skyldiga till försummelser i fråga om dem åliggande uppsikt över förvaltningen i de olika konkurserna.

Ehuru förvaltarna så gott som undantagslöst försummat att avgiva berättelser enligt 56 § konkurslagen samt i några fall jämväl berättelser enligt 55 § uteblivit, hava Hansson, Ekström och Nordström icke vidtagit några åtgärder, i varje fall icke några effektiva sådana, för att framtvinga avlämnande av berättelser. I första hand har det ålegat Nordström såsom rättens ombudsman att tillhålla förvaltarna att fullgöra sin skyldighet härutinnan. Om rättelse det oaktat ej vunnits, hade det varit Nordströms plikt att anmäla försumligheten hos konkursdomaren. Då såsom i nu ifrågasättande fall förvaltarberättelser icke tillställas konkursdomaren, är det emellertid dennes uppenbara skyldighet att göra sig underrättad om orsaken härtill och, oberoende av anmälan, vidtaga åtgärder mot vederbörande försumlige. Detta hava Hansson och Ekström uraktlåtit. De synas hava utgått från att förvaltarberättelsernas huvudsakliga uppgift vore att tjäna konkursborgenärerna till upplysning om boets tillstånd. Då emellertid borgenärer icke efterhört berättelser, har den felaktiga uppfattningen bibragts Hansson och Ekström, att nämnda handlingar hade föga eller ingen betydelse. Detta jämte andra förekomna omständigheter synes mig visa, att Hansson och Ekström saknat intresse och förståelse för de kontrollerande funktioner, som åligga konkursdomaren och rättens ombudsman.

Vidare är utrett, att Nordström försummat att tillse att kvartalsräkningar och bankbesked, på sätt stadgas i 58 § konkurslagen, avlämnats. Härigenom har Nordström blivit i avsaknad av nämnda för kontrollen över förvaltningen av konkursboets medel erforderliga handlingar. Nordström ovetande har förvaltare kunnat underlåta att å konkursboets räkning i bank insätta boets för löpande utgifter icke erforderliga medel. I Hotellaktiebolaget Mårtenssons konkurs synes först efter mitt ingripande boet hava tillförts ränta på avsevärda medel, som i strid mot bestämmelserna i 58 § konkurslagen icke varit insatta i bank för boets räkning. I en annan konkurs torde medel hava funnits tillgängliga för en första utdelning till borgenärerna utan att Nordström ägt någon kännedom därom, givetvis en följd av Nordströms underlåtenhet att tillse att föreskrivna berättelser och kvartalsrapporter avlämnats.

Såsom av utredningen framgår har i ett flertal fall anmärkningsvärt dröjsmål med konkursens avslutande ägt rum. Klart är att det åligger såväl konkursdomaren som rättens ombudsman att övervaka, att konkurs icke drager för långt ut på tiden. Att onödigt dröjsmål undvikas är ett intresse icke blott för gäldenären utan även för borgenärerna. Av ovannämnda konkurser hava uppenbarligen många kunnat avslutas långt tidigare än som skett. Detta torde framgå bland annat därav att flertalet äldre konkurser, som icke voro avslutade i maj 1938, visat sig kunna bringas till slut med det snaraste sedan jag föranstaltat om undersökning i saken. Nordström har också själv medgivit, att dröjsmål från hans sida förelupit med avseende å vidtagandet av åtgärder för konkursernas avslutande, samt uppgivit att detta berott på ren oföretagsamhet från hans sida.

Anmärkas må, att enligt vad som framgår av protokollet över den 13 juni 1933 av dåvarande J. O. förrättad inspektion av rådhusrätten och magistraten i Halmstad anmärkning då framställdes i anledning av dröjsmål med vissa konkursers avslutande. Hansson hade då anfört, att de flesta förvaltarna ävensom rättens ombudsman, Nordström, ofta dröjde med vidtagande av erforderliga åtgärder i konkurserna. I anledning härav hade J. O. förklarat, att det vore nödvändigt att såväl rättens ombudsman som förvaltarna tillhölles att icke i onödan fördröja avslutandet av konkurser.

Enligt vad handlingarna i ärendet utvisa hava visserligen såväl före som efter berörda inspektion rättens ombudsman och förvaltarna av konkursdomaren fått mottaga skriftliga anmaningar att påskynda konkursernas avslutande. Efter den 16 februari 1935 synas dock icke vidare sådana skrivelser hava avlåtits utan allenast muntliga påminnelser lämnats, detta enligt Ekströms uppgift beroende på att en märkbar förbättring i fråga om konkursernas avslutande inträtt. Huruvida så skett framgår icke av den verkställda utredningen, men denna har klarlagt att förhållandena i nu ifrågavarande avseende även under de senare åren lämnat mycket övrigt att önska och borde hava föranlett konkursdomaren till energiskt ingripande. Till belysande av förhållandena kan nämnas, att vid den i maj 1938 företagna undersökningen befunnits, att av de under åren 1936 och 1937 uppkomna 13 konkurserna, som behandlats enligt 19 § konkurslagen, endast en då var avslutad. Hansson och Ekström kunna icke till sin ursäkt åberopa, att de saknat möjlighet att giva eftertryck åt sina anmaningar och påminnelser. Jag vill härvid erinra om den konkursdomaren tillagda befogenheten att skilja en försumlig förvaltare från hans befattning.

Vid den verkställda utredningen har framgått, att konkursdomaren även i ett annat avseende underlåtit att fullgöra sin skyldighet. I de jämlikt 55 § konkurslagen avgivna berättelserna i handelsbolaget under firma Wallin & Svenssons skrädderiaffärs samt Frigge Karlssons och Kahlows konkurser hava meddelats vissa upplysningar av innebörd att anledning

funnes till antagande att gäldenärerna gjort sig skyldiga till brottsligt förhållande mot sina borgenärer. På grund härav har det ålegat konkursdomaren, i dessa fall Hansson, att därom underrätta allmänna åklagaren. Detta har emellertid Hansson underlåtit. Vad Hansson till försvar härför anfört kan jag icke godtaga. Huruvida åtal skall komma till stånd i dylika fall eller icke ankommer ej på konkursdomaren att avgöra, utan på åklagaren som, därest han finner det brottsliga förhållandet vara att betrakta allenast såsom vårdslöshet mot borgenärerna, har att avvakta angivelse från någon av dessa. De synpunkter, som varit avgörande för Hansson vid bedömandet av frågan om åklagaren borde underrättas i fallet Kahlow, hava väl varit behjärtansvärda men dock icke av beskaffenhet att kunna fritaga Hansson från hans anmälningsskyldighet. Genom sin berörda uraktlåtenhet har Hansson såsom konkursdomare realiter träffat avgörande i åtalsfrågan, en uppgift som i stället skulle hava tillkommit åklagaren, vilken därvid haft att taga hänsyn till alla på frågan inverkan omständigheter.

Vad slutligen angår förändret av konkursdagboken, så synes det mig uppenbart, att både Hansson och Ekström härutinnan brustit. Om denna bok skall kunna fylla sin uppgift, måste i boken noggrant antecknas såväl ingivandet till konkursdomaren av föreskrivna berättelser och andra handlingar som ock alla av konkursdomaren vidtagna åtgärder. Av den verkställda utredningen har emellertid framgått, att Hansson och Ekström i stor utsträckning försummat att verkställa anteckningar i nämnda hänseende. Att berättelse enligt 55 § konkurslagen från förvaltare inkommit har i regel icke antecknats i dagboken. I åtskilliga fall har i kolumnen för vidtagna åtgärder m. m. icke verkställts annan anteckning än att underrättelser enligt 20 och 103 §§ konkurslagen avsänts. Beträffande en konkurs (nr 6/1936) har i nämnda kolumn icke gjorts någon som helst anteckning. Vidare synes det anmärkningsvärt, att i flera fall (exempelvis nr 9/1934 och 4/1935) antecknats, att anmärkning mot bevakade fordringar inkommit, utan att sedermera antecknats att protokoll över förlikningssammanträde insänts. Den försummelse, som Hansson och Ekström sålunda ådagalagt i avseende å dagbokens förande, synes mig, sedd i samband med vad i övrigt framkommit beträffande deras underlåtenhet att ägna konkursärendena erforderlig uppmärksamhet, vara av beskaffenhet att böra beivras.

På grund av det sålunda anförda uppdrag jag åt landsfogden att vid rådhusrätten i Halmstad ställa Nordström under åtal för tjänstefel i ovan angivna hänseenden. Landsfogden hade därvid att yrka ansvar å Nordström för underlåtenhet att tillse att förvaltarberättelser och kvartalsräkningar avlämnats till honom samt för underlåtenhet att vidtaga åtgärder för att få konkurser, vilkas avslutande i onödan fördröjts, bragta till slut.

Åt advokatfiskalen uppdrog jag att ställa Hansson och Ekström under åtal inför hovrätten för tjänstefel. Advokatfiskalen hade därvid att yrka ansvar enligt lag och sakens beskaffenhet å envar av dem:

1) för underlåtenhet att tillse att förvaltarberättelser avlämnats till konkursdomaren,

2) för uraktlåtenhet att vidtaga effektiva åtgärder för att få konkurser, vilkas avslutande i onödan fördröjts, bragta till slut, samt

3) för försumlighet i fråga om konkursdagbokens förande.

Å Hansson borde tillika yrkas ansvar för hans underlåtenhet att i tre förut angivna fall underrätta allmänna åklagaren om att anledning funnes till antagande att konkursgäldenär gjort sig skyldig till brottsligt förhållande mot sina borgenärer.

Rådhusrätten i Halmstad meddelade den 20 oktober 1938 utslag i målet mot Nordström och yttrade däri följande.

I målet finge anses utrett, att Nordström i sin egenskap av rättens ombudsman i nedan angivna, vid rådhusrätten anhängiga konkurser gjort sig skyldig till underlåtenhet i följande avseenden. Beträffande konkurserna nr 6, 9 och 10 under år 1934, nr 4 under år 1935, nr 2, 3, 6, 8, 9 och 11 under år 1936 samt nr 7 och 9 under år 1937 hade Nordström dels icke tillsett, att berättelser jämlikt 56 § konkurslagen avlämnats till honom, varigenom sådana berättelser ej heller kommit konkursdomaren tillhanda, dels ock icke övervakat, att förvaltarna till Nordström avlämnat räkningar jämlikt 58 § konkurslagen. Beträffande konkurserna nr 10/1934, 3/1936 och 9/1937 hade Nordström icke fullgjort vad på honom ankommit i avseende på tillsynen av att berättelser jämlikt 55 § konkurslagen blivit upprättade och till konkursdomaren avlämnade. Nordström hade slutligen underlåtit att vidtaga nödiga åtgärder för förvaltningens bringande till slut i följande konkurser, nr 6 och 9 under år 1934 samt nr 2, 3, 6, 8 och 9 under år 1936. Däremot funne rådhusrätten ej styrkt, att Nordström beträffande konkurserna nr 4/1935 och 11/1936 gjort sig skyldig till försummelse i avseende på vidtagande av åtgärder för konkursernas avslutande. Då Nordström enligt vad sålunda anförts finge anses hava gjort sig skyldig till vårdslöshet och försummelse i sin befattning såsom rättens ombudsman, prövade rådhusrätten lagligt att för vad Nordström sålunda låtit komma sig till last döma honom jämlikt 25 kap. 17 och 22 §§ strafflagen jämfört med 4 kap. 3 § samma lag att böta 35 dagsböter å 20 kronor.

Rådhusrättens utslag vann laga kraft.

I målet mot Hansson och Ekström yttrade *Göta hovrätt* i utslag den 21 december 1938 följande.

Enär i målet vore utrett, att Hansson och Ekström under de sistförflutna fem åren före åtalets anhängiggörande i de av J. O. angivna avseenden gjort sig skyldiga till försummelse i utövningen av befattningen såsom konkursdomare i Halmstad, prövade hovrätten lagligt döma Hansson och Ekström, jämlikt 25 kap. 17 § och 4 kap. 3 § strafflagen, för vad de sålunda låtit komma sig till last att böta, Hansson 15 dagsböter, envar om 25 kronor, och Ekström 5 dagsböter, envar om 20 kronor.

14. Obehörig försäljning å allmänna arvsfondens vägnar av rätt till gravplats.

I en hit inkommen klagoskrift anförde stationsförmannen vid telegrafverket Sixten Larsson i Stockholm följande.

År 1911 hade förste vaktmästaren i ecklesiastikdepartementet Lars Gustaf Larsson enligt gravbrev nr 8837 inköpt en familjegrav å Stockholms stads norra begravningsplats. I denna hade samma år hans första hustru begravts. Larsson, vilken ingått nytt äktenskap med Hilda Persdotter, hade avlidit den 23 april 1916. På grund av inbördes testamente mellan makarna Larsson hade Hilda Larsson erhållit hela kvarlåtenskapen efter sin man. Hon hade sedermera under åren 1930—1931 å graven låtit uppsätta en gravvård samt försett denna med inskriptionen L. G. Larssons familjegrav. Hon hade även till Stockholms stads kyrkogårdsnämnd inbetalat avgift för underhåll och vård av graven för all framtid. Den 26 juni 1934 hade Hilda Larsson avlidit utan att efterlämna någon arvsberättigad släkting, varför hennes kvarlåtenskap övergått till allmänna arvsfonden. Då klagandens hustru vore kusinbarn till Hilda Larsson och hennes närmaste anförvant, hade det fallit på klagandens lott att ordna hennes begravning och att sedermera uppgiva boet samt underteckna bouppteckningen. Klaganden hade därvid icke haft en tanke på att han skulle behöva begära gravbrevets överförande på sig för att bliva i tillfälle att deponera detsamma hos kyrkogårdsnämnden, utan klaganden hade litat på att allmänna arvsfonden skulle vidtaga erforderliga anordningar för att säkerställa gravens framtida bestånd i orubbat skick. Gravbrevet hade av klaganden överlämnats till en begravningsfirma, som skulle ombestyras gravöppning. Denna firma hade i sin tur, vid räkningens betalande, överlämnat gravbrevet till vice häradshövdingen Uno Oldenburg, vilken av Stockholms rådhusrätt förordnats att såsom god man bevaka arvsfondens rätt. Var gravbrevet från år 1934 till mars 1938 förvarats vore klaganden obekant. Vid ett av klagandens syster gjort besök vid graven den 25 mars 1938 hade hon funnit att graven var upprävd. Vid förfrågan hos kyrkogårdsnämnden hade då uppgivits, att stoftet av änkefru Kristina Maria Carlsson, född Gillström, jordats i Lars-

sons familjegrav den 13 mars 1938. Gravöppning hade medgivits på grund därav att gravbrevet företetts och uppgift lämnats, att en närstående skulle jordas. Enligt kyrkogårdsdirektörens uppgift vore emellertid graven fortfarande skriven på Hilda Larsson. Ännu den 19 april 1938 hade, trots påstötningar från kyrkogårdsnämndens sida, änkefru Carlssons stärbhus icke inkommit med några handlingar, som styrkte stärbhusets rätt till innehav av gravbrevet, eller begäran om överförande av detsamma på stärbhuset. Vid förfrågan hos förste advokatfiskalen i kammarkollegiet hade meddelats, att en person, som uppgivit sig vara Lars Gustaf Larssons broder, troligen år 1936 erhållit löfte av förste advokatfiskalen att för sig personligen förvärva graven, detta på grund av den nära släktskapen samt emedan klaganden och hans hustru ej protesterat däremot. Klaganden och hans hustru hade ju ej haft tillfälle att avgiva protest, då de icke haft någon vetskap om saken. Personen ifråga skulle vara en Lars Gustaf Larssons broder, August Larsson, vilken utvandrat till Amerika år 1881 och sedermera icke låtit sig avhöra. Vid godkännandet av makarna Larssons inbördes testamente hade han, tillika med en avliden broders barn, antecknats såsom vistande på okänd ort. Nu sades han vid cirka 75 års ålder hava återvänt samt på för vederbörande okänt sätt hava kommit underfund med att Lars Gustaf Larsson jordats i ovannämnda grav. Då August Larsson återvänt till Amerika, hade han skrivit två papper, däri han transporterat gravbrevet på änkefru Carlsson, ehuru han själv aldrig innehaft detsamma. Av nämnda papper funnes det ena hos allmänna arvsfonden och det andra hos Uno Gillström, boende Dalagatan 78 A i Stockholm. Änkefru Carlsson hade efterlämnat en enda dotter, fröken Anna-Lisa Carlsson, boende under samma adress. Uno Gillström hade framhållit, att änkefru Carlsson på något sätt varit släkt med August Larsson, men hennes dotter och broder visste icke med bestämdhet, huru därmed förhölle sig. Anna-Lisa Carlsson trodde, att ovannämnda s. k. transport av gravbrevet tillkommit på grund av någon slags välvilja från August Larssons sida för att förhjälpa hennes mor till en billig familjegrav. Allmänna arvsfonden hade överlåtit gravbrevet till Anna-Lisa Carlsson för ett pris av 576 kronor. Detta vore det pris kyrkogårdsnämnden ansåge graven vara värd, men därtill komme den av Hilda Larsson erlagda summan för underhåll och vård för all framtid. Denna summa syntes alltså allmänna arvsfonden icke hava fäst något avseende vid. Om allmänna arvsfonden ansett sig skyldig att sälja graven på grund av att den ansetts vara ett tillgodohavande, så borde väl även den större vård- och underhållskostnaden, såsom också varande ett tillgodohavande, hava uttagits. Klaganden anhölle, att J. O. måtte undersöka, huruvida de som företrätt allmänna arvsfonden förfarit enligt gällande lag, och om så icke vore förhållandet vidtagna av saken påkallade åtgärder. Klaganden ansåge, att tillbörlig pietet mot de döda icke iakttagits.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anmodat förste advokatfiskalen Nils Wickbom att inkomma med yttrande, anförde denne följande.

Genom ett den 29 maj 1914 upprättat testamente hade Lars Gustaf Larsson och hans hustru Hilda Larsson förordnat, att den efterlevande av dem skulle "med full äganderätt behålla och besitta all egendom i deras gemensamma bo, enskild, ärvd eller förvärvd, såväl lös som fast, av vad namn och beskaffenhet den vara månde". Den 23 april 1916 hade Lars Gustaf Larsson avlidit samt enligt den efter honom upprättade bouppteckningen såsom stärbhusdelägare efterlämnat Hilda Larsson ävensom systemen änkan Stina Kajsa Andersson, född Larsdotter Toft, brodern August Larsson, som då vistades i Amerika, och avlidne brodern bokhållaren John Larssons till namn, antal och vistelseort okända barn. För dessa barn och för August Larsson hade kuratorn, vice häradshövdingen Gustaf Berggren den 6 juni 1916 av Stockholms rådhusrätt förordnats att vara god man. Stina Kajsa Andersson hade avlidit den 11 mars 1917 utan att efterlämna bröstarvingar. Den 9 maj 1916 hade ovanberörda testamente efter Lars Gustaf Larsson bevakats vid Stockholms rådhusrätt. Den 26 juni 1934 hade Hilda Larsson avlidit utan att efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet efter henne hade därför tillfallit allmänna arvsfonden. Att såsom god man företräda fonden i boet efter Hilda Larsson hade rådhusrätten den 5 juli 1934 förordnat Oldenburg. På ansökan av klaganden och hans hustru hade under år 1936 i vederbörlig ordning av ifrågavarande kvarlåtenskap efterskänkts visst penningbelopp till förmån för dem. Något avstående av arvsfondens rätt till nyttjanderätten till den gravplats, varom i ärendet vore fråga, hade emellertid klaganden och hans hustru icke ifrågasatt. Av akten till nämnda ärende om efterskänkande framginge, att Hilda Larsson såsom närmaste släktingar efterlämnat, icke klagandens hustru utan två å känd ort vistande kusiner samt ett flertal kusiner å okänd ort. I en den 15 juni 1936 dagtecknad, genom Jönköpings juridiska byrå till kammaradvokatfiskalsämbetet ingiven framställning hade Lars Gustaf Larssons broder August Larsson, då boende Dalagatan 78 A i Stockholm, anhållit att få rätten till det dödsboet efter Hilda Larsson tillhöriga gravbrevet nr 8837 överlåten å sig. Sedan Berggren i sin egenskap av god man för till namn, antal och vistelseort okända barn till Lars Gustaf Larssons avlidne broder John Larsson förklarat sig ej hava något att erinra mot en överlåtelse av gravbrevet å August Larsson, hade advokatfiskalsämbetet i skrivelse den 3 december 1936 meddelat August Larsson, att ämbetet saknade befogenhet att å allmänna arvsfondens vägnar utan vederlag överlåta berörda gravbrev, som utgjorde en tillgång i dödsboet efter Hilda Larsson. Efter det August Larsson genom Jönköpings juridiska byrå hos ämbetet muntligen framställt förfrågan om priset för gravbrevets överlåtande å honom, hade

vid förfrågan hos kyrkogårdsnämndens kamrerare erhållits den upplysningen, att saluvärdet för graven utgjorde 576 kronor, att den hade plats för fyra personer samt att tre personer redan vore där jordade. Av dessa hade stoftet efter Hilda Larsson undergått eldbegängelse samt hennes aska nedsatts i graven. Sedan ende dödsbodelägaren efter Kristina Maria Carlsson, dottern Anna-Lisa Carlsson, hos ämbetet i början av mars 1938 gjort framställning om överlåtelse av gravbrevet å henne under återopande av en år 1936 dagtecknad transport å hennes moder från hennes släkting ovanbemälde August Larsson, hade ämbetet i skrivelse den 8 mars 1938 uppdragit åt gode mannen Oldenburg att mot ett vederlag av 576 kronor överlåta gravbrevet å Kristina Maria Carlssons stärbhus. Därefter hade till ämbetet från stärbhusets sida avgivits en den 9 mars 1938 dagtecknad förbindelse att låta den å graven befintliga minnesvården för framtiden kvarligga orubbad å graven samt att ej lägga något som helst hinder i vägen för att makarna Larssons anhöriga och vänner måtte kunna besöka graven. Berörda belopp, 576 kronor, hade den 10 mars 1938 av Oldenburg insatts å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning med angivande att medlen tillkomme allmänna arvsfonden.

Vidare anförde Wickbom: Vad nu anginge förevarande klagoskrift och därvid först vad klaganden anført rörande överlåtelsen av nyttjanderätten till gravplatsen, så framginge av ovanstående att — med undantag av det kontanta belopp som blivit efterskönt till klaganden och hans hustru — all egendom i dödsboet, således jämväl rätten till gravområdet ifråga, tillfallit allmänna arvsfonden. Då detta område omfattade gravplatser för fyra personer men endast tre av dessa platser utnyttjats, hade vid tidpunkten för fondens övertagande av kvarlåtenskapen kvarstått en obegagnad gravplats. Till denna gravplats hade klaganden eller hans hustru ingen som helst rätt, utan hade fonden haft rätt att förfoga över densamma, i all synnerhet som Lars Gustaf Larsson och hans hustru varken genom skriftligt eller muntligt förordnande före sin död tillkännagivit sin vilja att någon överlåtelse av gravplatsen ej finge ske. Lars Gustaf Larsson hade redan före sitt giftermål med Hilda Larsson förvärvat rätten till det gravområde, varom nu vore fråga. Då en så nära anhörig till Lars Gustaf Larsson som hans ende broder, vilken på grund av testamentet icke kunde göra gällande någon arvsrätt till sin brors egendom, ifrågasatt att få övertaga rätten till gravplatsen, hade det varit helt naturligt att advokatfiskalsämbetet ställt sig förstående för August Larssons önskan, ehuru givetvis ämbetet saknat befogenhet att utan vederlag medgiva överlåtelsen. Något anspråk i berörda avseende från övriga anhöriga till mannen eller hustrun hade ju under de gångna åren icke framställts, icke ens från klaganden eller hans hustru, vilkas åtminstone för myndigheterna manifesterade önskemål gått ut på erhållande av en kontant penningssumma. När sedan Lars Gustaf Larssons

broder icke blivit i tillfälle att själv övertaga gravplatsen men uttalat önskemål om dess överlåtande på Kristina Maria Carlsson, hade ämbetet ansett hinder icke möta att vid Kristina Maria Carlssons frånfälle år 1938 medgiva överlåtelse av gravplatsen till hennes dotter Anna-Lisa Carlsson, allra helst som fortfarande inga anspråk på gravplatsen avhörts från annat håll. På grund av de i lagen om allmänna arvsfonden meddelade bestämmelserna hade ämbetet, som ju hade att bevaka arvsfondens rätt, ansett sig icke blott lagligen berättigat att medgiva en dylik överlåtelse utan också med hänsyn till fondens intresse skyldigt att göra detta. Vad priset för gravplatsen beträffade, hade detta bestämts efter förfrågan hos kyrkogårdsnämnden om gravens värde. Vad därefter anginge pietetsfrågan, så måste den enda kvarlevande av Lars Gustaf Larssons syskon, brodern August Larsson, anses stå synnerligen nära de avlidna makarna Larsson, i varje fall mannen Larsson, vilken inköpt gravområdet, varför August Larsson vid en överlåtelse av graven helt naturligt bort i första rummet komma i fråga. Likaså vore det helt naturligt, att August Larssons mening rörande gravens överlåtelse måste tillmätas stort avseende. Därjämte måste i detta avseende framhållas den av Kristina Maria Carlssons stärbhus avgivna förbindelsen rörande gravområdet. Talet om att arvsfonden icke visat tillräcklig pietet i förevarande sak vore därför helt obefogat. På grund av vad sålunda anförts hemställde Wickbom, att vad i ärendet förekommit icke måtte för-
anleda någon J. O:s vidare åtgärd.

Vid yttrandet voro i bestyrkta avskrifter fogade

1:o följande ansökan:

”Till Kammaradvokatfiskalsämbetet.

År 1916 avled min broder vaktmästaren Lars Gustaf Larsson i Stockholm, efterlämnande hustru, Hilda Kristina Larsson, född Persdotter, vilken avled år 1934 i Stockholm utan att efterlämna kända arvsberättigade arvingar.

Då jag ej i tid fått kännedom om dessa dödsfall har jag ej kunnat bevaka min rätt. Kvarlåtenskapen har gått till arvsfonden.

Bland kvarlåtenskapen ingick begravningsplats å norra begravningsplatsen i Stockholm enligt gravbrev nr. 8837 av den 30/5 1911.

Undertecknad, ende levande broder till herr Lars Gustaf Larsson, får härmed vördsamt hemställa att rätten till ovannämnda gravplats överlåtes å mig. Stockholm den 15/6 1936.

August Larson.

Dalagatan 78 a.

720—36 Oakland Calif
U. S. America.

Bevittnas av:

Augusta Malmborg,
Uppsalagatan 8,
Stockholm.

Hilma Tengberg,
Dalarövägen 362,
Enskede.”

2:o) en så lydande handling:

”Härmed transporteras på min släkting Fru Kristina Maria Carlsson, född Gillström, och hennes arvingar gravbrevet nr 8837 av den 30/5 1911 över grav å norra begravningsplatsen i Stockholm.

720—36 st. Oakland (Carlif. U. S. A.) den / 1936.

Stockholm 15/6 —36.

August Larson.

Dalagatan 78 a III.

Bevittnas av:

Hilma Tengberg,
Dalarövägen 362,
Enskede.

Augusta Malmborg,
Uppsalag. 8,
Sthlm.”

3:o) följande skrivelse:

”Till herr notarius publicus Uno Oldenburg, Drottninggatan 4,
Stockholm.

Under återopande av dagens telefonsamtal får kammaradvokatfiskals-
ämbetet härmed i och för försäljning av rätten till gravplats n:r 8837 å
Stockholms stads norra begravningsplats för ett pris ej understigande fem-
hundra-sjuttiosex (576) kronor överlämna gravbrevet i original, som utställts
å vaktmästaren Gustaf Larsson och hans rättsinnehavare den 30 maj 1911.

Ämbetet emotser i sinom tid redovisning för köpeskillingen. Stockholm
den 8 mars 1938.

Erik Jolin.
Kammarfiskal.”

4:o) en så lydande handling:

”Härmed får jag i egenskap av enda arvinge efter avlidna änkefru Kri-
stina Maria Carlsson från Stockholm förklara, att jag medgiver, att den
å avlidne vaktmästaren Lars Gustaf Larssons och hans jämväl avlidna
hustru Hilda Kristina Larssons grav nr 8837 å Stockholms stads norra be-
gravningsplats befintliga minnesvård må för framtiden kvarligga orubbad
å graven samt att jag ej kommer att lägga något som helst hinder i vägen
för att makarna Larssons anhöriga och vänner må kunna besöka graven.
Stockholm den 9 mars 1938.

Anna-Lisa Carlsson.

Bevittnas:

V. Gillström.

Dalagat. 78 A.”

I anledning av det beslut, som innefattades i skrivelsen den 8 mars 1938
till Oldenburg, anmodade jag därefter kammarfiskalen Jolin att inkomma
med yttrande.

I avgivet yttrande anförde Jolin följande.

Jämlikt 43 § i den för kammarkollegiet den 1 juli 1929 utfärdade arbets-
ordningen åläge det fiskalen på förste advokatfiskalens avdelning att vid-

taga förberedande åtgärder i ärenden rörande danaarv eller allmänna arvsfonden. En sådan förberedande åtgärd vore givetvis att — i den mån sådant erfordrades — vara gode mannen för allmänna arvsfonden behjälplig i honom åliggande skyldighet att avyttra de fonden tillfallna dödsboens tillgångar. Sedan vid realiserandet av ifrågavarande dödsbo fråga även uppkommit rörande försäljning av ovannämnda gravplats, hade till en början Wickbom överlämnat ärendet till förberedande behandling åt å advokatfiskalskontoret tjänstgörande förste amanuensen Nils Giertz, vilken redan förut under en tids vikariat å Jolins tjänst handlagt detsamma. Det i skrivelsen den 8 mars 1938 omförmälda telefonsamtalet hade även förts av Oldenburg och Giertz. Efter det att såväl Wickbom som Oldenburg kommit till den uppfattning, åt vilken givits uttryck i Wickboms yttrande, hade Jolin med ovannämnda skrivelse till Oldenburg för på honom ankommande åtgärd översänt ifrågavarande gravbrev. I övrigt hänvisade Jolin till vad Wickbom i ärendet anfört och hemställde Jolin, att vad i saken förekommit icke måtte föranleda vidare åtgärd.

Klaganden avgav påminnelser och anförde däri följande.

Gentemot Wickboms erinran om att klaganden och hans hustru icke begärt att få övertaga ifrågavarande gravbrev ville klaganden framhålla att, då makarna Larsson själva vidtagit åtgärder för att trygga beståndet av deras gravplats, klaganden icke haft någon anledning att begära att få graven transporterad på sig för att sedan i sin tur deponera gravbrevet hos kyrkogårdsnämnden, utan hade klaganden förlitat sig på att arvsfonden skulle vidtaga de erforderliga åtgärderna. Klagandens önskan vore endast att värna om de dödas rätt. De av Wickbom omnämnda kusinerna till Hilda Larsson hade icke för henne varit kända och de å sin sida hade förmodligen icke haft någon vetskap om hennes existens. Först vid av klagandens syster Elisabet Larsson för arvsfondens räkning företagen efterforskning av släktförhållandena hade deras befintlighet framkommit. August Larsson hade endast tillfälligt vistats i Sverige under sommaren 1936. Den 15 juni 1936 hade han anhållit att få graven överlåten på sig. Att August Larsson icke för eget bruk velat använda sig av rätten till graven framginge av den samma dag dagtecknade transporten av gravbrevet på hans "släkting" Kristina Maria Carlsson och hennes arvingar. Att denna transport kunnat verkställas den 15 juni 1936 syntes anmärkningsvärt, enär August Larsson själv icke erhållit tillstånd att övertaga gravbrevet förrän möjligen den 3 december samma år och detta då mot vederlag av 576 kronor. I Wickboms yttrande ordades tämligen mycket om pietet mot August Larsson och hans "släktingar" men icke ett ord om pietet mot de döda. Den sista ägaren av graven, Hilda Larsson, syntes totalt hava kommit ur räkningen. Gentemot Wickboms anmärkning att makarna Larsson

icke skriftligen före sin död förordnat, huru med deras grav skulle förfaras, ville klaganden ånyo framhålla, att Hilda Larsson några år före sin död betalat underhåll och vård av graven för all framtid, vilket av klaganden uppfattades som ett testamentariskt förordnande. Den av Anna-Lisa Carlsson avgivna försäkran rörande graven gällde henne själv men vore ingen garanti för att icke hennes eventuella arvingar i sin tur komme att försälja graven. Då släktskapen mellan August Larsson och Kristina Maria Carlsson syntes hava varit avgörande för arvsfondens handlingssätt, ville klaganden framhålla att, såvitt han kunnat utröna, något släktskapsförhållande mellan August Larsson och Kristina Maria Carlsson icke existerade.

Av handlingar, som från kammaradvokatfiskalsämbetet sedermera hit insändes, framgick att Oldenburg i egenskap av god man, efter verkställd realisation av boets tillgångar, den 11 januari 1935 till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivit redovisning. I sammanhang därmed hade Oldenburg till ämbetet överlämnat *dels* ett levereringsreversal, utvisande att han i riksbanken för statskontorets räkning insatt redovisningens saldo 27,433 kronor 3 öre, och *dels* förut omförmälda gravbrev med kyrkogårdsnämndens bevis om inbetald avgift för gravens framtida vård och underhåll, det senare utfärdat den 16 april 1930. Oldenburg, som för vissa utgifter av boets medel innehållit ett belopp av 100 kronor, hade därefter den 13 december 1935 avgivit redovisning för detta belopp, varvid arvsfonden tillförts ytterligare 96 kronor.

I en till förste stadsfiskalen i Stockholm avlåten skrivelse anförde jag därefter följande.

Enligt 5 kap. 1 § lagen den 8 juni 1928 om arv skall, då efter avliden person ej finnes någon som enligt i lagen förut givna bestämmelser äger taga arv efter den avlidne, arvet tillfalla allmänna arvsfonden.

Fondens rätt till egendom, som tillfaller fonden, skall enligt särskild lag den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden bevakas av kammaradvokatfiskalsämbetet.

Enligt gällande instruktion för kammarkollegiet företräda advokatfiskalerna med lika befogenhet kollegiets advokatfiskalsämbete. I den mån så finnes behöfligt och lämpligt må generaldirektören uppdraga åt fiskal att på eget ansvar i advokatfiskals ställe ägna den på advokatfiskalsämbetet ankommande handläggning åt visst ärende eller viss grupp av ärenden. Med stöd härav har i en av generaldirektören den 1 juli 1929 utfärdad arbetsordning bestämts, att det skall tillkomma fiskalen på förste advokatfiskalens avdelning att på eget ansvar bland annat vidtaga förberedande åtgärder i ärenden rörande allmänna arvsfonden.

Vid utredningen av dödsbo, vars egendom tillfallit allmänna arvsfonden,

företrädes fonden av en av domstol förordnad god man. Det åligger kammaradvokatfiskalsämbetet att övervaka, att gode mannen behörigen fullgör sina skyldigheter. Enligt 8 § lagen om allmänna arvsfonden skall lös egendom, som tillfallit fonden, av gode mannen försäljas å offentlig auktion, där ej kammaradvokatfiskalsämbetet efter framställning från gode mannen annat medgiver.

I förevarande fall är upplyst att, sedan Hilda Larsson avlidit den 26 juni 1934, kvarlåtenskapen efter henne tillfallit allmänna arvsfonden. Efter verkställd boutredning har den av rätten förordnade gode mannen till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivit redovisning och därvid överlämnat gravbrevet nr 8837, avseende den gravplats där Lars Gustaf Larsson, Hilda Larsson och Lars Gustaf Larssons första hustru jordats. I en den 15 juni 1936 dagtecknad ansökning har därefter Lars Gustaf Larssons broder August Larsson hos kammaradvokatfiskalsämbetet hemställt att få rätten till nämnda gravplats överlåten å sig. Till svar härpå har ämbetet i skrivelse den 3 december 1936 meddelat, att gravbrevet icke kunde överlåtas utan vederlag. I sammanhang med berörda ansökning har August Larsson den 15 juni 1936 utfärdat en handling, enligt vilken han å en uppgiven släkting, Kristina Maria Carlsson, och hennes arvingar transporterade gravbrevet. Sedan Kristina Maria Carlsson i början av mars 1938 avlidit, har hennes dotter Anna-Lisa Carlsson under åberopande av nämnda transport gjort framställning om överlåtelse av gravbrevet å Kristina Maria Carlssons dödsbo. Med anledning därav har kammaradvokatfiskalsämbetet med skrivelse den 8 mars 1938, undertecknad av Jolin, till gode mannen översänt gravbrevet i och för försäljning av rätten till ifrågavarande gravplats för ett pris ej understigande 576 kronor. Gode mannen har därefter den 10 mars 1938 sålt rätten till gravplatsen till Kristina Maria Carlssons dödsbo, varefter Kristina Maria Carlsson jordats där.

Jolins skrivelse till gode mannen innefattar uppenbarligen en anmodan till denne att försälja rätten till gravplatsen. Under alla omständigheter innebär skrivelsen ett medgivande till försäljning av nämnda rätt. Härvid må erinras om den förut återgivna lagbestämmelsen att gode mannen för försäljning av lös egendom annorledes än å offentlig auktion måste inhämta kammaradvokatfiskalsämbetets medgivande.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har gjort gällande att, då gravplatsen icke till fullo utnyttjats, densamma utgjort en ekonomisk tillgång i dödsboet efter Hilda Larsson och att ämbetet varit icke blott berättigat att medgiva försäljningen utan även med hänsyn till fondens intresse skyldigt att göra detta, i all synnerhet som makarna Larsson varken genom skriftligt eller muntligt förordnande tillkännagivit sin vilja att överlåtelse ej finge ske. Denna advokatfiskalsämbetets mening kan jag alls icke dela. Enligt hävdvunnet bruk upptages ej redan inköpt gravplats i bouppteck-

ning efter en avliden. Tvärtom får i sådana fall, då gravplats ej redan inköpts under den avlidnes livstid, kostnad för sådan upptagas bland avgående poster i bouppteckningen. Ehuru gravplats icke upptages i bouppteckning, utgör den dock, såsom förevarande fall visar, en tillgång som kan säljas. De flesta arvingar anse givetvis en sådan försäljning innebära en pietetslöshet, som de under inga förhållanden vilja göra sig skyldiga till. Det synes mig självklart, att allmänna arvsfondens företrädare bör i nu berörda avseende handla med största pietet. En enskild person, som säljer arvlåtarens grav, kan måhända till ursäkt åberopa ekonomiskt trångmål. För allmänna arvsfonden ligga förhållandena helt annorlunda till. Det belopp, som försäljning av en gravplats kan inbringa, är för fonden så gott som betydelselöst.

Vad förevarande fall angår är särskilt att märka att arvlåtaren, Hilda Larsson, föranstaltat om vård och underhåll av graven för all framtid. Hon har härvid uppenbarligen utgått från att graven skulle bevaras som hennes och hennes mans familjegrav och säkerligen aldrig tänkt sig möjligheten att däri skulle komma att begravas för henne helt främmande personer. Följden av kammaradvokatfiskalsämbetets åtgörande har emellertid blivit att i graven jordats en person, som troligen icke ens känt makarna Larsson. Den uppgivna släktskapen med August Larsson har icke styrkts och skulle, även om den verkligen förefunnits, icke kunna åberopas till försvar för överlåtelsen. Att advokatfiskalsämbetet tillmätt August Larssons mening så stor vikt synes förvånansvärt. Han, som enligt uppgift utvandrat till Amerika år 1881, var i bouppteckningen efter Lars Gustaf Larsson upptagen såsom bosatt å okänd ort och hade tydligen icke stått sin broder nära i livet. Skulle för övrigt i något fall särskilda skäl tala för att låta en person begravas i en grav, som innehaves av arvsfonden, bör uppenbarligen saken ordnas så, att medgivande lämnas till begravingen. Den på gravbrevet grundade dispositionsrätten över gravplatsen bör däremot icke överlåtas.

Vad ytterligare verkan den nu ifrågavarande överlåtelsen kan komma att få är ovisst. Visserligen har gravbrevets nuvarande innehavare, Anna-Lisa Carlsson, skriftligen förklarar sig medgiva, att den å makarna Larssons grav befintliga minnesvården må för framtiden kvarligga orubbad, samt tillika förklarar att hon ej komme att lägga hinder i vägen för makarnas anhöriga och vänner att besöka graven. Huruvida genom denna förklaring gravvårdens bibehållande blivit tryggt torde emellertid vara osäkert. Enligt vad jag hos kyrkogårdsnämnden inhämtat är gravområdet 1,2 meter brett och 2,4 meter långt och plats finnes för nedsättande av ytterligare gravurnor. Något hinder torde alltså icke möta för nuvarande eller blivande innehavare av rätten till gravplatsen att därstädes gravsätta andra avlidna. Även om den redan befintliga gravvården bibehålles, är det likväl icke uteslutet utan snarare ganska sannolikt, att en eller flera nya gravvårdar komma att uppsättas å graven.

På grund av vad jag sålunda anført fann jag, att Jolin genom sin åtgärd att å kammaradvokatfiskalsämbetets vägnar anbefalla eller i varje fall medgiva försäljning av rätten till ifrågavarande gravplats gjort sig skyldig till oförstånd i tjänsten av beskaffenhet att böra beivras. Jag uppdrog därför åt förste stadsfiskalen att föranstalta om åtal mot Jolin inför Stockholms rådhusrätt för tjänstefel i ovan anmärkta hänseende, därvid ansvar borde yrkas efter lag och sakens beskaffenhet.

Stockholms rådhusrätt yttrade i utslag den 3 november 1938 följande.

I målet vore utrett, att kammarfiskalen Jolin å kammaradvokatfiskalsämbetets vägnar undertecknat den skrivelse av den 8 mars 1938 till gode mannen i dödsboet efter Lars Gustaf Larssons änka Hilda Larsson, med vilken skrivelse till gode mannen överlämnats ifrågakomna dödsboet tillhöriga gravbrev för att avyttras till person, som begärt att få köpa detsamma, och hade Jolin sålunda blivit ansvarig för att den påtalade försäljningen av gravplatsen kommit till stånd. Enär den rätt till gravplatsen, som makarna Larsson på sin tid förvärvat, icke kunde anses såsom sådan tillgång, varom förmåles i 8 § lagen den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden, och förty icke kunnat bliva föremål för försäljning, samt Jolin sålunda förfarit felaktigt, men vad Jolin därutinnan låtit komma sig till last icke skäligen borde för honom medföra ansvar, funne rådhusrätten åtalet icke kunna bifallas.

En av rådhusrättens ledamöter var av skiljaktig mening och yttrade:

”Genom den i målet förebragta bevisningen har rörande tillkomsten av ifrågavarande, av Jolin undertecknade skrivelse blivit utrett, att förste advokatfiskalen hos kungl. kammarkollegium låtit telefonledes meddela en person, som hade att taga befattning med den i skrivelsen omförmälda försäljningen av rätten till en gravplats, att advokatfiskalsämbetet icke hade något att erinra mot att sagda rätt såldes till visst angivet pris, att advokatfiskalen därefter låtit uppsätta koncept till skrivelsen, att advokatfiskalen granskat skrivelsen, däri sagda telefonsamtal åberopats, utan att framställa anmärkning mot densamma samt att Jolins undertecknande av skrivelsen skett efter anmodan av advokatfiskalen.

Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommit finner jag beslut i enlighet med skrivelsens innehåll hava fattats av advokatfiskalen; och vid sådant förhållande kan Jolin — oavsett att å skrivelsen ej angivits att densamma undertecknats på uppdrag av annan — icke anses ansvarig för skrivelsens innehåll.

På grund av vad sålunda anförts instämmer jag i det slut, vartill rättens övriga ledamöter kommit.”

Som jag ansåg mig icke böra åtnöjas med den utgång målet fått i rådhusrätten, uppdrog jag åt advokatfiskalen vid Svea hovrätt att därstädes anföra besvär med yrkande, att Jolin måtte fällas till ansvar för det av honom begångna tjänstefelet. I en skrivelse till advokatfiskalen anförde jag bland annat följande.

Rådhusrätten har i sitt utslag visserligen funnit Jolins påtalade förfarande felaktigt men att detsamma dock icke skäligen bör för honom medföra ansvar. Denna rådhusrättens uppfattning kan jag icke dela. Ehuru väl genom nämnda förfarande skada redan uppkommit och ytterligare kan uppkomma, torde ingen kunna av Jolin utkräva någon skadeersättning. Om Jolin tillika undgår straff, kommer hans ifrågavarande felaktiga tjänsteåtgärd, varigenom han dock visat en betänkelig omdömeslöshet, icke att medföra någon påföljd för honom. Detta förefaller mig stötande.

Jolins handlande, vittnande om brist på såväl omdöme som pietet, är enligt min mening att hänföra till sådant oförstånd, som avses i 25 kap. 17 § strafflagen, och alltså av beskaffenhet att böra för Jolin medföra ansvar. Sådan påföljd synes mig särskilt väl motiverad med hänsyn till den ställning Jolin intagit, sedan saken påtalats. Jolin har nämligen såväl före som efter åtalets anhängiggörande bestritt, att han handlat på något sätt felaktigt, och detta bestridande har framförts i en delvis överlägsen och undervisande ton. Han har betecknat mitt ingripande såsom "fullständigt obefogat" och i sin vid första rättegångstillfället ingivna skrift, däri åtalet utförligt bemöttes, förbehållit sig rätt till rekonventionstalan. Detta visar, att därest jag — i stället för att låta åtala Jolin — nöjt mig med att förehålla honom det felaktiga i hans handlande, han icke skulle fäst avseende vid mina erinringar. Första förutsättningen för att åtal i ett fall som det förevarande skall underlåtas bör vara, att vederbörande erkänner felet och förklarar, att han ej kommer att upprepa detsamma. I betraktande av det nu sagda förefaller det egendomligt, att rådhusrätten nöjt sig med att allenast förklara Jolins handlande felaktigt. En sådan utgång av ett åtal kan även ur åklagarens synpunkt vara tillfyllest i händelse sakens rätta bedömande är tveksamt, då alltså åtalet kommit till stånd huvudsakligen för att få ett prejudikat. Så är emellertid ej nu fallet.

Ehuru Jolin energiskt hävdade, att någon som helst anmärkning mot den ifrågavarande försäljningen icke kunde göras, har han dock för säkerhets skull tillika gjort gällande, att i varje fall icke han vore ansvarig för att försäljningen kommit till stånd. Sistnämnda invändning har lämnats utan avseende av rådhusrättens majoritet men godtagits av en ledamot, vilken på denna grund ogillat åtalet. Med hänsyn till innehållet i den för kammarkollegiet gällande instruktionen ävensom arbetsordningen anser jag det uppenbart, att Jolin på eget ansvar i advokatfiskals ställe undertecknat skrivelsen av den 8 mars 1938 till gode mannen. Vid sådant förhållande

synas mig de av amanuensen Giertz i vittnesmål vid rådhusrätten lämnade uppgifterna om huru nämnda skrivelse tillkommit m. m. icke kunna för-
anleda frikännande av Jolin. Vad genom vittnesmålet framkommit skulle
däremot måhända kunnat motivera en utsträckning av åtalet till att avse
även förste advokatfiskalen Wickbom. Ett åtal mot denne skulle emellertid
säkerligen hava mötts av den invändningen, att han icke fattat något de-
finitivt beslut i saken. Medgivnas må, att Wickboms inställning till saken
kan hava i viss mån påverkat Jolin och att, därest så skett, detta för-
hållande kan anses som en förmildrande omständighet, vartill hänsyn bör
tagas vid bestämmandet av antalet dagsböter. I detta sammanhang för-
tjänar dock att påpekas, att Jolin tagit befattning med ärendet ifråga långt
före den dag, då han undertecknade berörda skrivelse till gode mannen,
något som framgår av en i protokollet intagen skrivelse av den 18 novem-
ber 1936 från Jolin till Jönköpings juridiska byrå såsom ombud för August
Larsson. Denna Jolins skrivelse — och icke Wickboms av Jolin till sitt för-
svar åberopade skrivelse den 3 december 1936 — synes vara den första, i
vilken kammaradvokatfiskalsämbetet givit tillkänna, att överlåtelse av rät-
ten till makarna Larssons gravplats kunde komma att av ämbetet med-
givas.

Målet är beroende på hovrättens prövning.

II. Redogörelse för vissa ärenden, som ej föranlett åtal.

För nedbringande av tryckningskostnaderna för berättelsen har jag, i
likhet med vad tidigare skett, under denna avdelning intagit redogörelse
för allenast ett mindre antal under år 1938 behandlade ärenden.

1. Fortsättande av domstols session till sent på natten.

Den 2 juni 1938 innehöll tidningen Blekinge Dagblad en uppgift, att
andra rättegångsdagen av Listers tingslags häradsrätts sjätte allmänna
sammanträde under årets vårting rättens session pågått till bortåt 4-tiden
påföljande dags morgon.

Sedan jag med anledning därav anmodat häradsrättens ordförande
sagda rättegångsdag att inkomma med yttrande, anförde sekreteraren i
Bräkne och Listers domsaga Harald Nordholm i avgiven förklaring följande.

Nordholm hade fört ordet i häradsrätten ifrågavarande dag, den 31 maj
1938. Uppropslistan för dagen hade upptagit tretton uppskjutna mål, tre

nyinstämda äktenskapsmål och trettiosex nyinstämda åklagarmål eller inalles femtiotvå mål, vilka företagits till handläggning i nu nämnd ordning. Handläggningen hade börjat klockan 12,15 på dagen och slutat klockan 3,15 påföljande dags morgon. Under denna tid hade gjorts två uppehåll, dels för middagsrast mellan omkring klockan 5 och 6 på eftermiddagen, dels ock för vädring av tingssalen under omkring 10 minuter vid $\frac{1}{2}$ 11-tiden på kvällen. Handläggningen hade såväl föregåtts som efterföljts av enskild överläggning. Vid sistnämnda överläggning hade till avgörande företagits sjutton av de under dagen handlagda målen, därav ett rattfylleri-mål, vari svaranden erkänt vad honom i stämningen lagts till last, femton mål rörande mindre, erkända förseelser och ett äktenskapsmål, vari svaranden medgivit stämningsspåståendena, samt bestämts interimistiskt underhållsbidrag i ett likaledes under dagen handlagt äktenskapsmål. Ingen av parterna hade emellertid avvaktat utslagens avkunnande i sistnämnda aderton mål. Vid upprättandet av uppsprolistan hade Nordholm befarat, att sessionen skulle taga något längre tid än till klockan 7 e. m., varför Nordholm bestämt sig för att — såsom för övrigt jämväl skett — börja dagens första överläggning en halv timma tidigare än vanligt eller klockan $\frac{1}{2}$ 10 f. m. för att kunna påbörja handläggningen likaledes en halv timma tidigare än vanligt eller klockan $\frac{1}{2}$ 11 f. m. Nordholms beräkning att till en timma kunna begränsa tiden för överläggningen hade emellertid slagit fel. Vid överläggningen hade till avgörande förekommit — förutom två mindre brottmål, vilka togo ungefär 10 minuter i anspråk — ett vid åtta rättegångstillfällen handlagt mål mellan Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., å ena, samt stärbhusdelägarna efter en lantbrukare, å andra sidan, om fordran. Överläggningen hade varat ända till klockan 12 middagen, varigenom Nordholms möjligheter att begränsa sessionens varaktighet redan från början försämrats. Vid slutliga inläsandet av sistnämnda mål, vilket skett sedan uppsprolistan under lördagen före sammanträdet upprättats, hade Nordholm funnit det vara mest lämpligt, att i målets avgörande ej deltog de ledamöter i nämnden, som voro medlemmar i föreningen. Enär av de nämndemän, som skulle tjänstgöra vid sammanträdet, endast två ej voro medlemmar i föreningen, hade Nordholm för att vinna sitt nyssnämnda syftemål fått utbyta fem av dem, som voro medlemmar i föreningen, mot andra nämndemän. Då av nämndens samtliga ordinarie ledamöter, förutom nyssnämnda två nämndemän, allenast tre ej ägde medlemskap i föreningen, hade Nordholm fått tillkalla förutom dessa tre nämndemän två extra nämndemän. Eftersom av sistnämnda fem nämndemän två ej alls deltagit i målets handläggning och tre ej tjänstgjort i häradsrätten vid det rättegångstillfälle, då målet sist handlagts, hade Nordholm fått noggrannare än han från början tänkt sig genomgå målet, och låge anledningen till att överläggningen tagit längre tid än han beräknat såväl

däri som i det förhållandet att målet, som var av utpräglat lokalt intresse, föranlett en inom nämnden osedvanligt livlig debatt. En andra anledning till att sessionen blivit längre än Nordholm beräknat hade varit, att partsförhandlingarna och vittnesförhören i sex av de uppskjutna målen blivit avsevärt drygare än väntat. Detta hade bland annat berott på att i ett stort trafikmål en av målsägandena, som framställt stora skadeståndskrav, mot förmodan ej biträtts av rättsbildat biträde, att i ett annat av målen svarandena framställt flera — såsom det visat sig — obefogade invändningar, vilkas bemötande likväl ej blott förorsakat ett livligt replikskifte mellan parterna utan även ett grundligt utfrågande från Nordholms sida, samt att i ett tredje av målen uppkommit tidsspillan genom — dess värre — resultatlösa förlikningsförsök. Ytterligare en anledning till att sessionen blivit längre än Nordholm beräknat hade varit, att ej mindre än elva av de trettioåtta under rättegångsdagen avhörda vittnena inkallats utan att underrättelse därom dessförinnan tillställts Nordholm. Enär beträffande flertalet av dessa elva vittnen något protokoll eller annat till ledning för vittnesförhören ej förelegat, torde dessa vittnens avhörande och protokolleringen av vittnesmålen hava tagit i anspråk en tid av minst tre timmar. Enär Nordholm, allteftersom handläggningen fortskridit, insett, att hans beräkningar angående densammans varaktighet slagit fel, hade han vid 5-tiden på eftermiddagen framställt erbjudande till samtliga i tingssalen närvarande parter och ombud, att envar, som så önskade, kunde få sitt mål utsatt att i stället förekomma påföljande dag, ävensom att tillfälle kunde beredas dem, som kunde visa särskilda skäl därtill, att få sina mål ropade i annan ordning än uppropsslistan utvisade. Då emellertid ingen anmält sig villig mottaga dessa erbjudanden, utan tvärtom från såväl åklagar- som advokathåll framställts uttrycklig önskan om att handläggningen ej måtte ajourneras till följande dag, hade Nordholm beslutit sig för att taga middagsrast och därefter fortsätta handläggningen. Sedan handläggningen efter middagsrasten återupptagits, hade Nordholm första gången vid 7-tiden på eftermiddagen och därefter ytterligare några gånger — efter vad han nu kunde erinra sig — sista gången vid 11-tiden på kvällen upprepat ovan nämnda erbjudanden, vilka dock ej heller nu resulterat i att någon anmält sig villig mottaga desamma. De hade i stället föranlett ytterligare framställningar om handläggningens fortsättande från såväl åklagare som advokater. Med anledning därav och för att bespara såväl statsverket som parterna kostnader samt de sistnämnda jämväl besvär och tidsspillan hade Nordholm beslutit sig för att fortsätta till dess samtliga å uppropsslistan upptagna mål voro handlagda. På grund av vad han sålunda anfört hemställde Nordholm, att hans förfaringssätt ej måtte föranleda någon åtgärd mot honom.

Vid yttrandet voro fogade två så lydande intyg:

”Sedan det kommit till undertecknades kännedom, att riksdagens justitieombudsman av sekreteraren Harald Nordholm infordrat förklaring angående anledningen till den långa tingssessionen i Listers häradsrätt den 31 maj 1938, få vi, av vilka någondera företrätt i samtliga de under häradsrättens ifrågavarande sammanträde efter klockan 18 handlagda målen, fränsett de av landsfiskalen Seth Sandberg instämnda åklagarmålen, härmed intyga, att sekreterare Nordholm flera gånger, allteftersom förhandlingarna pågingo, med början — enligt vad jag Edvin Nilsson bestämt erinrar mig omkring klockan 17, och enligt vad vi övriga erinra oss omkring klockan 19 — tillfrågade oss och den övriga tingsmenigheten, om vi önskade, att förhandlingarna skulle helt eller delvis ajourneras till följande dag, därvid ingen närvarande därom framställde begäran, utan var det fastmera i enlighet med vår uttryckliga önskan — vilken förvisso delades av övriga närvarande — som sekreterare Nordholm fortsatte handläggningen utan avbrott, varför och då handläggningen ej, såvitt vi kunnat bedöma, lidit av sekreterare Nordholms nämnda förfaringssätt, vi för vår del hemställa, att detsamma ej måtte till någon åtgärd mot honom föranleda.

Vi vilja slutligen tillägga, att vi personligen anse oss sekreterare Nordholm tack skyldiga, för att han genom sitt berörda förfarande besparade oss den ökade tidsspillan och kostnad, som ett ajournerande av sammanträdet till följande dag nödvändigt kommit att medföra.

Vekeum m. fl. platser i juni 1938.

W. Magnusson
Landsfiskal i Mörrums distrikt
H. Santesson
Advokat, Karlshamn
Nils Edv. Nilsson.

Harald Ljungkrantz
Advokat, Karlshamn
Inge Håkansson
Advokat, Karlshamn

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund, Sölvesborg.”

”Sedan det kommit till min kännedom, att riksdagens justitieombudsman av sekreteraren i Bräkne och Listers domsaga Harald Nordholm infordrat förklaring angående anledningen till den långa tingssessionen i Listers häradsrätt den 31 maj 1938, får jag, som utförde åtalet i samtliga de av mig till denna dag nyinstämnda brottmålen, vilka alla handlades efter kl. 24, härmed intyga, att sekreteraren Nordholm strax före kl. 23, då jag, efter att tidigare stundtals hava uppehållit mig utanför tingssalen, befann mig där, tillfrågade undertecknad och landsfiskalen W. Magnusson, vars mål förekommo efter mina å stämmningslistan, om vi önskade, att målen handlades i följd eller att de uppskötos till påföljande dag. Då jag visste mig vara fullt upptagen av brådskande tjänstegöromål påföljande dag, förklarade jag mig önska, att mina mål handlades utan avbrott och sade sig landsfiskalen Magnusson vara av samma åsikt. Enligt min mening önskade jämväl de närvarande svarandena, att handläggningen fortsattes, så

att de sluppo återkomma påföljande dag. Vidare vill jag framhålla, att målen trots den sena timmen blevo av rättens ordförande handlagda med sedvanlig grundlighet och omsorg. Sölvesborg den 11 juni 1938.

Seth Sandberg

Landsfiskal i Sölvesborgs distrikt.”

Sedan jag därefter i en till domhavanden i domsagan avlåten skrivelse anhållit om uppgift dels vid vilken tidpunkt rättegångsförhandlingarna vid Bräkne tingslags häradsrätt och Listers tingslags häradsrätt under de olika rättegångsdagarna avslutats, dels ock i vilken omfattning mål och ärenden handlagts å annan rättegångsdag än den, till vilken de varit ut-satta, allt såvitt angick 1938 års varting, meddelade härads hövdingen K. Fagerlin i en till mig inkommen skrivelse, att rättegångsförhandlingarna under nämnda ting slutat:

vid Listers tingslags häradsrätt:

1: sta sammanträdet	första	rättegångsdagen	23,40
	andra	»	20,45
	tredje	»	15,45
2: dra	»	första	»
	andra	»	20,15
			1,30 följande dag.
3: dje	»	första	»
	andra	»	19,05
			24,00
4: de	»	första	»
	andra	»	14,50
			21,30
5: te	»	första	»
	andra	»	16,30
			21,15
6: te	»	första	»
	andra	»	18,30
			3,15 följande dag.

vid Bräkne tingslags häradsrätt:

1: sta sammanträdet	första	rättegångsdagen	17,45
	andra	»	14,50
2: dra	»	första	»
	andra	»	14,20
			14,27
3: dje	»	första	»
	andra	»	19,35
			18,30
4: de	»	första	»
	andra	»	20,37
			18,30
5: te	»	första	»
	andra	»	20,55
			15,15
6: te	»	första	»
	andra	»	20,35
			19,15.

I skrivelsen anförde Fagerlin vidare: Mål och ärenden hade ej vid något sammanträde blivit handlagda å annan rättegångsdag än den, till vilken de

varit utsatta. Dock hade vid första sammanträdet i Listers härad vissa till andra rättegångsdagen uppskjutna mål samt ett på hovrättens föranstaltande hållet muntligt förhör utsatts att förekomma på en tredje rättegångsdag, därom beträffande de uppskjutna målen parternas medgivanden åtskilliga dagar förut inhämtats. Fagerlin hade flera gånger tagit i övervägande att insätta en tredje rättegångsdag i häradena eller något av dem. Då emellertid tingssammanträdenas storlek varit synnerligen skiftande, hade det befunnits opraktiskt att redan från början binda sig vid ett utsättande av en tredje dag, vilket ju alltid skulle medföra besvär och kostnader för nämndemännen. Att insätta en ytterligare dag i blott ett av häradena hade stött på den svårigheten, att arbetsbördan i det ena häradet under årslånga perioder ibland varit större men ibland mindre än i det andra.

Med anledning av vad sålunda blivit upplyst angående tiden för tingsförhandlingarnas avslutande vid Listers tingslags häradsrätts sammanträden den 8 februari (andra sammanträdet andra rättegångsdag) och den 8 mars (tredje sammanträdet andra rättegångsdag) anmodade jag därefter Nordholm, vilken dessa dagar fört ordet i häradsrätten, att till mig inkomma med yttrande därutinnan.

I avgivet yttrande anförde Nordholm följande.

Uppropslistan för rättegångsdagen den 8 februari 1938 hade upptagit trettiosju mål och två ärenden, vilka varit indelade i fyra grupper, med angivande av det klockslag, före vilket de till varje grupp hörande målen ävensom ärendena, som tillhörde första gruppen, ej komme att uppropas. Sagda klockslag hade varit: beträffande första gruppen klockan 11 f. m., beträffande andra gruppen klockan 2 e. m., beträffande tredje gruppen klockan 4 e. m. och beträffande fjärde gruppen klockan 6 e. m. Uppropslistan för rättegångsdagen den 8 mars 1938 hade upptagit tjugotre mål, vilka likaledes varit indelade i fyra grupper, med angivande av det klockslag, före vilket de till varje grupp hörande målen ej komme att uppropas. Nämnda klockslag hade varit: beträffande första gruppen klockan $\frac{1}{2}$ 12 på dagen, beträffande andra gruppen klockan $\frac{1}{2}$ 2 e. m., beträffande tredje gruppen klockan $\frac{1}{2}$ 4 e. m. och beträffande fjärde gruppen klockan $\frac{1}{2}$ 5 e. m. I handläggningen hade — fränsett ett tillfälle under rättegångsdagen den 8 mars, då enskild överläggning förekom — efter vad Nordholm nu kunde minnas, gjorts blott ett uppehåll under envar av rättegångsdagarna, nämligen under rättegångsdagen den 8 februari för middagsrast och under rättegångsdagen den 8 mars för kafferast. Det vore omöjligt för Nordholm att nu så lång tid efteråt bestämt uppgiva tidpunkterna för dessa uppehåll, men han erinrade sig att middagsrasten, som varat högst en timma, tagits ganska sent på eftermiddagen med hänsyn till att de längst bort från tingsstället

boende parterna och vittnena dessförinnan skulle få sina mål ropade. Kafferasten, som varat omkring en kvart, hade tagits mellan klockan 3 och 4 e. m. Handläggningen å båda rättegångsdagarna hade såväl föregåtts som efterföljts av enskild överläggning. Vid den överläggning, som följt efter handläggningen å rättegångsdagen den 8 februari, hade till avgörande företagits fjorton under dagen handlagda mål, därav ett kravmål, i vilket tredskodom meddelats, och tretton brottmål av enklare beskaffenhet, i vilka svarandena i de flesta fall erkänt vad som i stämningen lagts dem till last. Vid den överläggning, som följt efter handläggningen å rättegångsdagen den 8 mars, hade företagits till avgörande ett hemskillnadsmål, i vilket svaranden medgivit stämningsspåståendena, och nio brottmål av ovannämnda slag. Då Nordholm beträffande samtliga brottmål på förhand antecknat den straffskala, som kunde ifrågakomma, samt därtill uppgjort förslag till bötesstraff, hade denna överläggning under envar av rättegångsdagarna tagit högst en kvart i anspråk. I detta sammanhang ansåge Nordholm sig böra upplysa, att den enskilda överläggning, som följt efter handläggningen vid rättegångstillfället den 31 maj 1938, tagit omkring en timma i anspråk. Den hade emellertid, med hänsyn till att såväl nämndemännen som Nordholm funnit sig böra taga en liten paus efter den långvariga handläggningen, slutat först klockan $\frac{1}{2}$ 5 följande morgon. I anledning därav borde vidare framhållas, att både nämndemännen och Nordholm funnit att de, trots att de insågo att sessionen komme att bliva långvarig, ej kunde underlåta att utlova utslag vid sessionens slut i de mål, som då avgjorts. Nordholm hade aldrig kunnat tänka sig, att sessionerna under rättegångsdagarna den 8 februari och den 8 mars skulle bliva så långvariga, som de blevo. Nordholm hade före upprättandet av uppropslistorna genom telefonsamtal med såväl de åklagare, som skulle tjänstgöra under sagda rättegångsdagar, som ock de advokater, vilka vanligen brukade uppvakta vid häradsrätten, gjort sig underrättad om, huru lång tid de ansågo att handläggningen av de olika målen skulle taga. Vidare hade Nordholm vid upprättandet av sagda listor vinnlagt sig om att så noga som möjligt beräkna tiden för de olika målens handläggning. Till att sessionerna blivit långvarigare än Nordholm beräknat hade emellertid bidragit ett flertal omständigheter, såsom att rättens enskilda överläggning före den offentliga handläggningen tagit längre tid i anspråk än beräknats, att parter, som väntats skola erkänna åtalade förseelser, i stället bestritt åtalen under framförande av olika slags invändningar samt att många vittnen inkallats utan att Nordholm därom förut underrättats. På grund härav och en del övriga oförutsedda omständigheter hade partsförhandlingarna och särskilt vittnesförhören blivit långt mera utdragna och tidsödande än som rimligen kunnat förväntas.

Efter en detaljerad redogörelse för nu berörda förhållanden anförde Nord-

holm slutligen: Så snart han insett, att hans beräkningar angående sessionens varaktighet slagit fel, och därefter flerfaldiga gånger under eftermiddagens och kvällens lopp hade han högt och tydligt tillkännagivit såväl att sessionen, därest alla å uppropsslistan upptagna mål skulle vinna handläggning, komme att draga långt ut på tiden, som ock att, om någon eller några önskade att få sitt mål eller det mål, i vilket han eller hon skulle vittna, i stället ropat under morgondagen, hos hovrätten skulle begäras telegrafiskt förordnande för Nordholm att den dagen få fortsätta förhandlingarna. Dessa tillkännagivanden, som skett inne i tingssalen, hade flertalet gånger på Nordholms anmodan upprepats av tingshusvaktmästaren i den till tingsalen hörande korridoren. Under tiden mellan dessa tillkännagivanden hade Nordholm även flera gånger vänt sig till olika i tingssalen närvarande personer, som han visste voro parter eller vittnen i ett mål, med enahanda påpekande och förfrågan. Emellertid hade ej någon vid något enda tillfälle förklarat sig önska, att handläggningen ajournerades till följande dag, utan Nordholm hade tvärtom av såväl åklagare och advokater som parter och vittnen blivit ombedd att slutföra förhandlingarna. Nordholm ville särskilt påpeka, att han vid ett tillfälle, nämligen vid 8-tiden på kvällen den 8 februari, beslutit sig för att ajournera förhandlingarna till följande dag men på grund av de enträgen framställningar, som gjorts om förhandlingarnas slutförande den dagen, ej ansett sig kunna sätta sitt beslut i verkställighet. Under envar av dessa bägge rättegångsdagar hade för alla dem, som voro avlägset boende, beretts tillfälle att få de mål, i vilka de skulle uppträda såsom parter eller vittnen, tidigare handlagda än uppropsslistan utvisat. Likaledes hade Nordholm under dessa rättegångsdagar — liksom för övrigt även under rättegångsdagen den 31 maj — förvissat sig om att samtliga parter och vittnen i de mål, som sent blevo påropade, hade möjlighet att senast vid handläggningens slut återvända hem. På grund av de svårigheter, som sålunda förelegat att bestämma tiden för målens handläggning, och då Nordholms beslut att fortsätta förhandlingarna helt och hållet dikterats av hans traktan att i största möjliga utsträckning tillmötesgå den rättssökande allmänheten, hemställde Nordholm, att hans förfaringssätt ej måtte till någon åtgärd mot honom föranleda.

Vid yttrandet var fogat ett av landsfiskalen Magnusson den 11 augusti 1938 utfärdat intyg, däri Magnusson till komplettering av det utav honom m. fl. förut avgivna intyget anförde följande.

Nordholm hade även vid andra rättegångstillfällen än det i sistnämnda intyg avsedda, däri inberäknade rättegångsdagarna den 8 februari och den 8 mars 1938, så snart det fram på eftermiddagen tydligt visat sig, att rättegångsförhandlingarna skulle komma att draga långt ut på tiden, högt och klart lämnat tingsmenigheten, advokaterna och åklagarna besked om att den, som ej efter klockan 7 på aftonen ville avvakta tiden för måls

påropande den dagen, ägde att påkalla måls handläggning å ny rättegångsdag. Efter vad Magnusson kunnat finna hade under de senare åren i Listers härads tingslag förekommit en stor arbetsbelastning såväl med hänsyn till målens antal i och för sig som i betraktande av den, procentuellt sett, betydande andel därav, som till följd av målens art krävt en omfattande och följaktligen tidsödande handläggning. Vidkommande möjligheten att på förhand beräkna tidsutdräkten för handläggningen finge denna, enligt vad erfarenheten visat, såvitt gällde andra mål än sådana av bagatellartad beskaffenhet, i regel anses tämligen ringa. Det gäves sålunda med all säkerhet åtskilliga mål, om vilka varken domaren eller den eller de, som däri komme att föra talan, kunde i fråga om tidsåtgången för handläggningen göra en beräkning så exakt, att den tillmätta tiden icke komme att mer eller mindre överskridas. Icke minst i de numera mycket förekommande trafikmålen hade det ofta visat sig, att felbedömning av handläggningstiden varit oundviklig. Ett till synes ganska enkelt kollisionsmål, som för åklagaren och däri agerande advokater förefallit kräva högst en timmes domstolsförhandling, hade genom omständigheter, som ingen av dem kunnat förutse, i stället kunnat visa sig taga den dubbla tiden eller mera i anspråk och detta oaktat den raskhet i handläggningen och vakna blick för ett måls väsentligheter, som städse och jämväl under Nordholms ordförandeskap kommit till synes vid Listers tingslags häradsrätt.

Från advokaten Santesson inkom sedermera en skrift, däri Santesson, som brukade uppvakta vid Listers tingslags häradsrätts sammanträden, anförde: Den uppfattningen hade varit rådande bland advokaterna i orten, att orsaken till att denna häradsrätts sammanträden dragit ut på tiden ej på något sätt kunde anses bero på rättens ordförande, Nordholm. Ehuru mycket grundlig hade Nordholm alltjämt sökt att i möjligaste mån påskynda handläggningen av målen och ofta framhållit för såväl parter som ombud, att med hänsyn till att dagens förhandlingar kanske komme att draga ut på tiden det vore nödvändigt att parter och ombud i möjligaste mån sökte göra sina anföranden så korta som möjligt och undveke onödig plädering. Orsaken till de utdragna förhandlingarna finge därför enligt advokaternas mening sökas på annat håll och vore då främst beroende på den anhopning av mål, som alltid förekommit å de dagar, då sekreteraren sutte som ordförande. Dels uppvaktade nämligen å dessa dagar två landsfiskaler, därav den ene, landsfiskalen i Mörrums distrikt, syntes hava det största antalet instämnda mål i tingslaget, dels syntes nog även den tendensen hava förekommit, att större civilmål instämdes till sekreterarens dag med hänsyn till den stora arbetsbörda, som åvilade häradsrättsordföranden i de sammanslagna domsagorna. Orsaken torde även vara att finna däruti, att på grund av den enskilda överläggningen, vilken föreginge handläggningen av mål, tingsammansträdet ej kunnat taga sin bör-

jan å utsatt tid. Santesson ville även framhålla svårigheterna för ordföranden att på förhand beräkna, huru lång tid ett måls handläggning kunde taga. Det hade nämligen visat sig, särskilt vid handläggning av civila mål och även i brottmål från svarandesidan, att parterna medtog vittnen utan att dessa blivit genom stämning kallade. Nordholm hade vid varje sammanträde, då det visat sig att detta komme att bliva utdraget, redan tidigt på eftermiddagen frågat, huruvida några parter önskade att deras mål skulle uppskjutas till nästkommande dag, för vilket fall Nordholm ämnade begära telegrafiskt förordnande från hovrätten att även handlägga mål denna dag. Då emellertid de flesta parter såväl som ombud ej vore bosatta i Sölvesborg och möjligheterna till inkvartering därstädes vore dåliga, hade i intet fall, efter vad Santesson kunde påminna sig, någon part påyrkat ett sådant förfarande, utan samtliga parter hade önskat, att förhandlingarna skolat fortsätta tills alla målen behandlats. Nordholm hade i flera fall genom telefonförfrågningar hos advokaterna sökt utröna, huru lång tid handläggningen av deras mål kunde väntas taga, men hade det visat sig i praktiken, att tiden så gott som regelbundet av advokaterna bedömdes för kort.

I en den 21 december 1938 hit inkommen skrivelse meddelade Nordholm på förfrågan, att å de rättegångsdagar under 1938 års höstting i Listers tingslag, å vilka Nordholm fört ordet i rätten, handläggningen av mål och ärenden slutat: den 29 augusti klockan 7,35 e. m., den 31 augusti klockan 8,12 e. m., den 26 september klockan 9 e. m., den 24 oktober klockan 7,30 e. m., den 26 oktober klockan 3,30 e. m. och den 21 november klockan 9,15 e. m. Enskild överläggning hade ägt rum efter handläggningens slut följande dagar och därvid slutat: den 31 augusti klockan 8,30 e. m., den 26 oktober klockan 5,45 e. m. och den 21 november klockan 10,30 e. m. I skrivelsen uppgav Nordholm vidare, att han haft förordnande att vara ordförande i häradsrätten under första rättegångsdagen av de allmänna sammanträdena. Sedan Nordholm förvissat sig om, att till hans rättegångsdag under såväl augusti- som oktobersammanträdena så många mål instämmts eller komme att instämmas, att desamma och de till sagda rättegångsdagar uppskjutna målen ej kunde vinna handläggning å en dag, hade förordnande för Nordholm begärts och erhållits att vid dessa sammanträden hålla ytterligare en rättegångsdag. Å denna hade handlagts de mål, han efter överenskommelse med parter och ombud utsatt att då förekomma. Enligt på förhand givet meddelande vid septembersammanträdet hade Nordholm hållit enskild överläggning i av honom slutligen handlagda mål å Fagerlins rättegångsdag.

Av de i ärendet lämnade uppgifterna framgår, att vid Listers tingslags häradsrätt den offentliga handläggningen av de till rättegångsdagarna den 8 februari, den 8 mars och den 31 maj 1938 utsatta målen pågått till respektive klockan 1,30, 12 och 3,15 under den efterföljande natten, var- efter följt enskild överläggning, som varat vid de två förstnämnda tillfällena en kvart och vid sistnämnda tillfälle en timma. Angående orsaken till att sessionerna dessa rättegångsdagar blivit så långvariga har Nordholm, som då tjänstgjort såsom rättens ordförande, framhållit olika omständigheter så- som att den handläggningen föregående överläggningen dragit längre ut på tiden än som beräknats, att partsförhandlingarna och vittnesförhören blivit långt mera tidsödande än som rimligen kunnat väntas o. s. v. Nord- holm har tillika framhållit, att han vid upprättandet av uppropslistorna vinnlagt sig om att så noga som möjligt beräkna tiden för de olika målens handläggning och för detta ändamål telefonledes förfrågat sig hos såväl åklagare som advokater om den tid de ansåge handläggningen av målen skulle taga. Vad Nordholm sålunda anfört synes mig också visa, att det ej skäligen kan läggas honom till last, att de i uppropslistorna för dessa dagar beräknade tiderna icke kunnat ens något så när följas. Avvikelserna hade dock ej behövt bliva så stora, därest, såsom i de flesta domsagor regelmässigt sker, rättens enskilda överläggning förlagts till rättegångs- dagens slut i stället för till dess början. I detta hänseende torde Nordholm hava förfarit i enlighet med i Bräkne och Listers domsaga rådande praxis, som emellertid blivit föremål för kritik från min företrädares sida (se äm- betsberättelsen år 1936 sid. 178 o. f.). Under hösttinget 1938 har Nordholm dock, med undantag för en rättegångsdag, frångått nämnda praxis, vilket synes mig välbetänkt.

Ehuru det, såsom förut nämnts, ej torde kunna läggas Nordholm till last, att under ifrågavarande rättegångsdagar i uppropslistorna angiven tidsram sprängts, har han dock handlat felaktigt, då han icke i skälig tid på kvällen avbrutit rättens förhandlingar utan låtit desamma pågå till sent på natten. Väl har Nordholm vid upprepade tillfällen högt och tydligt tillkännagivit för tingsmenigheten att, om någon önskade få sitt mål uppskjutet till följande dag, skulle så ske. Då emellertid icke någon framförde en sådan önskan till Nordholm utan tillstädesvarande parter och ombud i stället hemställde om rättsförhandlingarnas fortsättande utan avbrott, har Nordholm låtit förmå sig härtill. Avgörande i en dylik situation får dock icke vara parternas och ombudens önskemål, om dessa icke låta förena sig med vad som ur rättskipningens synpunkt är försvar- ligt. De olägenheter för att icke säga vådor, som äro förbundna med hand- läggning och dömande under förhållanden som de nu påtalade, synes Nord- holm hava förbisett. Enligt kungl. brev den 27 maj 1801 bör rättens session ej slutas senare än klockan 7 på aftonen, därest icke särskilda om-

ständigheter någon gång skulle utan parternas olägenhet till längre sammanträde föranleda. Ett överskridande av nämnda tidsbegränsning med en eller annan timma torde i regel icke medföra några egentliga olägenheter, men annorlunda ställer sig saken, då såsom under nu ifrågavarande rättegångsdagar sessionen utsträcker till mitt i natten eller rent av påföljande dags morgon. Olägenheterna bestå givetvis icke endast däri, att parter, ombud och vittnen få försaka välbehörlig vila, utan även däri att de bliva sämre i stånd att rätt uppfatta vad under handläggningen förekommer, att avgiva riktiga och uttömmande svar på framställda frågor o. s. v. Även med tanke på domstolens ledamöter måste nattsessioner anses förkastliga. Att därunder ordförandens förmåga att utöva en tillfredsställande processledande verksamhet liksom även nämndemännens förmåga av vaken uppmärksamhet sättes på hårda prov är självklart.

På grund av det anförda ansåg jag väl, att Nordholm visat oförstånd genom att de tre ifrågavarande rättegångsdagarna låta sessionerna draga ut på tiden på sätt som skett. Emellertid fann jag, ehuru med tvekan, mig böra med hänsyn till omständigheterna i saken låta bero vid mina ovan gjorda erinringar, vilka jag upptog i en till Nordholm avlåten skrivelse.

2. Fråga om domstols tillsyn över att bouppteckning förrättas efter avlidna.

I en hit insänd skrift anförde förre sjökaptenen Tage Jönsson i Halmstad, att vid rådhusrätten i nämnda stad icke utövades någon tillsyn över att bouppteckningar förrättades efter i staden avlidna personer.

Med anledning därav anförde rådmannen E. Fogelklou i avgivet yttrande följande.

Registrering av bouppteckning tillkomme enligt dittills gällande arbetsordning Fogelklou i egenskap av inskrivningsrådman. En gång varje år verkställdes undersökning, huruvida bouppteckningar inkommit efter avlidna personer. Därvid tillginge så, att de avlidna personer, efter vilka bouppteckning inkommit, avprickades å de från pastorsämbetet inkomna dödslistorna. Därefter verkställdes undersökning för utrönande av huruvida bouppteckning borde påfordras i fråga om de å dödslistorna upptagna personer, efter vilka sådan ej inkommit. Beträffande personer, som avlidit å stadens försörjningsinrättning, plögade man göra förfrågan där, huruvida de efterlämnat tillgångar, och, om det upplystes att så ej vore fallet, plögade bouppteckning ej infordras. Ej heller plögade man infordra bouppteckning efter barn, sedan man undersökt, om de haft förmyndare, och denne med-

delat, att barnet saknat tillgång. Beträffande övriga å dödslistorna upptagna personer brukade man först uppdraga åt polisen att efter en av inskrivningsrådmannen uppgjord förteckning påminna vederbörande stärbhusdelägare om deras skyldighet. Därvid inträffade ej sällan, att en person befundes hava avlidit å annan ort, utan att i Halmstad efterlämna arvingar eller eljest någon, som kunde vara skyldig att ombesörja bouppteckning. I sådana fall hade man skrivit till vederbörande myndighet å den ort, där personen avlidit, men sådan åtgärd hade endast i mycket sällsynta fall, kanske ej i något, lett till resultat. Efter någon tid jämfördes inkomna bouppteckningar med den åt polisen utlämnade listan. Vanligen vore då bouppteckningar inkomna efter de avlidna, men om så ej skett meddelade rådhusrätten vederbörande bodelägare föreläggande att inkomma med bouppteckning. Av motiven till den nya lagen om boutredning och arvskifte ville det synas som om bouppteckning borde förrättas efter varje avliden utan undantag. Fogelklou vore övertygad, att det komme att väcka stor ovilja hos allmänheten, om man skulle fordra ingivande av bouppteckning efter t. ex. små barn, vilkas föräldrar vore i livet, eller fattighjon eller liknande personer. Skulle emellertid J. O. anse, att även i dylika fall bouppteckning skulle förrättas och ingivas, skulle Fogelklou rätta sig därefter.

I 3 kap. 1 § lagen den 9 juni 1933 om boutredning och arvskifte stadgas, att bouppteckning skall förrättas sist tre månader från dödsfallet, där ej, på ansökan inom samma tid, rätten eller på landet domaren med hänsyn till boets beskaffenhet eller av annan särskild orsak den tid förlänger.

Något undantag från denna allmänna bouppteckningsplikt har icke stadgats i lagen. I lagberedningens av Fogelklou berörda motiv till lagrummet har behandlats frågan, om undantag från bouppteckningsplikten bör medgivas i sådana fall, då egendomen i boet efter den avlidne är ringa. Efter omnämnande av den dittills vid åtskilliga underrätter tillämpade praxis, att fordran på bouppteckning eftergäves, när enligt tillgängliga uppgifter tillgångarna vore så obetydliga, att de ej försloge till annat än gäldande av begravningskostnaderna och andra utgifter i anledning av dödsfallet, uttalade lagberedningen, att det finge anses tvivelaktigt, huruvida denna praxis överensstämde med då gällande lags mening. Av skäl, som i motiven närmare utvecklades, ansåg beredningen den i varje fall ej böra medgivas för framtiden.

Då, såsom förut nämnts, lagen ej innehåller någon undantagsbestämmelse för det fall, att tillgångarna efter den avlidne äro obetydliga, och det synes hava varit lagstiftarnas mening, att vid lagens tillämpning fordran på bouppteckning även i sådana fall skulle noggrant upprätthållas, böra

domstolarna låta sig angeläget vara att tillse, att bouppteckning förrättas efter avlidna oavsett storleken av boets tillgångar.

Med detta uttalande, som jag upptog i en till Fogelklou avläten skrivelse, var ärendet av mig slutbehandlat.

3. Fråga huruvida domstol, som förklarar anståndet med villkorligt ådömt straff förverkat, skall därom underrätta icke blott vårdnadsdomstolen utan jämväl övervakaren över den villkorligt dömd.

Genom utslag den 28 november 1935 dömde Torna och Bara domsagas häradsrätt Oskar Rudolf Kvist från Visseltofta jämlikt 20 kap. 4 § strafflagen för inbrottsstöld till straffarbete fyra månader, villkorlig dom. Häradsrätten förordnade, att Kvist under provotiden skulle stå under övervakning, och utsåg till övervakare byråföreståndaren Emil Hansen i Malmö. Övervakningen skulle stå under vårdnad av häradsrätten.

Sedermera blev Kvist ställd under åtal vid rådhusrätten i Landskrona, som genom utslag den 15 april 1936 dömde Kvist för bedrägeri till frihetsstraff och i samband därmed förklarade det honom medgivna anståndet med först omförmälda straff förverkat. Om detta beslut blev domhavanden i Torna och Bara domsaga omedelbart underrättad.

Sedan jag vid granskning av den till fängvårdsstyrelsens sociala avdelning insända övervakningsboken för Kvist inhämtat, att meddelande om rådhusrättens beslut icke lämnats Hansen i egenskap av övervakare över Kvist, anmodade jag rådhusrätten att till mig inkomma med yttrande.

I avgivet yttrande anförde rådhusrätten följande.

Enligt kungl. kungörelsen den 5 oktober 1922 angående skyldighet för övervakare över villkorligt dömd att insända övervakningsbok m. m. ålåde det vårdnadsdomstolen att till fängvårdsstyrelsen insända den för övervakaren utfärdade övervakningsboken. Vid de flesta underrätter syntes den praxis tillämpas, att vårdnadsdomstolen för sådant ändamål infordrade övervakningsboken från övervakaren. Då en domstol, som ej vore vårdnadsdomstol, förklarade anståndet med det villkorligt meddelade straffet förverkat, borde sagda domstol därom underrätta vårdnadsdomstolen för att denna skulle bliva i tillfälle fullgöra sitt nyssnämnda åliggande. Från rådhusrätten hade i förevarande fall vårdnadsdomstolen erhållit underrättelse om att det av vårdnadsdomstolen ådömda villkorliga straffet förklarats förverkat. Däremot hade övervakaren ej underrättats, då detta ej ansetts erforderligt. Rådhusrätten hade nämligen i förevarande fall utgått från att underrättelsen till övervakaren skulle ombesörjas av vårdnadsdomstolen.

En domstol, som förklarade ett villkorligt utdömt straff förverkat, hade ju i allmänhet ej kännedom om övervakarens namn och adress. Upplysning därom kunde visserligen inhämtas hos vårdnadsdomstolen och övervakaren därefter direkt underrättas, men det ur praktisk synpunkt mest lämpliga vore väl att vårdnadsdomstolen, så snart den erhöle kännedom om att ett villkorligt utdömt straff förverkats, därom ex officio underrättade övervakaren, då den i varje fall vore skyldig att tillse, att utfärdade övervakningsböcker inkomme från övervakaren.

Sedan jag därefter anmodat domhavanden i Torna och Bara domsaga att inkomma med yttrande, anförde häradsövdingen Chr. Ahlgren följande.

Det vore riktigt, att den 17 april 1936 från rådhusrätten till domaren i Torna och Bara domsaga ankommit en skrivelse med underrättelse om rådhusrättens utslag den 15 april 1936 angående Kvist. Denna skrivelse innehöle emellertid intet, som på något sätt gäve vid handen, att rådhusrätten icke fullgjort den rådhusrätten enligt tydlig föreskrift i 19 § lagen angående villkorlig straffdom åliggande skyldighet att ofördröjligen underrätta övervakaren därom, att anståndet med straffet förverkats. Rådhusrättens tolkning av uttrycket ”i den mån så finnes erforderligt” syntes näppeligen kunna godtagas. Enligt denna tolkning skulle uttrycket hava den uppenbarligen ej avsedda innebörden, att den domstol, som förklarat anståndet förverkat, skulle efter gottfinnande kunna å vårdnadsdomstolen överflytta skyldigheten att underrätta övervakaren. Om en dylik tolkning godtoges, borde uppenbarligen i lagrummet funnits föreskrift om skyldighet att underrätta vårdnadsdomstolen därom, att underrättelse till övervakaren ej meddelats. Beträffande övervakarens namn torde Kvist på förfrågan kunnat tillhandahålla rådhusrätten uppgift därom. Övervakarens adress återfunnes i tillgängliga telefonkataloger. I nödfall hade å Torna och Bara domsagas kansli med lätthet kunnat erhållas besked i båda ifrågavarande hänseenden. Rådhusrättens reflexioner i anslutning till kungörelsen den 5 oktober 1922 syntes vila på ganska lös grund. Kungörelsen syntes ingalunda förutsätta, att vårdnadsdomstolen skulle nödgas infordra övervakningsböckerna från övervakaren. Den i domsagan nästan undantagslöst använde övervakaren, Hansen, insände städse övervakningsböckerna utan påminnelse från domaren. Ahlgren ansåge av vad ovan anförts framgå, att något förbiseende i det föreliggande fallet icke låge domaren i Torna och Bara domsaga till last.

Hansen, som bereddes tillfälle att yttra sig i ärendet, anförde därefter följande.

Enligt Hansens mening borde det åvila den domstol, som förklarade en

villkorlig dom förverkad, att därom underrätta såväl vårdnadsdomstolen som övervakaren. Detta förfarande torde väl också i allmänhet praktiseras. Det borde ju vara synnerligen lätt för denna domstol att samtidigt som den tillskrev vårdnadsdomstolen sända en genomslagskopia av skrivelsen till övervakaren. En tidsbesparing liksom även en ekonomisk besparing kunde bliva följden av ett sådant förfaringssätt, en icke oväsentlig sak för övervakaren, som i många fall finge vidkännas kostnader för övervakningen, vilka ej stode i förhållande till den ersättning han erhöle för sitt uppdrag. Att det för den dömande domstolen, som hade den åtalade framför sig, skulle vålla några svårigheter att få veta vem övervakaren vore torde vara otänkbart. Enligt Hansens förmenande borde en sak, som kunde utföras av en myndighet, ej uppdragas åt två eller flera, ty följden kunde bliva som nu, att den som behövde kännedom om fallet glömdes bort.

I en till rådhusrätten i Landskrona avlåten skrivelse anförde jag därefter följande.

I 19 § lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom stadgas att, om domstol meddelar beslut, som innebär ändring i vad som är bestämt i fråga om vårdnadsdomstol eller övervakning och vad därmed har sammanhang, skall domstolen, i den mån så finnes erforderligt, därom ofördröjligen underrätta såväl vårdnadsdomstolen som övervakaren.

Det ligger i sakens natur att, då anståndet med ett villkorligt ådömt straff förklaras förverkat, den dömdes övervakare bör underrättas om detta förhållande. I och med anståndets förverkande skall nämligen övervakningen upphöra. Därför är det av vikt att övervakaren så fort som möjligt får kännedom om beslutet. Om den dömden under tiden efter anståndets förverkande, såsom mången gång sker, håller sig undan och kanske börjar avtjäna straffet utan övervakarens vetskap, föranledes denne till åtgärder för den dömdes efterforskande. Icke minst till förhindrande av dylika onödiga åtgärder är övervakarens underrättande av betydelse.

I förevarande fall har rådhusrätten, jämte det rådhusrätten dömt Kvist till frihetsstraff, förklarat det Kvist meddelade anståndet med det honom av häradsrätten ådömda straffet förverkat samt därom underrättat häradsrättens ordförande men däremot icke övervakaren, Hansen. Som Hansen icke heller på annat sätt erhållit kännedom om förverkandet, har han, enligt vad övervakningsboken utvisar, fortfarande varit verksam för fullgörande av sitt övervakningsuppdrag. Då Kvist ej besvarat ett av Hansen till honom den 15 april 1936 under uppgiven adress i Landskrona avlåtet brev, har Hansen vid två tillfällen rest till Landskrona och där förgäves sökt Kvist, som redan den 18 april börjat avtjäna sitt straff. Efter att hava

företagit ytterligare undersökningar på olika håll har Hansen slutligen i augusti vänt sig till polismyndigheten i Malmö med begäran om hjälp för Kvists efterforskande. Först den 22 augusti eller omkring fyra månader efter anståndets förverkande har Hansen av en tillfällighet fått kännedom därom.

Till förklaring av rådhusrättens uraktlåtenhet att lämna Hansen underrättelse om förverkandet har rådhusrätten anfört, att rådhusrätten icke ansett sådant meddelande erforderligt, enär rådhusrätten utgått från att underrättelse skulle ombesörjas av vårdnadsdomstolen i samband med infordrande av övervakningsboken från Hansen. Härtill må anmärkas, att det visserligen torde åligga ordförande i vårdnadsdomstol att från övervakare, som ej efter övervakningens upphörande självmant insänder övervakningsboken till domstolen, infordra densamma. Emellertid läser det i regel förhålla sig så, att sådan anmaning icke göres omedelbart. Ett måttligt dröjsmål härutinnan synes icke kunna tillräknas vårdnadsdomstolens ordförande såsom tjänstefel. Rådhusrätten borde därför icke hava utgått från att vårdnadsdomstolens underrättande säkert skulle föranleda underrättelse inom behörig tid till övervakaren. Upplysning om övervakarens namn och adress hade uppenbarligen kunnat med största lätthet erhållas.

Ehuru jag alltså anser, att rådhusrätten förfarit felaktigt genom att icke underrätta Hansen om innehållet i rådhusrättens utslag den 15 april 1936, har jag likväl, då enligt vad jag inhämtat Hansen icke av statsverket uppburit ersättning för uppdraget såsom övervakare över Kvist för tid efter den 15 april 1936 samt ej heller härutinnan nu framställt några ersättningsanspråk, funnit skäligt låta bero vid ovan gjorda uttalanden.

Ärendet var därmed av mig slutbehandlat.

4. Dröjsmål med underrättelse till övervakare över villkorligt dömd person om övervakningens upphörande.

Genom utslag den 29 augusti 1935 dömde Södra Roslags domsagas häradsrätt Arne Alfred Johansson jämlikt 20 kap. 1, 4 och 9 §§ strafflagen samt 5 kap. 2 § samma lag för å särskilda tider och ställen medelst inbrott förövad stöld samt snatteri till straffarbete tre månader, villkorlig dom. Häradsrätten bestämde, att Johansson under prövotiden skulle stå under övervakning, och förordnade till övervakare byggnadssnickaren J. H. F. Sundström i Överby, Resarö.

Sedan Sundström, enligt vad jag inhämtade av i fångvårdsstyrelsen förvarade handlingar, hos häradsrätten under år 1936 hemställt, att övervakningen måtte jämlikt 10 § andra stycket lagen angående villkorlig

straffdom förklaras skola upphöra, biföll häradsrätten genom beslut den 28 maj 1936 denna hemställan.

Av den av mig granskade övervakningsboken framgick emellertid, att övervakningen det oaktat fortgått åtminstone till den 16 oktober 1937.

Sedan jag på grund därav anmodat extra hovrättsfiskalen Gunnar Aquilon, vilken fört ordet i häradsrätten den 28 maj 1936, att till mig inkomma med yttrande rörande det förhållandet att häradsrättens beslut sagda dag icke syntes hava delgivits Sundström, anförde Aquilon i avgiven förklaring följande.

Enligt den å domsagens kansli förda postboken hade häradsrättens beslut icke förrän den 2 november 1937 tillställts Sundström. Anledningen till det förelupna dröjsmålet vore ett synnerligen beklagligt fel, begånget vid expedieringen av beslutet ifråga. Felet berodde således icke på bristande kännedom hos Aquilon om hithörande bestämmelser. Aquilon hade tvärtom varit väl medveten om vikten av att Sundström finge del av beslutet. Aquilon hade vid justeringen av domboken vid den paragraf, varunder omförmälda ärende behandlats, anbragt ett utskriftstecken jämte anteckningen: "Sundström u. a.", varmed Aquilon avsett, att för denne skulle utan avgift utskrivnas en domboksexpedition, som därefter i tjänsteförsändelse skulle tillställas honom. Detta hade varit det enligt praxis i domsagan använda sättet att bringa ett beslut av ifrågavarande art till vederbörandes kännedom. I samband med justeringen av sagda paragraf hade Aquilon vidare låtit i roteln över villkorligt dömda verkställa anteckning om övervakningens upphörande. En del av domboksexpeditionerna för häradsrättens ifrågavarande sammanträde — vårtingets sista allmänna i serien — hade emellertid till följd av anhopningen av göromål i samband med sluttinget icke varit utskrivna, då Aquilon, som åtnjutit semester under juli 1936, omkring den 1 i nämnda månad avrest från Stockholm. Bland de icke utskrivna paragraferna hade varit även den, som rört ifrågavarande beslut. Innan Aquilon lämnat Stockholm hade han emellertid för förste notarien i domsagan, vilken under juli månad tillika tjänstgjort såsom t. f. domhavande, påpekat, att han hade att sörja för att nyssnämnda återstående domboksparagrafer bleve utskrivna samt att utskrifterna bleve av honom undertecknade och i övrigt i vederbörlig ordning expedierade. Aquilon hade ansett sig så mycket mindre behöva befara, att dessa göromål icke skulle bliva utförda, som förste notarien förut visat sig duglig och pålitlig. Han hade också ombesörjt utskrift av expeditionen åt Sundström och dessutom undertecknat densamma: "Rätt utdraget; betyder . . ." jämte sin namnunderskrift. På grund av något förbiseende hade emellertid expeditionen ej översänts till Sundström utan kommit att bliva

liggande å domsagans kansli bland därstädes förvarade handlingar, varest den återfunnits, då Sundström den 1 november 1937 insänt rapport rörande övervakningen, som enligt roteln för länge sedan upphört. Anledningen till sin underlåtenhet att avsända expeditionen kunde förste notarien, enligt till Aquilon lämnad uppgift, icke erinra sig. Han sade sig ej heller i övrigt minnas något rörande ifrågavarande ärende. I sin mån bidragande till den fatalt långa tidrymd, som förflutit innan det begångna felet upptäckts, vore emellertid det förhållandet att Sundström, som själv hos häradsrätten ansökt om övervakningens upphörande, icke underrättat sig om ärendets utgång och ej heller insänt övervakningsrapport förrän den 1 november 1937. Sundström uppgåve anledningen till sin underlåtenhet i förra avseendet vara den, att han dels trott att hans ansökning icke blivit beviljad och dels ångrat sin berörda åtgärd, enär Johanssons uppförande strax därefter blivit sämre. Med det anförda hade Aquilon i ingen mån velat undandölja det fel, som av honom begåtts därigenom, att han efter semestern underlåtit att övertyga sig om att samtliga domboksärenden, hörande till den 28 maj 1936, blivit vederbörligen expedierade. Då emellertid Aquilon träffat uppgörelse med Sundström, som erhållit ersättning för den tid övervakningen pågått efter sistnämnda dag, och med Johansson, som gottgjorts för det obehag den ökade övervakningstiden för honom medfört, hemställde Aquilon, att J. O. måtte låta vid vad i saken förekommit bero.

Vid förklaringen voro fogade *dels* ett av Sundström den 25 mars 1938 utfärdat intyg av innehåll att han, som för övervakningsuppdraget av allmänna medel erhållit gottgörelse för tiden till den 28 maj 1936, av Aquilon erhållit full ersättning jämväl för den tid därefter, som övervakningen kommit att fortgå på grund av den försenade delgivningen av häradsrättens beslut, *dels ock* en av Johansson den 25 mars 1938 undertecknad handling av innehåll att, sedan uppgörelse sagda dag träffats mellan honom och Aquilon, Johansson icke hade några anspråk på ersättning i anledning därav att övervakningen fortgått efter den dag densamma enligt häradsrättens beslut bort upphöra.

Jämlikt 19 § lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom hade det i förevarande fall ålegat Aquilon att ofördröjligen underrätta övervakaren Sundström om häradsrättens beslut den 28 maj 1936 att övervakningen över Johansson skulle upphöra. Av utredningen i ärendet framgår att så icke skett, utan har övervakaren fått mottaga underrättelse först i början av november 1937 eller alltså omkring ett år och fem månader efter dagen för beslutet, med påföljd att övervakningen fortgått under hela denna tid.

Då emellertid såväl övervakaren som den övervakade erhållit gottgörelse av Aquilon samt med hänsyn jämväl till vad Aquilon i övrigt anfört i sin förklaring, fann jag mig kunna låta bero vid vad i ärendet förevarit.

5. Felaktigt ådömande av straff för blott första resan stöld, då den tilltalade förut undergått bestraffning för "stöld", begången efter det han fyllt 18 år.

Genom utslag den 23 november 1928 dömde Södra Roslags domsagas häradsrätt hushållerskan Elsa Karlsson, född den 26 april 1899, jämlikt 20 kap. 1 § strafflagen för stöld till straffarbete tre månader. Elsa Karlsson undergick bestraffningen, som var verkställd den 26 februari 1929.

Vid Stockholms rådhusrätts femte avdelning yrkade sedermera t. f. stadsfiskalen Hjalmar Jacobson, med förmälan att Elsa Karlsson den 26 oktober 1937 i Stockholm förövat olovligt tillgrepp från Elin Karola Svensson, ansvar å Elsa Karlsson för andra resan stöld.

Målet handlades inför rådhusrätten den 15 december 1937. Ett av åklagaren ingivet utdrag av straffregistret utvisade, att Elsa Karlsson för "stöld" natten till den 12 augusti 1928 dömts och undergått bestraffning på sätt ovan angivits.

I utslag den 15 december 1937 yttrade rådhusrätten följande: Enär genom vad Elsa Karlsson erkänt jämte vad övrigt i målet förekommit vore upplyst, att Elsa Karlsson den 26 oktober 1937 i ett i huset nr 56 vid Rådmanngatan i Stockholm beläget kafé från Elin Karola Svensson olovligen tillgripit en damhandväska, värd med ineliggande två nycklar och diverse småsaker 10 kronor, samt i väskan förvarade kontanta medel till sammanlagt belopp av minst 43 kronor, samt Elsa Karlsson icke, rådhusrätten veterligen, blivit i vidare mån straffad för tjuvnadsbrott, än att hon undergått henne av Södra Roslags domsagas häradsrätt den 23 november 1928 för stöld ådömt straff, straffarbete tre månader, alltså prövade rådhusrätten i anledning av åklagarens i målet förda talan rättvist döma Elsa Karlsson, jämlikt 20 kap. 1 § strafflagen, för första resan stöld att hållas till straffarbete tre månader.

Då rådhusrätten sålunda, oaktat Elsa Karlsson undergått det henne genom häradsrättens utslag ådömda straffet för stöld under år 1928, för tillgreppet den 26 oktober 1937 dömt Elsa Karlsson till ansvar för första resan stöld i stället för, såsom rätteligen bort ske, till ansvar för andra resan stöld, anmodade jag de i förevarande beslut deltagande ledamöterna av rådhusrätten att till mig inkomma med yttrande.

Med anledning därav anförde rådmannen Edw. Ploman, t. f. rådmannen Atle Eriksson och t. f. assessorn Valter Stålberg i avgivet yttrande följande.

Under den överläggning, som föregått avkunnandet av rådhusrättens ifrågavarande utslag, hade ledamöternas uppmärksamhet varit inriktad på den ostridigt gällande regeln att vid bedömandet av förnyat återfall i tjuvnadsbrott hänsyn måste tagas till den rubricering, det tidigare brottet erhållit vid dess bedömande, och att således t. ex. ansvar för tredje resan stöld ej kunde ådömas på grund av två förutgångna stölder, därest stölden nr 2 ej blivit straffad såsom andra utan av misstag såsom första resan. Därvid hade ledamöterna kommit att förbise, att denna regel icke ägde giltighet vid ett första återfall — såsom beträffande Elsa Karlsson var händelsen — och att det förty saknat betydelse, att det tidigare av henne begångna brottet rubricerats såsom stöld i stället för, på sätt plägade ske, såsom första resan stöld. Genom utslag den 2 april 1938 hade emellertid Svea hovrätt, varest åklagaren besvärat sig, med ändring av rådhusrättens utslag dömt Elsa Karlsson för andra resan stöld till samma straff som genom rådhusrättens utslag ådömts henne. Enär rådhusrättens utslag undanröjts och någon framtida verkan av det felaktiga förfarandet sålunda icke komme att följa, hemställde ledamöterna, att J. O. måtte låta bero vid vad i saken förekommit.

Då anmärkta felaktigheten i rådhusrättens utslag blivit efter besvär av åklagaren av hovrätten undanröjd, fann tjänstförrättande justitieombudsmannen Nissen vid prövning av ärendet skäligt låta bero vid vad däri förevarit.

6. Fråga om lämpligheten av fängelseläkares samtal med fånge om påtänkt sinnesundersökning.

Vid förhör å kriminalstationen i Stockholm den 13 oktober 1937 uppgav servitrisen Gun Samuelsson att hon, som efter samlag med sin fästman blivit havande, fördrivit sitt foster med hjälp av förra barnmorskan Anna Fenton. Genom förmedling av en bekant till fästmannen, muraren Ivar Juhlin, hade Gun Samuelsson i april 1936, under uppgift att hon vore fästmö till Juhlin, kommit i förbindelse med Anna Fenton, vilken därefter på Gun Samuelssons och Juhlins begäran i sin bostad i Tureberg mot betalning behandlat Gun Samuelsson i fosterfördrivande syfte, med påföljd att fostret avgått.

Sedan ytterligare utredning i saken verkställdes, blev Anna Fenton den

15 oktober 1937 anhållen och införd till kriminalstationen, där förhör med henne anställdes. I fråga om sina levnadsomständigheter uppgav hon därvid, bland annat, att hon år 1927 av Stockholms rådhusrätt dömts för yrkesmässig fosterfördrivning och vållande till annans död till straffarbete tre år sex månader, av vilket straff hon avtjänat två år nio månader. Hon hade därefter villkorligt frigivits den 5 december 1930.

Hörd i saken förnekade Anna Fenton till en början att hon, sedan hon frigivits från ovannämnda bestraffning, behandlat någon kvinna i fosterfördrivande syfte. Sedan hon konfronterats med Gun Samuelsson, erkände hon vid ytterligare förhör, att hon mot betalning i fosterfördrivande syfte behandlat Gun Samuelsson, samt berättade härom följande: En dag i april 1936 hade Juhlin, vilken Anna Fenton kände sedan hans barndom, kommit till Anna Fentons bostad i sällskap med Gun Samuelsson. Efter ankomsten hade Juhlin talat med Anna Fenton i enrum. Juhlin hade därvid sagt, att det var "hans flicka", som han hade i sällskap, och att hennes menstruation upphört. Han hade ombett Anna Fenton att behandla flickan, så att hon skulle återfå menstruationen. Anna Fenton hade svarat: "Juhlin vet ju hur mycket tråkigt jag haft, jag vill inte behandla flickan i fosterfördrivande syfte." Juhlin hade emellertid varit enträgen och tillagt, att Anna Fenton skulle få rikligt betalt. Anna Fenton hade slutligen lovat, att hon skulle behandla Gun Samuelsson, samt tillagt, att de kunde komma tillbaka någon dag senare. Anna Fenton hade begärt 200 kronor i arvode för den tilltänkta behandlingen. Så mycket pengar hade Juhlin icke kunnat anskaffa på en gång, men han hade lovat att lämna Anna Fenton detta belopp genom avbetalningar. Någon dag i slutet av april 1936 på kvällen hade Gun Samuelsson kommit ensam till Anna Fentons bostad för att Anna Fenton då skulle utföra behandlingen å henne i fosterfördrivande syfte. Efter att hava redogjort för den behandling Anna Fenton låtit Gun Samuelsson undergå uppgav Anna Fenton, att Gun Samuelsson efter behandlingen betalt Anna Fenton 100 kronor. Någon dag i maj 1936 hade Anna Fenton av en händelse träffat Juhlin vid Hagalunds järnvägsstation, varvid Anna Fenton påmint honom om, att han vore skyldig henne 100 kronor för behandlingen å Gun Samuelsson. Juhlin hade svarat, att han för tillfället icke hade några pengar, men han hade lovat, att om Anna Fenton träffade honom på en bestämd plats nästa fredag, så skulle hon få pengar av honom. Då Juhlin icke inställt sig å den bestämda mötesplatsen, hade Anna Fenton skrivit ett brev till Juhlin. Anna Fenton hade emellertid icke fått några ytterligare pengar av vare sig Juhlin eller Gun Samuelsson.

Den 16 oktober 1937 hördes vidare å kriminalstationen servitrisen Annie Olsson, vilken därvid erkände att hon varit i grossess och att hon i fosterfördrivande syfte låtit behandla sig av Anna Fenton. Annie Olsson berättade

tade härom bland annat följande: Sedan hon hösten 1934 blivit havande, hade hon och hennes fästman kommit överens om att de skulle försöka få reda på någon kvinna, som kunde hjälpa henne att fördriva fostret. Fästmannen hade därefter lyckats få reda på adressen till Anna Fenton. Någon dag före jul 1934 hade Annie Olsson och hennes fästman besökt Anna Fenton i Tureberg. Annie Olsson hade framfört sitt ärende och ombett Anna Fenton att fördriva hennes foster. Anna Fenton hade lovat att utföra denna behandling samt begärt 150 kronor därför, men Annie Olsson hade lyckats att pruta ned beloppet till 100 kronor. Därpå hade det bestämts, att Annie Olsson skulle återkomma till Anna Fenton tredjedag jul, varefter Annie Olsson och fästmannen återvänt till Stockholm. Genom att sälja en sin motorcykel hade fästmannen anskaffat 100 kronor som arvode till Anna Fenton för behandlingen. Tredjedag jul hade Annie Olsson åter besökt Anna Fenton.

Annie Olsson redogjorde därefter för den behandling hon fått undergå vid tillfället samt uppgav, att hon omedelbart efter behandlingen till Anna Fenton överlämnat 100 kronor såsom betalning för densamma. Efter redogörelse för verkningarna av behandlingen uppgav Annie Olsson vidare: Samma dag, som hon varit ute hos Anna Fenton och blivit behandlad, hade Anna Fenton frågat henne, om hon ville stanna kvar hos Anna Fenton som hembiträde. Detta erbjudande hade Annie Olsson antagit, enär hon vid tillfället var i saknad av arbete. Sedan Annie Olsson blivit frisk efter förlossningen, hade hon stannat kvar hos Anna Fenton som hembiträde, varvid hon haft en avlöning av 40 kronor i månaden jämte mat och husrum. Under första månaden hade Annie Olsson icke fått några penningar, enär den kontanta lönen skulle gå i avräkning för den tid, som hon vårdats av Anna Fenton. Under sin anställning hos Anna Fenton hade Annie Olsson iakttagit, att unga kvinnor besökt Anna Fenton även sent på kvällarna. I regel hade Anna Fenton talat med dessa kvinnor i salen å nedre botten, varefter "behandlingen" troligen försiggått i lilla rummet en trappa upp. Vid minst fem tillfällen hade Anna Fenton haft kvinnor boende i lilla rummet å övre botten. Annie Olsson hade emellertid icke sett dessa kvinnor, enär hon då icke fått besöka övre botten i villan. Kvinnorna hade i regel bott i lilla rummet 4—6 dagar, varför Annie Olsson förstått, att Anna Fenton företagit ingrepp på dem i fosterfördrivande syfte. Ävenså hade det förekommit, att Anna Fenton företagit bilresor mitt i natten. Annie Olsson hade därför även misstänkt, att Anna Fenton behandlade kvinnor i fosterfördrivande syfte i hemmen. I slutet av april 1935 hade Annie Olsson fått sluta sin anställning hos Anna Fenton.

Vid därefter hållet förhör med Anna Fenton erkände hon, att hon i fosterfördrivande syfte behandlat Annie Olsson. Beträffande de närmare omständigheterna därvid uppgav Anna Fenton följande: Troligen den 16 de-

cember 1934 hade en för Anna Fenton okänd flicka och en yngre man, vilka befunnits vara Annie Olsson och hennes fästman, kommit till Anna Fentons bostad. Fästmannen hade talat om för Anna Fenton att flickan, som han hade i sällskap, vore hans fästmö och att hon råkat komma i grossess. Han hade ombett Anna Fenton att fördriva hennes foster, enär de icke hade så ekonomiskt ställt, att de kunde gifta sig. Anna Fenton hade lovat att utföra denna behandling å Annie Olsson för 100 kronor, varefter Annie Olsson även skulle få bo hos Anna Fenton till dess hon blivit återställd efter behandlingen och framfött sitt foster. Sedan det bestämts, att Annie Olsson skulle återkomma någon dag senare, hade Annie Olsson och mannen avlägsnat sig. Efter några dagar hade Annie Olsson kommit ensam till Anna Fenton och hade Anna Fenton samma dag utfört behandlingen å henne. Sedan Annie Olsson med 100 kronor betalt Anna Fenton för behandlingen, hade hon avlägsnat sig. Någon dag därefter hade Annie Olssons fästman telefonerat till Anna Fenton och omtalat, att Annie Olsson var svårt sjuk, så att han icke vågade låta henne ligga ensam hemma i bostaden, och hade han begärt, att Annie Olsson skulle få komma ut till Anna Fenton och vårdas hos henne till dess hon bleve bra. Detta hade Anna Fenton lovat och Annie Olsson hade i bil förts till Anna Fentons bostad i Tureberg. Dagen därpå hade Annie Olsson framfött fostret. Annie Olsson hade därefter varit sängliggande troligen i 8 eller 9 dagar. Sedan hon blivit frisk, hade hon enligt överenskommelse stannat kvar hos Anna Fenton som hembiträde mot en avlöning av 40 kronor i månaden jämte mat och husrum. Under första månaden hade Annie Olsson icke fått någon betalning i penningar, enär den kontanta lönen för denna månad skulle räknas av för tiden, som hon varit sjuk och vårdats av Anna Fenton.

Vid ytterligare förhör förnekade Anna Fenton, att hon behandlat några flera kvinnor än Gun Samuelsson och Annie Olsson i fosterfördrivande syfte, men hon medgav att hon haft besök av kvinnor, å vilka hon insatt s. k. livmodersskydd för att förhindra grossess. Dessa skydd hade Anna Fenton anbringat för ett pris av 10 kronor per styck. Hon beräknade, att hon därigenom haft en regelbunden inkomst av 50 kronor i månaden.

Den 19 oktober 1937 blev Anna Fenton av landsfogden i Stockholms län häktad, och införpassades hon påföljande dag till kronohäktet å Långholmen i avbidan på rannsaking.

Den 3 november 1937 företogs inför Sollentuna och Färentuna domsagas häradsrätt å kronohäktet rannsaking med Anna Fenton.

Enligt vad protokollet över rannsakingen utvisar anmälde häradsrättens ordförande, sekreteraren G. Hagströmer, att han i anledning av ett från läkaren vid centralfängelset å Långholmen C. W. Herlitz inkommet meddelande, vari denne rekommenderat sinnesundersökning av Anna Fenton,

infortrat närmare förklaring från Herlitz samt att under rannsakingens gång från honom inkommit ett så lydande intyg:

”Härmed får jag uttala följande som komplement till min begäran om undersökning av rannsakingens fången Fentons sinnestillstånd.

Under samtal med F. har hon meddelat sin syn på brott av den art, för vilka hon rannsakas, i en sådan form och med ett sådant innehåll, att jag redan på grund därav finner undersökning av sinnestillståndet lämplig. Skulle hon för övrigt hava begått de brott, för vilka hon anklagas, är hon vådlig för annans liv, vilket även i detta fall synes mig vara en fullt tillräcklig anledning till undersökning av nyss nämnd beskaffenhet.

Då jag, i syfte att något lära känna henne, frågade efter de skäl, som drevo henne att utföra sådana brott, som dem, för vilka hon anklagats, hade hon inga bäriga sådana skäl att anföra. Jag anmärkte då till henne, att om hon icke för mig kunde framlägga några skäl till ett så riskfyllt handlande, som det hon anklagas för, så måste jag anse redan detta vara en särskild, fullgod anledning till undersökning av hennes sinnestillstånd, som jag i så fall hade för avsikt att hos rätten begära.

Jag har alltså icke begärt, att hon ’skall påtaga sig flera brott’ men väl iakttagit symtom, som kunna tydas såsom tecken på psykisk defekt. Huruvida verklig defekt föreligger bör enligt min uppfattning genom psykiatrisk undersökning utredas. Långholmen den 3/11 1937.

C. W. Herlitz.

Fängelseläkare.”

I anledning av innehållet i detta intyg beslöt häradsrätten inkalla Herlitz för att i målet höras. Sedan Herlitz därefter företrätt anförde han, enligt vad i rättens protokoll antecknats, i anslutning till intyget följande: Då Herlitz vid samtal med Anna Fenton förstått, att hon icke insett det moraliskt förkastliga i sina handlingar, hade han dragit den slutsatsen, att hennes handlingssätt möjligen haft sin grund i en psykisk defekt. Vad som ytterligare styrkt honom i denna uppfattning hade varit den omständigheten, att Anna Fenton icke kunnat angiva ett antagligt skäl för sitt handlande. Enligt Herlitz’ förmenande måste en person, som efter att för visst brott hava undergått ett strängt straff ånyo upprepade detsamma, kunna peka på synnerligen bäriga skäl för sitt handlande. I annat fall måste den brottsliga gärningen härledas från en psykisk defekt.

Anna Fenton anförde: Herlitz hade gjort ett besök i hennes cell och förfrågat sig om anledningen till brottet. Hon hade då förklarat, att hon ”tyckt synd om flickorna”. Han hade svarat, att ”det icke vore skäl nog”, och förklarat, att hon ”finge två dagar på sig att bekänna flera brott” samt att han i annat fall ämnade föranstalta om sinnesundersökning.

I anledning av dessa Anna Fentons uppgifter till rätten lämnade Herlitz en förklaring, som i protokollet återgivits på följande sätt: Herlitz med-

gäve, att han fällt yttranden av nämnda innebörd. Från hans synpunkt hade nämligen medkänsla icke kunnat utgöra skäl till att Anna Fenton företagit ifrågavarande två enstaka fall av fosterfördrivning. Hade hon däremot mera yrkesmässigt företagit fosterfördrivningar, hade i det större ekonomiska utbytet därav funnits en fullt antaglig förklaringsgrund.

Anna Fentons rättegångsbiträde, advokaten R. Gottfarb i Hugo Lindbergs advokatbyrå, bestred nödvändigheten av sinnesundersökning samt anförde: Den omständigheten, att Anna Fenton icke förstått den etiska värderingen av sitt handlingssätt, kunde icke tillmätas alltför stor betydelse. Gottfarb ville påpeka, att det funnes många personer och bland dem läkare, som icke såge något moraliskt förkastligt i avbrytandet av ett havandeskap. I de två isolerade fall, som här förelåge till bedömande, hade Anna Fenton efter upprepade övertalningsförsök med stor tvekan samtyckt till de brottsliga gärningarnas begående. Den medkänsla, hon hyst för flickorna, i förening med den med hänsyn till hennes ekonomiska förhållanden goda vinsten måste anses fullt motivera hennes handlingssätt.

Åklagaren yrkade ansvar å Anna Fenton jämlikt 14 kap. 27 § andra stycket strafflagen för två fosterfördrivningsbrott. Han förklarade sig icke yrka undersökning av Anna Fentons sinnesbeskaffenhet utan hänsköt bedömandet av denna fråga till häradsrättens prövning.

Efter enskild överläggning meddelade häradsrätten, som icke fann skäl låta företaga undersökning av Anna Fentons sinnesbeskaffenhet, utslag i målet, däri häradsrätten yttrade följande: Genom vad i målet förekommit vore styrkt, att Anna Fenton i sin bostad, villan nr 24, Skansvägen i Tureberg, i fosterfördrivande syfte behandlat dels söndagen den 27 december 1934 Annie Olsson, dels ock troligen onsdagen den 22 april 1936 Gun Samuelsson, att Annie Olsson och Gun Samuelsson vid de tillfällen, då de behandlats av Anna Fenton, varit havande, att fostren kommit utan liv fram, samt att Anna Fenton förövat berörda fosterfördrivningar med Annie Olssons och Gun Samuelssons vilja samt för att därmed bereda sig vinning. I anledning därav prövade häradsrätten rättvist döma Anna Fenton jämlikt 14 kap. 27 § andra stycket strafflagen för den å Gun Samuelsson företagna fosterfördrivningen att undergå straffarbete ett år fem månader samt jämlikt samma lagrum ävensom 7 kap. 4 § strafflagen för den å Annie Olsson å sabbatstid företagna fosterfördrivningen att undergå straffarbete likaledes ett år fem månader eller således att i en bot undergå straffarbete två år tio månader.

Häradsrättens utslag vann laga kraft.

Den 14 januari 1938 innehöll tidningen Social-Demokraten under rubriken "Modern tortyr på Långholmen. Läkaren sökte pressa fram bekännelser med hot om rättspsykiatrisk undersökning." en artikel, däri bland annat

återgavs ett inlägg av advokaten Hugo Lindberg rörande Herlitz' uppträdande mot Anna Fenton i ovan omförmälda fall. Lindbergs inlägg var av följande lydelse:

”En kvinna, tidigare straffad för fosterfördrivning, satt ånyo häktad för liknande brott. Nu hade hon erkänt två fosterfördrivningar. Hon hade ’hjälp’t flickorna, som tigt och bönfallit henne, att rädda dem från skandalen, som ett barns födelse skulle draga över dem; de skulle ta livet av sig, om hon inte hjälpte, etc. Så lät hon förleda sig till de nya brotten. De ’hjälp’t flickorna, dessa, som hur milt och förlåtande man än ser på saken, dock anstiftat brottet, få som regel villkorlig dom, men den som ’hjälp’t får mångårigt straffarbete. Då försvarsadvokaten kom till den häktade i fängelset var hon djupt bedrövad och upprörd över att fängelseläkaren vid ett besök hos henne i cellen hotat med sinnesundersökning, om hon inte ville erkänna flera brott. Det lät otroligt, att fängelseläkaren lagt sig i polisens arbete och sökt tvinga en häktad att erkänna under hot om rättspsykiatrisk undersökning, om hon inte erkände ytterligare brott. Man bör alltid med största försiktighet uppta häktades berättelser om sina upplevelser inom fängelset, men i detta fall stöddes den häktades påståenden av det faktum, att läkaren, som, det bör noga observeras, icke var psykiatiker, i ett intyg till domstolen rekommenderat undersökning av hennes sinnesbeskaffenhet. Inför domstolen upprepade den häktade kvinnan beskyllningen mot fängelseläkaren. Domstolen lät då höra läkaren. I dennes närvaro uppgav den häktade, att han inne i hennes cell bl. a. sagt, att ’hon finge två dagar på sig att bekänna flera brott, samt att han i annat fall ämnade föranstalta om sinnesundersökning’. Läkaren erkände att detta var sanning. Jag citerar ordagrant ur domstolens protokoll hans svar: ’Han medgäve, att han fällt yttranden av nämnda innebörd.’ Läkaren försökte att inför domstolen angiva skäl för sin rekommendation till sinnesundersökning, men dessa skäl voro så föga övertygande och vaga, att domstolen omedelbart avtog framställningen om sinnesundersökning. En av nämndens ledamöter upplyste, enligt anteckning i protokollet, att han sedan flera år känt den häktade ’samt att hon alltid förefallit sällsynt redig och klar i huvudet’. Det är ett ganska enastående fall att en läkare sviker yrkets värdighet och blandar sig i saker, som inte angå honom. Läkaren är icke polis eller själasörjare och får icke blanda sig i polisutredningar. Till stävande av ytterligare liknande övergrepp mot häktade har jag ansett det nödvändigt att draga detta fall inför offentligheten.”

Sedan jag i anledning av innehållet i tidningsartikeln anmodat Herlitz att till mig inkomma med yttrande, anförde denne följande.

Enligt den för fångvårdsstaten gällande arbetsordningen vore fängelseläkaren bland annat pliktig att ägna särskild uppmärksamhet åt nykomna

rannsaktionsfångars hälsotillstånd och att därvid också särskilt observera deras sinnesbeskaffenhet för att kunna lämna vederbörande domstol upplysning för det fall, att anledning skulle finnas till antagande att undersökning av den häktades sinnesbeskaffenhet borde företagas. Herlitz åberopade därutinnan särskilt kungl. kungörelsen den 19 september 1929 om ändrad lydelse av § 37 i instruktionen den 31 december 1921 för fångvårdsstaten. I enlighet med sin ämbetsplikt hade Herlitz därför uti det nu avsedda fallet, liksom eljest, vid samtal med den häktade, som ett led i den övriga medicinska undersökningen, bett henne att framlägga sin egen syn på de brottsliga gärningar, som hon redan erkänt, och de motiv, som drivit henne till desamma. Då Anna Fenton lagt i dagen en egenartad känslolös syn på brotten och icke kunnat angiva något från *medicinsk* synpunkt begripligt motiv till förklaring av deras begående, hade Herlitz funnit detta förhållande i och för sig så pass anmärkningsvärt, att han ansett sig böra överväga, huruvida icke undersökning av hennes sinnesbeskaffenhet vore påkallad. Denna sin uppfattning hade Herlitz också uttalat till henne. Hans uttalande hade emellertid givetvis icke inneburit vare sig något försök till påtryckning mot henne till bekännelse av ytterligare brott eller något "hot" om undersökning av sinnesbeskaffenheten, utan allenast ett konstaterande av det enligt hans förmenande ur medicinsk synpunkt egenartade uti Anna Fentons reaktion eller snarare brist på reaktion gentemot sina ifrågavarande brottsliga handlingar samt ett uttryck för hans på denna iakttagelse grundade reflexion, att en undersökning av sinnesbeskaffenheten måhända vore motiverad. Herlitz erinrade sig, att han vid det besök hos Anna Fenton, vid vilket han gjort ovannämnda observation, avslutat sitt samtal med henne med ett tillägg av det innehåll, att hon under ett par dagar borde tänka över de motiv, som drivit henne till gärningarna, och att han, om hon icke kunde åberopa andra motiv än "medlidande med flickorna", som hon vid samtalet med honom antytt, icke kunde finna ett sådant skäl utgöra tillräcklig förklaring till hennes handlande och därför vore böjd att betrakta detsamma såsom så pass egenartat, att han måhända måste anse sig böra förorda undersökning av hennes sinnesbeskaffenhet. Därvid hade Herlitz givetvis haft även övriga funna medicinska skäl härför i åtanke, liksom också det förhållandet att patienten redan förut avtjänat långvarigt straffarbete för enahanda brott. Emellertid hade Anna Fenton icke lämnat Herlitz några ytterligare upplysningar rörande sina egna synpunkter på brotten utan alltjämt intagit samma påfallande kalla inställning. Med ovanstående syntes tillräcklig förklaring hava lämnats rörande det förlopp, som tagits till utgångspunkt för den mot Herlitz uti ifrågavarande tidningsartikel riktade kritiken. Herlitz hade vid sin behandling av den häktade givetvis icke låtit sig vägledas av andra bevekelsegrunder än dem, som vore för hans ämbetsutövning såsom fängelseläkare

normgivande, och Herlitz hade icke sökt utöva funktioner, vilka ankomme på polismyndigheterna eller åklagaren. Det hade väckt hans synnerliga förvåning, att i tidningsartikeln till stöd för riktigheten av den däri mot honom riktade framställningen uppgivits, att han vid rannsakingen med Anna Fenton skulle inför häradsrätten hava medgivit, att han sökt förandlea henne "att bekänna flera brott" och att han "i annat fall ämnade föranstalta om sinnesundersökning". I anledning av vad sålunda uppgivits bleve Herlitz nödsakad att tillägga en redogörelse för vad därutinnan inför häradsrätten förekommit. Under rannsakingen hade Herlitz, som då uppehöll sig å fängelsets läkarexpedition, blivit anmodad att inställa sig vid häradsrätten, till vilken han då omedelbart begivit sig, åtföljd av uppsyningsmannen K. Ståhl. Sedan Herlitz företrätt inför rätten, hade Anna Fentons försvarsadvokat haft ett anförande, gående ut på att Herlitz enligt hennes uppgift skulle hava förklarat för henne, att han skulle låta föranstalta om undersökning av hennes sinnesbeskaffenhet, "därest hon icke inom två dagar erkände ytterligare brott". Advokaten hade slutat med ett yttrande, att uppgiften syntes otrolig och att en fråga om dess riktighet därför vore på sin plats. Då Herlitz var angelägen att inför häradsrätten klarlägga sin behandling av den häktade och innehållet av det från försvarsadvokatens sida åsyftade samtalet med henne på sådant sätt, att möjlighet till missförstånd bleve utesluten, hade han icke besvarat anförandet muntligen utan begärt att få skriftligen besvara de framställda frågorna. Sedan denna hans begäran bifallits, hade Herlitz begivit sig till läkarexpeditionen, där han uppsatt och undertecknat den skriftliga förklaring, som återfunnes i protokollet. I denna förklaring hade Herlitz klart och tydligt givit tillkänna, att han icke av Anna Fenton begärt att hon "skulle påtaga sig flera brott". Den omständigheten att Herlitz i yttrandet till häradsrätten satt dessa ord inom citationstecken visade för övrigt, att redan vid hans första inställelse inför rätten frågan därom ställts till honom, såsom han ovan upplyst. Herlitz hade angivit, att han funnit hennes oförmåga att lämna *ur medicinsk synpunkt* förståeliga motiv för sina handlingar innefatta symtom, som kunde tydas såsom tecken på psykisk defekt.

Efter någon stund — anförde Herlitz vidare — hade han fått mottaga en ny anmodan till inställelse inför häradsrätten och i anledning därav ånyo begivit sig till rättens sessionsrum, även denna gång i sällskap med uppsyningsmannen Ståhl. Rättens ordförande hade nu till Herlitz ställt en del frågor, vilka, såvitt Herlitz kunde förstå, avsågo närmare upplysning om den tankegång, enligt vilken han funnit avsaknaden av förklarliga drivande motiv till de brottsliga handlingarna indicera eventualiteten av psykisk defekt av beskaffenhet att böra undersökas. I anledning av ordförandens fråga hade Herlitz redogjort för sin syn på problemet i principiell överensstämmelse med vad han förut här upplyst. Därefter hade Anna

Fenton uppgivit, att hon vid sitt samtal med Herlitz åberopat "sitt deltagande med flickorna" såsom motiv för brotten, men att Herlitz då yttrat, att sådant "icke vore tillräckligt skäl", samt tillsagt henne, att hon finge ett par dagar på sig att "bekänna flera brott" samt att han i annat fall skulle föranstalta om sinnesundersökning. Till detta Anna Fentons yttrande hade Herlitz icke haft annat anförande än att han på hänvändelse från rättens ordförande förklarar, att han vid det av henne avsedda samtalet uppgivit, att han icke kunde betrakta hennes påstådda medlidande såsom ett tillfredsställande skäl, varmed han givetvis avsåg ett ur medicinsk synpunkt såsom motiv acceptabelt skäl. I protokollet hade nu efter återgivandet av Anna Fentons anföranden antecknats: "Herlitz anförde: Han medgäve, att han fällt yttranden av nämnda innebörd. Från hans synpunkt hade nämligen medkänsla icke kunnat utgöra skäl till att Anna Fenton företagit dessa två enstaka fall av fosterfördrivning." Därefter följde: "Hade hon däremot mera yrkesmässigt företagit fosterfördrivningar, hade i det större ekonomiska utbytet härav funnits en fullt antaglig förklaringsgrund." Den sist citerade meningen återgäve Herlitz' svar på en av rättens ordförande till honom särskilt riktad fråga. Man hade nu uti den ifrågavarande tidningsartikeln och även i en i ett senare nummer av samma tidning införd artikel velat göra gällande, att "med domstolsprotokoll blivit styrkt", att Herlitz "erkänt hotet". Detta vore icke riktigt. Herlitz hade ju vid sin senare inställelse inför häradsrätten redan skriftligen klarlagt sammanhanget och man hade alltså vid hans andra inställelse varit underkunnig om att han av de rörande hans samtal med den häktade förekomna påståendena icke kunnat vitsorda annat än vad som avsåg hans fråga till henne efter de till brotten drivande motiven och hans uppmaning till henne att under ett par dagar övertänka sådana. Om man beaktade, att denna Herlitz' skriftliga förklaring redan förelåg hos häradsrätten vid det senare tillfälle, då han ånyo tillspordes om förloppet, måste det väl ligga i öppen dag, att rättens ordförande icke gärna kunnat ånyo till Herlitz ställa en fråga, som han redan skriftligen besvarat. I varje fall hade Herlitz vid den senare inställelsen icke kunnat uppfatta, att någon dylik fråga riktats till honom eller av honom besvarats. Detta syntes också klart framgå av det ovan återgivna partiet ur häradsrättens protokoll, däri i omedelbar följd gjorts den till de efterlysta motiven för brottet anknyttande anteckningen: "Från hans synpunkt hade nämligen medkänsla icke kunnat utgöra skäl" till de brottsliga handlingarna. Därest Herlitz uppfattat den till honom ställda frågan såsom avseende det "hot", som i tidningsartikeln påstodes hava från hans sida förekommit, och han skulle hava i sitt svar vitsordat att dylikt ägt rum, vore det väl för övrigt uppenbart, att den ifrågavarande anteckningen i häradsrättens protokoll skulle hava fått en helt annan avfattning. I sådan händelse skulle väl Herlitz'

svar såsom innefattande en direkt motsägelse till hans skriftliga förklaring hava framstått såsom så pass anmärkningsvärt, att särskild anteckning om dess avvikelse från hans skriftliga inlägg varit på sin plats. Den omständigheten att någon dylik anteckning icke skett syntes utgöra tillräckligt bevis om att något uttalande i strid mot Herlitz' skriftliga förklaring icke från hans sida förekommit. Rättens protokoll återgäve alltså händelseförloppet så, som Herlitz fattat det. Däremot finge man lätt en helt annan bild av vad som förekommit, om man, som i pressen skett, bröte ut ett par korta citat ur protokollet. Vare sig nu den häktade, hennes försvarsadvokat eller någon av häradsrättens ledamöter skulle hava fått den uppfattningen, att Herlitz medgivit sig hava talat till den häktade på sätt man i tidningsartikeln sökte göra gällande, så kunde ett dylikt förhållande i varje händelse icke utgöra skäl för ett av tidningen påkallat "ingripande" mot Herlitz. Endast de faktiska omständigheterna vid hans ifrågavarande samtal med den häktade kunde nämligen utgöra laga skäl för en dylik åtgärd, under det att vad därom kunde hava uppgivits eller på ett eller annat sätt kunnat ur häradsrättens protokoll utläsas saknade betydelse för bedömandet av befogenheten uti den mot honom riktade kritiken. Under åberopande av det anförda hemställde Herlitz, att J. O. måtte finna den mot honom i tidningsartikeln riktade beskyllningen sakna grund och lämna densamma utan avseende.

Vid yttrandet var fogat ett av uppsyningsmannen Ståhl den 19 januari 1938 utfärdat intyg, som innehöll följande.

Såsom uppsyningsman å Långholmens centralfängelse hade Ståhl att öva uppsyn över sjukvårdspersonalen därstädes och sjukvårdens utövande. I denna egenskap hade Ståhl också att tillhandagå Herlitz och brukade därför å de tider, då denne hade tjänstgöring å Långholmen eller eljest uppehölle sig därstädes, vara tillstädes å hans expedition och vara honom följaktig vid besök hos patienterna. Någon dag i slutet av oktober hade Ståhl följt Herlitz till rannsakningsfängelsets kvinnoavdelning, där han besökte Anna Fenton. Efter sitt utträde ur cellen, där Ståhl icke varit närvarande, hade Herlitz till Ståhl yttrat, att han funne det egendomligt att Anna Fenton kunnat giva sig in på så riskfyllda handlingar utan att kunna uppgiva annat skäl än "medlidande för flickorna", och Herlitz hade tillagt att hon nu finge tänka över saken ett par dagar. Den 3 november 1937, då rannsaking ägde rum med Anna Fenton, hade Ståhl befunnit sig i sällskap med Herlitz å fängelsets läkarexpedition, då Herlitz fått mottaga bud från häradsrättens ordförande, att rätten önskade höra honom angående den tilltalade. Ståhl hade åtföljt Herlitz till den lokal inom fängelset, där rannsakingen pågick. Vid inträdet i rättssalen hade Herlitz gått fram till häradsrätten och, efter bugning för rätten, allenast yttrat: "Man har kallat mig", vilket yttrande Ståhl tydligt hört och alltså kunde ordagrant åter-

giva. Sedan Herlitz med dessa ord anmält sin närvaro, hade rättens ordförande till honom framställt en eller annan fråga, vars innebörd Ståhl icke närmare fattade och i varje fall nu icke erinrade sig. Omedelbart därpå hade den tilltalades försvarsadvokat begärt ordet och haft ett yttrande av innehåll, att Herlitz enligt den häktades uppgift skulle hava tillsagt henne, att hennes sinnesbeskaffenhet skulle undersökas, "därest hon icke inom två dagar erkände ytterligare brott". Försvarsadvokaten hade tillagt, att han fann uppgiften otrolig och därför ville fråga om det. Då försvarsadvokaten slutat sitt anförande, hade Herlitz svarat: "Jag skall be att få skriftligen besvara de frågor som ställts till mig." Denna begäran hade bifallits av rättens ordförande, varpå Herlitz avlägsnat sig tillsammans med Ståhl. Herlitz hade därpå begivit sig till expeditionsrummet, där han uppsatt en handling, som innefattade en redogörelse för de skäl, som han ansåg utgöra anledning till undersökning av den häktades sinnesbeskaffenhet. Denna handling hade därefter med bud sänts till häradsrättens ordförande under pågående rannsaking. Sedan handlingen tillställts häradsrätten, hade efter en stund kommit bud till Herlitz med anhållan, att han måtte åter inställa sig inför rätten. Ståhl hade medföljt honom vid den förnyade inställelsen inför rätten. Rättens ordförande hade nu bett Herlitz redogöra för de skäl, som syntes honom tala för lämpligheten av en psykiatrisk undersökning. Herlitz hade i anledning därav upplyst, att han vid sitt samtal med den häktade konstaterat, att hon icke tycktes förstå det orätta i de handlingar, för vilka hon tilltalats, samt att hon lagt i dagen en så påfallande oberördhet, att Herlitz i följd därav ansett det kunna antagas, att hennes handlande kunde hava sin orsak uti någon psykisk defekt. Ståhl erinrade sig mycket tydligt att Herlitz särskilt understrukt, att ett dylikt antagande syntes honom sannolikt av den grund, att den tilltalade icke kunnat angiva något antagligt skäl för sitt handlande. Därvid hade Herlitz som sin mening uttryckt att, därest en person redan en gång blivit dömd och undergått strängt straff för ett brott och sedan gjorde sig skyldig till brottsliga handlingar av samma art som dem, för vilka han blivit straffad, ett dylikt handlande måste tyda på någon psykisk defekt, därest icke verkligen vägande skäl kunde av henne åberopas såsom drivande till brottet. Efter Herlitz' anförande hade den tilltalade uppgivit, att han gjort ett besök hos henne i cellen och frågat henne om anledningen till brottet. Hon hade då förklarat, att hon hyst deltagande med "flickorna". Därtill hade Herlitz svarat, att det icke kunde vara "tillräckligt skäl", samt tillagt att hon finge ett par dagar på sig att "bekänna flera brott". I annat fall skulle han föranstalta om sinnesundersökning. Efter detta anförande av den tilltalade hade ordföranden vänt sig till Herlitz med hemställan om hans yttrande i anledning därav. Herlitz hade då förklarat, att han sagt henne att han icke kunde betrakta hennes påstådda medlidande med de avsedda personerna som ett ur

hans synpunkt tillfredsställande skäl. Sedan Herlitz yttrat sig om det av den tilltalade uppgivna skälet för hennes ifrågavarande handlingar, hade ordföranden tillfrågat honom, huruvida han skulle ansett ett yrkesmässigt företagande av sådana handlingar med därav följande ekonomiskt utbyte såsom en antaglig förklaring. Denna fråga hade Herlitz besvarat jakande. Därefter hade inga vidare frågor ställts till honom.

Sedan jag därefter anmodat Hagströmer att inkomma med yttrande rörande vad i saken förekommit vid rättegångstillfället den 3 november 1937, anförde Hagströmer följande.

Beträffande vad som förekom med anledning av den ifrågasatta undersökningen av Anna Fentons sinnesbeskaffenhet ville Hagströmer hänvisa till domboken. Vad däri finnes antecknat gäve, enligt Hagströmers förmenande, en riktig och i det närmaste fullständig bild av vad vid rättegångstillfället i detta avseende förekommit. Hagströmer ansåge sig emellertid böra göra följande tillägg och förtydliganden. I förevarande mål hade Anna Fenton vid polisförhör erkänt, att hon i fosterfördrivande syfte behandlat två kvinnor. På grund av anonyma angivelser samt andra omständigheter i målet kunde det misstänkas, att Anna Fenton bedrivit fosterfördrivning i betydligt större skala än hon vid polisförhöret medgivit. Sedan direktören vid centralfängelset å Långholmen låtit tillstålla Hagströmer ett meddelande från Herlitz, vari han ”på grund av här gjorda iakttagelser” rekommenderat undersökning av Anna Fentons sinnestillstånd, hade Hagströmer låtit anmoda Herlitz att vid rannsakingen inställa sig inför häradsrätten. Herlitz hade jämväl strax efter rannsakingens början företrätt samt uppmanats att inför häradsrätten närmare redogöra för de iakttagelser av Anna Fenton, som föranlett honom att föreslå undersökning av hennes sinnesbeskaffenhet. Han hade emellertid — under angivande av visst skäl, som Hagströmer nu ej längre erinrade sig — anhållit att skriftligen för häradsrätten få ange sina synpunkter. I detta sammanhang hade Gottfarb anförts, att Anna Fenton för honom uppgivit, att Herlitz vid ett besök hos henne i kronohäktet skulle hava sagt till henne, att hon finge två dagar på sig att erkänna flera brott samt att han i annat fall skulle låta undersöka hennes sinnestillstånd. Gottfarb hade bett, att Herlitz skulle tillfrågas angående denna Anna Fentons uppgift. Även denna fråga hade han bett att skriftligen få besvara. Sedan Herlitz något senare på dagen till häradsrätten ingivit ovanintagna skriftliga uttalande, hade häradsrätten ånyo låtit inkalla honom. Herlitz hade nu framfört en förfrågan, huruvida han kunde få uttala sig i Anna Fentons frånvaro. Han hade förmenat, enligt vad Hagströmer ville minnas, att hans uttalanden ”kanske icke kunde bliva så angenäma att höra för Anna Fenton”. Upplöst om att han visserligen kunde få redogöra för sina synpunkter i Anna Fentons frånvaro men att hans ord

senare komme att av Hagströmer återupprepas för Anna Fenton, hade Herlitz förklarat att han icke vidhölle sitt yrkande att höras i Anna Fentons frånvaro. Sedan Herlitz därefter anfört de skäl, som enligt hans förmenande talade för att Anna Fenton kunde tänkas lida av någon psykisk defekt, hade Anna Fenton omtalat vad Herlitz vid besöket i hennes cell skulle hava sagt åt henne, allt i enlighet med den redogörelse härför som funnes intagen i domboken. Då Hagströmer sedan bett Herlitz yttra sig över Anna Fentons påståenden, hade han förklarat, att det vore riktigt att han fällt yttranden till Anna Fenton av liknande innebörd, om också icke i samma ordalag som hon påstått. I det ena av de två vid rättegångstillfället förda memorialen stode det angående Herlitz' svar på Hagströmers fråga: "Herlitz Det var här fråga om ordval." Hagströmer hade av Herlitz' nu nämnda bekräftelse och av hans uttalanden i övrigt fått den uppfattningen, att hans motiv till att han givit Anna Fenton tillfälle att — för att använda Anna Fentons uttryckssätt — "bekänna flera brott" varit att han, såvida Anna Fenton företagit fler fosterfördrivningar och uppburit ersättning för dessa, lättare skulle hava förstått hennes handlingssätt och bevekelsegrunder, än om hon blott företagit de av henne nu erkända båda fallen. Hagströmer hade därför i detta sammanhang sagt ungefär följande: "Jag förstår doktors synpunkt. Doktorn menar alltså att Ni lättare skulle förstått Anna Fentons bevekelsegrunder, om hon behandlat flera kvinnor och alltså erhållit större ekonomiskt utbyte?" Härpå hade Herlitz svarat jakande.

I förnyat yttrande anförde Herlitz bland annat följande.

Det material, som utgjort grund för Herlitz' uppfattning om lämpligheten av en sinnesundersökning, vore icke att söka i Anna Fentons uttalade "medlidande med flickorna". De uttalanden av henne, på grund av vilka Herlitz funnit henne kall och känslolös, hade han icke refererat till deras ordalydelse vare sig i sina inlagor till häradsrätten eller i yttrandet till J. O., men Herlitz hade i sistnämnda yttrande tydligt och klart betonat, att han till sitt förordande av sinnesundersökning haft "givetvis även övriga funna medicinska skäl härför i åtanke". I själva verket hade det frapperat Herlitz särskilt, att det förelåg ett motsatsförhållande mellan Anna Fentons speciella känslsamhet vid åberopandet av "medlidandet", å ena, samt hennes övriga kalla skildring inför honom av brotten och hennes handlingar vid deras utförande samt de risker de kunde innebära för mödrarna, å andra sidan. Detta egendomliga motsatsförhållande hade bland annat utgjort bakgrunden till uppkomsten av Herlitz' uppfattning om möjligheten av en psykisk defekt hos henne. Till förekommande av varje misstolkning rörande avsikten med hans samtal med Anna Fenton angående motiven till hennes brottsliga gärningar ville Herlitz i detta sammanhang för tydlighetens

skull hava understruket, att han med sin fråga givetvis åsyftat motiven till av henne redan erkända brottsliga handlingar — och således icke avsett att med detta spörsmål efterhöra motiven till handlingar, om vilka hon då intet yppat, och på dylikt sätt söka föranleda erkännanden av ytterligare brott. Till sist ville Herlitz understryka, att det ju icke vore han, som ägde att bestämma om undersökning av en tilltalads sinnesbeskaffenhet skulle äga rum eller ej, utan att detta ankomme allenast å vederbörande domstol. Men det vore Herlitz' plikt att delgiva domstolen sin uppfattning, huruvida sådan undersökning borde ske eller ej — och detta vore vad Herlitz i förevarande fall hade gjort. Han hade icke i sitt utlåtande till häradsrätten påstått, att Anna Fenton lede av psykisk defekt, utan allenast framhållit lämpligheten av utredning, huruvida verklig defekt föreläge.

Enligt vad jag inhämtade blev Anna Fenton i januari 1938 ställd under tilltal vid Stockholms rådhusrätt för ytterligare fosterfördrivningsbrott, begångna i Stockholms stad under åren 1934 och 1936. Genom utslag den 2 februari 1938 dömde med anledning härav rådhusrätten Anna Fenton jämlikt 14 kap. 27 § andra stycket strafflagen för vartdera av två sådana brott, vilka Anna Fenton förövat för att därmed bereda sig vinning, till straffarbete ett år fem månader. Som jämlikt 4 kap. 9 § strafflagen straffet för sistnämnda brott och de i häradsrättens utslag den 3 november 1937 angivna brotten skulle så bestämmas som om Anna Fenton varit på en gång för alla brotten lagförd, förklarade rådhusrätten, med tillämpning av 4 kap. 5 § strafflagen, att Anna Fenton i en bot skulle undergå straffarbete tre år fem månader, från vilket straff skulle avräknas vad hon redan utstått av det genom häradsrättens utslag henne ådömda straffet.

Av utredningen i ärendet framgår att, sedan Anna Fenton häktats för två av henne erkända fosterfördrivningsbrott och därefter införpassats till centralfängelset å Långholmen, Herlitz vid samtal med henne bett henne framlägga sin egen syn på brotten och de motiv, som drivit henne till desamma. Hon har därefter för Herlitz såsom motiv uppgivit, att hon "tyckt synd om" kvinnorna i fråga och av medlidande hjälpt dem, men däremot förtigit att hon mottagit betalning för sina brottsliga handlingar, vilket hon vid förut hållna polisförhör erkänt. I anledning av den häktades nyss återgivna uppgifter till Herlitz har han till henne fällt yttranden, som enligt vad Herlitz medgivit haft den innebörden, att hon under ett par dagar borde närmare övertänka de motiv, som varit bestämmande för henne, och att han, om hon icke kunde för honom framlägga några andra och mera bäriga skäl för sitt brottsliga handlande än "medlidande med flic-

korna", komme att hos rätten förorda undersökning av hennes sinnestillstånd. I överensstämmelse härmed har Herlitz sedermera, då den häktade icke lämnade honom några ytterligare uppgifter om skälen till sitt handlande, hos rätten förordat sinnesundersökning. Rätten fann emellertid icke skäl föranstalta om sådan undersökning utan företog målet till omedelbart avgörande. Därvid fann rätten utrett, att den häktade begått brotten för att därmed bereda sig vinning.

Att Herlitz i den omständigheten, att den häktade uppgivit medlidande med kvinnorna såsom enda motiv till brotten, kunnat finna skäl till undersökning av hennes sinnestillstånd synes mig egendomligt. Det ligger nämligen i sakens natur, att en tilltalad i allmänhet vill framställa sitt brott i sådan dager, att det blir bedömt så milt som möjligt. Därav följer givetvis, att hans uppgifter exempelvis om motiven till brottet ofta förefalla osannolika. Sådana uppgifter synas därför icke i och för sig böra föranleda misstanke om att den tilltalade är sinnessjuk. Enligt vad Herlitz upplyst grundade han sin åsikt om behovet av sinnesundersökning icke allenast på den häktades uppgifter om motivet till brotten. Av Herlitz' skriftliga förklaring till häradsrätten synes emellertid framgå, att han ansett redan den omständigheten, att hon ej kunnat framlägga några enligt hans mening bärande skäl, vara en fullgod anledning till sinnesundersökning.

Då Herlitz, såsom synes hava varit fallet, på grund av sina samtal med den häktade kommit till den uppfattningen, att skäl för sinnesundersökning förelåg, hade Herlitz bort meddela detta till häradsrätten utan att dessförinnan hava, på sätt som skett, tillkännagivit sin avsikt för den häktade. Genom att underrätta henne om att han ämnade föreslå sinnesundersökning, i händelse hon efter några dagars övertänkande ej kunde framlägga annat motiv för brotten än medlidande, har Herlitz enligt min mening förfarit olämpligt. Det torde dock kunna antagas, att Herlitz därvid handlat av obetänksamhet och utan annan avsikt än den att vinna klarhet i frågan huruvida sinnesundersökning var av behovet påkallad. Han borde emellertid hava insett, att hans berörda meddelande till den häktade lätteligen kunde komma att verka som en press på henne att lämna uppgifter, som ehuru mera troliga än de förut till honom lämnade dock skulle framställa brotten i en allvarligare dager.

I en till Herlitz avlåten skrivelse upptog jag vad jag nu anført samt framhöll angelägenheten av att fängelseläkare vid samtal med fånge om handling, varför han åtalats, iakttog försiktighet och undveke allt, som skulle kunna giva sken av att läkaren blandade sig i angelägenheter, som fölle inom vederbörande polismyndighets tjänsteområde.

Ärendet var därmed av mig slutbehandlat.

7. Uttagande av ersättning från barnavårdsman för delgivning enligt 13 § lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap.

I en hit inkommen klagoskrift anförde J. Ringh i Kisa följande.

På begäran av klaganden i egenskap av barnavårdsman hade landsfiskalen i Ukna distrikt A. G. Högsell den 10 augusti 1937 delgivit en sågverksarbetare i Nelhammar en stämning i barnavårdsmål och därför uttagit betalning genom postförskott med 10 kronor 20 öre. Sedan å domarekansliet i Kinda och Ydre domsaga, där fri rättegång beviljats i målet, vägrats utbetalning av kostnaderna för delgivningen, under hänvisning till att stämningar i dylika mål borde av vederbörande polismyndigheter delgivas som tjänsteärenden utan ersättningsskyldighet för sökanden, hade klaganden i brev den 8 september och den 29 november 1937 hos Högsell återfordrat det erlagda beloppet och därvid åberopat domarekansliets vägran att av statsmedel utbetala ifrågavarande belopp. Då Högsell icke kunde förmås återbetala det uttagna beloppet och icke heller svarade på skrivelser i saken, anhölle klaganden om åläggande för Högsell att till klaganden genast återbetala det erlagda beloppet jämte utlägg för porto i anledning av skrivelser i ärendet med 60 öre eller tillhoppa 10 kronor 80 öre.

I avgivet yttrande över klagomålen framhöll Högsell, att han ansett sig hava rätt till ersättning för ifrågavarande delgivning. Sedan Högsell nu emellertid kommit till insikt om att han ej varit berättigad därtill, hade han återbetalat beloppet till klaganden. Under åberopande därav hemställde Högsell, att klagomålen icke måtte föranleda vidare åtgärd.

Enligt 13 § lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap äger barnavårdsman att själv eller genom ombud föra talan för barnet rörande faderskap och underhåll m. m. samt är berättigad att anlita polismyndighet för underhållsskyldigs efterforskande eller hörande och för verkställande av delgivningar.

På grund av den allmännyttiga arten av barnavårdsmannens verksamhet och den ställning av kommunal förtroendeman, som han intager, har, enligt vad nyss angivits, rätt till biträde av polismyndigheten tillerkänts honom. Att detta biträde skall lämnas kostnadsfritt är uppenbart och har för övrigt i motiven till lagstadgandet direkt utsagts.

Enligt lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång skall part, som beviljats fri rättegång, bland annat njuta den förmånen, att av allmänna medel skall gäldas kostnad för delgivning av stämning och sådant rättens beslut, av vilket motparten skall erhålla del.

I § 6 i kungl. förordningen den 19 december 1919 om vad iakttagas skall vid tillämpning av nyssnämnda lag stadgas, att om part, som är berättigad till fri rättegång, framställer begäran att delgivning av stämning eller annat beslut skall ske genom föranstaltande av rätten eller dess ordförande, åligger det vederbörande expeditionshavande att översända delgivningshandlingen till magistrat, stadsfogde, landsfiskal eller fjärdingsman med anmodan att draga försorg om delgivningens verkställande. Har begäran, som nu sagts, ej framställts, vare parten ändock berättigad att, när han, med företeende av bevis att fri rättegång beviljats honom, hos nämnda myndighet eller tjänstemän påfordrar delgivningens ombesörjande, få densamma verkställd utan erläggande av därför stadgad kostnad. När i fall, som nu nämnts, delgivning blivit verkställd, skall delgivningshandlingen jämte bevis om delgivningen och särskild räkning å kostnaden omedelbart översändas till den domstol, där målet är anhängigt. Medelförvaltaren vid domstolen har därefter att till vederbörande översända honom för delgivningen tillkommande ersättning. Har part, som åtnjuter fri rättegång, själv låtit ombesörja delgivningen och guldit kostnaden därför, vare han berättigad att mot företeende av kvitto å delgivningskostnaden hos vederbörande medelförvaltare utbekomma ersättning härför.

Syftemålet med lagstiftningen om fri rättegång var att bereda möjlighet för mindre bemedlade eller obemedlade att utan hinder av bristande förmåga att erlägga fastställda avgifter, arvoden åt biträden eller andra nödiga kostnader för en rättegång kunna göra sin rätt gällande. Men då redan genom lagen om barn utom äktenskap bestämts, att barnavårdsman skulle beträffande delgivningar i barnuppfostringsmål äga avgiftsfritt anlita polismyndighet, utan att polismyndigheten därför skulle vara berättigad att sedermera erhålla ersättning av allmänna medel, torde det icke hava varit meningen att genom stadgandena i 1919 års förordning för framtiden ändra vad som införts 1917. Även efter tillkomsten av lagstiftningen om fri rättegång är polismyndighet skyldig att kostnadsfritt tillhandagå barnavårdsman enligt 13 § i 1917 års lag utan rätt att med åberopande av bestämmelserna i 1919 års förordning därutinnan erhålla gottgörelse.

Då Högsell i förevarande fall uttagit ersättning av klaganden för delgivning, hade han alltså förfarit felaktigt. Som emellertid beloppet ifråga sedermera av Högsell återställts till klaganden, fann jag vid prövning av ärendet skäligt låta bero vid vad däri förevarit.

8. Prövning av ansökan hos länsstyrelse om utseende av skiljeman för en sökandens motpart har onödigt fördröjts på grund av ett flertal omständigheter, däribland remiss för utredning huruvida person, om vilken parterna under skriftväxlingen enats, vore för uppdraget lämplig.

I hit inkommen klagoskrift anförde advokaten Thomas Hammar i Växjö följande.

Den 1 maj 1936 hade mellan byggmästaren Gustaf Borg i Lessebo samt fru E. Franzén i Lindås såsom innehavare av firman Värme & Sanitet upprättats ett entreprenadkontrakt rörande utförandet av en värmeledningsanläggning. I kontraktet hade föreskrivits, att eventuella tvister i anledning av detsamma skulle slitas genom skiljemän enligt svensk lag. Den 28 augusti 1936 hade Borg hävt avtalet, enär firman aldrig påbörjat entreprenadarbetet. Såsom befullmäktigat ombud för Borg hade klaganden tillskrivit firman med krav på skadestånd. Firman hade bestritt skadeståndsyrkandena och uttalat, att Borg borde, om han vidhölle kravet, låta skiljemän pröva "ansvarigheten". Den 4 oktober 1937 hade klaganden avsänt ett brev till firman av innehåll, att Borg till skiljemäns avgörande hänskjutit sina skadeståndsyrkanden samt till sin skiljeman utsett advokaten Folke Gustafson i Växjö. Klaganden hade tillika hemställt, att uppgift på den av firman utsedde skiljemannen omgående måtte lämnas. Firman hade emellertid ej låtit sig avhöra. Den 13 januari 1938 hade klaganden till kommissionären å landskansliet i Kalmar, landskanslisten Thure Kratz, avsänt en till K. B. i Kalmar län ställd, i Borgs namn skriven begäran, att K. B. måtte för firman utse skiljeman, samt för uppdraget föreslagit rörledningsentreprenören Carl Mattsson i Växjö. I missivet till Kratz hade klaganden hemställt, att Kratz ville utverka kortast möjliga förklarings- och utredningstid för fru Franzén med hänsyn till att redan så lång tid förflutit från det skiljedom påkallats. Den 21 januari hade klaganden från Kratz erhållit kommunikationsresolution, åtföljd av en den 19 januari daterad skrivelse. Klaganden hade med förvåning uppmärksammat *dels* att Borgs skrivelse till K. B., som postats å postkontoret i Växjö före klockan 6 e. m. den 13 januari och ankommit till Kalmar klockan 11 på aftonen samma dag, påstämplats såsom inkommen till landskansliet den 15 i samma månad, *dels* att kommunikationsresolutionen daterats den 19 januari, ehuru ansökningen måste hava inkommit till landskansliet genast på morgonen den 14 januari och kommunikationsresolutionen bort expedieras senast den 15. I detta sammanhang ville klaganden framhålla, att man hos K. B. i Kronobergs län utan särskild begäran brukade få lösa kommunikationsresolution senast dagen efter ansöknings ingivande och — efter därom framställd begäran — redan samma dag. Kommunikationsresolutionen i nu ifrågakörande ärende

hade delgivits fru Franzén den 23 januari och delgivningsbeviset expedierats av vederbörande landsfiskal direkt till Kratz. Den 1 februari hade Kratz till klaganden översänt en avskrift av fru Franzéns förklaring. I denna hade hon till skiljeman föreslagit egendomsagenten Werner Carlsson i Emmaboda. Per telefon hade klaganden underrättat Borg härom och föreslagit, att Carlsson skulle av honom, för tids vinnande, godtagas såsom skiljeman. Borg hade utbett sig en dags betänketid för att undersöka Carlssons lämplighet för uppdraget. Sedan Borg underrättat klaganden, att han icke hade något att erinra emot att Carlsson utsåges till skiljeman, hade klaganden i en den 4 februari i expressförsändelse expedierad påminnelsekrift i Borgs namn framfört detta. I bifogat missiv till Kratz hade klaganden anhållit, att Kratz ville tillse att påminnelsekriften registrerades såsom inkommen följande dag samt att vederbörande, då nu ej någon tvist i personfrågan förelåge, ville snarast resolvera i saken. Klaganden hade vidare påtalat såsom anmärkningsvärt, att ansökningen registrerats en dag för sent, att kommunikationsresolutionen ej meddelats förrän fyra dagar efter det ansökningshandlingen registrerats och fem dagar efter det den inkommit till K. B. Då klaganden den 15 februari, tionde dagen efter det påminnelsekriften inkommit till landskansliet, ej erhållit något meddelande om att skiljeman förordnats, hade han per telefon efterhört, huru saken låge till. Han hade då inhämtat att för sju dagar sedan, d. v. s. den 8 februari, skrivelse avlåtits till landsfiskalen i Vissefjärda distrikt, som bodde i Emmaboda, med förfrågan huruvida Carlsson vore lämplig såsom skiljeman, men att landsfiskalen ännu icke avgivit något yttrande. Trots klagandens begäran om snabb handläggning, med hänsyn till att skiljedomen påkallats redan den 4 oktober 1937, hade man alltså dröjt tre dagar med beslutet att inhämta yttrande av landsfiskalen angående Carlssons lämplighet såsom skiljeman. Då parterna varit överens om personvalet, hade för övrigt denna remiss varit fullkomligt onödig. Landsfiskalen hade, såsom boende i samma lilla samhälle som Carlsson, bort kunna omedelbart yttra sig i saken. Någon resolution eller något meddelande från Kratz om att skiljeman förordnats hade klaganden ännu den 17 februari, då klagoskriften till J. O. uppsattes, ej erhållit.

Klaganden framhöll slutligen att, då skiljedom måste vara meddelad före den 4 april 1938 och då även utseendet av den tredje skiljemannen kunde komma att bero på K. B:s prövning, klaganden måste söka förhindra, att jämväl utseendet av denne skiljeman förhalades i veckotal. Klaganden hemställde därför, att J. O. ville föranstalta om utredning, vilka befattningshavare å landskansliet i Kalmar som låtit försummelse m. m. komma sig till last, samt tillhålla dem att deras plikt vore att punktligt och utan försummelse fullgöra sina åligganden efter bästa förstånd. Skulle nå-

gon eller några befattningshavare hava gjort sig skyldiga till straffbar tjänsteförseelse, hemställde klaganden om åtals anställande.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anhållit, att K. B. ville infordra yttrande från vederbörande, överlämnade K. B. yttranden från Kratz, länsnotarien Erik Börjeson och landsfiskalen i Vissefjärda distrikt, Jarl Högsell.

Kratz uppgav, att han i sitt kommissionärsdiarium antecknat ärendet såsom inkommet den 14 januari 1938 och ingivet till K. B. den 15 i samma månad. Han kunde nu icke närmare erinra sig ärendet, men, då han i postbox avhämtade till honom ankommande brev 3 gånger dagligen — före klockan 9 f. m., klockan 11,30 f. m. och efter klockan 4 e. m. — ville han hålla för troligt, att han icke bekommit försändelsen förrän vid posthämtningen efter klockan 4 den 14 januari. Han hade sålunda först den 15 kunnat ingiva handlingarna till K. B.

Börjeson anförde i sitt yttrande: Han hade i egenskap av föredragande hos K. B. handlagt ifrågavarande ärende. Enligt uppgift av vederbörande diarieförare hade ansökningshandlingarna först vid halvfyratiden lördagen den 15 januari inlämnats till K. B. Då diarieföraren ansett ärendet icke vara av särskilt brådskande natur, hade detsamma icke anmälts nämnda dag för åtgärd. Kratz hade däremot uppgivit, att han redan på morgonen den 15 januari ingivit handlingarna till K. B. Måndagen den 17 januari hade skett ombyte av diarieförare och hade därvid samtliga till utsökningsdiariet hörande handlingar överlämnats till annan tjänsteman. Börjeson kunde nu icke erinra sig, om han den 18 eller den 19 januari erhållit handlingarna från tjänstemannen å diariet, men ville däremot minnas, att han samma dag han mottagit handlingarna granskat desamma samt givit besked, att ärendet skulle kommuniceras. Då Börjeson den 5 februari åter bekom handlingarna, hade han ansett, att han borde skaffa sig personlig kännedom om huruvida Carlsson vore lämplig såsom skiljeman. Enär Börjeson telefonledes erhållit vissa upplysningar angående Carlsson av den art, att han före ärendets föredragning måste taga under övervägande om icke annan skiljeman än den, om vilken parterna under skriftväxlingen enats, borde av överexekutor utses, hade han den 8 februari remitterat handlingarna till landsfiskalen i Vissefjärda distrikt för skyndsamt yttrande i ärendet i vad rörde utseende av Carlsson till skiljeman. Då i det skriftliga yttrande, som den 16 februari inkommit från landsfiskalen, icke förebragts någon särskild omständighet, som varit ägnad att minska förtroendet till Carlssons redlighet, hade K. B. den 18 februari meddelat resolution i ärendet, varigenom Carlsson förordnats till skiljeman. Denna resolution jämte särskilt förordnande för Carlsson hade expedierats samma dag.

Vid Börjesons yttrande var fogat styrkt utdrag av K. B:s utsökningsdiarium för år 1938, så lydande:

"3 Jan. 15 Gustaf Borg, Lessebo. Om utseende av skiljeman för avgörande av tvist mellan Borg och firman Värme och Sannitet i Lindås, innehavare fru E. Franzén.	19/1 komm. res. 29/1 ink. förkl. från firman S. d. till Kratz för påm. res. 218 5/2 ink. handl. med delg.-bevis S. d. påminnelser. 8/2 till lfn i Vissefjärda dt för yttr. 16/2 ink. yttr.	1938 18/2 (bifall) Slut."
--	--	--

Högsell gjorde i sitt yttrande gällande, att ärendet av honom behandlats på ett skyndsamt sätt. Enligt brevdariet hade ärendet inkommit till hans expedition den 10 februari och redovisats med yttrande den 14. Brevet hade avgått till Kalmar med posten den 15. Genom dåliga tågförbindelser vore det regel, att brev från landskansliet i Kalmar till Högsell eller i motsatt riktning icke komme fram avsändningsdagen. Klaganden hade även bort beräkna, att någon tid måst anslås för ärendets behandling hos Högsell, enär Högsell skulle uttala sig om bland annat huruvida jäv kunde antagas föreligga emot föreslagen skiljeman. Ärendet hade företagits till behandling i tur bland de brådskande ärendena så fort arbetet detta medgivit.

Klaganden avgav påminnelser och anförde däri följande.

Det syntes klaganden som om det helt överlämnades åt diariet föraren att avgöra, om ett ärende vore av brådskande natur eller ej, samt att bestämman tiden för meddelandet av kommunikationsresolution. Att Borgs ansökning skulle kommuniceras med fru Franzén hade å priori varit klart, varför något skäl icke förelegat att icke omedelbart eller senast dagen efter det ärendet inkommit till landskansliet expediera kommunikationsresolution. Klaganden vidhölle att, då båda parterna godkänt Carlsson såsom skiljeman, åtgärden att skaffa sig personlig kännedom om Carlssons lämplighet såsom skiljeman varit fullkomligt onödig, endast tjänande till att förhåla ärendet. Tanken att tillsätta annan skiljeman än den av båda parterna godkände Carlsson hade visat oförstånd hos Börjeson. Enligt utdraget ur utsökningsdiariet hade handlingarna remitterats till Högsell den 8 februari. Då Högsell talade om de dåliga postförbindelserna mellan Kalmar och Emmaboda, visade detta höga anspråk. Från Kalmar avginge nämligen varje dag till Emmaboda postförande tåg klockan 6, klockan 10,20, klockan 15,45 och klockan 20,15. Från Emmaboda ankomme postförande tåg till Kalmar varje dag klockan 8,45, klockan 13,30 samt klockan 22,55. Tågförbindelserna mellan Kalmar och Emmaboda ansåge alltså klaganden, i motsats till Högsell, mycket goda. Som givetvis de från landskansliet ut-

gående skrivelserna avlämnats för postbefordran på i diarierna angiven dag, måste skrivelsen från landskansliet hava anlänt till Emmaboda på kvällen den 8 februari samt varit Högsell tillhanda genast på morgonen den 9 februari. Varför vore då remisskrivelsen av Högsell diarieförd den 10? Högsell hade använt sex dagar för att besvara en förfrågan om Carlssons lämplighet såsom skiljeman. Både Högsell och Carlsson vore Emmabodabor sedan åtskilliga år, och Emmabodas 1,062 invånare kunde givetvis varandra på sina fem fingrar. Högsell hade därför bort kunna expediera sitt yttrande med omgående post. Vad anginge Kratz hade denne tydligen icke alls tagit ad notam klagandens upprepade påpekanden, att ärendet vore av brådskande natur, eller i varje fall icke framhållit detta för diarieföraren. Då ansökningen ankommit till Kalmar klockan 22,55 den 13 januari, måste Kratz hava bekommit densamma före klockan 9 den 14. Följaktligen måste antingen diarieförarens uppgift, att anmälan icke kommit K. B. tillhanda förrän vid halvfyratiden den 15, vara oriktig eller också hade Kratz visat grov försumlighet med ingivandet av handlingarna. Då emellertid Kratz redan samma dag Carlsson förordnats till skiljeman lämnat klaganden meddelande om förordnandet, hade klaganden icke numera något yrkande beträffande Kratz. Då vidare skiljemännen Gustafson och Carlsson inom tre dagar enats om tredje skiljeman samt skiljedom meddelats före mars månads utgång med för klagandens huvudman synnerligen gynnsam utgång, påyrkade klaganden ej heller mot Börjeson och Högsell några åtgärder.

I en till K. B. i Kalmar län avlåten skrivelse anförde jag därefter följande. Av handlingarna i ärendet framgår, att ifrågavarande ansökning av Kratz ingivits till K. B. lördagen den 15 januari 1938. Angående tidpunkten på dagen har emellertid ingen klarhet kunnat vinnas. Enligt diarieförarens uppgift skulle ingivandet icke hava skett förrän vid halvfyratiden på eftermiddagen, medan Kratz själv håller före att det skett redan på morgonen. Då försändelsen innehållande ansökningen enligt uppgift postats i Växjö före klockan 6 e. m. den 13 januari, torde den säkerligen hava kommit Kratz tillhanda i så god tid den 14, att Kratz kunnat ingiva handlingarna till K. B. samma dag. Det vill alltså synas som om Kratz — när än ansökningen ingivits den 15 — genom dröjsmål med ingivandet gjort sig skyldig till försummelse. Dröjsmålet är så mycket mera anmärkningsvärt som Kratz blivit av klaganden särskilt uppmärksamgjord på ärendets brådskande natur.

Även om ansökningen, såsom diarieföraren uppgivit, skulle hava ingivits till K. B. först på eftermiddagen den 15 januari, torde den likväl hava kunnat överlämnas till vederbörande föredragande redan samma eftermid-

dag. Detta borde hava syntts så mycket mera angeläget som ombyte av diarieförare skulle äga rum påföljande arbetsdag — måndagen den 17 januari. Enligt Börjesons uppgift har han såsom föredragande i ärendet icke ens sistnämnda dag utan först den 18 eller den 19 januari fått mottaga handlingarna från vederbörande tjänsteman å diariet. Uppenbart är, att ombyte av diarieförare ej får medföra att brådskande ärendens handläggning försenas flera dagar.

Sedan i nu förevarande fall ansökningen delgivits sökandens motpart, hade denne föreslagit egendomsagenten Werner Carlsson i Emmaboda till skiljeman. I därefter avgivna påminnelser hade sökanden förklarat sig icke hava något att erinra mot den föreslagne skiljemannen. Vid sådant förhållande hade enligt min mening Börjeson icke bort remittera ärendet till Högsell för inhämtande av dennes yttrande rörande Carlssons lämplighet för uppdraget ifråga, en åtgärd som torde hava fördröjt ärendets avgörande åtta dagar. I de flesta fall utser ju vardera parten en skiljeman och de två sålunda utsedda den tredje skiljemannen, utan att överexekutor eller någon annan offentlig myndighet har med saken att göra. När därför överexekutor på grund av endera partens underlåtenhet att välja skiljeman har att utse sådan, bör överexekutor givetvis fästa det största avseende vid partens uttalade önskan i fråga om personvalet. Har såsom i nu ifrågavarande fall motparten d. v. s. sökanden förklarat sig godtaga den föreslagne och alltså båda parterna funnit honom äga för uppdraget nödiga kvalifikationer, torde överexekutor sakna anledning att härutinnan föranstalta om ytterligare utredning.

Vad slutligen beträffar Högsells befattning med förevarande ärende, vill det synas mig som om Högsell, vare sig handlingarna kommit honom tillhanda den 9 eller den 10 februari, bort kunna expediera det begärda yttrandet förr än den 15 i samma månad. Ärendets enkla beskaffenhet i förening med dess brådskande natur borde hava föranlett Högsell till den största skyndsamhet vid dess behandling.

Med dessa uttalanden, varav jämväl Högsell erhöi del, voro klagomålen av mig slutbehandlade.

9. Fråga om sättet för delgivning av ansökningshandlingar rörande intagning å alkoholistanstalt.

På framställning av Stockholms stads nykterhetsnämnd förordnade Ö. Å. för polisärenden genom resolution den 18 mars 1937, att skärsliparen Karl Gottfrid Emanuel Nilsson skulle intagas å allmän alkoholistanstalt, varpå Nilsson intogs å statens alkoholistanstalt å Svartsjö.

Sedan Nilsson därefter anfört besvär över Ö. Ä:s resolution, fann Kungl. Maj:t i utslag den 13 maj 1937 ej skäl att göra ändring i nämnda resolution.

I en den 24 mars 1938 till mig inkommen skrift anförde Nilsson sedermera klagomål i olika avseenden, därvid han bland annat påtalade det sätt, varpå nykterhetsnämndens till Ö. Ä. ingivna framställning med tillhörande handlingar delgivits honom.

Vid klagoskriften var fogad bland annat en den 15 april 1937 upprättad polisrapport i anledning av en av Nilsson hos Ö. Ä. gjord framställning om åtal mot ordonnanskonstapeln J. A. V. Blomqvist för det han enligt Nilssons förmenande gjort sig skyldig till tjänstefel vid delgivning av ovan nämnda ansökningshandlingar med Nilsson, som vid tiden för delgivningen var intagen å S:t Eriks sjukhus i Stockholm i avvaktan på Ö. Ä:s beslut i anledning av nykterhetsnämndens framställning. Enligt Nilssons påstående hade han, sedan han flyktigt tagit del av handlingarna, på grund av vissa däri förekommande, enligt hans mening osanna uppgifter blivit så "illa därän" av gråt och nervositet, att han ej kunnat vare sig taga del av handlingarna "i sak" eller skriva under delgivningsbevis. På Nilssons enträgna begäran hade Blomqvist lovat att vända sig till en å sjukhuset tjänstgörande läkare vid namn Valler "samt vederbörande", enär Nilsson ej själv var i stånd att taga del av handlingarna. Detta löfte hade Blomqvist ej uppfyllt och hade genom hans tillvägagångssätt Nilsson ej beretts tillfälle att bemöta de felaktiga uppgifterna.

I rapporten fanns intagen en av Blomqvist avgiven skriftlig redogörelse, däri Blomqvist meddelade följande.

Den 16 mars 1937 hade Blomqvist blivit beordrad delgiva Nilsson en Ö. Ä:s kommunikationsresolution, enligt vilken Nilsson ägde att inom 24 timmar inkomma med förklaring i anledning av nykterhetsnämndens framställning om Nilssons intagning å allmän alkoholistanstalt. Resolutionen jämte de tillhörande handlingarna hade, såsom i dylika ärenden plägade ske, utfärdats i endast ett exemplar. Blomqvist hade för delgivningens verkställande inställt sig å sjukhuset S:t Erik, där Nilsson då var intagen. Av en tjänstgörande sjukvårdare hade Blomqvist i en korridor sammanförts med Nilsson, som Blomqvist förut icke kände, varefter Blomqvist hänvisats till ett mindre isoleringsrum. Blomqvist hade där överlämnat handlingarna till Nilsson och redogjort för innebörden av kommunikationsresolutionen, vilken Nilsson syntes ägna ringa uppmärksamhet. Vid genomläsningen av nykterhetsnämndens utredningsprotokoll hade Nilsson blivit synbart irriterad och nervös samt upprepade gånger yttrat: "Det är lögn alltsamman", varjämte han uttryckt sig i förklenande ordalag om de personer, som enligt protokollet lämnat uppgifter till utredningen. Nilsson hade därefter företett en tydligen av honom själv författad, till nykterhetsnämnden ställd skri-

velse om flera sidor samt frågat, om han finge foga skrivelsen vid handlingarna. Blomqvist hade då svarat, att hinder därför icke föreläge. Omedelbart därefter hade Nilsson ändrat åsikt och sagt, att han icke önskade närsluta skrivelsen. Sedan Nilsson tagit del av samtliga handlingar, hade Blomqvist tillfrågat honom, om han ville erkänna delgivningen genom att teckna sitt namn å kommunikationsresolutionen. Nilsson hade då förklarat, att han vore nervös och att han för övrigt icke ville lämna skriftligt erkännande om delgivningen. Nilsson hade tillagt: "Tala med läkaren." Detta yttrande hade Blomqvist uppfattat så, att Nilsson med "läkaren" avsett vederbörande sjukhusläkare. Blomqvist hade icke lämnat något svar härför eller givit Nilsson något löfte, emedan Blomqvist ansett att anledning till vederbörande läkares underrättande om delgivningen icke förelåg. Då Nilsson till synes ej längre önskade taga vidare del av handlingarnas innehåll, hade Blomqvist medtagit dem, enär enligt praxis dylika handlingar icke finge kvarlämnas hos den delgivne utan skulle återställas till vederbörande myndighet. Därefter hade Blomqvist lämnat sjukhuset.

Sedan jag i anledning av de hos mig anförda klagomålen anhållit om Ö. Ä:s för polisärenden yttrande i vad klagomålen avsågo delgivningen av ifrågavarande ansökningshandlingar, inkom Ö. Ä. med sålunda begärt yttrande och fogade därvid en av kriminalavdelningen upprättad rapport av den 2 april 1938.

Av denna rapport inhämtades, att Blomqvist ytterligare hörts i saken och därvid vidhållit sina ovan återgivna uppgifter samt tillagt, att Blomqvist för Nilsson förklarat vad saken inneburit, nämligen att Nilsson inom den angivna tiden finge inkomma med förklaring. Nilsson, som sålunda varit fullt medveten om innehållet i handlingarna, hade icke gjort någon framställning att få behålla dessa under längre tid. Något löfte att "meddela läkaren och vederbörande" hade Blomqvist icke givit.

Av rapporten framgick tillika, att kommissarien vid polisens ordonnansavdelning Carl Anshelm blivit hörd och därvid meddelat följande: Blomqvists uppgift, att enligt praxis handlingar av nu ifrågavarande slag icke finge kvarlämnas hos den delgivne, vore med verkliga förhållandet överensstämmande. I de flesta fall — liksom i här förevarande — överlämnades handlingarna i ett exemplar till ordonnansavdelningen för delgivning, och återställdes handlingarna till vederbörande myndighet omedelbart efter delgivningen. Givetvis stode det den delgivne fritt att göra önskvärda anteckningar ur handlingarna. Att Nilsson i här föreliggande fall tagit del av handlingarna syntes han för övrigt ej vilja förneka. Hans påstående, att han endast "flyktigt tagit del" av desamma, torde under för handen varande omständigheter icke böra tillmätas någon betydelse.

Under åberopande av nu senast omförmälda rapport hemställde Ö. Ä., att Nilssons klagomål måtte lämnas utan avseende.

I en till Ö. Ä. för polisärenden avlåten skrivelse anförde jag följande.

Enligt vad i 19 § lagen den 12 juni 1931 om behandling av alkoholister finnes stadgat skola, sedan i behörig ordning gjorts ansökning om förordnande att någon må intagas å allmän alkoholistanstalt, ansökningshandlingarna ofördröjligen delgivas den, som ansökningen avser, med föreläggande att inom viss kort tid skriftligen förklara sig över ansökningen vid äventyr, om det försummas, att ärendet ändock avgöres. Finnes någon böra lämnas tillfälle att yttra sig över handling, som inkommit efter det ansökningen utställts till förklaring, skall sådan handling delgivas honom.

Någon föreskrift om på vad sätt delgivningen skall ske innehåller lagen icke. Såsom av förevarande ärende synes framgå har i Stockholm tillämpats det sättet för delgivning, att handlingarna, av vilka avskrift icke tages, i huvudskrift överlämnas till den som ansökningen avser, vilken därefter, under det delgivaren väntar, tager mer eller mindre flyktigt del av handlingarnas innehåll och sedan återlämnar dem till delgivaren. Detta förfaringssätt måste jag beteckna såsom ur flera synpunkter olämpligt. Då syftet med delgivningen är att den delgivne skall erhålla kännedom om ansökningen och den till stöd för densamma åberopade utredningen för att kunna framföra de erinringar, som han kan finna påkallade, bör han givetvis hava tillgång till handlingarna under förklarings tiden. Särskilt i händelse utredningen är mera vidlyftig måste det anses föreligga ett uppenbart behov för den delgivne att vid förklarings avfattande kunna i lugn och ro inhämta noggrann kännedom om handlingarnas innehåll. Den föreskrivna delgivningen synes därför lämpligast böra ske genom att en bestyrkt avskrift av handlingarna tillställes förklaranden att av honom behållas. Då man i ärenden av nu ifrågavarande slag ofta torde hava att göra med personer, som äro bragta ur sinnesjämvikt och icke rygga tillbaka för desperata handlingar, synes den risken ingalunda utesluten, att vederbörande river sönder eller på annat sätt förstör till honom överlämnade handlingar, vilkas innehåll uppväcker hans missbelåtenhet. Berörda risk utgör ytterligare ett skäl för att handlingarna icke skola överlämnas i huvudskrift utan i avskrift.

Enligt vad jag sedermera från Ö. Ä. inhämtat överlämnas numera vid delgivning avskrifter av kommunikationsresolutionen och ansökningshandlingarna med därå tecknad anmaning till vederbörande att omedelbart efter förklarings tidens utgång återställa samma avskrifter till Ö. Ä.

Med detta förfaringssätt har vunnits vad jag i min ovan återgivna skrivelse åsyftat, nämligen att vederbörande under förklarings tiden skall äga tillgång till handlingarna.

10. Vägran av överläkare vid statligt sinnessjukhus att tillhandahålla begärd avskrift av allmän handling.

I en hit insänd klagoskrift anförde kyrkoherden E. Berlin bland annat följande.

Sedan landsfogden i Södermanlands län vid Jönåkers, Rönö och Hölebo tingslags häradsrätt ställt klaganden under åtal för förskingring m. m., hade på yrkande av klagandens rättegångsbiträde häradsrätten genom beslut den 5 maj 1936 förordnat om undersökning av klagandens sinnesbeskaffenhet. På grund härav hade undersökning verkställts vid S:ta Annas sjukhus i Nyköping och överläkaren vid detta sjukhus hade den 16 juli 1936 avgivit det utlåtande, att klaganden vid tiden för de åtalade brottens begående befunnit sig i sådant sinnestillstånd, som avsåges i 5 kap. 5 § strafflagen. Den 21 juli hade emellertid medicinalstyrelsen förklarat att styrelsen, efter att hava tagit del av utlåtandet, funnit anledning föreligga att frågan om klagandens sinnesbeskaffenhet underkastades ytterligare psykiatrisk granskning. Med anledning av medicinalstyrelsens beslut hade häradsrätten den 1 september förordnat om ny undersökning. Denna hade verkställts å Ryhovs sjukhus i Jönköping under tiden den 10 november—den 18 december 1936. Klaganden hade ej behövt vistas å sjukhuset å annan tid än då undersökningen påfordrat klagandens närvaro. I början av januari 1937 hade klaganden vid besök hos överläkaren vid sjukhuset H. Bagger-Jørgensen erfarit, att denne just vore färdig att översända handlingarna rörande undersökningen till medicinalstyrelsen. Bagger-Jørgensen hade därvid för klaganden uppgivit, att han i avgivet utlåtande överlämnat åt medicinalstyrelsen att avgöra frågan om klagandens sinnestillstånd. På grund därav hade det synts klagandens rättegångsbiträde angeläget att få del av Bagger-Jørgensens utlåtande och biträdet hade därför i skrivelse den 11 januari 1937 till Bagger-Jørgensen anhållit att mot postförskott få lösa en avskrift av utlåtandet. I skrivelse den 13 januari hade Bagger-Jørgensen svarat, att handlingarna i saken den 11 januari översänts till medicinalstyrelsen samt att klaganden borde avvakta styrelsens utlåtande. I skrivelse den 14 januari hade rättegångsbiträdet under särskild motivering hos Bagger-Jørgensen begärt att omedelbart få lösa en avskrift av hans utlåtande. Till svar hade Bagger-Jørgensen meddelat, att han icke ansåge sig hava någon skyldighet att lämna avskrift, då någon taxa för sådant arbete ej förefunnes, samt att han på grund av oerhört arbete för det dåvarande ej hade någon möjlighet

att tillmötesgå den gjorda framställningen. Troligen den 27 januari hade Bagger-Jörgensens utlåtande offentliggjorts i pressen och dagen därpå hade även medicinalstyrelsens utlåtande offentliggjorts. Den 30 januari hade rättegångsbiträdet hos styrelsen fått lösa en avskrift av Bagger-Jörgensens utlåtande.

Sedan jag i anledning av innehållet i klagoskriften anmodat medicinalstyrelsen att efter vederbörandes hörande inkomma med utlåtande i ärendet, överlämnade styrelsen ett av Bagger-Jörgensen avgivet yttrande, till vilket styrelsen såvitt angick klagomålen i ovannämnda hänseende för egen del hänvisade.

Bagger-Jörgensen anförde följande.

På rättegångsbitrådets första framställning till Bagger-Jörgensen om erhållande av en avskrift av hans utlåtande angående klaganden hade Bagger-Jörgensen svarat att, då det vore ovisst, om medicinalstyrelsen komme att följa hans utlåtande, en avskrift därav icke vore av något värde. Bagger-Jörgensen hade framhållit, att medicinalstyrelsen skulle avgiva utlåtande till rätten och att det givetvis vore detta utlåtande, som komme att bliva av betydelse. Rättegångsbiträdet hade ju också senare, då medicinalstyrelsen avgivit sitt utlåtande, från styrelsen erhållit den begärda avskriften. Emellertid hade biträdet dessförinnan gjort en förnyad framställning om erhållande av en avskrift av utlåtandet. Bagger-Jörgensen hade på denna framställning svarat, att han icke ansåge skyldighet föreligga att lämna den begärda avskriften, då någon taxa för sådant arbete icke vore fastställd, och att det för övrigt icke vore möjligt att på grund av anhopning av arbete inom rimlig tid medhinna en sådan avskrift. Till förklaring därav ville Bagger-Jörgensen framhålla följande. Att till överläkareexpedition vid statens sinnessjukhus hörande handlingar vore offentliga handlingar och att sålunda ingen kunde förvägras att taga del av dem kände Bagger-Jörgensen till. Däremot kände han icke till någon bestämmelse om skyldighet för överläkare att tillhandahålla allmänheten avskrifter av handlingar. I förordningarna om stämpelavgiften och om expeditionslösen hade Bagger-Jörgensen icke kunnat finna någonting stipulerat därom. Emellertid hade det nu upplysts honom, att i tryckfrihetsförordningen skulle finnas sådan bestämmelse. Bagger-Jörgensen kände likväl icke till någonting därom, då han aldrig haft tillgång till tryckfrihetsförordningen och aldrig vetat, att denna innehölle sådana bestämmelser. Han hade aldrig under hela sin tjänstetid vid sinnessjukhus varit med om att från överläkareexpedition utgående handling belagts med lösen och stämpel, utan praxis hade varit, att begärda avskrifter av handlingar tillhandahållits utan avgift. Det hade heller aldrig hänt Bagger-Jörgensen, att avskrift begärts av rättspsykiatriskt utlåtande, som infordrats av medicinalstyrelsen. Sådant utlåtande intoges

nämligen i rättegångsprotokollen och tillhandahölles på den vägen vederbörande. Det borde beaktas, att det ju vore medicinalstyrelsens utlåtande till rätten, som bleve av utslagsgivande betydelse, och att detta utlåtande icke alltid överensstämde med läkarens utlåtande. Bagger-Jørgensen hade icke varit ovillig att enligt praxis tillhandahålla den begärda avskriften. Men då å Ryhovs sjukhus funnes anställt endast ett kanslibitråde, som skulle sköta skrivgöromålen för tre överläkarexpeditioner och dessutom hade att utskriva alla rättspsykiatriska utlåtanden, vilka ibland kunde vara mycket vidlyftiga, hade det icke varit möjligt att innan vederbörande skulle hava erhållit rättegångsprotokollen med däri intaget utlåtande medhinnna utskrivandet av ett nytt exemplar av det berörda utlåtandet. Det vore också detta, som Bagger-Jørgensen meddelat vederbörande.

Klaganden avgav påminnelser.

I en till medicinalstyrelsen avlåten skrivelse, som i avskrift delgavs Bagger-Jørgensen, anförde jag därefter följande.

Till svar å den av klagandens rättegångsbiträde gjorda förnyade framställningen att få lösa en avskrift av Bagger-Jørgensens utlåtande rörande klagandens sinnesbeskaffenhet har Bagger-Jørgensen meddelat bland annat, att han icke ansåge skyldighet föreligga att lämna den begärda avskriften, enär någon taxa för sådant arbete icke vore fastställd. Härav framgår, vilket ock Bagger-Jørgensen i sitt i ärendet avgivna yttrande medgivit, att han vid tiden ifråga saknat kännedom om de lagbestämmelser, som reglerat hans skyldighet att såsom överläkare vid statligt sinnessjukhus på begäran lämna avskrift av å hans expedition förvarade offentliga handlingar. En dylik okunnighet på detta område hos en statsmyndighet i Bagger-Jørgensens tjänsteställning synes mig anmärkningsvärd.

Med anledning av Bagger-Jørgensens påstående, att det ej skulle finnas någon fastställd taxa, enligt vilken avgift för begärd avskrift kunde bestämmas, må erinras om de detaljerade föreskrifter, som i kungl. förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen samt kungl. förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften äro meddelade beträffande avgifter för statsmyndigheternas expeditioner av olika slag, däribland även avskrifter. Av dessa bestämmelser framgår såväl i vilka fall expedition skall tillhandahållas utan avgift som även beloppet av den lösen- eller stämpelavgift, som i övriga fall skall uttagas. I detta sammanhang må påpekas att enligt förordningen angående stämpelavgiften alla statsmyndigheter, vilka icke särskilt upptagits under någon av de fem avdelningar, till vilka statsmyndigheterna i fråga om stämpel till expeditioner hänföras, skola hänföras till första avdelningen.

Som ett ytterligare skäl för sin vägran att lämna den begärda avskriften av utlåtandet har Bagger-Jørgensen åberopat, att det vid sjukhuset anställda kanslibiträdet med hänsyn till anhopning av arbete icke skulle kunna medhinna att avskriva utlåtandet inom rimlig tid. Härtill må anmärkas, att visserligen andra tjänsteåligganden kunna vara av den art, att de måste gå före allmänhetens betjänande med handlingars avskrivande, men att vederbörande myndighet dock måste låta sig angeläget vara att tillse, att färdigställandet av begärd avskrift icke obehörigen fördröjes. I förevarande fall torde emellertid någon skada icke hava uppkommit genom Bagger-Jørgensens underlåtenhet att avlämna den begärda avskriften, enär klaganden några veckor senare hos medicinalstyrelsen erhöll avskrift av utlåtandet ifråga. Då Bagger-Jørgensen redan i sitt första svar till klagandens biträde meddelat, att handlingarna i saken översänts till styrelsen, hade det för övrigt legat närmast till hands för biträdet att redan då vända sig till styrelsen i stället för att upprepa sin framställning till Bagger-Jørgensen. Ett centralt ämbetsverk har givetvis i regel större möjligheter än en överläkare vid sjukhus att utan tidsutdräkt kunna tillhandahålla begärda avskrifter.

Ärendet var därmed av mig slutbehandlat.

11. Fråga huruvida magistrat bort vägra handräckning till verkställighet av stadsfullmäktiges beslut angående tillkännagivande i viss tidning om fullmäktiges sammanträden.

Vid stadsfullmäktiges i Västervik sammanträde den 17 december 1936 förelåg till behandling frågan, i vilka tidningar tillkännagivanden om stadsfullmäktiges sammanträden år 1937 skulle införas. Beredningsutskottet hade föreslagit tidningarna Västerviks-Tidningen, Västerviks-Posten och Östra Småland. En minoritet inom beredningsutskottet hade föreslagit jämväl Kalmar Läns Kuriren. Fullmäktige beslöto, enligt ordförandens tillkännagivna uppfattning, med erforderligt antal röster i enlighet med sistnämnda förslag.

Vid den 31 december 1936 av magistraten i Västervik företagen granskning av stadsfullmäktiges protokoll för den 17 i samma månad antecknade magistraten i sitt protokoll, att magistraten från postkontoret i staden inhämtat, att Kalmar Läns Kuriren hade sin utgivningsort i Malmö stad samt att antalet prenumeranter å nämnda tidning inom Västerviks stad utgjorde allenast 39. Vid sådant förhållande fann magistraten, att tidningen ifråga icke kunde betraktas såsom en ortstidning för Västervik. På grund härav och enär sålunda stadsfullmäktiges beslut om införande

av tillkännagivande om stadsfullmäktiges sammanträden i Kalmar Läns Kuriren stode i strid med 20 § lagen om kommunalstyrelse i stad, beslöt magistraten vägra sin handräckning till verkställighet av beslutet i denna del, i följd varav detsamma icke finge gå i verkställighet.

I detta magistratens beslut deltog borgmästaren H. Brändström samt rådmännen F. Holmberg och H. T. Andersson.

Samma dag magistraten meddelade sitt nu berörda beslut hade disponenten D. Edsbäcker i Västervik hos K. B. i Kalmar län anført besvär över stadsfullmäktiges ifrågakomna beslut, i vad det avsåg kungörandet i Kalmar Läns Kuriren av stadsfullmäktiges sammanträden. Sedan K. B. infortrat stadsfullmäktiges förklaring över besvären, anförde fullmäktige, att jämväl de vore av den uppfattningen, att tidningen ifråga icke kunde anses som ortstidning för Västerviks stad, då den saknade större spridning bland stadens invånare, ett förhållande som icke varit för fullmäktige känt vid överklagade beslutets fattande. I anledning därav hemställde fullmäktige, med instämmande uti besvären, att beslutet måtte upphävas. Detta fullmäktiges beslut fattades med 15 röster mot 14.

Med förmälan att magistratens beslut den 31 december 1936, varigenom vägrats handräckning till verkställighet av överklagade beslutet, vunnit laga kraft återkallade därefter Edsbäcker sina besvär hos K. B.

I en sedermera hit inkommen klagoskrift anhöll ledamoten av Västerviks stadsfullmäktige Albert Green om utredning, huruvida magistraten genom sitt beslut den 31 december 1936 handlat i överensstämmelse med lagens föreskrifter. Green framhöll, att magistraten tagit hänsyn allenast till antalet postprenumeranter. Detta vore en missvisande grund, enär Kalmar Läns Kuriren i Västervik hade egen lokalredaktion, som ombesörjde tidningens utbärning till de flesta prenumeranterna.

Sedan jag anmodat magistraten att avgiva yttrande över Greens klagoskrift, anförde magistraten, att jämlikt 45 § andra stycket lagen om kommunalstyrelse i stad vore magistraten pliktig vägra verkställighet av sådana av stadsfullmäktige fattade beslut, som magistraten funne stå i strid med allmän lag och författning. En av polisen i Västervik på magistratens föranstaltande i december 1937 gjord utredning rörande spridningen av Kalmar Läns Kuriren utvisade, att nämnda tidning icke torde hava haft egen lokalredaktion i staden före juni månad 1936. Magistraten ville tillägga, att den med magistratens beslut missnöjde hade kunnat inom tjugo dagar från delfäendet av beslutet anförda besvär över detsamma. Senast den 21 januari 1937 torde, på sätt av stadsfullmäktiges protokoll för nämnda dag framginge, Green hava fått del av beslutet.

I avgivna påminnelser meddelade Green, att hans underlåtenhet att anföra besvär över magistratens ifrågavarande beslut berott dels på att han velat invänta K. B:s beslut i anledning av Edsbäckers besvär, dels ock därpå att han fått den upplysningen av en jurist, att en enskild ledamot av stadsfullmäktige icke kunde överklaga ett magistratsbeslut utan att besvärsmålet tillkomme allenast stadsfullmäktige såsom institution.

Till bevis om att Kalmar Läns Kuriren haft lokalredaktion i Västervik före juni 1936 återopade Green ett den 2 februari 1938 utfärdat intyg av Edvin E. Persson av innehåll, att Kalmar Läns Kuriren hade platsredaktion i Västervik i juli 1923, då Persson anställdes som huvudredaktör för tidningen, att denna platsredaktion funnits kvar, då Persson slutat sin anställning i oktober 1929, samt att, då Persson i oktober 1933 åter anställdes i tidningen, denna fortfarande hade platsredaktion i Västervik, vilken redaktion därefter upprätthöllits och alltjämt upprätthölles.

Hos stadsfullmäktiges sekreterare begärde jag därefter uppgift om fattade beslut rörande tillkännagivande om stadsfullmäktiges sammanträden under år 1938. I anledning därav översände sekreteraren utdrag av fullmäktiges protokoll för den 16 december 1937, utvisande att fullmäktige då utan omröstning beslutat, att tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden under år 1938 skulle införas i tidningarna Västerviks-Tidningen, Västerviks-Posten och Östra Småland. Sedan yrkande framställdes därom, att tillkännagivandena skulle införas jämväl i Kalmar Läns Kuriren, hade 10 röster avgivits för bifall till och 16 röster för avslag å detta yrkande, varför fullmäktige förklarades hava med erforderligt antal röster beslutat, att tillkännagivandena skulle införas jämväl i sistnämnda tidning.

Sedan jag tillika inhämtat, att lagligheten av fullmäktiges sistberörda beslut blivit efter anförda besvär prövad av K. B. och därefter av Kungl. Maj:t i regeringsrätten, införskaffade jag från socialdepartementet handlingarna i nämnda besvärsmål, vilka handlingar utvisade bland annat följande.

Vid magistratens sammanträde den 4 januari 1938 beslöt magistraten, att de av stadsfullmäktige vid sammanträde den 16 december 1937 fattade besluten finge gå i verkställighet under förutsättning att desamma vunne laga kraft. Från detta beslut, som innefattade borgmästaren Brändströms och rådmannen Anderssons sammanställande mening, var rådmannen Holmberg skiljaktig, i vad angick fullmäktiges beslut att tillkännagiva tiderna för fullmäktiges sammanträden under år 1938 jämväl i tidningen Kalmar Läns Kuriren. Som denna tidning enligt Holmbergs mening ej vore att anse som någon ortstidning för Västervik samt stadsfullmäktige genom att fatta beslut om kungörelsers införande i tidningen överskridit sin befogenhet, förordnade Holmberg för sin del, att beslutet ej finge gå i verkställighet.

I den 5 mars 1938 till K. B. avgivet yttrande över besvären anförde magistraten: Vid magistratens sammanträde den 4 januari 1938 hade frågan, huruvida magistraten skulle vägra verkställighet av beslutet, varit föremål för magistratens överläggning. I detta sammanhang ville magistraten upplysa därom, att magistraten år 1936 vägrat verkställighet av ett liknande beslut av stadsfullmäktige, gällande annonseringen för år 1937 i Kalmar Läns Kuriren. Magistraten hade emellertid beslutat att, innan magistraten år 1938 fattade sitt beslut, låta genom polisen verkställa utredning rörande nämnda tidnings spridning inom staden under år 1937. Av denna utredning hade framgått bland annat, att tidningen sedan den 1 juli 1937 haft egen lokalredaktion i staden. Vid sådant förhållande hade magistraten icke ansett sig böra vägra verkställighet av beslutet ifråga. Magistraten hyste nämligen den uppfattningen, att magistraten på grund av stadgandet i 45 § lagen om kommunalstyrelse i stad icke borde vägra verkställighet av ett stadsfullmäktiges beslut i andra fall än då det vore uppenbart, att ett olagligt beslut förelåge. I tvivelaktiga fall borde det överlåtas åt den med stadsfullmäktiges beslut missnöjde att över beslutet i vanlig ordning anföra besvär. Sedan numera sådana besvär anförts, ville magistraten i själva saken såsom sin åsikt uttala att, ehuru väl av den i ärendet gjorda utredningen framginge att Kalmar Läns Kuriren icke hade sin tryckort i staden samt dess spridning inom samhället vore relativt ringa, den omständigheten att tidningen numera hade egen lokalredaktion och fast anställd lokalredaktör syntes böra föranleda, att man måste betrakta tidningen såsom en sådan ortstidning, som i 20 § lagen om kommunalstyrelse i stad angåves.

K. B. yttrade i utslag den 5 april 1938: Enär — även om tidningen Kalmar Läns Kuriren skulle kunna anses såsom ortstidning för Västerviks stad — nämnda tidning med hänsyn till dess ringa spridning i staden icke kunde hänföras till sådana tidningar, som på sätt 20 § lagen om kommunalstyrelse i stad stadgade genom spridning inom olika grupper av stadens invånare bringade de kommunala tillkännagivandena till de flestas kännedom, alltså och då stadsfullmäktige genom klandrade beslutet överskridit sin befogenhet, prövade K. B. lagligt upphäva sagda beslut.

Över detta utslag anförde Green m. fl. besvär hos Kungl. Maj:t, som i utslag den 6 oktober 1938, enär ifrågavarande tidning med hänsyn till vad i målet blivit upplyst måste anses såsom en ortstidning för Västervik, fann lagligt att med ändring av K. B:s utslag förklara den mot stadsfullmäktiges beslut förda talan icke kunna bifallas.

I en till magistraten i Västervik avlåten skrivelse anförde jag därefter följande.

I 45 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad stadgas, att magistraten äger att vaka över att av stadsfullmäktige fattade beslut bringas till verkställighet av drätselkammaren eller för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer, som böra taga befattning därmed. Finner magistraten, heter det vidare i samma lagrum, att av stadsfullmäktige fattat beslut icke tillkommit i laga ordning, står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller att underställning, där den bort äga rum, uraktlåtits, är magistraten pliktig att vägra handräckning till verkställighet av samma beslut. Vägras sådan handräckning, må stadsfullmäktige fullfölja saken genom besvär i den ordning, som i allmänhet är föreskriven för sökande av ändring i magistrats beslut.

Den legalitetsprövning, som i fråga om stadsfullmäktiges beslut tillkommer magistraten, har, om än ej i samma grad som tidigare, fortfarande en viktig uppgift att fylla. För att denna prövning icke skall synas stadens beslutande representation som ett olämpligt och irriterande intrång i den kommunala självbestämmningsrätten, torde emellertid den principen böra tillämpas, att handräckning till verkställighet skall vägras endast beträffande uppenbart olagliga beslut.

Då magistraten i Västervik i sitt yttrande den 5 mars 1938 i ovan omfördälda besvärsmål förklarar sig hysa samma uppfattning som den jag nu givit uttryck åt, torde därav framgå, att magistraten funnit stadsfullmäktiges den 17 december 1936 fattade beslut om fullmäktigesammanträdenas tillkännagivande jämväl i Kalmar Läns Kuriren vara uppenbart stridande mot lagen om kommunalstyrelse i stad. Vad som förekommit i besvärsmålet rörande fullmäktiges motsvarande beslut året därefter torde dock otvetydigt visa, att fullmäktiges beslut den 17 december 1936 icke var uppenbart olagligt. Genom att vägra handräckning till verkställighet av beslutet har magistraten alltså enligt min mening förfarit felaktigt. Innan magistraten beslöt vägra handräckning, hade magistraten bort företaga en grundligare undersökning av förhållandena, på sätt skedde innan magistraten tog ställning till fullmäktiges följande år fattade beslut i samma fråga. Det förefaller ganska sannolikt att, därest en sådan undersökning kommit till stånd redan år 1936, magistraten icke skulle funnit skäl vägra handräckning. Vid bedömandet av huruvida handräckning skall vägras eller ej synes mig viss hänsyn böra tagas till arten och betydelsen av den fråga beslutet avser. Den fråga stadsfullmäktiges beslut i förevarande fall avsåg var av den art, att vägran från magistratens sida lämpligen bort ifrågakomma allenast under den förutsättningen, att icke den minsta tvekan om beslutets olaglighet kunnat råda. Med anledning av vad magistraten yttrat därom att Green i händelse av missnöje med magistratens ifrågavarande beslut kunnat anföra besvär däröver, vill jag hänvisa till ovan återgivna stad-

gande i 45 § lagen om kommunalstyrelse i stad, att stadsfullmäktige må fullfölja saken genom besvär i vanlig ordning. Besvärsrätt lärer däremot ej tillkomma en enskild ledamot av fullmäktige. (Se regeringsrättens årsbok 1930 not. S. 306.)

Med dessa uttalanden var ärendet av mig slutbehandlat.

III. Framställningar till Konungen.

1. Framställning angående resestipendier åt åklagare.

Den 10 november 1938 avlät jag till Konungen följande framställning:

"I en den 9 november 1900 avlåten underdånig framställning väckte dåvarande J. O. förslag om statliga resestipendier åt domare och domaraspiranter. J. O. framhöll därvid, att det såväl för lagskipningen som lagstiftningen vore av värde att de, som ägnade sig åt domarkallet, bleve i tillfälle att på ort och ställe förvärva kunskap om utländsk rätt och dess tillämpning samt att kännedomen om rättskipningens handhavande i andra länder kunde giva impulser för ett gagnande reformarbete i det egna landet.

Under åberopande av J. O:s framställning äskade Kungl. Maj:t vid 1901 års riksdag medel för berörda ändamål, och riksdagen anvisade på grund därav ett anslag å 6,000 kronor att användas till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna beredde sig för domarkallet.

Anslag till nämnda ändamål utgick därefter under ettvart av åren 1902—1915 med enahanda belopp. Med hänsyn till de genom världskriget uppkomna förhållandena begärde Kungl. Maj:t icke för åren 1916—1920 hos riksdagen något nytt anslag för ändamålet, men medgivande utverkades att en å de tidigare anslagen uppkommen reservation finge komma till användning. På framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1920 års riksdag ett reservationsanslag till resestipendier åt domare å 10,000 kronor. Anslag för samma ändamål beviljades även påföljande år men då med ett till 5,000 kronor nedsatt belopp. År 1922 äskade Kungl. Maj:t på grund av den statsfinansiella situationen icke något anslag för berörda ändamål, och därefter har sådant anslag ej utgått förrän under nu innevarande budgetår.

I två vid 1937 års riksdag väckta lika lydande motioner (I: 83 och II: 210) hemställdes, att riksdagen ville bevilja ett anslag å 10,000 kronor att enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande användas till resestipendier åt domare och domaraspiranter. I motionerna anfördes i huvudsak

följande: Starka skäl förelåge att nu, då den finansiella situationen lättat, åter upptaga anslag till ändamålet. Betydelsen för dem, som arbetade i rättskipningens tjänst, att lära känna rättsförhållandena i främmande länder låge i öppen dag. Särskilt starkt framträdde behovet av en sådan kännedom vid denna tid, då den länge förberedda rättegångsreformen snart stode inför sitt förverkligande. Den tilltänkta reformen uppbyres av principen om domstolsförhandlingens koncentration och muntlighet. Ett genomförande av denna princip komme att medföra en fullständig omläggning av förhandlingsmetoden i överdomstolarna och även innebära en grundlig omläggning av förfarandet i underrätterna. Sedan flera år tillbaka hade i våra grannländer Danmark och Norge det muntliga processförfarandet genomförts. Studiebesök vid danska och norska domstolar skulle uppenbarligen vara av stor betydelse, då det gällde att i svensk rätt omplantera de moderna processuella principerna. Praktiska studier på ort och ställe av svenska domare skulle säkerligen bättre än något annat underlätta ett införande av muntligheten i vårt rättegångsväsende. Därest dylika studiebesök kunde komma till stånd, torde det ofta vara lämpligt att anordna dem på sådant sätt, att en större eller mindre grupp bereddes tillfälle att under gemensam ledning besöka grannländernas domstolar i olika instanser och där åhöra förhandlingarna, men även enskilda studiebesök borde naturligtvis kunna förekomma.

I avgivet utlåtande (nr 2, 21: o) förklarade sig statsutskottet icke vilja förneka, att det kunde vara av betydelse för domare och domaraspiranter att — särskilt med hänsyn till den förestående rättegångsreformen — i våra grannländer Danmark och Norge idka praktiska studier av det därstädes genomförda muntliga processförfarandet. Då emellertid förslaget om medelsanvisning för möjliggörande av dylika studier vore av den art, att det i första hand borde bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning, fann sig utskottet böra hemställa, att motionerna icke måtte vinna riksdagens bifall.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Under framhållande av behovet av resestipendier åt domare och domaraspiranter, särskilt med hänsyn till den förestående rättegångsreformen, hemställde föreningen Sveriges hovrättsdomare och föreningen Sveriges stadsdomare i särskilda skrivelser den 13 september och den 30 oktober 1937, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga förslag om anvisande av medel för nämnda ändamål.

I den till 1938 års riksdag avlätna statsverkspropositionen föreslog Kungl. Maj:t därefter riksdagen att till resestipendier åt domare och domaraspiranter för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Vid propositionens avlåtande anförde chefen för justitiedepartementet, efter att hava redogjort för ovannämnda framställningar och tidigare för ändamålet beviljade anslag, följande: Såsom departementschefen

i annat sammanhang framhållit, torde processlagberedningen komma att avgiva betänkande med förslag till ny rättegångsbalk under loppet av år 1938, och rättegångsreformen kunde vid sådant förhållande väntas bli genomförd under de närmaste åren. Det vore därför angeläget att stipendier bleve att tillgå i så stort antal som möjligt. Med hänsyn till att de avsedda studierna under nästa budgetår huvudsakligen torde komma att gälla processförfarandet i våra grannländer Danmark och Norge syntes emellertid de särskilda stipendiebeloppen i regel kunna bestämmas relativt lågt.

Sedan riksdagen bifallit propositionen i förevarande del, har Kungl. Maj:t den 6 maj 1938 utfärdat kungörelse angående resestipendier åt domare och domaraspiranter.

Den förestående rättegångsreformen torde komma att medföra vittgående förändringar i arbetssättet icke blott för domarkåren utan jämväl för de vid domstolarna uppträdande åklagarna. Principen om domstolsförhandlingarnas koncentration och muntlighet kommer att ställa ökade krav på åklagarna, och särskilt på de åklagare som skola utföra talan i större brottmål. Vad som anförts om betydelsen av att domare få på ort och ställe studera utländsk, särskilt dansk och norsk muntlig processordning synes mig kunna anföras jämväl beträffande åklagarna. Det skulle därför enligt min mening vara av stort värde, om för nu ifrågavarande ändamål resestipendier åt åklagare funnes att tillgå. I första hand torde därvid landsfogdar och stadsfiskaler i större städer böra komma i åtnjutande av sådant stipendium.

På grund av det anförda får jag med stöd av den befogenhet, min instruktion lämnar mig, härmed i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga under övertägande, huruvida icke resestipendier åt åklagare skulle vara till gagn för rättskipningen, och under sådan förutsättning hos riksdagen begära för ändamålet erforderligt anslag."

2. Framställning angående resekostnads- och traktamentsersättning till domare för inspektionsresor till överförmyndare.

I detta ämne avlät jag den 19 december 1938 till Konungen följande framställning:

"Jämlikt 4 kap. 1 § lagen om förmynderskap åligger det rätten att utöva tillsyn över de förmynderskap, som skola hos rätten inskrivas, samt att

vaka över att överförmyndaren, som utövar den närmaste tillsynen över förmyndares förvaltning, fullgör sina åligganden.

För att rätten må kunna fullgöra sin berörda övervakningsskyldighet, skall enligt stadgande i 10 kap. 7 § samma lag överförmyndaren varje år, i enlighet med närmare meddelade bestämmelser, till rätten eller domaren överlämna uppgift rörande tillsynen över förmyndares förvaltning under föregående år. Nämnade bestämmelser finnas i kungörelsen den 10 oktober 1924 med särskilda föreskrifter rörande överförmyndarens verksamhet. Vid granskningen av de utav överförmyndaren avgivna uppgifterna skall — enligt vad stadgas i 6 § kungörelsen den 10 oktober 1924 med särskilda föreskrifter för domstolarna rörande förmyndarvården — särskilt tillses, att årsuppgifter, årsräkningar och sluträkningar vederbörligen avgivits samt att, när skifte av dödsbo ej ägt rum, föreskriven redogörelse avgivits för hinder, som mött för skifte, eller ock avtal träffats om sammanlevnad i oskiftat bo.

I sistnämnda författning föreskrives tillika, att rätten eller domaren med lämpliga tidsmellanrum skall infordra och granska den av överförmyndaren förda förmynderskapsboken. Jämlikt 3 § i kungörelsen med särskilda föreskrifter rörande överförmyndarens verksamhet åligger det överförmyndaren att i nämnda förmynderskapsbok göra anteckning dels angående fullgörandet av förmyndare eller god man åliggande skyldighet att ingiva boupp-teckning eller redogörelse för hinder för skifte eller förteckning över omyn-digs egendom, dels angående av överförmyndaren meddelat samtycke till avtal mellan dödsbodelägare om sammanlevnad i oskiftat bo och dels an-gående verkställt skifte. Vidare skola i förmynderskapsboken angivas bland annat de år, för vilka avlämnats årsuppgift respektive årsräkning, dag då sluträkning avgivits, dag då förmyndare eller god man fullgjort vad ho-nom enligt 9 kap. 12 § lagen om förmynderskap åligger i fråga om hand-lingars överlämnande till redovisningsberättigad ävensom dag då ny för-myndare eller god man återställt samma handlingar.

Överförmyndaren har vidare, jämlikt 5 § sist nämnda kungörelse, att vid sidan av förmynderskapsboken föra dels erforderliga minnesanteckningar rörande de ärenden, som av överförmyndaren handläggas på grund av in-komna ansökningar, anmälningar eller andra framställningar eller som av överförmyndaren själv utan föregående framställning upptagits till be-handling, och dels sådana minnesanteckningar, som äro nödiga för att sätta honom i stånd att utöva tillsyn över att handlingar, som skola ingivas till honom, inkomma i rätt tid. På grund av stadgande i 7 § samma författ-ning skola samtliga till överförmyndaren ingivna handlingar, som avse visst förmynderskap eller godmanskap, såsom förteckningar över egendom, års- och sluträkningar, redogörelser, uppgifter och ansökningar, av över-förmyndaren bevaras och sammanföras till en akt. Till akten skola fogas

jämväl koncept eller dupletter till avlåtna skrivelser samt särskilda anteckningar rörande överförmyndarens beslut och åtgärder.

Ehuru den föreskrivna granskningen av den av överförmyndaren förda förmynderskapsboken kan vara nog så betydelsefull, lämnar den dock icke tillfälle till en mera ingående kontroll av överförmyndarens verksamhet. För en sådan kontroll erfordras nämligen tillgång till de hos överförmyndaren förvarade akterna med förteckningar över egendom, års- och sluträkningar, redogörelser, uppgifter, ansökningar, koncept eller dupletter till avlåtna skrivelser samt anteckningar rörande överförmyndarens beslut och åtgärder. Med ledning av dessa handlingar blir det möjligt att avgöra, huruvida överförmyndaren fullgjort sina åligganden i fråga om tillsyn över förmyndarnas förvaltning.

Någon skyldighet för rätten eller domaren att med lämpliga tidsmellanrum infordra och granska överförmyndarens akter finnes, i motsats till vad som gäller beträffande förmynderskapsboken, icke föreskriven. I den mån granskning av akterna förekommer, torde den regelmässigt utföras vid inspektion hos överförmyndaren. Angående inspektion stadgas i 6 § kungörelsen med särskilda föreskrifter för domstolarna rörande förmyndarvården, att rätten eller domaren, där det finnes lämpligt, äger verkställa särskild inspektion för utövande av tillsyn, att överförmyndaren väl förvaltar sin befattning. Vid granskning av akterna bör givetvis överförmyndaren vara tillstädes för att lämna muntliga upplysningar, ty utan sådana är det enligt vad erfarenheten giver vid handen i det närmaste omöjligt att utföra en dylik granskning. I städerna låter saken lätt ordna sig, men på landsbygden, särskilt där avstånden äro stora, uppstå vissa svårigheter. Med hänsyn till den knappt tilltagna ersättningen till överförmyndaren kan man icke gärna fordra, att han för att närvara vid å domarkansliet företagen granskning av akterna skall vidkännas de utgifter, som äro förbundna med resa till och uppehåll å kansliorten. I den mån granskning förekommer torde därför, såsom förut sagts, saken i stället regelmässigt ordnas så, att domhavanden företager inspektionsresor till överförmyndarna inom domsagan.

I motiven till lagberedningens den 30 september 1921 avgivna förslag till lag om förmynderskap anförde beredningen, att det torde vara erforderligt att överförmyndaren underkastades särskild inspektion, att bestämmelse härom syntes böra givas i administrativ ordning och att samtidigt borde lämnas föreskrifter om ersättning av allmänna medel till domare på landet för de resekostnader, som kunde föränledas av dylik inspektion.

Såsom av det förut sagda framgår har bestämmelse om inspektion av överförmyndares verksamhet meddelats. Några särskilda föreskrifter om ersättning för resekostnader i anledning av sådan inspektion hava däremot icke utfärdats. Frågan huruvida det oaktat vederbörande, på grund av be-

stämmelserna i allmänna resereglementet, skola anses berättigade till ersättning har varit föremål för olika meningar. Praxis torde numera vara den, att ersättning icke beviljas, och lärer man härutinnan stödja sig på ett av kammarrätten den 14 december 1932 meddelat utslag (kammarrättens årsbok avd. I 1932 sid. 64).

Att domare icke erhåller ersättning ens för sina direkta utgifter för inspektionsresa av nu ifrågavarande slag synes mig innebära en obillighet, som kräver rättelse. Då sådan resa för närvarande medför ekonomisk förlust för domaren, låt vara förhållandevis obetydlig i de flesta fall, kan detta hava varit en i viss mån bidragande orsak till att inspektioner hos överförmyndare mångenstädes på landet alls icke eller endast i sällsynta undantagsfall förekomma. Anledningen härtill kan dock antagas i främsta rummet vara den, att domarna ofta äro så överhopade med arbete att de nödgas avstå från uppgifter, vilka icke åligga dem såsom en ovillkorlig skyldighet.

Vad slutligen angår de grunder, efter vilka ersättning för inspektionsresa bör utgå, torde tillämpning av allmänna resereglementets bestämmelser innebära frågans enklaste och lämpligaste lösning.

Med stöd av den befogenhet min instruktion lämnar mig får jag härmed i underdånighet för Eders Kungl. Maj:t framlägga ovanberörda spörsmål till den åtgärd, Eders Kungl. Maj:t må finna framställningen föranleda."

Framställningen har remitterats till statskontoret för avgivande av utlåtande.

3. Framställning angående skyldighet för utmättningsman att i dagboken i utsökningsmål införa specificerad uppgift rörande förrättningskostnad m. m.

Den 30 december 1938 skrev jag till Konungen följande:

"Jämlikt 198 § utsökningslagen skall ur köpeskillingen för utmätt egendom gäldas all nödig kostnad för utmätningen samt den utmätta egendomens vård och försäljning, så ock för köpeskillingens fördelning. Kostnad, som ej sålunda varder gulden, skall av sökanden betalas och må beloppet, där det ej är förskjutet eller vid anfordran gäldas, hos honom utmätas. De grunder, efter vilka utmättningsman är berättigad till ersättning i utsökningsmål, finnas angivna i förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningsmän m. m.

På överexekutor ankommer enligt 10 § utsökningslagen att noga tillse, huru de under överexekutor lydande utmättningsmännen förrätta vad dem

enligt lag åligger eller eljest i tjänsten betrott varder. Denna tillsyn utövas i främsta rummet genom granskning av de dagboksutdrag, som utmätningsmännen med bestämda tidsmellanrum skola insända till överexekutor. Närmare bestämmelser om utmätningsmans dagbok äro meddelade i kungörelsen den 14 december 1917 om landsfiskals och stadsfogdes dagbok i utsökningssmål samt angående vad vid utsökningens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas. Enligt denna kungörelse skall i dagbokens åttonde kolumn antecknas förrättningskostnaden. I denna kolumns första avdelning antecknas beloppet av sagda kostnad. Har fördelning av kostnaden med annat mål skett, antecknas i kolumnens andra avdelning detta måls nummer i dagboken.

Vid överexekutors granskning av de insända dagboksutdragen torde i främsta rummet tillses, huruvida sökande erhållit redovisning, medgivit anstånd eller återkallat ansökningen. Huruvida den debiterade förrättningskostnaden överskridit den lagligt medgivna lärer däremot, åtminstone på många håll, icke underkastas någon närmare granskning. Enligt den erfarenhet jag vunnit under den tid jag förvaltat justitieombudsmansämbetet skulle dock en sådan granskning ej sällan vara av behovet påkallad. Felaktig debitering av förrättningskostnad torde nämligen förekomma icke endast i sällsynta undantagsfall och behöver ej vara föranledd av någon avsikt hos vederbörande att tillskanska sig orättmätig ersättning. Hithörande bestämmelser äro nämligen för vissa fall ej så klara och tydliga, att missförstånd rörande deras rätta innebörd är uteslutet.

Vill man med ledning av dagboksutdragen kontrollera, att för hög förrättningskostnad ej uttagits, möter emellertid den svårigheten, att anteckningarna äro för summariska, i det kostnadsbeloppet ej är specificerat. Man kan exempelvis ej se, huru mycket därav som är arvode eller reseersättning och ej heller huru beloppet fördelar sig på utmätningsmannen och vid förrättningen närvarande vittne. Enligt vad jag vid inspektioner hos länsstyrelser och andra överexekutorer iakttagit vid granskning av ineliggande dagboksutdrag bruka åtskilliga utmätningsmän i dagboken icke ens anteckna kostnaden särskilt för varje i målet företagen förrättning eller annan åtgärd, som berättigar till ersättning, utan allenast en klumpsumma oavsett antalet dylika åtgärder. Jag har brukat framhålla att, ehuru med hänsyn till innehållet i kungörelsen den 14 december 1917 och därvid fogat formulär till dagbok ett förfaringssätt sådant som det sistnämnda väl ej kan anses otillåtet, det dock måste betecknas såsom olämpligt. Givetvis skulle det ur kontrollsynpunkt vara av stort värde, om dagboken innehölle specificerad uppgift å förrättningskostnaden. I fråga om reseersättning borde även avståndet till förrättningsstället angivas, vilket lämpligen kunde ske antingen i kolumnen för förrättningskostnaden eller i den för antecknande av utmätningsmannens åtgärder avsedda kolumnen. Föreskrift om skyldighet för

utmättningsman att i dagboken införa specifikation å kostnadsbeloppet torde icke behöva medföra någon mera kännbar ökning av arbetsbördan. Även nu måste ju för varje i målet företagen förrättning fastställas, särskilt för förrättningsmannen och särskilt för vittnet, beloppet av det arvode respektive den reseersättning, som vederbörande är berättigad till.

Effektivare tillsyn från överexekutors sida över hur förrättningskostnad av utmättningsman debiteras torde icke kunna anses obehövlig därför att gäldenären eller sökanden, som skall vidkännas kostnaden, själv har att tillse, att densamma beräknas i överensstämmelse med gällande föreskrifter. Verklig kontroll härutinnan kan nämligen ej heller parten i flertalet fall utöva utan specifikation å kostnadsbeloppet och ofta icke ens då, beroende på bristande kännedom om hithörande bestämmelser. Sistnämnda förhållande torde ej vara ovanligt i de fall parten själv utan anlitan av jurist skall tillvarataga sina intressen. Det händer då och då att part, vanligen sökande som fått svara för kostnaderna, vänder sig till J. O. med begäran om undersökning, huruvida icke utmättningsmannen avkrävt parten för högt kostnadsbelopp. I åtskilliga sådana fall har felaktig kostnadsdebitering uppdagats. Parts möjlighet att själv härutinnan bevaka sin rätt skulle givetvis ökas, om utmättningsmannen vid ärendes redovisning utan särskild begäran överlämnade specificerad uppgift å kostnaderna, innehållande jämväl uppgift å väglängd i händelse resekostnad inginge i beloppet. Det synes därför böra övervägas, huruvida icke utmättningsmannen borde åläggas att lämna sådan uppgift. Även om föreskrift härom skulle meddelas, torde emellertid det oaktat fullständigare dagboksanteckningar om förrättningskostnad vara av behovet påkallade.

Med stöd av den befogenhet min instruktion lämnar mig får jag härmed i underdanighet för Eders Kungl. Maj:t framlägga ovanberörda spörsmål till den åtgärd, Eders Kungl. Maj:t må finna framställningen föranleda.”

4. Framställning angående fastställande av viss, med hänsyn till alkoholhalten i blodet bestämd gräns, vid vilken förare av motorfordon skall anses vara i lagens mening påverkad av starka drycker.

Den 31 december 1938 avlät jag till Konungen följande framställning:

”Enligt 1923 års motorfordonsförordning § 41 mom. 2, såsom paragrafen lydde jämlikt förordningen den 6 juni 1925, stadgades ansvar för förare av motorfordon, som vore ’synbarligen berörd av starka drycker’.

I det förslag till lag angående fylleri m. m., som genom proposition (nr 32) förelades 1928 års riksdag, upptogs i 2 § följande stadgande:

’Är vid utövning av verksamhet, så beskaffad att i händelse av bristande omsorg eller besinning fara lätteligen uppstår för människors liv eller hälsa,

någon av starka drycker så påverkad att han kan antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar, straffes etc.’

I fråga om detta stadgande, som skulle inbegripa jämväl förseelse enligt 41 § 2 mom. i 1923 års motorfordonsförordning, yttrade vederbörande departementschef i vid propositionen fogat statsrådsprotokoll bland annat, att vid införande av ett stadgande med samma syfte som straffbudet i 41 § motorfordonsförordningen men av mera generell innebörd uttrycket ’synbarligen berörd av starka drycker’ knappast torde kunna oförändrat upptagas. Uttrycket ’synbarligen’ kunde till utmärkande av berusningsgraden väl användas, då fråga vore om det fall av fylleri, som bedömdes främst ur synpunkten av allmän ordnings iakttagande. Men då grunden för straffbestämmelsen vore den i det särskilda fallet förekommande faran av en av alkohol påverkad persons uppträdande, syntes samma uttryck knappast träffa det rätta. Vid behandlingen i riksdagen av 1925 års förslag till ändring i motorfordonsförordningen hade framhållits, att man vid upptagande i vår strafflagstiftning av den nya princip, som ett stadgande om ansvar utan vållande till skada innebure, till en början finge åtnöjas med en i viss mån ofullständig men i stället klart avgränsad bestämmelse för att främdeles övergå till en mera vid avfattning. Även om nämnda uttryck, som ursprungligen — i förordningen om rusdrycksförsäljning — använts för att utmärka en straffbarhet av helt annan karaktär, möjligen icke vid tillämpningen av motorfordonsförordningen medfört några mera väsentliga tolkningssvårigheter, syntes det dock i ett stadgande av allmänna räckvidd icke medgiva den anpassning efter olikartade fall, vilken därvid vore oeftergivlig. Välbekant vore, att även en jämförelsevis obetydlig mängd alkohol kunde åstadkomma en sådan nedsättning av självkontrollen, som med avseende å vissa slag av verksamhet utan tvekan måste betecknas som riskabel. Det hade ock anmärkts att, med det sätt varpå straffbarhetsgraden i 41 § motorfordonsförordningen blivit angiven, stadgandet visat sig icke vara tillräckligt effektivt.

Propositionen bifölls av andra kammaren med den ändring, att uttrycket ’kan antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar’ ändrades till ’måste antagas etc.’, men avslogs av första kammaren.

Frågan om straffbestämmelser rörande personer, som i alkoholpåverkat tillstånd framföra motorfordon, blev därefter föremål för övervägande av 1927 års motorfordonssakkunniga. I sitt den 31 juli 1929 avgivna betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. (st. off. utr. 1929: 16) yttrade de sakkunniga bland annat följande: Gällde det blott att förhindra av starka drycker ’synbart berörda’ personer att tjänstgöra som förare, skulle väl gällande lagstiftning efter företagande av vissa skärpningar kunna anses tillfyllest. Så vore tyvärr icke fallet. En rik erfarenhet hade ådagalagt, att redan en avsevärt mindre alkoholkonsumtion än den, varom

41 § 2 mom. 1923 års motorfordonsförordning talade, kunde medföra allvarlig fara för trafiken. Det vore ingalunda endast den 'synbara berördheten' av starka drycker, som vållade minskat herravälde över uppmärksamheten, minskad sinnesnärvaro, nedsatt iakttagelseförmåga m. m. vid framförandet av motorfordon. En sådan nedsatt förmåga bleve ej sällan följden av en högst ringa och å andra områden såsom ofarlig betraktad alkoholförtäring. Det gällde alltså att förhindra ett alkoholbruk, som endast med svårighet torde kunna konstateras och vilket åtminstone å vissa håll i det dagliga livet vore det normala.

I anslutning till ovanberörda stadgande i det vid 1928 års riksdag framlagda förslaget till lag angående fylleri m. m. föreslogo de sakkunniga straffansvar för förare, som vore så påverkad av starka drycker att han kunde antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar. De sakkunniga framhöllo emellertid den med en sådan bestämmelse förenade svårigheten att kunna fastslå dels var gränsen mellan straffri och straffbar alkoholförtäring lämpligen borde dragas, dels ock när denna gräns i det konkreta fallet överskridits. I de sakkunnigas betänkande återgavs ett av professorn i medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Lund E. M. P. Widmark år 1928 framställt förslag att genom blodprov bestämma förekomsten av alkohol i den mänskliga organismen ävensom kvantiteten härav. De sakkunniga, som efter inhämtande av medicinalstyrelsens yttrande över detta förslag hos Kungl. Maj:t gjort framställning om anvisande av medel till undersökningar angående det praktiska värdet av den Widmarkska metoden, anförde i sitt betänkande härutinnan bland annat följande: På utfallet av dessa undersökningar komme uppenbarligen i hög grad att bero, vilka bestämmelser som uti nu ifrågavarande hänseende skulle kunna lämnas. Skulle en tillförlitlig och praktiskt lätthanterbar metod för bestämmande av förekomsten av alkohol i den mänskliga organismen och kvantiteten därav kunna utfinnas, syntes i lagstiftningen kunna upptagas en presumtionsregel av innehåll att förare av motorfordon, hos vilken blodets eller alveolarluftens alkoholhalt fastslagits till viss minimikvantitet, skulle, där ej särskilda omständigheter föranledde till annat, anses vara i straffbar grad påverkad av alkoholhaltiga drycker.

I propositionen nr 121 till 1930 års riksdag angående ny motorfordonsförordning följdes icke de sakkunnigas förslag. Departementschefen fann den praktiska tillämpningen av detta förslag mötas av stora svårigheter, främst svårigheten att kunna konstatera en alkoholpåverkan, som icke behövde hava tagit sig något som helst synligt uttryck. Enligt propositionen förutsattes för straffbarhet, att föraren varit '*synbarligen* berörd av starka drycker eller eljest så påverkad därav, att han *icke kunnat på tillfredsställande sätt föra fordonet*'. I enlighet med förslag i motioner, som inom båda kamrarna väckts i syfte att skärpa kravet på förare i fråga

om avhållsamhet från rusdrycker, förordade emellertid riksdagen de sakkunnigas från 1928 års förslag hämtade uttryck ' varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar'. Detta uttryck kom också till användning i den sedermera under året utfärdade motorfordonsförordningen. Det må anmärkas, att en minoritet inom andra lagutskottet hade förordat formuleringen 'synbarligen berörd av starka drycker eller eljest så påverkad därav, att han icke ägt det herravälde över sina handlingar, att han kunnat på ett tillfredsställande sätt föra automobilen'.

I proposition nr 208 till 1934 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att från motorfordonsförordningen och vägtrafikstadgan skulle utbrytas straffbestämmelserna angående vissa grövre trafikförseelser, däribland i första hand rattfylleri, och överföras till en särskild lag. Brotsbestämningen i fråga om rattfylleri var i förslaget densamma som i 1930 års då ännu gällande motorfordonsförordning. Enligt vid propositionen fogat statsrådsprotokoll anförde föredragande departementschefen bland annat följande: I fråga om brotsbestämningen i 1 § hade i några yttranden anmärkts, att den icke skulle giva erforderliga hållpunkter för en tydlig gränsdragning mellan straffbar och straffri alkoholpåverkan vid förande av motorfordon. Tillika hade anförts, att den anmärkta otydligheten skulle bliva mera betänkelig i mån som straffet höjdes. Det syntes visserligen icke kunna bestridas, att den ifrågavarande brotsbestämningen vore i någon mån svävande. Emellertid låge det i sakens natur, att en fullt klar brottsbeskrivning icke stode att erhålla. De farhågor, som vid tillkomsten av gällande motorfordonsförordning uttalats därom, att förevarande brotsbestämning skulle leda till godtycke vid tillämpningen, torde ej heller hava i någon avsevärd grad vunnit bekräftelse under den tid förordningen varit gällande. I varje fall hade icke tillräcklig erfarenhet under denna tid erhållits för att motivera en revision av bestämmelsen.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner (I: 324 och II: 574) föreslogs beträffande brotsbestämningen uttrycket 'påverkad av starka drycker eller som eljest förtärt sådana drycker på sådan tid att han därav kan vara påverkad'. I sitt utlåtande, nr 35, över propositionen anslöt sig andra lagutskottet i berörda fråga till departementschefens uppfattning. En reservant yrkade bifall till nyssnämnda båda motioner. Riksdagen antog det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget.

Därefter utfärdades den 7 juni 1934 lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon, vilken lag fortfarande är gällande. Lagen, vari år 1937 gjordes ett tillägg som i nu ifrågavarande avseende saknar intresse, innehåller i 1 och 2 §§ följande bestämmelser.

1 §. Förer den, som är så påverkad av starka drycker att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar, automobil, motor-

cykel eller traktortåg, straffes med fängelse i högst ett år eller, där omständigheterna äro mildrande, med dagsböter, dock ej under tio.

Med motorcykel avses i denna lag icke motorfordon, som enligt vad särskilt är stadgat skall anses såsom lättviktsmotorcykel.

2 §. Har någon vid förande av fordon som i 1 § avses varit så påverkad av starka drycker som där sägs eller överskridit medgiven hastighet, och har han därvid ådagalagt grov vårdslöshet eller visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom, dömes till fängelse eller straffarbete i högst ett år.

I en vid 1938 års riksdag väckt motion (I: 177) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta till förnyad utredning upptaga frågan om alkohol och motortrafik i syfte att förbereda mer betryggande och mer preciserad lagstiftning och i varje fall enhetligare lagskipningspraxis i detta avseende. I en annan vid samma riksdag väckt motion (II: 329) yrkades, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn snarast möjligt av bestämmelserna rörande ansvar och andra påföljder för framförande av motorfordon i av starka drycker påverkat tillstånd jämte övriga hithörande stadganden samt om framläggande för riksdagen av förslag till bestämmelser, ägnade att i högre grad än de nu gällande befordra ökad trafiksäkerhet och nykterhet.

I sitt utlåtande nr 17 i anledning av dessa motioner redogjorde andra lagutskottet för hithörande frågors behandling av statsmakterna under det senaste decenniet, varjämte utskottet lämnade vissa uppgifter angående i Norge och i Danmark gällande lagbestämmelser i ämnet. Härefter anförde utskottet bland annat följande: Genom 1934 års lag hade statsmakterna uttryckt sin bestämda vilja att komma till rätta med de av motionärerna påtalade missförhållandena. Denna lagstiftning, som redan för det okvalificerade rattfylleriet, såvitt ej omständigheterna vore mildrande, stadgade fängelsestraff upp till ett år, lämnade följaktligen möjlighet till en kraftig reaktion från samhällets sida. Enligt utskottets mening skulle för närvarande föga vara att vinna av en ytterligare straffskärpning. Den i lagen använda bestämningen av graden av alkoholpåverkan hade, såsom framginge av i utlåtandet lämnad redogörelse, varit föremål för delade meningar. Utskottet funne icke för närvarande skäl föreligga att ifrågasätta någon annan lydelse. Utskottet ansåge sig sålunda icke kunna tillstyrka någon framställning till Kungl. Maj:t i förevarande ämne. Statsmakterna måste givetvis ägna hithörande spörsmål den allra största uppmärksamhet. Enligt utskottets mening hade det mer och mer börjat ingå i det allmänna medvetandet, att det icke kunde anses tillständigt att i av starka drycker påverkat tillstånd föra motorfordon. Det syntes finnas skäl att antaga, att en dylik uppfattning på upplysningens väg skulle bliva allt mer allmän

till otvivelaktig båtnad för trafiksäkerheten. Därest emellertid utvecklingen gäve vid handen, att det med 1934 års lag avsedda syftet icke kunnat uppnås, måste statsmakterna givetvis överväga ytterligare åtgärder för att skapa respekt för lagstiftningen.

Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Frågan om skyldighet för person, som är misstänkt för brottslig gärning, att låta å sig taga blodprov för åstadkommande av utredning angående brottet är reglerad genom lagen den 31 maj 1934 om blodundersökning i brottmål, vilken lag trädde i kraft den 1 juli samma år. Redan tidigare förekom emellertid i stor utsträckning, att på frivillighetens väg blodprov togos för alkoholbestämning. Jämlikt 1 § nämnda lag må blodprov tagas å den, som med skäl misstänkes hava fört motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar. Beträffande andra brott är förutsättningen för lagens tillämpning, att å brottet efter lag kan följa straffarbete. Provtagningen må utföras endast av läkare, som därvid har att iakttaga de föreskrifter som meddelas av Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t därtill förordnar.

Vid remissen till lagrådet den 1 december 1933 av förslag till lag i ämnet anförde chefen för justitiedepartementet bland annat följande: Vad brottmålen beträffade ägde bevisning genom blodprov tydligen sin ojämförligt största praktiska betydelse i mål om ansvar enligt 41 § 2 mom. motorfordonsförordningen, vilket lagrum stadgade straff för den som förde motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kunde antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar. Mot införande av blodprovstvång i dessa mål hade anförts, att blodprovet i och för sig knappast kunde vara utslagsgivande då det gällde att avgöra huruvida en person vid visst tillfälle ägt nödigt herravälde över sina handlingar eller ej, samt att ett antagande härutinnan finge grundas på andra iakttagelser än blodprovets alkoholhalt. Även om detta uttalande måste tillerkännas visst fog — olika individer kunde naturligen i någon mån röna olika påverkan av samma alkoholmängd — syntes dock otvivelaktigt, att blodets alkoholhalt i de flesta fall utgjorde ett bevisdatum av stort värde, då de gällde att avgöra huruvida straff enligt berörda lagrum borde inträda. Vid ett stort antal individuella undersökningar hade nämligen befunnits, att då blodets alkoholhalt uppgått till ett visst mått, de undersökande läkarna i övervägande flertalet fall — på grund av andra symptom än blodundersökningens resultat — ansett alkoholpåverkan föreligga. Blodundersökningarnas stora betydelse för utredning rörande förhandenvaron av alkoholpåverkan i motorfordonsförordningens mening vore sålunda uppenbar. I så gott som varje fall vore blodanalysen ägnad att lämna tillförlitlig upplysning ej blott om den minimimängd alkohol som förtärts utan även om den för individens påverkan viktiga alkoholhalten i blodet. Det syntes därför angeläget

att åtgärder vidtoges till motverkande av att detta bevismedels användning utan giltiga skäl förhindrades genom vederbörandes vägran att låta sig undersökas.

Såsom av det ovanstående framgår har mot det i 1934 års lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon använda uttrycket 'så påverkad av starka drycker, att han kan antagas etc.' framförts den anmärkningen, att formuleringen vore alltför svävande för att giva erforderliga hållpunkter för en tydlig gränsdragning mellan straffbar och straffri alkoholpåverkan vid förande av motorfordon, vilket kunde leda till godtycke och bristande enhetlighet vid bestämmelsens tillämpning. Huruvida dessa farhågor i någon avsevärd grad bekräftats är självfallet ej lätt att med visshet avgöra. Så mycket torde dock vara säkert, att få mål äro förenade med sådana vanskligheter i bevisningsavseende som vissa mål angående ansvar för rattfylleri. Bevismateriale, som domstolen har att bygga på, utgöres av blodprovet, den av läkaren i samband med provtagningen utförda undersökningen jämte därå grundad diagnos samt vanligen också vittnesmål av personer, som iakttagit den tilltalade under hans färd eller strax före eller efter denna. De fall då den tilltalade varit så påverkad, att han befunnit sig i berusat tillstånd, vålla givetvis inga svårigheter. Ej heller synes tvekan behöva råda, då den genom blodprovet konstaterade alkoholkoncentrationen är mycket låg. Såvida ej anledning finnes misstänka, att någon särskild omständighet förryckt resultatet av blodprovet, bör detta i sådana fall tillmätas avgörande betydelse och åtalet följaktligen ogillas, även om hörda vittnen funnit den tilltalade påverkad. Frågan om straffbar eller icke straffbar alkoholpåverkan är däremot så mycket vanskligare att avgöra i de icke sällsynta fall, då blodprovet visat en hög alkoholhalt men den undersökande läkaren och i målet hörda vittnen funnit den tilltalade icke märkbart påverkad. Målets utgång i dylika fall är oberäknelig. En domare kan nämligen vara böjd för att tillerkänna vitsord åt läkarens och vittnenas på gjorda iakttagelser grundade omdöme, medan däremot en annan finner sig böra tillmäta den konstaterade höga alkoholkoncentrationen avgörande betydelse.

Det har givetvis ej varit lagstiftarnas avsikt, att domstol skall fälla till ansvar för rattfylleri på lösa antaganden. Det måste föreligga omständigheter, som utgöra en fast grund för antagandet. Emellertid kan det sättas i fråga, om icke våra domstolar härutinnan ställa fordringarna alltför högt. I allmänhet torde för fällande dom fordras så stark bevisning, att nära nog visshet föreligger om att den tilltalade saknat nödigt herravälde över sina handlingar. I tvivelaktiga fall tillämpas regeln hellre fria än fälla. Obenägenheten hos domstolarna att ådöma straff för rattfylleri på ett antagande,

som ej närmar sig full visshet, torde hava ytterligare ökats sedan normalstraffet blivit fängelse.

För att få statistiskt belyst huru stor alkoholkoncentrationen i regel varit i de fall ansvar för rattfylleri ådömts har jag låtit företaga en undersökning. Denna avser visserligen endast Stockholm och en tidrymd av blott tre år, 1935—1937, men synes likväl vara av stort intresse. Undersökningens resultat framgår av följande

Tablå

utvisande alkoholkoncentrationen hos de för rattfylleri åtalade personer, beträffande vilka Stockholms rådhusrätt meddelat utslag under åren 1935—1937.

Alkoholkoncentrationen i blodet, promille.	Sakfällda.	Frikända.	Summa.
0 —0,50	0	1	1
0,51—1	0	2	2
1,01—1,50	7	19	26
1,51—2	116	30	146
2,01—2,50	116	3	119
2,51—3	52	0	52
över 3	10	0	10
	<u>Summa 301</u>	<u>55</u>	<u>356</u>

I händelse målet fullföljts till högre rätt, har vid tablåns uppgörande hänsyn tagits till utgången i sista instans.

Undersökningen har även omfattat de fall, då blodprov tagits men åtal sedermera ej följt. Resultatet av undersökningen i denna del framgår av följande

Tablå

utvisande alkoholkoncentrationen hos personer, vilka såsom misstänkta för att i Stockholm hava gjort sig skyldiga till rattfylleri blivit föremål för blodundersökning men beträffande vilka åtal ej följt. Tablå avser de personer, i fråga om vilka blodprov inkommit till statens rättskemiska laboratorium under åren 1935—1937.

Alkoholkoncentrationen i blodet, promille.	Antalet fall.
0 —0,50	14
0,51—1	23
1,01—1,50	66
1,51—2	50
2,01—2,50	4
2,51—3	1
över 3	0
	<u>Summa 158</u>

Underlåtenheten att åtala kan givetvis i ett och annat fall hava berott på andra omständigheter än att bevisningen icke ansetts bindande.

Av den gjorda undersökningen framgår, att vid en alkoholkoncentration av 1 promille eller därunder åtal så gott som undantagslöst icke anstälts. Vad därefter angår gruppen med koncentrationen 1,01—1,50 har i de flesta fall åtal icke kommit till stånd och av de anhängiggjorda 26 åtalen hava 19 ogillats. Beträffande gruppen med koncentrationen 1,51—2 synes i ett anmärkningsvärt stort antal fall åtal hava underlåtits. Detta förhållande blir emellertid mindre ägnat att ingiva undran, när man finner att av de 146 åtalade inom denna grupp icke mindre än 30 d. v. s. mer än en femtedel blivit frikända. Beträffande slutligen gruppen med koncentrationen 2,01—2,50 har i regel, dock icke undantagslöst, följt åtal jämte fällande dom.

I detta sammanhang kan förtjäna omnämnas, att under år 1938 justitiekanslersämbetet hos Kungl. Maj:t anfört besvär över två friande hovrättsutslag i mål angående rattfylleri, där alkoholkoncentrationen hos den tilltalade varit 2,97 respektive 2,09 promille. Dessa båda besvärsmål hava ännu icke blivit av Kungl. Maj:t avgjorda.

Försåvitt man vågar döma av den på mitt föranstaltande verkställda lokalt begränsade undersökningen, torde med skäl kunna ifrågasättas, huruvida gällande lagbestämmelser på hithörande område, tillämpade på sätt nu synes ske, äro tillräckligt effektiva för att det avsedda syftet skall nås. Detta har varit att förhindra motorfordons framförande av alkoholpåverkade personer, därvid man avsett icke allenast sådan påverkan, som tager sig yttre uttryck, utan även sådan lindrigare påverkan, som föranleder nedsättning av en persons uppmärksamhet, sinnesnärvaro, handlings- och iakttagelseförmåga m. m. och därigenom gör personen olämplig såsom förare av motorfordon. Dylik påverkan inträder i regel även efter förtäring av en jämförelsevis ringa myckenhet alkoholhaltiga drycker. Det vill emellertid av ovanberörda statistiska undersökning synas som om för fällande dom i regel förutsättes en alkoholpåverkan, som tagit sig synbara uttryck. Därtill torde i viss mån hava bidragit de i brottsbestämningen ingående orden 'nödigt herravälde över sina handlingar'. Detta uttryck synes mig för allmänt hållet. Det avgörande bör uppenbarligen vara, huruvida föraren kan antagas hava ägt det herravälde över sina handlingar, som är nödigt för att kunna tillfredsställande föra motorfordon. Detta borde lämpligen hava kommit till uttryck i själva lagtexten. Anmärkas må i detta sammanhang, att det förekommer att läkaren ställer diagnosen, att den undersökte icke kan antagas hava saknat nödigt herravälde över sina handlingar, men tillägger att han dock varit olämplig att föra bil. Även i åtskilliga fall, då dylikt tillägg icke gjorts, torde nog läkaren hava ansett den undersökte olämplig såsom bilförare.

I betraktande av det förut sagda synes det böra tagas under allvarligt

övervägande, om icke i lagen borde fastslås, att straffbar alkoholpåverkan alltid skall anses föreligga vid viss konstaterad alkoholkoncentration i blodet. Ehuru ägnad att i en del avseenden ingiva betänkligheter skulle dock en sådan bestämmelse enligt min mening medföra så stora fördelar, att betänkligheterna böra få vika. En allsidig utredning om de olika systemens fördelar och nackdelar synes i varje fall vara väl motiverad. Med en bestämmelse av nyss angiven innebörd, där straffbarheten vore anknuten till ett lätt konstaterbart faktum, skulle man komma ifrån de stora bevissvårigheter, som nu ofta äro förbundna med ratttfyllerimålen. Därigenom skulle ernås önskvärd enhetlighet och effektivitet beträffande lagtillämpningen på ifrågavarande område. Snart nog skulle det säkerligen bliva allmänt känt bland motorfordonsförare ungefär huru stor myckenhet alkohol var och en för sin del kunde förtära utan att komma över den bestämda gränsen. Å andra sidan skulle det sannolikt bliva en tämligen allmän uppfattning, att vid en lägre alkoholkoncentration förande av motorfordon alltid vore tillåtet. Med hänsyn härtill måste uppenbarligen ifrågavarande gräns sättas så lågt, att praktiskt taget ingen motorfordonsförare vid en alkoholkoncentration därunder kan antagas vara på grund av spritkonsumtion farlig för trafiksäkerheten. Självfallet kunna olika meningar råda om var gräns lämpligast skall dragas. Ginge man ned mycket långt, exempelvis till 0,5 promille, bleve den praktiska följderna, att förare av motorfordon såväl under som viss tid före färden finge avhålla sig från även en sådan måttlig förtäring av starka drycker, som i det dagliga livet är ganska vanlig. Enligt min mening skulle en sådan skärpning av fordringarna beträffande avhållsamhet från alkoholhaltiga drycker vara synnerligen önskvärd i fråga om förare av motorfordon. Med hänsyn till statsmakternas vid upprepade tillfällen under frågans tidigare behandling tillkännagivna uppfattning torde emellertid ett förslag med så långt gående innebörd knappast hava några utsikter att för närvarande vinna beaktande. Däremot skulle måhända ett förslag med gränsen satt till 1 promille icke komma att mötas av alltför många invändningar. Det torde nämligen vara svårt att bestrida att bilförare med högre alkoholhalt i blodet än 1 promille i de allra flesta fall utgöra en icke obetydlig risk för trafiksäkerheten.

Ett system sådant som det av mig nu förordade tillämpas sedan några år tillbaka i Norge. Den norska motorvognloven stadgar straff för den, som kör motorfordon när han är påverkad av alkohol. Har föraren större alkoholkoncentration i blodet än 0,5 promille, anses han under alla förhållanden vara påverkad. Villfarelse beträffande koncentrationens storlek fritager icke från straff. Har någon i av alkohol påverkat tillstånd kört motorfordon, skall fängelsestraff ådömas, såvida ej särskilt förmildrande omständigheter föreligga. I en artikel i Svensk Juristtidning 1938 sid. 474

o. f. har sorenskriver Ole F. Harbek lämnat en redogörelse för tillkomsten av ifrågavarande lagbestämmelser och deras tillämpning. Harbek uppgiver, att de norska domstolarna ej synas hava haft några betänkligheter eller vanskligheter i fråga om bestämmelsernas tillämpning och att ej heller pressen eller allmänheten rest några invändningar mot att låta 0,5 promillegränsen vara avgörande för straffbarheten. Däremot har det rått delade meningar om huruvida ovillkorligt fängelsestraff skall ådömas för lagöverträdelse första gången.

Med stöd av den befogethet min instruktion lämnar mig får jag härmed i underdånighet för Eders Kungl. Maj:t framlägga ovan berörda förhållanden och spörsmål till den åtgärd, Eders Kungl. Maj:t må finna framställningen föranledda.”

IV. Inspektionsresor under år 1938.

Mina ämbetsresor under år 1938 hava ägt rum inom Älvsborgs och Kopparbergs län, varjämte jag verkställt inspektion av Älvdals och Nyeds domsagas kansli.

Tillika har min suppleant och efterträdare under den tid han förestått justitieombudsmansämbetet inspekterat vissa myndigheter inom Malmöhus län.

Redogörelse för vad under inspektionerna förekommit lämnas i det därunder förda diariet, som jämte justitieombudsmannens diarium och registratur kommer att för granskning överlämnas till riksdagens första lagutskott.

V. Under år 1938 handlagda klagomål och anställda åtal m. m.

Antalet härstädes under år 1938 diarieförda ärenden har uppgått till 743.

Vid 1938 års början voro — fränsett ett antal balanserade ärenden av annan beskaffenhet — av förut inkomna klagomål eller eljest mot tjänstemän anhängiggjorda ärenden fortfarande under handläggning härstädes 43

Under år 1938 hava anhängiggjorts ärenden mot tjänstemän:
genom inkomna klagomål — däribland icke inberäknat ett antal
anonyma skrifter, vilka icke diarieförts — ett antal av 401
samt på grund av anmärkningar, gjorda vid granskning av fång-
förteckningar eller vid ämbetsresa eller annorledes, ett antal av . . 172

Summa balanserade och inkomna ärenden mot tjänstemän 616

Av berörda 616 ärenden hava under 1938:

1) såsom återkallade avskrivits	4
2) till annan myndighet överlämnats	6
3) efter vederbörandes hörande fått förfalla	193
4) efter annorledes verkställd utredning avskrivits	121
5) utan åtgärd avskrivits	148
6) till åtal hänvisats	9
7) föranlett annan åtgärd än åtal	91

och äro vid 1938 års slut:

8) i avbidan på infordrad förklaring, påminnellers avgivande eller annan utredning vilande	26
9) i avbidan på domstols eller myndighets beslut vilande	10
10) på prövning beroende	8
	Summa 616

Under år 1938 har, såsom av ovanstående redogörelse framgår, i 9 ärenden, varav två ärenden avsett samma tre tjänstemän, beslutits anställande av åtal mot tjänstemän, nämligen

på grund av förd klagan mot	8
av annan anledning mot	2
	Summa 10

Sålunda har för nedan angivna fel eller försummelse i tjänsten förordnats om åtal mot:

- 1) landsfiskal för försumlighet i fråga om behandling av utsökningsärenden (sid. 106 o. f.);
- 2) ordförande i taxeringsnämnd för försummelse i fråga om föredragning inför nämnden (sid. 98 o. f.);
- 3) kammarfiskal för obehörig försäljning å allmänna arvsfondens vägnar av rätt till gravplats (sid. 132 o. f.);
- 4) två rådmän för försumlighet i utövandet av konkursdomarämbete (sid. 113 o. f.);
- 5) rättens ombudsman i konkurser för bristande tillsyn över konkursförvaltare (sid. 113 o. f.);
- 6) häradshövding för ändring av avkunnat utslag m. m.;
- 7) landsfiskal för olaglig införpassning till värnpliktstjänstgöring;
- 8) inspektionskonstapel för obehörigt anhållande m. m.; och
- 9) häradshövding för felaktigt ådömande av straff för första resan stöld.

Ordföranden i nedre justitierevisionen har på förfrågan uppgivit, att sedan början av senaste lagtima riksdag någon förklaring av lag, i den ordning § 19 regeringsformen bestämmer, icke blivit av Kungl. Maj:t meddelad.

För fullgörande av den i 13 § av instruktionen för justitieombudsmannen lämnade föreskriften om avgivande av redogörelse för behandlingen av riksdagens hos Kungl. Maj:t anmälda beslut och gjorda framställningar hava från statsdepartementen införskaffats uppgifter rörande *dels* vilka åtgärder, som blivit vidtagna i anledning av 1938 års riksdags skrivelser, *dels ock* — beträffande sådana genom föregående riksdagars skrivelser hos Kungl. Maj:t anhängiggjorda ärenden, vilka vid 1938 års början voro i sin helhet eller till någon del oavgjorda — vilka åtgärder under nästlidna år blivit vidtagna.

Uppgifterna, som angiva ärendenas ställning vid utgången av år 1938, innefattas i tre såsom bilagor II, III och IV till denna berättelse fogade förteckningar. Såsom bilagor äro även intagna en tabell över de skrivelser, 1938 års riksdag avlatit till Kungl. Maj:t (bil. I), och en förteckning över ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från justitieombudsmannen före den 1 januari 1938 och vari under år 1938 åtgärd vidtagits eller vilka vid samma års slut ännu voro på Kungl. Maj:ts prövning beroende (bil. V).

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 10 januari 1939.

NILS LJUNGGREN.

Gösta Stenlund.

TRYCKFRIHETSKOMMITTÉNS BERÄTTELSE

AVGIVEN ÅR 1939.

TILL RIKSDAGEN.

Under den tid, som förflutit efter avgivandet av tryckfrihetskommitténs senaste berättelse, har kommittén icke haft att behandla något ärende, vilket kommittén härmed får för riksdagen anmäla.

Stockholm i januari 1939.

NILS LJUNGGREN.

HENRIK SCHÜCK. ELIEL LÖFGREN. NILS STJERNBERG.
ODAL OTTELIN. TORSTEN FOGELQVIST. HENNING LEO.

Gösta Stenlund.

BILAGOR.

Bilaga I.

Tabell

över samtliga av 1938 års riksdag avlätna skrivelser m. m. i nummerföljd enligt fjortonde samlingen av bihanget till riksdagens protokoll.

Det andra siffertalet utvisar det nummer, under vilket skrivelserna för varje särskilt departement upptagits i den såsom bilaga II här nedan införda förteckningen.

1	Fi	31	30	Jo	2	62	K	10	93	²⁾	125	E	4	157	E	8	
2	Ju	12	31	Jo	3	63	H	4	94	²⁾	126	Fi	11	158	K	26	
3	U	7	32	Jo	4	64	Fö	5	95	Ju	14	127	U	6	159	K	27
4	Fö	16	33	Fi	1	65	Fö	6	96	Ju	15	128	H	8	160	H	14
5	S	17	34	Fi	2	66	H	5	97	S	8	129	H	9	161	Fö	22
6	K	21	35	E	2	67	U	4	98	S	9	130	H	10	162	Fö	23
7	Fi	22	36	K	6	68	K	11	99	K	20	131	Fi	12	163	Fö	24
8	E	14	37	Ju	3	69	Fö	7	100	S	10	132	H	11	164	Fö	25
9	Jo	15	38	⁴⁾		70	Jo	6	101	S	11	133	S	16	165	Ju	18
10	H	15	39	⁴⁾		71	Jo	7	102	Fi	8	134	K	22	166	S	21
11	Fö	4	40	Ju	4	72	Jo	8	103	Fi	9	135	K	23	167	Ju	19
	S	7	41	⁴⁾		73	Jo	9	104	S	12	136	K	24	168	S	22
	Fi	6	42	⁴⁾		74	Jo	10	105	Jo	16	137	K	25	169	Fö	28
	H	3	43	Fi	3	75	Jo	11	106	Jo	17	138	Jo	23	170	E	9
12	U	1	44	S	5	76	Jo	12	107	Jo	18	139	H	12	171	E	10
13	K	1	45	Ju	5	77	Jo	13	108	S	13	140	Fö	17	172	S	23
14	K	2	46	Ju	6	78	K	12	109	Fö	10	141	Jo	24	173	Ju	20
15	K	3	47	Ju	7	79	Fö	8	110	S	14	142	Jo	25	174	E	11
16	S	1	48	Ju	8	80	Fö	9	111	Fö	11	143	Fö	18	175	Fö	27
17	Ju	1	49	Ju	9	81	K	13	112	Ju	16	144	Fö	19	176	Fi	17
18	Fö	1	50	Ju	10	82	Jo	14	113	Fi	10	145	Fö	20	177	Fi	18
19	S	2	51	Fi	4	83	Ju	13	114	E	3	146	S	18	178	Fi	19
20	Ju	2	52	Fi	5	84	U	5	115	Jo	19	147	Fi	13	179	Fi	20
21	Jo	1	53	Jo	5		Fi	7	116	Jo	20	148	Fi	14	180	Jo	26
22	K	5	54	Fö	2	85	K	14	117	S	15	149	Ju	17	181	Jo	27
23	K	4	55	Fö	3	86	K	15	118	Fö	12	150	H	13	182	Jo	28
24	E	1	56	Ju	11	87	K	16	119	Fö	13	151	S	19	183	Jo	29
25	H	1	57	U	3	88	K	17	120	Fö	14	152	Fö	21	184	Jo	30
26	H	2	58	S	6	89	K	18	121	Fö	15	153	S	20	185	Jo	31
27	U	2	59	K	7	90	H	6	122	Jo	21	154	E	5	186	Jo	32
28	S	3	60	K	8	91	K	19	123	H	7	155	E	6	187	Jo	33
29	S	4	61	K	9	92	¹⁾		124	Jo	22	156	E	7	188	Jo	34

¹⁾ Skrivelse till fullmäktige i riksbanken. — ²⁾ Skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret. — ³⁾ Skrivelse till styrelsen för riksdagsbiblioteket. — ⁴⁾ Utfärdade förordnanden.

189	Fi 15	240	Fi 33	295	Ju 27	343	S 52	394	Fi 76	428	S 56
190	Fi 16	241	E 26	296	Fi 46	344	K 38	395	Fi 77	429	E 46
191	Fö 26	242	Fi 35	297	E 29	345	K 37	396	Fi 78	430	S 57
192	Jo 35	243	E 27	298	Ju 28	346	Fi 57	397	Fi 79	431	E 57
193	Fi 21	244	Fi 36	299	Ju 29	347	Fi 59	398	Ju 41	432	Fö 46
194	Fi 25	245	Fö 31	300	Ju 30	348	H 23		Fö 39	433	Fi 90
195	Fi 26	246	Fö 32	301	Fö 35	349	Fi 56		S 58	434	Fi 91
196	Fi 23	247	Jo 44	302	Fö 36	350	Fi 61		E 47	435	Ju 44
197	E 12	248	Jo 45	303	Fö 37	351	Fi 62		Jo 69	436	S 63
198	Jo 36	249	Jo 46	304	Ju 34	352)	399	Ju 42	437	S 64
199	Fi 24	250	Jo 47		H 20	353)		U 10	438	Fi 92
200	Ju 21	251	Jo 48	305	Jo 57	354)		Fö 40	439	S 65
201	Ju 22	252	Fi 37	306	S 41	355)		S 59	440	S 66
202	Fi 27	253	Fö 33	307	S 42	356)		K 39	441	Jo 72
203	Jo 37	254	S 28	308	Fö 38	357)		Fi 83	442	Jo 73
204	Jo 38	255	S 29		S 46	358)		Jo 70	443	Jo 74
205	Jo 39	256	S 30		Fi 52	359)		H 26	444	Jo 75
206	Fö 29	257	S 31		E 33	360)	400	Fö 41	445	Jo 76
207	E 13	258	S 32	309	Fi 47	361)		Fi 84	446	Jo 77
208	S 24	259	Fi 38	310	Fi 48	362	Ju 38	401	Ju 43	447	S 69
209	Fö 30	260	K 33	311	Fi 49	363	Ju 39		U 11	448	H 31
210	K 28	261	S 35	312	K 35	364	S 53		Fö 42	449	Ju 45
211	Fi 28	262	S 33	313	K 36	365	H 24		S 60		S 67
212	S 25	263	S 34	314	E 34	366	E 42		K 40	450	E 54
213	Ju 23	264	S 36	315	Fi 50	367	E 43		Fi 85	451	E 55
214	K 30	265	S 37	316	U 9	368	Fi 63		E 48	452	Ju 46
215	U 8	266	H 18	317	Fi 51	369	Fi 64		Jo 71	453	H 32
	E 15	267	Fi 39	318	S 47	370	H 25		H 27	454	E 58
216	E 16	268	Ju 26	319	S 48	371	Jo 61	402	H 28	455	K 44
217	E 17	269	Fi 40	320	S 49	372	Jo 62	403	Fi 86	456	E 59
218	Fi 29	270	Fi 41	321	S 50	373	Jo 63		E 49	457	Ju 48
219	Fi 30	271	Fö 34	322	E 35	374	Jo 64	404	S 61	458	U 12
220	K 31	272	E 28	323	Ju 35	375	Jo 65	405	S 62	459	Fö 48
221	E 18	273	Jo 49	324	E 36	376	Jo 66	406	K 41	460	S 70
222	E 19	274	Jo 50	325	E 32	377	Fi 60	407	Fö 43	461	K 45
223	E 20	275	Jo 51	326	S 43	378	Ju 40	408	Fi 87	462	Fi 94
224	E 21	276	Jo 52	327	E 37		S 54	409	Fi 88	463	E 60
225	Ju 24	277	Jo 53	328	S 44		E 44	410	H 29	464	H 34
226	K 29	278	Jo 54	329	Ju 36	379	Fi 65	411	H 30	465	Fi 95
227	H 16	279	Jo 55	330	S 45	380	Fi 66	412	Fö 44	466	Fi 96
228	H 17	280	S 38	331	Fi 53	381	Fi 67	413	E 50	467	Fi 97
229	K 32	281	Jo 56		H 21	382	Fi 68	414	E 51	468	Fi 98
230	Fi 32	282	S 39	332	Fi 54	383	Fi 69	415	E 52	469	Fi 99
	E 23	283	Fi 42		H 22	384	Fi 70	416	Fö 45	470	Fi 100
231	E 24	284	Fi 43	333	Fi 55	385	Fi 71	417	E 53	471	Fi 101
232	E 22	285	Fi 44	334	Jo 58	386	Fi 72	418	Fi 93	472	Fi 102
	Jo 40	286	Fi 45	335	Jo 59	387	Fi 80	419	Ju 47	473	Fi 103
233	Jo 41	287	H 19	336	Jo 60	388	Fi 81	420	Fö 47	474	Fi 104
234	Ju 25	288	K 34	337	Ju 37	389	Fi 73	421	S 68	475)
235	E 25	289	E 30	338	E 38	390	Fi 82	422	K 42	476	Fi 105
236	Fi 34	290	E 31	339	Fi 58		Jo 67	423	E 56	477)
	Jo 42	291	Ju 31		E 40	391	Jo 68	424	H 33		
237	Jo 43	292	Ju 32	340	E 41	392	Fi 74	425	K 43		
238	S 26	293	Ju 33	341	E 39		E 45	426	Fi 89		
239	S 27	294	S 40	342	S 51	393	Fi 75	427	S 55		

Förteckning

över de av 1938 års riksdag till Konungen avlätna skrivelser jämte uppgifter om de åtgärder, som under nämnda år vidtagits i anledning av samma skrivelser.

(Det för varje ärende inom parentes utsatta siffrorna utvisar riksdagsskrivelsens nummer enligt fjortonde samlingen av bihanget till riksdagens protokoll.)

1. Justitiedepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 5 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § strafflagen för krigsmakten, m. m. (17.)

Lagar i ämnet utfärdade den 13 maj 1938 (sv. f. nr 167—169).

2. den 8 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 under utgifter för kapitalökning gjorda framställningar om anslag till vissa byggnadsarbeten vid fångvården. (20.)

Den 25 februari 1938 anmäld, därvid Kungl. Maj:t delgivit fångvårdsstyrelsen riksdagens beslut. Sedermera har Kungl. Maj:t, i samband med beslut rörande sättet för beredande av täckning av nämnda anslag å ifrågavarande tilläggsstat, den 30 juni 1938 meddelat fångvårdsstyrelsen erforderliga föreskrifter.

3. den 15 februari, angående val av riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare. (37.)

Den 25 februari 1938 anmäld samt lagd till handlingarna.

4. samma dag, angående val av riksdagens militieombudsman och hans efterträdare. (40.)

Den 25 februari 1938 anmäld samt lagd till handlingarna.

5. den 21 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § utsökningslagen. (45.)

Lag i ämnet utfärdad den 12 mars 1938 (sv. f. nr 71).

6. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade hälländska kyrkohemmanen, m. m. (46.)

Lagar i ämnet utfärdade den 6 maj 1938 (sv. f. nr 159—161).

7. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en den 29 maj 1933 avslutad internationell konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om kvarstad å luftfartyg, m. m. (47.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

8. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning. (48.)

Lag i ämnet utfärdad den 12 mars 1938 (sv. f. nr 73).

9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt. (49.)

Lag i ämnet utfärdad den 12 mars 1938 (sv. f. nr 72).

10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hittegods, m. m. (50.)

Lagar i ämnet utfärdade den 22 april 1938 (sv. f. nr 121 och 122).

11. den 23 februari, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 5 mars 1937 (nr 61) angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (56.)

Lag i ämnet utfärdad den 25 februari 1938 (sv. f. nr 54).

12. den 26 februari, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1938/39 under rikstatsens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet. (2.)

Den 13 maj 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

13. den 5 mars, i anledning av väckta motioner om viss ändring i bestämmelserna om sättet för val av förstakammarledamöter i stad, som utgör egen valkrets. (83.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

14. den 8 mars, i anledning av vissa i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1938/39. (95.)

Den 13 maj 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

15. den 12 mars, i anledning av väckta motioner angående ändring av 17 kap. 4 § handelsbalken m. m. (96.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

16. den 18 mars, med hemställan om utredning angående en departementalreform. (112.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. den 30 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en den 10 april 1926 avslutad internationell konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om statsfartygs fri- och rättigheter, m. m. (149.)

Lag i ämnet utfärdad den 17 juni 1938 (sv. f. nr 470).

18. den 2 april, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 40 med förslag till gruvlag m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (165.)

Lagar i ämnet utfärdade den 3 juni 1938 (sv. f. nr 314—317).

19. den 5 april, i anledning av väckt motion om ändring av 55 § lagen den 12 maj 1917 om expropriation. (167.)

En inom justitiedepartementet upprättad promemoria i ämnet har remitterats till vissa myndigheter. Ärendet är föremål för fortsatt utredning inom departementet.

20. den 6 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande befattningshavare, vilkas tjänster vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas. (173.)

Den 29 april 1938 anmäld, därvid Kungl. Maj:t delgivit statskontoret riksdagens beslut.

21. den 26 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 kap. 10 § och 21 kap. 10 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m. (200.)

Lagar i ämnet utfärdade den 6 maj 1938 (sv. f. nr 163 och 164).

22. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt. (201.)

Lag i ämnet utfärdad den 6 maj 1938 (sv. f. nr 162).

23. den 30 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 66 § lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation. (213.)

Lag i ämnet utfärdad den 3 juni 1938 (sv. f. nr 221).

24. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 25 kap. 8 § rättegångsbalken. (225.)

Lag utfärdad den 13 maj 1938 (sv. f. nr 176).

25. den 6 maj, i anledning av väckt motion angående revision av lagstiftningen om delning av jord å landet. (234.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

26. den 17 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Vattendomstolarna: Avlöningar m. m. jämte i ämnet väckt motion. (268.)

Den 27 maj 1938 anmäld, därvid Kungl. Maj:t delgivit statskontoret riksdagens beslut.

27. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 15 kap. strafflagen. (295.)

Lag i ämnet utfärdad den 3 juni 1938 (sv. f. nr 250).

28. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avbrytande av havandeskap m. m. (298.)

Lagar i ämnet utfärdade den 17 juni 1938 (sv. f. nr 318—321).

29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av 18 kap. 13 § 2 mom. strafflagen, m. m. (299.)

Lag i ämnet utfärdad den 9 september 1938 (sv. f. nr 566).

30. samma dag, i anledning av väckt motion angående de inom statskyrkans ram existerande fria evangeliska samfundens rättsliga ställning, m. m. (300.)

Skrivelsen har för yttrande remitterats till samtliga domkapitel, varjämte tillfälle att yttra sig beretts de olika frireligiösa samfunden i Sverige för angivande av de frågor, som anses särskilt böra komma under omprövning vid utredning i enlighet med riksdagens anhållan.

31. den 21 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av säkerhetsanstalt för förvarade och internerade samt ny sinessjukavdelning inom fångvården. (291.)

Den 17 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens uppfostringsanstalt å Bona: Nybyggnadsarbeten m. m. (292.)

Den 17 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering för uppförande av en logementsbyggnad vid fångkolonien å Singeshult. (293.)

Den 17 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

34. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till sjoarbetstidslag m. m. och förslag till lag angående ändrad lydelse av 10, 23, 51 och 73 §§ sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270). (304.)

Lagar i ämnet utfärdade den 30 september 1938 (sv. f. nr 607 och 610). (Jfr i övrigt under handelsdepartementet punkten 20.)

35. den 25 maj, angående beredande av möjlighet för svenska medborgare av judisk börd att utträda ur mosaisk församling utan att inträda i svenska kyrkan. (323.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

36. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen, m. m. (329.)

Lagar i ämnet utfärdade den 3 juni 1938 (sv. f. nr 251—263).

37. den 30 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 202) om begränsning av rätten att avverka skog å intecknad fastighet. (337.)

Lag i ämnet utfärdad den 17 juni 1938 (sv. f. nr 387).

38. den 1 juni, i anledning av väckta motioner om förstärkt grundlagsskydd för vissa fundamentala principer för det nuvarande samhället. (362.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

39. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera. (363.)

Lag i ämnet utfärdad den 17 juni 1938 (sv. f. nr 322).

40. den 2 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet, ävensom i ämnet väckta motioner. (378.)

Skrivelsen, som överlämnats från finansdepartementet i vad den avser ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, har den 17 juni 1938 anmälts, därvid lag i ämnet utfärdats (sv. f. nr 378).

41. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)

Den 30 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

42. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Den 15 juli 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Den 30 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

44. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1938/39 till utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs m. m. (435.)

Den 17 juni 1938 anmäld och föreskrifter meddelade vederbörande.

45. samma dag, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om semester m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (449.)

Skrivelsen, som överlämnats från socialdepartementet i vad den avser ändring av 56 och 90 §§ sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270), har den 17 juni 1938 anmälts, därvid lag i ämnet utfärdats (sv. f. nr 288).

46. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 46 och 75 §§ lagen den 22 juni 1911 (nr 55 s. 1) om ekonomiska föreningar. (452.)

Lag i ämnet utfärdad den 17 juni 1938 (sv. f. nr 414).

47. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under justitiedepartementets verksamhetsområde. (419.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

48. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (457.)

Den 30 juni 1938 anmäld, därvid Kungl. Maj:t delgivit statskontoret riksdagens beslut.

2. Utrikesdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 17 januari 1938, angående utseende av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet och utrikesnämnden. (12.)

Anmäld den 28 januari 1938.

2. den 15 februari, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen beträffande Statens allmänna fastighetsfond, Utrikesdepartementet, gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering. (27.)

Anmäld den 18 februari 1938, varvid Kungl. Maj:t fattade beslut om inköp av fastighet i Bukarest för därvarande beskicknings räkning m. m.

3. den 23 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett den 5 november 1937 mellan Sverige och Siam avslutat vänskaps-, handels- och sjöfartsavtal. (57.)

Föredragen den 25 februari 1938, varvid Kungl. Maj:t beslöt, att ifrågavarande avtal med tillhörande slutprotokoll skulle för Sveriges del ratificeras.

4. den 1 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges bidrag till kostnaderna för internationell övervakning av utförseln och resandetrafiken till Spanien. (67.)

Anmäld den 3 mars 1938.

5. den 5 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett avtal mellan Sverige och Island för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomst och förmögenhet. (84.)

Anmäld den 24 mars 1938, varvid Kungl. Maj:t beslöt, att nämnda avtal skulle för Sveriges del ratificeras.

6. den 26 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till internationell hjälpverksamhet till förmån för hemlösa barn i Spanien. (127.)

Anmäld den 22 april 1938.

7. den 1 april, angående vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i avseende å utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet. (3.)

Anmäld den 29 april 1938. Nödiga föreskrifter meddelades dels samma dag, dels den 30 juni 1938.

8. den 3 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till svenska institutet i Rom m. m. (215.)

Anmäld den 10 juni 1938, varvid Kungl. Maj:t beslöt att bemyndiga beskickningen i Rom att med italienska utrikesministeriet utväxla verbalnoter angående ikraftträdande av avtal om överlåtelse till svenska staten av tomt för nämnda institut.

9. den 25 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande av vissa förmåner åt Internationella regleringsbanken i Basel. (316.)

Föredragen den 30 juni 1938, varvid Kungl. Maj:t bemyndigade sändebudet i Bern att till generalsekretären i Nationernas förbund avgiva förklaring om medgivande av vissa förmåner åt nämnda bank.

10. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Anmäld den 30 juni 1938, varvid Kungl. Maj:t beslöt att ställa ifrågavarande anslag till förfogande av chefen för personal- och administrativa avdelningen i utrikesdepartementet.

11. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Anmäld den 30 juni 1938, varvid Kungl. Maj:t beslöt att ställa ifrågavarande anslag till förfogande av chefen för personal- och administrativa avdelningen i utrikesdepartementet.

12. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tredje huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (458.)

Anmäld den 30 juni 1938, varvid Kungl. Maj:t fattade beslut angående sättet för nämnda anslags användning.

3. Försvarsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 8 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38, i vad propositionen avser fjärde huvudtiteln. (18.)
Anmäld och slutbehandlad den 18 februari 1938.
2. den 26 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 av anslag till vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. (54.)
Anmäld den 12 mars 1938, därvid åt vederbörande myndigheter uppdrogs att inkomma med förslag angående användningen av det genom skrivelsen anvisade anslaget. Sedan åtskilliga förslag inkommit, har Kungl. Maj:t genom särskilda brev anvisat vissa belopp för därmed avsedda ändamål.
3. samma dag, i anledning av i statsverkspropositionen under Fonden för förslag till statsverket gjord framställning om anslag till kapitalinvestering för vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. (55.)
Anmäld den 12 mars 1938, därvid en del av det av riksdagen anvisade anslaget ställdes till vederbörande myndighets förfogande för avsett ändamål ävensom förslag infordrades rörande användningen av återstående del. Sedan åtskilliga förslag inkommit, har Kungl. Maj:t genom särskilda brev anvisat vissa belopp för därmed avsedda ändamål.
4. den 1 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten. (11.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer.
5. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medel för anordnande av vissa försök med generatorgasdrivna automobiler. (64.)
Anmäld den 12 mars och den 30 juni 1938, varmed ärendet slutbehandlats.
6. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av förskottsvis utbetalade merkostnader för vissa byggnadsarbeten för signalregementets förläggning å Lilla Frösunda. (65.)
Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938.
7. samma dag, i anledning av väckt motion angående utredning om ändrade villkor för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. (69.)
Anmäld den 12 mars 1938, därvid uppdrogs åt arméförvaltningens civila departement att verkställa utredning i ämnet och därefter till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Sedan dylikt förslag inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
8. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överblyttande av vissa till kronoparken Strömsholm hörande områden från domänstyrelsen till lantförsvarets förvaltning. (79.)
Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938.
9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett kronan tillhörigt markområde i Boden. (80.)
Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938.

10. den 18 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov (rekvisitionslag), lag om skyldighet i vissa fall att i fredstid tillhandahålla förnödenheter m. m. för krigsmaktens behov och lag om förfogande över viss egendom för krigsmaktens behov (militär förfogandelag). (109.)

Anmäld den 31 mars 1938, därvid lagar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 87—89).

11. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § lagen den 9 april 1926 (nr 66) angående anskaffande av fartyg för krigsmaktens ställande på krigsfot (fartygsuttagningslagen). (111.)

Anmäld den 31 mars 1938, därvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 83).

12. den 22 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet av vissa haverikostnader m. m. (118.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

13. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för J. P. Johansson från vissa arrendeavgifter. (119.)

Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.

14. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för kontoristen N. E. K. Nilsson från viss betalningsskyldighet. (120.)

Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.

15. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmänna grunder för statens åtaganden i samband med emottagande av gåvor av luftvärnsmateriel. (121.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser i ämnet.

16. den 26 mars, angående vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i avseende å utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet. (4.)

Anmäld den 31 mars 1938; och beslötos därvid och senare under året erforderliga åtgärder, innefattande bland annat utfärdandet av kungörelser (sv. f. nr 105 och 106) samt uppdrag för marinförvaltningen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till avlösningsreglering för den icke-ordinarie eldarpersonalen vid marinen. Sedan dylikt förslag inkommit, är ärendet i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av visst kronan tillhörigt markområde av egendomen Beateberg i Huddinge socken av Stockholms län. (140.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område av Tånga hed. (143.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

19. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronan tillhöriga stadsågan nr 485 å västra området i Södertälje. (144.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

20. den 29 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av övergångsbestämmelsen till förordningen den 5 juni 1936 (nr 239) angående ändrad lydelse av 11 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. (145.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 113).

21. den 1 april, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, m. m. (152.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

22. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för värnpliktige E. F. Björkstrand m. fl. från viss betalningsskyldighet. (161.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

23. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande av vissa skadestånds- och ersättningsbelopp. (162.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

24. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kompen-
sation till Marstrands stad i anledning av skeppsgosseåkarens indragning. (163.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

25. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beställning av viss flygmateriel m. m. (164.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid Kungl. Maj:t ställde av riksdagen anvisade anslag till flygförvaltningens förfogande samt uppdrog åt ämbetsverket att inkomma med förslag till disponerande av de anvisade medlen. Sedan dylikt förslag inkommit, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1938 fastställt plan till fördelning av anslaget.

26. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronan tillhöriga områden inom Bergkvara municipalsamhälle. (191.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

27. den 6 april, i anledning av väckta motioner rörande understöd från Vadstena krigsmanshuskassa åt visst f. d. indelt manskap m. m. (175.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

28. den 8 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 17 mom. 6 och § 27 mom. 1 B värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443). (169.)

Anmäld den 22 april 1938, därvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 124).

29. den 26 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronan tillhöriga fastigheten nr 3 i kvarteret Trädgården i Visby. (206.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 september 1938.

30. den 27 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för H. F. Andersson från viss ersättningsskyldighet. (209.)

Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.

31. den 13 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa förbättringar av förlägningsförhållandena å Järvafältet. (245.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.

32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Färösund jämte i ämnet väckta motioner. (246.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid de genom skrivelsen anvisade medlen ställdes till marinförvaltningens förfogande samt åt ämbetsverket uppdrogs att, med beaktande av vad i förenämnda riksdagsskrivelse anförts, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till disposition av desamma. Sedan dylikt förslag inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (253.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid uppdrogs åt arméförvaltningens fortifikationsstyrelse *dels* att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående närmare bestämda förlägningsplatser för Svea livgarde, Svea artilleriregemente, Stockholms tygstation och arméns intendenturförråd inom härför angivna områden å Järvafältet samt angående användningen av de genom skrivelsen anvisade anslag, *dels ock* att med föranledning av vad angående frågan om Livregementets till häst förläggning i proposition i ämnet och förevarande riksdagsskrivelse anförts föranstalta om undersökning av möjligheterna att förlägga sistnämnda regemente till annan plats än som tidigare av styrelsen föreslagits ävensom att inkomma med det yttrande, som kunde därav föranledas. Förslag hava inkommit *dels* till disposition av en del av de av riksdagen anvisade medlen, *dels ock* angående Livregementets till häst förlägningsfråga. Ärendet är i sin helhet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

34. den 18 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställning om anslag till arméns reservstater. (271.)

Anmäld den 3 juni 1938, därvid de genom skrivelsen anvisade medel ställdes till arméförvaltningens civila departements förfogande för därmed avsett ändamål samt åt departementet uppdrogs att efter samråd med chefen för armén uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till stater för arméns reservstater. Sedan dylika förslag inkommit, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1938 fastställt ifrågavarande stater, varmed ärendet slutbehandlats.

35. den 21 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa markbyten mellan kronan och Borås stad. (301.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

36. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av mark för utvidgning av Bodens ingenjörkårs broslagningsplats vid Ängesholmen. (302.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

37. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av medel ur Stockholms varvs byggnadsfond för inköp av en villabyggnad å Stora Fjärderholmen. (303.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

38. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)

Anmäld och slutbehandlad den 28 oktober 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer (punkten 1), därvid Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser i fråga om utgivande av en för försvarsväsendet gemensam personalrulla.

39. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer.

40. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer.

41. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt dyrtortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (400.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer.

42. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på försvarsdepartementets föredragning ankommer.

43. samma dag, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar m. m. (407.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid kungörelse utfärdades rörande tillfällig förstärkning av hyresbidragen till vissa beställningshavare vid försvarsväsendet (sv. f. nr 386), genom skrivelsen anvisade anslag ställdes till vederbörande ämbetsverks förfogande samt ämbetsverken anbefalldes att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till disposition av anvisade medel och angående beställande av i skrivelsen avsedd luftvärnsmateriel. Ånyo anmäld dels den 30 juni samt den 15 och den 22 juli 1938, därvid stater för de anvisade medlen fastställdes, dels ock den 8 juli 1938, därvid bland annat plan fastställdes för beställandet av ifrågavarande luftvärnsmateriel.

44. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av ämbetsbyggnader för marinens och flygvapnets ledande organ m. m. (412.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid Kungl. Maj:t uppdrog åt byggnadsstyrelsen att inkomma med förslag till närmare bestämmande av plats och till huvudritningar m. m. för ifrågavarande byggnader och de militära högskolorna. Ärendet kommer icke vidare att bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande m. m. (416.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid Kungl. Maj:t ställde det av riksdagen för

ändamålet anvisade anslaget till arméförvaltningens civila departements förfogande för disposition på sätt Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande förvaltningsmyndigheter ville framdeles bestämma. Sedan åtskilliga dylika förslag inkommit, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut anvisat större delen av anslaget för därmed avsedda ändamål.

46. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad förlägningsplats för Värmlands flygflottilj m. m. (432.)

Anmäld den 17 juni och den 30 september 1938, varmed ärendet slutbehandlats.

47. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under försvarsdepartementets verksamhetsområde. (420.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

48. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln, avdelningen Flygvapnet, gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (459.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

4. Socialdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 5 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1933 (nr 472) om förbud mot politiska uniformer. (16.)

Författningar i ämnet utfärdade den 18 februari 1938 (sv. f. nr 51 och 52).

2. den 8 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 under femte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till främjande av bostadsbyggande å landsbygden. (19.)

Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938.

3. den 15 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall. (28.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 mars 1938.

4. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden enligt vissa övergångsbestämmelser. (29.)

Kungörelse i ämnet utfärdad den 22 april 1938 (sv. f. nr 132).

5. den 21 februari, i anledning av väckta motioner angående fördelning mellan landsting och fattigvårdssamhälle av den till vissa fattiga sinnessjuka utgående folkpensionen. (44.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid beslöts, att skrivelsen skulle överlämnas till socialvårdskommittén, som hade att verkställa den av riksdagen i ämnet begärda utredningen samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill denna utredning kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke slutförts.

6. den 26 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling. (58.)
Lag i ämnet utfärdad den 12 mars 1938 (sv. f. nr 70).

7. den 1 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten. (11.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på socialdepartementets föredragning beror.

8. den 12 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 19 med förslag till lag om understödsföreningar m. m. samt nr 20 med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor m. m. (97.)

Författningar i ämnet utfärdade den 24 mars 1938 (sv. f. nr 96—101).

9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1937 vid dess tjugotredje sammanträde fattade beslut. (98.)

Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938.

10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare och fångar m. fl. (100.)

Författningar i ämnet utfärdade den 24 mars 1938 (sv. f. nr 102 och 103).

11. den 15 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av vissa anslag under femte huvudtiteln. (101.)

Anmäld den 18 och den 31 mars samt den 30 juni 1938. Ärendet är därmed slutbehandlat.

12. den 16 mars, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om landsting. (104.)

Lag i ämnet utfärdad den 18 mars 1938 (sv. f. nr 76).

13. den 18 mars, i anledning av väckt motion angående rätten till uttagande av overtidsarbete enligt lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning. (108.)

Anmäld den 22 april 1938, därvid socialstyrelsen anbefalldes att verkställa den utredning, varom riksdagen i skrivelsen gjort framställning, samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

14. samma dag, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förfoganderätt för luftskyddets behov, dels ock en i ämnet väckt motion. (110.)

Lag i ämnet utfärdad den 31 mars 1938 (sv. f. nr 90).

15. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till vissa personer i anledning av ådragna yrkessjukdomar. (117.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

16. den 22 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utsträckt tillämpning i visst avseende beträffande statens arbetare av lagen den 26 juni 1936 (nr 383) angående ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete. (133.)
Kungörelse i ämnet utfärdad den 8 april 1938 (sv. f. nr 112).

17. den 29 mars, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet. (5.)
Anmäld den 22 april, den 13 maj och den 10 juni 1938. Beträffande i skrivelsen under punkten 90 gjord anhållan om utredning och förslag, huruvida och i vad mån statsbidrag bör utgå för hemtransport av medellösa och mindre bemedlade patienter, vilka avlidit å kustsanatorium, vanförestalt eller anstalt för radiumbehandling, är ärendet i denna del, sedan medicinalstyrelsen — till åttlydnad av Kungl. Maj:ts den 22 april 1938 meddelade uppdrag — inkommit med förslag därutinnan, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

18. den 30 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om den 1 majs likställande i vissa hänseenden med allmän helgdag. (146.)
Lag i ämnet utfärdad den 8 april 1938 (sv. f. nr 107).

19. den 1 april, i anledning av väckt motion om införande av obligatoriska fullmäktigeinstitutioner i samtliga borgerliga kommuner. (151.)
Lagar i ämnet utfärdade den 8 april 1938 (sv. f. nr 108 och 109).

20. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 15 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443). (153.)
Anmäld den 31 augusti 1938, därvid författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 562—565), varjämte i övrigt erforderliga åtgärder beslötos.

21. den 5 april, i anledning av väckta motioner om beredande av representation åt de privatanställda i arbetsdomstolen m. m. (166.)
Anmäld den 8 juli 1938, därvid arbetsdomstolen, arbetsrådet och försäkringsrådet anbefalldes att avgiva utlåtande över skrivelsen. Utlåtanden hava ännu icke avlämnats av arbetsdomstolen och arbetsrådet.

22. samma dag, i anledning av väckta motioner om rätt för konstsalonger att hålla öppet å sön- och helgdagar m. m. (168.)
Anmäld den 8 och den 22 april 1938, därvid sistnämnda dag lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 119).

23. den 6 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överflyttande av medel från jämtländska renbetesfjällens skogsfond till Norrbottens lappfond. (172.)
Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

24. den 27 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till verksamheten vid skyddshemmen m. m. (208.)
Anmäld den 27 maj 1938 och senare under året, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

25. den 30 april, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar. (212.)

Anmäld den 13 maj och den 3 juni 1938, därvid sistnämnda dag lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 211).

26. den 10 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående yrkesinspektionens organisation m. m. (238.)

Anmäld den 20 maj och den 30 december 1938, därvid sistnämnda dag ärendet slutbehandlades. (Jfr ärendet under punkten 13 i bilaga IV.)

27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av ett statens institut för folkhälsan jämte en i ämnet väckt motion. (239.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos och instruktion för institutet utfärdades (sv. f. nr 327).

28. den 13 maj, i anledning av väckt motion om ändring av 2 § kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter. (254.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 205).

29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 15 § kungörelsen den 15 juni 1934 (nr 306) angående handel med farmaceutiska specialiteter. (255.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 205).

30. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen. (256.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid författning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 219).

31. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. (257.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid författning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 218).

32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens bosättningslånefond m. m. (258.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.

33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens farmaceutiska laboratorium för budgetåret 1938/39. (262.)

Anmäld den 20 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos och instruktion för laboratoriet utfärdades (sv. f. nr 202).

34. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens polisskola m. m. (263.)

Anmäld den 30 juni 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos och stadga för statens polisskola utfärdades (sv. f. nr 521).

35. den 17 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer m. m. (261.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos och författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 245—248).

36. samma dag, i anledning av två av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd, avseende vissa sociala ändamål. (264.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni och den 15 juli 1938.

37. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemslever m. m. (265.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.

38. samma dag, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd, m. m., dels ock en i ämnet väckt motion. (280.)

Författningar i ämnet utfärdade den 3 juni 1938 (sv. f. nr 212—214). (Jfr ärendena under punkterna 13 och 54 i bilaga IV.)

39. den 18 maj, angående yngre sjukhusläkares avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. (282.)

Anmäld den 31 augusti 1938, därvid chefen för socialdepartementet bemyndigades att tillkalla sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande ledningen av landstingens hälso- och sjukvårdsverksamhet ävensom rörande de yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Departementschefen har därefter den 20 september 1938 tillkallat ifrågavarande sakkunniga (1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga). Utredningsarbetet pågår.

40. den 21 maj, i anledning av väckt motion om ersättning till Habblingbo kommun och Gotlands läns landsting för vissa sjukvårdskostnader. (294.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

41. den 24 maj, i anledning av väckta motioner om viss ändring av gällande bestämmelse angående tillsättande av underläkare vid vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. (306.)

Anmäld den 8 juli 1938, därvid åt medicinalstyrelsen uppdrogs att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt till socialdepartementet inkomma med de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda. Sedan sådan utredning inkommit, har densamma genom beslut den 18 november 1938 överlämnats till 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga för att tagas under övervägande vid fullgörandet av de sakkunnigas uppdrag.

42. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 juni 1931 (nr 233) om behandling av alkoholister (alkoholistlag). (307.)

Lag i ämnet utfärdad den 3 juni 1938 (sv. f. nr 215).

43. den 25 maj, angående vissa ändringar i gällande vapenkungörelse. (326.) Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

44. samma dag, angående utredning om utlandssvenskarnas rättigheter och skyldigheter. (328.)

Anmäld den 8 juli 1938, därvid skrivelsen överlämnades till socialvårdskommittén. Sedan kommittén i skrivelse den 19 oktober 1938 anhållit att bli befriad från detta uppdrag, har Kungl. Maj:t den 18 november 1938 anbefallt socialstyrelsen att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

45. samma dag, i anledning av väckta motioner angående polisväsendets förstatligande m. m. (330.)

Genom beslut den 25 november 1938 har Kungl. Maj:t bemyndigat departementschefen att utse en kommitté för utredning av frågan om polisväsendets

förstatligande m. m. I samband därmed att denna kommitté den 8 december 1938 blivit utsedd, har skrivelsen överlämnats till kommittén för att av densamma tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag. (Jfr ärendet under punkten 39 i bilaga IV.)

46. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)

Beträffande den i skrivelsen under punkten 2:o gjorda anhållan, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma en i möjligaste mån enhetlig tillämpning av bestämmelserna rörande ersättning till statsverket vid anlåtande av statspolis, uppdrogs den 15 juli 1938 åt statspolisintendenten att verkställa erforderlig utredning i ämnet samt inkomma med förslag till de bestämmelser, till vilka utredningen kunde föranleda. Sedan sådant förslag inkommit samt utlåtanden däröver infordrats från vissa myndigheter, är förevarande del av skrivelsen beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

47. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folktandvård. (318.)

Anmäld den 3 juni 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos och författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 358 och 359).

48. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m. (319.)

Förordning i ämnet utfärdad den 3 juni 1938 (sv. f. nr 360).

49. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. (320.)

Förordning i ämnet utfärdad den 3 juni 1938 (sv. f. nr 216).

50. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. (321.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

51. den 31 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande av Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka. (342.)

Anmäld den 30 juni 1938. Ärendet är i vissa delar alltså beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

52. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus jämte en i ämnet väckt motion. (343.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

53. den 1 juni, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om tillägg till förordningen den 10 juni 1932 (nr 200) angående utsträckt tillämpning av vissa bestämmelser i § 13 av ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22) m. m. dels ock i ämnet väckt motion. (364.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid författning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 286).
Beträffande i skrivelsen i övrigt gjord anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta

systematiskt sammanföra och i erforderlig mån jämväl omarbete de i ordningsstadgan för rikets städer och därmed sammanhängande författningar ingående bestämmelserna rörande offentliga tillställningar etc., har Kungl. Maj:t den 11 november 1938 uppdragit åt landshövdingen Arvid Lidén att såsom sakkunnig inom socialdepartementet företaga en översyn av bestämmelserna i ordningsstadgan för rikets städer och därmed sammanhörande författningar samt verkställa därav föranledd utredning ävensom avgiva förslag till erforderliga författningsbestämmelser. (Jfr ärendet under punkten 46 i bilaga IV.)

54. den 2 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet, ävensom i ämnet väckta motioner. (378.)

Författningar i ämnet utfärdade den 17 juni 1938 (sv. f. nr 379—381).

55. den 3 juni, i anledning av väckt motion angående behandlingen av politiska flyktingar i vårt land. (427.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid i enlighet med vad i skrivelsen uttalats förordnades, att densamma skulle överlämnas till socialvårdskommittén för att tagas under övervägande vid fullgörande av det kommittén lämnade uppdraget. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

56. samma dag, angående utredning om en centraliserad upplysningsverksamhet för ungdomens yrkesvägledning. (428.)

Anmäld den 15 juli 1938, därvid åt socialstyrelsen uppdrogs att i samråd med skolöverstyrelsen verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt till socialdepartementet inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

57. samma dag, angående utredning och förslag i fråga om en friare omflyttning inom Norden. (430.)

Anmäld den 18 november 1938, därvid socialstyrelsen anbefalldes att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

58. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på socialdepartementets föredragning beror.

59. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på socialdepartementets föredragning beror.

60. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på socialdepartementets föredragning beror.

61. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. (404.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

62. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens arbetslöshetskommission, reservarbeten och kontantunderstödsverksamhet m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner. (405.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
63. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till driften av epidemisjukhus jämte i ämnet väckta motioner. (436.)
Anmäld den 30 juni 1938. Beträffande den i skrivelsen begärda utredningen, efter vilka grunder ökat statsbidrag till driften av epidemisjukhus kunde utgå i syfte att bereda vederbörande huvudmän erforderlig lättnad vid epidemier av större omfattning, är ärendet i denna del, sedan medicinalstyrelsen — till åttlydnad av Kungl. Maj:ts den 30 juni 1938 meddelade uppdrag — inkommit med förslag därutinnan, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
64. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1938/39 till länsnykterhetsnämnder m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (437.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
65. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till medicinalstyrelsen för budgetåret 1938/39. (439.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
66. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en central depå för blindas arbeten jämte i ämnet väckta motioner. (440.)
Anmäld den 30 juni 1938. I vissa delar är ärendet alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
67. samma dag, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om semester m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (449.)
Anmäld den 10 och den 17 juni 1938, därvid sistnämnda dag lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 287). Ärendet är därmed slutbehandlat i vad på socialdepartementets föredragning beror.
68. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under socialdepartementets verksamhetsområde. (421.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
69. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar om anslag till vissa byggnader för sjukvårdsändamål m. m. (447.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
70. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (460.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

5. Kommunikationsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 1 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av vattenrätt i Nämforsen och Lillängesforsen. (13.)

Anmäld den 11 februari 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

2. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 gjorda framställning om anslag till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. (14.)

Anmäld den 11 februari 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

3. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 gjorda framställning om anslag till restaurering av Gustaf III:s paviljong i Haga. (15.)

Anmäld den 11 februari 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

4. den 9 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 gjorda framställningar om anslag till tillbyggnad till landsstatshuset i Falun och vissa byggnadsarbeten vid länsresidenset i Umeå. (23.)

Anmäld den 18 februari och den 11 november 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

5. den 11 februari, angående utgifterna för kapitalökning å tilläggsstaten för budgetåret 1937/38 i avseende å postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk. (22.)

Anmäld den 18 februari 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

6. den 15 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för postexpeditören Hervor Kristina Radmann, född Dahlman, från skyldighet att till postverket gälda visst penningbelopp. (36.)

Anmäld den 25 februari 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

7. den 1 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om kapitalinvestering beträffande lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar. (59.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

8. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten gjorda framställning om kapitalinvestering beträffande luftfartslånefonden. (60.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner. (61.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyggnad av Kattstrupeforsen m. m. (62.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

11. samma dag, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. (68.)

Anmäld den 18 mars 1938, och hava då samt sedermera under året erforderliga åtgärder beslutits med avseende å de i skrivelsen upptagna punkterna med undantag av följande punkter:

Punkten 22 (radioanläggningar för luftfarten). Den 18 mars 1938 anbefalldes telegrafstyrelsen att, efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vederbörande lokala myndigheter, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till anslagets användning. Sådant förslag har ännu icke inkommit.

Punkten 32 (elektriska lokomotiv). Beträffande utanordnande av ett belopp av 900.000 kronor förklarade Kungl. Maj:t den 18 mars 1938 sig vilja framdeles, efter framställning av järnvägsstyrelsen, meddela beslut. Sådan framställning har ännu icke inkommit.

12. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av en telegrafverket tillhörig fastighet i Hagalunds municipalsamhälle. (78.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

13. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m. (81.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

14. den 8 mars, i anledning av vissa i statsverkspropositionen beträffande Statens allmänna fastighetsfond, kommunikationsdepartementet, gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering. (85.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

15. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlösningsförmåner för viss personal vid Varberg—Ätrons järnväg. (86.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

16. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande till svenska järnvägsmännens vilohemsförening u. p. a. av tre barackbyggnader m. m. (87.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

17. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående försvarsberedskap vid statens järnvägar. (88.)

Anmäld den 18 mars 1938, och hava då samt sedermera erforderliga åtgärder beslutits.

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronan tillhöriga andelar i Skogsforsen och Bellforsen i Ätran m. m. (89.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

19. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inlösen av ett av Motala ströms kraftaktiebolag upptaget obligationslån. (91.)

Anmäld den 18 mars 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

20. den 12 mars, i anledning av väckta motioner om skärpt lagstiftning rörande alkoholpåverkan under färd med motorfordon m. m. (99.)

Sedan Ö. Ä. och samtliga länsstyrelser, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt 1937 års sakkunniga rörande trafiksäkerheten avgivit infortrade utlåtanden i ämnet, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

21. den 26 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet. (6.)

Anmäld den 8 april 1938, och hava då samt sedermera under året erforderliga åtgärder beslutits, dock att i fråga om punkten 54 (bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar) Kungl. Maj:t förklarar sig vilja framdeles, på framställning av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, meddela beslut rörande användningen av anslaget. Sådant förslag har ännu icke inkommit.

22. den 29 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående egnahemslån till statens järnvägars personal i Ånge. (134.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

23. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse till Stockholms stad av vissa markområden å Ladugårdsgärdet i Stockholm. (135.)

Anmäld den 30 september 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

24. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Uppsala. (136.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

25. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillägg till avtal om regleringen av sjöarna Uddjaur och Storavan. (137.)

Anmäld den 8 april 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

26. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av Storsjön m. m. (158.)

Anmäld den 8 april och den 29 juli 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förberedande arbeten för ny kraftstation vid Torpshammar. (159.)

Anmäld den 22 april 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

28. den 30 april, angående utredning av skärgårdarnas trafikproblem. (210.)

Anmäld den 21 juli 1938, därvid departementschefen bemyndigades att tillkalla sakkunniga för utredning rörande skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer m. m. Med stöd av nämnda bemyndigande har departementschefen den 30 juli 1938 tillkallat sakkunniga (sakkunniga för utredning rörande skärgårdarnas kommunikationsbehov).

29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillsynen över anordnande och begagnande av hissar i boningshus m. m. (226.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

30. den 3 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Gävle—Ockelbo järnväg. (214.)

Anmäld den 13 maj och den 17 juni 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

31. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar. (220.)

Anmäld den 20 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

32. den 4 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående förvärv av aktier i vissa järnvägsaktiebolag jämte i ämnet väckta motioner. (229.)

Anmäld den 6 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

33. den 13 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om ändrad löneställning för vissa befattningar vid statens kommunikationsverk m. m. (260.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

34. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av aktier i Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägsaktiebolag. (288.)

Anmäld den 27 maj 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

35. den 27 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande och underhåll av landsvägsbro mellan Sverige och Norge över Svinesund. (312.)

Anmäld den 3 juni 1938, och hava då samt sedermera erforderliga åtgärder beslutits.

36. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av bombskyddstak å kraftstationen vid Stadsforsen i Indalsälven m. m. (313.)

Anmäld den 3 juni 1938, därvid erforderlig åtgärd beslötos.

37. den 31 maj, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t framställda förslag om anslag till kapitalinvestering i luftfartsfonden. (345.)

Anmäld den 17 juni och den 26 augusti 1938, därvid erforderliga åtgärder beslutits, dock att i fråga om punkten 3 (radiofyror för luftfarten) väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som den 17 juni 1938 anbefalldes att inkomma med förslag till anslaget användning, ännu icke inkommit med sådant förslag beträffande dispositionen av ett i anslaget ingående belopp å 20.000 kronor.

38. den 1 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en luftfartsfond m. m. (344.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

39. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Anmäld, såvitt avser kommunikationsdepartementet, den 8 juli 1938, därvid erforderlig åtgärd beslötos.

40. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillskott åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Anmäld, såvitt avser kommunikationsdepartementet, den 30 juni 1938, därvid erforderlig åtgärd beslötos.

41. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om avsättning till statens automobilskattemedelsfond m. m. (406.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid erforderlig åtgärd beslötos.

42. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under kommunikationsdepartementets verksamhetsområde med undantag för affärsverken. (422.)

Anmäld, såvitt avser Statens allmänna fastighetsfond, punkten 39 a, den 29 juli 1938, därvid Kungl. Maj:t uppdrog åt byggnadsstyrelsen att med anlitan av för ändamålet till förfogande förut ställda medel påbörja nybyggnad för statens väginstitut. Ärendet är såväl i berörda punkt som i övriga icke anmälda punkter beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag till kapitalinvestering i affärsverksfonderna. (425.)

Anmäld den 8 juli 1938, därvid generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen anbefalldes vidtaga sådana förberedande åtgärder, som erfordrades för att de med anslaget avsedda arbetena skulle, om beredskapsstaten eller viss del därav sattes i kraft, kunna igångsättas snarast möjligt efter det Kungl. Maj:t meddelat beslut om deras utförande.

44. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till bidrag till handelshamnar och farleder jämte en i ämnet väckt motion. (455.)

Anmäld den 30 juni 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (461.)

Anmäld den 30 juni 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts.

6. Finansdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 15 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar i statsverkspropositionen under rubriken Utgifterna, För flera huvudtitlar gemensamma frågor m. m. (33.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

2. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till oförutsedda utgifter. (34.)

Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.

3. den 21 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld. (43.)

Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938, varvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 57).

4. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker. (51.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 mars 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 65).

5. den 23 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1937 (nr 305) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv. (52.)

Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938, varvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 59).

6. den 1 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten. (11.)
Anmäld den 6 maj, den 17 juni och den 14 oktober 1938. Skrivelserna är därmed slutbehandlad.

7. den 5 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett avtal mellan Sverige och Island för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomst och förmögenhet. (84.)
Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938, varvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 111).

8. den 15 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 8 § 1 mom. tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316). (102.)
Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 78).

9. den 16 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 35 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanksjämte i ämnet väckta motioner. (103.)
Anmäld dels den 24 mars 1938, varvid beslöts remiss till lagrådet, dels ock den 31 mars 1938, varvid lag utfärdades (sv. f. nr 86). Skrivelserna är därmed slutbehandlad.

10. den 18 mars, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m. (113.)
Anmäld den 8 april 1938 och därvid slutbehandlad utom i viss del, vilken är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

11. den 22 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 1 juni 1923 (nr 141) angående förbud mot införsel till och försäljning inom riket av exportöl. (126.)
Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 95).

12. den 26 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten. (131.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.

13. den 1 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till allmänna civilförvaltningens lönenämnd. (147.)
Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.

14. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till skatte av kronan tillhöriga lägenheten Hospitals- eller Klosterkvarten nr 1, numera betecknad stadsägan nr 70, i Söderköpings stad. (148.)
Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.

15. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronojordlägenheterna Sockenstuguplatsen nr 1 och Kyrkostuguplatsen nr 2 i Vittangi by, Jukkasjärvi socken. (189.)
Länsstyrelsen i Norrbottens län har anbefallts avgiva utlåtande i ärendet.
16. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter. (190.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
17. den 6 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillämpning i vissa fall av allmänna familjepensionsreglementet å befattningshavare, som avgått med förtidspension före reglementets ikraftträdande. (176.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.
18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beräkningen av pensionsavdrag enligt militära tjänstepensionsreglementet för vissa icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet. (177.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.
19. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade pensionsförmåner för vissa f. d. underofficerskorpraler vid flottan m. m. (178.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.
20. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa stödåtgärder inom malmkommunerna jämte två motioner. (179.)
Anmäld den 17 juni 1938, därvid departementschefen bemyndigades tillkalla en sakkunnig för att inom departementet biträda med utarbetande av förslag till disposition av de medel, som avsetts för vissa stödåtgärder inom malmkommunerna. Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
21. den 8 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avtal med Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund jämte motioner. (193.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.
22. den 21 april, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet. (7.)
Anmäld den 6 maj och den 15 juli 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.
23. den 23 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster. (196.)
Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 173).
24. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 och 5 §§ förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m. (199.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938, varvid författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 136—143).
25. den 26 april, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m. (194.)
Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.

26. samma dag, i anledning av vissa framställningar rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. (195.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionering av vissa fjärdingsmän. (202.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
28. den 30 april, i anledning av väckta motioner om höjning av tullen å bobiner och spolpipor av papper. (211.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 157).
29. den 3 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter sömmerskan Ada Kristina Larsson från Mortorps socken. (218.)
Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938.
30. samma dag, i anledning av två utav Kungl. Maj:t gjorda framställningar angående avstående av allmänna arvsfondens rätt till arv. (219.)
Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938.
31. den 4 maj, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till Kungl. hov- och slottsstaterna. (1.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för nomadlärare m. m. (230.)
Anmäld den 17 juni 1938, då avlösningsreglemente utfärdades (sv. f. nr 419).
Skrivelsen, som även handlagts inom ecklesiastikdepartementet, kommer ej att föranleda ytterligare åtgärd, i vad på finansdepartementets föredragning ankommer.
33. den 6 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt för Konungen att medgiva undantag från gällande bestämmelser angående bankaktiebolags inlåning. (240.)
Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938, varvid lag utfärdades (sv. f. nr 180).
34. samma dag, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering jämte i ämnet väckta motioner. (236.)
Ärendet har anmälts den 14 oktober 1938, därvid Kungl. Maj:t berett fullmäktige i riksbanken tillfälle att avgiva utlåtande över det av riksdagen väckta spörsmålet om bestämningen av räntan å lån från statens utlåningsfonder i vad denna bestämning förutsätter en prövning av frågan, huruvida räntan å långa lån kan förväntas visa en sådan nedgång, som skulle motivera den ifrågasatta sänkningen av de av staten tillämpade utlåningsräntorna. Fullmäktige i riksbanken hava den 1 december 1938 avgivit utlåtande, varefter ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
35. den 10 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 288 med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m. (242.)
Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938, varvid kungörelser i ämnet utfärdades (sv. f. nr 174 och 175).

36. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till underhåll av Tullgarns slott m. m. (244.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

37. den 13 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående avstående till viss del av det allmänna arvsfonden tillfallna arvet efter häradsdomaren Johan Alfred Nilsson från Torpa socken. (252.)
Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

38. samma dag, angående anvisande av de i regeringsformens 63 § föreskrivna kreditivsummor. (259.)
Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.

39. samma dag, i anledning av väckta motioner om skattefrihet för vissa gåvor till luftvärnet m. m. (267.)
Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 225).

40. den 17 maj, i anledning av väckta motioner om årligt understöd åt fru Beda Hallberg. (269.)
Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

41. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa grupper av befattningshavare. (270.)
Anmäld den 17 juni 1938, varvid kungörelser i ämnet utfärdades (sv. f. nr 498, 518—520). Skrivelsen är i viss del ånyo anmäld den 15 juli 1938. Ärendet är därmed slutbehandlat.

42. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestående av vissa kostnader för kompensation åt arbetare i statens tjänst för familjepensionsavdrag. (283.)
Anmäld den 10 juni 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 309). Skrivelsen är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmänna grunder för avskrivning av å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångar m. m. (284.)
Anmäld den 17 juni, den 22 september och den 2 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

44. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående redovisning å statens allmänna fastighetsfond av vissa fastigheter, disponerade av Uppsala och Lunds universitet. (285.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1938/39 m. m. (286.)
Anmäld den 17 juni 1938. Skrivelsen är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

46. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda

bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m. (296.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid författningar och cirkulär utfärdades (sv. f. nr 264—271).

47. den 25 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld m. m. (309.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938, varvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 195).

48. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1937 (nr 305) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv. (310.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938, varvid lag utfärdades (sv. f. nr 197).

49. samma dag, i anledning av framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående förlängning av bemyndigande för fullmäktige att till riksbanken överlämna skattkamarväxlar m. m. (311.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

50. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tilläggspension åt studierektorn vid arméns underofficersskola, läroverksadjunkten C. Eneman. (315.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

51. samma dag, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank m. m. (317.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid lag utfärdades (sv. f. nr 308).

52. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)

Anmäld den 10 juni 1938. Enligt Kungl. Maj:ts beslut nämnda dag hava tryckta exemplar av riksdagens skrivelse för vidare handläggning i angivna delar överlämnats till försvarsdepartementet (punkten 1), socialdepartementet (punkten 2) och ecklesiastikdepartementet (punkten 7).

Åter anmäld beträffande punkten 8 (vissa fondmedel m. m.) den 17 juni 1938, därvid Kungl. Maj:t anbefalld statskontoret *dels* att i vissa hänseenden verkställa utredning rörande behandlingen av de statskontorets förvaltning underställda, räntebärande fonderna, *dels ock* att framlägga förslag till regler för statskontorets fondförvaltning.

Ärendena under punkterna 3 (vissa entreprenadförfaranden), 4 (ersättning enligt allmänna resereglementet), 5 (räntor å vissa restituerade utskylder), 6 (brandförsäkring av statsverket tillhörande byggnader m. m.) samt 8 (vissa fondmedel m. m.) äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

53. samma dag, i anledning av väckta motioner om nedsättning av tullsattserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet. (331.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

54. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 304 med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa. (332.)
Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938, varvid kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 223).
55. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper. (333.)
Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 198).
56. den 30 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förlängd giltighet av gällande indelning för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunalskatt av samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd. (349.)
Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 415).
57. den 31 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till upphandling av varor för statens räkning. (346.)
Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.
58. den 1 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor jämte i ämnet väckta motioner. (339.)
Skrivelsen, som jämväl handlagts inom ecklesiastikdepartementet, har anmälts den 11 november 1938, varvid författningar utfärdades (sv. f. nr 660 och 661).
Skrivelsen är i vissa delar beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
59. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till stat för riksgäldsfonden. (347.)
Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.
60. den 2 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften. (377.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 323).
61. den 3 juni, angående val av fullmäktige i riksbanken och suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank. (350.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
62. samma dag, angående val av fullmäktige i riksgäldskontoret samt suppleanter för fullmäktige i samma kontor. (351.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
63. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstnehavares rätt till pension m. m. (368.)
Anmäld dels den 17 juni 1938, varvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 490), dels ock den 2 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

64. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för *dels* vissa befattningshavare vid folktandvården, *dels ock* viss personal vid sjömanshusen m. m. (369.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid kungörelser i ämnet utfärdades (sv. f. nr 518 och 520).

65. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillämpning av allmänna familjepensionsreglementet å lärare vid statens undervisningsväsende m. fl. (379.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid kungörelser i ämnet utfärdades (sv. f. nr 516—518).

66. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i vissa delar av tjänstepensionsreglementet för arbetare den 30 juni 1934 (nr 443) m. m. (380.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 506—512).

67. samma dag, i anledning av väckta motioner om provisorisk pensionsförstärkning åt pensionerade befattningshavare i statens tjänst m. m. (381.)
Kungl. Maj:t har den 26 augusti 1938 uppdragit åt statskommissarien E. O. F. Björn att verkställa viss statistisk utredning på pensionsväsendets område.

68. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1938/39, i vad rör pensionsväsendet. (382.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

69. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. (383.)
Anmäld den 17 juni 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

70. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1938/39 till pensionering av civila tjänst innehavare m. m. (384.)
Anmäld dels den 17 juni 1938, dels ock den 2 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

71. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändringar i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt m. m. (385.)
Anmäld dels den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 494 och 518), dels ock den 9 december 1938, varvid ytterligare en kungörelse utfärdades (sv. f. nr 742). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

72. samma dag, angående vissa anslag under elfte huvudtiteln för budgetåret 1938/39. (386.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

73. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid folk- och småskolor m. fl. jämte i ämnet väckta motioner. (389.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 423, 424 och 494).

74. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m. (392.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid utfärdades lag (sv. f. nr 368) och förordningar (sv. f. nr 369—377).

75. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt för svenskt aktiebolag att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond jämte i ämnet väckta motioner. (393.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 384).

76. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 ävensom en i ämnet väckt motion. (394.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid förordning och kungörelser utfärdades (sv. f. nr 233—235).

77. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1938. (395.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid förordning och kungörelser utfärdades (sv. f. nr 230—232).

78. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild skatt å aktiebolags inkomst. (396.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid förordning utfärdades (sv. f. nr 238).

79. samma dag, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1938/39, m. m. (397.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid förordning och kungörelse utfärdades (sv. f. nr 227 och 228).

80. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anstånd med avsked åt viss i statens tjänst anställd sjuksköterskepersonal. (387.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

81. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civilt avlöningsreglemente m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (388.)

Anmäld den 17 juni och den 18 november 1938, därvid vissa förberedande åtgärder beslöt. Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

82. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)

Anmäld den 17 juni 1938. Enligt Kungl. Maj:ts beslut nämnda dag hava tryckta exemplar av riksdagens skrivelse för handläggning i vad vederbörande departement angår överlämnats till ettvar av justitie-, försvars-, social-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen. Skrivelsen är därmed slutbehandlad, såvitt på finansdepartementets föredragning ankommer.

83. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)

Anmäld den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 429 och 430). Skrivelsen, som även varit föremål för handläggning i övriga departement, är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

84. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (400.) Skrivelsen, som överlämnats till försvarsdepartementet såvitt angår det under fjärde huvudtiteln anvisade anslaget till provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, har anmälts den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 431 och 432). Skrivelsen är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

85. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.) Anmäld den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 495 och 499). Enligt Kungl. Maj:ts beslut nämnda dag hava tryckta exemplar av skrivelsen överlämnats till justitie-, utrikes-, försvars-, social-, kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen för handläggning i vad vederbörande departement angår. Skrivelsen är därmed slutbehandlad, såvitt på finansdepartementets föredragning ankommer.

86. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter. (403.) Skrivelsen, som även varit föremål för handläggning i ecklesiastikdepartementet, har anmälts den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 496—498). Skrivelsen är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

87. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till övergångsstat för budgetåret 1937/38. (408.) Anmäld dels den 17 juni 1938, varvid bland annat en förordning utfärdades (sv. f. nr 313), dels den 22 september 1938, dels ock den 2 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

88. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående avskrivning av till vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. anvisat kapital. (409.) Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

89. samma dag, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. (426.) Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

90. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående eftergift till viss del av ogulden skatt för Kiplingebergs och Närlinge fideikommiss-egendomar m. m. (433.) Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

91. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till nyanskaffning av maskiner för mynt- och justeringsverket. (434.) Anmäld den 17 juni och den 16 september 1938. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

92. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om upphävande av 11 § civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442) m. m. (438.)
Anmäld dels den 17 juni 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 434 och 438), dels ock den 2 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.
93. den 10 juni, i anledning av vissa i Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39 jämte i ämnet väckta motioner behandlade allmänna principfrågor. (418.)
Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
94. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (462.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
95. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar. (465.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
96. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar. (466.)
Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
97. den 16 juni, angående statsregleringen för budgetåret 1938/39. (467.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
98. samma dag, angående regleringen av tilläggsstaten till riksstaten för budgetåret 1937/38. (468.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
99. samma dag, angående regleringen av övergångsstaten för budgetåret 1937/38. (469.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
100. samma dag, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1938/39. (470.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
101. samma dag, med överlämnande av tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38. (471.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
102. samma dag, med överlämnande av övergångsstat för budgetåret 1937/38. (472.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
103. samma dag, med överlämnande av beredskapsstat för budgetåret 1938/39. (473.)
Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
104. samma dag, angående reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning. (474.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
105. samma dag, angående reglemente för riksgäldskontoret. (476.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

7. Ecklesiastikdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 9 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38, i vad angår anslag under åttonde huvudtiteln. (24.)
Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.
2. den 15 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i studielånefonden. (35.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
3. den 18 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjt understöd till förre seminarieeleven B. E. L. Hellström. (114.)
Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.
4. den 19 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1938/39 för biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband. (125.)
Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
5. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till en centralnämnd för skolungdomsutbytet med utlandet m. m. (154.)
Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.
6. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upphävande av vissa bestämmelser om tillsättning av lärare vid folk- och småskolor. (155.)
Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 123).
7. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning. (156.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
8. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlskrona. (157.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
9. den 6 april, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag för budgetåret 1938/39 till bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm. (170.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en personlig professur för professorn K. B. J. Karlgren. (171.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
11. den 8 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. (174.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 417).

12. den 26 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1938/39 till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m. (197.)

Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.

13. den 27 april, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag för budgetåret 1938/39 till undervisning genom infödda lärare i tyska, engelska och franska språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. (207.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

14. den 30 april, angående vissa av Kungl. Maj:t för budgetåret 1938/39 under riksstatens åttonde huvudtitel gjorda framställningar m. m. (8.)

Kungl. Maj:t har den 13 maj, den 10, den 17 och den 30 juni, den 26 augusti, den 8 och den 22 september samt den 21 oktober 1938 avgjort skilda delar av ärendet. Därvid utfärdades den 13 maj 1938 tio kungörelser (sv. f. nr 331—340), den 10 juni 1938 en kungörelse (sv. f. nr 244), den 30 juni 1938 en kungörelse (sv. f. nr 528), den 22 september 1938 en instruktion (sv. f. nr 588) och den 21 oktober 1938 en kungörelse (sv. f. nr 638). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

15. den 3 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till svenska institutet i Rom. (215.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

16. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ämnesomfattningen för vissa professorer vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. (216.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

17. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönetursberäkning för gymnastikläraren, kaptenen J. E. M. Danckwardt. (217.)

Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken jämte en i ämnet väckt motion. (221.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

19. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm för budgetåret 1938/39. (222.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

20. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1938/39 till rasbiologiska institutet. (223.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 328).

21. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar i fråga om anslag för budgetåret 1938/39 till gymnastiska centralinstitutet. (224.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 416).

22. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (232.)

Såvitt angår ecklesiastikdepartementet anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938, därvid utfärdades en lag och en kungörelse (sv. f. nr 276 och 277).

23. den 4 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för nomadlärare m. m. (230.)

Såvitt angår ecklesiastikdepartementet anmäld den 17 juni 1938, därvid utfärdades en instruktion och en stadga (sv. f. nr 478 och 479). Änyo anmäld den 25 november 1938, därvid ärendet slutbehandlades.

24. samma dag, angående skolkökslärarinnornas vid fortsättningsskolorna anställnings-, bostads-, löne- och pensionsförhållanden. (231.)

Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

25. den 6 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till läroanstalter för dövstumma m. m., dock endast såvitt angår förslaget till lag om upphävande av lagen den 31 maj 1889 angående dövstumundervisningen. (235.)

Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938, därvid utfärdades en lag (sv. f. nr 341).

26. den 10 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till läroanstalter för dövstumma m. m., utom såvitt angår upphävande av lagen angående dövstumundervisningen, ävensom i avseende å i ämnet väckta motioner. (241.)

Anmäld den 20 maj, den 3 juni, den 26 augusti, den 30 september och den 21 oktober 1938, därvid den 20 maj 1938 utfärdades fem kungörelser (sv. f. nr 342—346). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

27. samma dag, i anledning av väckt motion om avskaffande av prästexamen. (243.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

28. den 18 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. (272.)

Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.

29. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag ur kyrkofonden till bostadsbyggnad för en kontraktsadjunkt i Ammarnäs i Sorsele församling. (297.)

Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

30. den 21 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av konsthögskolan m. m. (289.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades två stadgor (sv. f. nr 484 och 485).

31. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till vissa byggnader för folkskoleväsendet. (290.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 september 1938.

32. den 25 maj, angående viss ändring av gällande bestämmelser för undervisning i arbetskunskap vid fortsättningsskola. (325.)

Anmäld och slutbehandlad den 2 december 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 664).

33. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)

Punkten 7 angående statsbidrag till Söderköpings stads skolor för yrkesundervisning. Remitterad den 24 november 1938 till skolöverstyrelsen, som ännu icke inkommit med yttrande.

34. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till tekniska läroverk m. m. (314.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

35. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av §§ 5 och 6 lagen den 29 maj 1896 (nr 34) angående blindundervisningen samt lagen den 7 juli 1921 (nr 408) om skyldighet för landstingsområde och stad, som ej i landsting deltagar, att bidraga till kostnaden för vård av blinda med komplicerat lyte. (322.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, därvid utfärdades en lag och en kungörelse (sv. f. nr 482 och 483).

36. den 28 maj, angående utredning av frågan om läkarutbildningens reformering. (324.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

37. samma dag, angående ett effektivare utnyttjande av skol- och bildningsfilmen i undervisningens tjänst. (327.)

Remitterad den 22 november 1938 till skolöverstyrelsen, som ännu icke inkommit med yttrande.

38. den 31 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag för budgetåret 1938/39 till en nämnd för granskning av läroböcker. (338.)

Anmäld den 28 oktober 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 630). Anyo anmäld samt slutbehandlad den 18 november 1938.

39. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Läroanstalter för blinda: Omkostnader m. m. (341.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

40. den 1 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönerreglering för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor jämte i ämnet väckta motioner. (339.)

Delvis anmäld den 30 juni och den 9 december 1938, därvid utfärdades, den 30 juni 1938 tre kungörelser (sv. f. nr 524—526) och den 9 december 1938 en kungörelse (sv. f. nr 754). Skrivelsen är överlämnad till finansdepartementets handläggning.

41. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ortnamnskommissionen m. m. (340.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

42. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående särskilda grunder för klockar- och organistlöns bestämmande samt om dispositionen av till klockar- och organisttjänst hörande avlöningstillgångar. (366.)

Anmäld den 21 oktober och den 9 december 1938, vilken sistnämnda dag utfärdades en lag (sv. f. nr 732). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 januari 1937 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt. (367.)

Anmäld den 21 oktober och den 9 december 1938, vilken sistnämnda dag utfärdades en lag (sv. f. nr 733). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

44. den 2 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet, ävensom i ämnet väckta motioner. (378.)

Såvitt angår ecklesiastikdepartementet anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades en lag (sv. f. nr 382).

45. den 3 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m. (392.)

Såvitt angår ecklesiastikdepartementet anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (nr 383).

46. samma dag, angående ett livligare samarbete i vetenskaplig undervisning och forskning mellan olika universitet och högskolor i Norden. (429.)

Anmäld och slutbehandlad den 9 december 1938.

47. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)

Såvitt angår ecklesiastikdepartementet anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

48. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, i vad på ecklesiastikdepartementets föredragning ankommer.

49. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter. (403.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 481).

50. samma dag, i anledning av utav Kungl. Maj:t gjord framställning om anslag till uppförande av domkapitelshus i Växjö. (413.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

51. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till Uppsala universitet: Inredningsarbeten m. m. för universitetsbiblioteket. (414.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

52. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till Småskoleseminarier: Utrustning. (415.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

53. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till avlöningar och materiel m. m. vid universiteten i Uppsala och Lund jämte vissa i ämnet väckta motioner. (417.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, därvid utfärdades en kungörelse (sv. f. nr 523).

54. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt präster för budgetåret 1938/39. (450.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

55. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400) m. m. (451.)

Anmäld den 21 oktober och den 9 december 1938, vilken sistnämnda dag utfärdades två lagar och en kungörelse (sv. f. nr 734). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

56. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. (423.)

Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

57. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag till domkapiteln och stiftsnämnderna för budgetåret 1938/39 m. m. (431.)

Anmäld den 30 juni och den 16 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

58. samma dag, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar om anslag till byggnadsarbeten, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. (454.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

59. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag för vårterminen 1938 till vissa allmänna läroverks ljus- och vedkassor. (456.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

60. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (463.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

8. Jordbruksdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 5 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/1938 under nionde huvudtiteln gjorda framställningar. (21.)

Anmäld och slutbehandlad den 18 februari 1938.

2. den 11 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark. (30.)

Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938, då ett cirkulär i ämnet utfärdades (sv. f. nr 84).

3. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m. (31.)
Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938.

4. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda ackordsuppgörelser i fråga om kronans fordringar för försålda kronoegendomar. (32.)
Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938.

5. den 23 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande. (53.)
Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938, då bland annat en förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 60).

6. den 1 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för statsmeteorologen T. H. P. Bergeron att för placering i löneklass tillgodoräkna sig viss tjänstgöring. (70.)
Anmäld och slutbehandlad den 18 mars 1938.

7. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till rikets allmänna kartverk. (71.)
Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938.

8. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Lyngsjöns vattenavledningsföretag i Östergötlands län. (72.)
Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa reparationsarbeten å statens växtskyddsanstalt tillhöriga byggnader vid Bergshamra. (73.)
Anmäld och slutbehandlad den 24 mars 1938.

10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från viss betalningsskyldighet på grund av statsbidrag till ett avdikningsföretag inom Frändefors socken av Älvsborgs län. (74.)
Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

11. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Hunserödsbäckens regleringsföretag i Munka-Ljungby socken av Kristianstads län. (75.)
Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

12. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskilt bidrag till Sveriges utsädesförening för vissa förädlings- och odlingsförsök. (76.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

13. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av nionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. (77.)
Anmäld och slutbehandlad den 18 mars 1938.

14. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar. (82.)
Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

15. den 8 mars, angående vissa av Kungl. Maj:ts gjorda framställningar i avseende å utgifterna för budgetåret 1938/1939 under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, jämte i dessa ämnen väckta motioner. (9.)

Riksdagens beslut innebär bifall till vad jordbruksutskottet i utlåtande nr 1 föreslagit. Beträffande punkterna nr 3, 4, 65 och 243 har beslut meddelats i skrivelsen nr 446, redovisad under punkt 77 här nedan. Beslut i fråga om punkterna 134, 148, 150, 186 och 187 har meddelats i skrivelsen nr 443, redovisad under punkt 74 här nedan, i fråga om punkterna 144—147 i skrivelsen nr 248, redovisad under punkt 45 här nedan och i fråga om punkt 167 i skrivelsen nr 237, redovisad under punkt 43 här nedan. I utlåtandet behandlade punkter hava anmälts och slutbehandlats den 3 juni 1938 med undantag för *dels* punkterna 1, 2 och 170—178, vilka anmälts och avgjorts den 29 april, *dels* punkterna 11, 12, 235—238, 246, 82—85, 87 och 89, vilka anmälts och avgjorts den 27 maj, *dels* punkterna 47, 48, 99, 188 och 224—232, vilka anmälts och avgjorts den 20 maj, *dels* punkterna 74—78, 95, 96 och 220—223, vilka anmälts och avgjorts den 8 april, *dels* punkterna 140 och 160, vilka anmälts och avgjorts den 30 juni, *dels* punkterna 199—207, 209 och 214, vilka anmälts och avgjorts den 6 maj, *dels* och punkterna 215, 216 och 219, vilka anmälts och avgjorts den 22 april. Besluten den 20 maj och den 3 juni innefattade bland annat utfärdande av ett flertal författningar (sv. f. nr 183, 311 och 347—357).

16. den 15 mars, i anledning av väckt motion om ersättning till förste statsmeteorologen Bruno Rolfs dödsbo för vissa av Rolf havda utgifter för uppehållande av arbetet vid Vassijaure (numera Abisko) naturvetenskapliga station. (105.)

Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.

17. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från viss betalningsskyldighet på grund av statsbidrag till ett sänkningsföretag av sjön Suolojaure i Arvidsjaurs socken av Norrbottens län. (106.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till ett torrlägningsföretag inom Millesviks och Eskilsätters socknar av Värmlands län. (107.)

Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.

19. den 18 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avskedsersättning åt extra kronojägaren C. A. Ehrnberg. (115.)

Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.

20. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som drabbat elev vid statens kolarskolor i Dalfors och Boxholm. (116.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

21. den 19 mars, i anledning av väckt motion angående utredning rörande förekomsten av olika slag av svinsjukdomar inom landet m. m. (122.)

Anmäld den 6 maj 1938, därvid uppdrogs åt lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen gemensamt att verkställa av riksdagen begärd utredning. Denna har ännu ej slutförts.

22. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket. (124.) Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.
23. den 26 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för Axel Strömdahl och E. F. Ericson, Stockholm, från viss betalningsskyldighet till kronan på grund av borgen vid virkesköp. (138.) Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.
24. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m. (141.) Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.
25. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m. (142.) Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
26. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstödd premiering av mindre jordbruk m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (180.) Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, då bland annat fyra författningar utfärdades (sv. f. nr 462—465).
27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Skeerödsåns och Fredskogsåns regleringsföretag inom Farstorps och Vankiva socknar av Kristianstads län. (181.) Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.
28. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond. (182.) Anmäld och slutbehandlad den 22 april 1938.
29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Bassholmabäckens regleringsföretag inom Tosjö och Rya socknar av Kristianstads län. (183.) Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.
30. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare bidrag för undersökning rörande vissa vattenregleringsföretag. (184.) Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.
31. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Nossans regleringsföretag inom Eggvena med flera socknar av Älvsborgs och Skaraborgs län. (185.) Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till Vens elektrifiering. (186.) Anmäld och slutbehandlad den 27 maj 1938.
33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande av anslag till underlättande av anskaffningen av tråkol till generatorgasdrivna motorfordon m. m. (187.) Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938.
34. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till ett torrlägningsföretag, avseende utdikning av sjöarna Ralången och Lunnasjön i Hultsjö socken av Jönköpings län. (188.) Anmäld och slutbehandlad den 29 april 1938.

35. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar. (192.)

Anmäld och slutbehandlad den 6 maj 1938.

36. den 23 april, i anledning av väckta motioner om ytterligare anslag till beredande av understöd åt fiskare m. m. (198.)

Anmäld och slutbehandlad den 20 maj 1938.

37. den 26 april, i anledning av väckt motion angående skyldighet för försäljare av hästskulptur att tillhandahålla intyg om deras ålder. (203.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning i ämnet. Sedan denna avgivits, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

38. samma dag, i anledning av väckt motion om regelbundet tillhandahållande åt offentligheten av vissa upplysningar rörande den jordbruksekonomiska utvecklingen. (204.)

Anmäld den 17 juni 1938, därvid uppdrogs åt kommerskollegium att, efter hörande av statens jordbruksnämnd, verkställa undersökning i ämnet. Denna har ännu ej slutförts.

39. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande av viss del av egendomen Nyckelby i Stockholms län för trädgårdsförsök m. m. (205.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

40. den 3 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (232.)

Anmäld den 20 maj och den 3 juni 1938, varmed skrivelsen slutbehandlats. Beslutet den 3 juni innefattade bland annat utfärdande av två lagar i ämnet (sv. f. nr 274 och 275).

41. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående älgavgifter m. m. (233.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938, då en förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 280).

42. den 6 maj, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering jämte i ämnet väckta motioner. (236.)

Riksdagens beslut innebär bifall till vad jordbruksutskottet i utlåtande nr 65 föreslagit. Beträffande punkt 12 har riksdagen meddelat beslut i skrivelsen nr 275, redovisad under punkt 51 här nedan. Beslut i fråga om punkterna 15 och 16 har meddelats i skrivelsen nr 247, redovisad under punkt 44 här nedan, samt i fråga om punkt 21 i skrivelsen nr 278, redovisad under punkt 54 här nedan. Punkt 8 har för handläggning överlämnats till finansdepartementet. Övriga i utlåtandet angivna punkter hava anmälts och avgjorts den 20 och den 27 maj samt den 17 och den 30 juni 1938, därvid bland annat vissa författningar utfärdats (sv. f. nr 290 och 440—442).

43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning om bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m. (237.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

44. den 10 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, kapitalbudgeten, gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar i arrendeegnahmefonden och arrendelånefonden. (247.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
45. samma dag, i anledning av dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar rörande anslag till kolonisation och dels Kungl. Maj:ts proposition angående hjälpåtgärder åt vissa lägenhetsinnehavare å kronomark. (248.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, då bland annat en kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 301).
46. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till den lägre mejeriundervisningen m. m. (249.)
Anmäld den 27 maj, den 3 juni och den 22 september 1938, varmed skrivelsen slutbehandlats. Beslutet den 22 september 1938 innebar utfärdande av två författningar i ämnet (sv. f. nr 587 och 632).
47. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län. (250.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
48. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbrukshögskolan. (251.)
Anmäld den 20 och den 27 maj 1938, varmed skrivelsen slutbehandlats.
49. den 17 maj, i anledning av väckt motion angående utredning om sammanslagning av de båda svinraserna Yorkshire och Förädlad Lantras. (273.)
Anmäld den 17 juni 1938, varvid uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning i ämnet. Denna har ännu ej slutförts.
50. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i gällande allmänna grunder för hushållningssällskapens organisation. (274.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, då en kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 397).
51. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till främjande av gemensam maskinanvändning inom det mindre jordbruket. (275.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, då bland annat en kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 401).
52. samma dag, i anledning av väckt motion angående skäliga administrationsbidrag till hushållningssällskapen för deras verksamhet i samband med vissa stödåtgärder. (276.)
Anmäld den 30 juni 1938, därvid uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att verkställa av riksdagen begärd utredning. Denna har ännu ej slutförts.
53. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till hushållningssällskapen. (277.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938. Beslutet innefattade bland annat utfärdande av tre författningar i ämnet (sv. f. nr 398—400).
54. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den kemiska analys- och kontrollverksamheten för jordbrukets behov. (278.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, då bland annat chefen för jordbruksdepartementet bemyndigades att tillkalla sex utredningsmän för att avgiva förslag beträffande de åtgärder, vilka erfordras för genomförandet av riksdagens beslut rörande den kemiska analys- och kontrollverksamheten för jordbrukets behov. Dessa tillkallades den 23 september 1938.

55. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dels åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur, dels ock anslag till statens veterinär-bakteriologiska anstalt för budgetåret 1938/1939. (279.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid bland annat två kungörelser i ämnet utfärdades (sv. f. nr 402 och 403).

56. samma dag, i anledning av väckt motion angående effektivare åtgärder för skogsbetets inskränkande. (281.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

57. den 24 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om handel med fodermedel. (305.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 september 1938, därvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr. 611).

58. den 27 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från kronoegendomen Valsberga nr 2 i Södermanlands län m. m. (334.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

59. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till underlättande av belåning av jordbruksegendom med växande skog. (335.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid fyra författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 388—391).

60. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212). (336.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid en författning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 392).

61. den 1 juni, i anledning av väckt motion angående utredning av lantbrukets lärlingsfråga. (371.)

Anmäld den 30 juni 1938, därvid uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att verkställa av riksdagen begärd utredning. Denna har ännu ej slutförts.

62. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna m. m. (372.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid två författningar utfärdades (sv. f. nr 297 och 298).

63. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 4 och 6 §§ samt 13 § 1 mom. lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. (373.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid en lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 299).

64. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för vissa fastigheters i Västerbottens och Norrbottens län förseende med husbehovsvirke. (374.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, därvid bland annat en kungörelse i ämnet utfärdades (sv. f. nr 300).
65. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående indragning av viss personal vid domänverket. (375.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
66. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överenskommelse om svensk-danskt samarbete för bekämpande av mul- och klövsjukan. (376.)
Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.
67. den 3 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. (390.)
Anmäld den 30 juni och den 31 augusti 1938, varmed skrivelsen slutbehandlats. Besluten innefatta bland annat utfärdande av ett flertal författningar i ämnet (sv. f. nr 446, 448, 449, 527 och 546—551).
68. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till stödjande av trädgårdsnäringen m. m. (391.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938. Beslutet innefattar bland annat utfärdande av tre kungörelser i ämnet (sv. f. nr 522, 530 och 538).
69. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1938/39 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. (398.)
Skrivelsen har överlämnats från finansdepartementet för handläggning i vad på jordbruksdepartementet ankommer. Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
70. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)
Skrivelsen, som överlämnats från finansdepartementet för handläggning i vad på jordbruksdepartementet ankommer, har anmälts och slutbehandlats den 30 juni 1938.
71. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtids-tillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)
Skrivelsen har överlämnats från finansdepartementet för handläggning i vad på jordbruksdepartementet ankommer. Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
72. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/1939, i vad propositionen avser nionde huvudtiteln. (441.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
73. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/1939 å kapitalbudgeten gjorda framställning om anslag till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan. (442.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

74. samma dag, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner. (443.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, därvid bland annat två kungörelser utfärdades (sv. f. nr 451 och 452).

75. samma dag, i anledning av väckta motioner om anslag till bidrag till inköp av konstgödsel i Norrland. (444.)

Anmäld den 30 juni och den 22 september 1938, varmed skrivelsen slutbehandlats. Beslutet den 22 september är intaget i sv. f. (nr 593).

76. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att försälja viss fast egendom. (445.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

77. samma dag, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar. (446.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

9. Handelsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 8 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 17 juni 1932 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift. (25.)

Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938, varvid förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 63).

2. den 15 februari, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av tionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. (26.)

Anmäld och slutbehandlad den 25 februari 1938.

3. den 1 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/1939 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten. (11.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

4. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i villkoren för statsbidrag till vissa skeppsdockor. (63.)

Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938.

5. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord. (66.)

Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938.

6. den 8 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statlig exportkreditgaranti. (90.)

Anmäld och slutbehandlad den 18 mars 1938, varvid förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 81).

7. den 19 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om full-

görande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m. (123.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938, varvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 110).

8. den 26 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning om anslag till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten. (128.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

9. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för lotsverkets båtlänefond. (129.)

Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

10. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående emottagande av gåva för anordnande av lokaler för ett trätekniskt laboratorium vid statens provningsanstalt. (130.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

11. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående penninglotteriväsendet. (132.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

12. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa lägenheter å Grängesbergs gruvallmänning i Kopparbergs län. (139.)

Anmäld och slutbehandlad den 8 april 1938.

13. den 30 mars, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om godkännande av det internationella avtalet den 13 maj 1936 angående enhetligt system för utprickning av farleder. (150.)

Anmäld och slutbehandlad den 13 maj 1938.

14. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till förskott å lotterimedelsfonden. (160.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

15. den 13 maj, angående vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i avseende å utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet. (10.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

16. samma dag, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om kapitalinvesteringar i statens allmänna fastighetsfond med avseende å handelsdepartementet. (227.)

Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

17. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 233 gjorda framställning i fråga om kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket beträffande försöksanläggningar för oljelagring jämte i ämnet väckta motioner. (228.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

18. den 17 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda förslag om anslag till aktieteckning i Svenska Penninglotteriet Aktiebolag. (266.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

19. den 20 maj, i anledning av väckta motioner om stöd åt den mindre skeppsfarten. (287.)
 Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1938 har uppdragits åt särskilt tillkallade sakkunniga (1938 års sjöfartskommitté) att verkställa utredning rörande den svenska skeppsfartens ekonomiska betingelser. De sakkunniga hava den 14 december 1938 avgivit betänkande och förslag angående den mindre skeppsfartens kapitalförsörjning för tonnageets förnyelse, vilket betänkande är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.
20. den 21 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till sjöarbetstidslag m. m. och förslag till lag angående ändrad lydelse av 10, 23, 51 och 73 §§ sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270). (304.)
 Anmäld och slutbehandlad den 30 september 1938, varvid två lagar, en kungörelse och en förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 607—610).
21. den 27 maj, i anledning av väckta motioner om nedsättning av tullsattserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet. (331.)
 Skrivelsen har överlämnats till finansdepartementet för handläggning.
22. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 304 med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa. (332.)
 Skrivelsen har överlämnats till finansdepartementet för handläggning.
23. den 30 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med vissa mineraloljor, m. m., dock endast såvitt angår författningsförslaget. (348.)
 Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938, varvid förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 367).
24. den 1 juni, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 15 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, dels ock i ämnet väckta motioner. (365.)
 Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938, varvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 458).
25. den 3 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till sjömanshusen m. m., i vad avser pensions- och understödsväsendet för sjöfolk samt anslag under elfte huvudtiteln. (370.)
 Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
26. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)
 Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. (401.)
 Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
28. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anslag till bidrag till standardiseringsverksamheten. (402.)
 Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.

29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för anläggning av ett oljeraffinaderi i Nynäshamn. (410.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
30. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statlig lagerhållning m. m. (411.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
31. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens fjärde sjöfartskonferens år 1936 fattade beslut. (448.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938.
32. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse av § 11 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41) angående utvidgad näringsfrihet. (453.)
Anmäld och slutbehandlad den 17 juni 1938, varvid förordning i ämnet utfärdades (sv. f. nr 289).
33. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under handelsdepartementets verksamhetsområde. (424.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.
34. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter. (464.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
-

*Bilaga III.***Särskild förteckning**

över sådana i förteckningen under bilaga II här ovan upptagna ärenden, som vid utgången av år 1938 ännu voro i sin helhet eller till någon del på Kungl. Maj:ts prövning beroende.

(Det för varje ärende inom parentes utsatta siffertalet utvisar riksdagsskrivelsens nummer enligt fjortonde samlingen av bihanget till riksdagens protokoll.)

1. Justitiedepartementet.

Riksdagens skrivelse

7. den 21 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en den 29 maj 1933 avslutad internationell konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om kvarstad å luftfartyg, m. m. (47.)
13. den 5 mars, i anledning av väckta motioner om viss ändring i bestämmelserna om sättet för val av förstakammarledamöter i stad, som utgör egen valkrets. (83.)
15. den 12 mars, i anledning av väckta motioner angående ändring av 17 kap. 4 § handelsbalken m. m. (96.)
16. den 18 mars, med hemställan om utredning angående en departementalreform. (112.)
19. den 5 april, i anledning av väckt motion om ändring av 55 § lagen den 12 maj 1917 om expropriation. (167.)
25. den 6 maj, i anledning av väckt motion angående revision av lagstiftningen om delning av jord å landet. (234.)
30. den 20 maj, i anledning av väckt motion angående de inom statskyrkans ram existerande fria evangeliska samfundens rättsliga ställning, m. m. (300.)
35. den 25 maj, angående beredande av möjlighet för svenska medborgare av judisk börd att utträda ur mosaisk församling utan att inträda i svenska kyrkan. (323.)
38. den 1 juni, i anledning av väckta motioner om förstärkt grundlagskydd för vissa fundamentala principer för det nuvarande samhället. (362.)
47. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under justitiedepartementets verksamhetsområde. (419.)

2. Försvarsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

2. den 26 februari 1938, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 av anslag till vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. (54.)
3. samma dag, i anledning av i statsverkspropositionen under Fonden för förslag till statsverket gjord framställning om anslag till kapitalinvestering för vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. (55.)
7. den 1 mars, i anledning av väckt motion angående utredning om ändrade villkor för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. (69.)
16. den 26 mars, angående vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i avseende å utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet. (4.)
32. den 13 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund jämte i ämnet väckta motioner. (246.)
33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet. (253.)
43. den 8 juni, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar m. m. (407.)
45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande m. m. (416.)
47. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under försvarsdepartementets verksamhetsområde. (420.)

3. Socialdepartementet.

Riksdagens skrivelse

5. den 21 februari 1938, i anledning av väckta motioner angående fördelning mellan landsting och fattigvårdssamhälle av den till vissa fattiga sinnessjuka utgående folkpensionen. (44.)
13. den 18 mars, i anledning av väckt motion angående rätten till uttagande av övertidsarbete enligt lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning. (108.)
17. den 29 mars, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1938/39 under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet. (5.)
21. den 5 april, i anledning av väckta motioner om beredande av representation åt de privatanställda i arbetsdomstolen m. m. (166.)

39. den 18 maj, angående yngre sjukhusläkares avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. (282.)
41. den 24 maj, i anledning av väckta motioner om viss ändring av gällande bestämmelse angående tillsättande av underläkare vid vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. (306.)
43. den 25 maj, angående vissa ändringar i gällande vapenkungörelse. (326.)
44. samma dag, angående utredning om utlandssvenskarnas rättigheter och skyldigheter. (328.)
45. samma dag, i anledning av väckta motioner angående polisväsendets förstatligande m. m. (330.)
46. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)
51. den 31 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande av Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka. (342.)
53. den 1 juni, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om tillägg till förordningen den 10 juni 1932 (nr 200) angående utsträckt tillämpning av vissa bestämmelser i § 13 av ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22) m. m. dels ock i ämnet väckt motion. (364.)
56. den 3 juni, angående utredning om en centraliserad upplysningsverksamhet för ungdomens yrkesvägledning. (428.)
57. samma dag, angående utredning och förslag i fråga om en friare omflyttning inom Norden. (430.)
63. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till driften av epidemisjukhus jämte i ämnet väckta motioner. (436.)
66. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en central depå för blindas arbeten jämte i ämnet väckta motioner. (440.)
68. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under socialdepartementets verksamhetsområde. (421.)

4. Kommunikationsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

11. den 1 mars 1938, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. (68.)
20. den 12 mars, i anledning av väckta motioner om skärpt lagstiftning rörande alkohelpåverkan under färd med motorfordon m. m. (99.)

21. den 26 mars, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet. (6.)
28. den 30 april, angående utredning av skärgårdarnas trafikproblem. (210.)
29. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillsynen över anordnande och begagnande av hissar i boningshus m. m. (226.)
37. den 31 maj, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t framställda förslag om anslag till kapitalinvestering i luftfartsfonden. (345.)
42. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under kommunikationsdepartementets verksamhetsområde med undantag för affärsverken. (422.)
43. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag till kapitalinvestering i affärsverksfonderna. (425.)

5. Finansdepartementet.

Riksdagens skrivelse

10. den 18 mars 1938, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m. (113.)
15. den 5 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronojordlägenheterna Sockenstuguplatsen nr 1 och Kyrkostuguplatsen nr 2 i Vittangi by, Jukkasjärvi socken. (189.)
20. den 6 april, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa stödåtgärder inom malmkommunerna jämte två motioner. (179.)
34. den 6 maj, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering jämte i ämnet väckta motioner. (236.)
42. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa kostnader för kompensation åt arbetare i statens tjänst för familjepensionsavdrag. (283.)
45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1938/39 m. m. (286.)
52. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)
53. samma dag, i anledning av väckta motioner om nedsättning av tullsattserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet. (331.)
58. den 1 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor jämte i ämnet väckta motioner. (339.)

67. den 3 juni, i anledning av väckta motioner om provisorisk pensionsförstärkning åt pensionerade befattningshavare i statens tjänst m. m. (381.)
81. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civilt avlöningsreglemente m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (388.)
83. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (399.)
84. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. (400.)
86. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter. (403.)
91. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till nyanskaffning av maskiner för mynt- och justeringsverket. (434.)
93. den 10 juni, i anledning av vissa i Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39 jämte i ämnet väckta motioner behandlade allmänna principfrågor. (418.)
96. den 13 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar. (466.)
103. den 16 juni, med överlämnande av beredskapsstat för budgetåret 1938/39. (473.)

6. Ecklesiastikdepartementet.

Riksdagens skrivelse

24. den 4 maj 1938, angående skolkökslärarinnornas vid fortsättningsskolorna anställnings-, bostads-, löne- och pensionsförhållanden. (231.)
27. den 10 maj, i anledning av väckt motion om avskaffande av prästexamen. (243.)
29. den 20 maj, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag ur kyrkofonden till bostadsbyggnad för en kontraktsadjunkt i Ammarnäs i Sorsele församling. (297.)
33. den 27 maj, i anledning av riksdagens år 1937 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning. (308.)
37. den 28 maj, angående ett effektivare utnyttjande av skol- och bildningsfilmen i undervisningens tjänst. (327.)
50. den 8 juni, i anledning av utav Kungl. Maj:t gjord framställning om anslag till uppförande av domkapitelshus i Växjö. (413.)
56. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. (423.)

7. Jordbruksdepartementet.

Riksdagens skrivelse

21. den 19 mars 1938, i anledning av väckt motion angående utredning rörande förekomsten av olika slag av svinsjukdomar inom landet m. m. (122.)
37. den 26 april, i anledning av väckt motion angående skyldighet för försäljare av hästskulptur att tillhandahålla intyg om deras ålder. (203.)
38. samma dag, i anledning av väckt motion om regelbundet tillhandahållande åt offentligheten av vissa upplysningar rörande den jordbruksekonomiska utvecklingen. (204.)
49. den 17 maj, i anledning av väckt motion angående utredning om sammanslagning av de båda svinraserna Yorkshire och Förädlad Lantras. (273.)
52. samma dag, i anledning av väckt motion angående skäliga administrationsbidrag till hushållningssällskapen för deras verksamhet i samband med vissa stödåtgärder. (276.)
61. den 1 juni, i anledning av väckt motion angående utredning av lantbrukets lärlingsfråga. (371.)
72. den 8 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser nionde huvudtiteln. (441.)
73. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39 å kapitalbudgeten gjorda framställning om anslag till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan. (442.)

8. Handelsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

19. den 20 maj 1938, i anledning av väckta motioner om stöd åt den mindre skeppsfarten. (287.)
 33. den 10 juni, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser anslag under handelsdepartementets verksamhetsområde. (424.)
-

*Bilaga IV.***Förteckning**

över ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från riksdagen före år 1938 men vid samma års början varit i sin helhet eller till någon del oavgjorda, jämte uppgift om den behandling, dessa ärenden undergått under år 1938.

(Det för varje ärende inom parentes utsatta siffrorna utvisar riksdagsskrivelsens nummer enligt fjortonde samlingen av bihanget till riksdagens protokoll.)

1. Justitiedepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 11 juni 1917, angående utredning om indragning till statsverket av allmänna åklagare och beslagare tillkommande andelar i böter och beslagtagen egendom m. m. (286.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 274 och 1938 sid. 280. Ärendet är i övrigt beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendena under punkterna 16 och 52 här nedan.)

2. den 23 maj 1924, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till bestämmelser rörande fastighetsfideikommissens upphävande eller fideikommissjordens tillgodogörande för egnahemsbildningen. (201.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 274. Ärendet är föremål för fortsatt beredning inom justitiedepartementet.

3. den 21 maj 1926, i anledning av väckt motion om ändrade bestämmelser rörande tillstånd till elektrisk starkströmsanläggning, erforderlig för elektrisk järn- eller spårväg. (249.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 275. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

4. den 19 april 1929, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om trafikförsäkring å motorfordon m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (94.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 275 och 1938 sid. 281. De sakkunniga hava den 1 oktober 1938 avlämnat betänkande med förslag till trafikförsäkringslag jämte därmed sammanhängande författningar (st. off. utr. 1938: 27), varöver utlåtanden inforrats från vissa myndigheter och sammanslutningar. (Jfr ärendet under punkten 24 här nedan.)

5. den 30 april 1929, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1929/

1930 under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, jämte i dessa ämnen väckta motioner. (4 A.)

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1938 har ärendet i återstående del — rörande fråga om ändring i bestämmelserna om utbetalning av kapitaliserat värde av reservpension — avskrivits från vidare behandling.

6. den 2 juni 1930, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m. ävensom i ämnet väckta motioner. (330.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1936 sid. 335. Sedan skrivelsen överlämnats till justitiedepartementet från socialdepartementet, är skrivelsen i vad den avser frågan om ändring av bestämmelserna om skadeståndsansvar för kommunala förtroendemän beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

7. den 11 mars 1931, i anledning av väckt motion om beredande åt omnibustrafiken av visst straffrättsligt skydd mot uppsåtlig skadegörelse m. m. (53.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

8. den 20 maj 1931, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stadsplanelag m. m. (240.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 281. Sedan lagrådet den 20 juni 1938 avgivit utlåtande över upprättat förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, avseende en utvidgning av tillämplighetsområdet för ensittarlagen att gälla även områden lagda under stadsplan eller byggnadsplan, har Kungl. Maj:t den 30 december 1938 beslutat avlåta proposition till riksdagen i ämnet.

9. samma dag, i anledning av väckt motion angående införande av ett dagordningsinstitut i vår författning. (246.)

Angående tidigare vidtagen åtgärd, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 281. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

10. den 4 juni 1931, angående mera effektiva bestämmelser om avskrivning eller avlösning av landskylder och landgillen m. fl. skattepålager. (347.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 303 och 1938 sid. 282. Sedan 1938 års riksdag antagit proposition med förslag till lag om avlösning av avgälder från de till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemmanen, m. m., hava lagar i ämnet utfärdats den 6 maj 1938 (sv. f. nr 159—161). (Jfr ärendet under punkt 6 i bilaga II.)

11. den 17 februari 1932, i anledning av väckt motion angående ny lag om hittegoods m. m. (29.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 282. Kungl. Maj:t har i proposition till 1938 års riksdag, nr 32, framlagt förslag till lag om hittegoods, m. m. Sedan förslaget med viss ändring antagits av riksdagen, hava lagar i ämnet utfärdats den 22 april 1938 (sv. f. nr 121 och 122). (Jfr ärendet under punkt 10 i bilaga II.)

12. den 8 mars 1932, i anledning av väckta motioner om avskaffande av krigsdomstolarna och strafflagen för krigsmakten. (68.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 276. Den för fortsatt utredning angående revision av strafflagen för krigsmakten tillkallade

sakkunnige har under år 1937 avlämnat tre särskilda promemorior med förslag till ändring i vissa delar av nämnda lag samt krigsdomstolslagen. Lagar i ämnet hava utfärdats den 7 maj 1937 (sv. f. nr 192) och den 13 mars 1938 (sv. f. nr 167—169). I samband med lagstiftningen angående ändrade regler om verkställighet av bötesstraff och om brottskonkurrens hava ändringar vidtagits jämväl i de militära straff- och rättegångslagarna (sv. f. 1937 nr 126 och 127 samt 1938 nr 262 och 263). Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 oktober 1938 skall utredningen angående revision av den militära strafflagen fullföljas, i fråga om straffarterna och vad därmed sammanhänger av den samma dag tillsatta strafflagberedningen samt i vad den berör förmögenhetsbrotten av de år 1937 tillkallade sakkunniga för utredning rörande en reformering av lagstiftningen om förmögenhetsbrotten (straffrättskommittén). I övrigt är ärendet föremål för fortsatt utredning av den ovannämnde sakkunnige.

13. den 12 maj 1932, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (206.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 276. Ärendet är, i de delar det icke tidigare slutbehandlats, fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

14. samma dag, i anledning av väckt motion angående upphävande av den s. k. lösöreköpsförordningen m. m. (209.)

Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

15. den 11 juni 1932, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län m. m. (348.)

Beträffande i skrivelsen berörd fråga om bestämmelser för undanröjande av förefintliga hinder mot sammanläggning av makar tillhöriga fastigheter har inom justitiedepartementet utarbetats förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 17 juni 1932 (nr 223) med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län. Sedan lagrådet den 12 december 1938 avgivit utlåtande över lagförslaget, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

16. den 13 april 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om mått och vikt. (159.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 278. Ärendet är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 1 här ovan.)

17. den 20 april 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 13 § strafflagen ävensom i ämnet väckta motioner. (193.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 278 och 1938 sid. 283. Sedan 1938 års riksdag antagit proposition med förslag till lag om upphävande av 18 kap. 13 § 2 mom. strafflagen, m. m., har lag i ämnet utfärdats den 9 september 1938 (sv. f. nr 566). (Jfr ärendet under punkt 29 i bilaga II.)

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 22 kap. 5 och 21 §§ strafflagen. (195.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 332. Skrivelsen har överlämnats till justitiedepartementet. Särskilt tillkallad sakkunnig har den 31 mars 1938 avlämnat utredning med riktlinjer för en lagstiftning om ägareförbehåll och avbetalningsköp (st. off. utr. 1938:11), vilken utredning remitterats till viss myndighet och vissa sammanslutningar.

19. den 8 maj 1934, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller andra som lida av rubbad själsverksamhet, dels ock en i ämnet väckt motion. (228.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 279. Sedan yttranden över befolkningskommissionens förslag inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

20. den 4 mars 1935, i anledning av väckta motioner angående djurplågeri. (61.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 284. Den jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1937 tillkallade utredningsmannen har den 1 november 1938 avgivit betänkande med förslag rörande djurskyddslagstiftning (st. off. utr. 1938:36), varöver utlåtanden infordrats från vissa myndigheter och sammanslutningar.

21. den 11 mars 1935, i anledning av väckt motion om ändrad lagstiftning angående rätt att draga vissa ledningar över annans mark. (71.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

22. den 15 mars 1935, i anledning av väckta motioner om lagstiftning rörande fiskets skyddande mot förorening av vattnet i vattendragen. (89.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 279 och 1938 sid. 284. Utredningen fortsätter.

23. den 5 april 1935, i anledning av väckta motioner angående beredande av skydd för pensionsfonder inom enskilda företag m. m. (141.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 279 och 1938 sid. 284. De sakkunniga hava den 28 juni 1938 avgivit betänkande med förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda m. m. (st. off. utr. 1938:18), varöver utlåtanden infordrats från vissa myndigheter och sammanslutningar.

24. den 9 april 1935, i anledning av väckta motioner om vägfred m. m. (158.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 284. De sakkunniga hava den 1 oktober 1938 avlämnat betänkande med förslag till trafikförsäkringslag jämte därmed sammanhängande författningar (st. off. utr. 1938:27), varöver utlåtanden infordrats från vissa myndigheter och sammanslutningar. (Jfr ärendet under punkten 4 här ovan.)

25. den 5 juni 1935, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder. (287.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder i fråga om den i skrivelsen begärda utredningen angående möjligheterna att tillskapa en rättsordning, som bereder arbetare vid byggnadsföretag ökat skydd för lönefordringar, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 285. 1934 års byggnadsindustrisakkunniga hava numera avgivit betänkanden med utredningar i frågor på byggnadsindustriens område (st. off.

utr. 1938: 3, 4 och 10). Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkt 15 i bilaga II.)

26. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen. (289.)

Angående tidigare vidtagen åtgärd, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 280. Frågan om i skrivelsen begärd utredning angående lagstiftning om ökat skydd för ämbets- och tjänstemän samt innehavare av offentligt uppdrag är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

27. den 7 juni 1935, angående ordnande av kommissionärsverksamhet vid rikets överdomstolar och städernas rättsväsen. (308.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 285. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

28. den 18 februari 1936, i anledning av väckta motioner angående inskränkning i fråga om uppläsandet av världsliga kungörelser vid svenska kyrkans gudstjänster. (28.)

Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

29. samma dag, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om utomäktenskapligt barns arvsrätt m. m. (29.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 285. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

30. den 22 februari 1936, i anledning av väckt motion om viss ändring i 21 kap. 10 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet. (32.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 285. Kungl. Maj:t har i proposition till 1938 års riksdag, nr 144, framlagt förslag till, bland annat, lag angående ändrad lydelse av 19 kap. 10 § och 21 kap. 10 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, hava lagar i ämnet utfärdats den 6 maj 1938 (sv. f. nr 163 och 164). (Jfr ärendet under punkt 21 i bilaga II.)

31. den 20 mars 1936, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning om rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar. (104.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 219 och 1938 sid. 285. Sedan lagrådet den 10 oktober 1938 avgivit utlåtande över utarbetat förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen, innefattande, förutom en överarbetning av de sakkunnigas betänkande med förslag till lagstiftning om grundvatten m. m., förslag till vissa ändrade bestämmelser om dikningsföretag m. m., har Kungl. Maj:t den 3 november 1938 beslutat avlåta proposition i ämnet till riksdagen.

32. den 21 april 1936, i anledning av väckta motioner angående delning av mark, som förut använts till väg. (172.)

Angående tidigare vidtagen åtgärd, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 286. Sedan en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria angående lagstiftning om sammanföring med fastighet av vägmark remitterats till vissa myndigheter och sammanslutningar samt yttranden från dem inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

33. den 9 maj 1936, i anledning av väckta motioner om beredande av möjlighet till uppdelning av avdikningslån vid jorddelning. (218.)

Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

34. den 23 maj 1936, i anledning av väckt motion om utredning angående en modern hyreslagstiftning. (258.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1937 sid. 220. De sakkunniga hava den 31 juli 1938 avgivit betänkande med förslag till reviderad hyreslagstiftning (st. off. utr. 1938:22), varöver utlåtanden infordrats från vissa myndigheter och sammanslutningar. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

35. den 19 juni 1936, i anledning av riksdagens år 1935 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935. (339.)

Skrivelsen har, med avseende å den däri (punkten 9) berörda frågan om ändrade bestämmelser angående uppbörd och utbetalning av vid talan mot hovrätts utslag eller beslut nedsatta fullföljdsavgifter och kostnadsersättningar, den 16 mars 1938 överlämnats till processlagberedningen för att tagas i beaktande vid fullgörande av dess uppdrag.

36. den 27 juni 1936, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förenings- och förhandlingsrätt m. m., dels ock väckta motioner angående lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. (418.) Efter det skrivelsen för handläggning i vad angår av riksdagen äskad utredning om föreningsväsendets normering genom lagstiftning blivit av chefen för socialdepartementet överlämnad till justitiedepartementet, har inom justitiedepartementet utarbetats en promemoria om grunderna för en lagstiftning angående ideella föreningar. Promemorian har den 18 juni 1938 remitterats till vissa myndigheter och sammanslutningar. Frågan om föreningsväsendets normering genom lagstiftning är även i dess övriga till justitiedepartementet remitterade del föremål för utredning inom departementet. Beträffande de i riksdagens skrivelse i övrigt behandlade ämnen jfr punkt 48 under socialdepartementet.

37. den 24 februari 1937, i anledning av väckta motioner om ändring i lagen om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete. (41.)

Sedan uppgifter införskaffats angående lagstiftning på ifrågavarande område inom vissa främmande länder, är ärendet föremål för utredning inom justitiedepartementet.

38. den 9 mars 1937, i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1917 om expropriation. (65.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder såvitt angår riksdagens hemställan angående utredning om ändrade bestämmelser rörande bestämmande av ersättning till ledamöter i expropriationsnämnd, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 223. Kungl. Maj:t har i proposition till 1938 års riksdag, nr 145, framlagt förslag till lag angående ändrad lydelse av 66 § lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, har lag i ämnet utfärdats den 3 juni 1938 (sv. f. nr 221). (Jfr ärendet under punkt 23 i bilaga II.)

39. den 13 mars 1937, i anledning av väckta motioner angående ändringar i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område. (98.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

40. den 6 april 1937, i anledning av väckt motion angående bestridandet av kostnaderna för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg. (128.)

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 mars 1938 har uppdragits åt särskilt tillkallad sakkunnig att verkställa utredning angående Sveriges anslutning till i Genève åren 1926 och 1936 antagna internationella konventioner om sjömäns anställningsavtal, om hemförskaffning av sjömän samt om redares ansvar i händelse av sjömans sjukdom, skada och dödsfall. Skrivelsen har den 3 maj 1938 överlämnats till nämnde sakkunnige för att tagas i beaktande vid fullgörandet av sakkunniguppdraget.

41. den 24 april 1937, i anledning av väckt motion om åtgärder i syfte att parts ekonomiska oförmåga att inställa sig vid domstol må anses utgöra laga förfall m. m. (192.)

Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

42. samma dag, i anledning av väckt motion om visst tillägg till lagen om barn i äktenskap m. m. (193.)

Sedan lagrådet den 2 november 1938 avgivit utlåtande över upprättade förslag till lag angående ändring i lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap och till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 378) om adoption, avseende inrättande av barnavårdsman för barn i äktenskap och för adoptivbarn, har Kungl. Maj:t den 18 november 1938 beslutat avläta proposition till riksdagen i ämnet.

43. samma dag, i anledning av väckt motion angående en partiell, kompletterande revision av förmynderskapslagstiftningen. (194.)

Angående tidigare vidtagen åtgärd, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 224. Den sakkunniges utredningsarbete fortfar.

44. samma dag, i anledning av väckt motion angående upphävande eller revision av lagen om straff för ämbetsbrott av präst m. m. (196.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

45. den 30 april 1937, i anledning av väckt motion angående gränsbestämning i samband med avstyckningsförrättning. (237.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 225. Kungl. Maj:t har i proposition till 1938 års riksdag, nr 144, framlagt förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 kap. 10 § och 21 kap. 10 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, hava lagar i ämnet utfärdats den 6 maj 1938 (sv. f. nr 163 och 164). (Jfr ärendet under punkt 21 i bilaga II.)

46. den 8 maj 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen, m. m., dels ock väckta motioner angående effektivare lagstiftning mot ocker. (278.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 225. Viss del av det utredningsarbete, som föranletts av riksdagsskrivelsen — nämligen utredningen angående den straffrättsliga behandlingen av förbrytare, vilkas kriminalitet sammanhänger med ett lättjefullt och oordnat levnadssätt hos den brottslige — skall fullföljas inom den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 oktober 1938 tillsatta strafflagberedningen.

47. samma dag, i anledning av väckta motioner angående ändring i strafflagens bestämmelser om sabbatsbrott. (279.)
Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

48. samma dag, i anledning av väckt motion om upphävande av den s. k. åkarpslagen. (282.)
Kungl. Maj:t har i proposition till 1938 års riksdag, nr 237, framlagt förslag till lag om ändring i vissa delar av 15 kap. strafflagen. Sedan propositionen bifalits av riksdagen, har lag i ämnet utfärdats den 3 juni 1938 (sv. f. nr 250). (Jfr ärendet under punkt 27 i bilaga II.)

49. den 25 maj 1937, i anledning av väckta motioner om åtgärder för stärkande av justitiekanslerns samt justitieombudsmannens och militieombudsmannens ställning. (313.)
Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 226. Sak-kunniga hava av departementschefen tillkallats för verkställande av den begärda utredningen. Denna pågår.

50. den 29 maj 1937, i anledning av väckt motion om revision av lagen angående utlämning av förbrytare, m. m. (356.)
Ärendet är föremål för utredning inom justitiedepartementet.

51. den 2 juni 1937, angående utredning om orsakerna till den ökade ungdomsbrottsligheten m. m. (387.)
Angående tidigare vidtagen åtgärd, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 227. Utredningen inom fängvårdsstyrelsen fortsätter.

52. den 5 juni 1937, i anledning av väckt motion angående reformering av åklagarväsendet. (424.)
Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 227. Sak-kunniga hava av departementschefen tillkallats för verkställande av den begärda utredningen. Denna pågår.

53. samma dag, i anledning av väckta motioner angående utredning av frågan om ersättning av statsverket till den, som lidit skada till följd av felskrivning i fastighetsbok m. m. (425.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Av dessa ärenden äro alltså de under 5, 10, 11, 17, 30, 38, 45 samt 48 omförmälda av Kungl. Maj:t inom justitiedepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

2. Utrikesdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 29 mars 1930, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en i Genève den 17 juni 1925 dagtecknad konvention rörande kontroll av den internationella handeln med vapen, ammunition och krigsmaterial. (79.)
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

2. den 23 mars 1931, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en i Genève den 2 oktober 1930 dagtecknad konvention om finansiell hjälp m. m. jämte i ämnet väckt motion. (90.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3. den 13 april 1932, i anledning av väckta motioner om Sveriges anslutning till den av Nationernas förbunds församling under dess nionde ordinarie möte förordade generalakten i dess helhet. (103.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3. Försvarsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 23 maj 1928, i anledning av väckt motion om anslag till en förberedande militär utbildningskurs för skolungdom. (239.)

Ärendet är föremål för utredning inom arméstaben.

2. den 30 maj 1929, i anledning av väckta motioner angående Stockholms flottstations förflyttning från huvudstaden m. m. (234.)

Kungl. Maj:t har den 24 mars 1938 uppdragit åt chefen för marinen att i samråd med chefen för försvarsstaben och chefen för marinförvaltningen verkställa viss utredning rörande plats i Stockholms skärgård för förläggning av Stockholms örlogsstation och örlogsvarv samt att avgiva förslag i ämnet. Ärendet är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3. den 16 juni 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 225 angående försvarsväsendets ordnande, nr 226 med förslag till värnpliktslag och nr 227 med förslag till lag om tillägg till lagen den 9 april 1926 (nr 66) angående anskaffande av fartyg för krigsmaktens ställande på krigsfot (fartygsuttagninglagen), ävensom i anledning av de inom riksdagens kamrar väckta motioner i dithörande ämnen. (327.)

Anmäld bland annat den 8 juli 1936, därvid Kungl. Maj:t, såvitt nu är i fråga, bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en sakkunnig, jämte sekreterare, att verkställa förberedande utredning rörande förändrade bestämmelser för rekrytering av försvarsväsendets officerskårer m. m. (se ämbetsberättelsen 1937 sid. 228). Över ett av den sakkunnige avgivet betänkande i ämnet hava under år 1938 cheferna för armén, marinen och flygvapnet avgivit utlåtanden. Ärendet är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

4. den 21 maj 1937, i anledning av väckt motion om statens gäldande av kostnaderna för hemtransport av officer och underofficer med vederlike, som i fredstid avlidit under tjänstgöring å främmande ort. (299.)

Angående under 1937 vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 233. Inkommet förslag har av Kungl. Maj:t överlämnats till 1936 års lönekommitté. Ärendet kommer icke vidare att bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

5. den 25 maj 1937, i anledning av riksdagens år 1936 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936. (311.)

Angående under 1937 vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 233. I fråga om grunderna för gottgörelse åt marinens byggnadskontrollanter (punkten

3) har Kungl. Maj:t, efter förslag av marinförvaltningen, meddelat bestämmelser den 8 april 1938. Frågan om formen för särskild ersättning till i flygtjänstgöring sysselsatt militär personal (punkten 4) har varit föremål för utredning inom flygförvaltningen, som den 12 mars 1938 till Kungl. Maj:t inkommit med förslag i ämnet. Förslaget har överlämnats till 1936 års lönekommitté.

Ärendet kommer icke vidare att bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Av dessa ärenden äro alltså de under 4 och 5 omnämnda av Kungl. Maj:t inom försvarsdepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

4. Socialdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 11 maj 1907, angående ordnandet av apoteksväsendet efter utgången av år 1920. (135.)

Genom beslut den 7 december 1928, den 26 september 1930 och den 2 oktober 1931 har Kungl. Maj:t i tre etapper genomfört av medicinalstyrelsen föreslagna sänkningar av läkemedelsprisen (se vidare ämbetsberättelsen 1933 sid. 272). Jämlikt bemyndigande den 3 juli 1931 har chefen för socialdepartementet tillkallat sju utredningsmän att inom departementet biträda med utredning angående åtgärder för nedbringande av prisen å läkemedel m. m. Sedan utredningsmännen den 20 juli 1932 avgivit betänkande angående kontroll över handeln med farmaceutiska specialiteter, har Kungl. Maj:t den 23 februari 1934 till riksdagen avlåtit proposition i ämnet (nr 162). Den 20 september 1934 hava utredningsmännen avgivit betänkande med utredning och förslag angående sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustadgan m. m., varöver yttranden infordrats från åtskilliga myndigheter. Sedan berörda yttranden inkommit, är ärendet i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

2. den 15 juni 1921, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning till förebyggande av samhällsfarliga arbetsinrättelser m. m. (345.)

Den 22 juni 1928 hava utfärdats lagar om kollektivavtal och om arbetsdomstol. I vad angår anordningar ägnade att förekomma arbetsinrättelser i tvister, däri staten eller kommun är part, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning (se vidare ämbetsberättelsen 1933 sid. 274). (Jfr ärendena under punkterna 7, 27 och 33 här nedan.)

3. den 17 april 1923, i fråga om beredande av arbete åt tuberkulösjuka konvalescenter. (67.)

Medicinalstyrelsen har den 8 juni 1923 anbefallts inkomma med utredning och förslag i frågan. Sedan detta uppdrag fullgjorts, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 58 här nedan.)

4. den 27 maj 1924, i anledning av väckta motioner i tandvårdsfrågan. (207.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1935 sid. 386 o. f. Statens sjukvårdskommitté har den 31 augusti 1935 avgivit betänkande angående folktandvård, varöver yttranden inhämtats från åtskilliga myndigheter och organisationer. Chefen för socialdepartementet har därefter den 30 juni 1937 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunniga för att inom departementet biträda vid utarbetande av förslag rörande allmän folktandvård.

Sedan de sakkunniga den 15 december 1937 avgivit betänkande med förslag i ämnet samt betänkandet remitterats för yttrande av vissa myndigheter och sammanslutningar, har Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag den 11 februari 1938 till riksdagen avlåtit dels proposition (nr 127) angående folktandvård, dels ock proposition (nr 128) med förslag till förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m. (Jfr ärendena under punkterna 47 och 48 i bilaga II.) Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

5. den 3 juni 1924, angående åtgärder för hävande av pantlånerörelsens sociala nackdelar. (242.)

Sedan socialstyrelsen efter inhämtande av yttranden från vederbörande myndigheter och korporationer år 1930 inkommit med anbefalld utredning i ämnet, har Kungl. Maj:t genom beslut den 29 oktober 1937 anbefallt styrelsen att, i den mån så kunde finnas erforderligt på grund av ändrade förhållanden, verkställa förnyad utredning i frågan och inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Detta uppdrag har ännu icke blivit fullgjort. (Jfr ärendet här nedan under punkten 44.)

6. den 27 maj 1925, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område. (228.)

Skrivelsen, som den 19 november 1937 överlämnats från justitiedepartementet, har överlämnats till de sakkunniga, vilka av chefen för socialdepartementet den 3 december 1937 tillkallats att inom departementet biträda med utredning rörande behovet av allmänna samlingslokaler samt dess tillgodoseende genom medverkan av stat och kommun m. m., för att tagas i övervägande vid fullgörande av detta uppdrag. De sakkunnigas arbete pågår. (Jfr ärendet under punkten 62 här nedan.)

7. den 30 april 1926, i anledning av väckta motioner om lagstiftning angående obligatorisk skiljedom i vissa arbetstvister m. m. (167.)

Ärendet, som avgjorts beträffande frågor om kollektivavtal och arbetsdomstol, är i övrigt beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendena under punkterna 2, 27 och 33.)

8. den 8 juni 1927, i anledning av väckta motioner om åvägabringande av utredning och förslag rörande statsbidrag till bestridande av kostnaderna för den allmänna sjukvården i riket. (318.)

Sedan statens sjukvårdskommitté den 17 maj 1934 avgivit betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål, hava yttranden häröver inhämtats från åtskilliga myndigheter och organisationer. Kungl. Maj:t har den 28 februari 1936 till riksdagen avlåtit proposition (nr 206) angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m., avseende statsbidrag till anstalter för kirurgisk tuberkulos, vanföra, hereditärsyfilitiska barn och lättskötta sinnessjuka. Vidare har Kungl. Maj:t den 15 januari 1937 till riksdagen avlåtit proposition (nr 39) angående förbättrad förlossningsvård m. m., avseende, såvitt här är i fråga, statsbidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter samt till driften av dylika anstalter och väntehem. Slutligen har Kungl. Maj:t den 11 februari 1938 till riksdagen avlåtit proposition (nr 127) angående folktandvård, avseende statsbidrag till utrustning och drift av polikliniker för dylik vård.

(Jfr ärendena under punkten 4 i denna bilaga samt under punkten 47 i bilaga II.) I övrigt är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

9. den 16 maj 1928, i anledning av väckta motioner om åvägabringande av utredning och förslag rörande utbyggande av den frivilliga försäkringen enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. (205.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1936 sid. 333 med hänvisning. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

10. den 25 maj 1928, angående hotell- och restaurangpersonalens samt badhuspersonalens anställningsförhållanden m. m. (243.)

Sedan socialstyrelsen den 28 december 1929 inkommit med en preliminär utredning beträffande hotell- och restaurangpersonalen, anmäldes frågan om denna personals anställningsförhållanden i proposition (nr 31) till 1930 års riksdag. Efter det slutlig utredning i denna del av ärendet liksom socialstyrelsen jämväl anbefalld utredning rörande badhuspersonalens anställningsförhållanden inkommit, har socialstyrelsen den 3 september 1932 avgivit de förslag, vartill utredningen givit anledning. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 50 här nedan.)

11. den 18 mars 1930, i anledning av väckt motion om förhållandet mellan Arjeplog- och Karesuandolapparna samt lappförfattningarnas anknnytning till det levande livet. (75.)

Anmäld den 30 maj 1930, därvid beslöts, att skrivelsen skulle överlämnas till länsstyrelsen i Norrbottens län att tagas i övervägande vid fullgörande av länsstyrelsen samma dag meddelat uppdrag att jämte särskilt tillkallade personer verkställa utredning angående de åtgärder, som borde vidtagas för avhjälpan av de inom vissa delar av lappmarken i nämnda län yppade missförhållandena samt rörande de kostnader, som därav föranleddes. Sedan länsstyrelsen i anledning av uppdraget den 29 december 1935 avgivit betänkande i ämnet, hava yttranden häröver infordrats från åtskilliga myndigheter och organisationer. Ärendet har genom beslut den 29 juni 1938 överlämnats till jordbruksdepartementet, varefter detsamma icke längre är föremål för övervägande inom socialdepartementet.

12. den 2 maj 1930, i anledning av riksdagens år 1929 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1928—30 juni 1929. (175.)

Anmäld den 25 juli 1930, i vad skrivelsen avsåg till socialdepartementets handläggning hörande ärende (ändrade anordningar för ställande av uppördssäkerhet), därvid statskontoret anbefalldes att avgiva utlåtande i frågan. Sedan detta inkommit, hava yttranden inhämtats från samtliga länsstyrelser. Den 24 april 1936 har ärendet överlämnats till 1936 års uppördskommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det kommittén den 28 februari 1936 lämnade uppdraget. Sedan kommittén den 19 december 1938 avlämnat betänkande, är ärendet föremål för Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 25 här nedan.)

13. den 27 maj 1930, i anledning av väckta motioner angående utökning och effektivisering av yrkesinspektionens verksamhet. (287.)

Anmäld den 20 september 1930, därvid socialstyrelsen anbefalldes verkställa utredning i ärendet. Denna utredning har den 17 december 1931 inkommit, var-

efter utlåtanden däröver inhämtats från ett stort antal myndigheter och organisationer. Skrivelsen har i vad angår lagstiftningsåtgärder beaktats i Kungl. Maj:ts proposition (nr 40) den 23 januari 1931 till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd. För 1937 års riksdag har av Kungl. Maj:t i skrivelsens syfte framlagts förslag i åtskilliga avseenden, bland annat rörande utökning av skogs- och flottledsinspektionen samt om yrkesinspektionens inordnande från och med 1938 års ingång under riksförsäkringsanstalten. Jämlikt Kungl. Maj:ts den 16 april 1937 givna bemyndigande har chefen för socialdepartementet den 22 i samma månad tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande effektivisering av yrkesinspektionen (1937 års arbetarskyddskommitté), vilka sakkunniga den 30 december 1937 avgivit betänkande med förslag i ämnet. Sedan betänkandet därefter varit föremål för remissbehandling, har Kungl. Maj:t till riksdagen avlätit propositioner dels den 12 mars 1938 (nr 231) angående yrkesinspektionens organisation m. m., dels ock den 24 mars 1938 (nr 265) angående ändring i vissa delar av lagen om arbetarskydd m. m. (Jfr ärendena under punkten 54 här nedan samt under punkterna 26 och 38 i bilaga II.) Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

14. den 30 maj 1930, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypning, dels ock i ämnet väckta motioner. (317.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1935 sid. 390. De av chefen för socialdepartementet tillkallade sakkunniga för behandling av frågan om den nuvarande obligatoriska barnvaccinationens bibehållande hava den 28 augusti 1937 avgivit betänkande med förslag till lag om skyddskoppypning m. m. Sedan yttranden häröver inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

15. den 2 juni 1930, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m. ävensom i ämnet väckta motioner. (330.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1936 sid. 335 (jfr även ärendet under punkten 30 här nedan). Vad riksdagen i skrivelsen anför och yrkat beträffande frågan om ändring av bestämmelserna om skadeståndsansvar för kommunala förtroendemän är beroende på Kungl. Maj:ts prövning inom justitiedepartementet, dit skrivelsen numera överlämnats.

16. den 13 mars 1931, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1930 fattade beslut, dels ock i ämnet väckta motioner. (70.)

Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1935 sid. 391. Utredningen av frågan om arbetstidsförhållandena beträffande butikspersonalen och övriga denna personal närstående anställda har jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1935 uppdragits åt särskilda sakkunniga för utredning rörande frågan om en laglig reglering av arbetstiden för de affärs- och kontorsanställda m. m. Nämnda sakkunniga hava den 9 december 1937 avgivit betänkande med förslag i ämnet. Efter vederbörlig remissbehandling har Kungl. Maj:t den 30 december 1938 till lagrådet för granskning överlämnat förslag till lag om arbetstiden i detaljhandel och viss annan rörelse (arbetstidslag för detaljhandeln). Vad angår sjukhus- och sinnessjukhuspersonalens arbetstids-

förhållanden har Kungl. Maj:t i fråga om den sistnämnda kategorien behandlat nämnda spörsmål i proposition (nr 108) till 1935 års riksdag angående regleringen av arbetstiden för viss statsanställd personal, beträffande vilken proposition riksdagens kamrar stannat i olika beslut. Medicinalstyrelsen har den 7 november 1935 anbefallts att verkställa viss utredning i ämnet. Sedan detta uppdrag fullgjorts, har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1936 års riksdag, femte huvudtiteln, punkt 87, framlagt förslag av innebörd, såvitt angår arbetstiden för såväl vård- som ekonomipersonalen vid statens sinner-sjukhus, att densamma skulle i princip nedsättas till 48 timmar för vecka. I skrivelse den 20 mars 1936, nr 5, punkt 69, har riksdagen anförts, bland annat, att riksdagen för sin del ansåge, att arbetstiden borde bestämmas till 218 timmar per 30 dagar för den personal, som icke redan åtnjöt kortare arbets-tid. Den 20 november 1936 har Kungl. Maj:t bland annat förordnat, att arbets-tiden från och med den 1 januari 1937 skall nedsättas i överensstämmelse med vad riksdagen i sistnämnda skrivelse uttalat. Den 20 september 1937 har vidare uppdragits åt medicinalstyrelsen att inkomma med utredning och beräkningar rörande kostnaderna för budgetåret 1938/39, därest arbetstiden för sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens sinner-sjukhus från och med år 1939 begrän-sades till 48 timmar i veckan. Med anledning därav har medicinalstyrelsen i skrivelse den 22 oktober 1937 inkommit med dylik utredning, vilken av Kungl. Maj:t lagts till grund för förslag i statsverkspropositionen till 1938 års riksdag, vilket av riksdagen bifallits (skrivelse nr 5, punkten 75). Ärendet i denna del är därmed slutbehandlat.

17. den 20 maj 1931, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med för-slag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd, dels ock i ämnet väckta motioner. (238.)

Ärendet har varit vilande (se ämbetsberättelsen 1934 sid. 341) i avvaktan på verkningarna av författningsändring den 10 februari 1933, då kungörelse utfär-dades angående ändrad lydelse av § 59 i allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442). Enligt bestämmelserna i denna kungörelse åligger det läkare att vid varje under hans behandling kommande sjukdomsfall, som kan vara föranlett av hälsofarligt arbete, därom skyndsamt göra anmälan till me-dicinalstyrelsen enligt fastställt formulär. Genom beslut den 6 juli 1937 an-modade t. f. chefen för socialdepartementet medicinalstyrelsen att inkomma med upplysning, huruvida dittills avlämnade läkaruppgifter kunde anses ut-göra tillräckligt material för fortsatt behandling av skrivelsen. Sådant yttrande har därefter inkommit. Jämlikt Kungl. Maj:ts den 30 juni 1938 givna be-myndigande har departementschefen vidare tillkallat sakkunniga för att inom departementet verkställa en översyn av den svenska arbetarskyddslagstiftning-en (1938 års arbetarskyddskommitté). Kommitténs arbete pågår.

18. den 7 maj 1932, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående an-slag till allmän levnadskostnadsundersökning. (184.)

Anmäld den 3 juni 1932, därvid åt socialstyrelsen uppdrogs att verkställa en på ettåriga hushållsräkenskaper grundad allmän levnadskostnadsundersökning. Sedan denna undersökning numera är slutförd och utgiven som särskild publi-kation i serien Sveriges officiella statistik under titeln »Levnadsvillkor och hus-hållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933», är skrivelsen slutbe-handlad.

19. den 10 maj 1932, angående vissa lättnader i avseende å hälsovårdsstadgans tillämpning för köpingar och municipalsamhällen. (175.)
Anmäld den 27 maj 1932, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att verkställa utredning i fråga om ändring av hälsovårdsstadgan i de av riksdagen berörda avseendena ävensom att inkomma med det förslag, vartill styrelsen funne utredningen giva anledning. Sedan styrelsen till fullgörande av detta uppdrag inkommit med förslag i ämnet samt ärendets remissbehandling avslutats, har Kungl. Maj:t den 16 december 1938 utfärdat kungörelse om ändring i vissa delar av hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566) (sv. f. nr 759). Ärendet är därmed slutbehandlat.

20. den 13 juni 1932, i anledning av väckta motioner angående skogsbygdens arbetslöshets- och försörjningsproblem. (375.)
Skrivelsen har överlämnats från jordbruksdepartementet. Den 23 juli 1932 anbefalldes socialstyrelsen att avgiva utlåtande i ärendet. Sedan sådant utlåtande inkommit, har Kungl. Maj:t den 13 juli 1934 anbefallt socialstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med en av styrelsen efter Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetad plan verkställa den i skrivelsen avsedda undersökningen beträffande skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem. Efter det styrelsen numera slutfört detta uppdrag, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

21. den 9 februari 1933, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhängan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1932 fattade beslut. (19.)
Anmäld den 21 april 1933. Därvid beslöts beträffande det av arbetskonferensen antagna förslaget till konvention angående skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning eller lossning av fartyg, att ett socialstyrelsen och kommerskollegium den 24 januari 1930 lämnat uppdrag att gemensamt utarbeta och inkomma med förslag till de ändringar i eller tillägg till gällande författningar, som kunde böra vidtagas, därest Sverige anslöte sig till ett av konferensen år 1929 antaget förslag till konvention i ämnet, skulle avse konferensens förevarande förslag. Den 30 november 1936 hava ämbetsverken avgivit förslag, varefter författningar i ämnet utfärdats den 8 oktober 1937 (sv. f. nr 813—816). Beträffande förslag till konvention angående minimiålder för barns användande till icke industriellt arbete jämte en rekommendation i ämnet har socialstyrelsen inkommit med anbefalld utredning rörande lämpligheten av ändringar i eller tillägg till 1897 års förordning angående barns användande vid offentliga förevisningar och 1926 års lag angående meddelande av förbud för barn att idka viss försäljning. Genom beslut den 8 juli 1938 har föreskrivits, att handlingarna i sistnämnda del av ärendet skulle överlämnas till de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1938 utsedda sakkunniga för verkställande av en översyn av den svenska arbetarskyddslagstiftningen (1938 års arbetarskyddskommitté) för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommitténs uppdrag. Kommitténs arbete pågår.

22. den 21 juni 1933, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 211, 212 och 216 gjorda framställningar angående anslag till arbeten till motverkande av arbetslösheten samt till bekämpande av arbetslösheten jämte i dessa ämnen väckta motioner. (356.)
Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1936 sid. 338 med hänvisning. Vad angår ordnandet av frågan om centralorgan för den statliga

och statsunderstödda reservarbets- och kontantunderstödsverksamheten har detta spörsmål, i anslutning till det av landshövdingen K. Tiselius den 30 juni 1936 avgivna sakkunnigförslaget i ämnet, upptagits till närmare övervägande i propositionen nr 266 till 1937 års riksdag (angående socialstyrelsens organisation m. m.). Vidkommande i skrivelsen påkallad utredning rörande en rationell planläggning av kommunernas arbeten har frågan därom beaktats i samband med det till 1936 års riksdag avlåtna förslaget till lag om kommunal fondbildning, vilket sedermera i all huvudsak bifallits av riksdagen. Vad angår skrivelsen i övrigt har Kungl. Maj:t den 17 december 1937 bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse en kommitté med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga de förslag, vartill denna översyn föranleder. Kommitténs arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 23, 36, 37 och 69 här nedan.)

23. den 4 maj 1934, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i lagen om fattigvården. (224.)

Anmäld den 31 maj 1934, därvid statens inspektör för fattigvård och barnavård anbefalldes att efter verkställande av erforderlig utredning inkomma med förslag i ämnet. Sedan detta uppdrag fullgjorts, hava yttranden över förslaget inhämtats från samtliga länsstyrelser ävensom från åtskilliga organisationer, varefter kammarrätten avgivit yttrande i ärendet. Den 17 december 1937 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse en kommitté med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga de förslag, vartill denna översyn föranleder. Kommitténs arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 22, 36, 37 och 69.)

24. den 1 juni 1934, i anledning av väckta motioner angående valbarhetsvillkor för beklädande av poster i kommunala nämnder och styrelser. (292.)

Ärendet, som i vissa delar avgjorts, är i övrigt beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Se vidare ärendet under punkten 30 här nedan.)

25. den 5 juni 1934, i anledning av riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932 —30 juni 1933. (307.)

Sedan inom socialdepartementet upprättats en promemoria avseende det i skrivelsen omförmälda, till departementets handläggning hörande ärende (uppbördsborgen för polis- och fjärdingsmän), har ärendet anmälts den 28 juni 1935, därvid statskontoret anbefalldes att verkställa viss utredning ävensom att inkomma med förslag till de bestämmelser, som kunde finnas påkallade. Efter det detta uppdrag fullgjorts, har ärendet den 24 april 1936 överlämnats till 1936 års uppbördskommitté. Sedan kommittén den 19 december 1938 avlämnat betänkande, är ärendet föremål för Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 12 här ovan.)

26. den 11 juni 1934, i anledning av väckta motioner om utredning och förslag angående förhållandena inom bygnadsindustrien. (372.)

Sedan skrivelsen anmälts den 28 september 1934, har chefen för socialdepartementet jämlikt bemyndigande samma dag tillkallat tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning i frågan. Detta uppdrag har numera slutförts genom avgivande av betänkande i ämnet. Ärendet är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

27. samma dag, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning till arbetsfredens bevarande m. m. (373.)

Anmäld den 31 december 1934, därvid beslöts tillkallandet av särskilda sakkunniga för utredning av i skrivelsen omförmälda och vissa andra därmed sammanhängande spörsmål. De sakkunniga hava den 9 december 1935 avgivit betänkande om folkförsörjning och arbetsfred. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendena under punkterna 2, 7 och 33.)

28. den 14 juni 1934, i anledning av väckta motioner angående åtgärder till förhindrande av fackliga eller andra yrkesorganisationers kollektiva anslutning till visst politiskt parti. (410.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

29. den 30 april 1935, i anledning av väckta motioner angående undersökning av vårt lands befolkningsfråga m. m. (181.)

Sedan skrivelsen anmäldes den 17 maj 1935, har chefen för socialdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, den 22 i samma månad tillsatt en kommission för undersökning av vårt lands befolkningsfråga. Under 1935—1938 har kommissionen avgivit ett flertal betänkanden i olika ämnen. Kommissionens slutbetänkande föreligger justerat den 18 december 1938 och kommer att avlämnas i början av år 1939.

30. den 25 maj 1935, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunalstyrelse i Stockholm ävensom i anledning av propositionen väckta motioner. (237.)

Anmäld den 15 juni 1935, därvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 337). Med anledning av vad riksdagen i skrivelsen beträffande andra ämnen anfört och yrkat har inom socialdepartementet upprättats en promemoria angående gemensam valdag för stadsfullmäktige-, landstingsmänna- och elektorsval, varöver yttranden inhämtats från åtskilliga myndigheter och organisationer. Kungl. Maj:t har därefter den 9 januari 1936 till riksdagen avlåtit proposition (nr 12) med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunala vallagen. Frågan om fullgjord skattebetalning såsom villkor för valbarhet och behörighet till kommunala förtroendeuppdrag har delvis avgjorts genom utfärdande av lagar i ämnet (jfr ärendet under punkten 35). I övrigt är ärendet i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendena under punkterna 15 och 24 här ovan.)

31. den 1 juni 1935, angående åtgärder för anläggning av badinrättningar på landsbygden. (268.)

Anmäld den 5 juli 1935, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att i samråd med pensionsstyrelsen och skolöverstyrelsen verkställa utredning och inkomma med förslag i ämnet. Sedan förslag inkommit den 30 oktober 1936, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

32. den 6 juni 1935, i anledning av riksdagens år 1934 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934. (279.)

Överlämnad från finansdepartementet för handläggning i vad angår bland annat punkten 7 (statsverkets kostnader för gränskontrollen). Sedan statskontoret och generaltullstyrelsen den 29 november 1935 avgivit anbefallt, gemensamt yttrande, har frågan varit föremål för övervägande av en inom justitiedeparte-

mentet den 12 juni 1936 tillsatt kommitté för verkställande av utredning angående revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas jämte därmed sammanhängande spörsmål. Kommittén har den 12 december 1936 avgivit betänkande i ämnet. Det i skrivelsen behandlade spörsmålet om indragning av nu utgående ersättning till tulltjänstemän för deras bestyr med gränskontrollen är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

33. den 7 juni 1935, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning till arbetsfredens främjande m. m. (300.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendena under punkterna 2, 7 och 27 här ovan.)

34. den 28 februari 1936, i anledning av väckta motioner om beredande av rätt för municipalsamhälle att upprätta högre folkskola. (62.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

35. den 20 mars 1936, i anledning av väckta motioner om skärpning av utskyldsstrecket såsom villkor för valbarhet till kommunala förtroendeuppdrag. (106.)

Anmäld den 30 juni 1936, därvid lagar utfärdades (sv. f. nr 428, 429 och 433). I vad angår av riksdagen begärd utredning beträffande frågan om införande i kommunallag av allmänna valbarhetsbestämmelser rörande kommunala uppdragshavare är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 30 här ovan.)

36. den 25 april 1936, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i fattigvårdslagen m. m. (185.)

Den 17 december 1937 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse en kommitté med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga de förslag, vartill denna översyn föranleder. Kommitténs arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 22, 23, 37 och 69.)

37. samma dag, i anledning av väckta motioner om ändring i fattigvårdslagens bestämmelser om barns försörjningsplikt m. m. (186.)

Anmäld den 10 juli 1936, därvid uppdrogs åt statens inspektör för fattigvård och barnavård att efter verkställande av erforderlig utredning inkomma med förslag till de ändrade bestämmelser, vartill utredningen kunde giva anledning. Sedan detta uppdrag slutförts, hava yttranden över utredningen inhämtats från vissa länsstyrelser och organisationer. Därefter har Kungl. Maj:t den 17 december 1937 bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse en kommitté med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga de förslag, vartill denna översyn föranleder. Kommitténs arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 22, 23, 36 och 69.)

38. den 2 maj 1936, i anledning av väckt motion om utvidgning av rätten att erhålla lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka. (202.)

Anmäld den 10 juli 1936, därvid uppdrogs åt statens inspektör för fattigvård och barnavård att efter verkställande av erforderlig utredning inkomma med förslag i ämnet. Sedan utredning och förslag den 10 november 1937 avlämnats samt yttranden däröver avgivits, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

39. den 5 maj 1936, i anledning av väckta motioner om ändrade grunder för statsbidrag till avlöning av vissa befattningshavare vid polisväsendet. (209.)

Anmäld den 10 juli 1936, därvid dels samtliga länsstyrelser anbefalldes, dels ock vissa organisationer bereddades tillfälle att avgiva yttranden över skrivelsen. Sådana yttranden hava därefter inkommit. Genom beslut den 25 november 1938 har Kungl. Maj:ts bemyndigat departementschefen att utse en kommitté för utredning av frågan om polisväsendets förstatligande m. m. I samband därmed att denna kommitté den 8 december 1938 blivit utsedd, har skrivelsen överlämnats till kommittén för att av densamma tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag. (Jfr ärendet under punkten 45 i bilaga II.)

40. den 20 maj 1936, i anledning av väckta motioner angående en utvidgad livsmedelslagstiftning. (243.)

Sedan skrivelsen anmäls den 23 oktober 1936, har chefen för socialdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, den 3 november 1936 tillkallat fem sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande en ur enhetliga synpunkter planlagd, utvidgad livsmedelslagstiftning. De sakkunniga hava den 16 december 1937 avgivit betänkande med förslag till lagstiftning om vitaminiserade livsmedel och om kringföringshandel med kött och charkuterivaror, vilket förslag föranlett utfärdande den 18 november 1938 av kungörelse med vissa bestämmelser angående kringföringshandel med kött och charkuterivaror (sv. f. nr 658). De sakkunnigas arbete i övrigt pågår.

41. den 23 maj 1936, angående åtgärder till åstadkommande av utsträckt användning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden. (244.)

Anmäld den 10 juli 1936, därvid beslöts, att skrivelsen skulle överlämnas till 1936 års utredning angående beredskapsarbeten för att tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag. Nämda utredning har den 27 juli 1937 slutförts, varefter yttranden över det avgivna förslaget infordrats från ett stort antal myndigheter och organisationer. Sedan dessa yttranden inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

42. samma dag, angående underlättande och tryggande av möjligheten för den icke jordägande befolkningen att idka friluftsliv. (246.)

Anmäld den 10 oktober 1936, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att avgiva yttrande i anledning av vad i skrivelsen anförts. Sedan nämnda yttrande inkommit, har chefen för socialdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts den 28 maj 1937 givna bemyndigande, den 9 juni 1937 tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande underlättande och tryggande av möjligheterna för den icke jordägande befolkningen att idka friluftsliv m. m. (fritidsutredningen). Utredningens arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 53, 61 och 66.)

43. samma dag, angående åtgärder för utrotande av väggohyran i hela landet. (264.)

Anmäld den 10 juli 1936, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att i samråd med socialstyrelsen efter verkställande av erforderlig utredning inkomma med förslag i ämnet. I skrivelse den 18 maj 1937, vilken är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, har medicinalstyrelsen såsom ett led i utredningen hemställt om anvisande av medel för utförande av vissa undersökningar i ämnet.

44. den 5 juni 1936, angående reformering av pantlånerörelsen. (275.)
Jfr ärendet under punkten 5.

45. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (306.)

Sedan de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 juni 1936 tillkallade utredningsmännen för vidtagande av vissa förberedande åtgärder för omorganisationen av skyddshemsverksamheten den 18 december 1936 slutfört sitt uppdrag samt yttranden över utredningsmännens förslag inhämtats från vissa myndigheter m. fl., har Kungl. Maj:t den 26 februari 1937 avlåtit proposition (nr 177) till riksdagen angående anslag till skyddsuppfostran m. m. Propositionen har av riksdagen bifallits (skrivelse nr 400). — Vidare har 1936 års Hall-utredning den 10 december 1937 avgivit betänkande och förslag rörande vården av själsligt abnorma manliga skyddshemselever samt av vanartade sinnesslöa gossar m. m. På grundval av detta förslag har Kungl. Maj:t den 3 mars 1938 till riksdagen avlåtit proposition (nr 198) angående inrättande av en statens anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever m. m., vilken proposition av riksdagen bifallits (skrivelse nr 265). (Jfr ärendet under punkten 37 i bilaga II.) Ärendet är därmed slutbehandlat.

46. den 18 juni 1936, i anledning av väckta motioner angående offentliga nöjestillställningar m. m. (353.)

Anmäld den 11 november 1938, därvid Kungl. Maj:t uppdrog åt landshövdingen Arvid Lidén att såsom sakkunnig inom socialdepartementet företaga en översyn av bestämmelserna i ordningsstadgan för rikets städer och därmed sammehörande författningar samt verkställa därav föranledd utredning ävensom avgiva förslag till erforderliga författningsbestämmelser. (Jfr ärendet under punkten 53 i bilaga II.)

47. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i hälsovårdsstadgan m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (362.)

Anmäld den 26 juni 1936, därvid författningar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 322 och 323). Därjämte har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa den ytterligare utredning, som kunde anses erforderlig för bostadsövervakningens nyordning i städer med mera än 5.000 invånare. Sedan medicinalstyrelsen den 7 januari 1937 inkommit med nämnda utredning samt utlåtanden och yttranden däröver inhämtats från ett stort antal myndigheter och sammanslutningar, har Kungl. Maj:t framlagt förslag i ämnet i statsverkspropositionen till 1938 års riksdag, vilket av riksdagen bifallits (skrivelse nr 5, punkten 111). Ärendet är därmed slutbehandlat.

48. den 27 juni 1936, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förenings- och förhandlingsrätt m. m., dels ock väckta motioner angående lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. (418.)

Anmäld den 10 juli och den 11 september 1936, därvid sistnämnda dag dels lagar i ämnet utfärdades (sv. f. nr 506—508), dels ock socialstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag till de nya eller ändrade bestämmelser, som borde meddelas i anledning av nämnda lagar. Sedan detta uppdrag fullgjorts, har Kungl. Maj:t den 20 november 1936 utfärdat kungörelse i ämnet (sv. f. nr 573). För handläggning i vad angår av riksdagen äskad utredning om föreningsväsendets normering genom lagstiftning har skrivelsen överlämnats till justitiede-

partementet. I övrigt (fortsatt utredning av frågan angående lagstiftning om vissa ekonomiska stridsåtgärder) är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

49. samma dag, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning om arbetsavtal m. m. (421.)

I vad angår av riksdagen framställt yrkande om utredning rörande åtgärder för främjande av pensionering av personer, anställda i enskild tjänst, har en inom justitiedepartementet den 19 september 1936 för frågans utredning tillsatt kommitté numera avgivit betänkande med förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda, varefter frågans fortsatta behandling torde ankomma på justitiedepartementets föredragning. Vidkommande den fortsatta utredningen rörande frågan om lagstiftning om arbetsavtal, är ärendet i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

50. den 6 mars 1937, i anledning av väckt motion om viss ändring i 1 § i lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning. (54.)

Anmäld den 18 juni 1937, därvid socialstyrelsen anbefalldes att verkställa utredning samt inkomma med förslag i ämnet. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts. (Jfr ärendet under punkten 10.)

51. den 9 mars 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer jämte en i ämnet väckt motion. (56.)

Anmäld den 30 juni 1937, därvid erforderliga åtgärder beslöt. I vad angår av riksdagen ifrågasatt jämkning av gällande bestämmelser beträffande den i skrivelsen avhandlade verksamheten har statens byggnadslånebyrå den 1 november 1937 avgivit anbefalld utredning och förslag. I överensstämmelse därmed har Kungl. Maj:t den 3 mars 1938 i propositionen nr 190 till 1938 års riksdag angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer m. m. framlagt förslag i ämnet, vilket förslag av riksdagen bifallits (skrivelse nr 261). (Jfr ärendet under punkten 35 i bilaga II.) Ärendet är därmed slutbehandlat.

52. samma dag, angående utredning om rening och desinficering av vissa för sängkläder m. m. avsedda råvaror. (63.)

Anmäld den 19 mars 1937, därvid medicinalstyrelsen anbefalldes att i samråd med socialstyrelsen och kommerskollegium verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt inkomma med det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

53. samma dag, i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1917 om expropriation. (65.)

Anmäld den 29 oktober 1937, därvid beslöt, att skrivelsen i vad anginge fråga om rätt att expropriera mark för kommunala friluftsbad skulle överlämnas till fritidsutredningen (jfr ärendena under punkterna 42, 61 och 66) för att tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag.

54. den 13 mars 1937, i anledning av väckta motioner angående införande av bestämmelser om vite i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd. (97.)

Anmäld den 23 april 1937, därvid beslöt, att skrivelsen skulle överlämnas till 1937 års arbetarskyddskommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet

av dess uppdrag. Nämnda kommitté har den 30 december 1937 avgivit betänkande med förslag angående effektivisering av yrkesinspektionen. Det i skrivelsen berörda spörsmålet har behandlats i propositionen nr 265 till 1938 års riksdag med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd m. m., vilket förslag av riksdagen bifallits (skrivelse nr 280). (Jfr ärendena under punkten 13 här ovan samt under punkten 38 i bilaga II.) Ärendet är därmed slutbehandlat.

55. den 17 mars 1937, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1937/38 under riksstatsens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet. (5.)

Anmäld den 23 april 1937. Beträffande i skrivelsen under punkterna 78 resp. 115 gjorda uttalanden angående utredning om ändrade grunder för statsbidrag dels till sinnesslö- och epileptikeranstalter, dels ock till lindring av mindre bemidlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader har medicinalstyrelsen — till åttlydnad av Kungl. Maj:ts den 23 april 1937 meddelade uppdrag — den 27 augusti respektive den 15 september 1937 inkommit med förslag därutinnan. Frågorna om ändring i berörda statsbidragsgrunder hava därefter berörts i statsverkspropositionen till 1938 års riksdag (femte huvudtiteln, punkterna 113 och 158) men på där anförda skäl ansetts tillsvidare böra vila. Ärendet är sålunda i berörda delar alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

56. den 16 april 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 15, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6, 7, 8, 13, 29 och 40 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering jämte i ämnet väckta motioner. (147.)

Anmäld den 23 april 1937, därvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 163). Därjämte anbefalldes pensionsstyrelsen att, i enlighet med riksdagens i skrivelsen gjorda anhöllan, verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning, huruvida till blindhetsersättning berättigade personer genom ändringar i lagen om folkpensionering eller på annat sätt kunde beredas en förbättrad ekonomisk ställning, samt inkomma med förslag i ämnet. Sedan denna utredning numera inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

57. den 28 april 1937, angående sättet för erläggande av vårdavgifter vid statens sinnessjukhus. (229.)

Den 2 juli 1937 anbefalldes socialstyrelsen och medicinalstyrelsen att i anledning av skrivelsen verkställa erforderlig utredning samt däröver avgiva utlåtande. Sedan utlåtanden inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

58. samma dag, angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall. (230.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 3.)

59. den 8 maj 1937, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. (261.)

Anmäld den 11 juni 1937, därvid riksförsäkringsanstalten anbefalldes att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

60. samma dag, i anledning av väckta motioner angående utredning av frågan om det kommunala revisionsväsendet. (266.)

Den 24 september 1937 hava vissa sammanslutningar lämnats tillfälle att avgiva yttrande över skrivelsen. Samtliga dessa yttranden hava ännu icke inkommit.

61. den 12 maj 1937, angående beredande av vila åt husmödrar på landsbygden. (270.)

Sedan skrivelsen den 28 maj 1937 anmälts i samband med tillkallandet av fritidsutredningen (jfr ärendena under punkterna 42, 53 och 66), överlämnades densamma den 9 september 1937 till nämnda utredning för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det utredningen meddelade uppdraget. Detta uppdrag har ännu icke slutförts.

62. samma dag, angående tillgodoseende av behovet av allmänna samlingslokaler. (271.)

Anmäld den 19 november 1937, därvid chefen för socialdepartementet bemyndigades att utse sakkunniga att inom departementet biträda med utredning rörande behovet av allmänna samlingslokaler samt dess tillgodoseende genom medverkan av stat och kommun jämte andra därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därefter den 3 december 1937 tillkallat ifrågasvarande sakkunniga, vilkas arbete pågår.

63. den 26 maj 1937, angående de civila tjänsteläkarnas ställning i städer och stadliktande samhällen. (339.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

64. den 27 maj 1937, i anledning av väckt motion angående ändringar i lagen den 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete. (344.)

Anmäld den 11 juni 1937, därvid socialstyrelsen anbefalldes att verkställa i skrivelsen begärd utredning samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Sedan begärd utredning jämte förslag i ämnet inkommit, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

65. den 2 juni 1937, angående central bearbetning av de vid inskrivningsförrättningarna inhämtade hygieniska uppgifterna. (340.)

Anmäld den 18 juni 1937, därvid statistiska centralbyrån anbefalldes att verkställa utredning och avgiva förslag i ämnet. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

66. samma dag, i anledning av väckt motion om anslag till bidrag för ordnande av semestermöjligheter åt vissa folkgrupper m. m. (385.)

Anmäld den 18 juni 1937, därvid de med stöd av Kungl. Maj:ts den 28 maj 1937 givna bemyndigande tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning rörande underlättande och tryggande av möjligheterna för den icke jordägande befolkningen att idka friluftsliv m. m. (fritidsutredningen) anbefalldes att vid fullgörande av sitt uppdrag beakta de i skrivelsen gjorda uttalandena. (Jfr ärendena under punkterna 42, 53 och 61.)

67. den 4 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående främjande av planmässigt sparande samt inrättande av en statens bostättningslånefond m. m. (388.)

Anmäld i vad rör inrättande av en statens bosättningslånefond m. m. den 30 september 1937, därvid — jämte det i övrigt erforderliga åtgärder beslötos — författningar i denna del utfärdades (sv. f. nr 809 och 810). Beträffande främjande av planmässigt sparande anmäldes ärendet i denna del den 11 februari 1938, därvid erforderliga åtgärder beslötos. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

68. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till civilt luftskydd. (395.)

Sedan skrivelsen anmäls den 11 juni och den 20 augusti 1937 samt senare dagar, är ärendet icke längre föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

69. samma dag, i anledning av väckta motioner angående översyn av bestämmelserna rörande samhällets hjälpverksamhet m. m. (403.)

Anmäld den 17 december 1937. Genom beslut samma dag har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse en kommitté med uppdrag att verkställa en översyn av den svenska socialvården och framlägga de förslag, vartill denna översyn föranleder. Kommitténs arbete pågår. (Jfr ärendena under punkterna 22, 23, 36 och 37.)

70. den 5 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag till skyddsuppfostran m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (400.)

Anmäld den 18 juni 1937, och beslötos därvid och senare under året erforderliga åtgärder. Vad angår i skrivelsen begärd utredning av frågan om ersättning till Västerbottens läns landsting för i Stenfors skyddshem nedlagda kostnader har Kungl. Maj:t den 15 juli 1938 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa denna utredning m. m. Sedan denna utredning numera inkommit, är ärendet i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

71. den 8 juni 1937, i anledning av väckt motion om inrättande av ett centralt organ för planmässig organisation av de statliga och statsunderstödda anstalterna för asociala individer. (434.)

Den 26 november 1937 anbefalldes vissa myndigheter att avgiva utlåtande över skrivelsen. Sedan dessa utlåtanden inkommit, hava desamma överlämnats till justitiedepartementet. Ärendet är därefter beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Av dessa ärenden äro alltså de under 4, 11, 13, 15, 18, 19, 45, 47, 51, 54, 67 och 68 omförmälda av Kungl. Maj:t inom socialdepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

5. Kommunikationsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 5 juni 1928, i anledning av väckt motion angående skyldighet för Stockholms stad att erlägga avgift för nyttjanderätten till vissa kronan tillhöriga områden. (359.)

Anmäld den 14 juni 1928, därvid uppdrogs åt kronans fastighetskommission av år 1925 att vid pågående underhandlingar med delegerade för Stockholms stad jämväl upptaga den fråga, som avsåges i riksdagens ifrågavarande skrivelse. Sedan kommissionen med utgången av år 1932 upphört med sin verksamhet, har uppdraget överlämnats till djurgårdskommissionen.

2. den 13 mars 1931, i anledning av väckt motion om lagbestämmelser mot uppsättande invid vägarna av trafiksäkerheten ovidkommande reklamannonser. (71.)

Ärendet är, i vad avser utredning huruvida och på vad sätt ändringar i gällande lagstiftning må kunna vidtagas för att ytterligare förhindra, att annonstavlor, reklamskyltar och dylikt så uppsätts, att de verka i hög grad förfulande på utsikt över landskap eller bebyggd ort, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3. den 28 maj 1931, i anledning av väckta motioner om ändrade grunder för beskattningen av automobiltrafiken. (292.)

Ärendet, som tidigare behandlats inom finansdepartementet, har, i vad angår frågan i vilken utsträckning motortrafiken bör deltaga i kostnaderna för väghållningen i riket, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 oktober 1932 varit föremål för utredning hos 1931 års väg- och brosakkunniga. Sedan de sakkunniga i skrivelse den 19 augusti 1933 inkommit med yttrande och förslag i ämnet samt Kungl. Maj:t, efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hörande, den 16 september 1933 uppdragit åt styrelsen att i samarbete med svenska stadsförbundet verkställa av de sakkunniga föreslagen utredning rörande städernas behov av bidrag av automobilskattemedel till gatu- och väghållningen samt om grunder för fördelning mellan städerna av sådana bidrag ävensom till Kungl. Maj:t inkomma med, bland annat, redogörelse för resultatet av utredningen och med därav föranledda förslag, har styrelsen inkommit med utlåtande den 30 september 1935. Jämlikt Kungl. Maj:ts förordnande den 18 oktober 1935 överlämnades därefter handlingarna i ärendet till 1935 års vägsakkunniga för att vara tillgängliga för de sakkunniga och tagas i övervägande vid fullgörandet av deras uppdrag. Sedan de sakkunniga den 11 december 1936 inkommit med förslag i ämnet och utlåtanden häröver avgivits, har Kungl. Maj:t i 1938 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen.

Ärendet kommer ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

4. den 13 maj 1932, i anledning av väckt motion om viss ändring i 8 § i lagen om enskilda vägar. (218.)

Anmäld dels den 10 juni 1932, därvid kammarkollegiet och domänstyrelsen samt länsstyrelserna i Malmöhus, Örebro och Västernorrlands län anbefalldes att var för sig avgiva utlåtande, dels den 4 november 1932, därvid uppdrogs åt de inom jordbruksdepartementet tillkallade utredningsmännen i fråga om ändrade grunder för utarrendering av kronojord att verkställa av riksdagen begärd utredning och avgiva förslag i ämnet, dels ock, sedan utredningsmännen den 12 januari 1935 avgivit förslag i ämnet, den 15 juni 1935, därvid tillkallades sakkunniga för utredning i fråga om ny lagstiftning beträffande enskilda vägar m. m. (1935 års vägsakkunniga). Sedan de sakkunniga den 31 augusti 1938 inkommit med förslag till lag om enskilda vägar m. m. och utlåtanden häröver avgivits, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

5. den 13 juni 1932, i anledning av dels riksdagens revisorerers uttalande angående åtgärder för reglering av konkurrensförhållandet mellan järnvägs- och automobiltrafiken, dels ock i ämnet väckta motioner m. m. (364.)

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1932 tillkallade departementschefen samma dag tre utredningsmän (1932 års trafikutredning). Sedan utredningsmännen den 28 februari 1935 avgivit betänkande med förslag till förordning angående allmän automobiltrafik och utlåtanden däröver avgivits, anmäl-

des ärendet i denna del den 6 december 1935, därvid tillkallades sakkunniga för att biträda vid en granskning av det av trafikutredningen avgivna betänkandet med förslag till förordning angående allmän automobiltrafik. Sedan de sakkunniga den 20 februari 1936 avgivit betänkande, har Kungl. Maj:t den 6 mars 1936 avlåtit proposition (nr 161) i ämnet. 1932 års trafikutredning har den 29 februari 1936 avgivit utredning rörande förhållandet mellan land- och sjötrafikmedel, vilken utredning, sedan vederbörandes yttranden däröver inkommit, sedermera överlämnats till 1938 års järnvägstaxekommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag.

Beträffande övriga i riksdagens skrivelse berörda frågor uppdrog Kungl. Maj:t den 21 oktober 1932 åt 1931 års väg- och brosakkunniga att, bland annat, i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlägga yttrande och förslag beträffande i vilken utsträckning motortrafiken borde delta i kostnaden för väghållningen i riket. Sedan de sakkunniga i skrivelse den 19 augusti 1933 inkommit med yttrande och förslag i ämnet samt Kungl. Maj:t, efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hörande, den 16 september 1933 uppdragit åt styrelsen att i samarbete med svenska stadsförbundet verkställa av de sakkunniga föreslagen utredning rörande städernas behov av bidrag av automobilskattemedel till gatu- och väghållningen samt om grunder för fördelning mellan städerna av sådana bidrag ävensom till Kungl. Maj:t inkomma med, bland annat, redogörelse för resultat av utredningen och med därav föranledda förslag, har styrelsen inkommit med utlåtande den 30 september 1935. Jämlikt Kungl. Maj:ts förordnande den 18 oktober 1935 överlämnades därefter handlingarna i denna del av ärendet till 1935 års vägsakkunniga för att vara tillgängliga för de sakkunniga och tagas i övervägande vid fullgörandet av deras uppdrag. Sedan de sakkunniga den 11 december 1936 inkommit med förslag i ämnet och utlåtanden häröver avgivits, har Kungl. Maj:t i 1938 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen. Ärendet kommer ej vidare att i denna del bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

6. den 7 juni 1933, i anledning av väckta motioner om förststatligande av hela det svenska järnvägsnätet. (267.)

Anmäld den 14 juni 1933, därvid järnvägsstyrelsen anbefalldes att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Sedan järnvägsstyrelsen inkommit med utredning i ämnet, har departementschefen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 juli 1936 den 28 i samma månad tillkallat sju sakkunniga (1936 års järnvägskommitté). Sedan kommittén den 21 oktober 1938 inkommit med förslag i ämnet och utlåtanden häröver avgivits, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

7. den 30 maj 1934, i anledning av väckta motioner om utredning rörande reformerad lagstiftning beträffande enskilda vägar. (289.)

Skrivelsen anmäld dels den 13 juli 1934, därvid Kungl. Maj:t uppdrog åt revisionssekreteraren Nils Ljunggren att inom kommunikationsdepartementet biträda med beredning av den i skrivelsen väckta frågan om reformerad lagstiftning beträffande enskilda vägar, dels ock den 15 juni 1935, därvid tillkallades sakkunniga för utredning i fråga om ny lagstiftning beträffande enskilda vägar m. m. (1935 års vägsakkunniga). Sedan de sakkunniga den 31 augusti 1938 inkommit med förslag till lag om enskilda vägar m. m. och utlåtanden häröver avgivits, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

8. den 4 mars 1935, angående reglering för budgetåret 1935/1936 av utgifterna för kapitalökning i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. (62.)

Anmäld den 15 mars 1935, därvid länsstyrelsen i Norrbottens län anbefalldes verkställa av riksdagen begärd utredning angående förbindelse mellan Haparandahamn och Haparanda samt att till Kungl. Maj:t inkomma med utredningen och med redogörelse för de åtgärder, som länsstyrelsen kunde hava vidtagit i anledning av utredningen, ävensom, därest statens bistånd för åvägabringande av förenämnda kommunikationsförbindelse skulle befinnas oundvikligt, med det förslag i sådant hänseende, vartill utredningen kunde giva anledning, varjämte då samt sedermera under året i övrigt erforderliga åtgärder beslutits. Sedan länsstyrelsen inkommit med framställning i ovannämnda hänseende och järnvägsstyrelsen avgivit utlåtande den 9 december 1936, har ärendet remitterats till länsstyrelsen.

9. den 22 mars 1935, i anledning av väckta motioner om statens övertagande av Gävle—Ockelbo järnväg m. m. (102.)

Sedan utlåtanden i ärendet infordrats från järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt chefen för generalstaben, har länsstyrelsen i Gävleborgs län den 17 december 1936 avgivit utlåtande. Genom beslut den 19 juni 1936 och senare har Kungl. Maj:t bemyndigat järnvägsstyrelsen att med Gävle-Ockelbo järnvägsaktiebolag på vissa villkor träffa överenskommelse om uppehållande av trafiken å järnvägen Gävle—Ockelbo för tiden till och med den 30 juni 1938. Kungl. Maj:t har den 3 mars 1938 avlåtit proposition (nr 215) i ämnet.

Ärendet kommer ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

10. den 28 maj 1935, i anledning av väckt motion angående ersättning av statsmedel för skada, ådragen vid fullgörande av medborgerlig förpliktelse enligt brandstadgan m. m. (236.)

Sedan riks försäkringsanstalten avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har dels försäkringsrådet anbefallts, dels och svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund beretts tillfälle att avgiva yttrande över riks försäkringsanstaltens utlåtande. Sedan nämnda yttranden inkommit, har Kungl. Maj:t den 11 februari 1938 avlåtit proposition (nr 111) i ämnet.

Ärendet kommer ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

11. den 6 juni 1935, i anledning av riksdagens år 1934 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934. (279.)

Anmäld, såvitt angår kommunikationsdepartementet, den 15 juni 1935, därvid tillkallades sakkunniga för utredning i fråga om ny lagstiftning beträffande enskilda vägar m. m. (1935 års vägsakkunniga).

Punkten 3 (vägförbättringsarbetens utförande på underhållskonto). Sedan de sakkunniga den 11 december 1936 avgivit förslag rörande finansieringen av vägdistriktens vägförbättringsföretag m. m., har Kungl. Maj:t i 1938 års statsverksproposition, sätte huvudtiteln, framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen. Ärendet kommer i denna del ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Punkten 4 (enskilda vägar intagna till allmänt underhåll). De sakkunniga hava ännu icke avgivit förslag i ämnet.

12. den 17 mars 1936, i anledning av väckta motioner angående beredande av ökade möjligheter för arrendatorer att erhålla rösträtt vid val av vägstämmoombud. (95.)

Anmäld den 5 juni 1936, därvid uppdrogs åt 1935 års vägsakkunniga att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

13. den 21 april 1936, i anledning av väckta motioner om statlig automobiltrafik mellan Pajala och Kiruna. (168.)

Anmäld den 30 april 1936, därvid uppdrogs åt generalpoststyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande möjligheterna att inrätta en postdiligenslinje mellan Pajala och Kiruna. Sedan sådan utredning inkommit den 23 december 1936 och järnvägsstyrelsen därefter den 30 december 1937 avgivit infordrat utlåtande, har ärendet den 11 januari 1938 remitterats till länsstyrelsen i Norrbottens län.

14. den 28 april 1936, i anledning av väckta motioner om bemyndigande för Kungl. Maj:t att försälja tomter å hamnområden, tillhöriga statens fiskerhamnar. (191.)

Anmäld den 8 maj 1936, därvid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefalldes att till Kungl. Maj:t inkomma med den i riksdagens skrivelse åsyftade utredningen samt med de förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda. Utredning och förslag hava ännu icke inkommit.

15. den 29 maj 1936, i anledning av väckt motion angående köpings eller annat samhälles på landet skyldighet att utan kostnad tillhandahålla vägmark. (285.)

Sedan byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande i ärendet, har detsamma anmälts den 13 maj 1937, därvid uppdrogs åt 1935 års vägsakkunniga att verkställa den av riksdagen begärda utredningen.

16. den 27 juni 1936, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil, dels ock väckta motioner om viss ändring i gällande motorfordonsförordning. (419.)

Anmäld den 30 juni 1936, därvid utfärdades en förordning (sv. f. nr 448). Jämlikt Kungl. Maj:ts den 5 september och den 9 oktober 1936 givna bemyndiganden har departementschefen därefter den 19 september och den 10 oktober 1936 tillkallat nio sakkunniga för verkställande av utredning rörande erforderliga åtgärder för ett ändamålsenligt ordnande av den yrkesmässiga automobiltrafiken (1936 års trafikutredning). Sedan de sakkunniga avgivit ett den 16 december 1938 dagtecknat betänkande med förslag i ämnet, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. den 9 mars 1937, angående vissa utgifter för kapitalökning för budgetåret 1937/1938 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. (64.)

Anmäld den 2 april 1937, och hava då samt sedermera erforderliga åtgärder beslutits med avseende å de i skrivelsen upptagna punkterna med undantag av följande:

Punkten 3 (nybyggnad för postverkets räkning inom kvarteret Blåmannen i Stockholm). Änjo anmäld den 9 juli och den 15 oktober 1937 samt den 18 mars 1938, vid vilket sistnämnda tillfälle uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att i samarbete med generalpoststyrelsen låta uppföra ifrågavarande nybyggnad.

Ärendet under denna punkt kommer ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Punkten 20 (radioanläggningar för luftfarten). Den 2 april 1937 anbefalldes telegrafstyrelsen att, efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vederbörande lokala myndigheter, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till anslagets användning. Sådant förslag har ännu icke inkommit.

18. den 13 mars 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett till Väddö kanal hörande område m. m. (94.)

Skrivelsen har, i den del ärendet icke under år 1937 varit föremål för Kungl. Maj:ts slutliga prövning, anmälts den 29 april 1938, därvid erforderlig åtgärd beslöts. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

19. den 17 april 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag angående uppförande av nytt landsstatshus i Gävle. (148.)

Anmäld den 30 april 1937, därvid uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att med Gävle stads vederbörande myndigheter föra förhandlingar rörande villkoren för mottagande av viss tomt samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med utlåtande och förslag i ämnet. Sedan utlåtande och förslag inkommit, har ärendet ånyo anmälts den 12 mars och den 30 september 1938, därvid erforderliga åtgärder beslöt.

Ärendet kommer ej vidare att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

20. den 21 maj 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för ytterligare utbyggnad av turiststationen vid Storlien m. m. (298.)

Anmäld den 28 maj 1937, därvid järnvägsstyrelsen anbefalldes att inkomma med förslag till villkor och bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande lån. Sedan förslag inkommit, har ärendet ånyo anmälts den 3 juni 1938, därvid erforderliga åtgärder beslöt. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

Av dessa ärenden äro alltså de under 3, 9, 10 samt 18—20 omförmälda av Kungl. Maj:t inom kommunikationsdepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

6. Finansdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 27 april 1906, i anledning av riksdagens år 1905 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1904. (87.)

Ärendet är, i vad angår frågan om regleringen av den till vissa stapelstäder utgående tolagsersättningen, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

2. den 3 maj 1913, angående kungl. Djurgårdens bevarande i största möjliga utsträckning såsom naturlig park. (69.)

Ö. Ä., som anbefallts att efter Stockholms stadsfullmäktiges hörande yttra sig i ärendet, har ännu ej inkommit med sådant yttrande.

3. den 17 maj 1913, angående utfärdande av enhetliga bestämmelser för kommunernas bokföring. (116.)

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1936 förordnat dåvarande kamreraren i Svenska stadsförbundet H. Göransson att biträda vid utredning om kommunernas räkenskapsväsen.

4. den 26 maj 1915, angående minskning av utgifterna för Sveriges officiella statistik i samband med omläggning av grunderna för densamma. (173.)

Ärendet har behandlats i statistiksakkunnigas den 1 juni 1922 avgivna betänkande med utredning och förslag till åtgärder för minskning av kostnaderna för den officiella statistiken samt åstadkommande av permanent kontroll över det statistiska arbetet m. m. Kungl. Maj:t har sedermera den 26 september 1930 anbefallt kommerskollegium, statistiska centralbyrån och socialstyrelsen att taga frågan om en sammanhållande uppsiktsinstitution för den officiella statistiken under förnyat övervägande samt att, efter samråd med andra ämbetsverk i den utsträckning, som finnes erforderlig, gemensamt inkomma med utlåtande och förslag i ämnet.

5. den 15 juni 1917, angående en kraftigare reglerande verksamhet från statens sida på den inhemska penningmarknaden, eventuellt genom en särskild statsbank. (322.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

6. den 19 april 1918, i anledning av väckt motion angående beredande av fast anställning eller vissa andra förmåner åt personer, som stadigvarande äro sysselsatta med städning och rengöringsarbete hos statens verk och myndigheter. (124.)

Sedan Kungl. Maj:t utfärdat cirkulär till statliga myndigheter och institutioner angående kollektivavtal beträffande städning, har skrivelsen anmälts den 9 december 1938. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

7. den 12 juni 1918, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillsättande av en jordkommission med närmare angivet uppdrag. (368.)

Chefen för finansdepartementet har jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 februari 1935 uppdragit åt generaldirektören L. Berglöf att såsom sakkunnig inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan om den rättsliga vården och förvaltningen av kronans fasta egendom.

8. den 24 mars 1920, angående av postverket ifrågasatt övertagande av stämpeltrycket. (95.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

9. den 26 maj 1920, angående beredande åt de i norra delarna av landet stationerade statsanställda av vissa särskilda avlöningsförmåner. (238.)

Sedan proposition nr 263 den 18 mars 1938 avlätits till riksdagen, är skrivelsen slutbehandlad.

10. den 11 maj 1921, i fråga om åvägbringande av en rationell skatteuppbörd. (167.)

Ärendet har — i den mån detsamma icke avser delning av kronouppbördens och inrättande av intressekontor för befattningshavare i statens tjänst — varit föremål för utredning av 1936 års uppbördskommitté, som den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

11. den 20 mars 1923, i anledning av väckt motion om förhinderande, att vissa av statsfinansiella skäl genomförda tullförhöjningar utnyttjas av inhemska tillverkare. (58.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

12. den 27 april 1923, angående vidtagande av anordningar till viss lättnad för skattskyldig i fall av dubbelbeskattning. (116.)

Ärendet, som behandlats uti 1924 års uppördssakkunnigas den 30 juni 1929 avgivna betänkande angående rationell skatteuppörd (st. off. utr. 1929:17), har den 29 september 1932 för utredning överlämnats till kammarrättsrådet C. W. U. Kuylenstierna i egenskap av sakkunnig inom finansdepartementet.

13. den 2 juni 1923, i anledning av väckta motioner om avskaffande av mantalspenningarna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften. (315.)

Ärendet har behandlats i proposition nr 258 till 1938 års riksdag, varefter dels förordningar dels kungörelse utfärdats den 17 juni 1938 (sv. f. nr 376, 377 och 383). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

14. den 6 juni 1923, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 1 och 5 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande. (284.)

Sedan socialstyrelsen den 14 mars 1930 inkommit med anbefalld utredning, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

15. den 23 maj 1924, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tullverket jämte i ämnet väckta motioner. (186.)

Sedan proposition nr 263 den 18 mars 1938 avlåtits till riksdagen, är skrivelsen slutbehandlad.

16. den 15 maj 1925, i anledning av väckt motion om utredning och förslag angående skyldighet för svenska medborgare, som mottaga utnämning till riddare och kommandörer av ordnar, att lösa utnämningensbrev och erlägga härför stadgad stämpelavgift. (194.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. den 23 mars 1926, i anledning av riksdagens år 1925 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925. (107.)

Sedan proposition nr 263 den 18 mars 1938 avlåtits till riksdagen, är skrivelsen slutbehandlad, i vad på finansdepartementets föredragning ankommer.

18. den 1 juni 1926, i anledning av två i riksdagens år 1925 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 gjorda anmärkningar. (293.)

Sedan proposition nr 263 den 18 mars 1938 avlåtits till riksdagen, är skrivelsen slutbehandlad, i vad på finansdepartementets föredragning ankommer.

19. den 28 maj 1927, i anledning av riksdagens år 1926 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1925—30 juni 1926. (225.)

Ärendet har, såvitt rör punkten 5 (den rättsliga vården av kronans fasta egendom), överlämnats till generaldirektören L. Berglöf för att av honom tagas i övervägande vid fullgörandet av det ovan under 7 omförmälda uppdraget.

Vad beträffar punkten 6 (placeringen av vissa kapitaltillgångar) har statskontoret inkommit med utredning och förslag till åtgärder för ernående av större enhetlighet och mera tidsenliga föreskrifter beträffande grunderna för den olika verk och myndigheter åliggande placeringen av statsverkets med därtill hörande fonders kapital. Över statskontorets förslag (st. off. utr. 1929:35) hava utlåtanden avgivits av åtskilliga verk och myndigheter m. fl. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Förnyat uppdrag har lämnats statskontoret jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1938. (Jfr ärendet under punkten 52 i bilaga II.)

20. den 27 mars 1928, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förlängning av förordningen den 26 juli 1926 (nr 382) angående utförselbevis för råg och vete m. m. ävensom i ämnet väckta motioner. (93.) Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning i vad rör beräkningen av städernas tolagsersättning med avseende å de tullavgifter, som skolat utgå för importerad spannmål men från vilka avgifters erläggande vederbörande befriats på grund av avlämnade utförselbevis.

21. den 15 maj 1928, i anledning av riksdagens år 1927 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1926 —30 juni 1927. (190.)

Beträffande punkten 4 (tillämpningen vid länsstyrelserna av vissa bestämmelser i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen) är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Ärendet har, såvitt rör punkten 5 (inteckningar i kronans fastigheter), överlämnats till generaldirektören L. Berglöf för att av honom tagas i övervägande vid fullgörandet av det ovan under 7 omförmälda uppdraget.

22. den 1 juni 1928, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunalskattelag m. m. jämte i ärendet väckta motioner. (344.) Skrivelsen är i vad angår dels punkten a) (frågan om en rationell utjämning av skattetrycket inom kommunerna), dels punkten b) (frågan i vad mån och på vad sätt tryggandet åt kommunerna av tillgång till fasta beskattningsunderlag må kunna komma att utöver fastighet vila å även andra beskattningsföremål såsom näringsföretag och penningkapital, samt hur vid en sådan beskattning hänsyn skall kunna tagas till de skattskyldigas olika skatteförmåga), dels ock punkten c) (frågan om förvärvskällornas omfattning vid beskattning av inkomst av jordbruksfastighet, vilken fråga berörts i propositionen nr 220 till 1932 års riksdag, sid. 127 och 128) numera föremål för utredning av kommunalskatteberedningen. Till kommunalskatteberedningen har därjämte den 27 november 1936 överlämnats ärendet under punkten e) (frågan i vad mån avdrag för gäldränta må äga rum vid statens taxering till kommunal inkomstskatt) för att tagas under övervägande vid fullgörande av beredningens uppdrag.

Sedan försäkringsinspektionen den 18 november 1933 inkommit med infordrad utredning av frågan under punkten d) om ändring i lagstiftningen rörande försäkringsrörelse, i den mån denna avser bestämmande av räntefoten för beräkning av premieåterbäringsreserv, och Ö. Ä. den 20 januari 1934 avgivit infordrat

utlåtande häröver, är ärendet i denna del numera beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

23. den 16 maj 1929, i anledning av riksdagens år 1928 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1927—30 juni 1928. (175.)

I anledning av vad riksdagen under punkten 5 (utgifter för renhållning m. m. å vissa av kronan för den allmänna trafiken eller till Stockholms stad upplåtna områden) anført uppdrog Kungl. Maj:t den 2 oktober 1931 åt kronans fastighetskommission av år 1925 att å kronans vägnar gentemot Stockholms stad framställa anspråk på att renhållningen av kronans till staden eller för den allmänna trafiken utan ersättning upplåtta områden icke vidare skulle bekostas av kronan. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1932 åvilar detta uppdrag numera djurgårdskommissionen.

Vad angår ärendet under punkten 6 (stämpelavgifter för vissa nya fondpapper) av förevarande skrivelse, har på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1930 utredning igångsatts rörande ändrade bestämmelser i fråga om stämpelavgifter, som avses i 8 § stämpelförordningen. Resultaten av vissa förberedande undersökningar hava överlämnats till finansdepartementet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

24. den 5 juni 1929, i anledning av väckt motion om upphävande av stämpelplikten beträffande växlar och räntebesked från bankinrättningar. (314.) På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1930 har utredning igångsatts rörande ändrade bestämmelser i fråga om stämpelavgifter, som avses i 8 § stämpelförordningen. Resultaten av vissa förberedande undersökningar hava överlämnats till finansdepartementet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

25. den 29 mars 1930, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om skogsaccis. (103.) Ärendet har den 20 november 1936 överlämnats till kommunalskatteberedningen för att tagas under övervägande vid fullgörande av det beredningen lämnade uppdraget.

26. den 2 maj 1930, i anledning av riksdagens år 1929 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1928—30 juni 1929. (175.)

Ärendet under punkten 7 angående befattningshavares befrielse från en viss del av sin tjänstgöring är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Sedan riksräkenskapsverket inkommit med förslag till ändrade bestämmelser angående bestridande av avlöningskostnader vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen, har statskontoret anbefallts att häröver avgiva utlåtande.

27. den 31 maj 1930, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upphävande av villkor i skatteköpebrev rörande hemmanet 1/2 mantal Köpinge nr 4 inom Hälsingborgs stad. (327.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

28. den 3 juni 1930, i anledning av väckta motioner om sänkning av reparationstalet för jordbruksfastighet. (340.)

Frågan om fördelning på olika kommuner av inkomst av rörelse, vilken fråga varit föremål för övervägande av 1930 års kommunalskatteberedning, har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 oktober 1932 för fortsatt utredning överlämnats till kammarrättsrådet C. W. U. Kuylenstierna i egenskap av sakkunnig inom finansdepartementet.

Beträffande övriga i skrivelsen berörda, ännu ej avgjorda frågor hänvisas till vad som under punkten 22 härovan anmärkts rörande punkterna a) och b) i riksdagens skrivelse den 1 juni 1928, nr 344.

29. den 11 juni 1930, angående åtgärder för införande av folkregister m. m. (381.)

Ärendet har varit föremål för utredning av 1936 års uppbördskommitté, som den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

30. den 28 maj 1931, i anledning av väckt motion angående beskattningen av äkta makar och om hänsynstagande vid beskattningen till försörjning av hemmavarande barn. (291.)

Beträffande statsbeskattningen har ärendet behandlats i proposition nr 258 till 1938 års riksdag. Såvitt angår kommunalskattelagstiftningen är ärendet under utredning av kommunalskatteberedningen.

31. den 2 juni 1931, i anledning av riksdagens år 1930 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1929—30 juni 1930. (346.)

Ärendet under punkten 4 angående ersättning till länsstyrelsernas och fögderiförvaltningarnas tjänstemän för taxeringsarbete är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

32. den 13 april 1932, i anledning av väckt motion angående utredning om ändrad lydelse av 35 § i lagen om sparbanker. (110.)

Anmäld dels den 14 januari 1938, varvid beslöts remiss till lagrådet, dels ock den 11 februari 1938, då proposition (nr 101) avläts till 1938 års riksdag. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

33. den 10 maj 1932, i anledning av väckt motion angående ytterligare begränsning av rätten för skattskyldig att sammanföra inkomster från olika verksamhetsgrenar till en och samma förvärvskälla. (191.)

Anmäld den 16 september 1932 och överlämnad för utredning till kammarrättsrådet C. W. U. Kuylenstierna i egenskap av sakkunnig inom finansdepartementet.

34. den 11 maj 1932, angående utredning och förslag rörande preskriptionstiden för resterande kronoutskylder. (177.)

Se ovan under 33.

35. samma dag, angående överlåtande av uppbörd av kronoskatt i stad å bankinrättning, som erhållit Kungl. Maj:ts oktroj. (178.)

Se ovan under 33.

36. den 9 juni 1932, i anledning av riksdagens år 1931 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931. (213.)

Ärendena under punkterna 3 (utbetalning av flyttningsersättning), 5 (inköp av skrivmaskiner för statsförvaltningens behov), 6 (statsliggaren) och 8 (samtidigt uppbyren pension och avlöning) äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

37. den 11 juni 1932, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ecklesiastik boställsordning m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (361.)

Beträffande frågan om påskyndat avskrivande av prästerskapets till statsverket indragna tionde är ärendet, sedan kammarkollegium och statskontoret den 5 april 1934, efter vederbörandes hörande, inkommit med gemensamt utlåtande, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

38. den 15 juni 1932, angående rätt för dubbeltaxerad person till anstånd med gäldande av det ena av de påförda skattebeloppen. (369.)

Anmäld den 16 september 1932 samt överlämnad för utredning till kammarrättsrådet C. W. U. Kuylenstierna i egenskap av sakkunnig inom finansdepartementet.

39. den 24 maj 1933, i anledning av väckt motion angående avlösning enligt bestämmelserna för frälseskatteränta av vissa avgifter till Lunds domkyrka samt s. k. hospitalsränta. (240.)

Ärendet har, utom i vad gäller s. k. erkänsla vid försäljning utom börd av skattesälda domkyrkokohemman, behandlats i propositioner nr 234 och 236 till 1937 års riksdag, varefter förordning i ämnet utfärdats den 18 juni 1937 (sv. f. nr 590). Ärendet är, i vad angår erkänsla, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

40. den 27 maj 1933, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändring i vissa delar av allmänna resereglementet den 27 juni 1929 (nr 210) m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (247.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

41. den 7 juni 1933, i anledning av riksdagens år 1932 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932. (276.)

Sedan till följd av Kungl. Maj:ts remiss den 14 juli 1933 statskontoret under år 1937 inkommit med utlåtande och förslag i anledning av vad riksdagen anfört under punkten 8 (vissa iakttagelser beträffande avlöningsförmåner m. m. åt befattningshavare å indragningsstat och övergångsstat), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning. På socialdepartementets föredragning har den 30 juni 1937 meddelats beslut angående utbetalning av sportelersättning till kronofogdar å indragningsstat.

42. den 19 juni 1933, angående ytterligare åtgärder för bekämpande av smugglingen av alkoholvaror. (312.)

Anmäld dels den 28 januari 1938, varvid beslöts remiss till lagrådet, dels ock den 12 mars 1938, då proposition (nr 242) avläts till 1938 års riksdag, varefter den 10 juni 1938 utfärdats dels lagar, dels kungörelser, dels ock cirkulär (sv. f. nr 264—271). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

43. den 22 mars 1934, i anledning av väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser rörande tillverkning, beskattning och försäljning av malt-drycker. (121.)

Ärendet har varit föremål för utredning av 1934 års maltdryckskommitté. Sedan kommittén den 15 januari 1936 avgivit betänkande med förslag i ämnet (st. off. utr. 1936: 5), är ärendet numera beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

44. den 20 april 1934, i anledning av väckt motion angående åvägabringande av ett särskilt skattesystem för sjöfolk. (177.)

Ärendet har varit föremål för utredning av 1936 års uppborrdskommitté, som den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppborrdsväsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

45. samma dag, i anledning av väckt motion angående ändringar i mantals-skrivningsförfordningen. (178.)

Ärendet har varit föremål för utredning av 1936 års uppborrdskommitté, som den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppborrdsväsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

46. den 1 juni 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1934/1935 jämte i ämnet väckta motioner. (284.)

Ärendet är, i vad det angår dyrtidstillägg å vissa arvoden, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

47. den 2 juni 1934, angående förbättrande av landskommunernas räkningsväsen. (298.)

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1936 förordnat dåvarande kamreraren i Svenska stadsförbundet H. Göransson att biträda vid utredning om kommunernas räkningsväsen.

48. den 5 juni 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avtal med Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund jämte i ämnet väckta motioner. (301.)

Ärendet har, i vad angår riksdagens hemställan om utredning rörande åstadkommande av en krossverksanläggning å Svartön, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1938, överlämnats till sakkunniga för utredning av frågan om fördelning av malmexporten mellan Narvik och Luleå för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt de sakkunniga lämnade uppdraget.

49. samma dag, i anledning av riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933. (307.)

Ärendet under punkten 2 (avkortningslängder för kronorestantier i Stockholm) har varit föremål för utredning av 1936 års uppborrdskommitté, som den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppborrdsväsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Ärendet under punkten 3 (utanordnandet av statsmedel m. m.) är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

50. den 9 juni 1934, angående åtgärder för begränsning av bisyssleväsendet m. m. (358.)

Anmäld den 18 juli 1935, varvid chefen för finansdepartementet bemyndigats att

tillkalla sakkunniga för utredning rörande gifta kvinnors förvärvsverksamhet jämte därmed sammanhängande spörsmål. Med stöd av nämnda bemyndigande hava sakkunniga sedermera tillkallats. Ärendet är i övrigt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

51. den 12 juni 1934, i anledning av väckta motioner om ändring av grunderna för dyrtidstillägg och pensionstillägg åt pensionärer hos vissa pensionskassor m. m. (365.)

Sedan statskontoret den 13 februari 1935 inkommit med utlåtande och förslag i ärendet, är detsamma beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

52. den 15 juni 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, och för arbetare i statens tjänst, jämte i ämnet väckta motioner. (384.)

Ärendet är, såvitt angår ändrade bestämmelser i fråga om tid för pensions utgående efter vissa äldre pensionstagare, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

53. den 4 juni 1935, i anledning av väckt motion angående ändrade grunder för sättande av markegång. (270.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

54. den 6 juni 1935, i anledning av riksdagens år 1934 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933 —30 juni 1934. (279.)

Ärendena under punkten 5 (provision för stämpelförsäljning) och punkten 6 (partiella ledigheter) äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Jfr ärendet under punkten 26 här ovan.)

55. samma dag, i anledning av vissa motioner avseende ändringar i gällande kommunalskattelag m. m. (282.)

Ärendet är föremål för utredning av kommunalskatteberedningen.

56. samma dag, i anledning av väckta motioner om åtgärder för effektiv in-drivning av skogsaccis och skogsvårdsavgifter. (284.)

Ärendet har den 20 november 1936 överlämnats till kommunalskatteberedningen för att tagas i övervägande vid fullgörande av det beredningen lämnade uppdraget.

57. den 7 juni 1935, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om folkpensionering m. m., dels ock i ämnet väckta motioner. (298.)

Ärendet, vilket överlämnats från socialdepartementet, i vad avser riksdagens anhållan om utredning rörande ändring i förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel, har i berörda del den 20 november 1936 överlämnats till kommunalskatteberedningen för att tagas i övervägande vid fullgörande av det beredningen lämnade uppdraget.

58. den 14 juni 1935, angående åtgärder för ökad malmutskeppning över Luleå. (309.)

Ärendet har, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1938, överlämnats till sakkunniga för utredning av frågan om fördelning av malmexporten mellan Narvik och Luleå för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt de sakkunniga lämnade uppdraget.

59. den 1 april 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ned-sättning av avgiften för skatteinbetalning över postgiro vid skatteuppbörd i Stockholms stad. (127.)

Ärendet har överlämnats från kommunikationsdepartementet, i vad avser frågan, huruvida skatteuppbörden — ej blott den statliga utan även den kommunala — i övriga delar av landet lämpligen må kunna anordnas på enahanda sätt som för Stockholms stad. Ärendet överlämnades därefter den 13 november 1936 i berörda del till 1936 års uppbördskommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommitténs uppdrag. Kommittén har den 19 december 1938 avgivit betänkande med förslag till omorganisation av uppbörds-väsendet och folkbokföringen m. m., vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

60. den 2 april 1936, i anledning av väckt motion angående en förstärkning av fullmäktige i riksbanken m. m. (140.)

Anmäld den 21 januari 1938, varvid Kungl. Maj:t förklarade, att förevarande framställning för det dåvarande ej föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

61. den 18 april 1936, i anledning av vissa motioner avseende ändringar i fråga om automobilbeskattningen. (154.)

Ärendet har anmälts den 3 mars 1938, då proposition (nr 234) avläts till 1938 års riksdag. Skrivelserna är därmed slutbehandlad.

62. den 28 april 1936, i anledning av väckta motioner om statsbidrag till kom-muner för pensionering av vissa fjärdingsmän. (188.)

Anmäld dels den 30 oktober 1936, varvid Kungl. Maj:t uppdrog åt statskontoret att verkställa i skrivelsen avsedd utredning, dels ock den 3 mars 1938, då propo-sition (nr 246) avläts till riksdagen. Sedan riksdagen bifallit propositionen, utfär-dades den 6 maj 1938 expedition i ämnet. Ärendet är därmed slutbehandlat.

63. samma dag, i anledning av väckt motion om viss ändring i tjänstepen-sionsreglementet för arbetare. (190.)

Sedan statskontoret inkommit med utlåtande och förslag, avläts den 8 april 1938 proposition (nr 299), innefattande förslag i ämnet. Kungörelse i ärendet utfärdad den 17 juni 1938 (sv. f. nr 510). Ärendet är därmed slutbehandlat.

64. den 13 maj 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående för-tidspension och avskedsersättning åt vissa tjänstemän vid statens järn-vägsbyggnader. (221.)

Anmäld och slutbehandlad den 3 juni 1938.

65. den 29 maj 1936, i anledning av väckt motion om skattefrihet för för-bättringsbidrag till främjande av byggnadsverksamhet på landet. (284.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

66. den 19 juni 1936, i anledning av riksdagens år 1935 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935. (339.)

Ärendena under punkterna 5 (kassarabatter m. m.), 6 (anmärkningsarvode till advokatfiskalerna vid hovrätterna), 7 (mantalsskrivningsprovision till städernas tjänstemän) samt 10 (statsverkets provision å uppbörden av landstingsskatt i magistratsstäder) äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

67. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 201 med förslag till allmänt familjepensionsreglemente m. m., nr 245 angående överenskommelser med civilstatens och telegrafverkets änke- och pupillkassor om övertagande av kassornas rörelse m. m. samt nr 258 angående överenskommelse med statens järnvägars änke- och pupillkassa om övertagande av kassans rörelse m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (366.)
Frågan om utredning rörande utvidgning av familjepensionsrätten för barn till att, i den omfattning som finnes skälig, gälla även manlig befattningshavares eller arbetares barn utom äktenskap är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

68. den 22 juni 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. (387.)
Anmäld dels den 30 juni 1936, då förordning utfärdades (sv. f. nr 410), dels ock den 13 augusti 1936, varvid 1936 års skattekommitté tillsattes. Sedan nämnda kommitté den 27 november 1937 avgivit betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m., har ärendet i denna del behandlats i proposition nr 258 till 1938 års riksdag. Övriga i skrivelsen omförmälda frågor äro under utredning av 1936 års skattekommitté.

69. den 27 juni 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och i propositionen nr 267 gjorda framställningar om anslag till avbetalning å statskulden m. m. (386.)
Ärendet under punkten 3 har i vissa delar anmälts den 26 februari, den 25 juni, den 3 september och den 26 november 1937. Ärendet är i övrigt anmält och slutbehandlat den 17 juni 1938.

70. den 13 mars 1937, i anledning av väckt motion om ändring av gällande bestämmelser för tull å ackumulatörer. (99.)
Den 1 december 1937 har generaltullstyrelsen inkommit med anbefalld utredning jämte förslag i ämnet. Sedan kommerskollegium häröver avgivit yttrande, har ärendet behandlats i proposition nr 288 till 1938 års riksdag, varefter kungörelser utfärdats den 13 maj 1938 (sv. f. nr 174 och 175). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

71. den 6 april 1937, angående regleringen för budgetåret 1937/1938 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet. (6.)
Skrivelsen, som i fråga om punkten 30 överlämnats från kommunikationsdepartementet för behandling i vad avser arkitekternas i byggnadsstyrelsen enskilda verksamhet, är, sedan proposition nr 263 den 18 mars 1938 avlåtits till riksdagen, slutbehandlad i vad på finansdepartementets föredragning ankommer.

72. den 21 maj 1937, i anledning av väckt motion om statens gäldande av kostnaderna för hemtransport av officer och underofficer med vederlike, som i fredstid avlidit under tjänstgöring å främmande ort. (299.)
Skrivelsen, som överlämnats från försvarsdepartementet, har behandlats i 1936 års lönekommités betänkande den 23 december 1938 med förslag till militärt avlöningsreglemente. Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

73. den 25 maj 1937, i anledning av riksdagens år 1936 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936. (311.)

Ärendena under punkterna 5 (vissa avskrivningsfrågor), 6 (formerna för arbetet inom statsförvaltningen) och 7 (indrivningen av kronans fordringar i balans- och därmed jämställda mål) äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Ärendet under punkten 4, som överlämnats från försvarsdepartementet, har behandlats i 1936 års lönekommittés betänkande den 23 december 1938 angående militärt avlöningsreglemente. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

74. den 1 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till avbetalning å statsskulden m. m. (380.)

Anmäld den 18 juni 1937 beträffande punkterna 2, 3 och 4, den 19 november 1937 beträffande punkten 5 samt den 22 september 1938 beträffande punkten 1. Skrivelsen är i viss del beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

75. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad uppställning av riksstaten m. m. jämte en i ämnet väckt motion. (382.) Ärendet anmält och slutbehandlat den 4 januari 1938.

76. den 4 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker jämte vissa i ämnet väckta motioner m. m. (384.)

Anmäld dels den 4 juni 1937, varvid beslöts remiss till lagrådet, dels ock den 11 juni 1937, varvid lag i ämnet utfärdades (sv. f. nr 364). Skrivelsen är, såvitt angår riksdagens begäran om förslag till ändring av 35 § sparbankslagen, anmäld dels den 14 januari 1938, varvid beslöts remiss till lagrådet, dels ock den 11 februari 1938, därvid proposition (nr 101) avläts till 1938 års riksdag. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

77. samma dag, i anledning av väckt motion om viss ändring av gällande bestämmelser rörande restitution av arvsskatt. (408.) Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

78. samma dag, i anledning av väckt motion angående viss ändring i 19 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva. (409.) Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

79. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 och 8 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, ävensom vissa motioner angående stämpelavgiften. (416.)

Skrivelsen är, såvitt angår riksdagens begäran om utredning beträffande i skrivelsen angivna frågor, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

80. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att infordra vissa uppgifter för prövning av frågor om ändringar i det kommunala beskattningsväsendet. (417.)

Anmäld och slutbehandlad den 6 oktober 1938, varvid kungörelse utfärdats (sv. f. nr 603).

81. den 5 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning om ersättning till statens allmänna fastighetsfond. (428.)

Anmäld och slutbehandlad den 10 juni 1938.

82. den 8 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1937/1938 m. m. (441.)
Anmäld den 18 juni 1937 och den 10 juni 1938, varmed skrivelsen är slutbehandlad.
83. den 9 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändring i vissa delar av allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542). (446.)
Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 4).
84. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet å lärare vid statens undervisningsväsen. (448.)
Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 3).
85. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension. (449.)
Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938, varvid lag utfärdades (sv. f. nr 1).
86. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upphörande av tjänstepensionsrätten i statens pensionsanstalt för vissa lärare vid statens undervisningsväsen m. m. (450.)
Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 2).
87. den 11 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (468.)
Anmäld den 4 januari 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 5, 11 och 12). Skrivelsen är därmed, i vad på finansdepartementets föredragning beror, slutbehandlad.
88. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för lärarpersonal vid navigationsskolorna. (472.)
Anmäld den 4 januari 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 9). Skrivelsen är därmed, i vad på finansdepartementets föredragning beror, slutbehandlad.
89. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (474.)
Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938, varvid kungörelser utfärdades (sv. f. nr 8 och 10).
90. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen. (475.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.
91. den 15 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (469.)

Anmäld den 4 januari 1938, varvid kungörelse utfärdades (sv. f. nr 9). Skrivel- sen är därmed, i vad på finansdepartementets föredragning beror, slutbehandlad.

Av dessa ärenden äro alltså de under 6, 9, 13, 15, 17, 18, 32, 42, 61—64, 69—71, 75, 76 och 80—91 omförmälda av Kungl. Maj:t inom finansdepartementet slut- ligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

7. Ecklesiastikdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 2 juni 1927, i anledning av väckt motion angående viss ändring i fastställda villkor för behörighet att söka och innehava befattning som lärare vid folkskola. (265.)

Sedan skolöverstyrelsen den 7 maj 1928 inkommit med yttrande, har ärendet den 22 september 1932 överlämnats till 1932 års seminariesakkunniga, vilka den 9 augusti 1935 med sitt betänkande återställt handlingarna i ärendet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

2. den 13 maj 1930, rörande vissa ändringar i förordningen den 29 november 1867 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande. (187.) Den 22 september 1938 utfärdades en instruktion för riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m. (sv. f. nr 588). De jämlikt nådiga beslut den 11 oktober 1930 och den 27 mars 1936 tillkallade sakkunniga för utredning av frågan angående kulturminnesvården i riket hava med skrivelse den 31 december 1938 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till revision av gällande forn- minneslagstiftning.

3. den 11 juni 1932, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med för- slag till ecklesiastik boställsordning m. m., dels ock i ämnet väckta mo- tioner. (361.) Sedan i 1936 års ämbetsberättelse närmare redogjorts för åtgärder, som i anled- ning av skrivelsen vidtagits, hava ytterligare åtgärder beträffande skrivelsen icke vidtagits.

4. den 24 april 1934, angående åtgärder för ungdomens skyddande i religiöst och sedligt hänseende m. m. (202.) Anmäld den 31 maj 1934, därvid beslöts remiss till skolöverstyrelsen. Skolöver- styrelsen inkom med utlåtande den 25 juni 1934. Sedan Kungl. Maj:t den 24 september 1934 uppdragit åt skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen att in- komma med förslag till erforderliga åtgärder för åstadkommande inom och utom skolan av en vidgad och förbättrad undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande de sexuella frågorna, hava nämnda myndigheter den 28 juni 1935 inkom- mit med förslag i ämnet, över vilket förslag befolkningskommissionen yttrat sig i sitt betänkande i sexualfrågan (st.off.utr. 1936: 59). Över befolkningskommis- sionens yttrande i frågan hava Fredrika Bremerförbundet den 5 november och Sveriges husmodersföreningars riksförbund den 9 november 1937 yttrat sig. Skri- velsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

5. den 15 maj 1935, angående obligatorisk undervisning i folk- och småskolor i hälsovård m. m. (220.)

Yttranden i ärendet hava inkommit den 6 september 1935 från skolöverstyrelsen och den 15 februari 1936 från medicinalstyrelsen. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

6. den 1 juni 1935, angående införande av gemensamma måltidstimmar. (267.)

Anmäld den 18 oktober 1935 och beslöts, i vad angår skolväsendet, remiss till skolöverstyrelsen. Svar å remissen har ännu icke inkommit.

7. samma dag, angående underlättande av förevisningen av icke eldfarliga biograffilmer. (269.)

I ärendet hava statens biografbyrå den 4 oktober 1935, Ö. Ä. den 21 december 1936 och K. B. i Stockholms län den 8 januari 1937 inkommit med utlåtanden. Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

8. den 14 juni 1935, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens arbetslöshetskommission, kontant understödsverksamhet, statliga och statskommunala reservarbeten m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner. (371.)

Med utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 maj 1936 överlämnades den 2 juni 1936 till ecklesiastikdepartementet förevarande skrivelse för handläggning i vad den avser undersökning rörande icke hemortsberättigade ur synpunkten av antal, förekomst m. m. Skrivelsen är i nämnda avseende beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

9. den 26 mars 1936, i anledning av väckt motion om viss ändring av bestämmelserna rörande förening av folkskolläraryrke med organist- eller klockarsyssla. (114.)

Den 12 mars 1937 har skolöverstyrelsen inkommit med anbefalld utredning jämte förslag i ämnet. Yttranden hava ännu icke inkommit från alla de myndigheter, till vilka ovannämnda utredning och förslag remitterats.

10. den 18 april 1936, angående reglering av rätten för såväl döpta som odöpta att till förutvarande förnamn lägga nya sådana. (171.)

Efter hörande av samtliga ecklesiastiska konsistorier har statistiska centralbyrån den 30 mars 1937 inkommit med av utredning åtföljt förslag i ämnet. 1936 års uppbördskommitté har den 21 mars 1938 inkommit med yttrande i ärendet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

11. den 22 maj 1936, angående reformering enligt vissa riktlinjer av undervisningen vid de högre allmänna läroverken. (256.)

Anmäld den 12 juni 1936, därvid skolöverstyrelsen anbefalldes att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med den i riksdagens skrivelse begärda utredningen. Utredningen har ännu icke inkommit.

12. den 29 maj 1936, angående upprättande av ett statens filmarkiv. (273.)

Anmäld den 18 september 1936, därvid statens biografbyrå anbefalldes att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning i ärendet. Utredningen har ännu icke inkommit.

13. den 17 juni 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående granskning av läroböcker. (334.)

Sedan läraren vid Stockholms stads tekniska mellanskola, fil. lic. C. N. O. Forssell — vilken jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1936 tillkallats såsom sakkunnig för att biträda vid fortsatt utredning om läroböcker-

beståndet vid högre allmänna läroverk m. fl. undervisningsanstalter jämte därmed sammanhängande frågor — avgivit förslag, innebärande i huvudsak att en särskild nämnd skulle verka för granskning av läroböcker och därmed jämställd undervisningsmateriel, har Kungl. Maj:t den 3 mars 1938 avlåtit proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1938/39 till en nämnd för granskning av läroböcker (nr 206). Vidare har jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 augusti 1937 särskilda sakkunniga tillkallats för att biträda med utredning och avgiva förslag angående beredande av fria läroböcker och annan skolmateriel för folkskolans lärjungar. Detta utredningsarbete pågår fortfarande.

14. den 20 april 1937, angående vissa av Kungl. Maj:t för budgetåret 1937/1938 under riksstatens åttonde huvudtitel gjorda framställningar m. m. (8.)

Punkten 126. Bidrag för undervisning i danska och norska språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

Punkten 201. Statens studielån: Nämnden för statens studielån. Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån.

Punkten 242. Bestridande av kostnader för läkarundersökningar av lärare.

Nämnda tre punkter hava blivit av Kungl. Maj:t slutligen avgjorda, den första den 18 februari 1938, den andra den 10 december 1937 och den 27 maj 1938 samt den tredje den 14 januari 1938.

Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

15. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss del av Abisko nationalpark till svenska turistföreningen. (168.)

Anmäld den 4 juni 1937, därvid kammarkollegiet anbefalldes att inkomma med förslag till de föreskrifter, som borde meddelas i anledning av riksdagens beslut. Sådant förslag har ännu icke inkommit.

16. den 24 april 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av lappskolbordet i Jukkasjärvi. (185.)

Den 30 september 1938 inkom skolöverstyrelsen med förslag till de föreskrifter, som borde meddelas i anledning av riksdagens skrivelse. Förslaget har den 14 oktober 1938 remitterats till domänstyrelsen, som ännu icke avgivit yttrande över detsamma.

17. den 27 april 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av vissa läroverk i Göteborg. (210.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 juli 1938.

18. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande av dövstumundervisningsväsendet jämte i ämnet väckta motioner. (214.)

Kungl. Maj:t har till riksdagen den 3 mars 1938 i ämnet avlåtit proposition (nr 212). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

19. den 25 maj 1937, i anledning av riksdagens år 1936 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936. (311.)

Punkten 8 angående vissa till efterlevande efter prästmän utgående understöd är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

20. den 26 maj 1937, angående införande av skolplikt för bildbara sinnesslöa barn m. m. (338.)
Kungl. Maj:t har under punkten 133 i 1938 års åttonde huvudtitel upptagit den i skrivelsen omförmälda frågan till behandling. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

21. den 11 juni 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne-
reglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta mo-
tioner. (468.)
Anmäld den 14 januari och den 11 februari 1938, därvid utfärdades två kun-
görelser (sv. f. nr 19 och 34). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

22. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne-
reglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga under-
visningsanstalter m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (469.)
Anmäld den 21 januari 1938, därvid utfärdades sju kungörelser (sv. f. nr 40—
42 och 44—47). Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

23. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående om-
organisation av Chalmers tekniska institut m. m. (471.)
Anmäld och slutbehandlad den 30 juni 1938.

Av dessa ärenden äro alltså de under 14, 17, 18 och 20—23 omförmälda av
Kungl. Maj:t inom ecklesiastikdepartementet slutligen behandlade samt de öv-
riga på prövning beroende.

8. Jordbruksdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 22 maj 1903, angående skogslagstiftning och därmed i samband stå-
ende ämnen. (136.)
Anmäld och slutbehandlad den 31 mars 1938, därvid beslöts proposition till
riksdagen (nr 267).

2. den 18 mars 1930, i anledning av väckt motion om förhållandet mellan
Arjeplog- och Karesuandolapparna samt lappförfattningarnas anknyt-
ning till det levande livet. (75.)
Skrivelsen har överlämnats från socialdepartementet. Sedan 1930 års lapp-
utredning, som haft att taga skrivelsen i övervägande vid fullgörande av sitt
uppdrag, den 29 december 1935 avgivit betänkande (st. off. utr. 1936: 23) samt
yttranden däröver avgivits av åtskilliga myndigheter och organisationer, är
ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

3. den 23 maj 1930, i anledning av väckta motioner rörande vissa sociala
jordfrågor. (276.)
Sedan betänkanden avgivits den 20 oktober 1938 av 1936 års egnahemsutred-
ning (st. off. utr. 1938: 34) och den 9 november 1938 av 1936 års arrendeut-
redning (st. off. utr. 1938: 38), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

4. den 9 maj 1931, om utredning och förslag angående kontroll å handeln
med fodermedel. (192.)
Anmäld och slutbehandlad den 12 mars 1938, därvid beslöts proposition till
riksdagen (nr 254).

5. den 30 maj 1931, i anledning av väckta motioner angående revision av jaktlagstiftningen. (294.)

Anmäld och slutbehandlad den 14 januari 1938, därvid beslöts proposition till riksdagen (nr 46).

6. den 10 juni 1932, i anledning av väckta motioner angående åtgärder för vinnande av mera skyndsamt handläggning av torrlägningsärenden. (334.)

Sedan de av chefen för jordbruksdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1934 tillkallade utredningsmännen för utredning rörande den med understöd av statsmedel bedrivna avdiknings- och täckdikningsverksamheten den 28 december 1936 avgivit betänkande i ämnet (st. off. utr. 1937:8) samt utlåtanden däröver avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

7. den 28 april 1933, i anledning av Kungl. Maj:ts under nionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till fraktlindring för kalk jämte i ämnet väckta motioner. (171.)

Anmäld och slutbehandlad den 19 maj 1933 utom i vad avser frågan om anslaget användande jämlikt riksdagens beslut till fraktbidrag jämväl vid sjötransporter av kalk. I denna fråga har kommerskollegium avgivit utlåtande den 7 juni 1938, varefter lantbruksstyrelsen den 30 juni 1938 anbefallts att — efter samråd med kommerskollegium — upptaga frågan till behandling. Lantbruksstyrelsens utredning avvaktas.

8. den 14 mars 1934, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inlösen av vissa arrenderätter till laxfischen i Mörrumsån. (98.)

Anmäld den 27 april 1934, då ärendet avgjordes i vad det avser laxfiskena till 1/32 mantal Mörrumsån nr 13 (13⁶) och 19/160 mantal Mörrum nr 7 (7⁵). I vad ärendet avser inlösen av vissa arrenderätter till laxfischen i Mörrumsån samt nedsättning av vissa arrendeavgifter har länsstyrelsen i Blekinge län inkommit med yttrande och förslag. Sedan vissa myndigheter yttrat sig i ämnet — däribland statskontoret den 30 november 1938 — är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

9. den 16 mars 1934, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i vattenlagens föreskrifter i fråga om handläggningen av ärenden rörande dikningsföretag, som beröra allmän väg. (101.)

Skrivelsen har överlämnats från justitiedepartementet. Vid anmälan av ärendet på jordbruksdepartementets föredragning den 17 april 1936 beslöts, att skrivelsen skulle överlämnas till utredningsmännen i fråga om den med understöd av statsmedel bedrivna avdiknings- och täckdikningsverksamheten samt därmed sammanhängande spörsmål. Sedan utredningsmännen avgivit betänkande i ämnet (st. off. utr. 1937:8), innefattande bland annat förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

10. den 20 april 1934, med anledning av väckt motion angående anställande av egnahemskonsulenter hos egnahemsnämnderna. (188.)

Sedan 1936 års egnahemsutredning den 20 oktober 1938 avgivit betänkande med förslag angående den statliga egnahemsverksamheten (st. off. utr. 1938:34), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

11. den 5 juni 1934, i anledning av väckta motioner rörande ändringar i arrendelagstiftningen m. m. (311.)

Sedan 1936 års arrendeutredning den 9 november 1938 avgivit betänkande med förslag till ändringar i arrendelagstiftningen (st. off. utr. 1938:38), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

12. den 22 februari 1935, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser beträffande understöd till förbättringsarbeten inom jordbruket. (46.)

Anmäld den 10 maj 1935, därvid lantbruksstyrelsen anbefalldes att verkställa utredning i de av riksdagen angivna hänseenden. Denna avvaktas.

13. samma dag, i anledning av väckta motioner angående jaktvårdens ordnande m. m. (48.)

Anmäld och slutbehandlad den 14 januari 1938, därvid beslöts proposition till riksdagen (nr 46).

14. den 15 mars 1935, angående ett rationellt och vinstgivande tillgodogörande av svenska frukter och bär. (75.)

Sedan frukt- och trädgårdsutredningen den 15 februari 1938 avgivit betänkande (st. off. utr. 1938:5), har betänkandet anmälts den 22 april 1938, därvid beslöts proposition till riksdagen (nr 303). — En i anledning av förevarande riksdagskrivelse från lantbruksstyrelsen infordrad utredning i ämnet har den 25 februari 1938 överlämnats till livsmedelslagstiftningsakkunniga för att — i avseende å införande av lagstadgad märkning av vissa läskedrycker — tagas i övervägande vid fullgörande av de sakkunnigas uppdrag.

15. den 12 april 1935, i anledning av vissa i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning i vad angår jordbruksärenden gjorda framställningar jämte i hithörande ämnen väckta motioner. (166.)

I den del ärendet ej slutbehandlats före år 1938, nämligen i fråga om vidtagande av åtgärder till åstadkommande av förbättrad anskaffning av jord för egnahemsändamål, är ärendet, sedan 1936 års egnahemsutredning den 20 oktober 1938 avgivit betänkande med förslag rörande den statliga egnahemsverksamheten (st. off. utr. 1938:34), beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

16. den 7 maj 1935, i anledning av väckta motioner angående åtgärder till bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur samt om lagstiftning rörande handeln med husdjur. (199.)

I fråga om åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur har ärendet anmälts och slutbehandlats den 25 februari 1938, därvid beslöts proposition till riksdagen (nr 226). Beträffande lagstiftning rörande handeln med husdjur föreligger ett av lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen den 3 november 1936 avgivet betänkande, vilket är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. samma dag, i anledning av väckt motion om vidgat giltighetsområde för lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. (201.)

Anmäld den 20 juni 1935, därvid chefen för jordbruksdepartementet bemyndigades att tillkalla en utredningsman för verkställande av utredning beträffande skogslagstiftningsfrågor. Denne tillkallades den 28 juni 1935. Utredningen har i förevarande del ej slutförts.

18. den 25 maj 1935, i anledning av väckt motion angående utvidgad rätt till ersättning för skada av björn m. m. (246.)
Anmäld och slutbehandlad den 14 januari 1938, därvid beslöts proposition till riksdagen (nr 46).

19. den 6 juni 1935, i anledning av riksdagens år 1934 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934. (279.)

Skrivelsen har överlämnats från finansdepartementet för handläggning av punkten 8, ersättning av statsmedel för släckning av skogseld, samt punkten 9, utnyttjande av kronans fiskevatten. Punkten 8 anmäld och slutbehandlad den 18 december 1936. Punkten 9 anmäld den 21 juli 1937, därvid chefen för jordbruksdepartementet bemyndigades att tillkalla en utredningsman för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande möjligheterna att åvägabringa ett ändamålsenligt utnyttjande av kronans fiskevatten. Denne tillkallades samma dag.

20. den 7 juni 1935, i anledning av väckta motioner om åtgärder till höjande av skogsbrukets ekonomiska bärkraft m. m. (274.)
1936 års skogsutredning, som har att taga skrivelsen i övervägande, har den 25 och den 26 november 1938 avgivit betänkanden i ämnet (st. off. utr. 1938: 53 och 58). Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

21. samma dag, i anledning av väckta motioner angående beredande av medinflytande åt skogsägare vid handhavande av flottningsföreningarnas angelägenheter. (296.)
Se ovan under 20.

22. den 25 april 1936, i anledning av väckta motioner om ändringar i arrendelagstiftningen, återupptagande av den sociala jordbruksfrågans lagvägar med mera. (180.)
Sedan 1936 års arrendeutredning den 9 november 1938 avgivit betänkande med förslag till ändringar i arrendelagstiftningen (st. off. utr. 1938:38), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

23. den 13 maj 1936, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående domänverkets övertagande av Kalix träindustriaktiebolags tillgångar m. m. (228.)

Skrivelsen kvarstår oavgjord i följande hänseende. Sedan domänstyrelsen den 22 maj 1936 anbefallts att utreda den inverkan på domänverkets drift, som ett sammanförande av Kalix träindustriaktiebolag samt domänverkets sågverk i Norrbotten skulle medföra, har styrelsen den 1 februari 1938 inkommit med utredning i ämnet. Efter det utlåtanden avgivits häröver av riksräkenskapsverket och statskontoret, har Kungl. Maj:t den 11 november 1938 bemyndigat chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en utredningsman för att verkställa fortsatt utredning rörande domänverkets skogsindustriella rörelse. Denne tillkallades samma dag.

24. samma dag, i anledning av väckt motion angående åtgärder till skydd av fruktträdsodlingar mot skador, vållade av hare och älg. (231.)
Anmäld och slutbehandlad den 14 januari 1938, därvid beslöts propositioner till riksdagen (nr 46 och 47).

25. den 22 maj 1936, angående utredning av smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse m. m. (255.)

Ett näringsrådet den 2 september 1937 givet uppdrag att verkställa utredning i ämnet har ännu ej slutförts.

26. den 23 maj 1936, i anledning av väckta motioner om viss ändring av norrländska arrendelagen m. m. (259.)

Sedan 1936 års arrendeutredning den 9 november 1938 avgivit betänkande med förslag till ändringar i arrendelagstiftningen (st. off. utr. 1938: 38), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

27. den 29 maj 1936, angående anordnande av kontroll över i förvärvssyfte yrkesmässigt bedriven enskild jordstycknings- och jordförmedlingsverksamhet. (274.)

Sedan 1936 års egnahemsutredning den 20 oktober 1938 avgivit betänkande med förslag rörande den statliga egnahemsverksamheten (st. off. utr. 1938: 34), är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

28. samma dag, i anledning av väckta motioner om åtgärder till främjande av det svenska fisket. (288.)

Jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t har chefen för jordbruksdepartementet den 25 april 1938 tillkallat en utredningsman för utredning rörande bildandet av en riksorganisation för fiskare. Denne har den 14 december 1938 avgivit betänkande och förslag rörande bildandet av ett riksorgan för fiskare. Ifrågasvarande riksdagsskrivelse är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

29. samma dag, i anledning av väckt motion angående den industriella rationaliseringens och koncentrationens inverkan på den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter. (290.)

Ett lantbruksstyrelsen den 7 maj 1937 givet uppdrag att verkställa visst undersöknings- och utredningsarbete rörande frågan om torrläggning av närmare angivna markkomplex inom Uppsala län har ännu ej slutförts.

30. den 27 juni 1936, i anledning av väckt motion om befrämjande av skärgårdsområdenas elektrifiering. (383.)

Sedan kommerskollegium den 12 oktober 1938 inkommit med utredning om åtgärder för fortsatt elektrifiering av landsbygden, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

31. den 10 april 1937, i anledning av väckta motioner angående anordnande av småbrukarkurser m. m. (133.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

32. den 20 april 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar. (163.)

Anmäld den 7 maj och den 30 september 1937, varvid skrivelsen slutbehandlats utom i vad den avser försäljning av kronoegendomen Norrby nr 3. I denna del anbefalldes den 7 maj 1937 statens jordnämnd att inkomma med viss utredning. Denna avvaktas.

33. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar. (164.)

Anmäld och slutbehandlad, beträffande Ängsholmen nr 1 den 20 maj 1938 och i avseende å Ekelund nr 1 den 31 augusti 1938.

34. den 24 april 1937, i anledning av väckta motioner angående omorganisa-

tion av kontrollen över tillverkning av och handel med margarin m. m. (207.)

Livsmedelslagstiftningssakkunniga den 13 maj 1937 givet uppdrag att i samband med dem anbefalld utredning upptaga de i skrivelsen omförmälda spörsmålen till behandling har ännu ej slutförts.

35. den 28 april 1937, i anledning av väckta motioner angående vägnätets utbyggande med ett system av cykelvägar. (217.)

Anmäld den 2 juli 1937, därvid uppdrogs åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt domänstyrelsen att gemensamt verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Denna har ännu ej slutförts.

36. den 4 maj 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överförande av vissa kronoparker i Jämtlands län till renbetesfjällen m. m. samt en i ämnet väckt motion. (256.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

37. den 11 maj 1937, i anledning av väckt motion om inrättande för Norrlands vidkommande av en lånefond för inköp av nordsvenska ston. (288.)

Anmäld och slutbehandlad den 4 januari 1938 (se statsverkspropositionen, kapitalbudgeten: bil. 8, p. 6).

38. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående jordbruksförsök m. m. (289.)

Sedan styrelsen för lantbrukshögskolan den 1 oktober 1938 avgivit förslag till vissa åtgärder för genomförande av 1937 års riksdagsbeslut, har skrivelsen i denna del anmälts den 28 oktober 1938, därvid stadgar för lantbrukshögskolan utfärdades (sv. f. nr 668). Efter det utredningsmannen för verkställande av utredning rörande betingelserna för en uppdelning av kemisk-växtbiologiska anstaltens i Luleå arbetsuppgifter den 13 januari 1938 avgivit betänkande, har ärendet i denna del anmälts den 3 mars 1938 (se prop. nr 251). Ifrågavarande riksdagsskrivelse har därmed slutbehandlats.

39. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, m. m. (290.)

Anmäld och slutbehandlad den 22 september 1938, därvid stadgar för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut utfärdades (sv. f. nr 632).

40. den 26 maj 1937, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från kronoegendomen Stora och Lilla Avesta nr 1 i Kopparbergs län jämte i ämnet väckta motioner. (336.)

Anmäld den 11 juni och den 21 juli 1937, varmed skrivelsen slutbehandlats i vad den avser försäljning av den mindre lotten av ifrågavarande kronoegendom. Vidkommande försäljningen av den större lotten förordnade Kungl. Maj:t den 11 juni 1937, att därmed skulle tillsvidare anstå.

41. den 27 maj 1937, i anledning av väckt motion om lagstiftning i visst avseende rörande saluhållande av gödsel- och fodermedel. (341.)

Anmäld den 10 september 1937, därvid uppdrogs åt kommerskollegium och lantbruksstyrelsen att gemensamt verkställa av riksdagen begärd utredning rörande lämpligheten av åtgärder till skydd mot saluhållande av mindervärdiga gödselmedel. Utredningen har ännu ej slutförts.

Av dessa ärenden äro sålunda de under 1, 4, 5, 13, 18, 24, 33 och 37—39 omförmälda av Kungl. Maj:t inom jordbruksdepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

9. Handelsdepartementet.

Riksdagens skrivelse

1. den 24 maj 1912, angående åtgärder i syfte att sjömanshusen må sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande lämna tillfälligt understöd åt behövande arbetslösa sjömän. (170.)

Sedan kommerskollegium med utlåtande den 15 februari 1938 till Kungl. Maj:t överlämnat en promemoria med utredning och förslag i fråga om huvudgrunderna för den framtida organisationen av sjömanshusen m. m., avgiven av de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1934 av kollegium tillkallade sakkunniga, ävensom över berörda promemoria avgivna yttranden, har Kungl. Maj:t till 1938 års riksdag framlagt proposition i ämnet (nr 210). Skrivelsen är därmed slutbehandlad. (Jfr nedan under punkten 3.)

2. den 30 april 1915, angående utarbetande av förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier. (77.)

Kungl. Maj:t har den 4 januari 1938 till riksdagen avlåtit proposition (nr 24) angående penninglotteriväsendet. Skrivelsen är därmed slutbehandlad. (Jfr nedan under punkten 4.)

3. den 29 maj 1915, angående utredning rörande omorganisation av rikets sjömanshus. (175.)

Kungl. Maj:t har den 25 februari 1938 framlagt proposition (nr 210) angående anslag till sjömanshusen m. m., innefattande bl. a. förslag till sjömanshusens omorganisation. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

4. den 16 april 1920, angående utredning och förslag rörande inrättande av ett statsobligationslotteri eller annat under svenska statens kontroll ställt penninglotteri. (92.)

Kungl. Maj:t har den 4 januari 1938 framlagt proposition (nr 24) med förslag rörande svenskt penninglotteri. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

5. den 10 maj 1927, i anledning av väckta motioner om beredande av likställighet i tullskyddshänseende mellan, å ena sidan, jordbruket och dess binäringar, samt, å andra sidan, de industriella näringarna m. m. (181.)

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1927 tillkallade chefen för handelsdepartementet den 12 januari 1928 nio personer för att såsom sakkunniga inom departementet verkställa utredning i ämnet (1928 års tullkommitté). Sedan Kungl. Maj:t den 2 december 1932 förklarar, att kommitténs arbete skulle vila tillsvidare, har ärendet den 28 januari 1938 ånyo anmälts, varvid beslöts, att skrivelsen icke för närvarande skulle föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

6. den 17 april 1928, i anledning av väckt motion angående ändrad lydelse av 9 § i lagen om tillsyn å fartyg m. m. (123.)

Ifrågavarande skrivelse är, i vad den avser lastmärke för fartyg i östersjöfart med en bruttodräktighet om minst 150 registerton, slutbehandlad genom utfärdandet av lagen den 30 juni 1932 (nr 324) angående ändrad lydelse av bland annat 9 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg. Sedan kommerskollegium den 22 december 1937 avgivit utlåtande rörande bland annat frågan om lastmärke för mindre fartyg, vilka nyttjas i östersjöfart eller utrikesfart, har Kungl. Maj:t den 28 januari 1938 utfärdat kungörelse (nr 23) med ändrad bestämmelse angående lastmärke å vissa fartyg. Ärendet är i övriga delar beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

7. den 11 juni 1930, i anledning av väckta motioner angående möjligheterna att utnyttja statens gruvegendom i Västerbotten. (400.)

Sedan Kungl. Maj:t den 14 augusti 1930 uppdragit åt kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning gemensamt att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt inkomma med de förslag, som av utredningen föranledas, hava inom Västerbotten undersökningsarbeten i av riksdagen avsett syfte bedrivits med stöd av varje år av riksdagen anvisade anslag. Ärendet har den 28 januari 1938 ånyo anmälts, varvid Kungl. Maj:t — under förklaring att framställningar om anslag för ifrågavarande undersökningsarbeten förut-sattes i mån av behov alltjämt komma att göras i samma utsträckning som hittills — funnit skrivelsen icke för närvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

8. den 4 juni 1932, i anledning av väckt motion angående meddelande av vissa bestämmelser i avseende å försäljning m. m. av patentskyddat föremål eller förfaringssätt. (260.)

Anmäld den 30 juni 1932, därvid uppdrogs åt generaldirektören K. H. R. Hjerthén att, vid fullgörandet av ett honom jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 september 1926 meddelat uppdrag att såsom sakkunnig inom handelsdepartementet biträda med utredning angående erforderliga lagstiftningsåtgärder på det industriella rättsskyddets område, undersöka huruvida och på vad sätt de i skrivelsen avsedda åtgärderna må kunna vidtagas. Sedan chefen för justitiedepartementet genom beslut den 18 juni 1938 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 i samma månad förordnat Hjerthén att verkställa utredning rörande ny patentlagstiftning, har Hjerthén, på därom gjord hemställan, den 30 juni 1938 entledigats från det honom den 4 september 1926 lämnade uppdraget. Skrivelsen kommer därefter icke att bliva föremål för prövning inom handelsdepartementet.

9. den 6 juni 1932, i anledning av väckta motioner angående dels utredning rörande en förädling av de statliga järnmalmstillgångarna i Norrbotten och dels underlättande av malmbrytning i vissa gruvor i Norrbotten för inhemsk förädling. (280.)

Sedan de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1937 tillkallade utredningsmännen för utredning rörande anläggande av ett tackjärnverk i Norrbotten den 21 juni 1938 avgivit betänkande i ämnet, är ärendet beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

10. den 16 mars 1934, i anledning av väckta motioner rörande ändring i lagstiftningen om utlännings rätt att här i riket vistas och innehava arbetsanställning m. m. (102.)

Kungl. Maj:t har den 11 juni 1937 utfärdat lag (nr 344) om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag). Vidare har Kungl. Maj:t dels den 3 december 1937 utfärdat kungörelse (nr 920) om ändrad lydelse av 3 § kungörelsen den 31 december 1913 (nr 380) angående rätt för utlännings och i utlandet bosatt svensk undersåte att här i riket giva offentlig föreställning m. m. eller att därvid medverka, dels ock den 10 december 1937 utfärdat cirkulär till samtliga länsstyrelser angående viss uppgiftsskyldighet till socialstyrelsen rörande utlännings, för vilken länsstyrelse jämlikt § 26 mom. 3 näringsfrihetsförordningen beviljar tillstånd att under kringresande eller kringvandrande idka hantverk eller annan hantering. Rörande den senare delen av riksdagsskrivelsen hava dessutom utlåtanden inhämtats från socialstyrelsen och vissa länsstyrelser. Kungl. Maj:t

har, i anledning av vad sålunda förekommit, den 28 januari 1938 förklarat, att skrivelsen icke för närvarande skall föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

11. den 11 april 1934, i anledning av väckta motioner om utredning angående de ekonomiska och sociala verkningarna av de s. k. enhetsprisföretagen inom detaljhandeln m. m. (146.)

Sedan de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 juni 1934 för ärendets utredning tillkallade sakkunniga den 30 november 1935 avgivit utredning i ärendet (st. off. utr. 1935: 63), har denna sedermera remitterats för yttrande till kommerskollegium. Yttrandet avvaktas.

12. den 20 april 1934, i anledning av väckta motioner om uppställande av legala kompetensvillkor för rätten att idka hantverk m. m. (191.)

Sedan de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 januari 1936 tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning i ämnet (1936 års hantverkssakkunniga) den 10 juni 1938 avgivit betänkande jämte lagförslag angående lärlingsutbildningen inom hantverket och den mindre industrien (st. off. utr. 1938: 30), återstår numera av de sakkunnigas uppdrag utredning av frågan om legala kompetensföreskrifter för rätten att idka hantverk.

13. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 22 kap. 5 och 21 §§ strafflagen. (195.)

Skrivelsen har den 25 januari 1938 överlämnats till justitiedepartementet för handläggning.

14. den 18 maj 1934, angående den praktiska utbildningen av maskinistelever. (257.)

Sedan kommerskollegium den 21 september 1937 efter remiss avgivit utlåtande i ämnet, har Kungl. Maj:t den 30 september 1937 uppdragit åt kommerskollegium att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Denna är ännu icke slutförd.

15. den 11 juni 1934, i anledning av väckt motion angående förbud för sammanslutningar att i politiskt eller därmed jämförligt syfte företaga aktioner mot utländsk stat. (371.)

Anmäld den 30 juni 1938, därvid Kungl. Maj:t funnit skrivelsen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

16. den 22 februari 1935, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 57 § sjömanslagen. (49.)

Sedan Kungl. Maj:t den 3 maj 1935 anbefallt kommerskollegium att verkställa utredning i ämnet, har kommerskollegium den 23 december 1938 inkommit med sådan utredning. Ärendet är därefter beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

17. den 28 mars 1935, i anledning av väckta motioner angående utredning om rätten att idka hantverk. (127.)

Se under punkten 12 här ovan.

18. den 10 april 1935, angående utredning om inrättande av statslotteri. (155.)

Se under punkten 4 här ovan.

19. den 6 juni 1935, i anledning av väckta motioner om åtgärder till ernående av ökad säkerhet till sjöss. (291.)

Sedan Kungl. Maj:t den 22 maj 1936 anbefallt kommerskollegium att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med den av riksdagen begärda utredningen

ävensom med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, har kommerskollegium i betänkande den 28 oktober 1937 inkommit med utlåtande och förslag i ämnet. Ärendet är därefter beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

20. den 5 maj 1936, i anledning av väckt motion angående befrielse för mindre bemedlade uppfinnare från erläggande av vissa patentavgifter. (208.)

Kungl. Maj:t har den 22 maj 1936 anbefallt patent- och registreringsverket att verkställa utredning i ämnet. Utredningen är ännu icke slutförd.

21. den 5 juni 1936, angående revision av gällande bestämmelser om ersättning åt sjöfolk vid förlust av effekter vid fartygs förolyckande. (276.)

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1936 anbefallt kommerskollegium att verkställa utredning i ämnet. Utredningen är ännu icke slutförd.

22. den 27 juni 1936, i anledning av väckta motioner om befrämjande av exporten och avsättningen i övrigt av gatsten m. m. (384.)

Sedan kommerskollegium efter remiss den 9 februari 1937 avgivit utlåtande i ämnet, har chefen för handelsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts be- myndigande den 5 mars 1937 tillkallat fem utredningsmän att inom handels- departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande befrämjande av avsättningen av den svenska stenindustriens produkter. Utredningen är ännu icke slutförd.

23. den 28 april 1937, angående åstadkommande av lindring i visst avseende för svenska fiskare vid besök i norska hamnar. (228.)

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

24. den 12 maj 1937, angående utredning rörande fartygskompassers upp- ställande och kompensering m. m. (269.)

Sedan Kungl. Maj:t den 21 maj 1937 anbefallt kommerskollegium att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt inkomma med det förslag, som kunde av utredningen föranledas, har kommerskollegium den 20 december 1938 inkommit med utlåtande och förslag i ämnet. Ärendet är därefter beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

25. den 1 juni 1937, i anledning av väckta motioner om tillvaratagande av den i järnmalmsavfall befintliga apatiten m. m. (381.)

Sedan kommerskollegium och styrelsen för centralanstalten för försöksväsen- det på jordbruksområdet efter särskilda remisser avgivit utlåtanden i ären- det, har skrivelsen anmälts den 8 april 1938, varvid bland annat uppdragits åt kommerskollegium att träffa avtal om utförande av försök för tillverkning av fosforsyrehaltiga gödningsämnen ur svensk apatit i huvudsaklig överensstäm- melse med av kollegium i dess utlåtande angivna plan, att övervaka försökens verkställande samt att till Kungl. Maj:t avgiva berättelse över resultaten. Skri- velsen är därmed slutbehandlad.

26. den 4 juni 1937, i anledning av väckt motion om anslag till en experi- mentverksamhet i syfte att ur skogsavfall utvinna motorbränsle. (392.)

Anmäld den 25 juli 1937, varvid Kungl. Maj:t anmodade ingenjörsvetenskaps- akademien att utarbeta redogörelse över kända metoder för framställning av syntetiskt motorbränsle samt att inkomma med yttrande i ämnet. Sedan så- dant yttrande inkommit, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1938 ställt medel till

akademiens förfogande för utförande av vissa forskningsarbeten å motorbränsleområdet enligt fastställd plan. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

27. samma dag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 293 med förslag till viss ändring i gällande tulltaxa m. m. (418.)

Skrivelsen har den 30 juli 1937 överlämnats från finansdepartementet för handläggning i vad avser frågan om ökat tullskydd för fajans- och porslinsvaror. Sedan den i bevillningsutskottets i skrivelsen åberopade betänkande under A) punkten 3) angivna tiden gått till ända utan att särskild tilläggstull åsatts ifrågavarande varuslag, kommer ärendet ej vidare att bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Av dessa ärenden äro sålunda de under 1—5, 7, 8, 10, 13, 15, 18 och 25—27 inom handelsdepartementet slutligen behandlade samt de övriga på prövning beroende.

Förteckning

över ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från justitieombudsmannen före den 1 januari 1938 och vari under år 1938 åtgärd vidtagits eller vilka vid samma års slut ännu voro på Kungl. Maj:ts prövning beroende, jämte kortfattad uppgift om ärendenas behandling.

1. 1908 den 31 januari (nr 47) och 1910 den 7 januari (nr 37), angående domstolarnas arkiv m. m.
Se ämbetsberättelsen 1937 sid. 323. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Justitiedepartementet.)
2. 1923 den 20 juni (nr 293), angående skyldighet för konkursdomare att vid översändande till inskrivningsdomare av sådana handlingar rörande fast egendom, som omförmälas i 21 § konkurslagen, tillse, att noggrann uppgift lämnas om fastighetens namn och beteckning i övrigt m. m.
Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1938 har ärendet avskrivits från vidare behandling. (Justitiedepartementet.)
3. 1923 den 26 juni (nr 303), angående ändring av bestämmelserna om gåvobeskattning i kungl. förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.
Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Finansdepartementet.)
4. 1925 den 11 december (nr 629), angående ändring av bestämmelserna om resekostnadsersättning i kungl. förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningsmän m. m.
Ärendet har anmälts den 29 november 1929 och den 21 december 1933 (se vidare ämbetsberättelsen 1934 sid. 377). I övrigt är ärendet fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Socialdepartementet.)
5. 1926 den 22 december (nr 600), angående åtgärder för bättre tillgodo-seende av vittnens rätt att undfå ersättning för inställelse vid domstol.
Ärendet har den 10 juni 1938 överlämnats till processlagberedningen för att tagas under övervägande vid fullgörande av beredningens uppdrag. (Justitiedepartementet.)
6. 1927 den 19 mars (nr 164), angående behov av föreskrifter om handläggningen av vissa in-teckningsärenden i sådana fall, då gemensamt in-tecknade fastigheter äro belägna inom skilda domstolars områden.
Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1938 har ärendet avskrivits från vidare behandling. (Justitiedepartementet.)

7. 1927 den 31 oktober (nr 511), rörande tillämpningen av vissa stadganden i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom m. m.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 324 och 1938 sid. 335. Sedan remissyttranden inkommit över det i ämbetsberättelsen 1938 omnämnda betänkandet med förslag till lag om villkorlig dom m. m., hava inom justitiedepartementet omarbetade lagförslag i ämnet remitterats till lagrådet den 11 november 1938. (Justitiedepartementet.)
8. 1934 den 22 mars (nr 240), angående ändring i lagstiftningen om trafikförsäkring å motorfordon.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 335. Sedan de sakkunniga den 1 oktober 1938 avgivit betänkande med förslag till trafikförsäkringslag jämte därmed sammanhängande författningar (st. off. utr. 1938:27), har betänkandet för yttrande remitterats till vissa myndigheter och sammanslutningar. (Justitiedepartementet.)
9. 1934 den 15 september (nr 573), angående åtgärder för åstadkommande av likformighet vid beräkning av strafftid, då avbrott i verkställighet äger rum till följd av ny rannsaking.
 Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Justitiedepartementet.)
10. 1935 den 11 januari (nr 51), angående åklagares rätt att bedriva advokatverksamhet.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelserna 1937 sid. 324 och 1938 sid. 335. Ärendet har i icke slutbehandlade delar den 17 mars 1938 överlämnats till 1937 års landsfiskals- och stadsfiskalsutredning. (Justitiedepartementet.)
11. 1935 den 4 mars (nr 210), angående utfärdande av närmare bestämmelser i fråga om anstånd med doms avkunnande vid rådhusrätt.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 335. Kungl. Maj:t har genom proposition till 1938 års riksdag, nr 36, framlagt förslag till lag med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt. Sedan det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget antagits av riksdagen, har lagen utfärdats den 12 mars 1938 (sv. f. nr 72). Ärendet är därmed slutbehandlat. (Justitiedepartementet.)
12. 1935 den 10 maj (nr 354), angående viss ändring i gällande bestämmelser om klagan i utsökningsmål.
 Cirkulärskrivelse i ämnet har den 30 december 1938 utsänts till länsstyrelserna. Ärendet är därmed slutbehandlat. (Justitiedepartementet.)
13. 1935 den 31 december (nr 766), angående skyldighet för förmyndare att vid uppbärande av omyndig tillkommande försäkringsbelopp förete bevis om överförmyndarens tillstånd till beloppets utbetalning.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 336. Utredningen pågår. (Justitiedepartementet.)
14. 1936 den 16 september (nr 566), angående skärpning av straffet för spridande av efterbildning av penningedel m. m.
 Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Justitiedepartementet.)
15. 1936 den 27 november (nr 709), angående uppdelning av Skånings, Valle och Vilske domsaga å angränsande domsagor.
 Angående tidigare vidtagna åtgärder, se ämbetsberättelsen 1938 sid. 336. Fram-

ställningen har ej föranlett något förslag från Kungl. Maj:ts sida, varom anmälan gjorts till 1938 års riksdag (jfr statsverkspropositionen, andra huvudtiteln: Häradsrätterna, punkten 19). Ärendet är därmed slutbehandlat. (Justitiedepartementet.)

16. 1937 den 9 april (nr 272), angående bestämmelser om fördelning av kostnaderna för tjänsteresor i vissa fall.

Över framställningen hava, på grund av remiss, utlåtanden avgivits av länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kalmar, Malmöhus, Jämtlands och Västerbottens län samt av statskontoret. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Finansdepartementet.)

17. 1937 den 25 november (nr 718), angående upprättande av centrala register över personer, vilka dömts till ansvar för vissa brott, som vid återfall utöva iterationsverkan.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Finansdepartementet.)

18. 1937 den 28 december (nr 769), angående förtydligande bestämmelser om lösen- och stämpelavgifter för vissa bevis m. m.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. (Finansdepartementet.)

19. 1937 den 31 december (nr 778), angående rätt för svarandepart, som beviljats fri rättegång, att kostnadsfritt erhålla protokoll i målet, även om begäran därom framställes först efter det utslag meddelats.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av hovrätterna samt statskontoret. Ärendet är föremål för ytterligare beredning inom justitiedepartementet. (Justitiedepartementet.)
